Asker kommune

Møteinnkalling

Utvalg	Dato	Sted
Ungdomsrådet	23.11.2023 kl. 16:00	Asker rådhus

Merknad

Eventuelt forfall må meldes snarest på e-post:
Politisk.sekretariat@asker.kommune.no
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

Julemat i Spisesalen kl. 15.00

- Presentasjon Temaplan Eiendom (felles med RPF)
- Presentasjon Hurtigbåt kai i Slemmestad (felles med RPF)
- Presentasjon Kunnskapsgrunnlag Temaplan Bærekraftig boligutvikling (Felles med RPF)

Sakskart

Saker til behandling		
25/23	22/00967-54	Godkjenning av protokoll 26.10.2023
26/23	23/04233-11	Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027
27/23	22/00227-16	Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling
28/23	23/18718-1	Barn og unges talsperson i plansaker - etablering av ordning i Asker kommune
29/23	23/20398-2	Høring - forslag til endring i privatskoleloven
Referatsaker		

Asker, 13.11.2023
Anton Toft Dahl
Leder i ungdomsrådet

Asker kommune

Møteprotokoll

Ungdomsrådet

Dato	Tid	Sted
23.11.2023	16:00 – 19:50	Asker rådhus

Møtet ble ledet av Anton Toft Dahl.

Til stede:

Funksjon	Navn	Møtte for
Leder i råd	Anton Toft Dahl	
Nestleder	Isak Gregers Eriksen	
Utvalgsmedlem	Eira Erlandsen-Sele	
Utvalgsmedlem	Albert Loki Einarsson	
Utvalgsmedlem	Filip Haug-Brodersen	
Utvalgsmedlem	Mats Augdahl Karlsen	
Utvalgsmedlem	Aurora Johanne Lauvset	
Utvalgsmedlem	Elias Børve Figenschou	
Utvalgsmedlem	Yaya Vyas Civera	
Utvalgsmedlem	Tiam Rajabzadeh	
Utvalgsmedlem	Hedvig Kjeldahl	

Forfall:

Administrasjonen	Hege Oshaug
Protokollfører	Hilde Haugstad

Det var ingen merknader til innkalling og habilitet.
Møtet ble satt med 11 medlemmer.

Saksliste

Side

Saker til behandling			
25/23	22/00967-54	Godkjenning av protokoll 26.10.2023	3
26/23	23/04233-11	Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027	3
27/23	22/00227-16	Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling	6
28/23	23/18718-1	Barn og unges talsperson i plansaker - etablering av ordning i Asker kommune	9
29/23	23/20398-2	Høring - forslag til endring i privatskoleloven	10
Referatsaker			

Saker til behandling

25/23 Godkjenning av protokoll 26.10.2023

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	25/23

Leders forslag til vedtak:

1. Protokoll fra Ungdomsrådet 26.10.2023 godkjennes slik den foreligger.

Behandling

Anton Toft Dahl påpekte en feil i referatsaker i protokoll fra 26.10.2023.

Med denne endringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Protokoll fra Ungdomsrådet 26.10.2023 godkjennes slik den foreligger.

[Lagre vedtak]

26/23 Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Formannskapet	21.11.2023	181/23
2 Eldrerådet	23.11.2023	17/23
3 Ungdomsrådet	23.11.2023	26/23
4 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	19/23

Kommunedirektøres forslag til vedtak:

1. **Føringer for Handlingsprogram 2024-2027**
   De føringer og premisser som fremgår av kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 legges til grunn for kommunens aktiviteter og tjenesteproduksjon i planperioden.

2. **Driftsrammer**
   Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i «§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift (1A)» og netto bevilgning per tjenesteområde vedtas som vist i «§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)».

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar, herunder statlige tilskudd og lønnsreserven, til de enkelte tjenesteområdene.

3. **Investeringsrammer**
   Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som i vist i «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2A)» og «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2B)».

4. **Skatt**
   Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5. **Låneopptak**
   For 2024 gis fullmakt til følgende låneopptak:
   a. Lån til finansiering av egne investeringer, inntil 1 175 mill. kroner.
   b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 300 mill. kroner.
   c. Likviditetslån, inntil 250 mill. kroner.

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6. **Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger**
   Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for kommunale tjenester vedtas særskilt i egen sak som behandles samtidig med kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

Behandling

Rådgivere Inger-Lise Gjesdal og Hege Oshaug presenterte saken og svarte på spørsmål.

Eira Erlandsen-Sele fremmet følgende forslag til punkt 7:

- *Ungdomsrådet mener at for å løse samfunnsfloker, spesielt søkelys på ungt utenforskap, burde vi ha et større fokus på å få unge ut i arbeids livet, ved f.eks. bedre samarbeid med jobbsentralen og innebygger torgene.*

Aurora Lauvset fremmet følgende 2 forslag til punkt 7:

- *Ungdomsrådet mener at støtte til fritidsaktiviteter burde ha en aldersgrense på 18 år i stedet for dagens ordning. Støtten gis til de med økonomiske utfordringer.*
- *Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal gjeninnføre en ny og forbedret tilskuddsordning, som ligner på AiA ordningen.*

Innstillingen i 6 punkter ble enstemmig vedtatt.

Erlandsen-Seles forslag ble enstemmig vedtatt.

Lauvsets forslag ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

Kommunedirektøres forslag til vedtak:

1. **Føringer for Handlingsprogram 2024-2027**
   De føringer og premisser som fremgår av kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 legges til grunn for kommunens aktiviteter og tjenesteproduksjon i planperioden.

2. **Driftsrammer**
   Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i «§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift (1A)» og netto bevilgning per tjenesteområde vedtas som vist i «§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)».

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar, herunder statlige tilskudd og lønnsreserven, til de enkelte tjenesteområdene.

3. **Investeringsrammer**
   Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som i vist i «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2A)» og «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2B)».

4. **Skatt**
   Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5. **Låneopptak**
   For 2024 gis fullmakt til følgende låneopptak:
   a. Lån til finansiering av egne investeringer, inntil 1 175 mill. kroner.
   b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 300 mill. kroner.
   c. Likviditetslån, inntil 250 mill. kroner.

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6. **Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger**
   Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for kommunale tjenester vedtas særskilt i egen sak som behandles samtidig med kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

7. **Følgende endringer innarbeides i driftsbudsjettet:**
   - Ungdomsrådet mener at for å løse samfunnsfloker, spesielt søkelys på ungt utenforskap, burde vi ha et større fokus på å få unge ut i arbeids livet, ved f.eks. bedre samarbeid med jobbsentralen og innebygger torgene.
   - Ungdomsrådet mener at støtte til fritidsaktiviteter burde ha en aldersgrense på 18 år i stedet for dagens ordning. Støtten gis til de med økonomiske utfordringer.
   - Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal gjeninnføre en ny og forbedret tilskuddsordning, som ligner på AiA ordningen.

[Lagre vedtak]

27/23 Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	23.11.2023	18/23
2 Ungdomsrådet	23.11.2023	27/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	20/23
4 Utvalg for samfunnstjenester	30.11.2023	38/23
5 Formannskapet	23.01.2024	
6 Kommunestyret	30.01.2024	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2024-2036, med følgende innsatsområder og strategier, vedtas:

    1. Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
    2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
    3. Klima- og miljøvennlige bygg
    4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
    5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

2. Implementering av planen skjer gjennom:

    - Ordinær virksomhetsplanlegging
    - Årlig rullering av Handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
    - Egne saker – tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

Behandling

Rådgiver Anette Kampesæter Førland presenterte saken.

Eira Erlandsen-Sele og Aurora Lauvset fremmet følgende forslag til kulepunkt i nytt punkt 4:

4. Ungdomsrådet ønsker å komme med følgende innspill til temaplanen

- *Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal prøve å plante flere trær i de ulike lokalsamfunnene rundt om i kommunen. Ungdomsrådet ønsker i tillegg at*

kommunen utnytter flere klatreplanter på bygninger rundt i de ulike sentrale områdene i kommunen.
- *Ungdomsrådet foreslår økt antall søppelkasser rundt om i kommunen for å forhindre forsøpling. Vi foreslår at disse er laget av gjenvunnet materiale.*

Innstillingen i 3 punkter ble enstemmig vedtatt.

Erlandsen-Sele og Lauvsets forslag ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2024-2036, med følgende innsatsområder og strategier, vedtas:

    6. Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
    7. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
    8. Klima- og miljøvennlige bygg
    9. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
    10. Profesjonell eiendomsvirksomhet

2. Implementering av planen skjer gjennom:

    - Ordinær virksomhetsplanlegging
    - Årlig rullering av Handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
    - Egne saker – tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

4. Ungdomsrådet ønsker å komme med følgende innspill til temaplanen:

    - Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal prøve å plante flere trær i de ulike lokalsamfunnene rundt om i kommunen. Ungdomsrådet ønsker i tillegg at kommunen utnytter flere klatreplanter på bygninger rundt i de ulike sentrale områdene i kommunen.
    - Ungdomsrådet foreslår økt antall søppelkasser rundt om i kommunen for å forhindre forsøpling. Vi foreslår at disse er laget av gjenvunnet materiale.

[Lagre vedtak]

28/23 Barn og unges talsperson i plansaker - etablering av ordning i Asker kommune

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	28/23
2 Utvalg for oppvekst	28.11.2023	29/23
3 Utvalg for plan og byggesak	29.11.2023	109/23
4 Kommunestyret	12.12.2023	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommune oppretter en ordning med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker.
2. Tjenesteområde Oppvekst setter av del av en stillingsressurs til å starte opp arbeidet tidlig i 2024.
3. Ordningen med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker vil evalueres etter fire år.

Behandling

Rådgivere Elizabeth Lie og Hanne Evju presenterte saken og svarte på spørsmål.

Ungdomsrådet diskuterte i grupper og kom med felles forslag til rådgiverene.

Eira Erlandsen-Sele fremmet følgende forslag til nytt punkt 4:

4. Ungdomsrådet anbefaler barnas representant å bruke De Unges Kommunestyre (DUK) som en arena for å få barn og unges perspektiv på relevante saker.

Anton Toft Dahl og Isak Gregers Eriksen fremmet felles forslag til nyttpunkt 5:

5. Ungdomsrådet ønsker at rådet har en til to representanter som deltar, med tale og forslagsrett på møter i plan og bygningsutvalget.

Innstilling

1. Asker kommune oppretter en ordning med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker.
2. Tjenesteområde Oppvekst setter av del av en stillingsressurs til å starte opp arbeidet tidlig i 2024.
3. Ordningen med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker vil evalueres etter fire år.
4. Ungdomsrådet anbefaler barnas representant å bruke De Unges Kommunestyre (DUK) som en arena for å få barn og unges perspektiv på relevante saker.
5. Ungdomsrådet ønsker at rådet har en til to representanter som deltar, med tale og forslagsrett på møter i plan og bygningsutvalget.

[Lagre vedtak]

29/23 Høring - forslag til endring i privatskoleloven

Behandlet av	**Møtedato**	**Saksnr.**
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	29/23
2 Utvalg for oppvekst	28.11.2023	31/23
3 Formannskapet	05.12.2023	

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunedirektørens forslag til høringssvar oversendes til Kunnskapsdepartementet.

Behandling

Enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Kommunedirektørens forslag til høringssvar oversendes til Kunnskapsdepartementet.

[Lagre vedtak]

Referatsaker

1.	Rådgiver Anette Kampesæter Førland presenterte Temaplan Eiendom med virksomhetsleder Lene Thysing Pedersen til stede. Felles med RPF.
2.	Rådgiver Henrik Stemsrud presenterte prosjektet Hurtigbåt kai i Slemmestad. Felles med RPF.
3	Rådgiver Ingrid Blichfeldt presenterte Temaplan Bærekraftig boligutvikling. Felles med RPF.
4.	Avdelingsleder ved Barne- og familietjenesten Jeanette Selnes-Nilsen informerte om e-konsultasjoner på Helsestasjon for ungdom i Asker kommune. Oppstart er januar 2024.
5.	Isak Gregers Eriksen informerte om sitt innspill til Utdanningsdirektoratets forslag til tiltak mot skolefravær. Ungdomsrådet kommer med sine forslag til innspillet fra Isak innen 1. desember. Innspillet ønskes sendt ut til andre ungdomsråd i landets kommuner.
6.	Anton Toft Dahl informerte om sin dialog med Herning Svømmehal om deres livredningstårn. Anton viste bilder av tårn og utstyr til rådet. Ungdomsrådet ønsker å gi innspill til politikere i Asker kommune som et forslag om at livredningstårnet også innrettes i kommunens svømmehaller som et forebyggende tiltak. Anton har også dialog med ordfører Conradi.

Asker kommune

Saksframlegg

Arkivsak
22/00967-54

Saksbehandler
Hilde Orven Haugstad

Behandles av
Ungdomsrådet

Møtedato
23.11.2023

Godkjenning av protokoll 26.10.2023

Leders forslag til vedtak:

1. Protokoll fra Ungdomsrådet 26.10.2023 godkjennes slik den foreligger.

1. Sammendrag og konklusjon

Protokoll fra Ungdomsrådet 26.10.2023 ligger vedlagt.

Anton Toft Dahl
Leder i ungdomsrådet

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Protokoll Ungdomsrådet 26.10.2023

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00967

Saksbehandler
Hilde Orven Haugstad

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	25/23

Godkjenning av protokoll 26.10.2023

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 25/23

Behandling

Anton Toft Dahl påpekte en feil i referatsaker i protokoll fra 26.10.2023.

Med denne endringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Protokoll fra Ungdomsrådet 26.10.2023 godkjennes slik den foreligger.

Asker kommune

Møteprotokoll

Ungdomsrådet

Dato	Tid	Sted
26.10.2023	16:00 – 19:16	Asker Rådhus

Møtet ble ledet av kommunedirektøres representant Hege Oshaug og ny leder for ungdomsrådet Anton Toft Dahl.

Til stede:

Funksjon	Navn	Møtte for
Utvalgsmedlem	Anton Toft Dahl	
Varamedlem	Mathias Myhre	Eira Erlandsen-Sele
Utvalgsmedlem	Albert Loki Einarsson	
Utvalgsmedlem	Filip Haug-Brodersen	
Utvalgsmedlem	Mats Augdahl Karlsen	
Varamedlem	Elin Wie Flaig	Aurora Johanne Lauvset
Utvalgsmedlem	Elias Børve Figenschou	
Utvalgsmedlem	Yaya Vyas Civera	
Utvalgsmedlem	Isak Gregers Eriksen	
Utvalgsmedlem	Tiam Rajabzadeh	
Utvalgsmedlem	Hedvig Kjeldahl	

Forfall:

Eira Erlandsen-Sele
Aurora Johanne Lauvset

Kommunedirektørens representant	Hege Oshaug
Protokollfører	Hilde Haugstad

Det var ingen merknader til innkalling og habilitet.
Møtet ble satt med 11 medlemmer.

Saksliste

			Side
Saker til behandling			
21/23	21/00274-70	Godkjenning av protokoll 25.05.2023	3
22/23	23/18302-3	Ungdomsrådet - valg av leder og nestleder 2023-2025	3
23/23	23/18302-5	Lovpålagte medvirkningsråd - møtekalender 2024	4
24/23	23/19457-1	Oppnevning av representanter fra rådene i en ekstern referansegruppe for konseptfasen for åpne og tilgjengelige lokaler.	6
Referatsaker			

Saker til behandling

21/23 Godkjenning av protokoll 25.05.2023

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	26.10.2023	21/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Protokoll fra ungdomsrådet 25.05.2023 godkjennes slik den foreligger.

Behandling

Enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Protokoll fra ungdomsrådet 25.05.2023 godkjennes slik den foreligger.

[Lagre vedtak]

22/23 Ungdomsrådet - valg av leder og nestleder 2023-2025

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	26.10.2023	22/23

Forslag til vedtak:

1. Som leder av rådet velges:

---
2. Som nestleder velges:

Behandling

Rådsmedlemmer Anton Toft Dahl og Isak Greger Eriksen stilte til valg som leder.

Toft Dahl ble valgt gjennom hemmelig avstemming i rådet.

Rådsmedlemmer Isak Gregers Eriksen og Elias Børve Figenschou stilte til valg som nestleder.

Gregers Eriksen ble valgt igjennom hemmelig avstemming i rådet.

Vedtak

1. Som leder av rådet velges:

   Anton Toft Dahl

2. Som nestleder velges:

   Isak Gregers Eriksen

[Lagre vedtak]

23/23 Lovpålagte medvirkningsråd - møtekalender 2024

Behandlet av	**Møtedato**	**Saksnr.**
1 Eldrerådet	26.10.2023	14/23

2 Ungdomsrådet	26.10.2023	23/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	26.10.2023	16/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Rådene avholder sine møter følgende datoer:

   11. januar
   8. februar
   14. mars
   18. april
   23. mai
   22. august
   19. september
   24. oktober
   21. november

2. Eldrerådet innkalles til kl. 12:00.
   Ungdomsrådet innkalles til kl. 16:00.
   Råd for personer med funksjonsnedsettelse innkalles til kl. 16:00.

Behandling

Enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Rådene avholder sine møter følgende datoer:

   11. januar
   8. februar
   14. mars
   18. april
   23. mai

2. Eldrerådet innkalles til kl. 12:00.
   Ungdomsrådet innkalles til kl. 16:00.
   Råd for personer med funksjonsnedsettelse innkalles til kl. 16:00.

[Lagre vedtak]

24/23 Oppnevning av representanter fra rådene i en ekstern referansegruppe for konseptfasen for åpne og tilgjengelige lokaler.

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	26.10.2023	15/23
2 Ungdomsrådet	26.10.2023	24/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	26.10.2023	17/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Det oppnevnes en representant fra hvert råd til en ekstern referansegruppe for konseptfasen for åpen og tilgjengelige lokaler.

Behandling

Rådgiver Valeria Nicholson presenterte saken og svarte på spørsmål.

Rådsmedlemmene Elias Børve Figenschou, Albert Loki Einarsson, Tiam Rajabzadeh, Yaya Vyas Civera og Mathias Myhre ble enstemmig valgt som referansegruppe.

Vedtak

1. Det oppnevnes en representant fra hvert råd til en ekstern referansegruppe for konseptfasen for åpen og tilgjengelige lokaler.

Rådsmedlemmer Figenschou, Rajabzadeh, Civera, Einarsson og Myhre stiller fra rådet.

[Lagre vedtak]

Referatsaker

1.	Rådgiver Inger-Lise Gjesdal presenterte HP 2024-2027. Felles med RPF.
2.	Praktisk informasjon om rollen som nytt rådsmedlem ble gitt. Folkevalgtopplæring den 9/11 med fotografering av medlemmene, innhenting av personlig data, samtykkeskjema og seminar 2024. Det ble også opprettet ny felles møteplattform som Instagram- og Messenger gruppe.
3.	Påmelding til KS seminar i Trondheim ble grundig fylt ut av et samlet ungdomsråd og sendt inn. Kandidater til seminaret er: 1) Filip Haug-Brodersen 2) Tiam Rajabzadeh 3) Elias Børve Figenschou 4) Isak Gregers Eriksen 5) Mats Augdahl 6) Anton Toft Dahl 7) Yaya Vyas Civera. Hege Oshaug kommer tilbake med informasjon om hvem og hvor mange som får stille fra Ungdomsrådet.

Asker kommune

Saksframlegg

Arkivsak	Saksbehandler
23/04233-11	Kathrine Bolsø

Behandles av	Møtedato
Formannskapet	21.11.2023
Eldrerådet	23.11.2023
Ungdomsrådet	23.11.2023
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023
Kommunestyret	12.12.2023

Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. **Føringer for Handlingsprogram 2024-2027**
   De føringer og premisser som fremgår av kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 legges til grunn for kommunens aktiviteter og tjenesteproduksjon i planperioden.

2. **Driftsrammer**
   Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i «§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift (1A)» og netto bevilgning per tjenesteområde vedtas som vist i «§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)».

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar, herunder statlige tilskudd og lønnsreserven, til de enkelte tjenesteområdene.

3. **Investeringsrammer**
   Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som i vist i «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2A)» og «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2B)».

4. **Skatt**
   Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5. **Låneopptak**
   For 2024 gis fullmakt til følgende låneopptak:
   a. Lån til finansiering av egne investeringer, inntil 1 175 mill. kroner.
   b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 300 mill. kroner.
   c. Likviditetslån, inntil 250 mill. kroner.

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6. **Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger**
   Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for kommunale tjenester vedtas særskilt i egen sak som behandles samtidig med kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

1. Sammendrag og konklusjon

Kommunestyret må innen årets utgang vedta budsjett for kommende kalenderår og en rullerende økonomiplan som omfatter minst de fire neste kalenderårene. Årsbudsjettet og økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet.

Kommunedirektøren legger med dette frem sitt forslag til handlingsprogram for perioden 2024-2027. Forslaget inneholder kommunedirektørens samlede forslag til Asker kommunes årsbudsjett for 2024 og økonomiplan for perioden 2024-2027.

Handlingsprogrammet utgjør kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven. Dette følger av Asker kommunes økonomireglement, vedtatt av kommunestyret 3. mars 2020.

Kommunedirektøren anbefaler at formannskapets innstilling til Handlingsprogram 2024-2027, med alle forslag til vedtak som foreligger, offentliggjøres i samsvar med bestemmelsene i kommunelovens § 14-3 fjerde ledd. Høringsfristen settes til 7. desember 2023.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til innbyggerne i kommunen.

Kommuneloven med tilhørende forskrifter regulerer behandlingen av årsbudsjettet og økonomiplanen. Kommunestyret skal innen årets utgang vedta budsjett for kommende kalenderår og en rullerende økonomiplan som omfatter minst de fire neste kalenderårene.

Kommunestyret vedtar selv årsbudsjettet og økonomiplanen på grunnlag av innstilling fra formannskapet. Innstillingen, med de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn i minst 14 dager før behandlingen i kommunestyret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Kommunestyrets bevilgninger i årsbudsjettet er basert på rammebudsjetteringsprinsippet for tjenesteområdene. All bruk av midler i årsbudsjettet skal ha dekning i årets tilgang på midler.

Kommunen skal ha en forsvarlig økonomisk politikk som gir et langsiktig økonomisk handlingsrom, og samtidig er sterk nok til å tåle uforutsette hendelser. Av kommunelovens § 14-2 fremgår det at kommunestyret skal utarbeide finansielle måltall for kommunens økonomi. Kommunestyret i Asker vedtatt økonomiske handlingsregler med konkrete måltall for følgende områder:

- Disposisjonsfond
- Netto driftsresultat
- Gjeldsgrad
- Verdibevarende vedlikehold

Handlingsprogrammet viser hvilke prioriteringer, mål og premisser økonomiplanen bygger på. Kommunedirektøren skal påse at forutsetningene for handlingsprogrammet er forsvarlig utredet, at budsjettet er satt opp i balanse og at det er realistisk, fullstendig og oversiktlig. Investeringene skal over tid ha en egenfinansiering som ivaretar kommunens økonomiske handleevne.

Handlingsprogram 2024-2027 bygger på følgende rammebetingelser:

- Vedtatt Handlingsprogram 2023-2026
- Sak om Handlingsprogram 2023-2026 - revidert budsjett og økonomiske utsikter fremover, vedtatt av kommunestyret i sak 19/23
- Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2024, slik det er redegjort for i kommuneproposisjonen (Prop.112 S (2022-2023))
- Handlingsregler for den økonomiske utviklingen, vedtatt av kommunestyret i sak 10/20
- Sak om strategiske mål og økonomiske rammer for Handlingsprogram 2024-2027, vedtatt av kommunestyret i sak 38/23
- Kommunestyrets vedtak i 1. og 2. tertialrapport 2023
- Vedtatte temaplaner
- Statsbudsjettet for 2024

Hovedutvalgene ble i april invitert til å komme med sine innspill og prioriteringer til kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

Kommunedirektøren har vurdert utvalgenes innspill og prioriteringer. De økonomiske rammebetingelsene tilsier at det er mindre rom for nye tiltak på drifts- og investeringsbudsjettet. Det er derfor særlig lagt vekt på å vurdere om utvalgenes innspill kan realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer og iverksettes over flere år.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Kommuneplanens mål er basert på FNs bærekraftsmål. Handlingsprogrammet er en direkte oppfølging av FNs bærekraftsmål og skal støtte opp under en utvikling som er bærekraftig i sosial, miljømessig og økonomisk forstand. Det legges også fram et eget klimabudsjett som synliggjør tiltak som direkte og indirekte vil redusere klimagassutslippene i Askersamfunnet. For øvrig vises det til selve handlingsprogrammet.

4. Tidligere behandling

Politisk årshjul ble vedtatt i kommunestyret 13.12.2022 i sak 109/22.

Strategiske mål og økonomiske rammer for handlingsprogrammet 2024-2027 ble vedtatt av kommunestyret 13.06.2023 i sak 38/23.

Kommunedirektørens forslag til handlingsprogram for perioden 2024-2027 ble overlevert i formannskapsmøtet 24. oktober 2023 i sak 165/23.

5. Kommunedirektørens vurdering

Strammere kommuneøkonomi

Det har i 2022 og 2023 vært knyttet stor usikkerhet til kommunesektorens rammebetingelser. Asker kommune opplevde gjennom 2022 og videre inn i 2023 en tydelig innstrammet kommuneøkonomi sammenlignet med situasjonen ved inngangen til 2022. I tillegg er norsk økonomi og verdensøkonomien fortsatt preget av langt større usikkerhet enn normalt, noe som påvirker kommunens handlingsrom. Det er derfor nødvendig med omstilling og effektivisering for at Asker kommune skal kunne møte utfordringene og ha økonomisk bærekraft i fremtiden.

Asker kommune leverer gode tjenester, men innenfor en stadig strammere økonomisk ramme som utfordres av:

- Lavere skatteinntekter
- Høy prisvekst

- Økte renter
- Økte pensjonskostnader

Asker kommune mister over 60 mill. kroner årlig i skatteinntekter som følge av utflyttinger fra kommunen. Dette er innarbeidet i kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027. I tillegg skal regjeringen våren 2024 legge frem en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i en egen melding til Stortinget. Denne gjennomgangen vil bygge på utredningen fra Inntektssystemutvalget og høringsinnspillene til denne. Inntektssystemutvalgets forslag innebærer et potensiale for tap på ca. 50 mill. kroner for Asker kommune. Det tas sikte på at nytt inntektssystem får virkning fra og med 2025. Konsekvensene av dette er derfor ikke innarbeidet i Handlingsprogram 2024-2027.

Høy prisvekst i 2022 ble ikke kompensert. Dette er en utfordring som også påvirker kommuneøkonomien videre. Det har blitt dyrere å både bygge og drive blant annet sykehjem, skoler og andre velferdstjenester. I statsbudsjettet for 2024 har regjeringen lagt til grunn en prisvekst på 3,4 prosent, mens prognosen fra Sentralbanken er på 4,8 prosent. Dersom det ikke blir gitt full priskompensasjon i 2024, utgjør dette en økt risiko for Asker kommune på ca. 20 mill. kroner knyttet til drift av tjenester. Forslaget til investeringsbudsjett er prisjustert med henholdsvis 8 prosent knyttet til bygg og 12 prosent knyttet til anlegg. Dette fører til økte rente- og avdragsutgifter på om lag 16 mill. kroner i den kommende 4 års perioden.

Norges Bank har økt styringsrenten fra 2,75 prosent i januar 2023 til 4,25 prosent i november 2023. Den høyere renten vil trolig bli liggende slik i lang tid. Med et fortsatt høyt investeringsvolum vil rente- og avdragsutgiftene legge beslag på en større andel av driftsbudsjettet enn ønskelig. I kommunedirektørens forslag til handlingsprogram utgjør rente- og avdragsutgiftene 802 mill. kroner i 2024, økende til 900 mill. kroner i 2027. Ett prosentpoeng økt rente utgjør ca. 40 mill. kroner i økte årlige kapitalkostnader.

I tillegg er kommunesektorens pensjonskostnader betydelige, og Askers andel av økte frie inntekter knyttet til pensjon er ikke nok til å dekke de beregnede pensjonskostnadene for 2024. Det er beregnet at Asker kommune kompenseres i statsbudsjettet for omkring 30 mill. kroner, mens de faktiske pensjonskostnadene øker med 105 mill. kroner.

Handlingsregler

Økonomiske handlingsregler skal bidra til å sikre kommunens økonomiske stilling og gode velferdstjenester. Kommunestyret har som en del av økonomireglementet vedtatt handlingsregler for netto driftsresultat, disposisjonsfond, gjeldsgrad og verdibevarende vedlikehold.

Budsjettforslaget som nå foreligger, gir for 2024 følgende måltall:

- Netto driftsresultat på 0,8 prosent
- Gjeldsgrad på 103 prosent
- Verdibevarende vedlikehold på 127 kroner per m2
- Disposisjonsfond (inklusive energifondet) på 10,3 prosent

Netto driftsresultat

Budsjettert netto driftsresultat ligger lavere enn målsetningen i hele handlingsprogramperioden, til tross for omstillings- og effektiviseringskravet. Med dette lave nivået vil det ikke være rom for større endringer i budsjettet uten at det må dekkes inn ved omprioriteringer innenfor gjeldende budsjettrammer. Det vil med dette resultatet heller ikke bli satt av midler i særlig grad for å kunne dekke opp for eventuelle endringer i de økonomiske forutsetningene som er lagt til grunn, og/eller til egenfinansiering av investeringer i fremtiden. For at kommunen skal kunne ha en bærekraftig og sunn økonomi, er dette derfor ikke et ønsket resultat å ha over tid.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond, inklusive energifondet, ligger over måltallet på 10 prosent i hele perioden. Disposisjonsfond uten energifondet utgjør kun 2,3 prosent i 2024 og vil være på 0 prosent i 2027. Størrelsen på delen av disposisjonsfondet som ikke har bindinger, er derfor langt unna måltallet for handlingsregelen. Dette betyr også at kommunen ikke har frie fond for å dekke opp for merutgifter eller mindreinntekter i budsjettet.

Energifondet forvaltes i henhold til reglementet for finans- og gjeldsforvaltning. Reglementet forutsetter at fondets grunnkapital og realverdiavsetninger ikke skal benyttes. I henhold til reglementet skal avkastningen fra energifondet benyttes til (i prioritert rekkefølge):

I. Opprettholde realverdien av Energifondet ved at det avsettes til Energifondet realverdikapital et beløp tilsvarende Energifondet per 31.12. året før, justert med SSBs konsumprisindeks (KPI)
II. Eventuell meravkastning utover dette avsettes som bufferkapital, dersom beregnet stresstest viser at kommunens bufferkapital ikke er tilstrekkelig til å ta høyde for vedtatte parametere for slik stresstesting
III. Eventuell meravkastning utover dette avsettes til vedtatte investeringer Dersom det et år ikke er tilstrekkelig realavkastning til å opprettholde realverdien av Energifondet (pkt I), skal det likevel avsettes til Energifondet realverdikapital ved at bufferkapital benyttes til avsetningen.

Siden 2014 har energifondet hatt en gjennomsnittlig avkastning på 5,5 prosent, og det har vært gjort uttak av energifondet på 487 mill. kroner til bruk til investeringer.

Gjeldsgrad

Asker kommune har et høyt ambisjonsnivå for investeringer og høy lånegjeld, og gjeldsgraden er vesentlig høyere (rødt nivå) enn handlingsregelen tilsier i hele handlingsprogramperioden.

Økt lånegjeld medfører at rente- og avdragsutgiftene legger beslag på en stadig større andel av kommunens frie inntekter. Økonomien til Asker kommune vil tåle høye investeringer i enkelte år. Høy investeringsaktivitet på lang sikt er imidlertid krevende. Det har vært høyt investeringsnivå i Asker kommune over flere år, og med den økende renten de siste par årene, og prognosene for rentenivået fremover, vil Asker kommune måtte bruke betydelige deler av driftsbudsjettet til å dekke opp for økte renteutgifter. Det er derfor viktig at eventuelle nye investeringer prioriteres opp mot vedtatte investeringer, slik at den samlede gjeldsgraden ikke øker ytterligere.

Verdibevarende vedlikehold

Handlingsregelen for verdibevarende vedlikehold er under handlingsregelens mål i begynnelsen av perioden, men vil i 2026 være i tråd med handlingsregelen.

Omstilling og effektivisering

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til innbyggerne.

Kommunedirektøren mener det er helt nødvendig med omstilling og effektivisering for at Asker kommune skal kunne møte utfordringene og ha økonomisk bærekraft i fremtiden. Kombinasjonen av et lavt netto driftsresultat, høy lånegjeld og lave reserver på disposisjonsfondet er ikke bærekraftig over tid.

Asker kommune leverer tjenester med høy kvalitet, men har også et høyt kostnadsnivå sammenlignet med andre kommuner. Det er derfor et potensielt handlingsrom innenfor enkelte områder. Kostnadsnivået i Asker var i 2022 totalt 343,6 mill. kroner høyere sammenlignet med gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 12.

Handlingsprogram 2024-2027 legger til grunn en omstilling og effektivisering på totalt 210 mill. kroner i løpet av 2027. Kommunedirektøren legger opp til at hoveddelen av omstillingen gjennomføres i 2024 og 2025, for deretter å avløses av en effektivisering på et normalt nivå i slutten av perioden.

I 2024 utgjør omstillingskravet 120 mill. kroner, noe som tilsvarer 1,9 prosent av tjenesteområdenes netto driftsramme. I 2025 er det lagt opp til en ytterligere

reduksjon av driftsbudsjettet på 50 mill. kroner. I 2026 og 2027 reduseres driftsbudsjettet med 20 mill. kroner årlig.

2024 – bemanningstilpasning og kostnadseffektive tjenester

Omstillingen og effektiviseringen vil i 2024 i hovedsak skje gjennom bemanningstilpasning og kostnadseffektive tjenester. Kommunedirektøren iverksatte i august 2023 en ansettelsesstopp i Asker kommune. Omstilling handler om å tilpasse kommunens drift til gjeldende økonomiske rammer og tilgjengelige ressurser, enten ved økt produktivitet, utvikling eller endring av tjenestetilbudet.

De omstillingstiltakene som er av prinsipiell karakter og innebærer vesentlig endret/redusert tjenestetilbud eller økte gebyrer/brukerbetalinger, fremmes i én felles sak til hovedutvalgene, formannskapet og kommunestyret i februar.

2025 – strukturelle endringer

Fra 2025 og i årene fremover vil det være nødvendig å gjennomføre strukturelle endringer for at Asker kommune skal kunne møte de store samfunnsutfordringene og opprettholde den økonomiske bærekraften.

Strukturelle endringer innebærer å endre måten en tjeneste er organisert eller leveres på, slik at oppgavene kan utføres på en bedre og mer effektiv måte. Innovasjon, økt digitalisering og tjenestedesign kan inngå som viktige elementer i strukturelle tiltak. Samtidig kan det være nødvendig å vurdere endringer knyttet til lokalisering og geografisk inndeling av tjenester.

Kommunedirektøren vil i tiden fremover blant annet utrede følgende temaer (ikke uttømmende):

- Skole- og barnehagestruktur
- Arealeffektivisering av kontorarbeidsplasser
- Bremse utgiftsveksten knyttet til demografiutfordringene
- Utnyttelse av eksisterende teknisk og sosial infrastruktur

Investeringer

Langsiktig planlegging av investeringsprosjekter er viktig for å skaffe oversikt over fremtidig handlingsrom, og for å gi oss bedre mulighet til å utvikle kommunens tjenester i takt med endringene i behov, befolkning og bosettingsmønster. Med utgangspunkt i en høy lånegjeld, stigende renter og krevende økonomiske tider, ble det i Handlingsprogram 2023-2026 vedtatt å forskyve 14 investeringsprosjekter 2-3 år ut i tid, samt en halvering av sekkeposter i 3 år.

For Handlingsprogram 2024-2027 foreslår kommunedirektøren å forskyve ytterligere tre prosjekter 2-3 år ut i tid. Alle de tre prosjektene vil ferdigstilles 6-9 år frem i tid.

Gebyrer

Gebyrer og brukerbetalinger inngår som del av kommunens inntekter. Nye gebyrer og brukerbetalinger er innarbeidet i kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027, men skal samtidig vedtas i egen sak.

I kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 er følgende forutsetninger lagt til grunn for justering av gebyrer og brukerbetalinger:

- Kommunal deflator
- Selvkostkalkyle der dette kreves i lov og forskrift
- Justering fra sentrale myndigheter gjennom statsbudsjettet

Kommunedirektøren vil særlig gjøre oppmerksom på at det er lagt inn noe større endringer i gebyrene knyttet til vann og avløp, tjenester etter plan- og bygningsloven, matrikkelloven og eierseksjonsloven, samt svømmehaller og idrettsanlegg.

Vann og avløp

Når det gjelder vann og avløp, foreslås det at årsgebyrene økes samlet med 31 prosent i 2024. Den samlede økningen vil være på 5 prosent i 2025, 4 prosent i 2026 og 8,5 prosent i 2027. Hovedårsakene til gebyrøkningene i 2024 er økte kapitalkostnader og økte utbetalinger til interkommunale selskaper. I tillegg ble tjenesten i perioden 2021-2023 finansiert med ca. 100 mill. kroner fra kommunebudsjettet som ikke videreføres fra 2024.

Gebyrøkningen er derfor nødvendig for at inntektssiden skal balansere med utgiftssiden. Det vises til nærmere redegjørelse i egen sak om gebyrer og brukerbetalinger som blir lagt frem for formannskapet 21. november 2023 og kommunestyret 12. desember 2023.

Plan og byggesak

Når det gjelder tjenester etter plan- og bygningsloven, matrikkelloven og eierseksjonsloven, har kommunedirektøren også her tatt utgangspunkt i 100 prosent selvkost. Det vises til nærmere redegjørelse i egen sak om gebyrer etter plan- og bygningsloven, matrikkelloven og eierseksjonsloven som blir lagt frem for utvalg for plan og byggesak 1. november 2023, formannskapet 21. november 2023 og kommunestyret 12. desember 2023.

Svømmehaller og idrettsanlegg

Når det gjelder gebyrer for svømmehaller og idrettsanlegg, har kommunedirektøren foreslått endringer i prisstrukturen for å optimalisere inntekter og tilpasse tilbudene

etter omliggende bad. I tillegg er det foreslått endringer for å innrette subsidierte tiltak til riktige målgrupper. Det vises til nærmere redegjørelse i egen sak om gebyrer for svømmehaller og idrettsanlegg som blir lagt frem for hovedutvalg for medborgerskap 2. november 2023, formannskapet 21. november 2023 og kommunestyret 12. desember 2023.

Strøm- og energitiltak

Det forventes fortsatt høye energipriser i 2024. Kommunedirektøren vurderer derfor at det fortsatt vil være nødvendig å gjennomføre tiltak på kort og lang sikt for å redusere energiforbruket knyttet til kommunale bygg og infrastruktur. Asker kommune gjennomførte tilsvarende tiltak vinteren 2022/2023, noe som ga en besparelse på ca. 15 mill. kroner.

Det vises til planlagte tiltak beskrevet i eget notat. Kommunedirektøren vil hensynta behovet for et godt inneklima i skoler og barnehager. Dersom det oppstår utilsiktede konsekvenser av tiltakene, vil kommunedirektøren legge frem dette for politiske avklaringer.

Samfunnsfloker som krever tverrsektoriell innsats

Den vedtatte planstrategien legger til grunn at det skal utarbeides totalt 17 temaplaner. Så langt er 14 temaplaner vedtatt av kommunestyret og under implementering. De tre siste temaplanene sluttbehandles i 2024.

Mange av temaplanene omhandler store og komplekse samfunnsutfordringer som kommunen står overfor i årene fremover, og beskriver hvilke innsatsområder og strategier vi må jobbe med for å møte utfordringene og nå målene.

Samfunnsfloker er en fellesbetegnelse på store og komplekse samfunnsutfordringer der årsakssammenhengene ofte er sammensatte og løsningene ukjente. For å løse samfunnsfloker må vi ofte tenke nytt, samarbeide og samhandle på nye måter på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, og bygge en felles kultur for læring og erfaringsdeling.

Det er vurdert at følgende tre samfunnsfloker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i Asker kommune i årene fremover:

- Ungt utenforskap
- Demografiutfordringer
- Klima og natur

Det er en tett kobling mellom samfunnsflokene og temaplanene. Alle temaplanene har høye ambisjoner. Arbeidet med samfunnsflokene skal hjelpe oss med å prioritere innsatsen og gjennomføre de vedtatte planene.

Ungt utenforskap

Utenforskap er en stadig voksende samfunnsutfordring, og innebærer at enkeltmennesker eller grupper av mennesker står utenfor samfunnet. Det kan for eksempel være at de ikke deltar i utdanning eller arbeidsliv, eller at de mangler språklig eller kulturell tilknytning til samfunnet. Sykdom og funksjonshemming kan også være årsaker til utenforskap.

Demografiutfordringer

Befolkningssammensetningen vil i årene fremover endre karakter. Samfunnet får stadig flere eldre, samtidig som vi har lavere fødselskull og færre i yrkesaktiv alder. Økningen i antall eldre med behov for helse- og omsorgstjenester medfører utfordringer for velferdsstaten.

Det kreves bred og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å sikre en aldersvennlig og inkluderende stedsutvikling, inkludert boliger med egnet plassering og utforming. Kommunen, næringslivet og innbyggerne må sammen videreutvikle tettstedene med et differensiert bo- og tjenestetilbud, samt gode møteplasser som fremmer tilhørighet og samfunnsdeltakelse.

Klima og natur

Klimaendringer og tap av naturmangfold er en stor utfordring både globalt og nasjonalt. Asker kommune ønsker å være en foregangskommune når det gjelder å stoppe klimaendringene og ta vare på naturmangfoldet. For å lykkes med dette, kreves det felles innsats fra hele Askersamfunnet og alle kommunens tjenesteområder.

Konklusjon

Asker kommune har i dag en høy standard på tjenestetilbudet til innbyggerne, og har på flere områder lavere gebyrer enn sammenlignbare kommuner eller selvkostprinsippet tilsier. 4-årsrapporten for perioden 2020-2023 viser at velferdstjenestene er styrket med hele 760 mill. kroner, samtidig som det er gjennomført en effektivisering på til sammen 190 mill. kroner. Mye av styrkingen knytter seg til harmonisering av tjenester som følge av kommunereformen.

De økonomiske rammebetingelsene etter pandemien, med globalt fall i økonomien og høy prisvekst, har gitt nye utfordringer for kommunen. Det er derfor nødvendig å gjennomføre et mer omfattende omstillingsprogram. Hovedstrategiene i programmet er å sikre befolkningsvekst, tjenesteutvikling, effektivisering, bedre produktivitet, økte inntekter og redusere omfanget av eller utsette investeringer.

Asker kommune styrer mot et netto driftsresultat på rødt nivå, og dette krever en stram budsjettdisiplin. Det betyr at alle nye forslag om økninger/styrkinger i driftsbudsjettet eller reduserte inntekter/gebyrer må salderes og dekkes inn.

Kommunedirektøren anbefaler at det kun gjøres en helhetlig budsjettrevisjon i forbindelse med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett i juni 2024. Eventuelle eksterne endringer innarbeides i 1. tertialrapport 2024. Dette innebærer at det ikke legges opp til å behandle politiske økonomisaker løpende gjennom året, med noen få unntak.

De omstillingstiltakene som er av prinsipiell karakter og innebærer vesentlig endret/redusert tjenestetilbud eller økte gebyrer/brukerbetalinger, fremmes i én felles sak til hovedutvalgene, formannskapet og kommunestyret i februar.

Kommunedirektøren vil holde formannskapet som «driftsstyre» løpende orientert om status for omstillingsprogrammet. Formannskapet har et særlig sektorovergripende ansvar for å se helhet og sammenheng i økonomi- og omstillingsarbeidet på tvers av fag- og tjenesteområder.

Hovedutvalgene vil involveres innenfor sine ansvarsområder og bidra med råd, innspill eller høringsuttalelser.

Kommunedirektøren har gjennom forslag til Handlingsprogram 2024-2027 gitt sine anbefalinger om driftsrammer og tjenesteutvikling for fireårsperioden. Ved behandlingen av kommunedirektørens forslag 12. desember, er det kommunestyrets prioriteringer og vedtak som fastsetter kommunens mål og rammer for periode

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Handlingsprogram 2024-2027 - kommunedirektørens forslag
Notat – strømsparingstiltak vinteren 2023-2024 på grunn av høye strømpriser

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/04233

Saksbehandler
Kathrine Bolsø

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Formannskapet	21.11.2023	181/23
2 Eldrerådet	23.11.2023	17/23
3 Ungdomsrådet	23.11.2023	26/23
4 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	19/23
5 Kommunestyret	12.12.2023	

Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027

Formannskapet har behandlet saken i møte 21.11.2023 sak 181/23

Behandling

Håvard Vestgren (H) fremmet på vegne av H, FrP, V og KrF følgende forslag til endringer i driftsbudsjett:

Endringer driftsbudsjett					
PARTINAVN: H, FrP, V, KrF					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Utsette utredning rehabilitering av rådhuset	-1 000	0	0	0	
Økt utbytte	-7 000	0	0	0	
Netto endring administrasjon og ledelse	**-8 000**	**0**	**0**	**0**	
Oppvekst					
Økte frie midler til hver skole (Fysiske læremidler?)	2 500	0	0	0	
Netto endring oppvekst	**2 500**	**0**	**0**	**0**	
Velferd					
Velferdstiltak for eldre/etter søknad (bl.a.ved innbyggertorgene)	2 000	0	0	0	
Tiltak (søkbare) inn mot jul/nyttår/matutdeling	500	0	0	0	
Kirkens feltarbeid	500	0	0	0	
Netto endring velferd	**3 000**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnsutvikling					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnstjenester					
Redusert vedlikehold brygger pri 2 og 3	0	-2 000	-2 000	-2 000	Ref sak ST
Til netto drift	0	2 000	2 000	2 000	
Oslofjorden. Prosjektmidler e.l.	1 000				
Gratis innfartsparkering i Vollen	1 000	0	0	0	
Netto endring Samfunnstjenester	**2 000**	**0**	**0**	**0**	
Medborgerskap					
Videreføre gratis svømming 2. og 10. trinn	1 000	1 000	1 000	1 000	
Videreføre/omstille Hurum Frivillighetssentral	500	0	0	0	Ref sak MB
Ytterligere omstilling innbyggertorg	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	
Netto endring Medborgerskap	**500**	**0**	**0**	**0**	
Netto endring	**0**	**0**	**0**	**0**	

Ivar Granum (A) fremmet følgende forslag til endringer i driftsbudsjettet:

Endringer driftsbudsjett					
PARTINAVN: Arbeiderpartiet					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring administrasjon og ledelse	**0**	**0**	**0**	**0**	
Oppvekst					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring oppvekst	**0**	**0**	**0**	**0**	
Velferd					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring velferd	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnsutvikling					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnstjenester					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnstjenester	**0**	**0**	**0**	**0**	
Medborgerskap					
Prisstruktur svømmehallene	5 000	5 000	5 000	5 000	
Hurum Frivillighetssentral legges ikke ned	1 000	1 000	1 000	1 000	
Finansiering av tiltak	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	Finansieres fra disposisjonsfond
Netto endring Medborgerskap	**0**	**0**	**0**	**0**	
Netto endring	**0**	**0**	**0**	**0**	

Hanne Lisa Matt (MDG) fremmet følgende forslag til endringer i driftsbudsjettet:

Endringer driftsbudsjett					
Partinavn: MDG					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Innsparte driftskostnader pga redusert investeringsomfang	-9 315	-6 009	-5 655	-5 715	Anslag, 6% av investeringer som kuttes
Lavere politikergodtgjøring	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	
Økt utnyttelse av eksisterende lokaler og bygg	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	Digitaliseringsgevinst/mindre fysiske møter etc
Antatt levetid for digital utstyr økes	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	Minst reklamasjonstid
Kompetanse og koordinering av systematisk, sektorovergripende klima- og naturarbeid	1 000	1 000	1 000	1 000	Implementering og oppfølging av funn i forvaltningsrevisjon om Askers klimarbeid
Netto endring administrasjon og ledelse	**-42 315**	**-39 009**	**-38 655**	**-38 715**	
Oppvekst					
FUT	5 000	5 000	5 000	5 000	Forebyggende ungdomsteam og utekontakt
Helsesykepleier og alternative læringsarenaer	5 000	5 000	5 000	5 000	100 % dekning i alle barne- og ungdomsskoler
Etablering av alternativ læringsarena i Asker syd	1 000				Vollen er nærmeste alternative opplæringsarena
Jobbsentralen	2 500	2 500	2 500	2 500	
Reversere omstilling	10 000	10 000	10 000	10 000	Må utredes nærmere
Fra disposisjonsfond	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	
Netto endring oppvekst	**13 500**	**12 500**	**12 500**	**12 500**	
Velferd					
Hjemmehjelp	3 000	3 000	3 000	3 000	Styrking av tilbudet som ble kuttet i 2023
Livsglede for eldre	200	200	200	200	Sertifisering av boliger med heldøgns omsorg
Sykling uten alder medlemskap	8	8	8	8	Medlemskap for kommuner over 50.000
Styrke jordmorsatsingen i Asker	1 000	1 000	1 000	1 000	Fokus på oppfølging av mor og barn etter fødsel
Reversere omstilling	15 000	15 000	15 000	15 000	Tjenester til personer med funksjonsnedsettelse og Psykisk helse og rus
Fra disposisjonsfond	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	
Netto endring velferd	**4 208**	**4 208**	**4 208**	**4 208**	
Samfunnsutvikling					
Ulovligheter i strandsonen	2 000	2 000	2 000	2 000	Rydde opp i dette
Netto endring Samfunnsutvikling	**2 000**	**2 000**	**2 000**	**2 000**	
Samfunnstjenester					
Kartlegging av naturtyper som kan og bør restaureres	250	250	250	250	
Midler til kompetanse og drift klima, miljø og natur	2 000	2 000	2 000	2 000	
Effektivisere renhold på store idrettsanlegg	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800	
Effektivisering 5% - FDV-kostnader	-520	-951	-1 390	-1 600	Forvaltning, drift og vedlikehold
Økte parkeringsavgifter i sentrumsområdene	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	
Reduksjon parkeringsavgift på pendlerparkering	1 500	1 500	1 500	1 500	
Dyrevelferdsplan	300	300	300	300	Søkepott for arbeid med dyrevelferd/ID-merking
Bekjempelse av svartlista arter	1 000	1 000	1 000	1 000	Løpende pott
Redusert brukerbetaling på Follestad og Yggeseth	5 500	5 500	5 500	5 500	Gjenvinning, avgift for privatpersoner avvikles
Doble pott til energirådgivning til private husholdninger	500	500	500	500	
Effektivisere renhold på store idrettsanlegg	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800	
Doble beløpet til tilskudd sykkelpiggdekk til 360.000	180	180	180	180	Fortsatt kr 1000 i tilskudd per deltaker
Klimatilskudd elektriske lastesykler til privatpersoner	1 000	1 000	1 000	1 000	Inntil 15 000 kroner i støtte til elektrisk lastesykkel med lastekapasitet på minimum 60
Netto endring Samfunnstjenester	**3 110**	**2 679**	**2 240**	**2 030**	
Medborgerskap					
Etablering av livsynsnøytral seremonirom	250	0	0	0	Mulighetsstudie
Økt parkeringsavgift i parkeringskjeller under ny ishall	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	Bortfall av 2 timer gratis i starten
Reduserte priser på kulturskolen	500	500	500	500	
Sikre lange åpningstider på bibliotek	1 000	1 000	1 000	1 000	Meråpent bibliotek også for ungdom under 18 år
Netto endring Medborgerskap	**750**	**500**	**500**	**500**	
Generelt uten allokering					
Mindre konsulentbruk	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	
Målrettet innsats for å dempe sykefravær	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	Vikarbruk går ned, nærvær går opp
Skatteinngang er høyere enn forventet	-50 000	0	0	0	
Økte skatteinntekter overføres investering	50 000				
Netto endring Generelt uten allokering	**-4 000**	**-4 000**	**-4 000**	**-4 000**	
Netto endring	**-22 747**	**-21 122**	**-21 207**	**-21 477**	Bedre Netto driftsresultat

Hanne Lisa Matt (MDG) fremmet følgende forslag til endringer i investeringsbudsjettet:

Partinavn: MDG					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Gjenbruk og ombruk/second hand IKT gir 5% innsparing	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	Totalinvestering IKT er 248 mill kr i perioden
Netto endring administrasjon og ledelse	**-3 000**	**-3 000**	**-3 000**	**-3 000**	
Oppvekst					
Skolehager	250	250	250	250	Etableres i samarbeid med frivilligheten og gårdsbruk
Netto endring oppvekst	**250**	**250**	**250**	**250**	
Velferd					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring velferd	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnsutvikling					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnstjenester					
Redusere Slemmestadutbyggingen	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000	*Redusere de samlede investeringene med 50 %
Utbedring kommunale veier og parkeringsplasser	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	
Restaurering av natur	2 000	2 000	2 000	2 000	Systematisk naturrestaurering og klimainnsats
Økt innsats mot klimaendringer	15 000	15 000	15 000	15 000	Løpende finansiering av tiltak, jf. klimabudsjett
Økt Enøk satsing til energitiltak i bygg	1 000	1 000	1 000	1 000	
Oppfølging av sykkelstrategi	15 000	15 000	15 000	15 000	
Redusert investering - Hurum brannstasjon	-10 000	-5 900	0		Redusere kostnadsrammen fra 95,9 mill til 80 mill kr
Oslofjordprosjekt - redde Oslofjorden	5 000	5 000	5 000	5 000	** Tilskuddspott
Netto endring Samfunnstjenester	**-67 000**	**-62 900**	**-57 000**	**-57 000**	
Medborgerskap					
Kirke - kirkelige investeringer kuttes	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	
Kutt i koordineringspott idrettsbygg	-3 000	-2 000	-2 000	-3 000	
Prosjekt blomstrende Asker	500	500	500	500	Anlegge blomsterenger i hager, parker og langs veier; matnyttig beplantning i boområder
Prosjekt gratis tilbud for barn og unge i alle tettsteder	1 000	1 000	1 000	1 000	Åpen hall, ungdoms- og fritidsklubber, UngKultur.
Netto endring Medborgerskap	**-4 500**	**-3 500**	**-3 500**	**-4 500**	
Ikke allokert					
Kostnadskontroll og effektivisering av investeringer	-31 000	-31 000	-31 000	-31 000	*** 3 % årlig reduksjon i perioden
Overføring fra drift - økte skatteinntekter	-50 000	0	0	0	
Netto endring - Ikke allokert	**-81 000**	**-31 000**	**-31 000**	**-31 000**	
Netto endring INVESTERING	**-155 250**	**-100 150**	**-94 250**	**-95 250**	Reduserte investeringer i perioden: 444 900
*Kommunedirektøren utreder hvilke investeringer som er mest forsvarlig å skyve på og/eller droppe helt. Innsparing -360 mill i perioden					
**Kommunedirktøren utreder innretning av bruk av midler og mulighet for frivillige organisasjoner, landbruk mfl til å søke tilskudd.					
***Kommunedirektøren utreder forslag til effektiviserings- og innsparingstiltak i enkeltprosjektene som i minst mulig grad rammer inngåtte forpliktelser, primærtjenester eller miljø/bærekraft.					

Anders Nordmo (SV) fremmet følgende forslag til endringer i driftsbudsjettet:

Endringer driftsbudsjett					
PARTINAVN: SV					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Redusert politikerlønn	-5 300	-5 300	-5 300	-5 300	
Eiendomsskatt	-100 000	-200 000	-300 000	-300 000	
Forhøyet skatteanslag	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	
Avsetning til disposisjonsfond	120 300	220 300	320 300	320 300	Avsetning til fremtidige investeringer
Netto endring administrasjon og ledelse	**-85 000**	**-85 000**	**-85 000**	**-85 000**	
Oppvekst					
Lavterskeltilbud for uorganisert ungdom	10 000	10 000	10 000	10 000	Harmonisering/styrking av ungkultur mm
Reversering av kutt i stillinger i skolen	14 000	14 000	14 000	14 000	
Styrking av skolehelsetjenesten	3 000	3 000	3 000	3 000	Unngå nedbemanning/styrke tilbudet
Styrke balansen analoge/digitale hjelpemidler	7 000	7 000	7 000	7 000	Oppdatere skolebøker
Forsøksordning med gratis skolemåltid	2 500	2 500	2 500	2 500	
Netto endring oppvekst	**36 500**	**36 500**	**36 500**	**36 500**	
Velferd					
Ambulerende audiograf	1 000	1 000	1 000	1 000	Forbyggende lavtersketilbud; veiledning mm
Ergoterapeut	1 000	1 000	1 000	1 000	Økt kapasitet/redusert venteliste
Klinisk ernæringsfysiolog	1 000	1 000	1 000	1 000	Bedre ernæringssituasjon/forebyggende tiltak
Styrking av arbeid med psykisk helse og rus	5 000	5 000	5 000	5 000	Opprettholde og forbedre tjenesten
Økt støtte Fontenehuset	500	500	500	500	Kompensere bortfalt av statlig støtte, sikre driften
Lavterskeltilbud for eldre hjemmeboende	1 000	1 000	1 000	1 000	Forbyggende lavtersketilbud; Hyggetreffet
Økt grunnbemanning institusjon og hjemmetjeneste	25 000	25 000	25 000	25 000	
Øke satsene for sosialhjelp 5 % fra 2024	8 000	8 000	8 000	8 000	
Netto endring velferd	**42 500**	**42 500**	**42 500**	**42 500**	
Samfunnsutvikling					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnstjenester					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnstjenester	**0**	**0**	**0**	**0**	
Medborgerskap					
Opprettholde gratistilbud i svømmehallene	1 000	1 000	1 000	1 000	For 2. og 10. klassetrinn
Styrking av kulturtilbud	5 000	5 000	5 000	5 000	Kulturskole og kulturarenaer
Netto endring Medborgerskap	**6 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**	
Netto endring	**0**	**0**	**0**	**0**	

Ordfører tok opp forslag til endringer i driftsbudsjettet, sendt inn fra Senterpartiet:

Endringer driftsbudsjett					
PARTINAVN: Senterpartiet					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Redusert godtgjørelse til folkevalgte	-1 250	-2 500	-2 500	-2 500	Utgjør ca. 10 % reduksjon. Halvårseffekt i 2024.
Netto endring administrasjon og ledelse	**-1 250**	**-2 500**	**-2 500**	**-2 500**	
Oppvekst					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring oppvekst	**0**	**0**	**0**	**0**	
Velferd					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring velferd	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnsutvikling					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnstjenester					
Asker rådhus - mulighetsstudie	-1 000	0	0	0	Dette er et ansvar for eier av rådhuset, Asker kommunale pensjonskasse.
Parkeringsavgift ved rådhuset	-100	-100	-100	-100	Avvikle ordning med gratis parkering utenfor rådhuset.
Netto endring Samfunnstjenester	**-1 100**	**-100**	**-100**	**-100**	
Medborgerskap					
Flere utstyrssentraler (BUA)	2 350	2 600	2 600	2 600	Etablere flere steder for utlån av utstyr til idretts- og friluftsaktiviter.
Netto endring Medborgerskap	**2 350**	**2 600**	**2 600**	**2 600**	
Netto endring	**0**	**0**	**0**	**0**	

Ordfører tok opp forslag til endringer i investeringsbudsjettet, sendt inn fra Senterpartiet:

Endringer investeringsbudsjett					
PARTINAVN: Senterpartiet					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring administrasjon og ledelse	**0**	**0**	**0**	**0**	
Oppvekst					
Inventar og utstyr	2 500	2 500	0	0	Avvikle midlertidig halvering av denne potten, jf. sak om mangelfullt vedlikehold av uteområder.
Koordineringspott bygg	10 000	10 000	0	0	Avvikle midlertidig halvering av denne potten, jf. kunnskapsgrunnlag temaplan eiendom.
Netto endring oppvekst	**12 500**	**12 500**	**0**	**0**	
Velferd					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring velferd	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnsutvikling					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnstjenester					
Klimatiltak	1 000	1 000	2 000	2 000	Midlene fra potten nedenfor flyttes til denne budsjettposten.
Klimatiltak - mobilitet rettet mot Askersamfunnet	-1 000	-1 000	-2 000	-2 000	Budsjettposten avvikles og midlene flyttes til budsjettposten over.
Områdeplan for fremtidig infrastruktur Slemmest	-23 250	-23 250	0	0	Kuttet kan fordeles over hele fireårsperioden.
Samferdsel - utbedring kommunale veier	4 000	4 000			Delvis avvikle midlertidig halvering av budsjettposten.
Turveier og friområder	3 000	3 000			Avvikle midlertidig halvering av budsjettposten.
Netto endring Samfunnstjenester	**-16 250**	**-16 250**	**0**	**0**	
Medborgerskap					
Tofte innbyggertorg - rehabilitering av samfunnsh	27 000	0	-27 000	0	Fremskynde rehabiliteringen fra 2026 til 2024.
Idrett - oppfølging av temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	3 500	3 500	0	0	Avvikle midlertidig halvering av budsjettposten.
Koordineringspott anlegg for friluftsaktivitet	250	250	0	0	Avvikle midlertidig halvering av budsjettposten.
Bruk av disposisjonsfond/økt låneopptak	-27 000				
Tilføres disposisjonsfond/redusert låneopptak			27 000		
Netto endring Medborgerskap	**3 750**	**3 750**	**0**	**0**	
Netto endring	**0**	**0**	**0**	**0**	

Ordfører tok opp forslag til endringer i driftsbudsjettet, sendt inn fra Rødt:

Endringer driftsbudsjett					
PARTINAVN: Rødt					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**Utfyllende tiltaksbeskrivelse**
Administrasjon og ledelse					
Redusert driftsresultat	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	Driftsresultatet reduseres med ca 0,3% hvert år
Redusert folkevalgtsgodtgøring	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	Beregningsgrunnlaget (B) tar utgangspunkt i stortingsrepresentantgodtgjøring
Fullt støttemedlemskap i Fair Play Bygg Oslo og omegn	80	80	80	80	
Netto endring administrasjon og ledelse	**-30 920**	**-30 920**	**-30 920**	**-30 920**	
Oppvekst					
Redusert kutt (omstilling og effektivisering)	13 000	13 000	13 000	13 000	
Netto endring oppvekst	**13 000**	**13 000**	**13 000**	**13 000**	
Velferd					
Redusert kutt (omstilling og effektivisering)	17 920	17 920	17 920	17 920	
Netto endring velferd	**17 920**	**17 920**	**17 920**	**17 920**	
Samfunnsutvikling					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**	
Samfunnstjenester					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Samfunnstjenester	**0**	**0**	**0**	**0**	
Medborgerskap					
Tiltaksnavn	0	0	0	0	
Netto endring Medborgerskap	**0**	**0**	**0**	**0**	
Netto endring	**0**	**0**	**0**	**0**	

VOTERING

Endringsforslaget fra Rødt fikk ingen stemmer, og falt.

Endringsforslaget fra Senterpartiet fikk ingen stemmer, og falt.

Endringsforslaget fra SV fikk 1 stemme (SV), og falt.

Endringsforslaget fra MDG fikk 1 stemme (MDG), og falt.

Endringsforslaget fra Arbeiderpartiet fikk 2 stemmer (A), og falt.

Endringsforslaget fra H, FrP, V og KrF ble vedtatt, mot 4 stemmer (SV,MDG,A).

Ordfører foreslo og fikk formannskapets enstemmige tilslutning til følgende:

Formannskapets innstilling til handlingsprogrammet, med alle forslag til vedtak som foreligger, offentliggjøres i samsvar med bestemmelsene i kommunelovens § 14-3 fjerde ledd. Høringsfrist til formannskapets innstilling settes til 7.desember 2023.

Innstilling

1. **Føringer for Handlingsprogram 2024-2027**
   De føringer og premisser som fremgår av kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 legges til grunn for kommunens aktiviteter og tjenesteproduksjon i planperioden.

2. **Driftsrammer**
   Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i «§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift (1A)» og netto bevilgning per tjenesteområde vedtas som vist i «§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)».

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar, herunder statlige tilskudd og lønnsreserven, til de enkelte tjenesteområdene.

3. **Investeringsrammer**
   Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som i vist i «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2A)» og «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2B)».

4. **Skatt**
   Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5. **Låneopptak**
   For 2024 gis fullmakt til følgende låneopptak:
   a. Lån til finansiering av egne investeringer, inntil 1 175 mill. kroner.
   b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 300 mill. kroner.
   c. Likviditetslån, inntil 250 mill. kroner.

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6. **Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger**
   Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for kommunale tjenester vedtas særskilt i egen sak som behandles samtidig med kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

7. **Følgende endringer innarbeides i driftsbudsjettet:**

	2024	2025	2026	2027
Administrasjon og ledelse				
Utsette utredning rehabilitering av rådhuset	-1 000	0	0	0
Økt utbytte	-7 000	0	0	0
Netto endring administrasjon og ledelse	**-8 000**	**0**	**0**	**0**

Oppvekst				
Økte frie midler til hver skole (Fysiske læremidler?)	2 500	0	0	0
Netto endring oppvekst	**2 500**	**0**	**0**	**0**
Velferd				
Velferdstiltak for eldre/etter søknad (bl.a. ved innbyggertorgene)	2 000	0	0	0
Tiltak (søkbare) inn mot jul/nyttår/matutdeling	500	0	0	0
Kirkens feltarbeid	500	0	0	0
Netto endring velferd	**3 000**	**0**	**0**	**0**
Samfunnsutvikling				
Tiltaksnavn	0	0	0	0
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**
Samfunnstjenester				
Redusert vedlikehold brygger pri 2 og 3	0	-2 000	-2 000	-2 000
Til netto drift	0	2 000	2 000	2 000
Oslofjorden. Prosjektmidler e.l.	1 000			
Gratis innfartsparkering i Vollen	1 000	0	0	0
Netto endring Samfunnstjenester	**2 000**	**0**	**0**	**0**
Medborgerskap				
Videreføre gratis svømming 2. og 10. trinn	1 000	1 000	1 000	1 000
Videreføre/omstille Hurum Frivillighetssentral	500	0	0	0
Ytterligere omstilling innbyggertorg	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Netto endring Medborgerskap	**500**	**0**	**0**	**0**

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/04233

Saksbehandler
Kathrine Bolsø

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Formannskapet	21.11.2023	181/23
2 Eldrerådet	23.11.2023	17/23
3 Ungdomsrådet	23.11.2023	26/23
4 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	19/23
5 Kommunestyret	12.12.2023	

Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027

Eldrerådet har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 17/23

Behandling

Utvalgsmedlem Anne-Britt Wengen fremmet følgende forslag til nytt punkt 8:
Eldrerådet bemerker følgende:

- Eldrerådet støtter nødvendigheten av satsning og videreutvikling av hjemmebaserte tjenester:
  - Eldrerådet vil gjenta oppfordringen om å etablere en digital hjemmehjelpsordning.
  - Eldrerådet foreslår ambulerende audiograf.
- Etablere en plan for velferdsteknologi.
- Oppsøkende og forebyggende tjenester for hjemmeboende eldre må gjennomgås og forsterkes.
- Frivilligheten som verdi, både for den enkelte og for samfunnet, må være retningsgivende for samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten.
- Rådet er glad for at en pårørendekoordinator kom på plass i forrige periode. Det må være et mål å få på plass et pårørendesenter i Asker.
- Stimulering til planlegging av egen alderdom krever god informasjon/rådgivning fra kommunens side. Kommunens rådgivningstjeneste må utvides til å omfatte alle.

Nestleder Trygve Lia fremmet følgende forslag til nytt underpunkt:

- Seniortilbudet på innbyggertorgene må videreføre/igangsette arbeidet med:
  - Å skape innbyggertorgene som gode møteplasser for eldre utfra deres behov.
  - Servering av næringsrik varm mat flere dager i uken.

Utvalgsmedlem Bønnhoff fremmet forslag til nytt punkt:
Parkeringsnorm i boligområder må være tilpasset eldre.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av Wengen ble enstemmig vedtatt som nytt punkt 9.

Forslag fremmet av nestleder Lia ble enstemmig vedtatt som nytt underpunkt.

Forslag fremmet av utvalgsmedlem Bønnhoff fikk 3 stemmer og falt.

Vedtak

1. **Føringer for Handlingsprogram 2024-2027**
   De føringer og premisser som fremgår av kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 legges til grunn for kommunens aktiviteter og tjenesteproduksjon i planperioden.

2. **Driftsrammer**
   Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i «§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift (1A)» og netto bevilgning per tjenesteområde vedtas som vist i «§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)».

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar, herunder statlige tilskudd og lønnsreserven, til de enkelte tjenesteområdene.

3. **Investeringsrammer**
   Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som i vist i «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2A)» og «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2B)».

4. **Skatt**
   Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5. **Låneopptak**
   For 2024 gis fullmakt til følgende låneopptak:

a. Lån til finansiering av egne investeringer, inntil 1 175 mill. kroner.
b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 300 mill. kroner.
c. Likviditetslån, inntil 250 mill. kroner.

Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6. **Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger**
Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for kommunale tjenester vedtas særskilt i egen sak som behandles samtidig med kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

7. **Følgende endringer innarbeides i driftsbudsjettet:**

	2024	2025	2026	2027
Administrasjon og ledelse				
Utsette utredning rehabilitering av rådhuset	-1 000	0	0	0
Økt utbytte	-7 000	0	0	0
Netto endring administrasjon og ledelse	**-8 000**	**0**	**0**	**0**
Oppvekst				
Økte frie midler til hver skole (Fysiske læremidler?)	2 500	0	0	0
Netto endring oppvekst	**2 500**	**0**	**0**	**0**
Velferd				
Velferdstiltak for eldre/etter søknad (bl.a. ved innbyggertorgene)	2 000	0	0	0
Tiltak (søkbare) inn mot jul/nyttår/matutdeling	500	0	0	0
Kirkens feltarbeid	500	0	0	0
Netto endring velferd	**3 000**	**0**	**0**	**0**
Samfunnsutvikling				
Tiltaksnavn	0	0	0	0
Netto endring Samfunnsutvikling	**0**	**0**	**0**	**0**
Samfunnstjenester				
Redusert vedlikehold brygger pri 2 og 3	0	-2 000	-2 000	-2 000
Til netto drift	0	2 000	2 000	2 000
Oslofjorden. Prosjektmidler e.l.	1 000			
Gratis innfartsparkering i Vollen	1 000	0	0	0
Netto endring Samfunnstjenester	**2 000**	**0**	**0**	**0**
Medborgerskap				
Videreføre gratis svømming 2. og 10. trinn	1 000	1 000	1 000	1 000
Videreføre/omstille Hurum Frivillighetssentral	500	0	0	0
Ytterligere omstilling innbyggertorg	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Netto endring Medborgerskap	**500**	**0**	**0**	**0**

8. *Eldrerådet bemerker følgende*:
    - Eldrerådet støtter nødvendigheten av satsning og videreutvikling av hjemmebaserte tjenester:
        - Eldrerådet vil gjenta oppfordringen om å etablere en digital hjemmehjelpsordning.
        - Eldrerådet foreslår ambulerende audiograf.
    - Etablere en plan for velferdsteknologi.
    - Oppsøkende og forebyggende tjenester for hjemmeboende eldre må gjennomgås og forsterkes.
    - Frivilligheten som verdi, både for den enkelte og for samfunnet, må være retningsgivende for samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten.
    - Rådet er glad for at en pårørendekoordinator kom på plass i forrige periode. Det må være et mål å få på plass et pårørendesenter i Asker.
    - Stimulering til planlegging av egen alderdom krever god informasjon/rådgivning fra kommunens side. Kommunens rådgivningstjeneste må utvides til å omfatte alle.
    - Seniortilbudet på innbyggertorgene må videreføre/igangsette arbeidet med:
        - Å skape innbyggertorgene som gode møteplasser for eldre utfra deres behov.
        - Servering av næringsrik varm mat flere dager i uken.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/04233

Saksbehandler
Kathrine Bolsø

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Formannskapet	21.11.2023	181/23
2 Eldrerådet	23.11.2023	17/23
3 Ungdomsrådet	23.11.2023	26/23
4 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	19/23
5 Kommunestyret	12.12.2023	

Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027

Råd for personer med funksjonsnedsettelse har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 19/23

Behandling

Trine Groven innledet til saken og besvarte spørsmål.

Forslag til innspill fra rådet, fremmet av May B. Myklebust:

- Rådet er skeptisk til at det legges opp til en innsparing på hele 43,9 mill. innenfor tjenesteområdet Velferd, hvorav 17,2 mill. i programområdet Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser og 17,9 mill. i Hjemmetjenester og institusjon. Vi kan vanskelig se at dette kan gjennomføres uten at tjenestetilbudet til mennesker med funksjonsnedsettelser svekkes betydelig.

- Rådet er skeptisk til at det legges opp til en effektivisering på hele 36,5 mill. innenfor tjenesteområdet Oppvekst. Vi kan vanskelig se at det kan gjennomføres følgende innsparinger: skole 21 mill., barnehage 4 mill. og Barn, familie og inkludering 11,5 mill. uten at dette vil føre til vesentlig dårligere tilbud til barn og unge med særskilte behov.

- Rådet stiller seg skeptisk til at avsatt årlig beløp på 2. mill. til universell utforming er nok til å dekke det reelle behovet i kommunen.

- Rådet stiller seg skeptisk til at byggeplanene for omsorgsboliger tilpasset personer med funksjonsnedsettelser er vedtatt utsatt i tre år, på tross for svært lang ventetid for denne type boliger. Rådet er også bekymret over at det ikke er planlagt noen boliger med fast bemanning, til tross for at flere med behov for dette står i boligkø.

- Rådet synes det er gledelig at budsjettrammen for Transporttjenesten styrkes med to nye ruter/buss.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av May B. Myklebust ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. **Føringer for Handlingsprogram 2024-2027**
   De føringer og premisser som fremgår av kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 legges til grunn for kommunens aktiviteter og tjenesteproduksjon i planperioden.

2. **Driftsrammer**
   Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i «§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift (1A)» og netto bevilgning per tjenesteområde vedtas som vist i «§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)».

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar, herunder statlige tilskudd og lønnsreserven, til de enkelte tjenesteområdene.

3. **Investeringsrammer**
   Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som i vist i «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2A)» og «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2B)».

4. **Skatt**
   Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5. **Låneopptak**
   For 2024 gis fullmakt til følgende låneopptak:
   a. Lån til finansiering av egne investeringer, inntil 1 175 mill. kroner.

b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 300 mill. kroner.
c. Likviditetslån, inntil 250 mill. kroner.

Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6. **Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger**
Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for kommunale tjenester vedtas særskilt i egen sak som behandles samtidig med kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

7. Råd for personer med funksjonsnedsettelse har følgende innspill:
    - Rådet er skeptisk til at det legges opp til en innsparing på hele 43,9 mill. innenfor tjenesteområdet Velferd, hvorav 17,2 mill. i programområdet Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser og 17,9 mill. i Hjemmetjenester og institusjon. Vi kan vanskelig se at dette kan gjennomføres uten at tjenestetilbudet til mennesker med funksjonsnedsettelser svekkes betydelig.

    - Rådet er skeptisk til at det legges opp til en effektivisering på hele 36,5 mill. innenfor tjenesteområdet Oppvekst. Vi kan vanskelig se at det kan gjennomføres følgende innsparinger: skole 21 mill., barnehage 4 mill. og Barn, familie og inkludering 11,5 mill. uten at dette vil føre til vesentlig dårligere tilbud til barn og unge med særskilte behov.

    - Rådet stiller seg skeptisk til at avsatt årlig beløp på 2. mill. til universell utforming er nok til å dekke det reelle behovet i kommunen.

    - Rådet stiller seg skeptisk til at byggeplanene for omsorgsboliger tilpasset personer med funksjonsnedsettelser er vedtatt utsatt i tre år på tross for svært lang ventetid for denne type boliger. Rådet er også bekymret over at det ikke er planlagt noen boliger med fast bemanning, til tross for at flere med behov for dette står i bolig kø.

    - Rådet synes det er gledelig at budsjettrammen for Transporttjenesten styrkes med to nye ruter/buss.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/04233

Saksbehandler
Kathrine Bolsø

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Formannskapet	21.11.2023	181/23
2 Eldrerådet	23.11.2023	17/23
3 Ungdomsrådet	23.11.2023	26/23
4 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	19/23
5 Kommunestyret	12.12.2023	

Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 26/23

Behandling

Rådgivere Inger-Lise Gjesdal og Hege Oshaug presenterte saken og svarte på spørsmål.

Eira Erlandsen-Sele fremmet følgende forslag til punkt 7:

- *Ungdomsrådet mener at for å løse samfunnsfloker, spesielt søkelys på ungt utenforskap, burde vi ha et større fokus på å få unge ut i arbeids livet, ved f.eks. bedre samarbeid med jobbsentralen og innebygger torgene.*

Aurora Lauvset fremmet følgende 2 forslag til punkt 7:

- *Ungdomsrådet mener at støtte til fritidsaktiviteter burde ha en aldersgrense på 18 år i stedet for dagens ordning. Støtten gis til de med økonomiske utfordringer.*
- *Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal gjeninnføre en ny og forbedret tilskuddsordning, som ligner på AiA ordningen.*

Innstillingen i 6 punkter ble enstemmig vedtatt.

Erlandsen-Seles forslag ble enstemmig vedtatt.

Lauvsets forslag ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

Kommunedirektøres forslag til vedtak:

1. **Føringer for Handlingsprogram 2024-2027**
   De føringer og premisser som fremgår av kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 legges til grunn for kommunens aktiviteter og tjenesteproduksjon i planperioden.

2. **Driftsrammer**
   Driftsbudsjettet for 2024 vedtas som vist i «§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift (1A)» og netto bevilgning per tjenesteområde vedtas som vist i «§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)».

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele midler fra overordnet ansvar, herunder statlige tilskudd og lønnsreserven, til de enkelte tjenesteområdene.

3. **Investeringsrammer**
   Investeringsbudsjettet for 2024 vedtas som i vist i «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2A)» og «§ 5-5 Bevilgningsoversikter – investering (2B)».

4. **Skatt**
   Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5. **Låneopptak**
   For 2024 gis fullmakt til følgende låneopptak:
   a. Lån til finansiering av egne investeringer, inntil 1 175 mill. kroner.
   b. Startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 300 mill. kroner.
   c. Likviditetslån, inntil 250 mill. kroner.

   Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6. **Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger**
   Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for kommunale tjenester vedtas særskilt i egen sak som behandles samtidig med kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

7. **Følgende endringer innarbeides i driftsbudsjettet:**

- Ungdomsrådet mener at for å løse samfunnsfloker, spesielt søkelys på ungt utenforskap, burde vi ha et større fokus på å få unge ut i arbeids livet, ved f.eks. bedre samarbeid med jobbsentralen og innebygger torgene.
- Ungdomsrådet mener at støtte til fritidsaktiviteter burde ha en aldersgrense på 18 år i stedet for dagens ordning. Støtten gis til de med økonomiske utfordringer.
- Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal gjeninnføre en ny og forbedret tilskuddsordning, som ligner på AiA ordningen.

Asker kommune

Handlingsprogram 2024–2027

Kommunedirektørens forslag

FNs BÆREKRAFTSMÅL

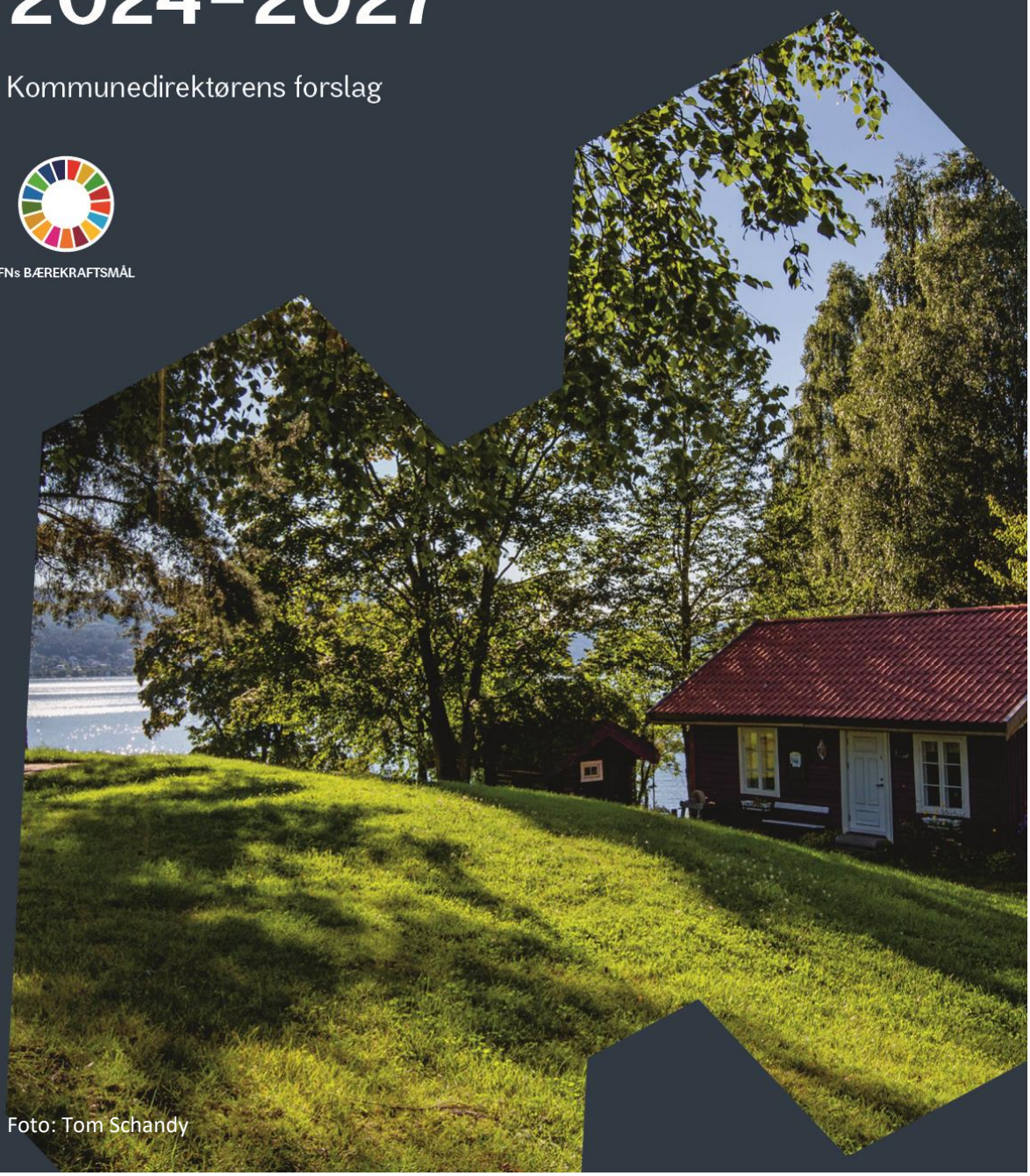

Foto: Tom Schandy

Innhold

Kommunedirektørens innledning 5
Politisk og administrativ organisering 9
Politisk organisering 9
Administrativ organisering 11
Plan- og styringssystemet 12
Visjon og verdier 12
Virksomhetsstyring 12
Plansystemet 13
Planstrategi 13
Satsingsområder og mål 15
Samfunnsfloker som krever tverrsektoriell innsats 16
Evaluering og resultatoppfølging 19
Kommunens satsingsområder 21
Økonomi 21
Medarbeidere 21
Samarbeid for å nå målene 22
Bærekraftige byer og samfunn 23
Handling mot klimaendringene 25
God helse 26
God utdanning 28
Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling 29
Økonomiske rammebetingelser 31
Strammere kommuneøkonomi 31
Ambisjoner for tjenestetilbudet 31
Rammebetingelser 31
Handlingsregler 32
Befolkningsutvikling 35
Omstilling og effektivisering 37
Driftsbudsjettet 42
Sentrale inntekter 42
Sentrale utgifter 43
Finansinntekter og -utgifter 44
Selskaps- og utbyttepolitikk 45

Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner 47
Investeringsbudsjettet 48
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd 48
Finansiering av investeringsbudsjettet 49
Klimabudsjett 51
Hva er et klimabudsjett? 51
Status og framskrivninger for utslipp 52
Klimamål 56
Klimatiltak 57
Administrasjon og ledelse 62
KOSTRA-tall 62
Status og utfordringer 62
Dette skal vi oppnå 63
Prioriteringer i perioden 64
Driftsbudsjett 71
Investeringsbudsjett 73
Oppvekst 75
KOSTRA-tall 75
Status og utfordringer 76
Dette skal vi oppnå 77
Innspill fra hovedutvalget 78
Prioriteringer i perioden 79
Driftsbudsjett 83
Investeringsbudsjett 86
Velferd 89
KOSTRA-tall 89
Status og utfordringer 90
Dette skal vi oppnå 92
Innspill fra hovedutvalget 93
Prioriteringer i perioden 93
Driftsbudsjett 98
Investeringsbudsjett 102
Samfunnstjenester 105
KOSTRA-tall 105
Status og utfordringer 106

Dette skal vi oppnå 107
Innspill fra hovedutvalget 108
Prioriteringer i perioden 109
Driftsbudsjett 116
Investeringsbudsjett 120
Samfunnsutvikling 126
KOSTRA-tall 126
Status og utfordringer 127
Dette skal vi oppnå 128
Prioriteringer i perioden 129
Driftsbudsjett 135
Medborgerskap 138
KOSTRA-tall 138
Status og utfordringer 139
Dette skal vi oppnå 140
Innspill fra hovedutvalget 141
Prioriteringer i perioden 141
Driftsbudsjett 145
Investeringsbudsjett 149
Vedlegg 154
Forskriftsskjemaer 154
Hovedutvalgenes innspill til Handlingsprogram 2024-2027 159
Oversikt over temaplaner som skal utarbeides i perioden 2023-2024 164
Spillemidler 2024 – 2027 166
Langsiktig investerings- og driftsanalyse 2023-2042 (LIDA) 175
Metadata om indikatorene 176

Kommunedirektørens innledning

Den første fireårsperioden i ny kommune er nå ved veis ende. Når dette handlingsprogrammet legges frem, har et nytt kommunestyre nettopp overtatt stafettpinnen og skal styre Asker de neste fire årene.

Som kommunedirektør ser jeg frem til å videreføre det gode samarbeidet mellom våre folkevalgte organer og administrasjonen i kommunen. Med utgangspunkt i de fire verdiene våre – raus, nær, modig og skapende – skal vi sammen videreutvikle Askersamfunnet og tjenestene våre i nært samarbeid med innbyggerne, frivilligheten og næringslivet.

Vi har fått til mye i den første fireårsperioden

I juni behandlet kommunestyret 4-årsrapporten for perioden 2020-2023. Sett i lys av ambisjonene i den politisk vedtatte intensjonsavtalen og målene og satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel, gir rapporten et tilbakeblikk på hva vi har jobbet med og oppnådd de første fire årene som ny storkommune.

Jeg er stolt over alt vi har fått til i den første fireårsperioden som ny kommune. Asker har vært en foregangskommune i arbeidet med FNs bærekraftsmål, og var en av de første kommunene i landet som la bærekraftsmålene til grunn for samfunns- og tjenesteutviklingen.

Vi har hatt en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 1,2 prosent og en vekst i antall arbeidsplasser på 3,6 prosent. Det viser at det er attraktivt å bo og jobbe i kommunen vår.

Vi har satt oss ambisiøse klimamål, og har i perioden 2009-2021 oppnådd en reduksjon i klimagassutslippene på 44 prosent. Asker ligger også langt fremme når det gjelder sirkulærøkonomi. Medborgerskap og samskaping har vært et satsningsområde, og de siste årene er det etablert til sammen åtte innbyggertorg i tettstedene våre. Arbeidet med harmonisering av tjenestene er i stor grad ferdigstilt, og undersøkelser viser at innbyggerne stort sett er godt fornøyde med velferdstjenestene i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i juni 2020, mens arealdelen ble vedtatt i juni 2023. I tillegg er til sammen 14 temaplaner så langt vedtatt av kommunestyret og i ferd med å bli iverksatt. Alle disse planene er viktige strategiske styringsdokumenter som legger rammer og premisser for samfunns- og tjenesteutviklingen i årene fremover.

Arbeidet med å bygge ny kommune er gjennomført parallelt med at vi har håndtert en krevende koronapandemi og sikret økt bosetting av flyktninger som følge av krigen i Ukraina. Dette viser at Asker kommune er en handlekraftig og omstillingsdyktig organisasjon med mange dyktige medarbeidere.

Medarbeiderne er vår aller viktigste ressurs, og jeg vil rette en stor takk til alle ansatte for den viktige jobben dere gjør for innbyggerne i Asker hver eneste dag.

En krevende økonomisk situasjon gjør omstilling og effektivisering nødvendig

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til innbyggerne. Handlingsregler for gjeldsgrad, netto driftsresultat, disposisjonsfond og verdibevarende vedlikehold av formålsbygg er viktige verktøy for å sikre kommunen et godt økonomisk handlingsrom.

Asker kommune har et godt økonomisk utgangspunkt. 4-årsrapporten viser at Asker kommune i perioden 2019-2022 har hatt god økonomistyring og et gjennomsnittlig netto driftsresultat på 3,1 prosent. Driftsbudsjettet er styrket med over 760 mill. kroner fra 2020 til 2023. Mye av styrkingen knytter seg til harmonisering av tjenester som følge av kommunereformen, der målet har vært å etablere likeverdige tjenester i hele den nye kommunen.

Samtidig har Asker kommune de siste årene blitt påvirket av utviklingen i verdensøkonomien og norsk økonomi. Høy prisvekst, økte renter, tapte skatteinntekter og usikkerhet i finansmarkedene har bidratt til en mer krevende økonomisk situasjon. Asker har også særskilte utfordringer knyttet til et høyt ambisjonsnivå for investeringer og høy lånegjeld. Det er videre knyttet usikkerhet til kommunens inntekter fremover. Asker kommune gjennomførte i perioden 2020-2023 en omstilling og effektivisering på til sammen 190 mill. kroner. Dette har vært nødvendig for å sikre et netto driftsresultat på akseptabelt nivå.

En ekstern analyse viser at Asker kommune gjennomgående har høyere ressursbruk og bedre tjenestekvalitet enn sammenlignbare kommuner. Dette viser at vi har et betydelig handlingsrom for omstilling.

Det er behov for økt omstilling og effektivisering for å opprettholde den økonomiske bærekraften også i tiden fremover. Situasjonen er alvorlig, og det kreves et tydelig politisk og administrativt lederskap for å snu utviklingen og ha en bærekraftig økonomi fremover. Dersom vi velger å utsette omstillingen og ikke gjennomføre tilstrekkelige tiltak nå, vil konsekvensene for tjenestetilbudet til innbyggerne bli vesentlig større fremover.

Kommunedirektøren foreslår i dette handlingsprogrammet en omstilling og effektivisering på totalt 210 mill. kroner i løpet av 2027. I 2024 utgjør omstillingskravet 120 mill. kroner, noe som tilsvarer 1,9 prosent av tjenesteområdenes netto driftsramme.

Jeg vurderer at en omstilling på 120 mill. kroner i 2024 i all hovedsak kan gjennomføres ved hjelp av bemanningstilpasning, løpende effektivisering og tjenesteutvikling. Fra 2025 vil det bli nødvendig å gjennomføre tiltak av mer strukturell karakter.

Et handlingsprogram som sikrer gode tjenester

Til tross for en krevende kommuneøkonomi, skal Handlingsprogram 2024-2027 legge til rette for gode, likeverdige og fremtidsrettede tjenester til innbyggerne. Tjenestene skal ha tilstrekkelige kvalitet, kapasitet og kompetanse, og kommunen skal satse videre på innovasjon, digitalisering, medborgerskap og samskaping for å møte fremtidens utfordringer.

Asker kommune har valgt en modell der hovedutvalgene i april hvert år får mulighet til å gi sine innspill og prioriteringer til kommunedirektørens videre arbeid med handlingsprogrammet. Dette bidrar til å styrke de politiske medvirkningsprosessene og samhandlingen mellom administrasjonen og kommunens folkevalgte.

I arbeidet med handlingsprogrammet er utvalgenes innspill og prioriteringer vurdert. De økonomiske rammebetingelsene tilsier at det er mindre rom for nye tiltak på drifts- og investeringsbudsjettet. Det er derfor særlig lagt vekt på å vurdere om utvalgenes innspill kan realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer og iverksettes over flere år.

Kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024-2027 bygger på gjeldende Handlingsprogram 2023-2026, og inneholder forslag til drifts- og investeringstiltak i tråd med politiske prioriteringer og vedtak. I tillegg er føringer i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024 innarbeidet.

Kommunedirektøren foreslår blant annet å sette av midler til gratis kjernetid i SFO for elever på 2. trinn, reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehage og gratis meningokokkvaksine til elever i videregående skole. Videre styrkes budsjettet med midler til helårsdrift av Søndre Borgen helsehus, arbeids- og aktivitetstilbud og omsorgsboliger for personer med funksjonsnedsettelser, demografijustering og satsing innenfor psykisk helse og rus, og en styrking av legetjenesten. I tillegg styrkes budsjettet med økte driftsmidler til økt kapasitet i transporttjenesten i tråd med økt behov, driftstilskudd til Holmsbu kunstmuseum og en styrking av nødovernattingen til Kirkens feltarbeid. Se for øvrig driftsbudsjettet for detaljer.

En rekke store investeringer er planlagt i perioden. Blant disse er kapasitetsøkning i barnehager, ny skole i Sætre og utvidelse av Hvalstad skole. Et nytt sykehjem i Heggedal vil bli etablert og en oppgradering av Søndre Borgen sykehjem blir gjennomført. Det er avsatt midler til ny brannstasjon på Tofte og hurtigbåtkai i Slemmestad. Det er også satt av investeringsmidler til klimatiltak i tråd med temaplan for handling mot klimaendringene, områdeutvikling i Slemmestad og ny gang- og sykkelbro på Nesøya. Videre er det satt av investeringsmidler til ny idrettshall ved Nesbru og Røyken videregående skoler og rehabilitering av kirker. Se for øvrig investeringsbudsjettet for detaljer.

Temaplaner med politiske ambisjoner

Asker kommunes vedtatte planstrategi legger til grunn at det skal utarbeides totalt 17 temaplaner. Så langt er 14 temaplaner vedtatt av kommunestyret og under implementering. De tre siste temaplanene sluttbehandles i 2024.

Temaplanene beskriver politiske innsatsområder, retningsvalg og prioriteringer innenfor en rekke sentrale politikkområder i kommunen. Alle temaplanene har høye ambisjoner. Handlingsprogramperioden 2024-2027 vil i stor grad dreie som om å gjennomføre de planene som er vedtatt, innenfor de økonomiske rammene som foreligger.

Mange av temaplanene skal bidra til å møte de tre store samfunnsflokene klima og natur, ungt utenforskap og endringer i den demografiske utviklingen. Dette er utfordringer som vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i årene fremover. Vi må samhandle og samarbeide på nye måter, på tvers av fag- og tjenesteområder, for å utvikle nye og innovative løsninger.

Klimabudsjett med konkrete tiltak

Asker har høye ambisjoner når det gjelder klima og miljø. Temaplan for handling mot klimaendringene ble vedtatt i 2021, og har som mål å redusere klimagassutslippene i Asker med 67 prosent fra 2009 til 2030.

Handlingsprogrammet inneholder et klimabudsjett som viser hvilke konkrete tiltak vi skal jobbe med i tjenesteområdene i neste fireårsperiode for å følge opp temaplanen. Klimabudsjettet er dermed et viktig verktøy for å få til konkrete endringer i tråd med målene og strategiene i temaplanen. Tiltakene i klimabudsjettet blir ytterligere konkretisert i oppdrag til virksomhetene som en del av den administrative virksomhetsstyringen.

Bosetting av flyktninger

Som en følge av krigen i Ukraina, er Asker kommune de siste årene anmodet om å bosette et langt høyere antall flyktninger enn normalt. Kommunen bosatte i 2022 totalt 340 flyktninger, inkludert familiegjenforeninger. Asker kommune har imøtekommet anmodningen fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet om å bosette 435 flyktninger i 2023.

Asker kommune har god erfaring og gode resultater knyttet til bosetting og integrering av flyktninger, og må være forberedt på å få anmodning om å bosette et høyt antall flyktninger også i 2024.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har en viktig oppgave med å ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet, og redusere risikoen for skade på miljø og materielle verdier. Koronapandemien, krigen i Ukraina og mer ekstremvær har vist at vi må være forberedt på uforutsette hendelser også i fremtiden.

Asker kommune vil i årene fremover videreføre og styrke det systematiske arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. En av våre viktigste oppgaver er å jobbe forebyggende for å hindre at uønskede hendelser inntreffer. Når en krise først oppstår, skal vi håndtere den på best mulig måte. Å utarbeide risikovurderinger, følge opp beredskapsplaner og gjennomføre øvelser er en viktig del av beredskapsarbeidet.

Nye nærdemokratiske ordninger

Asker har som mål å være en medborgerskapskommune med stor grad av innbyggermedvirkning og gode nærdemokratiske ordninger. Kommunestyret vedtok i juni 2023 at det skal etableres åtte områdefora i Asker. Disse skal dekke hele kommunen, og være et bindeledd mellom kommunen og de ulike lokalsamfunnene. Områdeforaene erstatter de tre tidligere lokalsamfunnsutvalgene.

Engasjement og medvirkning fra innbyggerne, frivilligheten og næringslivet er helt avgjørende for å utvikle inkluderende og trygge lokalsamfunn i Asker. Kommunen kan ikke løse utfordringene alene. Vi må spille på lag og legge til rette for at ulike aktører i sivilsamfunnet kan bidra i samfunns- og tjenesteutviklingen. Jeg ser frem til å følge arbeidet i de nye områdeforaene, og er sikker på at disse vil bidra til å styrke nærdemokratiet i Asker.

Kommunestyret fastsetter de økonomiske rammene

Kommunestyret skal behandle handlingsprogrammet 12. desember 2023. Det er kommunestyret som gjennom sine prioriteringer og vedtak fastsetter Asker kommunes økonomiske rammer for perioden 2024-2027.

Jeg ønsker kommunestyret lykke til med budsjettbehandlingen!

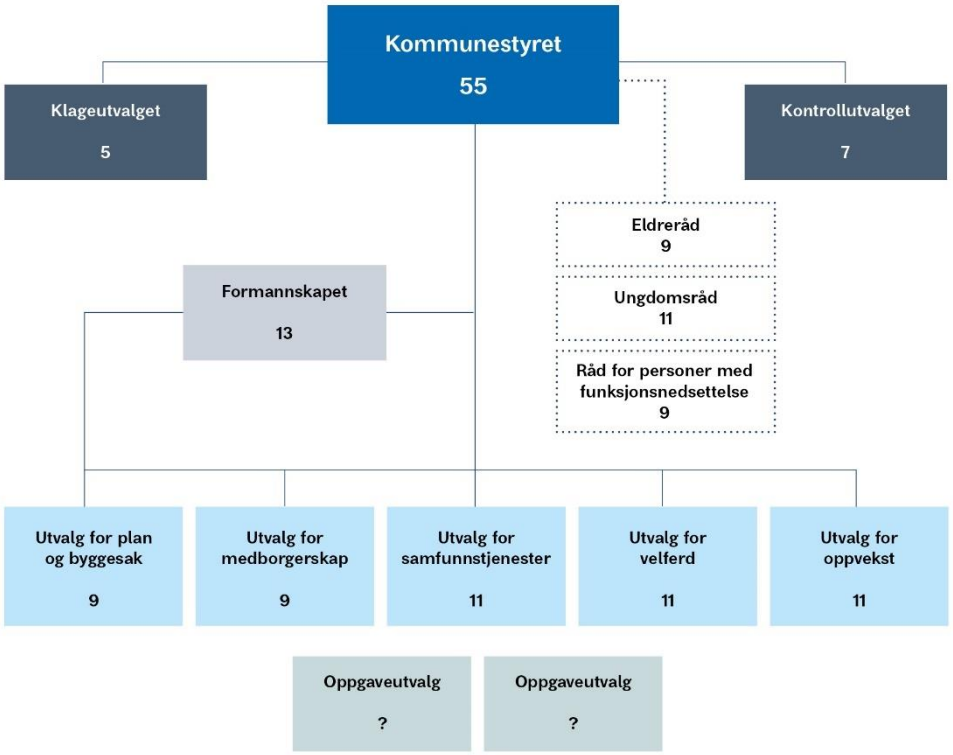
Lars Bjerke
kommunedirektør

Politisk og administrativ organisering

Politisk organisering

Asker kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodellen i kommuneloven, og innebærer at formannskapet velges av kommunestyret etter partienes forholdsvise representasjon i kommunestyret.

Kommunestyret behandlet i juni 2023 sak om politisk struktur og organisering i perioden 2023-2027 (sak 30/23). Figuren under viser vedtatt politisk struktur i Asker kommune for perioden 2023-2027.

Kommunestyret har 55 medlemmer, og er det øverste organet i kommunen. Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen, hvis ikke annet følger av lov eller delegering. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen, og kan forlange enhver sak lagt frem for seg til orientering eller avgjørelse. Se reglement for kommunestyret for en utfyllende beskrivelse.

Formannskapet har 13 medlemmer, og har blant annet ansvar for økonomiplan og årsbudsjett, investeringer, finansforvaltning, kommuneplan og reguleringsplaner, tettstedsutvikling, samferdsel og eierstyring av selskaper og foretak. Se reglement for formannskapet for en utfyllende beskrivelse.

Formannskapets medlemmer utgjør kommunens valgstyre, og utgjør sammen med tillitsvalgte partssammensatt utvalg.

Kommunestyret har opprettet fem hovedutvalg:

- Utvalg for oppvekst
- Utvalg for velferd
- Utvalg for samfunnstjenester
- Utvalg for medborgerskap
- Utvalg for plan og byggesak

Hovedutvalgene har vedtaksmyndighet innenfor sine ansvarsområder. Utvalgene kan uttale seg i alle saker som har betydning for oppgaver og virksomhet innen sine ansvarsområder, samt omdisponere beløp mellom virksomheter og formål innen sine ansvarsområder. I saker utvalgene selv ikke kan avgjøre, innstiller utvalgene til kommunestyret. Se reglement for hovedutvalgene for en utfyllende beskrivelse.

Asker kommune har tre lovpålagte råd:

- Eldrerådet
- Ungdomsrådet
- Råd for personer med funksjonsnedsettelser

Eldre, personer med funksjonsnedsettelser og unge er ofte underrepresentert i politiske organer. De tre rådene skal sikre at deres stemmer blir hørt. Rådene har en rådgivende rolle, og skal forelegges alle saker som angår den målgruppen de representerer. Rådene kan også ta opp saker på eget initiativ. Se reglement for rådene for en utfyllende beskrivelse.

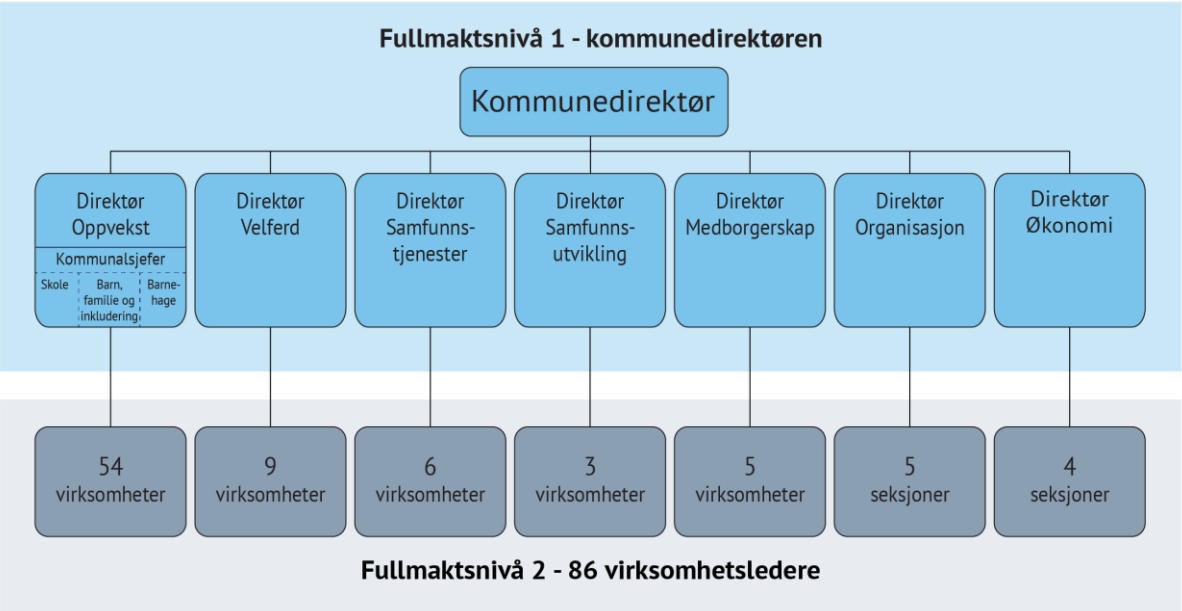
Ordningen med oppgaveutvalg skal videreføres og benyttes til å utrede konkrete oppgaver som egner seg for denne arbeidsformen. Oppgaveutvalg er et utvalg der politikere og innbyggere sammen utreder et tema eller en sak på oppdrag fra kommunestyret.

Det har vært en målsetting at Asker kommune skal ha gode nærdemokratiske ordninger. I perioden 2020-2023 ble det som en prøveordning etablert lokalsamfunnsutvalg i Tofte, Slemmestad og Heggedal.

I forbindelse med behandlingen av sak om politisk struktur og organisering i perioden 2023-2027 (sak 30/23), vedtok kommunestyret i juni 2023 at de tidligere lokalsamfunnsutvalgene skal erstattes av åtte områdefora etablert av innbyggerne selv. Områdeforaene skal være et bindeledd mellom kommunen og de ulike lokalsamfunnene, og skal til sammen dekke hele kommunen. Foraene skal være satt sammen av innbyggere lokalt, og de skal være selvstendige og frie fra kommunen. Kommunen skal sørge for at de kan skape nye løsninger for medvirkning, samskaping og lokal representasjon. Se retningslinjer for nærdemokratiordning i Asker kommune for en utfyllende beskrivelse. Arbeidet med å etablere områdeforaene starter høsten 2023, og kommunedirektøren forventer at de vil være i full drift fra høsten 2024.

Administrativ organisering

Asker kommune er administrativt organisert i en tonivåmodell med to formelle beslutningsnivåer: Kommunedirektøren og virksomhetslederne.

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret.

Virksomhetslederne er ansvarlige for sine virksomheter innen rammen av de fullmakter som er delegert fra kommunedirektøren. Det innebærer at virksomhetslederne har myndighet til å sikre enhetenes drift, både når det gjelder faglige, økonomiske, personalmessige og organisatoriske forhold.

Plan- og styringssystemet

Visjon og verdier

Asker kommunes visjon er:

Asker skal sammen skape et nærere, mer aktivt og bærekraftig samfunn med respekt, raushet og nysgjerrighet.

Kommunens verdier er:

- Raus
- Nær
- Modig
- Skapende

Virksomhetsstyring

God ledelse og gode plan- og styringsprosesser er en forutsetning for at Asker kommune kan ivareta sin rolle som tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratisk arena. God virksomhetsstyring skal ivareta de folkevalgtes ansvar for strategisk styring og prioritering, og kommunedirektørens ansvar for å sikre at saker er forsvarlig utredet og at politiske vedtak blir iverksatt.

Asker kommunes helhetlige konsept for virksomhetsstyring legger til grunn at god *ledelse*, *planlegging* og *styring* er sentrale elementer for å ivareta både drifts- og utviklingsoppgaver i en stor og kompleks kommuneorganisasjon.

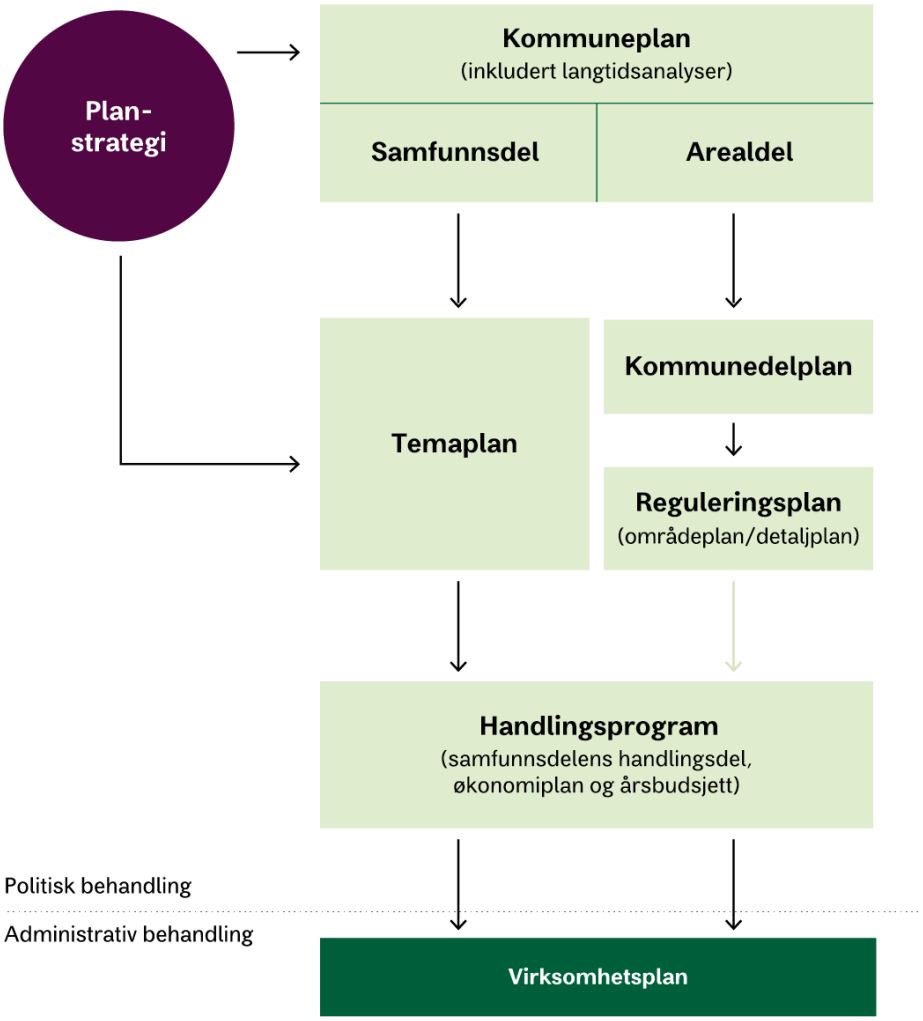
Virksomhetsstyring favner all aktivitet knyttet til ledelse, planlegging og styring av drifts- og utviklingsoppgaver, og skal sikre:

- etterlevelse av lover og forskrifter
- iverksettelse av politiske og administrative vedtak, prioriteringer og mål
- best mulige resultater og kvalitet i tjenestene
- lik og samordnet styring mellom og innen tjenesteområdene
- effektiv ressursutnyttelse

Dokumentet «Virksomhetsstyring i Asker kommune» beskriver de overordnede prinsippene for ledelse, planlegging og styring i Asker kommune.

Plansystemet

Å planlegge innebærer å definere hva vi ønsker å oppnå i fremtiden og hva vi må gjøre for å få det til. Figuren under viser plansystemet i Asker kommune. Gjennom å utarbeide og vedta strategiske planer, gir de folkevalgte retning og mål for utvikling av kommunen. Alle planer vedtas politisk med unntak av virksomhetsplanene.

Planstrategi

Planstrategien er første ledd i kommunens plansystem og langsiktige samfunnsplanlegging. Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Hensikten med planstrategien er å vurdere hvilke planer som skal utarbeides og revideres i valgperioden. I tillegg skal det vurderes om det er behov for å revidere hele eller deler av kommuneplanen. Gjeldende planstrategi for Asker kommune ble vedtatt i oktober 2020.

Kommuneplan

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument, og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel, og gir føringer for alle andre planer i kommunen. Kommuneplanen utarbeides for en periode på 12 år og rulleres vanligvis hvert fjerde år. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i juni 2020, mens kommuneplanens arealdel ble vedtatt i juni 2023.

Temaplaner

Temaplanene er strategiske planer som bygger på målene i kommuneplanen, og definerer innsatsområder og strategier for samfunns- og tjenesteutviklingen innenfor ulike områder. Temaplanene utarbeides gjennom bred medvirkning fra lag og foreninger, næringslivet og andre aktører i lokalsamfunnet, samt innspill fra andre offentlige aktører.

Temaplanene har normalt et 12-årsperspektiv og mange av dem er tverrsektorielle. Det innebærer at det kreves sektorovergripende og langsiktig innsats for å nå målene og følge opp de ulike innsatsområdene og strategiene. De økonomiske rammebetingelsene tilsier at ambisjonene i temaplaner som hovedregel må realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer og iverksettes over flere år.

Asker kommunes vedtatte planstrategi legger til grunn at det skal utarbeides totalt 17 temaplaner. Tabellen under viser status for arbeidet med de ulike temaplanene. Så langt er 14 temaplaner vedtatt av kommunestyret og under implementering. De tre siste temaplanene sluttbehandles i 2024. Se vedlegg for en nærmere oversikt over temaplanene.

Temaplan	**Status**
Arbeidsgiverpolitikk	Vedtatt 08.09.20
Medborgerskap	Vedtatt 13.04.21
Barnehage- og skolekapasitet	Vedtatt 15.06.21
Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	Vedtatt 15.06.21
Handling mot klimaendringene	Vedtatt 15.06.21
Næring	Vedtatt 14.09.21
Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker	Vedtatt 08.03.22
Vann og vannmiljø	Vedtatt 08.03.22
Kultur	Vedtatt 04.04.22
Digitalisering og smart bruk av teknologi	Vedtatt 15.11.22
Mestre hele livet – psykisk helse og rus	Vedtatt 31.01.23
Å høre til – temaplan for oppvekst	Vedtatt 09.05.23
På lik linje – personer med nedsatt funksjonsevne	Vedtatt 09.05.23
Naturmangfold	Vedtatt 20.06.23
Eiendom	Vedtas 1. kvartal 2024
Samferdsel og mobilitet	Vedtas 2. kvartal 2024
Bærekraftig boligutvikling	Vedtas 2. kvartal 2024

Handlingsprogram

Føringene fra kommuneplanen og temaplanene blir lagt til grunn for prioriteringene i de årlige handlingsprogrammene. Handlingsprogrammet inneholder økonomiske rammer, mål og planlagte aktiviteter for kommende fireårsperiode, samt budsjett for kommende år. De økonomiske rammene bygger blant annet på rammefaktorene i kommuneproposisjonen og statsbudsjettet.

Virksomhetsplaner

Alle virksomheter skal hvert år utarbeide en virksomhetsplan for sin virksomhet. Virksomhetsplanene er et viktig administrativt verktøy som skal sikre at de politiske prioriteringene i kommuneplanen, temaplaner og handlingsprogrammet følges opp og implementeres i hele organisasjonen.

Satsingsområder og mål

FNs bærekraftsmål som rammeverk

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Fellesnemnda besluttet i 2016 at FNs bærekraftsmål skulle legges til grunn for byggingen av ny kommune og arbeidet med kommuneplanen. Asker var en av de første kommunene i Norge som la bærekraftsmålene til grunn for den helhetlige samfunns- og tjenesteutviklingen.

Gjennom en bred politisk og administrativ prosess ble følgende seks bærekraftsmål valgt ut som de mest vesentlige å arbeide med i Asker:

- Mål 3 – God helse og livskvalitet
- Mål 4 – God utdanning
- Mål 9 – Industri, innovasjon og infrastruktur
- Mål 11 – Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- Mål 13 – Stoppe klimaendringene
- Mål 17 – Samarbeid for å nå målene

FNs bærekraftsmål kan deles inn i tre dimensjoner: Økonomisk bærekraft, sosial bærekraft og miljømessig bærekraft. Alle de tre dimensjonene må ivaretas samtidig for å skape en bærekraftig utvikling.

Kommuneplanens satsingsområder

Med utgangspunkt i de seks prioriterte bærekraftsmålene, er det i kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2020-2032 definert åtte satsingsområder for Asker kommune:

- Økonomi
- Medarbeidere
- Samarbeid for å nå målene
- Bærekraftige byer og samfunn
- Handling mot klimaendringene
- God helse

- God utdanning
- Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling

Alle satsingsområdene er tverrsektorielle. Det betyr at de gjelder for alle tjenesteområder, og at vi må jobbe sammen på tvers av sektorer for å oppnå den utviklingen vi ønsker.

For hvert satsingsområde er det utarbeidet hovedmål og delmål for utviklingen av Askersamfunnet. Målene bygger på bærekraftsmålene, men er tilpasset våre lokale forhold og de utfordringene vi står overfor i Asker. Totalt består kommuneplanen av åtte hovedmål og 28 delmål. Omkring halvparten av delmålene bygger på FN-delmålene, men er tilpasset og gjort relevante for Asker. De øvrige delmålene er relatert til andre utfordringer som Askersamfunnet står overfor.

Kommunen kan ikke nå målene alene. For å løse utfordringene må vi spille på lag med innbyggerne, næringslivet, frivilligheten og andre offentlige aktører. Vi må også evne å ha tre tanker i hodet på samme tid – både miljø, økonomi og sosiale forhold må ivaretas samtidig for å skape en bærekraftig utvikling.

Samfunnsfloker som krever tverrsektoriell innsats

Samfunnet står overfor en rekke store og komplekse utfordringer i årene fremover. Kommuneplanen og temaplanene beskriver dette utfordringsbildet, og peker på hvilke strategier vi må gjennomføre for å møte utfordringene og nå målene.

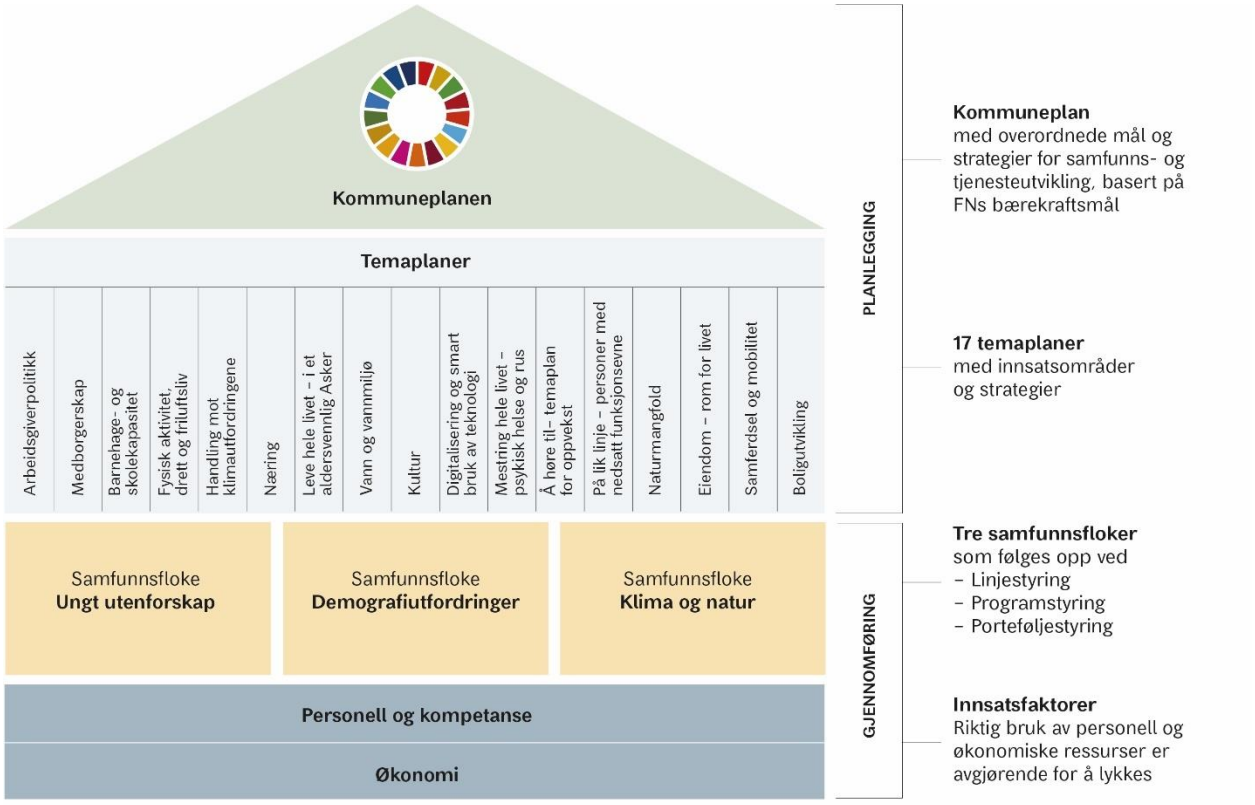
Noen utfordringer er større og mer krevende å løse enn andre. Samfunnsfloker (wicked problems) er en fellesbetegnelse på store og komplekse samfunnsutfordringer der årsakssammenhengene ofte er sammensatte og løsningene ukjente. For å løse samfunnsfloker må vi ofte tenke nytt, samarbeide og samhandle på nye måter på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, og bygge en felles kultur for læring og erfaringsdeling.

Det er vurdert at følgende tre samfunnsfloker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i Asker kommune i årene fremover:

- Ungt utenforskap
- Demografiutfordringer
- Klima og natur

Disse er i all hovedsak sammenfallende med KS sine vurderinger av hvilke komplekse samfunnsutfordringer som vil kreve radikale grep i årene fremover.

Figuren under viser at Asker kommunes mål og strategier er definert i kommuneplanen og temaplanene. Temaplanene har en rekke innsatsområder og strategier. Mange av strategiene er knyttet til de tre samfunnsflokene og skal bidra til å løse disse. Samfunnsflokene er dermed tett koblet til temaplanene, og arbeidet med samfunnsflokene skal hjelpe oss med å prioritere innsatsen og gjennomføre de vedtatte planene.

Arbeidet med de tre samfunnsflokene vil følges opp både gjennom ordinær linjestyring, samt tverrsektoriell innsats og koordinering ved hjelp av metodikk for program- og porteføljestyring. Riktig bruk av personell og økonomiske ressurser er avgjørende for å lykkes med arbeidet. Det vil bli definert indikatorer og annen styringsinformasjon som skal benyttes for å vurdere om aktivitetene har effekt og bidrar til måloppnåelse.

Nedenfor følger en kort beskrivelse av de tre samfunnsflokene. Det vises til tjenesteområdene for en nærmere beskrivelse av hvilke prioriteringer de enkelte tjenesteområdene vil arbeide med for å møte utfordringene.

Ungt utenforskap

Utenforskap er en stadig voksende samfunnsutfordring, og innebærer at enkeltmennesker eller grupper av mennesker står utenfor samfunnet. Det kan for eksempel være at de ikke deltar i utdanning eller arbeidsliv, eller at de mangler språklig eller kulturell tilknytning til samfunnet. Sykdom og funksjonshemming kan også være årsaker til utenforskap.

Utenforskap kan ramme alle aldersgrupper. Ungt utenforskap handler om den økende andelen barn og unge som opplever å ikke høre til i et fellesskap, og som over tid faller ut av utdanning eller arbeid. Utenforskap kan føre til dårlig livskvalitet, svak selvfølelse og dårlig helse hos den enkelte, og er også en stor samfunnsutfordring med betydelige økonomiske konsekvenser. Det er avgjørende for kommunens sosiale og økonomiske bærekraft at alle barn og unge sikres mulighet til å bidra med sine ressurser.

For å forsterke arbeidet med ungt utenforskap i Asker kommune, er det etablert en tverrsektoriell administrativ portefølje med utviklingsaktiviteter.

Demografiutfordringer

Befolkningssammensetningen vil i årene fremover endre karakter. Samfunnet får stadig flere eldre, samtidig som vi har lavere fødselskull og færre i yrkesaktiv alder. Økningen i antall eldre med behov for helse- og omsorgstjenester medfører utfordringer for velferdsstaten.

Det kreves bred og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å sikre en aldersvennlig og inkluderende stedsutvikling, inkludert boliger med egnet plassering og utforming. Kommunen, næringslivet og innbyggerne må sammen videreutvikle tettstedene med et differensiert bo- og tjenestetilbud, samt gode møteplasser som fremmer tilhørighet og samfunnsdeltakelse.

En bærekraftig tjenesteutvikling forutsetter også at flere eldre selv må planlegge egen alderdom i en egnet bolig som ligger i kort avstand til helsetilbud, hverdagstjenester og sosiale møteplasser («5-minutterstettsted»). Planlegging for aldring og mindre mobilitet fremmer mulighetene for egenmestring, god livskvalitet og mindre ensomhet. Asker kommune har en viktig rolle med å kommunisere og gi innbyggerne råd knyttet til dette.

For å forsterke arbeidet med demografiutfordringene i Asker kommune, er det etablert en tverrsektoriell administrativ portefølje med utviklingsaktiviteter knyttet til inkluderende og aldersvennlig steds- og boligutvikling. I tillegg er det etablert et eget program Velferd.

Klima og natur

Klimaendringer og tap av naturmangfold er en stor utfordring både globalt og nasjonalt.

Det er en nasjonal målsetting at Norge skal være et lavutslippssamfunn innen 2050. Norge har forpliktet seg til å redusere direkte klimagassutslipp med minst 50 prosent innen 2030, sammenlignet med nivået i 1990. Asker kommune har gjennom temaplan for handling mot klimaendringene vedtatt å redusere utslippene med 67 prosent.

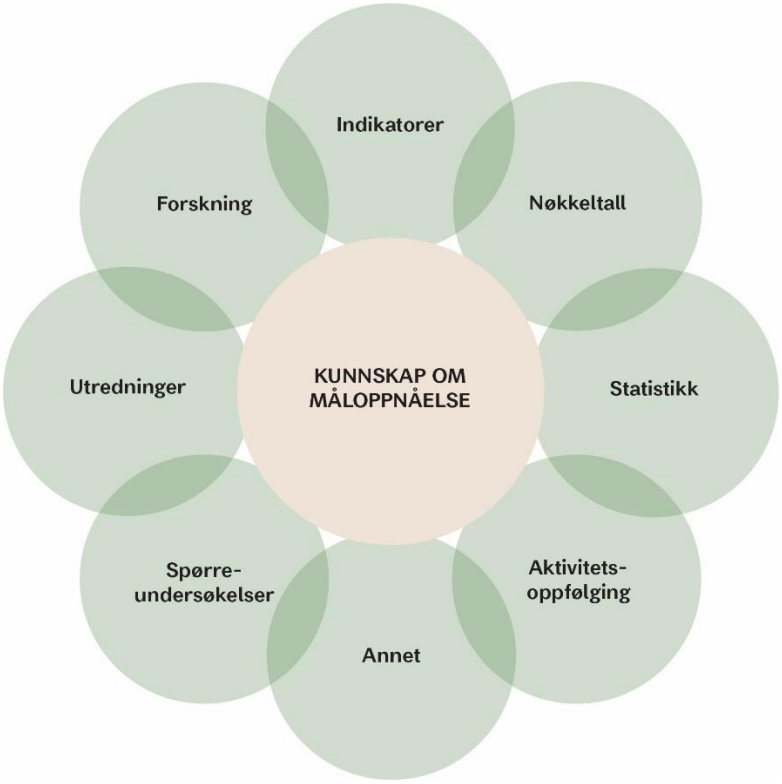
Det er også en nasjonal målsetting å ivareta miljøet og naturmangfoldet. I desember 2022 sluttet Norge seg til FNs naturavtale, der et av hovedmålene er at minst 30 prosent av land- og havområdene skal vernes innen 2030. Det er også et mål at 30 prosent av den naturen som i dag er ødelagt skal restaureres innen 2030. Temaplan for naturmangfold skal bidra til at naturen i Asker forvaltes slik at planter og dyr sikres i levedyktige bestander, og at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes.

Asker kommune ønsker å være en foregangskommune når det gjelder å stoppe klimaendringene og ta vare på naturmangfoldet. For å lykkes med dette, kreves det felles innsats fra hele Askersamfunnet og alle kommunens tjenesteområder.

For å forsterke arbeidet med klima og natur i Asker kommune, er det etablert en tverrsektoriell administrativ portefølje med utviklingsaktiviteter. I tillegg er klimabudsjettet i handlingsprogrammet et viktig verktøy for å følge opp konkrete tiltak.

Evaluering og resultatoppfølging

Systematisk evaluering og resultatoppfølging skal sikre at vi beveger oss i retning av de målene vi har satt oss. Figuren under viser at en helhetlig analyse av flere ulike kunnskapskilder er viktig for å kunne vurdere graden av måloppnåelse.

Både internasjonalt og nasjonalt legges det likevel stor vekt på å bruke indikatorer, nøkkeltall og annen statistikk i vurderingene av måloppnåelse opp mot bærekraftsmålene.

Det har pågått et arbeid med å definere og videreutvikle nasjonale målepunkter med statistikk og data for bærekraftsmålene. Asker kommune har deltatt aktivt i det nasjonale arbeidet med å utvikle en klassifiseringsmodell (taksonomi) som gjør det enklere for kommuner og andre aktører å måle egen innsats i arbeidet med FNs bærekraftsmål. Klassifiseringsmodellen ble lansert i 2022, sammen med en oversikt over aktuelle indikatorer som kommunene kan velge å ta i bruk.

Indikatorer

Asker kommune har definert en rekke indikatorer som benyttes systematisk for å måle om vi beveger oss i retning av de målene vi har satt i kommuneplanen. Klassifiseringsmodellen er brukt aktivt for å hjelpe oss til å forstå hva de enkelte tallene faktisk måler, og dermed også til å vurdere hvilke tall som er best egnet til å vurdere måloppnåelse. Det er lagt vekt på å velge indikatorer med god datakvalitet, og at det bør være stor grad av kontinuitet i valg av indikatorer fra år til år.

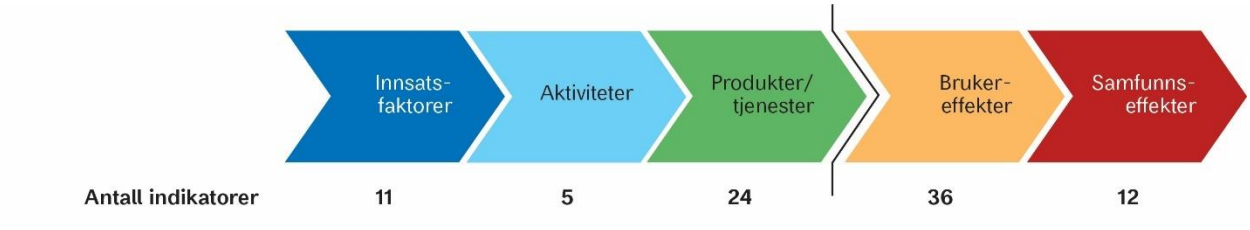
Det er i dette handlingsprogrammet totalt definert 88 indikatorer knyttet til satsingsområdene og målene i kommuneplanen. 76 prosent av disse baserer seg på offentlig statistikk. De øvrige 24 prosent av indikatorene er basert på Asker kommunes egne registerdata og spørreundersøkelser.

82 prosent av indikatorene blir oppdatert årlig. De øvrige indikatorene oppdateres sjeldnere. For et lite antall indikatorer er oppdateringsfrekvensen ennå ukjent.

For noen av indikatorene mangler det data. Årsaken til dette er at det ikke har vært mulig å slå sammen tall for de tre gamle kommunene, at nasjonale tall ikke foreligger årlig eller at det er etterslep i publiseringen av nasjonal statistikk. For et lite antall indikatorer er målemetodikken fortsatt under utvikling og første måling ennå ikke gjennomført. Se vedlegg for oversikt over kilde og oppdateringsfrekvens for indikatorsettet.

Ved hjelp av klassifiseringsmodellen er Asker kommunes indikatorer klassifisert etter hvor de måler i resultatkjeden utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. Det er lagt vekt på å velge indikatorer som måler så nært opp mot effekt som mulig, da målene i kommuneplanen først og fremst handler om bruker- og samfunnseffekt.

Figuren under viser hvordan de 88 indikatorene fordeler seg på de ulike stegene i resultatkjeden.

Oversikten viser at de fleste indikatorene er klassifisert i kategoriene «Produkter/tjenester» og «Brukereffekter». Det betyr at de måler resultater av aktiviteter, for eksempel endringer i tjenestetilbudet og brukernes opplevelse av tjenestetilbudet. Det kan være vanskelig å finne gode tall som måler «Samfunnseffekter», og det tar ofte lang tid å se samfunnseffekten av iverksatte tiltak. Det betyr at vi i tolkningen av slike tall må være noe mer varsomme i vurderingen av kausalitet mellom gjennomførte tiltak og oppnådd effekt. Indikatorer klassifisert som «Innsatsfaktorer» eller «Aktiviteter» kan gi viktig informasjon om ressursbruk og dimensjonering av tjenestene, men måler i mindre grad bruker- og samfunnseffekt.

Indikatorene er også klassifisert etter hvilke aldersgrupper i befolkingen de måler. 18 prosent måler eksklusivt barn og unge, mens 3 prosent måler eksklusivt seniorer i alderen over 67 år. For 42 prosent av indikatorene er ikke alder relevant, og de øvrige måler den voksne befolkningen generelt.

Kommunens satsingsområder

Økonomi

En robust og bærekraftig økonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Stabilitet og forutsigbarhet i den økonomiske politikken gir grunnlag for god kvalitet i tjenestene, fornøyde brukere, innbyggere og ansatte. God økonomistyring og handlingsregler for driftsbudsjettet, investeringsbudsjettet, verdibevarende vedlikehold og finansforvaltningen skal bidra til å sikre en fremtidig bærekraftig økonomi.

Asker kommune har et godt økonomisk utgangspunkt. Forventet inntektsnivå ligger høyt sammenlignet med andre kommuner. Asker kommune har imidlertid utfordringer knyttet til et høyt ambisjonsnivå for investeringer og høy lånegjeld. Sammenligninger med andre kommuner viser at Asker også har et forholdsvis høyt kostnadsnivå.

Det vil være nødvendig med effektivisering og omstilling for å kunne opprettholde den økonomiske bærekraften i perioden fremover. Asker kommune skal ha kontinuerlig fokus på effektiv bruk av ressurser ved at det fastsettes krav til effektivisering og produktivitet i tjenestene gjennom årlige målinger og sammenligninger basert på KOSTRA-tall.

ØKONOMI				
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Asker kommune har en god økonomisk bærekraft				
Disposisjonsfond som andel av brutto driftsinntekter (> 10 %)	15,1 %	18,1 %	18,0 %	14,8 %
Netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter (> 3 %)	4,9 %	3,9 %	4,4 %	-0,7 %
Netto lånegjeld som andel av brutto driftsinntekter (< 80 %)	99,1 %	102,8 %	99,0 %	97,4 %
Vedlikehold per m^2 i formålsbygg (> 140 kr/ m^2)	Ikke målt	115 kr/m^2	99 kr/m^2	132 kr/m^2
Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon				
Indikator under utvikling				

Medarbeidere

Kommunen er en kunnskapsbedrift der medarbeidere og ledere utgjør den viktigste ressursen for å levere gode tjenester. Arbeidsmarkedet er i endring, samtidig som kommunesektoren er i en periode med omstilling. Dette utfordrer kommunene som arbeidsgiver og tjenesteleverandør.

For Asker kommune er det avgjørende å lykkes med å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere, jobbe systematisk for en felles identitet og kultur, ivareta tilliten til kommunen og ha evne til å digitalisere og drive innovasjon og nyskaping. En god arbeidsgiverpolitikk er viktig for å lykkes med dette.

Det forventes fortsatt konkurranse om relevant arbeidskraft i årene som kommer. Kommunen må være en attraktiv arbeidsgiver som tiltrekker seg og beholder kompetente medarbeidere. Flere må jobbe

lenger (økt pensjoneringsalder), flere må jobbe mer (heltidskultur), og det er nødvendig å videreutvikle og oppdatere kompetansen i organisasjonen i tråd med utviklingen.

Ledelse av morgendagens kommuner innebærer å lede i endring, omstilling og utvikling. Dagens og fremtidens kommuner må i større grad enn tidligere aktivt involvere innbyggerne og andre aktører som ressurser og samarbeidspartnere, gjennom satsing på medborgerskap og samskaping. Dette stiller nye krav til kommunens medarbeidere og ledere.

MEDARBEIDERE				
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle				
Sykefraværsprosent	Ikke målt	7,7 %	8,4 %	9,3 %
Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.				
Medarbeidere og lederes opplevelse av at Asker kommune legger til rette for godt medarbeiderskap og lederskap, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	Ikke målt	4,2	Ikke målt
Medarbeideres opplevelse av å få brukt sin kompetanse på en god måte, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	Ikke målt	4,2	Ikke målt
Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere				
Medarbeideres opplevelse av å ha relevant kompetanseutvikling, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	Ikke målt	3,7	Ikke målt
Andelen årsverk fordelt på fagbrev eller høyere utdanning	Ikke målt	84,2 %	84,9 %	85,0 %
Andelen heltidsansatte	Ikke målt	59,4 %	59,6 %	61,9 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	Ikke målt	81,9 %	81,4 %	82,3 %
Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunenes utfordringer og viser endringsvilje				
Rapporteres kvalitativt				

Samarbeid for å nå målene

Et stadig mer nettverksorientert samfunn med nye teknologiske muligheter, forutsetter mer samarbeid på tvers for å utvikle fremtidsrettede løsninger. For å lykkes med å følge opp bærekraftsmålene, trenger vi en helhetlig politikk for en bærekraftig utvikling og nye og sterke partnerskap.

Asker kommune skal være pådriver for en helhetlig og samordnet samfunns- og tjenesteutvikling som bidrar til gode og inkluderende lokalsamfunn. Kommunen har en tydelig ambisjon om samfunns- og tjenesteutvikling med høy grad av innbyggermedvirkning og samarbeid med relevante aktører. Gjennom å engasjere flere til samarbeid styrkes den samlede evnen til å løse større samfunnsutfordringer med et lokalt perspektiv.

Asker kommune skal legge til rette for at det er enkelt for frivilligheten, næringslivet og andre aktører å delta aktivt i samarbeid om å løse samfunnsutfordringer. Kommunen skal bidra til å etablere gjensidig forpliktende samarbeid og partnerskap, tilrettelegge for at alle innbyggere opplever tilhørighet og tar

medansvar, samt bidra til et levende lokaldemokrati der innbyggerne utvikler sin kunnskap og deltar i beslutningsprosessene. Kommunen har et særskilt ansvar for å bidra til at utsatte grupper som ikke i like stor grad deltar, kommer til orde og blir ivaretatt.

Å skape løsninger sammen utfordrer tradisjonelle arbeidsmåter. Det er behov for å bygge ny kompetanse i kommunen og i sivilsamfunnet, samt nye modeller for ledelse og organisering i nettverk og partnerskap.

SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE				
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold				
Andelen innbyggere som deltar i frivillig arbeid	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	46 %
Andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er et godt tilbud til ungdom i området der de bor (fritidsklubb, ungdomshus eller lignende)	38 %	Ikke målt	Ikke målt	46 %
Andelen deltakere i arbeid eller utdanning året etter endt introduksjonsprogram	Ikke målt	65 %	48 %	Tall kommer
Askersamfunnet er et levende lokaldemokrati der innbyggere i alle aldre deltar gjennom inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser				
Endring i valgdeltakelse i kommunestyre- og fylkestingsvalget, samt stortingsvalget, fire år før (prosentpoeng)	8,77 %	Ikke målt	-2,04 %	Ikke målt
Innbyggernes opplevelse av om det er gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem, skala 1-4 hvor 4 er best	Ikke målt	Ikke målt	2,5	Ikke målt
Innbyggernes opplevelse av at politikerne involverer innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer, skala 1-4 hvor 4 er best	Ikke målt	Ikke målt	2,5	Ikke målt
Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling				
Frivillige lag og foreningers tilfredshet med samarbeidet med kommunen, skala 1-6 hvor 6 er best	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	4,8

Bærekraftige byer og samfunn

Samfunnet står overfor store utfordringer for å sikre at byer og tettsteder er helsefremmende, bærekraftige og attraktive. Befolkningsveksten gir behov for nye boliger, arbeidsplasser og rekreasjonsområder. Dette fører til press på arealer og infrastruktur, og gir utfordringer for helse og miljø. God planlegging er viktig for å sikre innbyggernes helse, trygghet og tilhørighet, steders attraktivitet og næringsutvikling.

Asker skal utvikles som en flersenterkommune med en definert senterstruktur. Det er et mål at førstegangsetablerere, småhusholdninger og lavtlønnsgrupper får mulighet til å etablere seg i kommunen. For å sikre en god balanse i boligsammensetningen, må det bygges flere mindre boliger og leiligheter, primært i tilknytning til tettstedene.

Kommunen er avhengig av god og klimavennlig infrastruktur i de områdene man ønsker å utvikle. Flere av lokal- og nærsentrene mangler riktig dimensjonert infrastruktur i dag, og det er nødvendig med betydelige investeringer i årene fremover for å imøtekomme de store utbyggingsbehovene. Asker er en attraktiv kommune for etablering av nye næringer, og har et stort potensial for bærekraftige, miljøvennlige og kunnskapsbaserte næringer.

Kommunens arealbruk skal bidra til å sikre naturmangfoldet, kulturmiljøet og ivareta et aktivt og levende landbruk. Kommunen har en rik historie og et stort antall kulturminner og kulturmiljøer. Denne arven gir oss vår identitet og vårt særpreg, og må forvaltes på en bærekraftig og fremtidsrettet måte.

Asker kommune har store og verdifulle landbruksarealer med rik matjord og produktiv skog. Vi skal arbeide for å forhindre videre nedbygging av jordbruksarealer, og vi skal sikre vår langstrakte kystlinje og store sammenhengende friluftsområder.

Asker kommune skal være godt forberedt på å håndtere uforutsette og uønskede hendelser.

BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN				
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Askersamfunnet har bærekraftige og samordnede bolig-, areal- og transportløsninger som tilrettelegger for smart samfunnsutvikling				
Befolkningsvekst	0,8 %	0,5 %	1,2 %	1,8 %
Antall bosatte per kvadratkilometer i tettstedsareal	1 748	1 762	1 763	1767
Egendekning av arbeidsplasser (antall arbeidsplasser i kommunen/ antall sysselsatte bosatt i kommunen)	78 %	77 %	77 %	76 %
Andelen sykkelveinett som holder definert standard for sykkelveier	Ikke målt	Ikke målt	54 %	55 %
Alle innbyggere har tilgang til rent drikkevann og et tilfredsstillende avløpssystem, og en effektiv og miljøvennlig renovasjons- og avfallshåndtering				
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal vannforsyning (*Metodikken for innhenting av tall er forbedret i 2022. Dette gjør det utfordrende å sammenligne tallene med foregående år)*	Ikke målt	89 %	89 %	87 %
Andelen prøver med tilfredsstillende drikkevannsforsyning (mht. E. coli og stabil drikkevannsleveranse)	99,9 %	94,1 %	99,9 %	Tall kommer
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	Ikke målt	95 %	91 %	94 %
Antall av kommunens fire renseanlegg som klarer å innfri rensekrav	4	3	3	3
Lekkasje fra vannforsyningsnettet (*Metodikken for innhenting av tall er forbedret i 2022. Dette gjør det utfordrende å sammenligne tallene med foregående år)*	Ikke målt	28 %	43 %	32 %
Forurensning fra avløpsnettet som slippes ut i regnvannsoverløp og nødoverløp (< 5% er tilfredsstillende)	Ikke målt	0,63 %	0,14 %	0,04 %
Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser				

Andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er trygt å være i sitt nærområde når de er ute om kvelden	87 %	Ikke målt	Ikke målt	86 %
Anmeldte lovbrudd etter lovbruddsgruppe "Vold og mishandling", per 1000 innbyggere	Ikke målt	4,4	4,4	4,4
Alle innbyggere har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris				
Antall nye boliger per år	445	633	638	833
Andelen nye boliger i kommunen som er leiligheter eller rekkehus	63 %	76 %	78 %	78 %
Andelen nye boliger i kommunen som er leiligheter	31 %	66 %	58 %	64 %
Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet				
Konsentrasjon av finkornet svevestøv (PM2.5), mikrogram per kubikkmeter luft	4,7 µg/m3	4,6 µg/m3	5,6 µg/m3	Tall kommer
Mengde avfall fra kommunale byggeprosjekter, kg/m2	Ikke målt	27,6 kg/m2	35,9 kg/m2	48,3 kg/m2
Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk				
Antall nye bygg i strandsonen siste fire år	185	180	173	182
Omdisponering av dyrket og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk, dekar	90	44	99	68

Handling mot klimaendringene

Global oppvarming truer livsgrunnlaget vårt, og gir betydelig økt risiko for konsekvenser for økosystemer, mennesker og samfunn over hele verden. Klimautfordringene er globale, men må løses lokalt. Gjennom Paris-avtalen har Norge forpliktet seg til å bidra til at den globale oppvarmingen holdes godt under to grader sammenlignet med førindustriell tid, og helst begrense temperaturøkningen til 1,5 grader. Norges klimaforpliktelser er vedtatt gjennom en egen klimalov, der målet er at utslippene av klimagasser i 2030 skal være minst 50 prosent lavere og opp mot 55 prosent lavere enn i 1990. I 2050 må utslippene av CO2 være netto null.

De største direkte utslippene av klimagasser i Asker kommune kommer fra transport. Veitrafikken er den største utslippskilden, der personbiler utgjør hovedandelen. De indirekte utslippene av klimagasser er flere ganger større enn de direkte. Indirekte utslipp oppstår utenfor kommunens grenser, og stammer fra en rekke ulike kilder slik som materialer, mat, elektrisitet, flyreiser og forbruksvarer. Asker kommune skal bidra til klimagassreduksjon gjennom sin rolle som samfunnsutvikler, planmyndighet, eiendomsbesitter, arbeidsgiver, innkjøper og tjenesteleverandør.

Konsekvensene av klimaendringene merkes allerede med mer ekstremvær, flom og tørke, og kommunen må være forberedt på at klimaendringer vil påvirke store deler av samfunnet. Klimatilpasning handler om å gjøre valg som reduserer de negative konsekvensene av klimaendringene, og som utnytter de positive konsekvensene for natur og mennesker.

HANDLING MOT KLIMAENDRINGENE				
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer				
Indikator under utvikling				
Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner				
Mengde direkte klimagassutslipp i Askersamfunnet, tonn CO^2-ekvivalenter	186 211	180 661	178 984	Tall kommer
Netto forbruk av elektrisitet i husholdningene, GWh	722 GWh	714 GWh	762 GWh	Tall kommer
Andelen innbyggere som mener det er viktig at kommunen når sitt mål om å redusere klimagassutslipp i Asker med 67 prosent innen 2030 (i forhold til utslippsnivået i 2009)	Ikke målt	53 %	Ikke målt	Ikke målt
Andelen reiser som foretas med sykkel	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Antall kilo matsvinn per innbygger	Ikke målt	Ikke målt	41	Ikke målt
Antall kilo husholdningsavfall per innbygger	Ikke målt	452	438	390
Andelen husholdningsavfall til materialgjenvinning	Ikke målt	46,3 %	49,2 %	47,9 %
Andelen kommunale anskaffelser hvor klima/miljø er vektet enten i tildelingskriterier, kvalifikasjonskrav eller absolutte krav til produktet/tjenesten	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Direkte klimagassutslipp fra kommunale bygg- og anleggsplasser	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Tall kommer
Indirekte klimagassutslipp fra materialbruk i årets ferdigstile kommunale byggeprosjekter, målt i kg CO2e/ BTA/ år	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Tall kommer
Energibruk i kommunale bygg (kWh)	Ikke målt	72 134 574	82 104 622	80 086 934
Andelen nye kommunale biler på el/hydrogen/biogass (personbiler og varebiler)	Ikke målt	43 %	42 %	64 %

God helse

Forventede økte helseutgifter, endringer i befolkningssammensetningen og økt sykdomsbyrde representerer både lokalt, nasjonalt og globalt store utfordringer for bærekraft. Asker kommune har ansvar for å skape bærekraftige løsninger som møter helseutfordringene, motvirker sosiale helseforskjeller og fremmer god helse for alle uansett alder.

Mange forhold påvirker innbyggernes helse og livskvalitet, slik som for eksempel tilgang til aktive nærmiljøer, de fysiske omgivelsene, oppvekst- og skoleforhold, tilgang på arbeid og forhold knyttet til levevaner. Kommunen skal tilrettelegge for at alle kan delta og leve friske og sunne liv. Det er behov for en tverrsektoriell og målrettet innsats og involvering av hele samfunnet og de fleste av kommunens tjenesteområder for å lykkes.

Målrettet og systematisk innsats for å dreie ressursinnsatsen mot mer forebyggende og helsefremmende tiltak er viktig for å oppnå god folkehelse og redusere risikoen for sykdom. Kommunen må legge til rette for å skape gode og bærekraftige løsninger slik at den enkelte innbygger mestrer eget liv og opplever god livskvalitet. Gjennom medborgerskap og samskaping må det utvikles nye løsninger for bærekraftige helsetjenester. Samarbeidet skal skje med innbyggere, næringsliv, forskningsmiljøer og frivillige organisasjoner.

GOD HELSE				
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død				
Andelen 9-åringer som er vaksinert mot meslinger	96,10 %	97,00 %	97,30 %	96,20 %
Andel av befolkningen (20-66 år) som mottar stønad til livsopphold	12 %	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer
Innbyggere (0-74 år) som har vært i kontakt med fastlege angående muskel- og skjelettplager, per 1000 innbyggere	307	301	Tall kommer	Tall kommer
Andelen ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive	13 %	Ikke målt	Ikke målt	12 %
Andelen innbyggere over 18 år som har minst 30 minutter moderat fysisk aktivitet 4+ dager i uken	Ikke målt	Ikke målt	22,2 %	Ikke målt
Andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med helsa si	73 %	Ikke målt	Ikke målt	68 %
Innbyggere (0-74 år) som har vært i kontakt med fastlege angående psykiske symptomer og lidelser, per 1000 innbyggere	146	148	Tall kommer	Tall kommer
Andelen innbyggere (67-74 år) i arbeid	21,6 %	21,4 %	22,4 %	23,1 %
Innbyggere over 75 år innlagt på sykehus med hoftebrudd, per 1000 innbyggere	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer	Tall kommer
Andelen innbyggere over 18 år som opplever at de er plaget av støy fra trafikk hjemme	Ikke målt	Ikke målt	10,4 %	Ikke målt
Innbyggerne har tilgang til grunnleggende, helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid				
Andelen årsverk med fagutdanning i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene med relevant fagutdanning	Ikke målt	72,7 %	76,5 %	74,50 %
Innbyggere som mottar helsetjenester lever aktive og selvstendige liv, tar medansvar for egen helse og deltar i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov				
Andelen innbyggere over 80 år som bor hjemme	Ikke målt	90,4 %	89,8 %	90,90 %
Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer				
Indikator under utvikling				

God utdanning

God utdanning er viktig for den enkelte, for det sosiale fellesskapet og for samfunnet som helhet. En god utdanning skal fremme barn, unge og voksnes kunnskapsutvikling, ferdigheter og holdninger, slik at de kan oppleve å mestre eget liv og utvikle kompetanse til å delta i arbeid, samfunn og være en del av et fellesskap med andre. Utdanningen skal fremme demokratiske verdier og holdninger, og gi alle mulighet til å utfolde seg, utvikle skaperglede, engasjement, nysgjerrighet og lyst til å utforske.

Mangfold og respekt for den enkeltes overbevisning ligger til grunn for arbeidet med læring og utdanning. Det å fremme den enkeltes mentale og fysiske helse, er avgjørende for god læring og utvikling.

God utdanning kan skje på mange arenaer – i barnehage, skole, voksenopplæring, kulturskole, idrettsklubber og på kulturarenaene. Sammenhengen og samspillet mellom de ulike arenaene kan bidra til trygg, inkluderende og helsefremmende utdanning, hvor den enkelte utvikler livsmestring og kompetanse for fremtiden.

GOD UTDANNING				
Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Askersamfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse				
Andelen ungdomsskoleelever som sier at de er fornøyde med sitt lokalmiljø	70 %	Ikke målt	Ikke målt	70 %
Andelen elever (7. trinn) som svarer at de har blitt mobbet av medelever, mobbet digitalt og/eller blitt mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere	Ikke målt	7,8 %	6,9 %	7,7 %
Andelen elever (10. trinn) som svarer at de har blitt mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller blitt mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere	Ikke målt	4,4 %	3,4 %	5,4 %
Elevenes trivsel på skolen (7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	4,2	4,1	4,2	4,2
Foreldrenes opplevelse av barnets trivsel i barnehagen, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	4,8	4,7	4,7
Alle barn har tilgang til barnehage av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til å begynne i grunnskolen				
Andelen barnehagelærere i forhold til grunnbemanning	Ikke målt	39,7 %	41,3 %	39,1 %
Foreldrenes opplevelse av barnehagens bidrag til barnets utvikling, skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	4,6	4,6	4,6
Alle fullfører likeverdig grunnskole med opplæring av god kvalitet, har høyt læringsutbytte og et godt grunnlag for å fullføre videregående opplæring				
Elevenes opplevelse av opplæring som motiverer og fremmer læring (Vurdering for læring, 7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	3,7	3,5	3,6	3,6

Elevenes motivasjon for skole og skolearbeide (7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	3,6	3,5	3,6	3,5
Andelen elever som fullfører videregående opplæring innen fem/ seks år	83 %	83 %	84 %	Tall kommer
Skolenes bidrag til elevenes læring (skolebidragsindikator, 5.-7. trinn), indeks hvor >0 er bedre enn landsgjennomsnittet	Ikke målt	0,5	0,2	0,3
Skolenes bidrag til elevenes læring (skolebidragsindikator, 8.-10. trinn), indeks hvor >0 er bedre enn landsgjennomsnittet	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap				
Andelen ungdomsskoleelever som svarer at de tror at de kommer til å få et godt og lykkelig liv	71 %	Ikke målt	Ikke målt	69 %
Elevenes (Vg1) svar på "Er du interessert i å lære på skolen?", skala 1-5 hvor 5 er best	Ikke målt	4	3,9	3,8
Andelen lærere som oppfyller kompetansekrav for undervisning i fag de underviser i	Ikke målt	78 %	81 %	84 %
Andelen innbyggere (15-24 år) som verken er i arbeid eller utdanning	8,2 %	8,1 %	7,3 %	Tall kommer
Sysselsatte med bestått fagprøve, plassering i Kommune-NM hvor 1 er best	348	348	349	348

Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling

Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling er viktige virkemidler i Asker kommunes møte med fremtidens utfordringer. Innovasjon kan defineres som å skape verdier på nye måter, og Asker har et godt utgangspunkt for verdiskaping gjennom å videreutvikle sin innovasjonsevne. Gjennom målrettet satsning på teknologi, digitalisering og næringsutvikling skal kommunen sikre en god og fremtidsrettet samfunns- og tjenesteutvikling.

For at kommunen skal fortsette å levere tjenester av god kvalitet, må arbeidet med systematisk tjenesteinnovasjon videreføres og styrkes. En av kommunens utfordringer er å styrke evnen til å ta i bruk og skalere nye løsninger. For å lykkes med dette, må kommunen etablere partnerskap og samarbeide med ulike nettverk både lokalt, regionalt, nasjonalt og/eller globalt. Et annet viktig virkemiddel er å videreutvikle mer helhetlige og brukervennlige digitale tjenester for Askersamfunnet.

Asker har et variert og lønnsomt næringsliv, og antallet arbeidsplasser er relativt høyt sammenlignet med antall innbyggere. Det er imidlertid stor pendling både inn og ut av kommunen, og det betyr at vi ikke har nok kortreise arbeidsplasser eller «rett næringsliv» der kompetansen bor. Tilgang på kvalifisert arbeidskraft, samt en helhetlig og robust teknisk og digital infrastruktur, er viktig for at kommunen skal være attraktiv for næringslivet.

INNOVASJON, DIGITALISERING OG NÆRINGSUTVIKLING				
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv				
Nøkkeltall	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer				
Tildelte midler til Askersamfunnet fra Innovasjon Norge, EU eller Forskningsrådet, mill. kr	89	121	80	70
Andelen arbeidsplasser i informasjons- og kommunikasjonsbedrifter	3,1 %	3,3 %	3,1 %	3,2 %
Antall registrerte patenter i Askersamfunnet, per 100 000 innbyggere	19,1	6,3	8,3	8,2
Andelen installerte smarte vannmålere	42 %	80 %	90 %	92 %
Askersamfunnet har en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet				
Andelen husholdninger med bredbåndsdekning med minst 100 Mbit/s	Ikke målt	92 %	95 %	98 %
Andelen husholdninger med fiber/ 1GB fastnett	Ikke målt	78 %	93 %	95 %
Andelen husholdninger med 5G	Ikke målt	0 %	30 %	60 %
Askersamfunnet har et attraktivt og innovativt næringsliv som bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping				
Total plassering i Kommune-NM	15	16	15	14
Plassering i Kommune-NM blant kommuner i Viken	6	6	6	6
Andelen vekst i arbeidsplasser av befolkningsveksten	47 %	-101 %	83 %	49 %

Økonomiske rammebetingelser

Strammere kommuneøkonomi

Det har i 2022 og 2023 vært stor usikkerhet knyttet til kommunesektorens rammebetingelser. Asker kommune opplevde gjennom 2022 og videre inn i 2023 en tydelig innstrammet kommuneøkonomi sammenlignet med situasjonen ved inngangen til 2022. I tillegg er norsk økonomi og verdensøkonomien fortsatt preget av langt større usikkerhet enn normalt, noe som påvirker kommunens handlingsrom.

Regjeringens forslag til vekst i frie inntekter i statsbudsjettet for 2024 er i tråd med forventningene fra kommuneproposisjonen. Både demografiske endringer og ikke minst antall flyktninger gjør at presset på kommunale tjenester øker sterkt. Viktige tjenester som skole og velferdstjenester er også blitt dyrere for kommunen. Derfor er veksten i kommunenes frie inntekter nødvendig. Mange kommuner vil likevel få en stram økonomi i årene fremover. Det vil være behov for omstilling og effektivisering i Asker kommune også i neste handlingsprogramperiode.

Ambisjoner for tjenestetilbudet

Ambisjonen for Handlingsprogram 2024-2027 er å legge til rette for gode, likeverdige og fremtidsrettede tjenester til innbyggerne innenfor de økonomiske rammene som foreligger. En robust og bærekraftig økonomi er avgjørende for at Asker kommune skal kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til innbyggerne både på kort og lang sikt. Tjenestene skal ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse, og kommunen skal satse på innovasjon, digitalisering, medborgerskap og samskaping for å møte fremtidens utfordringer. Det er en målsetting at velferdstjenestene skal være organisert så nær innbyggerne som mulig.

Harmonisering av tjenestetilbudet (tjenestestandard, dekningsgrader, gebyrer og brukerbetalinger) har vært en viktig del av kommunesammenslåingen, og en forutsetning for at Asker kommune kan tilby likeverdige tjenester til innbyggerne uavhengig av hvor de bor i kommunen. Harmoniseringsarbeidet er for de fleste tjenesteområder nå ferdigstilt. Alle tjenesteområder vil imidlertid jobbe videre med tjenesteutvikling og innovasjon i tråd med føringene i temaplanene, innenfor de økonomiske rammene som foreligger.

Rammebetingelser

Handlingsprogram 2024-2027 bygger på følgende rammebetingelser:

- Vedtatt Handlingsprogram 2023-2026
- Sak om Handlingsprogram 2023-2026 - revidert budsjett og økonomiske utsikter fremover, vedtatt av kommunestyret i sak 19/23
- Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2024, slik det er redegjort for i kommuneproposisjonen (Prop.112 S (2022-2023))
- Handlingsregler for den økonomiske utviklingen, vedtatt av kommunestyret i sak 10/20
- Sak om strategiske mål og økonomiske rammer for Handlingsprogram 2024-2027, vedtatt av kommunestyret i sak 38/23
- Kommunestyrets vedtak i 1. og 2. tertialrapport 2023
- Vedtatte temaplaner
- Statsbudsjettet for 2024

Handlingsregler

Økonomiske handlingsregler skal bidra til å sikre kommunens økonomiske stilling og gode velferdstjenester. Kommunestyret har som en del av økonomireglementet vedtatt handlingsregler for netto driftsresultat, disposisjonsfond, gjeldsgrad og verdibevarende vedlikehold.

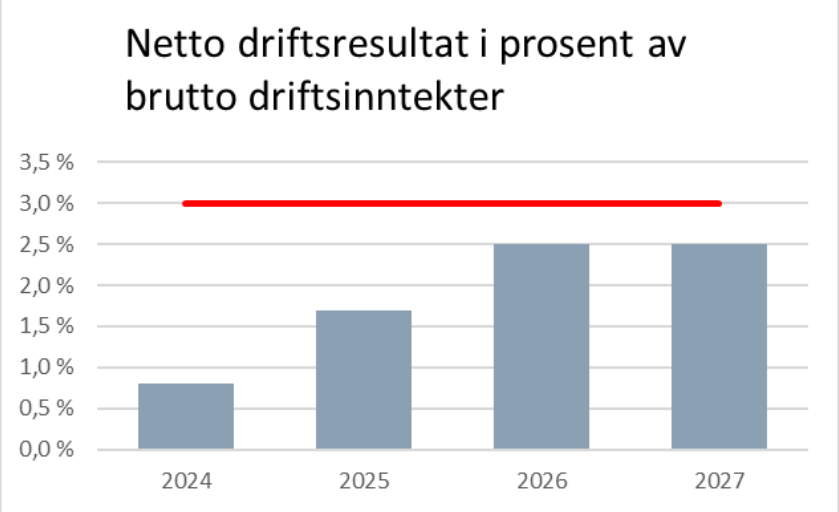
Tabellen under viser handlingsreglene for Asker kommune.

I prosent av driftsinntekter	Ikke godkjent resultat	Laveste akseptable resultat	Ønsker resultat
Netto driftsresultat	<1,75 %	1,75 - 3 %	>3 %
Disposisjonsfond	< 5 %	5 - 10 %	> 10 %
Gjeldsgrad	> 100 %	100 - 80 %	< 80 %
Verdibevarende vedlikehold formålsbygg	< 100 kr/m2	100-140 kr/m2	>140 kr/m2

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hvilke midler som ikke er benyttet i driftsregnskapet. Midlene er ikke til fri benyttelse. Deler av netto driftsresultat er allerede vedtatt avsatt til fond og finansiering av investeringer.

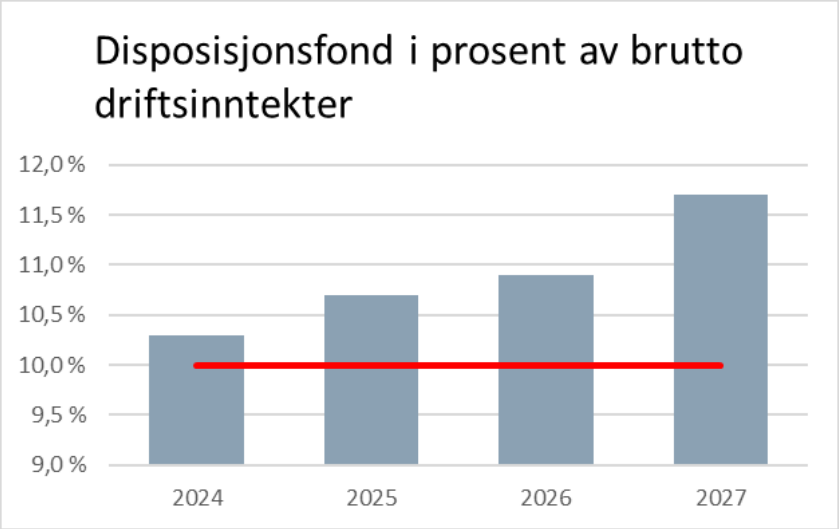
Det er for 2024 budsjettert med et netto driftsresultat på 0,8 prosent. Dette utgjør omkring 74,5 mill. kroner av kommunens brutto driftsinntekter.

Budsjettert netto driftsresultat ligger lavere enn målsetningen i hele perioden, til tross for omstillings- og effektiviseringskravet.

Disposisjonsfond

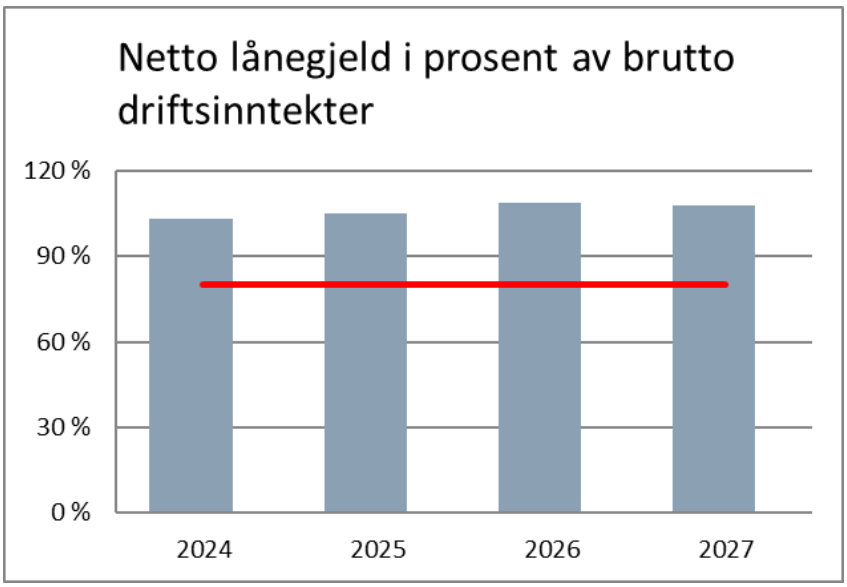
Disposisjonsfond viser hva kommunen har tilgjengelig av frie reserver. Kommunens energifond utgjør en stor andel av disposisjonsfondene. Fondet forvaltes i henhold til reglementet for finans- og gjeldsforvaltning. Reglementet forutsetter at fondets grunnkapital og realverdiavsetninger ikke skal benyttes.

Disposisjonsfondet, inklusive energifondet, ligger over måltallet på 10 prosent i hele perioden.

Gjeldsgrad

Asker kommune har utfordringer knyttet til et høyt ambisjonsnivå for investeringer og høy lånegjeld, og gjeldsgraden er vesentlig høyere enn handlingsregelen tilsier. Økt lånegjeld vil kreve egenkapitalfinansiering, og medfører at rente- og avdragsutgiftene vil legge beslag på en stadig større andel av kommunens frie inntekter. Økonomien til Asker kommune vil tåle høye investeringer i enkelte år. Høy investeringsaktivitet på lang sikt er imidlertid krevende. Handlingsregelen tilsier at gjeldsgraden ikke skal overskride 100 prosent av brutto driftsinntekter.

LÅNEGJELD UB (tall i mrd. kr.)	2024	2025	2026	2027
Startlån	2,0	2,3	2,5	2,7
Lån til finansiering investeringer	9,8	10,2	10,8	10,8
SUM	**11,8**	**12,5**	**13,3**	**13,5**
Netto lånegjeld i prosent av samlede inntekter	103 %	105 %	109 %	108 %

Med det investeringsprogrammet som er lagt i inneværende økonomiplanperiode, vil gjeldsgraden holde seg høy de neste årene. Tabellen over viser hvor stor lånegjelden vil være hvert år i perioden, samt beregnet gjeldsgrad. Den samlede lånegjelden vil øke med 1,7 mrd. kroner fra 2024 til 2027. Ved utgangen av 2027 vil lånegjelden være på 13,5 mrd. kroner. Gjeldsgraden vil under dagens forutsetninger være på 103 prosent ved utgangen av 2024, for deretter å øke til 108 prosent i 2027. Den høye gjeldsgraden fører til at renter og avdrag legger beslag på en større andel av driftsbudsjettet enn ønskelig. Det er viktig at eventuelle nye investeringer prioriteres opp mot vedtatte investeringer, slik at den samlede gjeldsgraden ikke øker.

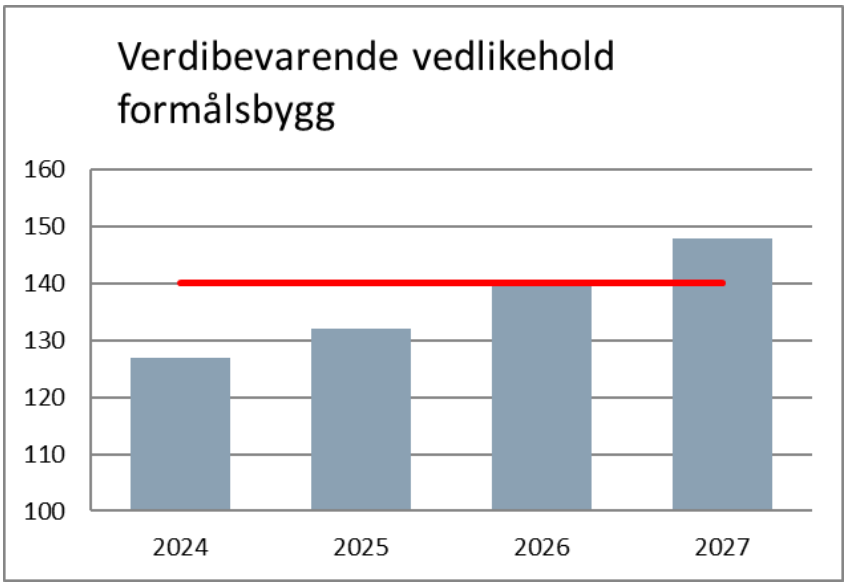
En del av investeringene ligger innenfor selvkostområdene renovasjon, vann og avløp. Disse finansieres gjennom gebyrer fra brukerne. Verdien av investeringene innenfor disse områdene var ved utgangen av 2022 på omkring 2,2 mrd. kroner. Dersom selvkostområdene trekkes ut ved beregning av gjeldsgraden, vil gjeldsgraden i 2022 være på 73 prosent. Måltallet i handlingsregelen inkluderer imidlertid også investeringer i selvkostområdene.

Pensjonsforpliktelsen skal avspeile det økonomiske ansvaret kommunen har påtatt seg på beregningstidspunktet overfor hver enkelt ansatt som er tatt opp i pensjonsordningen. For 2022 var den samlede pensjonsforpliktelsen på 7,2 mrd. kroner.

Verdibevarende vedlikehold av formålsbygg

Handlingsregelen for verdibevarende vedlikehold i eide formålbygg har fokus på formuesforvaltning og verdibevarende vedlikehold. Formålsbygg er i KOSTRA definert som lokaler til administrasjon, barnehager, skoler, institusjoner, idrettsbygg og kommunale kulturbygg. Eide formålsbygg (utvalgte formålsbygg i KOSTRA) utgjør 67 prosent av det kommunen eier totalt. Av eid areal har kommunen ca. 1300 boliger som ligger i boligsentre eller er boliger uten fast bemanning.

Handlingsregelen for verdibevarende vedlikehold i eide formålsbygg viser kommunens budsjetterte nivå på vedlikehold knyttet til formålsbygg. Vedlikehold per m2 i eide formålsbygg er under handlingsregelens mål på 140 kroner per m2 i begynnelsen av perioden. Med budsjetterte forutsetninger er vedlikeholdet per m2 på 127 kroner i 2024, men økende til 148 kroner i slutten av perioden.

Befolkningsutvikling

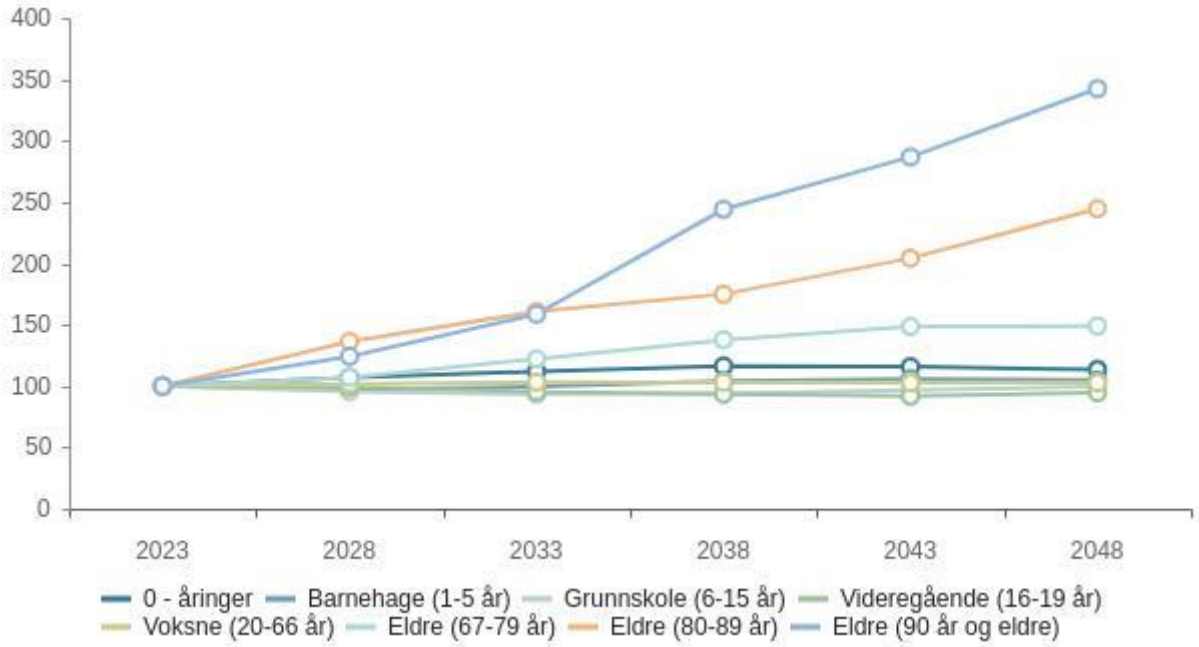
Kommuneplanen definerer de overordnede målene for kommunens utvikling. De økonomiske utviklingstrekkene som følger av kommuneplanen, er belyst i den langsiktige investerings- og driftsanalysen (LIDA). Formålet med analysen er å vise ulike framskrivinger av kommunens økonomi basert på det som i dag er sannsynlige demografiske endringer og geografisk valgte utbyggingsretninger.

Kommuneplanen legger opp til en langsiktig befolkningsvekst på 1,1 prosent. Dette krever at kommunen må prioritere investeringer i infrastruktur som understøtter både utbygging, transport og kapasitet i tjenestene. Befolkningsveksten fra 1. januar 2022 til 1. januar 2023 var på 1,8 prosent. I handlingsprogramperioden 2024-2027 legges det til grunn en forventet befolkningsvekst på 1,3 prosent. Dette forutsetter at hele boligbyggeprogrammet skissert i kommuneplanens arealdel realiseres innenfor gitte tidsrammer.

Befolkningsframskrivingene tar utgangspunkt i at den planlagte boligbyggingen i arealdelen realiseres. I flere utviklingsområder i kommunen er det nå en høy boligproduksjon, først og fremst på Vestre Billingstad, Høn/Landås og i Slemmestad. Samtidig har faktorer som prisstigning og økte renter begynt å påvirke økonomien i samfunnet, og dette vil kunne medføre en dempet boligvekst fremover. Det er dermed grunn til å anta at flere boligprosjekter vil realiseres over lengre tid enn planlagt, og kanskje i en noe mindre skala. Kommunen gjør en nærmere vurdering av befolkningsveksten hvert år.

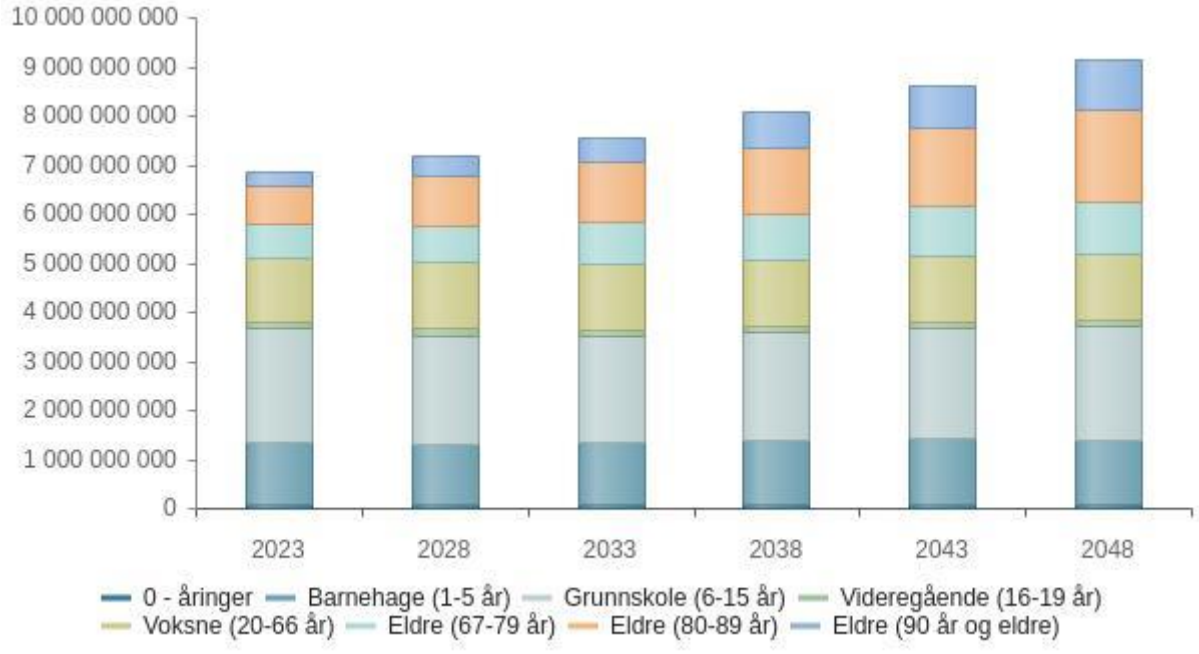
Grafen under viser befolkningsprognose for de neste 25 årene fordelt på aldersgrupper. Det vil bli størst vekst i aldersgruppen eldre over 67 år. Antall barnehagebarn vil øke litt i perioden, mens antall barn i skolealder vil ha en svak nedgang.

Prognose befolkningsvekst

Prognose type: Middels nasjonal vekst
Prognose periode: 25

Demografiutgifter

De demografiske endringene vil ha betydelige konsekvenser for tjenestebehovet og kommunens økonomi fremover. En framskriving av demografiutgiftene frem til 2048 viser at Asker kommune vil få økte utgifter på 2,3 mrd. kroner. Omkring 2,2 mrd. kroner av dette knytter seg til aldersgruppen 67 år og eldre.

De økonomiske konsekvensene av en aldrende befolkning avhenger blant annet av i hvor stor grad den økte levealderen slår ut i flere friske år. Det er uansett avgjørende at Asker kommune gjennomfører aktive grep i dag for å opprettholde den økonomiske bæreevnen fremover.

Omstilling og effektivisering

Regjeringen legger hvert fjerde år frem en perspektivmelding som beskriver utfordringer for landet og norsk økonomi de neste 50 årene. Perspektivmeldingen 2021 (Meld. St. 14 (2020-2021)) legger til grunn at endrede internasjonale rammebetingelser, klimaendringer, demografiendringer og nye økonomiske forutsetninger vil prege samfunnsutviklingen i årene fremover. Det vil stå færre i yrkesaktiv alder bak hver pensjonist, statens utgifter vil øke mer enn inntektene og petroleumsnæringen vil miste mye av sin betydning som vekstmotor i norsk økonomi.

For å løse disse utfordringene må offentlig sektor jobbe med både innovasjon, omstilling og effektivisering. Vi må tenke nytt, utvikle nye løsninger og jobbe på nye måter. Samarbeid og samhandling på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer blir viktig for å lykkes. Vi må også få til mer for mindre. Perspektivmeldingen viser til at det ligger et stort potensial i effektivisering i kommunesektoren. Dersom kommunene stiller samme krav til økt effektivitet som statlige virksomheter, tilsvarende 0,5 prosent av driftsutgiftene hvert år, kan det frigjøres 1,4 mrd. kroner årlig som kan omdisponeres til andre formål.

Effektivisering og omstilling er en forutsetning for at Asker kommune skal ha økonomisk bærekraft i fremtiden. Omstilling handler om å tilpasse kommunens drift til gjeldende økonomiske rammer og tilgjengelige ressurser, enten ved økt produktivitet, utvikling eller endring av tjenestetilbudet.

Handlingsprogram 2024-2027 legger til grunn en omstilling og effektivisering på totalt 210 mill. kroner i løpet av 2027. Kommunedirektøren legger opp til at hoveddelen av omstillingen gjennomføres i 2024 og 2025, for deretter å avløses av en effektivisering på et normalt nivå i slutten av perioden.

I 2024 utgjør omstillingskravet 120 mill. kroner, noe som tilsvarer 1,9 prosent av tjenesteområdenes netto driftsramme. I 2025 er det lagt opp til en ytterligere reduksjon av driftsbudsjettet på 50 mill. kroner. I 2026 og 2027 reduseres driftsbudsjettet med 20 mill. kroner årlig.

Kommunedirektøren mener at en rammejustering på 120 mill. kroner i 2024 i all hovedsak kan gjennomføres ved hjelp av bemanningstilpasning, løpende effektivisering og tjenesteutvikling. Løpende effektivisering og tjenesteutvikling ligger innenfor kommunedirektørens fullmakt.

Eventuelle omstillingstiltak av prinsipiell karakter, som innebærer vesentlig endret/redusert tjenestetilbud eller økte gebyrer/brukerbetalinger, vil bli lagt frem for politisk behandling i februar 2024 og eventuelt i tertialrapporter. Kommunedirektøren vil legge til rette for medvirkningsprosesser med berørte virksomheter, brukere og politiske organer. Det er viktig at beslutninger blir fattet tidlig på året, slik at tiltak får helårseffekt, at omstillingen ikke forsinkes og at de økonomiske utfordringene ikke blir større.

Selskaper kommunen eier og tilskuddordninger og avtaler kommunen har med eksterne aktører, er også omfattet av omstillingen og må bidra på lik linje som kommuneorganisasjonen.

Kommunedirektøren vil holde formannskapet som «driftsstyre» løpende orientert om status for omstillingsprogrammet, blant annet gjennom hyppigere økonomirapporteringer. Formannskapet har et særlig sektorovergripende ansvar for å se helhet og sammenheng i økonomi- og omstillingsarbeidet på tvers av fag- og tjenesteområder.

Tabellen under viser fordelingen av omstillingsbeløpet mellom tjenesteområdene. Fordelingen er basert på en vekting mellom følgende kriterier:

- Teoretisk handlingsrom (KOSTRA-analyse)
- Antall årsverk
- Brutto budsjettramme (eksklusive vann-, avløps- og renovasjonsområdet)

Tjenesteområde Administrasjon og ledelse har i hele perioden et forholdsmessig høyere omstillingskrav enn de øvrige tjenesteområdene. Selv om eksterne analyser viser at Asker kommune har en effektiv administrasjon sammenlignet med andre kommuner, er det fortsatt er rom for ytterligere effektivisering.

Omstilling og effektivisering 2024-2027
Beløp i 1000 kr

Tjenesteområde	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Administrasjon og ledelse	-11 900	-16 900	-18 900	-20 900
Medborgerskap	-9 900	-14 000	-15 700	-17 400
Oppvekst	-36 500	-51 700	-57 700	-63 700
Samfunnstjenester	-13 000	-18 400	-20 600	-22 800
Samfunnsutvikling	-4 800	-6 800	-7 600	-8 400
Velferd	-43 900	-62 200	-69 500	-76 800
Totalsum	**-120 000**	**-170 000**	**-190 000**	**-210 000**

Omstillingsstrategi i 2024 – bemanningstilpasning og kostnadseffektive tjenester

Omstillingen og effektiviseringen vil i 2024 i hovedsak skje gjennom bemanningstilpasning og kostnadseffektive tjenester. Kommunedirektøren vurderer at bemanningstilpasningen på det nåværende tidspunkt kan løses gjennom naturlig turnover og en stram styring av årsverksutviklingen.

Kommunedirektøren iverksatte i august 2023 en ansettelsesstopp i Asker kommune. I tillegg er det gitt føringer om at merarbeid og overtid skal begrenses til det høyst nødvendige. Det samme gjelder bruk av tilkallingsvakter/ekstravakter, vikarer og innleie fra private vikarbyråer.

Følgende stillinger er unntatt fra ansettelsesstoppen:

- Undervisningspersonell i skolen
- Pedagoger i barnehager
- Sykepleiere og vernepleiere
- Leger

Ansettelsesstoppen innebærer at kommunedirektørens delegerte tilsettingsmyndighet til virksomhetsledere og avdelingsledere midlertidig er trukket tilbake. Det betyr at ingen stillinger kan lyses ut eller besettes uten godkjenning av tjenesteområdedirektørene, med de unntakene som er nevnt over. Kommunedirektøren legger til grunn at ansettelsesstoppen vil gjelde så lenge det er nødvendig, og i alle fall ut 2024.

Videre vil tjenesteområdene i 2024 jobbe aktivt med å oppnå mer kostnadseffektive tjenester gjennom løpende effektivisering og tjenesteutvikling. Løpende effektivisering og tjenesteutvikling betyr at en

tjeneste i utgangspunktet videreføres med samme behovsdekning som tidligere, men at den kan gis på andre måter. Dette innebærer for eksempel å vurdere nye måter å jobbe på, endre arbeidsprosesser og arbeidstidsordninger, samt jobbe aktivt for å oppnå flere heltidsstillinger. Økt mobilisering av ressurser i sivilsamfunnet er også en viktig del av omstillingsarbeidet.

I arbeidet med å vurdere endringer i tjenestetilbudet, vil kommunedirektøren søke å redusere omfanget av endringer i tjenester til brukere med store og sammensatte behov. Kommunedirektøren vurderer også at mer lovregulerte tjenester bør skjermes i større grad enn mindre lovregulerte tjenester.

Omstillingsstrategi i 2025 – strukturelle tiltak

Fra 2025 og i årene fremover vil det være nødvendig å gjennomføre strukturelle endringer for at Asker kommune skal kunne møte de store samfunnsutfordringene og opprettholde den økonomiske bærekraften.

Strukturelle endringer innebærer å endre måten en tjeneste er organisert eller leveres på, slik at oppgavene kan utføres på en bedre og mer effektiv måte. Innovasjon, økt digitalisering og tjenestedesign kan inngå som viktige elementer i strukturelle tiltak. Samtidig kan det være nødvendig å vurdere endringer knyttet til lokalisering og geografisk inndeling av tjenester.

Kommunedirektøren legger til grunn at det vil være nødvendig å gjennomføre større eller mindre strukturelle endringer i alle tjenesteområder, men at behovet muligens vil variere mellom tjenesteområdene. Kommunedirektøren vil i 2024 arbeide med å konkretisere aktuelle strukturtiltak. Nedenfor følger en oversikt over temaer som skal utredes nærmere. Oversikten er ikke uttømmende.

Skole- og barnehagestruktur

Skolene i Asker har samlet sett god kapasitet. Kapasiteten varierer imidlertid mellom skolene og mellom ulike geografiske områder og skolekretser.

Per i dag har Asker kommune en overkapasitet i skolebyggene på ca. 1600 elevplasser på barneskolene og ca. 400 elevplasser på ungdomsskolene. De fleste skolene med overkapasitet befinner seg i Asker midt og Asker sør.

Nord i kommunen er det imidlertid store kapasitetsutfordringer, samtidig som dette området vil få en betydelig boligvekst de neste 12 årene. Det vil blant annet være behov for økt skolekapasitet i Asker sentrum, spesielt knyttet til utbyggingen på Høn/Landås.

Dette utfordringsbildet viser at det er rom for omstilling og effektivisering gjennom å vurdere både økt fyllingsgrad i eksisterende skoler, en tilpasning av antall skoler og etablering av større enheter.

Skolestørrelse er en viktig kostnadsdriver i grunnskolen. Store skoler gir vanligvis lavere utgifter til undervisning per elev. Asker har vesentlig færre elever per skole enn Drammen, Bærum og Lillestrøm. Størrelsen på skolene i Asker varierer fra 1 til 3 paralleller på barnetrinnet og fra 1,5 til 6 paralleller på ungdomstrinnet. Asker har altså en skolestruktur som er mer kostnadsdrivende enn sammenlignbare kommuner.

Ved bygging av nye skoler eller utvidelse av eksisterende skoler, er det mest bærekraftig å bygge minst 3 paralleller for barneskole og 6 paralleller for ungdomsskoler. Skoler på denne størrelsen bidrar til mer robuste fagmiljøer, bedre kvalitet og en mer effektiv skoledrift. Det samme vil også gjelde for barnehagene.

Det skal utarbeides et mandat for rullering av temaplan for barnehage- og skolestruktur, slik kommunen gjør hvert fjerde år. Denne gangen vil det særlig være aktuelt å fokusere på strukturelle tiltak som blant annet fyllingsgrad, antall skoler og enheter, samt muligheten for å hente ut stordriftsfordeler. Mandat for arbeidet vil bli lagt frem for politisk behandling i løpet av 1. kvartal 2024.

Arealeffektivisering av kontorarbeidsplasser

De billigste og mest miljøvennlige kvadratmeterne er de vi ikke bygger. Et viktig tiltak er derfor å utnytte eksisterende arealer mer effektivt, slik at vi kan redusere kostnadene både til investering, drift og vedlikehold. Samtidig vil bedre utnyttelse av eksisterende arealer ha en betydelig miljøgevinst.

I Asker sentrum er det i dag ca. 1100 kontorarbeidsplasser fordelt på 15 ulike lokalisasjoner både innenfor administrasjon og brukerrettede tjenester. Disse har et samlet areal på i overkant av 45 000 m2. Gjennomsnittlig areal per ansatt er vesentlig høyere enn statens arealnorm på 23 m2 per ansatt.

Det er igangsatt et pilotprosjekt som viser at det er mulig å samle kontorarbeidsplassene i Asker sentrum på færre lokalisasjoner ved å tilrettelegge for et aktivitetsbasert arbeidsplasskonsept. Dette innebærer å utvikle fleksible lokaler som tilrettelegger for økt sambruk, levende møteplasser, økt samhandling på tvers i organisasjonen, nye teknologiske løsninger, mer effektive arbeidsformer og tilrettelegging for å jobbe hjemmefra. I dag er mange virksomheter lokalisert spredt med få og lite egnede samhandlingsarenaer. Ved å samle virksomheter som har brede samhandlingsflater på samme lokasjon og legge til rette for lokaler som stimulerer til samarbeid, vil dette kunne bidra til bedre tjenestekvalitet.

Foreløpige beregninger viser at det gjennom etablering av et aktivitetsbasert arbeidsplasskonsept på færre lokalisasjoner vil være mulig å redusere dagens kontorarealer i Asker sentrum med ca. 30 prosent. Dette vil gi en betydelig økonomisk besparelse i form av reduserte leiekostnader i leide lokaler, samt reduserte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av eide lokaler. Effekten må tas ut over mange år, da kommunen i flere tilfeller er bundet av langsiktige leieavtaler. Da nye løsninger for arealbruk påvirker ansattes arbeidshverdag, er medvirkning og medbestemmelse også en viktig del av prosessen.

Det skal arbeides videre med en plan for økt samlokalisering og etablering av et aktivitetsbasert arbeidsplasskonsept. Kommunedirektøren vil holde formannskapet løpende orientert om arbeidet.

Bremse utgiftsveksten knyttet til demografiutfordringene

Befolkningssammensetningen vil i årene fremover endre karakter. Samfunnet får stadig flere eldre, samtidig som vi har lavere fødselskull og færre i yrkesaktiv alder. Økningen i antall eldre med behov for helse- og omsorgstjenester vil medføre store utfordringer for velferdsstaten. Det kreves en bred og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å utvikle kommunen til et aldersvennlig samfunn.

I tråd med temaplan for leve hele livet – i et aldersvennlig Asker, må kommunen blant annet arbeide videre med å dreie ressursinnsatsen fra reparasjon og behandling til forebygging og tidlig innsats. Innsatstrappen og boligtrappen er viktige virkemidler for å sikre en riktig dimensjonering av tjenestene på de ulike trinnene. De laveste trinnene må bygges ut, samtidig som heldøgns omsorg skal tilbys innbyggere med omfattende og sammensatte behov. Det må også arbeides aktivt med en aldersvennlig stedsutvikling med et differensiert bo- og tjenestetilbud, samt gode møteplasser som fremmer tilhørighet og samfunnsdeltakelse. Samtidig er det viktig at innbyggerne planlegger godt for egen alderdom, slik at behovet for kommunale tjenester utsettes lengst mulig.

Kommunen vil vurdere ulike tiltak for å bremse utgiftsveksten både på drifts- og investeringsbudsjettet. Det vil for eksempel være aktuelt å vurdere å øke antallet korttidsplasser med nødvendig fleksibilitet for å ivareta hjemmeboende eldre som i perioder har behov for hjelp. I tillegg bør kommunen styrke hjemmebaserte og ambulante tjenester, slik at den enkelte kan bo hjemme så lenge man ønsker det og det er forsvarlig.

Kommunedirektøren vil holde hovedutvalget og formannskapet løpende orientert, samt legge frem aktuelle saker.

Utnyttelse av eksisterende teknisk og sosial infrastruktur

Befolkningsvekst er viktig for kommunens økonomi, skatteinngang og tjenester. Økt tilflytting, trafikkvekst, utvikling av tettsteder og mer ekstremvær setter imidlertid infrastrukturen under press og krever store investeringer i årene som kommer.

Arealstrategiene i kommuneplanens samfunnsdel og planbestemmelsene i arealdelen er styrende for hvor veksten skal skje, og brukes aktivt for å styre rekkefølgen på utbyggingen. Kommuneplanen legger opp til at Asker kommune skal prioritere vekst og utvikling i områder som har sikker teknisk infrastruktur knyttet til vei, vann og avløp. I tillegg skal kommunen utbedre teknisk infrastruktur i områder som har et potensiale for utvikling, og best mulig utnytte eksisterende sosial infrastruktur som skoler, barnehager og kultur- og idrettsarenaer. Å styre boligveksten mot prioriterte områder, innebærer at områder som ligger utenfor ikke prioriteres.

Arbeidet med å sikre god utnyttelse av teknisk og sosial infrastruktur følges opp gjennom arealplanleggingen, ved vurdering av nye utbyggingsområder, utbyggingsavtaler og i prioriteringen av kommunale investeringer.

Driftsbudsjettet

Det er i driftsbudsjettet innarbeidet en årlig vekst i frie inntekter basert på oppdatert befolkningsprognose. På utgiftssiden er det tatt høyde for lønnsvekst, demografiendringer og prisjustering. Deflatoren (lønns- og prisvekst) som er lagt til grunn i driftsbudsjettet i handlingsprogramperioden er basert på statens anslag gitt i statsbudsjettet for 2024. Driftsbudsjettet blir presentert i faste 2024-priser.

- Deflator – 4,3 prosent
- Prisvekst – 3,4 prosent
- Lønnsvekst – 4,9 prosent

Gebyrer og brukerbetalinger blir behandlet i egen sak.

Det er etablert programområder, som er et mer detaljert styrings- og rapporteringsnivå, under hvert tjenesteområde. Det er totalt etablert 20 programområder. Det vises til hvert tjenesteområde for en nærmere omtale av programområdene.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Andre generelle driftsinntekter	-117 269	-116 469	-115 769	-115 169
Inntekts- og formuesskatt	-5 329 672	-5 404 893	-5 475 940	-5 543 161
Rammetilskudd	-2 115 016	-2 231 850	-2 281 739	-2 324 725
Sum sentrale inntekter	**-7 561 958**	**-7 753 213**	**-7 873 449**	**-7 983 056**

Skatt og rammetilskudd

De frie inntektene utgjør om lag 75 prosent av de samlede inntektene til kommunen. I kommuneproposisjonen for 2024 legger regjeringen opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 4,4 og 4,7 mrd. kroner for kommunene. Dette legger til rette for at økte demografi- og pensjonskostnader blir dekket innenfor veksten. Kommunedirektøren vurderer skatteanslaget på bakgrunn av forventet skatteinngang i 2023, ny befolkningsprognose for landet og Asker, samt forventet lønns- og prisvekst.

KS har på bakgrunn av regjeringens signaler utarbeidet en prognosemodell som illustrerer kommunens økonomiske rammebetingelser. Selv om flere innbyggere i Asker med betydelige formuer har flyttet ut av landet, forventes det som tidligere år at Asker vil ha skatteinntekter godt over gjennomsnittet for norske kommuner. Erfaringsmessig ligger prognosemodellens beregninger vesentlig lavere enn den reelle inntektsveksten. De budsjetterte skatteinntektene for Asker kommune i 2024 er derfor lagt 100 mill. kroner høyere enn prognosemodellens beregninger. I tillegg er inntektssvikten knyttet til utflyttere hensyntatt og innarbeidet i budsjettet. Dette er en budsjettforutsetning som er beheftet med stor usikkerhet og vil bli fulgt tett opp gjennom den løpende økonomirapporteringen.

Regjeringen vil legge fram en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i en egen melding til Stortinget våren 2024. Det tas dermed sikte på at nytt inntektssystem for kommunene får virkning fra og med 2025. Konsekvensene av dette er derfor ikke innarbeidet i Handlingsprogram 2024-2027.

Andre sentrale inntekter

Andre generelle driftsinntekter består av integreringstilskudd, særtilskudd knyttet til enslige mindreårige flyktninger, samt rentekompensasjonsordningene for helse, skole og kirke.

Asker kommune har god erfaring med bosetting og integrering av flyktninger. Kommunen bosatte i 2022 totalt 340 flyktninger (inkludert familiegjenforeninger), hvorav omkring 250 flyktninger var fra Ukraina. I 2023 har kommunen sagt ja til å bosette 360 flyktninger. Det må tas høyde for at det kan komme anmodning om bosetting av et høyt antall flyktninger også i 2024. Kommunedirektøren forventer at staten vil dekke kommunens merutgifter som følge av flyktningsituasjonen og økt bosetting av flyktninger.

Integreringstilskuddet for flyktninger er videreført på samme nivå som i fjorårets handlingsprogram. Budsjettmessige konsekvenser for inntekter og utgifter som følge av endring i antall flyktninger, vil bli fortløpende vurdert gjennom året.

Rentekompensasjonsordningene utbetales fra Husbanken, og det er Husbankens egen flytende rente som ligger til grunn for beregningen av rentekompensasjonen. Kompensasjonen utgjør 16 mill. kroner årlig.

Sentrale utgifter

Pensjon

Asker kommune benytter tre ulike pensjonsleverandører: Asker kommunale pensjonskasse (AKP), Statens pensjonskasse (SPK) og Kommunal landspensjonskasse (KLP).

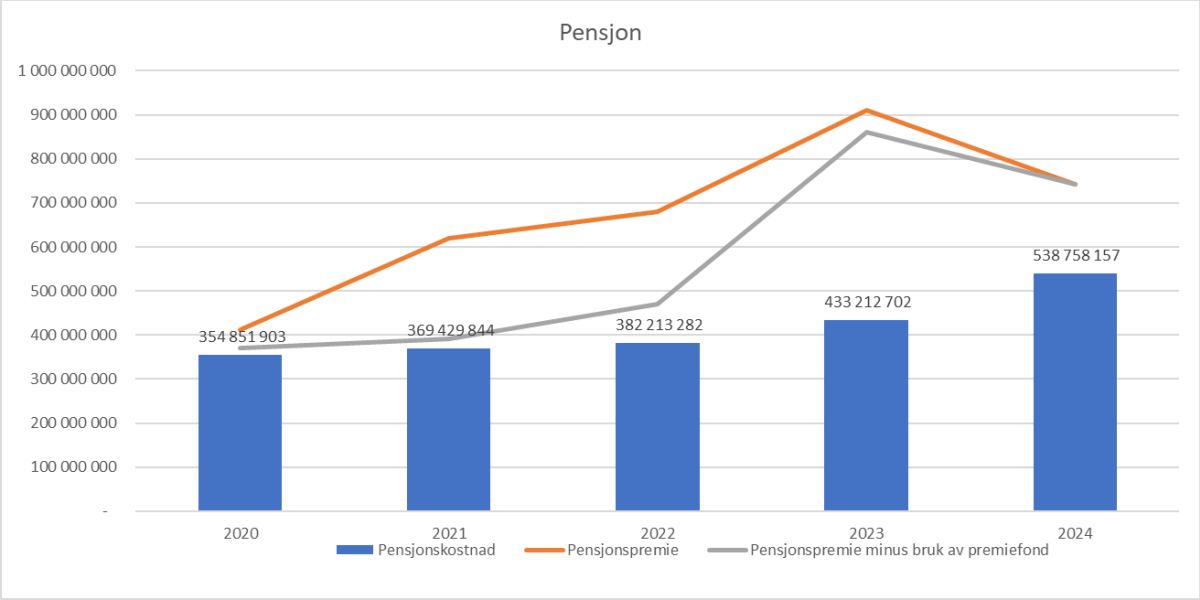
Regnskapsføringen av pensjonsforpliktelser følger egne lover, forskrifter og regnskapsstandarder.

I kommuneregnskapet er det de årlige pensjonskostnadene som har resultateffekt, og ikke de betalte pensjonspremiene. Differansen mellom årets pensjonspremie og årets beregnede netto pensjonskostnad kalles for premieavvik. For å sikre at det over tid er samsvar mellom betalte premier og regnskapsførte pensjonskostnader, må kommunen utgiftsføre premieavviket over de neste 7 årene. Dette kalles amortisering av premieavvik.

Kommunesektorens pensjonskostnader er betydelige, og det har de siste årene vært en sterk vekst i pensjonspremiene. For 2021 og 2022 har Asker kommune benyttet premiefond hos AKP og KLP til å dekke deler av pensjonspremien. Denne muligheten har vi ikke i 2023, da vi ikke lenger har tilstrekkelige fondsmidler. Det innebærer at Asker kommune ved utgangen av 2023 vil ha et akkumulert premieavvik (inkl. arbeidsgiveravgift) på 646 mill. kroner som skal utgiftsføres de neste 7 årene.

Som følge av nye og høyere anslag for pensjonsutgifter foreslår regjeringen i statsbudsjettet for 2024 en økning i de frie inntektene. Men Askers andel av økte frie inntekter knyttet til pensjon på omkring 30 mill. kroner, er ikke nok til å dekke de beregnede pensjonskostnader for 2024. Beregnede prognoser fra pensjonsleverandørene viser en økning i pensjonskostnadene fra 2023 til 2024 på 105 mill. kroner (24 prosent).

Grafen under viser utviklingen i pensjonskostnader og pensjonspremie i perioden 2020-2024, samt hvordan premiefond er benyttet til dekning av pensjonspremien.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	**2025**	**2026**	**2027**
Motpost avskrivninger	-572 107	-580 973	-593 421	-603 961
Renteinntekter	-123 400	-123 200	-126 600	-134 800
Utbytter	-43 080	-31 800	-31 800	-31 800
Gevinster og tap på finasielle omløpsmidler	-102 500	-100 900	-99 800	-102 200
Renteutgifter	480 400	491 200	520 600	543 800
Avdrag på lån	400 000	425 000	437 000	455 000
Netto finansinntekter/finansutgifter	**39 313**	**79 327**	**105 979**	**126 039**
Finansutgifter i tjenesteområdene	105 681	111 773	120 962	124 871
Totale finansutgifter	**144 994**	**191 100**	**226 941**	**250 910**

Gevinster og tap på finansielle plasseringer

Energifondet er på 1,6 mrd. kroner, og fondets midler er plassert med 50 prosent i aksjer og 50 prosent i rentepapirer (obligasjoner og sertifikater). Forvaltningsstrategien forventes å gi en årlig realavkastning på 3 prosent over tid. Fondet forvaltes i henhold til FNs prinsipper for ansvarlige investeringer. De etiske retningslinjene som til enhver tid er gjeldende for Statens Pensjonsfond Utland (SPU) er retningsgivende for Asker kommunes finansforvaltning. Fondet er en del av kommunens fondsreserver.

Kommunens overskuddslikviditet på 1,5 mrd. kroner forvaltes i henhold til finansreglementet. Midlene skal plasseres i bankinnskudd og likviditetsfond med gjennomsnittlig løpetid kortere enn 1,5 år. Forventet avkastning er på 2,0 prosent.

Renteforutsetninger

Asker kommune har som policy at deler av porteføljen skal ha fastrente. Det betyr at endringer i renten ikke vil få effekt umiddelbart for hele gjeldsporteføljen. Ifølge reglementet for finans- og gjeldsforvaltning skal minimum 30 prosent av låneporteføljen med renterisiko ha fast rente, mens minimum 40 prosent skal ha flytende rente (rentebinding kortere enn 1 år).

Handlingsprogrammet legger til grunn følgende rentenivå i planperioden:

	2024	2025	2026	2027
Renteforutsetninger	4,2 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %

Budsjetterte låneopptak forskyves i den grad kommunens likviditet gir rom for det. Budsjetterte avdragsutgifter i perioden er innenfor kommunelovens krav om minimumsavdrag.

Selskaps- og utbyttepolitikk

Asker kommune har eierskap i mange selskaper, både aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak.

Kommunestyret vedtok i sak 93/20 eierskapsmelding for Asker kommune. Eierskapsmeldingens del I inneholder generelle prinsipper for eierstyring. Eierskapsmelding del II inneholder en oversikt over alle selskaper kommunen har eierinteresser i. I tillegg er det redegjort nærmere for kommunens utbyttepolitikk.

Kommunen skal sikre god eierstyring gjennom å tydeliggjøre mål og resultatkrav i det eierstrategiske arbeidet. Slike mål forankres i eierstrategien for de enkelte selskapene, og innebærer at kommunen må ha tydelige og unike eierstrategier for sine eierposisjoner.

Selskapenes primæroppgave er å drive virksomheten lønnsomt, effektivt, bærekraftig og ansvarlig. Asker kommune har et strategisk og langsiktig perspektiv med sitt eierskap, og det skal være tydelige mål med eierskapet i hvert enkelt selskap. Forventninger til avkastning, utbytte, resultater, samfunnsansvar og bærekraftig utvikling skal være sentrale deler av dialogen med det enkelte selskap.

Formannskapet vedtok i sak 30/21 et rammeverk for utarbeidelse av eierstrategi for utvalgte selskaper som Asker kommune har eierskap i. Basert på det vedtatte rammeverk er det utarbeidet en mal for eierstrategier. I tiden fremover vil det bli utarbeidet eierstrategier i utvalgte selskaper som spesifikt vil sette krav til det enkelte selskap, også med tanke på utbytte, avkastningskrav og andre selskapsspesifikke mål.

Avkastningsmål

Med avkastningsmål menes den avkastningen eier kan forvente å få på sine investeringer over tid sett i forhold til investeringens risiko. Verdiskapningen av Asker kommunes eierskap er betydelig. Asker kommune har investert i og overført store verdier til selskaper og foretak som kommunen forventer bidrar til finansiering av kommunens økonomi, og som gir avkastning på investeringer. For de kommersielle selskapene som i stor grad har forretningsmessige mål, er avkastning et sentralt element for eier. Asker kommune ønsker en positiv verdiutvikling for sine investeringer, og det er et viktig mål at selskapene oppnår høy avkastning på investert kapital.

Effektivitetsmål

For selskaper der det foreligger andre spesifikt definerte mål, og som ikke opererer i et marked, vil avkastningsforventninger kunne erstattes av andre mål som for eksempel effektivitetsmål. Ulike

selskapsformer velges for å realisere ulike typer formål. I noen tilfeller vil for eksempel ivaretakelse av særskilte samfunnsoppgaver være en bedre målsetting enn rene resultatkrav.

Utbytte

Som eier gir Asker kommune utrykk for forventninger til selskapets utbytte. Utbytteforventninger skal reflektere hva Asker kommune som eier mener er en riktig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt kapital i selskapet. Et sentralt hensyn ved fastsetting av utbytte er at selskapet bør ha en egenkapital som er tilpasset virksomhetens mål, strategi og risikoprofil.

Kommunedirektøren utarbeider utbytteforventninger som kommuniseres til selskapenes styrer i de kommersielle selskapene der det er aktuelt med utbytte, i tråd med de eierstrategier som blir vedtatt.

Asker kommune forventer utbytte fra flere kommersielle selskaper i eierporteføljen. Det er i dette handlingsprogrammet budsjettert med et utbytte på 31,8 mill. kroner i 2024. Kommunen har forventninger om at utbyttenivået kan økes fremover i tid.

Tabellen under viser de kommersielle selskapene der kommunen forventer og har budsjettert med utbytte i 2024.

Selskapets navn *Beløp i 1000 kr*	**Budsjett utbytte 2023**	**Selskapets foreslåtte utbytte i 2023**	**Budsjett 2024**
Askerhalvøya Eiendom AS	9 000	7 500	9 000
Hurum Energi AS	5 500	0	5 500
Lindum Oredalen AS (LOAS)	8 900	11 760	8 900
Vardar AS - Askers andel*	8 400	19 680	19 680
SUM	**31 800**	**38 940**	**43 080**

** Totalt utbytte i Vardar AS har en prognose på 140 mill. kroner i 2023 (til utbetaling i 2024), hvorav Asker kommune sin utbytteandel som eier er 14,06 prosent av selskapets aksjer.*

Tabellen under viser de samme selskapenes regnskapsresultater i 2022.

Selskapets navn *Beløp i 1000 kr*	**Omsetning 2022**	**Driftsresultat før skatt**	**Totalkapital 2022**	**Egenkapital**
Askerhalvøya Eiendom AS	31 433	7 855	146 319	118 035
Hurum Energi AS	378 105	11 723	192 741	46 670
Lindum Oredalen AS (LOAS)	115 111	43 440	141 516	47 064
Vardar AS	5 090 184	4 925 436	8 552 650	6 547 317

Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	**2025**	**2026**	**2027**
Avsetninger til disposisjonsfond	76 903	160 379	235 086	245 977
Bruk av ubundne avsetninger	-170 000	-100 000	-200 000	-150 000
Overføringer til investering	170 000	100 000	200 000	150 000
Netto avsetninger	**76 903**	**160 379**	**235 086**	**245 977**
Netto avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner i tjenesteområdene	-2 434	8 639	9 582	7 216
Totale avsetninger	**74 469**	**169 017**	**244 668**	**253 193**

Det er et mål at disposisjonsfondene skal utgjøre minimum 10 prosent av driftsinntektene. Fondsavsetningene bidrar til å sikre godt økonomisk handlingsrom og fremtidig egenfinansiering av investeringer.

80 mill. kroner av de budsjetterte avsetningene er knyttet til energifondet. Avsetningen plasseres i realverdifond og bufferfond.

Bruk av ubundne avsetninger sees i sammenheng med det som overføres til investering som egenfinansiering.

Investeringsbudsjettet

Investeringer er et viktig virkemiddel for å sikre et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere. Det er etablert handlingsregler som setter rammer for investeringsnivået. Investeringene finansieres av tilskudd, refusjoner, lån, fond og overskudd i driftsregnskapet. Handlingsreglene tilsier at gjeldsgraden ikke skal overskride 100 prosent av brutto driftsinntekter.

Asker kommune har særskilte utfordringer knyttet til at vedtatte planer og politiske saker legger opp til store investeringer. For å sikre en god og langsiktig investeringsstrategi, er perspektivet utvidet fra den lovpålagte 4-årsplanen til en 10-årsplan. Hovedoversiktene følger forskriften og viser investeringer i perioden 2024-2027. Disse vedtas av kommunestyret. De detaljerte prosjektoversiktene under hvert tjenesteområde viser hele 10-årsperspektivet, der de siste seks årene er foreløpige prognoser.

Investeringsprogrammet innebærer en investeringskostnad på 6,1 mrd. kroner over fire år, inkludert investeringer i selvkostområdene vann, avløp og renovasjon (VAR). Dersom VAR-områdene holdes utenfor, er investeringskostnaden på 4,4 mrd. kroner.

I likhet med tidligere år ligger investeringsvolumet i 2024-2027 på et for høyt nivå for å få gjeldsgraden ned. Forventet tilskudd knyttet til Søndre Borgen helsehus og salgsinntekter knyttet til Høn-Landås bidrar til lavere låneopptak. Gjeldsgraden vil imidlertid øke og medfører at forventet gjeldsgrad vil ligge rundt 103 prosent ved utgangen av 2024 og vil øke til 108 prosent i 2027. Låneopptak har også en direkte innvirkning på nivået på renter og avdrag i driftsbudsjettet.

De største investeringsprosjektene er bygging av skole- og barnehagebygg, idrettsbygg, omsorgsboliger, sykehjem og investeringer i vann, avløp og renovasjon.

Investeringsprosjektene er i ulike faser, noe som betyr ulikt presisjonsnivå både når det gjelder budsjett og fremdriftsangivelser. Hvert større investeringsprosjekt blir behandlet politisk, og detaljene knyttet til prosjektene fremgår av egne saker.

Investeringsbudsjettet er presentert i faste 2024-priser.

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Investeringer i varige driftsmidler	2 705 446	1 316 850	1 673 825	1 599 250	1 669 900	1 048 000
Tilskudd til andres investeringer	46 326	19 150	15 050	10 050	11 700	8 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 133	5 400	0	0	0	0
Utlån av egne midler	35 512	51 000	5 000	5 000	10 000	10 000
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**2 789 417**	**1 392 400**	**1 693 875**	**1 614 300**	**1 691 600**	**1 066 500**
Kompensasjon for merverdiavgift	-169 337	-155 650	-217 865	-253 680	-271 020	-137 160
Tilskudd fra andre	-388 251	-43 015	-81 840	-90 140	-79 280	-193 000
Salg av varige driftsmidler	-24 394	-40 000	-50 000	-302 000	-150 000	-108 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-1 866	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-30 000	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-8 735	0	0	0	0	0

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Bruk av lån	-2 033 389	-823 735	-1 174 170	-868 480	-991 300	-478 340
Sum investeringsinntekter	**-2 655 972**	**-1 062 400**	**-1 523 875**	**-1 514 300**	**-1 491 600**	**-916 500**
Videreutlån	290 747	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Bruk av lån til videreutlån	-290 747	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Avdrag på lån til videreutlån	109 513	57 000	48 600	56 100	63 700	71 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-112 690	-57 000	-48 600	-56 100	-63 700	-71 500
Netto utgifter videreutlån	**-3 176**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-133 445	-330 000	-170 000	-100 000	-200 000	-150 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	64 078	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-60 901	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-130 269**	**-330 000**	**-170 000**	**-100 000**	**-200 000**	**-150 000**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Finansiering av investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet finansieres med kompensasjon for merverdiavgift, ulike tilskudd, inntekter fra salg av anleggsmidler, overføringer fra drift eller opptak av lån.

Kompensasjon for merverdiavgift

Kompensasjon for merverdiavgift føres direkte i investeringsregnskapet til finansiering av investeringer. Det er budsjettert med 880 mill. kroner i merverdiavgiftskompensasjon i fireårsperioden.

Tilskudd

For å stimulere kommunene til investeringer er det etablert ulike støtteordninger. Det er tre hovedkategorier tilskudd:

- Formålsbygg (Husbanken)
- Spillemidler (Fylkeskommunen)
- Miljø (ENOVA)

Felles for støtteordningene er at kommunen mottar tilskuddet etter at prosjektet er ferdigstilt. Det er budsjettert med totalt 444 mill. kroner i tilskudd i fireårsperioden. Tilskuddene gjelder helsebygg, omsorgsboliger og idrettsanlegg.

Inntekter fra salg av anleggsmidler

Det er i handlingsprogramperioden budsjettert med 40 mill. kroner årlig i inntekter knyttet til salg av eiendom. I tillegg er det budsjettert med ytterligere 450 mill. kroner i perioden 2024-2027 knyttet til Høn-Landås, men størrelsen på den totale inntekten og i hvilket år den kommer, baserer seg dels på usikre prognoser.

Overført fra drift

Som en del av egenfinansieringen brukes 620 mill. kroner overført fra drift i fireårsperioden. Dette er en teknisk endring som følge av ny budsjettforskrift som medfører at bruk av fond erstattes med overføringer fra drift.

Bruk av lån

Opptak av lån påfører driftsbudsjettet fremtidige rente- og avdragskostnader. Driftskostnader knyttet til startlån og VAR-investeringer finansieres gjennom brukerbetalinger. Budsjettert låneopptak i fireårsperioden er på 3,5 mrd. kroner. Dette betyr at nærmere 60 prosent av investeringsprogrammet i perioden 2024-2027 finansieres med lån, og med varierende andel år for år. I tillegg tar kommunen opp startlån i Husbanken på inntil 300 mill. kroner årlig i handlingsprogramperioden.

Klimabudsjett

Hva er et klimabudsjett?

Asker kommune presenterer i dette handlingsprogrammet sitt klimabudsjett for perioden 2024–2027. Klimabudsjettet er et styringsverktøy for å oppnå reduksjon i utslippene av klimagasser, og inneholder konkrete tiltak som er forankret i kommunens tjenesteområder.

Som en av landets største kommuner kan Asker bidra mye i arbeidet med å redusere utslippene av klimagasser. Kommunen kan blant annet bidra gjennom sin rolle som lokal planmyndighet, eier av bygg og anlegg, grunneier, innkjøper, tjenesteleverandør, politisk aktør og samfunnsutvikler.

Kommunen har også en viktig pådriverrolle for å få gjennomført klimatiltak i Askersamfunnet. Dette kan for eksempel gjøres gjennom støtteordninger, tilskudd og andre insentiver, i tillegg til å sette krav. Videre har kommunen en sentral rolle når det gjelder å formidle kunnskap, drive holdningsskapende arbeid og motivere til handling, blant annet ved å fremheve gode eksempler. De valgene den enkelte innbygger tar hver dag er avgjørende for Askers samlede klimafotavtrykk.

Klimabudsjettet inneholder tiltak for hele Askersamfunnet, både for innbyggerne og kommunens egen drift. Tiltakene har et lokalt og globalt perspektiv, og omfatter hele Askersamfunnets klimafotavtrykk. Det betyr at tiltakene omfatter både utslipp innenfor Askers grenser (direkte utslipp) og utslipp som skjer utenfor Askers grenser som følge av innbyggernes, næringslivets og kommunens forbruk (indirekte utslipp).

Klimabudsjettet bygger på temaplan for handling mot klimaendringene, som ble vedtatt av kommunestyret i juni 2021 (sak 44/21). Temaplanen har identifisert følgende seks innsatsområder som det må jobbes spesielt godt med i årene fremover:

- Endring, ledelse og kommunikasjon
- Klimasmart mat
- Bærekraftig forbruk
- Framtidsrettede bygg og anlegg
- Grønn mobilitet
- Naturen som karbonlager

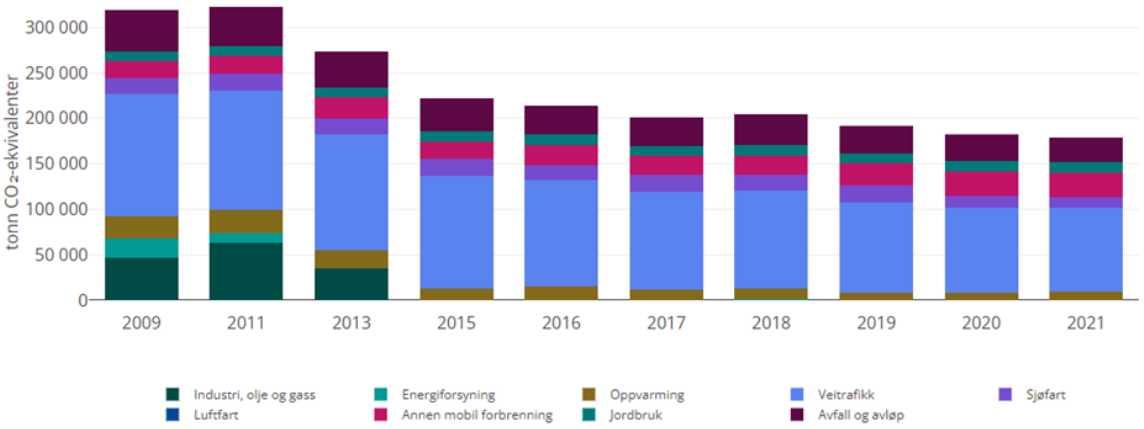
I temaplanen er det innenfor hvert innsatsområde definert strategier for å oppnå ønsket utvikling. Klimabudsjettet viser hvordan vi konkret skal jobbe med disse strategiene. Tiltakene i klimabudsjettet vil bli ytterligere konkretisert i oppdrag til virksomhetene, og blir fulgt opp som en del av den administrative virksomhetsstyringen.

En viktig del av oppfølgingen er å vurdere i hvilken grad temaplanen bidrar til å nå kommunens mål. Indikatorer, statistikk, forskning, utredninger og aktivitetsoppfølging er sentrale kilder til kunnskap om måloppnåelse. En samlet vurdering av status og måloppnåelse blir gitt i forbindelse med årsrapporten.

Status og framskrivninger for utslipp

Direkte utslipp

De direkte utslippene er de som slippes ut innenfor Askers grenser. Miljødirektoratets statistikk for utslipp viser de viktigste kildene til direkte klimagassutslipp, både nasjonalt og for kommuner. Statistikken dekker årene 2009–2021. Grafen under viser utviklingen av direkte klimagassutslipp i Asker kommune målt i tonn CO2-ekvivalenter (forkortet CO2e). Ved å omregne utslipp av klimagasser som karbondioksid, metan og lystgass til CO2e, kan vi sammenligne de ulike klimagassene. For å kunne vurdere om vi når målene, bør referanseåret være basert på sammenlignbare tall fra Miljødirektoratet. Referanseåret er derfor satt til 2009.

Grafen viser at det har vært en nedgang på 44 prosent i utslippene fra 2009 til 2021. Nedgangen skyldes hovedsakelig nedlegging av Tofte Industrier, stenging av avfallsforbrenningsanlegg som ble brukt til energiforsyning, utfasing av oljefyring, en økning i antall elbiler, samt økt innblanding av biodrivstoff i drivstoff.

Det har stort sett vært en jevn nedgang i utslippene de siste årene. Unntaket er 2018, da det var en økning på 0,6 prosent fra 2017. Dette skyldtes økte utslipp fra anleggsvirksomhet som følge av økt aktivitetsnivå, og at det på nasjonalt nivå har vært en kortsiktig redusert innblanding av biodrivstoff i drivstoff.

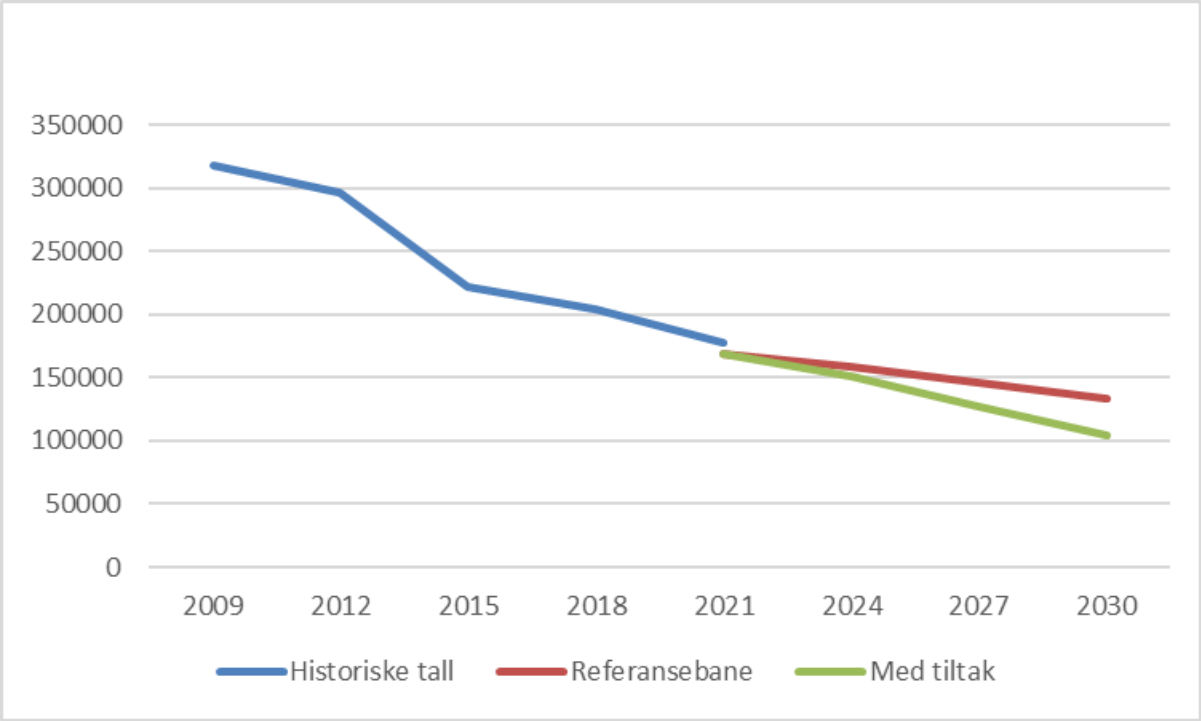
Utslippene i Asker for 2021 var på 178 000 tonn CO2e. Veitrafikk med personbiler, varebiler, busser og tunge kjøretøy utgjør 51,3 prosent av utslippene, og er den klart største direkte utslippskilden i Askersamfunnet. 54,8 prosent av utslippene fra veitrafikk kommer fra personbiler.

De direkte klimagassutslippene i Asker vil trolig gå ned selv uten en aktiv lokal klimapolitikk og klimabudsjett. Dette har sammenheng med at flere kjøretøy og maskiner blir elektriske eller går på hydrogen eller biogass. For at Asker kommune skal bli et lavutslippssamfunn, kreves det imidlertid i tillegg en betydelig lokal innsats. Kommunen har en viktig rolle i implementeringen av den nasjonale politikken. Dette gjelder ikke minst for veitrafikk og anleggsplasser der det er store utslipp i Asker.

Figuren under viser de historiske utslippene i Asker fra 2009 til 2021, i tillegg til to mulige fremtidsscenarioer for utslippsutviklingen fremover:

- En referansebane som viser en mulig utvikling av utslippene med dagens vedtatte nasjonale politikk, men uten nye lokale eller nasjonale tiltak.

- En utviklingsbane som viser utslippsutviklingen der det både er lagt til grunn en større effekt av vedtatt nasjonal politikk enn i referansebanen, noen nye nasjonale tiltak og en aktiv klimahandling i Asker kommune. Denne banen viser at utslippene i Asker i 2030 kan reduseres med 67 prosent dersom vi fører en offensiv klimapolitikk.

De to fremtidsscenarioene ble estimert i 2020 i forbindelse med arbeidet med kunnskapsgrunnlaget til temaplan for handling mot klimaendringene. Fra 2021 har vi derfor både tall for faktiske utslipp (historiske tall) og estimerte utslipp i henhold til de to utslippsbanene. Det betyr at vi nå kan begynne å sammenligne faktiske utslipp med målene vi har satt oss. Figuren viser at vi i 2021 lå rundt 8 000 tonn CO2e over målet. Det understrekes at begge scenariene er basert på vesentlig usikkerhet.

Målet om 67 prosent reduksjon i klimagassutslipp betyr ikke at det skal skje en reduksjon på 67 prosent innenfor alle sektorer. Tabellen under viser hvordan de prosentvise utslippsreduksjonene var fordelt på de ulike sektorene i 2021, målet for de ulike sektorene i 2021, samt hvordan de fremtidige utslippsreduksjonene fordeler seg på de ulike sektorene – alt målt i forhold til referanseåret 2009. Negative tall i tabellen betyr en reduksjon i klimagassutslipp, mens positive tall betyr en økning. Grunnen til at det innenfor enkelte sektorer tilsynelatende er et mål om økte klimagassutslipp, er at utslippene allerede har økt mye fra 2009. Det tar tid å snu trenden, og vi vil derfor ikke komme under 2009-nivå før det har gått noen år.

En stor del av reduksjonen har allerede skjedd, og skyldes som nevnt nedlegging av Tofte Industrier og stenging av avfallsforbrenningsanlegg som ble brukt til energiforsyning. I tillegg er det store reduksjoner innenfor oppvarming grunnet utfasing av oljefyring. Kommunen har likevel en stor jobb for å oppnå en 45 prosent reduksjon innenfor annen mobil forbrenning, en 65 prosent reduksjon innenfor veitrafikk og en 10 prosent reduksjon innenfor jordbruk. Dette er områder der kommunen spesielt har mulighet for å påvirke utslippsutviklingen.

Sektor	Utslipp i 2021	Mål for 2021	Mål for 2024	Mål for 2030
Annen mobil forbrenning	45 %	13 %	-6 %	-45%
Avfall og avløp	-42 %	-38 %	-39 %	-50 %
Energiforsyning	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %
Industri, olje og gass	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %
Jordbruk	12 %	11 %	4 %	-10 %
Oppvarming	-62 %	-67 %	-70 %	-75 %
Sjøfart	-37 %	-34 %	-40 %	-50 %
Veitrafikk	-32 %	-34 %	-43 %	-65 %

Det vises til oversikten over klimatiltak for direkte utslipp for en nærmere beskrivelse av hvilke tiltak kommunen vil jobbe med i kommende periode for å nå målet om utslippsreduksjon innenfor de ulike sektorene.

Utslipp og opptak av klimagasser fra skog og annen arealbruk

De senere årene har det blitt et stadig større fokus på opptak og utslipp av klimagasser fra arealene våre. Opptak av klimagasser fra atmosfæren skjer når biomasse (levende vekster som skog, busker og gress) vokser, tar opp og lagrer mer karbon i jord, røtter, stamme og bladverk. Utslipp skjer når biomasse forbrennes eller brytes ned. Bearbeiding av jorda kan også øke nedbrytingen av det organiske materialet i jordsmonnet, noe som gir utslipp av CO2.

Miljødirektoratets årlige utslippsstatistikk omfatter ikke utslipp og opptak av klimagasser fra skog og annen arealbruk. Det finnes derfor ingen oppdaterte tall for utslipp og opptak av klimagasser fra arealbruk. Miljødirektoratet har imidlertid utarbeidet et utslippsregnskap for 2010 og 2015, der utslipp og opptak av klimagasser er brutt ned i arealbrukskategorier. Et oppdatert kommunefordelt klimaregnskap for arealbrukssektoren for 2020 var ventet i 2022, men er forsinket.

Utslippsregnskapet for 2010 og 2015 viser at arealbruksendringer førte til netto økning i utslippene. Utbygd areal er den arealtypen som gir størst netto utslipp, og utslippene fra utbygd areal har økt vesentlig fra 2010 til 2015. Det er særlig overgangen fra skog til utbygd areal som ga klimagasseffekter.

Det er vanskelig å lage fremskrivninger for utviklingen av utslipp og opptak av klimagasser fra arealbruk for en kommune. På nasjonalt nivå viser fremskrivninger fra Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) at netto opptak av klimagasser i sektoren viser en nedadgående trend mot 2050. Netto opptak i sektoren forventes imidlertid fortsatt å være høyt, og er beregnet til 20,3 mill. tonn CO2e i 2030 og 19,9 mill. tonn CO2e i 2050. Etter 2050 øker opptaket igjen noe. Det er knyttet relativt stor usikkerhet til tallene mot slutten av perioden.

Det er ikke mulig å trekke konklusjoner for Asker basert på nasjonal utvikling. Arealfordelingen er ulik kommunene imellom. I tillegg vil en høyere befolkningsvekst i Asker gi mer press på arealene sammenlignet med nasjonal utvikling. Dersom Asker bygger ned mer skog og andre arealtyper til fordel for utbygd areal, vil dette føre til mer utslipp fra sektoren.

Asker kommune vil fremover arbeide for å få på plass et eget arealregnskap som beskriver opptak og utslipp av klimagasser fra kommunens arealer.

Innbyggernes klimafotavtrykk

Svært mye av klimagassutslippet vi bidrar til i Asker, skjer utenfor kommunens grenser og fanges derfor ikke opp av Miljødirektoratets regnskap over direkte utslipp. Asker kommune ønsker også å ha en oversikt over innbyggernes totale klimafotavtrykk. Klimafotavtrykket er den totale klimapåvirkningen en innbygger, kommunen eller en bedrift har. Klimafotavtrykket består både av det direkte utslippet som slippes ut innenfor Asker kommunes grenser, og det indirekte utslippet som følger av vårt forbruk og våre aktiviteter.

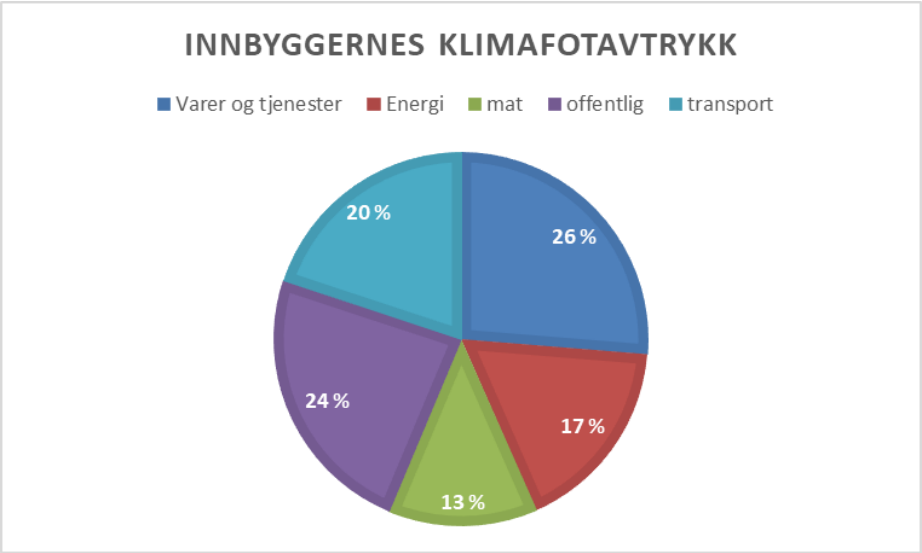
Figuren under viser innbyggernes klimafotavtrykk, da det ikke finnes tilgjengelige tall for klimafotavtrykk for hele Askersamfunnet. Tallene er hentet fra nettsiden Folkets Fotavtrykk levert av Ducky AS, med en justering av faktoren for omregning av strømbruk til utslipp i tråd med den metodikken som for øvrig benyttes i Asker. Ducky AS er den aktøren som har kommet lengst i arbeidet med å beregne klimafotavtrykket til innbyggerne, og Folkets Fotavtrykk er det eneste verktøyet som leverer oppdaterte og sammenlignbare tall for nabolag og kommuner.

Tallene viser at det årlige klimafotavtrykket til en gjennomsnittsinnbygger i Asker er på 10,42 tonn CO2e. Dersom vi ganger dette tallet med Askers ca. 97 800 innbyggere, får vi et samlet klimafotavtrykk på rundt 1 020 000 tonn CO2e. Klimafotavtrykket er altså nesten seks ganger så høyt som det direkte utslippet fra Askersamfunnet. Den største bidragsyteren til innbyggernes klimafotavtrykk er varer og tjenester, etterfulgt av offentlige utslipp, transport, energi og mat.

I temaplan for handling mot klimaendringene, fremgår det at mat utgjør en av de største utslippskildene. Når figuren under viser at mat utgjør en mindre andel, skyldes dette at det er benyttet ulike metoder og antagelser i beregningene. Tallene i temaplan for handling mot klimaendringene bygger på en krysssløpsanalyse, mens Folkets Fotavtrykk benytter LCA-analyser. Videre er kategoriene i utslippsregnskapet delt opp litt forskjellig.

Utslippsregnskap for klimafotavtrykk og indirekte utslipp er komplekst og under utvikling. Det vil derfor kunne bli endringer i hvordan vi beregner dette også i årene fremover. Hovedbudskapet er uansett at vårt forbruk og våre vaner fører til store utslipp, og at utslippene relatert til energi, varer og tjenester, mat og transport er store.

Figuren under viser en fordeling med 26 prosent på varer og tjenester, 24 prosent på offentlige utslipp, 20 prosent på transport, 17 prosent på energi og 13 prosent på mat.

Klimamål

Som en del av Parisavtalen har Norge forpliktet seg til å redusere direkte klimagassutslipp med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent innen 2030, sammenlignet med nivået i 1990. Dette er stadfestet i klimaloven. Gjennom klimaloven har Norge også lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Dette tilsvarer en reduksjon på 90–95 prosent sammenlignet med nivået i 1990. I Regional planstrategi for Viken fylkeskommune er målet at klimagassutslippene i Viken er redusert med minst 80 prosent innen 2030 målt fra referanseåret 2016. Asker kommune har som mål å redusere de samlede direkte utslippene i Asker med 67 prosent innen 2030 sammenlignet med nivået i 2009.

FNs bærekraftsmål utgjør det overordnede rammeverket for utviklingen av Askersamfunnet og er utgangspunktet for satsningsområdene i kommuneplanens samfunnsdel. Satsingsområde Handling mot klimaendringene har følgende hovedmål:

- **Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.**

Det viktigste delmålet for klimaplanen og klimabudsjettet er:

- **Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.**

Å ligge i front for lavutslippssamfunnet betyr ikke bare at Asker skal nå lavutslippssamfunnet før resten av landet. Å ligge i front betyr også at vi må våge å tenke nytt, ta sjanser, prøve ut nye løsninger og vise vei inn i en utslippsfri fremtid. Gjennom innovasjon og et aktivt samarbeid med næringslivet, innbyggerne, akademia og andre offentlige virksomheter i inn- og utland skal Asker bidra til at hele Norge når lavutslippssamfunnet i 2050, og helst før.

Klimatiltak

Klimabudsjettet inneholder tiltak for hele Askersamfunnet, både rettet mot kommunen som organisasjon, innbyggerne og aktører i sivilsamfunnet.

Klimatiltakene tar utgangspunkt i strategiene i temaplan for handling mot klimaendringene, men er noe mer detaljert med fokus på hva som bør gjennomføres først i perioden. De klimatiltakene som retter seg mot kommunen som organisasjon vil bli ytterligere konkretisert i oppdrag til virksomhetene, og vil bli fulgt opp som en del av den administrative virksomhetsstyringen.

De fleste tiltakene vil gjennomføres innenfor tjenesteområdenes ordinære driftsrammer, mens enkelte tiltak er finansiert gjennom budsjettposter avsatt spesielt til klimatiltak. Kommunen kan også søke om midler gjennom støtteordninger som Klimasats eller ordningene til Enova.

Klimatiltakene er delt i en tabell for direkte utslipp og en tabell for indirekte utslipp. De enkelte tiltakene er kategorisert i henhold til de seks innsatsområdene i temaplan for handling mot klimaendringene. De direkte utslippene er også kategorisert i henhold til sektorene i Miljødirektoratets utslippsstatistikk. I tabellen for direkte utslipp vises også målet vi hadde for 2021, utslippet vi hadde i 2021 og budsjettert utslipp i CO2e for 2024 og 2027. De budsjetterte direkte utslippene (tonn CO2e) er basert på tiltaksbanen og målene for utslippsreduksjon som er satt for hver sektor. Tiltakene vil ikke alene være nok til at vi når målene, men viser hvilke prioriteringer kommunen må gjøre for å bidra til at vi når utslippsmålet om 67 prosent reduksjon i klimagassutslipp innen 2030. Flere andre aktører, slik som sentrale og regionale myndigheter, næringslivet og innbyggerne, må også bidra til utslippsreduksjonen.

Det er per i dag ikke mulig å sette mål og lage referansebane for de indirekte utslippene. Kommunen jobber videre med å utvikle metodikk for å kunne beregne effekten av klimagassutslipp fra blant annet forbruk, reguleringsbestemmelser, bygge- og anleggsprosjekter og kommunale anskaffelser. Kommunen vil dermed i årene fremover få et stadig bedre grunnlag for å kunne fylle klimabudsjettet med konkrete tall også for de indirekte utslippene.

Direkte utslipp

Redusere utslipp fra personbiler og varebiler

Innsatsområde	Sektor	Mål i 2021	Utslipp i 2021 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2024 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2027 (tonn CO2)
Grønn mobilitet	Veitrafikk	68 845	76 571	56 994	44 271

For å redusere utslippene fra personbiltrafikk og varebiler skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Bidra til elektrifisering gjennom blant annet å anskaffe og lease egne utslippsfrie (eller biogass) kjøretøy, stille krav i anbud og støtteordninger til private.

- Tilrettelegge for redusert bilbruk blant annet gjennom mobilitetsavtaler, tilrettelegging for digitale møter og hjemmekontor for egne ansatte, og tilrettelegge for mer bruk av kollektiv, sykkel og gange for Askers innbyggere.

Redusere utslipp fra tungtrafikk

Innsatsområde	Sektor	Mål i 2021	Utslipp i 2021 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2024 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2027 (tonn CO2)
Grønn mobilitet	Veitrafikk	17 026	17 524	17 306	16 756

For å redusere utslippene fra tungtrafikk skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Jobbe for en bærekraftig masseforvaltning både i egne prosjekter og i private utbyggingsprosjekter.
- Øke andelen utslippsfri transport av masser i egne bygge- og anleggsprosjekter
- Tilrettelegge for energistasjoner til tungtransport (lading, fyllestasjoner for biogass og hydrogen).

Redusere utslipp fra sjøfart

Innsatsområde	Sektor	Mål i 2021	Utslipp i 2021 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2024 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2027 (tonn CO2)
Grønn mobilitet	Sjøfart	11 779*	11 295*	10 751	9 812

**Da pandemiårene 2020 og 2021 var år med ekstraordinær lav aktivitet innen sjøfart, var det faktiske utslippet i 2021 lavere enn det som var målet.*

For å redusere utslippene fra sjøfart skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Bidra til at båttrafikken blir utslippsfri, blant annet gjennom tilrettelegging for elektriske delebåter og lademuligheter langs kysten og være pådriver for utslippsfri ferje mellom Oslo og Vollen/Slemmestad.

Redusere utslipp fra annen mobil forbrenning

Innsatsområde	Sektor	Mål i 2021	Utslipp i 2021 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2024 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2027 (tonn CO2)
Fremtidsrettede bygg og anlegg	Annen mobil forbrenning	21 413	27 551	17 922	14 242

For å redusere utslippene fra annen mobil forbrenning skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Velge utslippsfritt (eller biogass) i anskaffelser av maskiner og ikke-veigående kjøretøy der disse er kommersielt tilgjengelige.

- Stille krav om bygg- og anleggsplasser som er utslippsfrie (eller bruker biogass) i egne prosjekter der det finnes kommersielt tilgjengelig teknologi, og oppfordre private til det samme.

Redusere utslipp fra avfall og avløp

Innsatsområde	Sektor	Mål i 2021	Utslipp i 2021 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2024 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2027 (tonn CO2)
Fremtidsrettede bygg og anlegg	Avfall og avløp	28 542	26 666	27 805	25 523

For å redusere utslippene fra avfall og avløp skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Være en pådriver for at VEAS gjennomfører kartlegginger av klimagassutslipp og tiltak for å redusere metan- og lystgassutslipp fra renseanlegget.

Redusere utslipp fra jordbruk

Innsatsområde	Sektor	Mål i 2021	Utslipp i 2021 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2024 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2027 (tonn CO2)
Naturen som karbonlager, klimasmart mat	Jordbruk	11 418	11 540	10 716	10 014

For å redusere utslippene fra jordbruk skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Samarbeide med landbruket og overordnet myndighet om å gjennomføre klimatiltak som bruk av redusert høstpløying og bedre gjødselhåndtering.

- Følge opp nullvisjonen for nedbygging av dyrket og dyrkbar jord i alle planprosesser.

Redusere utslipp fra skog og annen arealbruk

Innsatsområde	Sektor	Utslipp i 2020 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2023 (tonn CO2)	Budsjetterte utslipp i 2026 (tonn CO2)
Naturen som karbonlager	Skog og annen arealbruk	Det foreligger foreløpig ikke tall	Det foreligger foreløpig ikke tall	Det foreligger foreløpig ikke tall

For å redusere utslippene fra skog og annen arealbruk skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Minimere arealinngrep i egne prosjekter og utvikle et arealregnskap som beskriver karbonlagringspotensial og klimagassutslipp fra kommunens arealer.

- Øke fokus på nedbygging av natur i arbeidet med nye planer og kommuneplanen. Det skal allerede tidlig i planprosesser dokumenteres klimakonsekvenser av nedbygging av natur.

- Kartlegge myrer med restaureringspotensiale og restaurere utvalgte myrer i samarbeid med Miljødirektoratet og Statsforvalteren.

Indirekte utslipp

Redusere indirekte utslipp fra bygg og anlegg

Innsatsområde	Fremtidsrettede bygg og anlegg

For å redusere indirekte utslipp fra bygg og anlegg skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Øke innsatsen for å systematisere og følge opp energieffektivisering og satsing på miljøvennlig energi i kommunale bygg og anlegg, tilstrebe nær-nullenergistandard i nybygg og være pådriver for energieffektivisering i private bygg.

- Bruke klimavennlige materialer i egne bygg og anlegg, minimere mengden byggavfall og være pådriver for bruk av klimavennlige materialer i private bygg.

- I tidligfase utarbeide klimabudsjett for klimafotavtrykket (direkte og indirekte utslipp) for alle bygg- og anleggsprosjekter.

- Vurdere ombruk av byggematerialer i forbindelse med bygging av egne nybygg og oppfordre private utbyggere til det samme, gjennom planprosesser.

- Rehabilitere framfor å bygge nytt der det er mulig og mer klimavennlig.

Redusere indirekte utslipp fra forbruk

Innsatsområde	Bærekraftig forbruk

For å redusere indirekte utslipp fra forbruk skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Stille klimakrav i kommunale anskaffelser og redusere eget forbruk gjennom ombruk og reparasjon.
- Sammen med næringslivet og frivillige organisasjoner legge til rette for økt reparasjon, ombruk og delingsøkonomi i Askersamfunnet, blant annet gjennom ombrukssenteret Omigjen.
- Legge til rette for økt ombruk i egen organisasjon blant annet gjennom oppfølging av møbelpolicyen, reparasjon av IT-utstyr og et forprosjekt om ombruk av hjelpemidler innen Velferd.
- Øke kildesorteringsgraden ved å innføre ny merkeordning, økt gebyr for restavfall og målrettede tiltak for enkelthusstander, boligselskap med felles avfallsløsning og for kommunale virksomheter.
- Gjennomføre et forprosjekt for deling av maskiner i landbruket.

Redusere indirekte utslipp fra mat

Innsatsområde	Klimasmart mat

For å redusere indirekte utslipp fra mat skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Jobbe for å redusere matsvinn, blant annet nettverk for mat- og helselærere på 9. trinn og tiltak i egen organisasjon.
- Spre kunnskap og legge til rette for mer kortreist og klimavennlig mat, blant annet gjennom klimamerking av menyer, Smaken av Asker og Kunnskapshagen i Rådhusparken.

Redusere indirekte utslipp gjennom endring, ledelse og kommunikasjon

Innsatsområde	Endring, ledelse og kommunikasjon

For å redusere indirekte utslipp knyttet til endring, ledelse og kommunikasjon skal kommunen gjennomføre følgende klimatiltak:

- Miljøsertifisere egne virksomheter og være pådriver for å sertifisere bedrifter i Asker.
- Kommunisere aktivt om klima og jobbe for å øke kunnskapen i egen organisasjon og i Askersamfunnet.
- Spre kunnskap om sirkulær økonomi, og beskrive sammenhengen mellom innbyggernes forbrukermakt og påvirkning på global bærekraft.

Administrasjon og ledelse

Tjenesteområde Administrasjon og ledelse omfatter toppledelsen i kommunen, samt de administrative stabs- og støttetjenestene som inngår i sentraladministrasjonen. Tjenesteområdet har ansvar for å tilrettelegge for god politisk og administrativ styring, samt ivareta en rekke fellesfunksjoner på vegne av hele organisasjonen. Tjenesteområde Administrasjon og ledelse er organisert i ni seksjoner og har omkring 240 årsverk.

Tjenesteområde Administrasjon og ledelse har ansvar for planstrategien, og har i tillegg et særlig ansvar for følgende temaplaner:

- Arbeidsgiverpolitikk (vedtatt 08.09.20)
- Digitalisering og smart bruk av teknologi (vedtatt 15.11.22)

KOSTRA-tall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	Lillestrøm	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	426	366	336	273	191	291	291
Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	25	41	46	59	72	68	68
Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	4 479	3 889	4 500	4 350	3 536	3 821	3 821
Netto driftsutgifter per innbygger (180) diverse fellesutgifter (B) *) **)	161	55	91	110	95	80	80
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	6 574	5 871	7 545	5 773	4 702	5 380	5 380

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Status og utfordringer

Både private og offentlige virksomheter møter stadig større krav til en effektiv, profesjonell og riktig dimensjonert administrasjon. Utviklingen nasjonalt går i retning av større grad av sentralisering av stabs- og støttetjenestene. Hensikten er å oppnå stordriftsfordeler, samt å skape robuste fagmiljøer med bedre muligheter for å rekruttere og beholde arbeidskraft med høy kompetanse.

Videre blir stabs- og støttetjenestene stadig mer kompetansekrevende, med større krav til spesialistkompetanse innenfor alle fagområder. Samtidig bidrar økt digitalisering og automatisering av administrative prosesser til bedre kvalitet og optimalisering av ressursbruken.

Stabs- og støttetjenestene innen Administrasjon og ledelse har ansvar for en rekke fellesfunksjoner på vegne av hele kommunen. Tjenesteområdet har dermed en viktig funksjon knyttet til å sikre enhetlig praksis og samhandling i hele organisasjonen.

Stabs- og støttetjenestene arbeider primært mot fire målgrupper. For det første skal stabs- og støttetjenestene tilrettelegge for at de folkevalgte kan drive god politisk styring. Dette skjer blant annet gjennom utarbeidelse av gode politiske beslutningsgrunnlag og sekretariatstjenester.

For det andre skal stabs- og støttetjenestene bistå kommunedirektøren med å sikre god administrativ styring. Dette skjer blant annet gjennom å utarbeide helhetlige og koordinerte administrative beslutningsgrunnlag, samt sikre gode og koordinerte styringsprosesser for å nå vedtatte mål.

For det tredje har stabs- og støttetjenestene en sentral rolle med å tilrettelegge for at organisasjonen for øvrig kan utøve sine oppgaver på en effektiv måte, gjennom utvikling og drift av fellesoppgaver og annen støtte til linjeorganisasjonen. Dette innebærer også å legge til rette for tverrsektorielt utviklings- og innovasjonsarbeid.

For det fjerde yter deler av stabs- og støttetjenestene tjenester rettet mot innbyggerne, slik som for eksempel kommunikasjon og arkiv- og innsynstjenester.

Som en del av arbeidet med evaluering av administrativ organisering, er det gjennomført en ekstern analyse basert på KOSTRA-sammenligninger som viser at Asker kommune har en administrasjon som er dimensjonert på samme nivå eller noe lavere enn sammenlignbare kommuner. Analysen viser at Asker kommune har relativt få administrative årsverk, både sett i forhold til antall innbyggere i kommunen og sett i forhold til totalt antall årsverk i kommunen. Kostnadene til administrasjon har også gått betydelig ned de siste årene, noe som blant annet skyldes reduserte kostnader til avskrivninger. Asker kommune har imidlertid noe høye kostnader innenfor enkelte områder, og dette vil vurderes nærmere fremover.

Dette skal vi oppnå

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanen. Tabellen under viser hvilke delmål innenfor hvert satsingsområde som er særlig relevante for tjenesteområde Administrasjon og ledelse.

Hovedmål	Delmål
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomisk bærekraft.
	Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.
	Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.
	Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.	Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.
	Askersamfunnet har en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet
	Askersamfunnet har et attraktivt og innovativt næringsliv som bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping.
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Askersamfunnet har bærekraftige og samordnede bolig-, areal- og transportløsninger som tilrettelegger for smart samfunnsutvikling.

Hovedmål	Delmål
	Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser.
	Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.
Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.	Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap.

Prioriteringer i perioden

Nedenfor følger en beskrivelse av hvilke oppdrag tjenesteområdet vil prioritere i fireårsperioden for å møte utfordringene, nå målene og følge opp strategiene i kommuneplanen og temaplaner.

Tilrettelegge for politisk styring

Store oppgaver knyttet til utvikling av lokalsamfunnet, de kommunale tjenestene og Asker kommune som organisasjonen, krever gode politiske beslutningsgrunnlag og medvirkningsprosesser. Tjenesteområde Administrasjon og ledelse har ansvar for å tilrettelegge for god politisk styring, samt bidra til godt politisk arbeid og god samhandling i grensesnittet mellom politiske og administrative prosesser.

Kommunedirektøren har ansvar for å legge frem godt forberedte saker til politisk behandling. Arbeidet med klart språk i den politiske saksbehandlingen skal forsterkes i perioden. Tydelige og gode saksfremlegg gjør det også enklere for innbyggerne å følge med på de politiske prosessene i kommunen.

Det skal i 2024 innføres en digital politikerportal. Denne vil være et godt verktøy for de folkevalgte i forberedelsene til politiske møter. I tillegg vil løsningen gjøre selve møtegjennomføringen enklere, blant annet når det gjelder å ta ordet, sende inn forslag og votere. Løsningen vil også benyttes til å melde forfall og inhabilitet.

Det gjennomføres kommunestyre- og fylkestingsvalg høsten 2023, og nytt kommunestyre konstitueres i oktober. Folkevalgtopplæringen skal gi de folkevalgte den kunnskapen de trenger for å utføre sitt arbeid som folkevalgte. Det skal blant annet gjennomføres felles opplæring for kommunestyret om reglementer og gjennomføring av politiske møter. I tillegg vil det gjennomføres en to dagers oppstartsamling med KS, samt en egen opplæring for hvert utvalg og råd. Tematimene for kommunestyret vil det første året i perioden også benyttes til å sikre at de folkevalgte får innsikt og kunnskap om viktige temaer.

Omstilling og effektivisering

Kommunens økonomiske rammebetingelser er i endring. Det er nødvendig med omstilling og effektivisering for at Asker kommune skal ha økonomisk bærekraft i fremtiden.

For å lykkes i arbeidet med omstilling og effektivisering, må det jobbes målrettet og systematisk på alle nivåer i organisasjonen. Den største jobben må gjøres i hver enkelt virksomhet for å oppnå mer kostnadseffektive tjenester.

De sentrale stabs- og støttetjenestene i Administrasjon og ledelse har imidlertid en sentral rolle med å tilrettelegge for arbeidet i virksomhetene, bistå organisasjonen med veiledning og metodikk, samt følge opp og sikre helhetlig styring og rapportering. Det blir i perioden særlig viktig å tilrettelegge for erfaringslæring på tvers i organisasjonen, slik at virkningsfulle tiltak kan breddes ut og vi oppnår flere synergieffekter. Tjenesteområdet har også ansvar for å følge opp ansettelsesstoppen som ble iverksatt fra august 2023.

Det vil i 2024 fortsatt legges opp til hyppig rapportering til formannskapet på økonomi, omstillingstiltak og investeringer.

Innovasjon, digitalisering og smart bruk av teknologi

Innovasjon, digitalisering og smart bruk av teknologi er sentrale virkemidler for å møte fremtidens utfordringer. Det er en ambisjon at Asker kommune skal jobbe strukturert med innovasjon og digitalisering, innenfor de til enhver tid gjeldende økonomiske rammer.

Som en følge av behovet for omstilling og effektivisering, er Asker kommune opptatt av å styrke kommunens innovasjonskraft. Arbeidet med de tre samfunnsflokene inngår som en viktig del av innovasjonsarbeidet. Kurs, opplæring, metodikk og verktøystøtte som tjenestedesign og kobling mot mulige interne og eksterne partnere er også viktige virkemidler i satsingen. Målet er at virksomhetene får inspirasjon og støtte til å gjennomføre endringer lokalt.

Temaplan for digitalisering og smart bruk av teknologi ble vedtatt av kommunestyret høsten 2022. Temaplanen setter blant annet fokus på temaer som data som strategisk ressurs, klimabevisst infrastruktur og kapasitet, relevant digital støtte, digitale ferdigheter og kompetanse, samt personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet.

Det er avsatt en årlig ramme til investeringer innenfor IKT-området. Midlene skal støtte opp under ønsket samfunns- og tjenesteutvikling i tråd med satsingen i kommuneplanen og temaplaner, samt sikre at Asker kommune har en robust og sikker IKT-infrastruktur. I 2024 vil kommunen prioritere å videreføre satsingen innenfor området personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet (særlig cybersikkerhet). Det vises til investeringsbudsjettet for en oversikt over hvilke hovedaktiviteter som planlegges gjennomført i 2024.

Det er i 2023 påbegynt et arbeid med å vurdere muligheter og utfordringer knyttet til å ta i bruk kunstig intelligens. Arbeidet fortsetter i 2024, og har som mål å etablere retningslinjer for bruk av kunstig intelligens i Asker kommune i samsvar med nasjonale retningslinjer.

Internasjonalt samarbeid

Asker kommune har de siste årene hatt økt fokus på betydningen av internasjonalt samarbeid. Formannskapet vedtok i januar 2023 en sak om hovedmål og strategier for Asker kommunes internasjonale samarbeid (sak 6/23). Saken legger til grunn at deltakelse i internasjonalt samarbeid, nettverk og organisasjoner er et viktig virkemiddel for å realisere kommunens mål og satsinger, slik disse er forankret i planverket.

Internasjonalt samarbeid gir kommunen tilgang til relevant forskning, økt kompetanse og mulighet for læring og innovasjon i samfunns- og tjenesteutviklingen. I tillegg gir det økt mulighet for å få ekstern finansiering til ulike prosjekter. Internasjonalt samarbeid er også viktig for å løse større samfunnsutfordringer, for eksempel innenfor klima- og miljøområdet. For Asker kommune vil det særlig være viktig å sikre aktiv bruk av virkemiddelapparatet i EU, EØS, Nordisk råd og Nordisk ministerråd.

Asker kommune ble i 2022 valgt ut som en av 12 pilotbyer i det fireårige utviklingsprogrammet Circular Cities and Regions Initiative. Programmet er en del av EUs Circular Economy Action Plan for implementering av sirkulærøkonomi i byer, kommuner og regioner. FutureBuilt-prosjektet Nedre Sem låve er Asker kommunes pilotprosjekt i programmet.

Videre er Asker kommune akkreditert som Erasmus+ for perioden 2021-2027. Dette innebærer at Asker kommune er godkjent for deltakelse og tilgang til finansiering gjennom Erasmus-programmet, som er EUs program for utdanning og opplæring. I 2024 skal ansatte, ledere og pedagoger i barnehager og skoler delta på kompetanseutveksling.

Asker kommune er også medlem av Sunne kommuner, som er en del av WHOs Healthy Cities-nettverk. Askers ordfører er styreleder i Sunne kommuner, og sitter også i WHOs Healthy Cities Political Committee. Kommunen har søkt om deltakelse i et pilotprogram om utvikling av et såkalt livskvalitetsbudsjett.

Asker kommune skal videre delta som partner i et nytt EU Horizon-prosjekt om sirkulærøkonomi innenfor tekstil og matsvinn, som i 2023 fikk innvilget økonomisk støtte fra EU. Prosjektet starter i 2024 og varer i fire år. Prosjektet er et samarbeid mellom universiteter, forskningssentre, kommuner, organisasjoner og kompetansemiljøer i Finland, Norge, Sverige, Østerrike, Tyskland og Estland.

Asker kommune vil fremover samarbeide med eksterne forsknings- og innovasjonsmiljøer for å delta i større søknader og prosjekter relatert til de store samfunnsutfordringene ungt utenforskap, demografiutfordringer og klima og natur.

Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsgiverpolitikken er avgjørende for at Asker kommune kan rekruttere, utvikle og beholde kvalifisert arbeidskraft, stille krav til lederskap, utvikle medarbeidernes kompetanse og bygge en felles organisasjonskultur.

Temaplan for arbeidsgiverpolitikk ble vedtatt av kommunestyret i september 2020, og synliggjør forventninger, innsatsområder og konkrete mål for medarbeidere og ledere i Asker kommune. Tjenesteområde Administrasjon og ledelse har det koordinerende ansvaret for å iverksette kommunens arbeidsgiverpolitikk og tilrettelegge for at mål og strategier følges opp på en enhetlig måte i organisasjonen.

Partssamarbeidet står sentralt for at kommunen skal lykkes i sine oppdrag. De store oppgavene innenfor blant annet omstilling, reduksjon av sykefraværet og etablering av heltidskultur stiller krav til et godt partssamarbeid der begge parter har ansvar for å finne de gode løsningene. Det arbeides med å videreutvikle partssamarbeidet på alle nivåer i kommunen. Dette arbeidet vil fortsette i 2024.

Kompetanseutvikling

Fremtidens utfordringer med flere eldre og færre i yrkesaktiv alder stiller kommunene overfor nye utfordringer når det gjelder tilgang på tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Disse utfordringene er godt beskrevet i helsepersonellkommisjonens rapport NOU 2023: 4 *Tid for handling – personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste*.

For å møte behovet for tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft, skal Asker kommune i årene fremover arbeide systematisk med kompetanseutvikling og kompetansestyring for å beholde og utvikle medarbeidere, i tillegg til å rekruttere nye. Det arbeides med en overordnet kompetanseplan som blir ferdigstilt høsten 2023. Alle virksomheter skal fra 2024 arbeide med tiltak for å følge opp planen.

Asker kommunes ledere skal sammen bidra til å løse de samfunnsutfordringene vi står overfor. Høsten 2024 starter et nytt lederutviklingsprogram for alle kommunens omkring 360 ledere. Programmet skal gi de ulike ledergruppene metoder og verktøy for å effektivisere sin måte å jobbe på. I tillegg vil strategisk ledelse, gjennomføringskraft og endringsledelse være sentrale temaer i programmet.

Rekruttering

For å være en attraktiv arbeidsgiver, skal Asker kommune jobbe strategisk med å beholde og rekruttere medarbeidere med rett kompetanse. For å sikre en enhetlig rekrutteringspraksis i hele kommunen, etableres det høsten 2023 felles prinsipper for rekruttering i kommunen. Merkevarebygging og profilering av Asker kommune inngår som en viktig del av rekrutteringsprinsippene. I samarbeid med KS deltar Asker kommune i et mentorprogram for systematisk og planlagt oppfølging av nytilsatt helsepersonell.

Rekrutteringsprinsippene vil videre peke på tiltak som skal bidra til at flere som er eller står i fare for å falle utenfor arbeidslivet får anledning til å jobbe i Asker kommune. Kommunen vil blant annet vurdere tiltak for i større grad å legge til rette for at studenter og unge kan få mulighet for sommerjobb, og at studenter kan hospitere eller ha praksis i kommunen.

I 2023 ble det inngått en samarbeidsavtale med Fri Oslo og Viken. Avtalen skal blant annet bidra til at ansatte i Asker kommune får kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold og kompetanse til å møte skeive innbyggere, brukere og elever på en ivaretakende og trygg måte. Mange unge skeive faller utenfor arbeidslivet. Kommunen er en stor arbeidsgiver, og mer kompetanse på dette området kan bidra til at flere skeive tilsettes i kommunale stillinger.

Kommunen arbeider målrettet med å få flere fagutdannede ansatte, spesielt i tjenesteområdene Velferd og Oppvekst. Som et ledd i dette gir kommunen ansatte tilbud om å delta i praksiskandidatordningen. Praksiskandidatordningen er et tilbud til fast ansatte om å ta teoriprøve, for deretter å kunne gå opp til fagprøve. Dette er en viktig satsning for å få flere ansatte med fagbrev innen helsefag og barne- og ungdomsarbeiderfaget. Asker kommune tilbyr også praksisplasser og språkpraksisplasser. Dette er viktig for å sikre inkludering og motvirke utenforskap, og arbeidet vil videreføres i 2024.

Lærlinger

Asker kommune har hatt et måltall om minimum én lærling per 1000 innbyggere. I forbindelse med behandling av sak om opptrappingsplan for lærlinger (sak 3/22), har Partssammensatt utvalg vedtatt å øke antall lærlinger med minst 10 innen annet halvår 2022, dersom søkergrunnlaget er til stede.

Ved utgangen av 2022 hadde Asker kommune totalt 79 lærlinger. De siste årene har det vært krevende for kommunen å nå måltallet. Hovedårsaken til dette er at søkergrunnlaget til fagutdanningen er for lav i kommunens geografiske nedslagsfelt.

Lærlinger bidrar til å bringe ny kunnskap inn i virksomhetene, motvirke utenforskap og synliggjøre kommunen som en attraktiv arbeidsgiver. Lærlinger er dermed også viktig med tanke på langsiktig rekruttering av ansatte i en tid med stor konkurranse om arbeidskraften.

Asker kommune vil fremover forsterke arbeidet med å rekruttere flere lærlinger. Det er igangsatt et samarbeid med nærliggende kommuner for å sikre at flere unge ønsker å ta fagbrev. Dette arbeidet videreføres i 2024, og Asker kommune har som ambisjon å øke antall lærlinger i tråd med vedtatt opptrappingsplan. Satsingen på utdanning, herunder videreutvikling av kommunens lærlingeordning, inngår i arbeidet med strategisk kompetanseplan for Asker kommune som blir ferdigstilt høsten 2023.

Asker kommune vil videreføre samarbeidsavtalen med «Menn i helse», og har i tillegg inngått ny samarbeidsavtale med NAV om «Folk i helse». Samarbeidsavtalene gir muligheter for personer som er arbeidssøkere til å gjennomføre et komprimert utdanningsløp for å bli fagarbeidere.

Å stille krav om bruk av lærlinger i anskaffelser er et viktig virkemiddel for å øke tilgangen til læreplasser, og er forankret i anskaffelsesloven. I tråd med kommunens plattform for bærekraftige anskaffelser, vil Asker kommune stille krav om bruk av lærlinger i relevante anskaffelser og for øvrig oppfordre leverandører til å ta inn lærlinger.

Heltidskultur

Andelen heltidsansatte i Asker kommune var i 2022 på 61,9 prosent, mens den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen var på 82,3 prosent. Heltidskultur handler om å skape en bærekraftig kommune og sikre innbyggerne kvalitet i tjenestene. Heltidskultur er viktig for at Asker kommune skal kunne rekruttere kompetanse, løse samfunnsoppdraget og være en attraktiv arbeidsgiver.

Handlingsplan for heltidskultur legger grunnlaget for kommunens arbeid på dette området. Det er gjennomført piloter i flere virksomheter, og erfaringene fra disse er viktig når arbeidet med heltidskultur skal videreutvikles og forsterkes i årene fremover. Asker kommune vil i perioden spesielt prioritere heltidsarbeid i tjenesteområdene Velferd og Oppvekst.

Gode og fleksible arbeidstidsordninger er viktige faktorer i heltidsarbeidet. I tillegg er arbeidet med riktig oppgavefordeling mellom ulike yrkesgrupper (Tørn) sentralt for å øke heltidsandelen. Godt partssamarbeid både på overordnet nivå og lokalt i virksomhetene er viktig og nødvendig for å oppnå resultater i heltidsarbeidet.

Sykefravær

Det er gjennomført en analyse av sykefraværet i Asker kommune i perioden 2020-2022. Analysen viser at sykefraværet har økt de siste årene, noe som også er en nasjonal trend. I 2022 var det registrerte sykefraværet i Asker kommune på 9,3 prosent, og dette er en økning på 0,9 prosentpoeng fra 2021. Koronapandemien kan trolig forklare deler av sykefraværet.

Økningen i sykefraværet gjelder alle tjenesteområder. Fraværet er imidlertid særlig høyt blant viktige yrkesgrupper i tjenesteområde Velferd, slik som blant annet sykepleiere, vernepleiere og

helsefagarbeidere. Dette er kompetanse og kapasitet kommunen har stort behov for, og en reduksjon i sykefraværet for disse yrkesgruppene vil gi stor effekt.

Asker kommune vil i perioden jobbe systematisk med tiltak for å redusere sykefraværet. Nye analyser høsten 2023 vil danne grunnlag for å definere hvilke tiltak som skal gjennomføres i 2024. Det vil særlig være viktig å opprettholde satsingen på forebyggende og helsefremmende tiltak i tråd med temaplan for arbeidsgiverpolitikk. I løpet av høsten 2023 vil det igangsettes et prosjekt knyttet til helsefremmende organisasjonsutvikling, der målet er at flere virksomheter kan arbeide mer forebyggende med sykefravær. Kommunen vil videre ha økt fokus på oppfølging ved korttidsfravær og den utvidede egenmeldingsordningen. I tillegg vil kommunen følge opp IA-avtalen gjennom partssamarbeid, samt videreføre satsningen gjennom bransjeprogram for barnehager og sykehjem.

Arbeidsmiljø

Asker kommune arbeider målrettet og systematisk med arbeidsmiljø. Ivaretakelse av ansattes rettigheter gjennom godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet er en viktig prioritering, og prinsippene for medvirkning og medbestemmelse ligger til grunn for dette arbeidet.

Asker kommune gjennomfører annet hvert år en medarbeiderundersøkelse (10-faktor) blant alle ansatte. Undersøkelsen gir kommunen viktig kunnskap og styringsinformasjon som benyttes til utviklingsarbeid både sentralt og lokalt i den enkelte virksomhet. Alle virksomheter skal i 2024 følge opp resultatene av medarbeiderundersøkelsen og utarbeide konkrete oppfølgingstiltak som en del av sin virksomhetsplan.

Klimavennlig reisepolicy

Asker kommunes reisepolicy for ansatte og folkevalgte ble vedtatt våren 2020 (sak 90/20). Intensjonen med reisepolicyen er å redusere kommunens klimaavtrykk og kostnader knyttet til tjenestereiser. Det skal gjennomføres en revisjon av reisepolicyen, og arbeidet med oppfølging vil prioriteres i 2024.

Reisepolicyen må sees i sammenheng med kommunens mobilitetsstrategi, som beskriver prinsipper knyttet til lokalisering av kommunale arbeidsplasser, løsningsforslag for transportbehov og mobilitet for intern forflytning og reiser til og fra jobb.

Bærekraftige anskaffelser

Asker kommune anskaffer årlig varer og tjenester for ca. 1,7 mrd. kroner. Verdien av investeringer i bygg og anlegg kommer i tillegg, og utgjør ca. 1,3 mrd. kroner. Asker kommune har, gjennom sin markedsmakt og en aktiv anskaffelsespolitikk, stor mulighet for å nå egne mål og påvirke omgivelsene.

Formannskapet vedtok i 2022 en plattform for bærekraftige anskaffelser i Asker kommune. Plattformen skal bidra til at alle anskaffelser i kommunen gjennomføres på en mest mulig miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig måte.

Plattformen legger blant annet til grunn at kommunen i størst mulig grad skal bidra til miljøvennlig forbruk og være pådriver for sirkulær økonomi gjennom å unngå kjøp og bidra til deling, ombruk og gjenvinning. Innovative anskaffelser brukes strategisk for å finne nye løsninger. Innovasjonspartnerskap for å finne løsning for ombruksplattform er et konkret eksempel på dette.

Kommunen skal etterspørre klima- og miljøvennlige løsninger i alle anskaffelser, samt stille krav om miljøsertifisering av leverandørene og miljømerking av varer og tjenester. Transport av varer og tjenester skal gjøres så klimasmart som mulig. Videre skal kommunen prioritere god logistikk gjennom samordning og tilpasning av bestillingsrutiner, samlasting, reduksjon av emballasjeavfall og stille krav til utslippsfrie kjøretøy. Videre understreker plattformen at Asker kommune som en stor offentlig byggherre skal bidra til å redusere klimafotavtrykket fra kommunens bygg- og anleggsprosjekter, og være pådriver for at private utbyggere gjør tilsvarende.

Kommunens anskaffelser kan også påvirke mulighetene for at flere kan delta i samfunnslivet gjennom arbeid og aktivitet. Asker kommune bruker anskaffelser strategisk for å forhindre ungt utenforskap, for eksempel ved å inngå effektkontrakter som en alternativ modell for offentlig-privat samarbeid.

Asker kommune skal i alle anskaffelser vurdere hvordan det kan stilles sosiale krav til utforming av tjenestene som leveres på avtalen. Kommunen stiller også krav om praksisplasser for studenter ved konkurranseutsetting av omsorgstjenester.

Asker kommune skal også bidra til å skape arbeidsplasser for grupper som i dag har utfordringer med å komme inn i arbeidslivet. Et virkemiddel kan være reservering av konkurranser om helse- og sosialtjenester til frivillige og ideelle aktører. Dette kan få frem mangfold, innovasjon og tilby en annen mobilisering av ressurser. Et annet alternativ er å begrense konkurransen til virksomheter eller programmer som har som hovedformål å innlemme funksjonshemmede eller andre vanskeligstilte grupper i arbeidslivet, slik som for eksempel ideelle organisasjoner, sosiale entreprenører og vekstbedrifter. God eierstyring og bruk av kommunens arbeidsmarkedsbedrifter er viktige verktøy for arbeid og økt inkludering.

Asker kommune er opptatt av å ha god dialog med næringslivet i anskaffelser. Det er viktig at kommunen er tydelig på behov og krav, slik at næringsdrivende opplever forutsigbarhet og får mulighet for å levere gode løsninger til kommunen.

Kommunikasjon

Kommunene har plikt til aktivt å informere om egen virksomhet og om virksomhet som andre utfører på vegne av kommunen. Kommunikasjon er ett av flere virkemidler for å nå kommunens mål. Den vedtatte kommunikasjonsplattformen ligger til grunn for Asker kommunes interne og eksterne kommunikasjon.

Det er et mål at kommunen opptrer som én aktør og kommuniserer helhetlig og åpent med omverdenen. Vår kommunikasjon skal bidra til at innbyggerne har kjennskap og tillit til kommunens samfunnsoppdrag, tjenester og oppgaver. Videre skal vår kommunikasjon bidra til at innbyggerne opplever mulighet til å involvere seg, er seg bevisst en bærekraftig utvikling, og tar valg og handler i tråd med dette. Kommunens kommunikasjon skal også bidra til at medarbeidere og folkevalgte opplever tilhørighet til kommunen som organisasjon og arbeidsplass.

Asker kommune vil i perioden fortsette det systematiske og strategiske arbeidet for å legge til rette for en åpen, helhetlig og universelt utformet kommunikasjon. Vi skal videreutvikle nettsidene, sosiale medier og andre digitale kommunikasjonskanaler. Vi skal styrke intern kommunikasjon gjennom blant annet opplæring og lederkommunikasjon. Kommunens vedtatte visuelle identitet skal brukes aktivt for å sikre en helhetlig profil. Vi skal bruke klarspråk i hele kommunen og forbedre vår kommunikasjon med målgrupper som kan være vanskelig å nå, for eksempel unge, eldre og ulike språkgrupper. Askermagasinet videreføres både på papir og digitalt for å nå alle husstander i kommunen jevnlig. Videre skal innbyggertorgene videreutvikles som kommunikasjons- og medvirkningsarenaer. For å vite

bedre hva som fungerer og ikke fungerer, vil kommunen utforske metoder for å evaluere og måle effekten av ulike kommunikasjonstiltak.

I arbeidet med temaplaner og de tre store samfunnsflokene, er helhetlig og koordinert kommunikasjon et viktig strategisk virkemiddel både internt og eksternt for å nå målene. Bevisst bruk av kommunikasjon er også et viktig virkemiddel i arbeidet med å rekruttere personell, spesielt innen tjenesteområdene Velferd og Oppvekst.

Driftsbudsjett

Tjenesteområde Administrasjon og ledelse er budsjettmessig inndelt i tre programområder som vil være grunnlag for økonomistyring og -rapportering. Programområdene er Kommunedirektør, Økonomi og Organisasjon.

Tabellen viser fordeling av budsjettet på programområder.

Beløp i 1000 kr

Programområde	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Kommunedirektør	12 703	7 703	5 703	3 703
Organisasjon	338 181	342 389	338 181	342 591
Økonomi	59 193	59 396	59 193	59 193
Totalsum	**410 078**	**409 488**	**403 078**	**405 488**

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	**399 441**	**399 441**	**399 441**	**399 441**
Sum Tekniske justeringer	**9 215**	**13 625**	**9 215**	**13 625**
Sum Budsjettendringer inneværende år	**222**	**222**	**222**	**222**
Tidligere vedtatte tiltak				
Sum Tidligere vedtatte tiltak	**0**	**0**	**0**	**0**
Konsekvensjusteringer	**9 437**	**13 847**	**9 437**	**13 847**
Konsekvensjustert ramme	**408 878**	**413 288**	**408 878**	**413 288**
Omstilling og effektivisering				
Omstilling og effektivisering - Administrasjon og ledelse	-11 900	-16 900	-18 900	-20 900
Sum Omstilling og effektivisering	**-11 900**	**-16 900**	**-18 900**	**-20 900**
Nye tiltak				
Deltakerinnskudd i Viken kontrollutvalgssekretariet - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	175	175	175	175
Driftskonsekvenser av IKT-investeringer	11 000	11 000	11 000	11 000
RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	1 925	1 925	1 925	1 925
Sum Nye tiltak	**13 100**	**13 100**	**13 100**	**13 100**
Nye tiltak og realendringer	**1 200**	**-3 800**	**-5 800**	**-7 800**
Ramme 2024-2027	**410 078**	**409 488**	**403 078**	**405 488**

Omstilling og effektivisering

Omstilling og effektivisering - Administrasjon og ledelse
For å opprettholde kommunens økonomiske handlingsrom, foreslår kommunedirektøren en omstilling og effektivisering i Asker kommune på 120 mill. kroner i 2024. Dette tilsvarer 1,9 prosent av netto driftsramme.

Tjenesteområdene i Asker kommune er store og robuste. Kommunen må i økende grad ha fokus på omstilling og søke å løse oppgaver på nye måter slik at kommunen får mer ut av ressursene. Effektiviseringskravet vil i størst mulig grad bli håndtert slik at dekningsgrader og kvalitet blir opprettholdt.

Kommunedirektøren foreslår følgende fordeling av omstillings- og effektiviseringstiltak på 11,9 mill. kroner innenfor tjenesteområde Administrasjon og ledelse.

Programområde	**Beløp i hele 1 000 kr**
Kommunedirektør	2 400
Økonomi	6 900
Organisasjon	2 600

Omstillingstiltakene i tjenesteområde Administrasjon og ledelse vil blant annet innebære bemanningstilpasning, redusert kjøp av eksterne tjenester og konsulentbruk, samt oppgaveløsing på nye måter for å øke produktiviteten.

Eventuelle omstillingstiltak av prinsipiell karakter vil bli lagt frem for politisk behandling i februar 2024 og eventuelt i tertialrapporter. Kommunedirektøren vil legge til rette for medvirkningsprosesser med berørte seksjoner og brukere.

Nye tiltak

Deltakerinnskudd i Viken kontrollutvalgssekretariet - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Asker kommune skal inn på eiersiden i Viken kontrollutvalgssekretariat. Kommunen skal bidra med et årlig beløp. Budsjettet justeres i samsvar med dette.

Driftskonsekvenser av IKT-investeringer
Driftskonsekvenser av IKT-investeringer får effekt samme år som anskaffelsen av nye løsninger. Budsjettrammen er justert i henhold til dette.

RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Priskompensasjon gjennom revidert nasjonalbudsjett 2023 som følge av økte priser. Kommunens rammetilskudd økes for å kompensere for dette.

Investeringsbudsjett

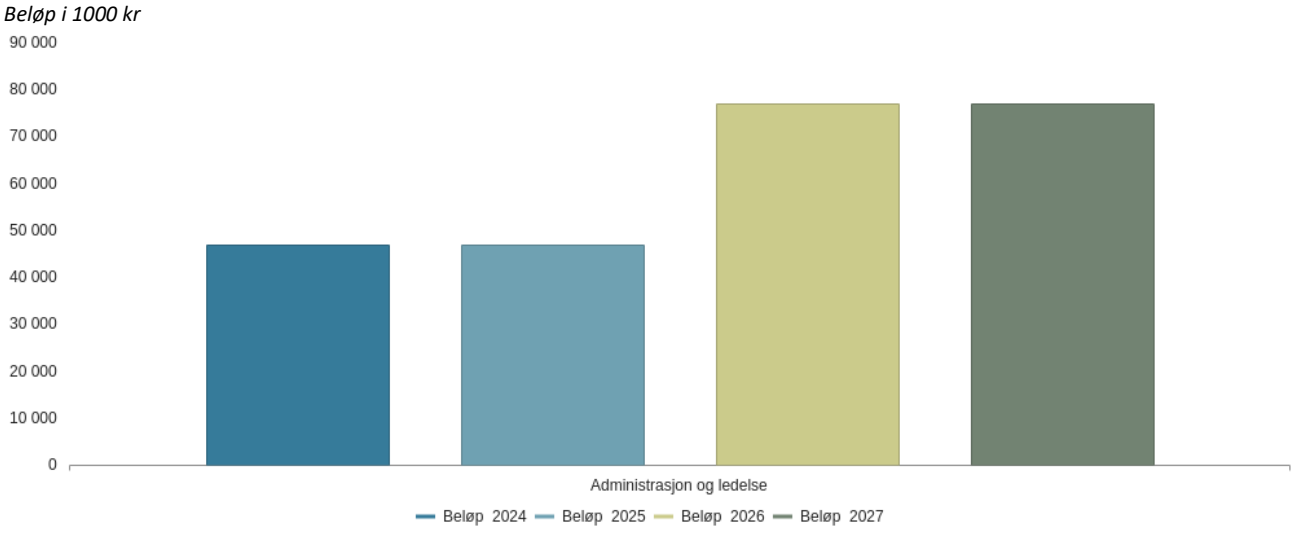
Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Brutto prosjektutgift**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024-27**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Administrasjon og ledelse													
Digital satsing i skolene	LØPENDE		17 000	17 000	17 000	17 000	68 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000
IKT-investeringer	LØPENDE		30 000	30 000	60 000	60 000	180 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Sum Administrasjon og ledelse		**0**	**47 000**	**47 000**	**77 000**	**77 000**	**248 000**	**77 000**	**77 000**	**77 000**	**77 000**	**77 000**	**77 000**

Digital satsing i skolene
I tråd med kommunens satsing på digitalisering og digital læring i skolen, avsettes det 17 mill. kroner årlig til digital satsing i skolen på 1. til 10. trinn. Investeringsmidlene skal sikre at alle elever får hver sin PC, oppgradering av nødvendig infrastruktur på skolene, heving av lærernes digitale kompetanse, inkludert nødvendig programvare for elever og lærere, samt digital dialog med foresatte.

IKT-investeringer
Det er vedtatt 30 mill. kroner i årene 2024-2025 og 60 mill. kroner årlig fra 2026 til investeringer innenfor IKT-området. Midlene skal støtte opp under ønsket samfunns- og tjenesteutvikling i tråd med satsingene i kommuneplanen og temaplaner, samt sikre at Asker kommune har en robust og sikker IKT-infrastruktur. Det vil i 2024 gis en særlig prioritet til å videreføre satsningen med tiltak innenfor området personvern, informasjonssikkerhet og IKT-sikkerhet (særlig cybersikkerhet), samt tiltak som støtter opp under Asker kommunes tre definerte samfunnsfloker.

Brutto investeringer per år

Oppvekst

Tjenesteområde Oppvekst består av de tre programområdene Barnehage, Grunnskole og Barn, familie og inkludering. Programområde Barn, familie og inkludering omfatter Barneverntjenesten, Avlastning og omsorgstjenester for barn og unge, Pedagogisk psykologisk tjeneste, Barne- og familietjenesten og Inkludering og mangfold. Spesialpedagogisk tjeneste til førskolebarn er organisert under programområde Barnehage.

Asker har 34 kommunale barnehager organisert i 8 virksomheter og 78 private barnehager, inkludert 5 familiebarnehager. Videre har Asker 40 kommunale grunnskoler, hvorav 27 barneskoler med skolefritidsordning, 12 ungdomsskoler og 1 alternativ skole. Tjenesteområde Oppvekst har ca. 2570 årsverk.

Tjenesteområde Oppvekst har et særlig ansvar for følgende temaplaner:

- Å høre til - temaplan for oppvekst (vedtatt 09.05.23)
- På lik linje - personer med nedsatt funksjonsevne (vedtatt 09.05.23)
- Barnehage- og skolekapasitet (vedtatt 15.06.21)

KOSTRA-tall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	Lillestrøm	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) *) **)	625	656	955	1 019	894	907	907
Netto driftsutgifter per innbygger (213) voksenopplæring (B) *) **)	276	243	302	273	120	379	379
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	9 622	10 028	9 483	12 820	13 296	12 515	12 515
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	173 362	178 493	186 859	183 356	181 403	184 021	184 020
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	123 755	125 791	121 179	118 281	125 531	126 511	126 511
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B) *) **)	4 862	5 267	11 453	4 973	8 181	9 557	9 557
Produktivitet							
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,8	5,8	5,9	5,8	5,8	5,8	5,8
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,6	5,6	5,8	5,7	5,8	5,8	5,8
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	151,7	159,0	131,5	140,9	104,4		140,2
Dekningsgrad							
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år (B)	86,7 %	88,3 %	91,8 %	83,1 %	83,0 %	88,8 %	88,8 %

Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år (B)	96,7 %	97,1 %	98,5 %	95,8 %	94,3 %	97,5 %	97,5 %
Andel barn med barnevernstiltak i løpet av året ift. innbyggere 0-24 år	2,6 %	2,3 %	1,7 %	3,3 %	2,9 %		2,5 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	6,5 %	5,7 %	6,5 %	7,5 %	8,3 %	7,1 %	7,1 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO (B)	67,1 %	72,7 %	84,2 %	55,0 %	68,8 %	71,2 %	71,2 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	76,5 %	79,5 %	87,0 %	73,6 %	73,8 %		76,1 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	73,9 %	75,6 %	84,5 %	70,0 %	70,0 %		73,7 %
Kvalitet							
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	44,0	44,7	45,7	42,9	42,5		43,8
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
1.-4. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	14,4	14,3	14,6	14,5	14,4		14,2
5.-7. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	17,6	16,7	18,9	17,6	17,2		17,4
8.-10. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	19,0	18,4	19,7	19,6	19,1		18,9

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Status og utfordringer

Barn og unge som vokser opp i Asker har generelt gode levekår med trygge nærmiljøer, tilhørighet i familier og foreldre som er i jobb og har god helse. Asker har imidlertid også barn og unge som opplever at de ikke har et trygt miljø og nettverk med fortrolige venner, at de ikke kan delta i fritidsaktiviteter og at de ikke er så motiverte for skolen og fremtiden.

KS har definert ungt utenforskap som en av tre store samfunnsfloker i vår tid. Ungt utenforskap handler om den økende andelen barn og unge som opplever å ikke høre til i et fellesskap. I Asker er det om lag 1000 unge under 25 år som ikke er i arbeid, aktivitet eller utdanning. Mange av dem har langvarig fravær fra skolen og løs tilknytning til fellesskapet med jevnaldrende. Utenforskap kan føre til dårlig livskvalitet, svak selvfølelse og dårlig helse hos den enkelte. Ungt utenforskap er et felles ansvar vi må ta for å skape fremtidstro og gi flest mulig unge et godt liv. Det er også vesentlige samfunnsøkonomiske gevinster i det å inkludere flere.

Visjonen for arbeidet med ungt utenforskap er at alle barn og unge er verdifulle og skal bli tatt på alvor, kjenne tilhørighet og møte et samfunn som ivaretar deres behov. For å nå visjonen, må vi gjennom radikal innovasjon identifisere rotårsaker, endre systemer og vurdere hvordan vi arbeider med ungt utenforskap. Gjennom arbeidet med leke- og læringsmiljøer i barnehager og skoler må tjenestene i Oppvekst, i samarbeid med andre, legge til rette for at alle barn og unge kan etablere vennskap og ta del i fellesskapet.

Et økende antall barn og unge har et bekymringsfullt fravær fra skolen. Fravær kan være det første tegnet på at barnet eller ungdommen ikke har det bra, og at de ikke føler mestring og tilhørighet til fellesskapet. Årsakene til fraværsproblematikk er sammensatte og komplekse. Kompleksiteten øker gjerne i takt med fraværets lengde, og det er derfor viktig å tidlig få kartlagt utfordringer og få koblet på rett hjelp og tiltak. Når alvorlig skolefravær har vart over en lang periode, er det behov for et tverrfaglig hjelpetilbud knyttet til fysisk og psykisk helse, samtidig som foresatte får nødvendig veiledning og støtte.

Det er også en økende grad av psykisk uhelse blant barn og unge i samfunnet. Resultater fra ungdataundersøkelsen i Asker viser at kroppspress og skolerelatert press er områder hvor mange unge opplever et høyt trykk. Det er en høy andel ungdom som rapporterer å ha et vanskelig forhold til mat og kropp. Utfordringer som disse krever bedre samordning mellom tjenestene, både innen oppvekstfeltet, mellom ulike tjenester i kommunen og med spesialisthelsetjenesten. Kommunen må vurdere hvordan vi samhandler med barn og familier, og hvordan kompetanse på tvers av tjenester kan utnyttes enda bedre for å styrke og tilpasse tilbudet. Inkluderingsperspektivet gjelder for alle barn og unge i kommunen, også for personer som har nedsatt funksjonsevne.

Det er en nasjonal bekymring at motivasjonen til elevene faller gjennom grunnskolen. De unge stresser mer og bruker mye tid på skjerm. For mange elever går ut av ungdomstrinnet med svake faglige resultater, og er dermed i risiko for å ikke fullføre videregående opplæring. Regjeringen har varslet at de vil legge frem en stortingsmelding i 2024 om hvordan ungdomsskolen kan bli mer praktisk og variert slik at flere elever trives og lærer mer. En av strategiene i Å høre til - temaplan for oppvekst berører nettopp dette: Asker kommune skal utvikle et skoletilbud som er mer praktisk og variert slik at alle elever finner seg til rette og er mer motiverte for læring.

For å yte tjenester av god kvalitet, er det nødvendig med kontinuerlig utvikling og kompetanseheving blant ledere og medarbeidere. For medarbeidere i Oppvekt er det behov for å videreutvikle kompetansen innen relasjonsarbeid, inkluderende praksis, reguleringsstøtte, psykisk helse og kulturforståelse. Handlingskompetanse knyttet til å forebygge og redusere risikoen for at barn og unge blir utsatt for omsorgssvikt og overgrep/vold er også et sentralt kompetanseområde som er forankret i barnevernsreformen.

Elever i Asker har generelt gode faglige resultater sammenlignet med nasjonalt nivå. Dette vises for eksempel i resultat på nasjonale prøver, hvor det jevnt over er en positiv utvikling på alle trinn. Det er imidlertid fortsatt store variasjoner mellom de ulike skolene.

Å høre til - temaplan for oppvekst og På lik linje - temaplan for personer med nedsatt funksjonsevne ble begge vedtatt våren 2023. For å lykkes i arbeidet med å følge opp innsatsområdene og strategiene i temaplanene, kreves et godt tverrsektorielt samarbeid både internt i kommunen og med innbyggerne, frivillige organisasjoner og næringslivet.

Temaplan for barnehage- og skolekapasitet ble vedtatt i 2021. Det må kontinuerlig vurderes om kommunen har en barnehage- og skolestruktur som ivaretar behovene til barn, unge og familier på en økonomisk bærekraftig måte.

Dette skal vi oppnå

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanen. Tabellen under viser hvilke delmål innenfor hvert satsingsområde som er særlig relevante for tjenesteområde Oppvekst.

Hovedmål	Delmål
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.

Hovedmål	Delmål
	Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.	Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser.
	Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.
	Askersamfunnet er et levende lokaldemokrati der innbyggere i alle aldre deltar gjennom inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser.
	Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død.
	Innbyggerne har tilgang til grunnleggende, helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid.
	Innbyggere som mottar helsetjenester lever aktive og selvstendige liv, tar medansvar for egen helse og deltar i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov.
	Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.
Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.	Askersamfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse.
	Alle barn har tilgang til barnehage av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til å begynne i grunnskolen.
	Alle fullfører likeverdig grunnskole med opplæring av god kvalitet, har høyt læringsutbytte og et godt grunnlag for å fullføre videregående opplæring.
	Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap.

Innspill fra hovedutvalget

Asker kommune har en modell der hovedutvalgene får mulighet til å komme med innspill og prioriteringer til handlingsprogrammet før kommunedirektørens forslag foreligger. Innspillene tar utgangspunkt i vedtatte temaplaner, som definerer politiske innsatsområder, retningsvalg og prioriteringer for samfunns- og tjenesteutviklingen i årene fremover.

Hovedutvalg for Oppvekst ga gjennom vedtak i sak 18/23 sine innspill og prioriteringer til kommunedirektørens arbeid med Handlingsprogram 2024–2027. Hovedutvalgets vedtak fremgår av vedlegg til handlingsprogrammet.

Kommunedirektøren har i arbeidet med handlingsprogrammet vurdert utvalgets innspill og prioriteringer. De økonomiske rammebetingelsene tilsier at det er mindre rom for nye tiltak på drifts- og investeringsbudsjettet. Det er derfor særlig lagt vekt på å vurdere om utvalgets innspill kan realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer og iverksettes over flere år.

Prioriteringer i perioden

Nedenfor følger en beskrivelse av hvilke oppdrag tjenesteområdet vil prioritere i fireårsperioden for å møte utfordringene, nå målene og følge opp strategiene i kommuneplanen og temaplaner.

Fremtidens aktive medborgere

For å sikre et godt tjenestetilbud er det viktig at kommunens tjenester kan ta innbyggernes perspektiv. En inkluderende praksis er avgjørende for å bygge sterke fellesskap i barnehagen, skolen, i barnas fritid og i nærmiljøene. Vi må utvikle arbeidsmåter som sikrer at barn og unges egne erfaringer og meninger blir systematisk etterspurt, dokumentert og brukt til å forme tjenestetilbudet. Gjennom for eksempel entreprenørskap kan elever på en praktisk måte lære om utfordringer knyttet til å leve sammen i et fellesskap, og at alle har samme rett og mulighet til å delta i utviklingen av samfunnet.

Å klare å få venner, beholde vennskap og være en del av et nettverk er vesentlig for opplevelsen av å høre til i fellesskapet og være en aktiv deltaker i samfunnet. Det er derfor viktig at vi styrker barn og unges sosiale og emosjonelle ferdigheter gjennom inkluderende leke- og læringsaktiviteter og relasjonsarbeid. Dette skal ligge til grunn for all praksis i barnehager og skoler, og er et gjennomgående tema i ledermøter, kurs og nettverkssamlinger.

Asker kommune skal tilrettelegge for trygg, sikker og hensiktsmessig bruk av data knyttet til digitale tjenester, samt sikre et godt personvern. Økt bruk av digitale hjelpemidler i barnehage og skole fører til at det samles inn og behandles store mengder informasjon om barna, inkludert mange personopplysninger. Foreldre og barn skal vite om og ha kontroll over hvordan opplysninger om barna blir brukt. For å øke kunnskapen og sikre god praksis, gjennomfører alle virksomhetene kompetansehevende tiltak og risikoanalyser om personvern.

Kunstig intelligens utvikles raskt og medfører nye muligheter og utfordringer. Kunstig intelligens er allerede innebygd i flere av programmene som brukes i oppvekstsektoren. Dette gir muligheter, men skaper også utfordringer. Det er derfor avgjørende å opparbeide god praksis og en kritisk tilnærming til bruken av kunstig intelligens med særlig vekt på kunnskap, læring og barn og unges personvern.

Innovasjonsprosjektet Læring i algoritmens tidsalder er et treårig samarbeidsprosjekt mellom Asker kommune og forskere ved Universitetet i Oslo med oppstart høsten 2023. Det finansieres delvis av Norges forskningsråd. Prosjektet skal utvikle en forskningsbasert praksis for hvordan elever og lærere kan bruke kunstig intelligens på en hensiktsmessig måte i opplæringen. I første omgang er det seks utvalgte prosjektskoler som deltar i samarbeidet.

Helsefremmende og inkluderende praksis

Omkring 1000 unge under 25 år i Asker er ikke i arbeid, aktivitet eller utdanning. Det er nødvendig med styrket samordning av tjenestetilbudene slik at denne ungdomsgruppen blir møtt og fulgt opp på en god måte. I dette ligger at vi tidlig og systematisk må følge opp fravær fra barnehage og skole i samarbeid med foresatte og barna/ungdommene, slik at de kan ta del i fellesskapet. Askersamfunnet må også sikre at ungdommene erfarer en ungdomstid der de er en del av et inkluderende sosialt nettverk og opplever å være en betydningsfull deltaker i samfunnet.

I forskning og nasjonale styringsdokumenter understrekes behovet for forebyggende arbeid før barnet er født og i de første leveårene, for slik å fremme god psykisk helse og forhindre ensomhet og utenforskap senere i livet. Foresatte med stabil og god omsorgsevne er grunnleggende for barn og unges oppvekst.

Helsestasjon og andre helsetjenester, barnehage, barnevern, spesialpedagogisk tjeneste til førskolebarn og PP-tjeneste er særlig sentrale tjenester i helsefremmende og forebyggende innsats for utsatte barn i de første leveårene. Det skal i 2024 etableres et tettere og mer systematisk samarbeid mellom disse instansene slik at helse- og omsorgstilbudet til de yngste barna og deres familier forsterkes. Det skal blant annet gis målrettet støtte til foreldre under graviditet og i småbarnsperioden. Dette vil bli gjort gjennom å etablere et delprosjekt under porteføljen Ungt utenforskap.

Asker kommune har utviklet gode systemer for oppfølging av bekymringsfullt fravær i skolen. Disse følges av skolene i samarbeid med elever og foresatte. Asker kommune ønsker i større grad å arbeide med bekymringsfullt fravær også på barnehageområdet, og dette er en satsing det vil jobbes med i 2024. Askerbarnehagene sin standard for tilvenning til barnehagen inneholder samtaleskjema om flere forhold i familie og nære nettverk. Barnehagene må kunne følge opp bekymringer som avdekkes i samtalene, og medarbeidere i barnehagene vil få kompetanseheving rundt dette.

I henhold til anmodning fra Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet, bosetter Asker kommune 425 flyktninger i 2023. I tillegg er det mange som kommer hit i forbindelse med familiegjenforening. Arbeidet med flykninger innebærer å finne et godt sted å bo, sørge for god omsorg og opplæring, gi god helseoppfølging og generelt tilby et godt tjenestetilbud. Det legges også til rette for fritidsaktiviteter og nettverk slik at kommunens nye innbyggere blir godt inkludert i lokalsamfunnet. Dette viktige arbeidet er et samarbeid med frivilligheten og Askers innbyggere. Oppfølging av flyktninger krever også tverrsektorielt samarbeid og samhandling internt i kommunen. På grunn av verdenssituasjonen må Asker kommune være forberedt på å bosette et høyt antall flyktninger også i 2024.

Som en del av porteføljen Ungt utenforskap, vil kommunen innlede et samarbeid med eksterne kompetansemiljøer rundt barn med alvorlig skolefravær. Dette er et pilotprosjekt som innebærer gjensidig kompetanseoverføring, samt at enkelte elever fra Asker kan henvises og delta i rehabilitering ved et eksternt behandlingssenter.

Kronprinsparets Fond støtter prosjekter som skaper arenaer for mestring og gir unge mennesker mulighet til å utvikle sine evner. Satsingen Flyt er en del av Kronprinsparets Fond, og hovedmålet er å ruste elever til å gjennomføre videregående opplæring. Gjennom ulike aktiviteter og øvelser forbereder ungdom seg for fremtiden. Skoleåret 2023/2024 vil en gruppe elever fra utvalgte ungdomsskoler i kommunen delta i satsingen. Kronprinsparets Fond samarbeider med OsloMet om følgeforskning og evaluering av effekten av Flyt-programmet.

Helhetlige og koordinerte tjenester

Tverrfaglig innsats, både innen et tjenesteområde og på tvers av tjenesteområder, er viktig for å gi innbyggerne gode tilbud som oppleves helhetlige og koordinerte. For å få til dette, må tjenestene i kommunen ha god kjennskap til hverandres kompetanse. Manglende samarbeid på tvers kan føre til at innbyggere som har behov for tjenester fra flere instanser ikke får den hjelpen de trenger, eller at de får et lite helhetlig tjenestetilbud. Dette kan være svært uheldig for den enkelte, men også for effektiviteten til kommunen på systemnivå. Vi må i større grad få til et forpliktende samarbeid mellom tjenestene der ansvaret er tydeliggjort og innbyggernes behov er ivaretatt.

For å skape bedre sammenheng og kontinuitet mellom barnehage, skole og SFO, er det utarbeidet en ny standard som er under innføring og skal iverksettes videre i 2024. Standarden, som heter Bygge bro, handler om hvordan barnehager og skoler skal samarbeide for å skape sammenheng i tjenestene og få til en trygg og forutsigbar overgang for barn og deres foreldre. Førsteklassingene skal komme til en skole hvor de blir møtt av ansatte som stimulerer til læring gjennom lek og utforskende aktiviteter.

Asker kommune vil også videreutvikle samarbeidet med fylkeskommunen om overgangen til videregående skole. Elever som har behov for det, skal få helhetlig oppfølging slik at de kan fullføre videregående opplæring og på sikt rekrutteres inn i arbeidslivet. Dette blir en sentral del av porteføljen Ungt utenforskap.

Asker kommune har blitt akkreditert gjennom Erasmus+, som er EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett. Kommunen har dermed fått tilgang på en rekke tilbud, og har mulighet til å delta i samarbeidsprosjekter på tvers av landegrensene. I første omgang vil medarbeidere fra barnehage, barneskole og ungdomsskole i Landøya-sonen i 2024 besøke og jobbskygge kollegaer i utvalgte land for å lære om de gode overgangene fra barnehage til barneskole og ungdomsskole. Det skal særlig legges vekt på de samme temaene som i standarden Bygge bro, nemlig lek, natur og språk. Erfaringene vil deles med andre barnehager og skoler i Asker, som senere kan dra på studiebesøk for å lære mer om ulike utfordringer.

Familie og nære nettverk

Foresatte er barnas nærmeste omsorgspersoner, og har dermed den største påvirkningsmuligheten med hensyn til å fremme eller hemme barns utvikling. Kommunen må derfor aktivt involvere foresatte og anerkjenne dem som den viktigste ressursen i barn og unges liv.

Ungdataundersøkelsen viser at de aller fleste barn og unge i Asker er godt fornøyd med foreldrene sine, og at foreldrene oppleves som viktige støttespillere. Dersom foresatte er i en livssituasjon hvor de ikke klarer å være gode omsorgspersoner, er det nødvendig å tilby veiledning og støtte og involvere andre voksne som barnet/ungdommen stoler på i nettverket sitt.

Som en oppfølging av barnevernsreformen (oppvekstreformen), skal alle kommuner utarbeide en plan for å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker. Asker kommunes plan ferdigstilles i 2023, og arbeidet med å iverksette den starter i 2024. Planen vil inneholde beskrivelser av hvordan Asker kommune kan gi målrettet støtte til foreldre over tid for å redusere risikoen for at barn blir utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt. Medarbeidere i barnehager, skoler og andre relevante tjenester vil få nødvendig kompetanseheving.

Asker kommune skal sikre et godt samarbeid mellom velferdstjenestene og tjenester for barn, unge og deres foresatte, slik at familier får et helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud. For å imøtekomme

dette, skal kommunen i 2024 utarbeide en helhetlig plan for å sikre forutsigbarhet og god koordinering av tjenester i hele livsløpet for personer med nevroutviklingsforstyrrelser. Dette blir en del av porteføljen Ungt utenforskap, og gjøres i et samarbeid med tjenestene i Velferd. Tjenestene i Oppvekst og Velferd vil også samarbeide tettere om oppfølging av familier med store og sammensatte vansker, slik at disse får hjelp og støtte tilpasset sine behov.

Trygge og aktive lokalsamfunn

For å øke barn og unges deltakelse i lokalmiljøet, må det være lav terskel for å delta i aktiviteter. I tillegg må barn og unge inviteres til samarbeid og medvirkning. Barnehager og skoler er blant de arenaene hvor barn og unge oppholder seg mest. Disse arenaene har derfor en unik mulighet til å bidra til å fremme motivasjon for deltakelse i aktiviteter og skape gode sosiale fellesskap. Det er mange eksempler på tett og godt samarbeid mellom skoler og aktører innen kultur og idrett. Kommunen ser imidlertid at barnehager og skoler i enda større grad kan samarbeide med andre om å skape de trygge og gode lokalsamfunnene.

Foresatte er en avgjørende ressurs for egne barn, men kan også spille en viktig rolle for andres barn. Lokalmiljøer som inspirerer til engasjement og deltakelse vil skape aktiviteter og sosiale fellesskap. Da er det viktig med felles møteplasser og fungerende nettverk mellom foreldre, slik at de får gode forutsetninger for å bygge trygge nærmiljøer.

I arbeidet med å videreutvikle barnehager og skoler som aktive nærmiljøarenaer, skal det i 2024 gjennomføres et pilotprosjekt i Heggedal om fritidstilbud til barn og ungdom. Prosjektet gjennomføres i nært samarbeid med nærmiljøsentralen, foreldre og frivillige organisasjoner, og blir et av delprosjektene under porteføljen Ungt utenforskap. Erfaringer fra piloten vil benyttes i nærmiljøsatsinger i andre områder i kommunen.

I temaplan for kultur er det flere strategier som tjenesteområde Oppvekst kan bidra til å realisere. Kulturskolen har samarbeidet med flere skoler i Asker som en del av den nasjonale satsingen Fremtidens kulturskole. Kulturskolen og virksomhetene i Oppvekst vil videreutvikle samarbeidet for å følge opp strategiene både i temaplan for kultur og temaplan for oppvekst.

Utviklingsorienterte tjenester med relevant kompetanse

God kvalitet i tjenestene krever at ledere og medarbeidere har høy kompetanse. Kvaliteten på arbeidet den enkelte utfører utvikles i møte med innbyggere, kollegaer og andre fagpersoner. Et sentralt tema ved kvalitetsutvikling er å styrke samarbeidskulturen og det profesjonelle fellesskapet. En slik kultur kan utvikles gjennom at medarbeiderne oppmuntres til å prøve ut ny praksis, reflektere over den i fellesskap og justere i henhold til nye behov og erfaringer. I tillegg er det nødvendig å etablere partnerskap og samarbeid med universiteter og høyskoler i utviklingen av tjenestetilbudet.

Med oppvekstreformen tydeliggjøres det ansvaret som alle som arbeider med barn og unge har for å forebygge omsorgssvikt, vold og overgrep. Handlingskompetanse knyttet til dette vil derfor være et sentralt kompetanseområde i årene som kommer.

Det er særlig viktig at barnehager og skoler inkluderer enda flere barn i fellesskapet og øker kvaliteten på det ordinære tilbudet. I 2024 vil tjenestene i Oppvekst utvikle og dele kompetanse om høyfrekvente vansker, slik at det gis riktig hjelp når barn og familier opplever alvorlige utfordringer.

Gjennom satsingen Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, vil det også legges til rette for at hjelpetjenestene har spisskompetanse innen reguleringsstøtte.

Hver barnehage og skole skal etablere sitt interne støttesystem for å styrke den generelle oppfølgingen av barn og unges utvikling. Støttesystemet består av ressurspersoner som har ekstra kompetanse på spesifikke vanskeområder.

Asker kommune har alternative opplæringsarenaer i form av spesialavdelinger på fem barneskoler og en ungdomsskole. I tillegg har kommunen rammeavtale med seks leverandører om alternativ opplæringsarena. Kommunen vil i 2024 utrede behovet for skoleplasser til barn som trenger særlige tilpasninger og reguleringsstøtte, slik at de eventuelt kan få et alternativt skoletilbud med høy kvalitet i kommunens regi.

Driftsbudsjett

Tjenesteområde Oppvekst er budsjettmessig inndelt i tre programområder som vil være grunnlag for økonomistyring og -rapportering. Programområdene er Barnehage, Skole og Barn, familie og inkludering. Programområde Barnehage omfatter alle barnehagene og spesialpedagogiske tjenester for førskolebarn. Programområde Skole omfatter alle grunnskoler, inkludert skoler med spesialavdeling og Den alternative skolen. Programområde Barn, familie og inkludering omfatter virksomhetene Barne- og familietjenesten, Barneverntjenesten, Avlastnings- og omsorgstjenesten, Pedagogisk psykologisk tjeneste, samt Inkludering og mangfold hvor voksenopplæring og tjenester til flyktninger inngår.

Tabellen viser fordeling av budsjettet på programområder.

Beløp i 1000 kr

Programområde	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Barn, familie og inkludering	664 585	664 585	664 585	664 585
Barnehage	1 060 367	1 107 014	1 126 414	1 147 414
Skole	1 284 160	1 274 460	1 264 760	1 264 560
Totalsum	**3 009 112**	**3 046 059**	**3 055 759**	**3 076 559**

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	**2 798 331**	**2 798 331**	**2 798 331**	**2 798 331**
Sum Tekniske justeringer	**136 113**	**135 713**	**132 013**	**130 913**
Sum Budsjettendringer inneværende år	**26 305**	**26 305**	**26 305**	**26 305**
Tidligere vedtatte tiltak				
Barnehage - endring av antall barn	6 700	15 700	35 100	56 100
Grunnskole - endring av antall barn	9 900	15 800	15 800	22 700
Sum Tidligere vedtatte tiltak	**16 600**	**31 500**	**50 900**	**78 800**
Konsekvensjusteringer	**179 018**	**193 518**	**209 218**	**236 018**
Konsekvensjustert ramme	**2 977 349**	**2 991 849**	**3 007 549**	**3 034 349**
Omstilling og effektivisering				
Omstilling og effektivisering - Oppvekst	-36 500	-51 700	-57 700	-63 700
Sum Omstilling og effektivisering	**-36 500**	**-51 700**	**-57 700**	**-63 700**
Nye tiltak				
Gratis barnehage fra tredje barn i barnehage	483	483	483	483
Gratis kjernetid i SFO for 2.trinn	30 198	30 198	30 198	30 198

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Gratis meningokokkvaksine til elever i videregående skole F-sak 33/23	1 000	1 000	1 000	1 000
Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehage i 2024	31 373	69 020	69 020	69 020
Redusert pensjonspåslag private barnehager	-1 156	-1 156	-1 156	-1 156
RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	14 748	14 748	14 748	14 748
Statlige og private skoler - endring i elevtall	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten	700	700	700	700
Økonomiske konsekvenser av ny opplæringslov	917	917	917	917
Sum Nye tiltak	**68 263**	**105 910**	**105 910**	**105 910**
Nye tiltak og realendringer	**31 763**	**54 210**	**48 210**	**42 210**
Ramme 2024-2027	**3 009 112**	**3 046 059**	**3 055 759**	**3 076 559**

Tidligere vedtatte tiltak

Barnehage - endring av antall barn
Befolkningsprognosene viser at antall barn øker utover i hele perioden. Budsjettet justeres opp i samsvar med dette.

Grunnskole - endring av antall barn
Befolkningsprognosene viser en økning i antall barn i grunnskolen i perioden. Budsjettet justeres opp i samsvar med dette.

Omstilling og effektivisering

Omstilling og effektivisering - Oppvekst
For å opprettholde kommunens økonomiske handlingsrom, foreslår kommunedirektøren en omstilling og effektivisering i Asker kommune på 120 mill. kroner i 2024. Dette tilsvarer 1,9 prosent av netto driftsramme.

Tjenesteområdene i Asker kommune er store og robuste. Kommunen må i økende grad ha fokus på omstilling og søke å løse oppgaver på nye måter slik at kommunen får mer ut av ressursene. Effektiviseringskravet vil i størst mulig grad bli håndtert slik at dekningsgrader og kvalitet blir opprettholdt.

Kommunedirektøren foreslår følgende fordeling av omstillings- og effektiviseringstiltak på 36,5 mill. kroner innenfor tjenesteområde Oppvekst.

Programområde	Beløp i hele 1 000 kr
Skole	21 000
Barnehage	4 000
Barn, familie og inkludering	11 500

Omstillingstiltakene i tjenesteområde Oppvekst vil blant annet innebære bemanningstilpasning og redusert kjøp av varer og eksterne tjenester. Det er foretatt en analyse av ressursbruk og dekningsgrader knyttet til flere av tjenestene i Oppvekst som viser at Asker har høyere ressursbruk og kvalitet på flere områder. Det vil iverksettes tiltak for å tilpasse nivået til sammenlignbare kommuner. Barnehagene og skolene har en lovfestet bemanningsnorm, noe som gir et begrenset handlingsrom for effektivisering innenfor dagens skole- og barnehagestruktur.

Eventuelle omstillingstiltak av prinsipiell karakter vil bli lagt frem for politisk behandling i februar 2024 og eventuelt i tertialrapporter. Kommunedirektøren vil legge til rette for medvirkningsprosesser med berørte virksomheter og brukere, samt dialog med hovedutvalget.

Nye tiltak

Gratis barnehage fra tredje barn i barnehage
Fra høsten 2023 er barnehageplass gratis fra tredje barn i familier som har flere barn i barnehagen samtidig. Tiltaket får helårseffekt i 2024 og budsjettet justeres i samsvar med dette.

Gratis kjernetid i SFO for 2.trinn
Det ble innført gratis kjernetid i SFO for 2. trinn (12 timer i uken) fra høsten 2023. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og budsjettet justeres i samsvar med behovet.

Gratis meningokokkvaksine til elever i videregående skole F-sak 33/23
I F-sak 33/23 ble det vedtatt at meningokokkvaksine skal tilbys uten egenandel for elever på videregående skoler med bosted i Asker. Budsjettet justeres i samsvar med dette.

Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehage i 2024
I forslag til statsbudsjett for 2024 legger regjeringen opp til å redusere maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehage fra 1. august 2024. Budsjettet justeres i tråd med dette.

Redusert pensjonspåslag private barnehager
Pensjonspåslaget til private barnehager trappes ned til 10 prosent for alle private barnehager. Budsjettet reduseres i samsvar med dette.

RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Priskompensasjon gjennom revidert nasjonalbudsjett 2023 som følge av økte priser. Kommunens rammetilskudd økes for å kompensere for dette.

Statlige og private skoler - endring i elevtall
Som følge av økt antall elever i statlige og private skoler, reduseres rammetilskuddet til kommunen. Budsjettet reduseres i samsvar med dette.

Styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten
I forslag til statsbudsjett for 2024 øker regjeringen rammetilskuddet til kommunene til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Budsjettet justeres opp i tråd med dette.

Økonomiske konsekvenser av ny opplæringslov
Ny opplæringslov skal etter planen tre i kraft høsten 2024. I forslag til statsbudsjett for 2024 øker regjeringen rammetilskuddet til kommunene. Budsjettet justeres opp i samsvar med dette.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Brutto prosjektutgift**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024-27**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Oppvekst													
Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage	2025	160 000	75 000	50 000	13 500	0	138 500	0	0	0	0	0	0
Barnehage - kapasitetsøkning Borgen	2029	112 500	0	3 000	0	0	3 000	30 000	60 000	18 500	0	0	0
Barnehage - kapasitetsøkning Heggedal	2028	134 800	0	3 000	0	22 800	25 800	107 000	0	0	0	0	0
Barnehage - ny barnehage Høn-Landås	2030	131 600	0	0	5 000	5 000	10 000	10 000	50 000	59 600	0	0	0
Barnehage - utvidelse Føyka	2026	115 200	26 000	65 300	14 900	0	106 200	0	0	0	0	0	0
Barnehage - utvidelse Røyken	2028	118 600	0	2 000	50 000	50 000	102 000	14 600	0	0	0	0	0
Inventar og utstyr Oppvekst	LØPENDE		2 500	2 500	5 000	5 000	15 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Koordineringspott bygg - Oppvekst	LØPENDE		10 000	10 000	20 000	20 000	60 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Skole - ny sentrumsskole med idrettshall	2031	549 300	2 000	-0	3 000	5 000	10 000	10 000	200 000	240 500	86 800	0	0
Skole - ny skole Sætre	2027	480 300	10 000	169 000	169 000	112 300	460 300	0	0	0	0	0	0
Skole - ombygging Billingstad	2025	23 600	10 000	11 600	0	0	21 600	0	0	0	0	0	0
Skole - Sætre ungdomsskole	2032	400 000	0	0	0	0	0	0	0	150 000	150 000	100 000	0
Skole - utvidelse Hvalstad	2025	566 800	180 000	180 000	119 500	0	479 500	0	0	0	0	0	0
Skole - utvidelse Mellom-Nes	2023	15 000	14 500	0	0	0	14 500	0	0	0	0	0	0
Skole - utvidelse Solvang	2033	300 000	0	0	-0	-0	-0	-0	4 000	4 000	53 000	150 000	88 500
Sum Oppvekst		**3 107 700**	**330 000**	**496 400**	**399 900**	**220 100**	**1 446 400**	**196 600**	**339 000**	**497 600**	**314 800**	**275 000**	**113 500**

Barnehage - erstatte Søndre Borgen barnehage
I forbindelse med ombyggingen av Søndre Borgen helsehus, er det behov for å erstatte og utvide Søndre Borgen barnehage fra 6 til 8 avdelinger. Estimert budsjett er på 160 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2025.

Barnehage - kapasitetsøkning Borgen
Det er behov for nye barnehageplasser i Borgenområdet. Det er utført en mulighetsstudie som anbefaler etablering av en ny 6 avdelings barnehage ved Bondivann stasjon, og at Østhellinga barnehage legges ned. Estimert budsjett er 112,5 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i to år til høsten 2029, da det er større behov for å erstatte barnehagen på Søndre Borgen først.

Barnehage - kapasitetsøkning Heggedal
Det er behov for nye barnehageplasser i Heggedalsområdet. Det er utført en mulighetsstudie som anbefaler etablering av en ny 8 avdelings barnehage på Nyhustomta, og at Heggedalsskogen barnehage legges ned. Estimert budsjett er 134,8 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet planlegges ferdigstilt i august 2028.

Barnehage - ny barnehage Høn-Landås
Det er behov for en ny 6-8 avdelings barnehage i forbindelse med utbyggingen av Høn-Landås. Det avsettes et budsjett på 129,6 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i to år og ferdigstilles i 2030.

Barnehage - utvidelse Føyka
Det er behov for utvidelse av Føyka barnehage fra 3 til 6 avdelinger. I utgangspunktet er dette en 4 avdelings barnehage, men på grunn av byggets tilstand er en avdeling stengt. Estimert budsjett er 115,2 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet planlegges ferdigstilt høsten 2025.

Barnehage - utvidelse Røyken
Det er behov for en utvidelse av Røyken barnehage fra 3 til 8 avdelinger. Estimert budsjett er 118,6 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i to år, og planlegges ferdigstilt i perioden 2027/2028.

Inventar og utstyr Oppvekst
Det er vedtatt 2,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 5 mill. kroner årlig fra 2026 til inventar og utstyr for Oppvekst. Midlene skal også benyttes til mindre investeringer av utendørsarealer, inkludert nødvendig oppgradering og rehabilitering av lekeplassutstyr og ballbinger.

Koordineringspott bygg - Oppvekst
Det er vedtatt 10 mill. kroner i årene 2024-2025 og 20 mill. kroner årlig fra 2026 til koordineringspott for Oppvekst. Midlene benyttes til mindre investeringer i bygningsmassen i skoler, barnehager, barn, familie og inkludering.

Skole - ny sentrumsskole med idrettshall
For å imøtekomme befolkningsveksten i nordre del av kommunen, er det vedtatt å bygge en ny 4 parallell barneskole på Hønsjordet, inkludert flerbrukshall. Estimert budsjett er 549,3 mill. kroner inkludert prisstigning, med planlagt ferdigstillelse i 2030. Utvendige idrettsanlegg og andre rekkefølgekrav er ikke tatt med i budsjettet. Det vil bli søkt om spillemidler til idrettshall/flerbrukshall.

Skole - ny skole Sætre
Det er vedtatt å bygge ny skole i Sætre. Estimert budsjett er 480,3 mill. kroner inkludert prisstigning og midler til turnhall og kjøp av tomt til skolen. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2027.

Skole - ombygging Billingstad
Det er behov for en ombygging og rehabilitering av Billingstad skole, da den er lite arealeffektiv. Det avsettes et budsjett på 23,6 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet planlegges ferdistilt i 2025.

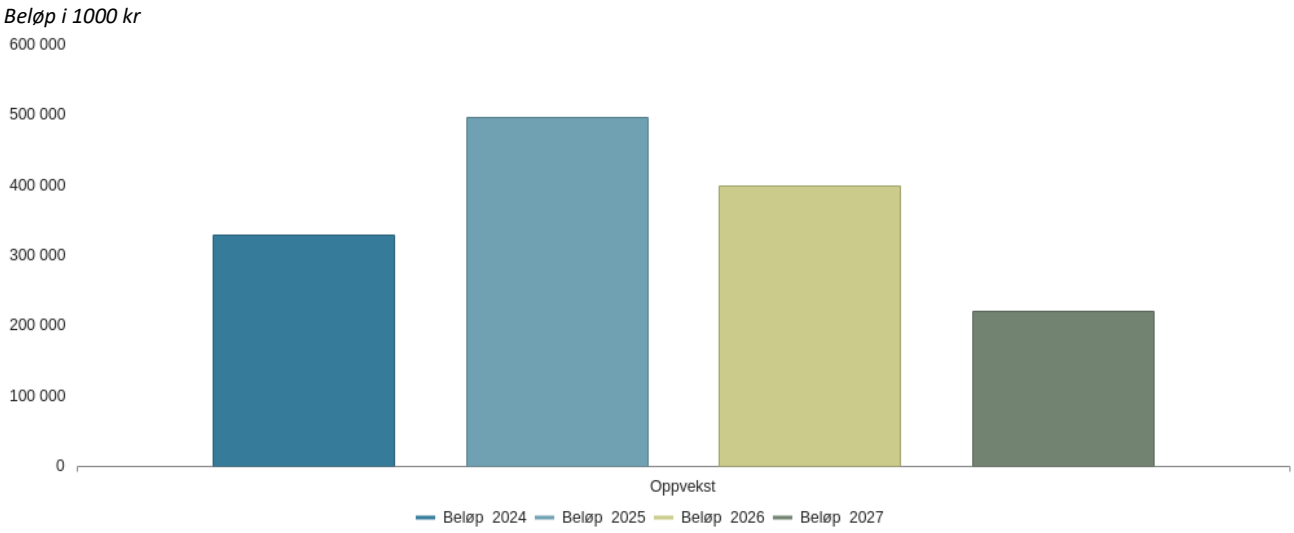
Skole - Sætre ungdomsskole
Som følge av bygging av Sætre barnehage er det behov for en kapasitetsøkning på Sætre ungdomsskole. Det er foreløpig avsatt 400 mill. kroner, men prosjektet er ikke kostnadsestimert. Prosjektet ferdigstilles i 2032.

Skole - utvidelse Hvalstad
Hvalstad skole utvides fra en 2 parallell (inkludert paviljonger) til en fullverdig 4 parallell skole med idrettshall. Estimert budsjett er 566,8 mill. kroner inkludert prisstigning, med planlagt ferdigstillelse vinteren 2026. Det vil bli søkt om spillemidler til idrettshall/flerbrukshall.

Skole - utvidelse Mellom-Nes
Det er behov for mer undervisningsareal på Mellom-Nes skole. Det planlegges å bygge en etasje på eksisterende paviljong for å løse et kortsiktig behov. Det avsettes et budsjett på 15 mill. kroner. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2024.

Skole - utvidelse Solvang
Som følge av utbyggingen på Hønsjordet er det behov for en utvidelse av Solvang skole fra en 4 parallell til en 6 parallell skole. Det er foreløpig avsatt 300 mill. kroner, men prosjektet er ikke ferdig kostnadsestimert. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2033.

Brutto investeringer per år

Velferd

Tjenesteområde Velferd omfatter kommunale helse-, sosial- og omsorgstjenester, herunder habiliterings- og rehabiliteringstjenester, allmennlegetjenester, hjemmebaserte tjenester, psykisk helse- og rustjenester, tjenester til personer med funksjonsnedsettelser, heldøgnsomsorg og NAV.

Tjenesteområdet yter tjenester til innbyggere over 18 år. Tjenesteområde Velferd har omkring 2000 årsverk fordelt på ni virksomheter.

Tjenesteområde Velferd har et særlig ansvar for følgende temaplaner:

- Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker (vedtatt 08.03.22)
- Mestre hele livet - psykisk helse og rus (vedtatt 31.01.23)
- På lik linje - personer med nedsatt funksjonsevne (vedtatt 09.05.23)

KOSTRA-tall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	Lillestrøm	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet							
Ergoterapeut Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	2,0	1,6	3,1	0,7	2,6		3,5
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (antall)	15	15	16	20	12		18
Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktiv.- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (B) *) **)	1 357	1 347	1 426	1 028	1 449	1 384	1 384
Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B) *) **)	7 514	8 778	9 264	7 496	7 336	8 751	8 751
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	723	923	1 054	1 334	1 464	1 329	1 329
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	32,2 %	33,0 %	34,3 %	30,7 %	29,4 %	31,9 %	31,9 %
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over (B) *) **)	157 609	162 063	180 037	124 032	145 775	156 762	156 762
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	56 104	61 030	67 107	64 093	69 337	61 922	61 922
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	363 506	349 077	322 361	231 165	327 854	326 686	326 686
Dekningsgrad							
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	50,8 %	50,3 %	51,9 %	47,8 %	48,4 %		50,4 %
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	23,1 %	23,4 %	23,1 %	28,8 %	24,8 %		24,9 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (B)	10,2 %	9,1 %	11,3 %	9,5 %	8,4 %	11,8 %	11,8 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)	2,6 %	2,7 %	1,8 %	5,0 %	3,9 %	4,2 %	4,2 %

Ergoterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (kommunehelse+omsorg) (årsverk)	5,5	5,4	5,2	1,7	4,1		5,9
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	8,0	8,2	9,3	9,0	8,2	9,0	9,0

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

Status og utfordringer

Velferdstjenestene i Asker kommune skal være bærekraftige og sikre innbyggerne gode levekår og likeverdige tjenester. Kommunen skal legge til rette for god helse gjennom å forebygge og behandle sykdom og sikre likeverdige muligheter for helsefremmende aktivitet, fellesskap og samfunnsdeltakelse for innbyggere i alle aldre. Det er en viktig målsetting at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig. Dette forutsetter en samfunnsutvikling, en kultur hos de ansatte og holdninger i samfunnet som fremmer egenomsorg, mestring og brukermedvirkning. Kommunen skal vektlegge nærhet og tilgjengelighet til tjenestene, og skal utnytte de mulighetene og ressursene som finnes i nærmiljøet og sosiale nettverk. God helse og livskvalitet påvirkes av mange forhold. Derfor er det viktig å se bo- og tjenestetilbud i sammenheng, for på den måten å fremme god psykisk helse, trivsel og å forebygge ensomhet.

Nasjonale reformer og omstillinger har gitt kommunen et tydeligere og større ansvar for befolkningens helse- og tjenestetilbud.

Befolkningssammensetningen endres i årene fremover

Befolkningssammensetningen vil i årene fremover endre karakter. Samfunnet får flere eldre og flere som lever lenger, i kombinasjon med mindre fødselskull og færre i yrkesaktiv alder. Det kreves en bred og tverrsektoriell innsats for å utvikle kommunen til et aldersvennlig samfunn, med et differensiert bo- og tjenestetilbud.

Sosial ulikhet i helse

Selv om den generelle helsen jevnt over er god, er det betydelige forskjeller i helse og livskvalitet knyttet til utdanningsnivå og sosiale og økonomiske ressurser hos Askers innbyggere. Det er en sammenheng mellom utdanning og helse, hvor graden av god helse øker parallelt med lengden på utdanningsløpet. I arbeidet med å forebygge sosial ulikhet i helse, må kommunen ha fokus på helsefremmende samfunnsutvikling, sosiale møteplasser og egnede boliger.

Strammere økonomi og økende utenforskap

Økte renter, strømutgifter, prisstiging og en ustabil situasjon i Europa preger samfunnet, og påvirker også våre velferdstjenester. Flere husholdninger har økonomiske utfordringer. NAV opplever en markant økning i behovet for bistand. Det er både en økning i antall sosialhjelpsmottakere og økt utbetaling per mottaker. Det er også flere som søker nødhjelp og flere som trenger midlertidig bolig enn tidligere. Dette har skjedd samtidig med at kommunen har håndtert en høy bosetting av flyktninger.

Norge topper OECDs statistikk over andel av befolkningen som mottar uføretrygd og sykepenger. Til tross for at arbeidsinkludering har vært et politisk satsingsområde i mange år, er utenforskap en økende utfordring, særlig blant unge. Årsakene til utenforskap er komplekse. Utfordringene krever tverrsektoriell innsats og et tett samarbeid med ulike aktører i Askersamfunnet.

Flere tjenestemottakere med sammensatte behov

Endringer i sykdomsbildet innebærer at det blir stadig flere tjenestemottakere med sammensatte behov. Mange av disse er unge og trenger tjenester store deler av livet. Selv om det forventes at flere eldre vil ha bedre helse, vil også mange ha behov for helsetjenester. Demens og psykisk helse- og rusproblematikk antas å bli en økende utfordring fremover. Endringer i spesialisthelsetjenesten, med kortere sykehusopphold og omlegging til dagpoliklinikk og dagbehandling, gir kommunen økte oppgaver både med hensyn til kompetansekrav og omfang av tjenester.

Kommunen forventer at denne utviklingen vil fortsette. I Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 og i helsefellesskapssamarbeidet er det fokus på å skape utadvendte sykehus. Dette innebærer at sykehusene skal yte mer helsehjelp hjemme hos pasienten, og samarbeide mer både fysisk og virtuelt med kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette vil få konsekvenser for de kommunale tjenestene fremover. Endringene krever helhetlige og koordinerte tjenester, både i kommunen, spesialisthelsetjenesten og i andre organisasjoner, hvor enkelte tilbud i dag overlapper. Bedre samarbeid og koordinering vil gi et mer treffsikkert og helhetlig tilbud til den enkelte tjenestemottaker, samt bidra til mer effektive tjenester av god kvalitet.

Personer med nedsatt funksjonsevne opplever fortsatt manglende tilrettelegging på arenaer der de lever og oppholder seg. Dette omtales også som funksjonshemmende barrierer, og hindrer deres mulighet til aktivitet og deltakelse på lik linje med jevnaldrende. Temaplan På lik linje - personer med nedsatt funksjonsevne er en felles temaplan for tjenesteområdene Oppvekst og Velferd. Temaplanen skal bidra til en samfunns- og tjenesteutvikling i tråd med FN-konvensjonen om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne.

Mangel på kvalifisert personell

Tilstrekkelig arbeidskraft og fagutdannet helse- og sosialpersonell er en av de viktigste utfordringene for kommunen i årene fremover. Helsepersonellkommisjonen la i 2023 frem sin rapport NOU 2023: 4 *Tid for handling – personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste*. Kommisjonen vurderer at helse- og omsorgstjenestens andel av samfunnets totale arbeidsstyrke ikke kan øke vesentlig. Noe av løsningen er at helsepersonell i fremtiden vil måtte ta hånd om flere pasienter og brukere enn i dag, og det vises til at den største behovs- og aktivitetsøkningen vil komme i kommunene. Kommisjonen trekker frem seks tiltaksområder for å bidra til en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste: Organisering, oppgavedeling, arbeidstid, digitalisering, prioritering og kompetanse.

Det er anslått at Asker kommune vil ha en økning i bemanningsbehovet på 45 prosent, noe som tilsvarer omkring 1000 årsverk i helse- og omsorgstjenestene frem mot 2040, dersom vi fortsetter som før. Da det ikke vil være grunnlag for å rekruttere seg ut av bemanningsutfordringene, må kommunen fordele innsatsen på flere områder. Vi må tilrettelegge for en samfunnsutvikling som legger vekt på forebygging og helsefremmende stedsutvikling, for eksempel ved å utvikle inkluderende og aldersvennlige lokalsamfunn. Vi må jobbe med organisering og oppgavedeling i tjenestene. I tillegg må vi arbeide med konkrete tiltak for å beholde, utvikle og rekruttere kvalifiserte medarbeidere til helse- og omsorgstjenestene.

Allmennlegetjenesten i kommunene omfatter en rekke tjenester, der fastlegene yter de fleste. Fastlegen spiller en viktig rolle i helthetlige og sammenhengende brukerforløp. Nasjonalt har antallet innbyggere uten fastlege økt mye de siste årene, og utgjør i dag mer enn 215 000 personer. Mange kommuner har store utfordringer med å ivareta sitt sørge-for-ansvar. Asker kommune opplever også utfordringer med rekruttering av leger, selv om utfordringene er mindre enn i mange distriktskommuner.

Innovasjon og utvikling blir viktig

Velferdstjenestene må arbeide aktivt med å utvikle beste og neste praksis, og delta i nettverk, partnerskap og på delingsarenaer for å sikre innovativ kompetanse og gjennomføringskraft. For å sikre god kvalitet er det behov for mer kunnskap og praksisnær forskning på kommunale helse- og omsorgstjenester. Videre vil innovasjon, særlig knyttet til økt utnyttelse av teknologi, spille en sentral rolle for å utføre tjenestene på nye måter og støtte opp under selvstendighet, egenmestring og økt livskvalitet.

Dette skal vi oppnå

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanen. Tabellen under viser hvilke delmål innenfor hvert satsingsområde som er særlig relevante for tjenesteområde Velferd.

Hovedmål	Delmål
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.
	Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.	Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser.
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død.
	Innbyggerne har tilgang til grunnleggende, helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid.
	Innbyggere som mottar helsetjenester lever aktive og selvstendige liv, tar medansvar for egen helse og deltar i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov.
	Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.

Innspill fra hovedutvalget

Asker kommune har en modell der hovedutvalgene får mulighet til å komme med innspill og prioriteringer til handlingsprogrammet før kommunedirektørens forslag foreligger. Innspillene tar utgangspunkt i vedtatte temaplaner, som definerer politiske innsatsområder, retningsvalg og prioriteringer for samfunns- og tjenesteutviklingen i årene fremover.

Hovedutvalg for velferd ga gjennom vedtak i sak 13/23 sine innspill og prioriteringer til kommunedirektørens arbeid med Handlingsprogram 2024–2027. Hovedutvalgets vedtak fremgår av vedlegg til handlingsprogrammet.

Kommunedirektøren har i arbeidet med handlingsprogrammet vurdert utvalgets innspill og prioriteringer. De økonomiske rammebetingelsene tilsier at det er mindre rom for nye tiltak på drifts- og investeringsbudsjettet. Det er derfor særlig lagt vekt på å vurdere om utvalgets innspill kan realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer og iverksettes over flere år.

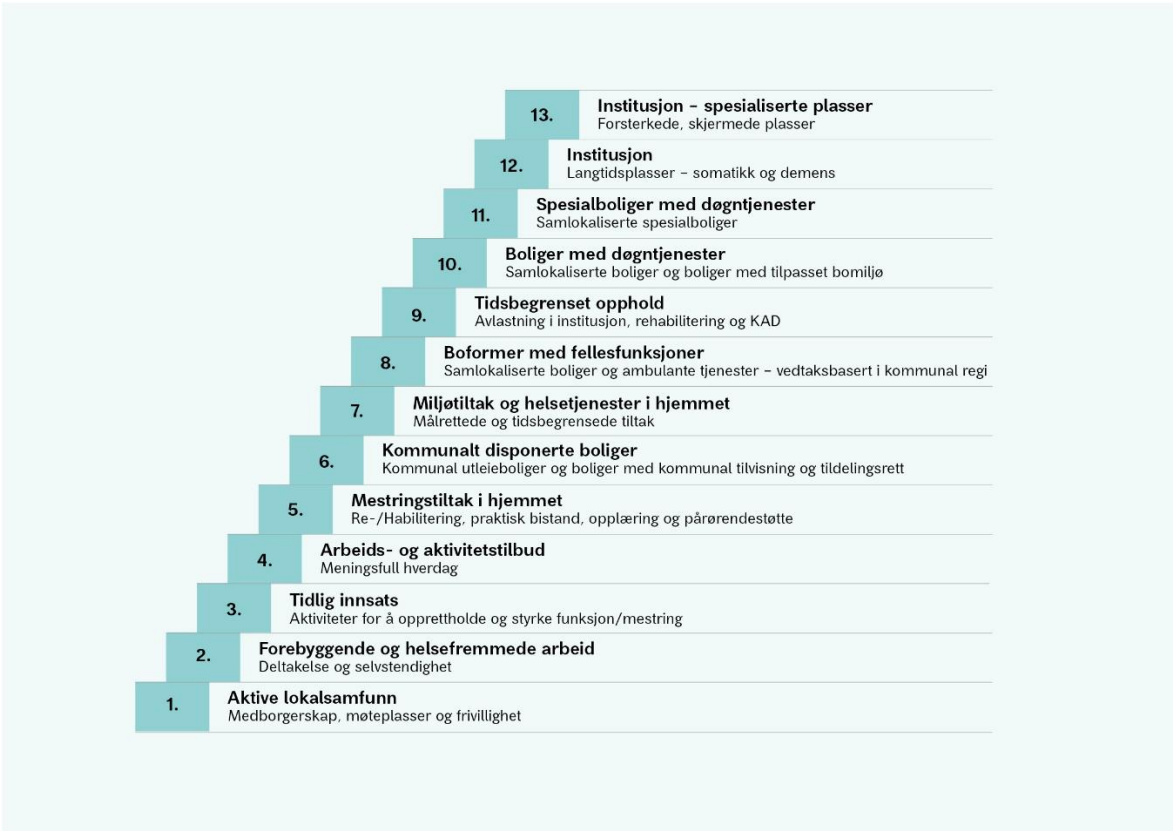
Prioriteringer i perioden

Nedenfor følger en beskrivelse av hvilke oppdrag tjenesteområdet vil prioritere i fireårsperioden for å møte utfordringene, nå målene og følge opp strategiene i kommuneplanen og temaplaner.

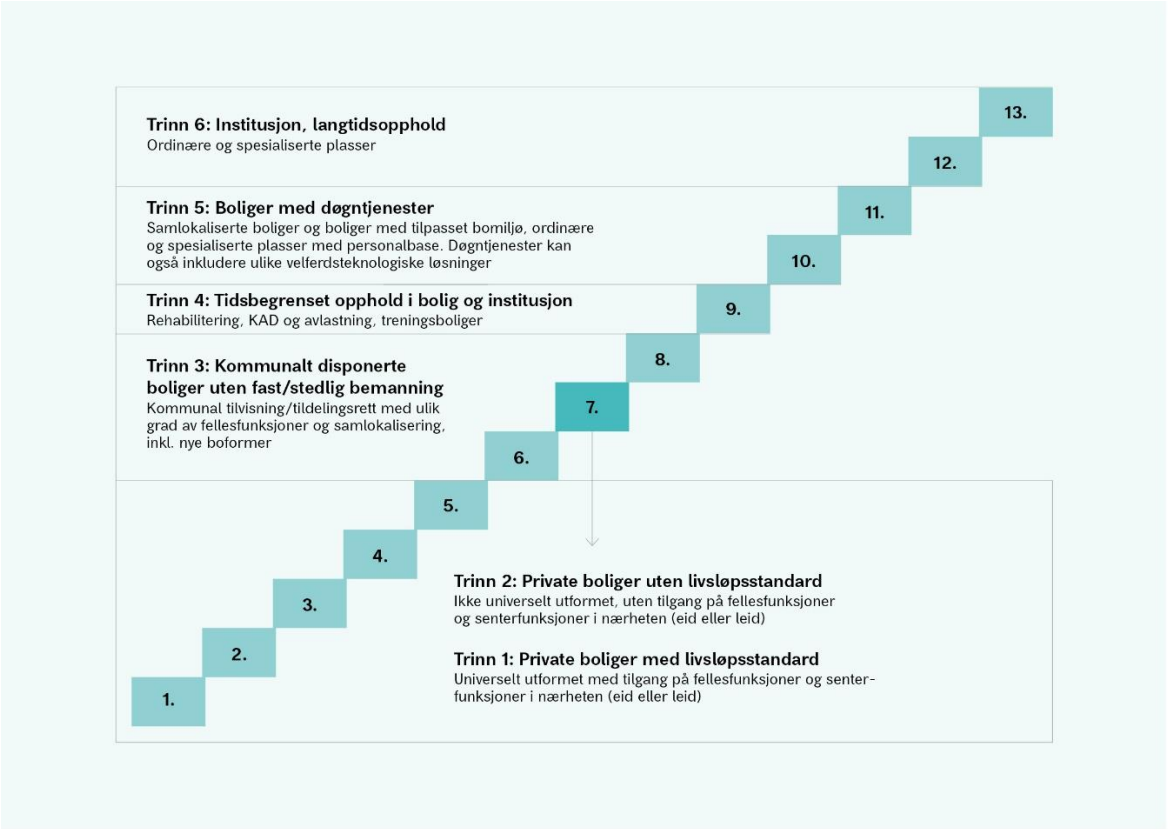
Bærekraftige helse- og omsorgstjenester for fremtiden

Tjenesteområde Velferd skal arbeide målrettet med å dreie ressursinnsatsen fra reparasjon og behandling til forebyggende arbeid og tidlig innsats. Dette gjelder alle målgrupper. Asker kommune har utviklet en innsatstrapp og en boligtrapp som legges til grunn for videreutviklingen av helse- og omsorgstjenestene i kommunen. Hensikten er å sikre god dimensjonering av tjenestene i dag og i fremtiden. Innsatstrappen og boligtrappen er verktøy for strategisk og økonomisk driftsmessig planlegging, tjenesteutvikling og styring, og skal i tillegg hjelpe den enkelte til å mobilisere egne ressurser og mestring.

Figuren under viser de 13 trinnene i innsatstrappen. En riktig dimensjonert innsatstrapp har tilstrekkelige tjenester som sikrer egenmestring og selvstendighet med utgangspunkt i innbyggernes behov. For å få til en dreining av innsatsen, må de laveste trinnene i innsatstrappen bygges ut i samskaping mellom kommunen og lokalsamfunnet.

Figuren under viser de seks trinnene i boligtrappen, og sammenhengen mellom innsatstrappen og boligtrappen.

Asker kommune etablerte høsten 2022 Program Velferd som skal sikre styring mot en fremtidig økonomisk bærekraftig drift og god livskvalitet, med utgangspunkt i innsatstrappen og boligtrappen. Programmet skal koordinere alle større utviklingsprosjekter og aktiviteter som retter seg mot tjenesteområdets kjernedrift, og er sentralt for å sikre implementering av temaplanene.

Tjenesteutvikling for å møte demografiendringene

Temaplan for leve hele livet - i et aldersvennlig Asker ble vedtatt av kommunestyret i mars 2022, og er en viktig plan for å møte demografiutfordringene. Både Program Velferd og porteføljen for inkluderende og aldersvennlig steds- og boligutvikling er sentrale for å gjennomføre strategiene i temaplanen, i tillegg til andre innovasjons- og utviklingsprosjekter.

Program Velferd styrer mot fremtidig økonomisk bærekraftig drift og god livskvalitet, ved tjenester som bygger opp om forebygging og best mulig mestring av egne liv innenfor hovedmålgruppene eldre, funksjonsnedsettelser og psykisk helse og rus. Programmet skal bidra til å realisere synergieffekter ved å koordinere alle større utviklingsaktiviteter ut fra avhengigheter. Dette inkluderer utvikling og mulig styrking av heltidskultur, oppgaveforskyvning, bidra til flere seniorer i arbeid, lavterskeltjenester, ambulerende tjenester, samskaping, tjenester for å planlegge alderdom, trygghets- og mestringsteknologi og pårørendestøtte.

Porteføljen for inkluderende og aldersvennlig steds- og boligutvikling styrer mot bærekraftig utvikling av infrastruktur, som er et premiss for bærekraftig tjenesteutvikling når det gjelder private boliger, kommunale institusjonsbygg, anlegg og boliger, samt sosiale møteplasser.

Samlet skal temaplanen, programmet, porteføljen og annen samfunns- og tjenesteutvikling styre Asker mot bærekraftige løsninger i møte med demografiutfordringene. Flere skal få bedre forutsetninger for mestring, selvstendighet og tilgang på service og møteplasser ved at kommunen styrker senterstrukturen og utvikler helseknutepunkt (5-minutterstettsteder) med lett tilgang eller rullatoravstand til sosiale arenaer, hverdagstjenester og helsetilbud.

En bærekraftig tjenesteutvikling forutsetter også at flere eldre selv planlegger egen alderdom, for eksempel i en egnet bolig som ligger i kort avstand til helsetilbud, hverdagstjenester og sosiale møteplasser. Planlegging for aldring og mindre mobilitet fremmer mulighetene for egenmestring, god livskvalitet og mindre ensomhet. Asker kommune har en viktig rolle med å kommunisere og gi innbyggerne råd knyttet til dette.

Tabellen under viser beregnet dekningsgrad for heldøgnsomsorg for eldre frem mot 2027. Dekningsgraden er basert på prognose for antall innbyggere over 80 år. I 2027 er det lagt inn 100 nye sykehjemsplasser. Ved å gå ned på dekningsgraden må det parallelt skje oppbygging av ambulante tjenester og lavterskel-/støttetjenester, samt økt bruk av velferdsteknologiske tjenester og nye måter å jobbe på. Asker kommune har en lavere andel eldre over 80 år på institusjon enn sammenlignbare kommuner. Antallet hjemmeboende som venter på langtidsplass har også vært stabilt lavt i en årrekke.

Heldøgnsplasser eldre	2024	2025	2026	2027
Faktisk antall plasser	862	862	862	862
Vedtatte nye plasser	0	0	0	100
Sum antall plasser	862	862	862	962

Dekningsgrad	17,8 %	16,8 %	15,7 %	16,6 %

Ungt utenforskap

Ungdom som ikke kommer inn i arbeid eller utdanning er en spesielt utsatt gruppe som står i fare for varig utenforskap. I Asker står 11 prosent av unge mellom 16 og 25 år utenfor jobb og utdanning. For å få flere unge i utdanning og arbeid kreves det tidlig innsats i skole og familie, tett oppfølging av den enkelte elev, møteplasser og oppsøkende og forebyggende tjenester. Dette krever god koordinering og samarbeid mellom tjenesteområdene, NAV, næringslivet, frivilligheten og ulike instanser som fylkeskommunen og helseforetaket.

Gjennom å delta i arbeidet i porteføljen for ungt utenforskap, vil tjenesteområde Velferd i perioden ha særlig fokus på å samordne innsatsen for at flere unge i Asker skal oppleve mestring, gjennomføre videregående skole og komme i arbeid. Lavterskel aktivitetstilbud for personer som ikke har anledning til å delta i ordinært arbeidsliv skal videreutvikles.

Inkludering, deltakelse og fritid

Ved å bygge et robust og aktivt lokalsamfunn legger Asker kommune til rette for forebygging og utsetting av tjenester på de høyere trinnene i innsatstrappen. Det skal i perioden settes i gang et tverrsektorielt samarbeid med tjenesteområdene Medborgerskap og Oppvekst om inkluderende møteplasser og aktiviteter. Det vil være fokus på å videreutvikle samarbeidet med fritids-, kultur- og idrettsfeltet for å bidra til økt deltakelse og inkludering av personer med psykisk helse- og/eller rusutfordringer. Innbyggertorgene som møtearena skal videreutvikles i perioden, blant annet gjennom videre samarbeid med tjenesteområde Medborgerskap om seniortilbud.

Mestringsfølelse og selvstendighet er en viktig del av god helse. Deltakelse og medvirkning i møte med helse- og omsorgstjenesten bidrar til å støtte opp under dette. Ansatte og ledere i Velferd får opplæring i medborgerskap i praksis, og benytter metodene for samskaping og brukerinvolvering i møte med tjenestemottakere og pårørende, samt i utviklingen av nye kultur- og aktivitetstilbud.

Tjenesteområde Velferd har god erfaring med samarbeid med frivillige, blant annet gjennom Aktiv omsorg. Det er utviklet en modell for frivillighet i Velferd. Modellen skaper et system for kompetanseheving, tiltak for å fremme god kultur for samarbeid mellom medarbeidere og frivillige i kommunen, og et faglig nettverk for medarbeidere som har frivillighet som arbeidsfelt. Frivillighetsmodellen skal videreutvikles og implementeres i flere virksomheter i perioden for å øke den frivillige innsatsen i tjenesteområdet. Et viktig fokusområde vil også være å øke den frivillige innsatsen blant personer som mottar tjenester fra kommunen.

Familie, nettverk og pårørende

Pårørende er en uvurderlig ressurs både for sine nærmeste og for helsevesenet. Pårørende er en viktig samarbeidspartner, også ved utvikling av helse- og omsorgstjenestene. Det er viktig med støtte til pårørende som står i krevende omsorgsoppgaver, blant annet for å forebygge at pårørende utvikler egne helseplager og klarer å stå i omsorgsoppgaver over tid. Tjenesteområdet skal utvikle og systematisere samarbeidet slik at pårørende opplever kvalitet og enhetlig tilnærming i møte med kommunen. Det vil i perioden være fokus på pårørendeopplæring og videreutvikling av avlastningstilbudet til pårørende til personer med demens. Det ligger mer informasjon om tilbudet til pårørende på kommunens nettsider.

Bolig og bomiljø

Asker kommune har en målsetning om at flest mulig skal bo i egen eid eller leid bolig, og at de ved behov får ambulante tjenester av kommunen i eget hjem. Flere skal så langt det er mulig inkluderes i ordinære bomiljøer. Tjenesteområdet vil i perioden blant annet ha fokus på boligtilpasning og boligrådgivningstjenester, som skal bidra til at flere kan bo i egnede boliger. Dagens tjenester og tilbud skal videreutvikles i tråd med innsatstrappen og boligtrappen, og boligsosiale behov skal spilles inn i reguleringsplaner.

Rekruttere og beholde kompetanse

Kompetanse og personellmessige utfordringer får betydning for både kapasiteten og kvaliteten på tjenestetilbudet. Utfordringene vil kreve både effektiv og fleksibel bruk av ressurser, samt endret kompetanse. Utviklingen av tjenesteprofilen vil kreve en ny tilnærming og andre måter å løse oppgaver på, herunder holdningsskapende arbeid for å sikre fokus på medborgerskap og økt samhandling med sivilsamfunnet og andre aktører.

Tjenesteområde Velferd skal skape gode brukeropplevelser gjennom riktig bruk av kompetanse til riktig tid. Kommunen gjennomføre piloter innen oppgavedeling (Tørn) og heltidskultur, og gjør forsøk med organisering av oppgavene i kommunens omsorgstjenester. Videre skal tjenesteområdet jobbe målrettet med kompetanseutvikling i tett samarbeid med HR-seksjonen.

Velferdsteknologi

For å bidra til at innbyggerne kan bo i eget hjem lengst mulig, er det vesentlig å styrke satsingen på velferdsteknologiske løsninger. Tjenesteområde Velferd har vedtatt et program for velferdsteknologi. Programmet inneholder blant annet bruk av lokaliseringstjenester, medisineringsstøtte, eRom, digital hjemmeoppfølging, digitalt tilsyn og videodialog. Programmet videreføres og videreutvikles i perioden.

Videre skal tjenesteområdet jobbe med utbredelse av velferdsteknologi på tvers av virksomheter. Samspillet mellom tjenester og teknologi er viktig, og teknologi skal være en integrert del av tjenestene til alle målgrupper. Velferdsteknologi skal implementeres i henhold til vedtatt program. Eksisterende løsninger skal skaleres opp og nye løsninger skal vurderes og utvikles ved behov.

Innovasjon gjennom nettverk og partnerskap

Tjenesteområdet skal jobbe med innovasjon og trinnvise forbedringer av tjenester, prosesser og organisasjonen. Velferdstjenestene skal delta i nettverk, partnerskap og på delingsarenaer for å sikre innovativ kompetanse og gjennomføringskraft. Asker kommune deltar i partnerskapet HelseHub, som er en samarbeidsplattform for helserelatert forskning og innovasjon. Det samarbeides om å identifisere og utvikle felles prosjekter, dele ny kunnskap og erfaringer, samt etablere felles møteplasser mellom helsetjenesten og næringsaktører i et utviklingsløp.

Asker deltar også i prosjektet CoTecH – samskapt helseteknologi (Co-Created Health Technology). Gjennom samskapt helseteknologi samles teknologileverandører, brukere og pasienter, helsetjenester og forskere i partnerskap for å skape digital helseteknologi. Forskere skal bidra med å utvikle og kvalitetssikre kunnskap som legges til grunn for ny teknologi, nye tjenester, opplæring og utdanning.

Asker kommune deltar i nettverket til Senter for et aldersvennlig Norge, der dagens og fremtidens løsninger diskuteres og utvikles i samarbeid med nettverkskommunene, partnere og næringslivet. Asker

kommune deltar også sammen med Posten og KS i pilotering av nye tjenester til innbyggerne gjennom Postens distribusjonsnett.

Redusere behovet for transport

Tjenesteområde Velferd skal på lik linje med andre tjenesteområder bidra til at Asker kommune når sine klimamål. De største direkte klimagassutslippene i Asker kommer fra transport, og særlig fra personbiler. Implementering av strategiene i temaplanene vil på sikt kunne bidra til mindre reiseaktivitet, ved blant annet å ta i bruk velferdsteknologi, strategisk plasserte baser for ambulante tjenester og boliger i tilknytning til egnede lokal- og nærsentre. Tjenesteutvikling i tråd med strategiene i temaplanene vil dermed kunne bidra til en mer klimavennlig samfunnsutvikling.

Videre vil arbeidet med demografiutfordringene i porteføljen for inkluderende og aldersvennlig steds- og boligutvikling ha en positiv klimaeffekt. Hvis flere innbyggere bor i 5-minutterstettsteder og boliger som er egnet for alderdom, vil transportbehovet og klimafotavtrykket bli redusert.

Driftsbudsjett

Tjenesteområde Velferd er budsjettmessig inndelt i fire programområder som vil være grunnlag for økonomistyring og -rapportering. Programområdene er NAV, Hjemmetjenester og institusjon, Psykisk helse og rus, samt Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser. Programområde Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser inkluderer virksomheten Velferdsforvaltningen. Virksomheten Helse og rehabilitering inngår i programområde Hjemmetjenester og institusjon.

Tabellen viser fordeling av budsjettet på programområder.

Beløp i 1000 kr

Programområde	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Hjemmetjenester og institusjon	1 326 160	1 333 410	1 357 160	1 417 410
NAV	161 102	161 122	161 122	161 122
Psykisk helse og rus	207 217	208 967	210 467	211 967
Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser	622 976	611 376	605 076	598 776
Totalsum	**2 317 454**	**2 314 874**	**2 333 824**	**2 389 274**

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	**2 172 475**	**2 172 475**	**2 172 475**	**2 172 475**
Sum Tekniske justeringer	**105 153**	**105 173**	**105 173**	**105 173**
Sum Budsjettendringer inneværende år	**86**	**86**	**86**	**86**
Tidligere vedtatte tiltak				
Basistilskudd til fastleger fra 1. mai 2023	4 193	4 193	4 193	4 193
Eldre - hjemmebaserte tjenester - økning i antall eldre	5 750	11 250	16 250	16 250
Eldre - sykehjem/boliger med heldøgns omsorg	0	0	15 000	74 500
Harmonisering av arbeids- og aktivitetssenter Asker sør	0	2 400	2 400	2 400
Helsehus - Søndre Borgen	32 000	32 000	32 000	32 000
Personer med funksjonsnedsettelser - arbeid og aktivitet	3 000	6 000	9 000	9 000
Personer med funksjonsnedsettelser - boliger på Nedre Sem	6 500	7 800	7 800	7 800
Sum Tidligere vedtatte tiltak	**51 443**	**63 643**	**86 643**	**146 143**
Konsekvensjusteringer	**156 681**	**168 901**	**191 901**	**251 401**
Konsekvensjustert ramme	**2 329 156**	**2 341 376**	**2 364 376**	**2 423 876**
Omstilling og effektivisering				
Omstilling og effektivisering - Velferd	-43 900	-62 200	-69 500	-76 800
Sum Omstilling og effektivisering	**-43 900**	**-62 200**	**-69 500**	**-76 800**
Nye tiltak				
Demografijustering - Brukerstyrt personlig assistanse	750	1 500	2 250	3 000
Demografijustering - Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser	750	1 750	2 750	3 750
Demografijustering og satsing - Psykisk helse og rus	2 500	4 250	5 750	7 250
Elveplassen hospits, ny avtale - 2. tertial 2023	635	635	635	635
NAV økte satser sosialhjelp 1. juli 2023	12 374	12 374	12 374	12 374
RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	10 189	10 189	10 189	10 189
Styrking av legetjenesten	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Nye tiltak	**32 198**	**35 698**	**38 948**	**42 198**
Nye tiltak og realendringer	**-11 702**	**-26 502**	**-30 552**	**-34 602**
Ramme 2024-2027	**2 317 454**	**2 314 874**	**2 333 824**	**2 389 274**

Tidligere vedtatte tiltak

Basistilskudd til fastleger fra 1. mai 2023
Basistilskuddet til fastlegene ble styrket fra 1. mai 2023. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og budsjettet justeres i samsvar med behovet.

Eldre - hjemmebaserte tjenester - økning i antall eldre
Befolkningsprognosene viser en stor økning i aldersgruppen 67 år og eldre i handlingsprogramperioden. Budsjettet til hjemmebaserte tjenester styrkes utover i perioden.

Eldre - sykehjem/boliger med heldøgns omsorg
Det planlegges et nytt bo- og omsorgssenter med 100 plasser fra 2027. Det avsettes driftsmidler i henhold til det.

Harmonisering av arbeids- og aktivitetssenter Asker sør
Som en del av harmoniseringsprosessen er det behov for å bygge ut et arbeids- og aktivitetstilbud sør i kommunen. Plassene er tenkt som en del av konseptet for utvikling av Klokkarstua bo- og aktivitetssenter, med bolig til ulike brukergrupper og arbeids- og aktivitetstilbud.

Helsehus - Søndre Borgen
Det etableres 40 nye plasser i nytt helsehus ved Søndre Borgen fra høsten 2023. Det avsettes driftsmidler til helårsdrift fra 2024.

Personer med funksjonsnedsettelser - arbeid og aktivitet
Det avsettes driftsmidler til arbeids- og aktivitetstilbud for personer med funksjonsnedsettelser i handlingsprogramperioden, inklusive 20 nye plasser på Nedre Sem fra 2024.

Personer med funksjonsnedsettelser - boliger på Nedre Sem
Det avsettes midler til drift av 6 omsorgsboliger på Nedre Sem med innflytting fra mars/april 2024.

Omstilling og effektivisering

Omstilling og effektivisering - Velferd
For å opprettholde kommunens økonomiske handlingsrom, foreslår kommunedirektøren en omstilling og effektivisering i Asker kommune på 120 mill. kroner i 2024. Dette tilsvarer 1,9 prosent av netto driftsramme.

Tjenesteområdene i Asker kommune er store og robuste. Kommunen må i økende grad ha fokus på omstilling og søke å løse oppgaver på nye måter slik at kommunen får mer ut av ressursene. Effektiviseringskravet vil i størst mulig grad bli håndtert slik at dekningsgrader og kvalitet blir opprettholdt.

Kommunedirektøren foreslår følgende fordeling av omstillings- og effektiviseringstiltak på 43,9 mill. kroner innenfor tjenesteområde Velferd.

Programområde	**Beløp i hele 1 000 kr**
Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser	17 240
NAV	950
Hjemmetjenester og institusjon	17 910
Psykisk helse og rus	7 800

Omstillingstiltakene i tjenesteområde Velferd vil blant annet innebære bemanningstilpasning, økt tilrettelegging for heltidskultur (inkludert TØRN), redusert innleie av vikarer, ekstrahjelp og bruk av overtid, samt økt bruk av velferdsteknologi. Flere hele stillinger vil bidra til bedre arbeidsmiljø, større forutsigbarhet i bemanningen og bedre tjenester til innbyggerne. I tillegg vil det arbeides med å styrke, samle og eventuelt endre lavterskeltilbud for å forebygge behovet for tjenester på høyere nivåer i innsatstrappen. Dette betinger at eksisterende tilbud og nye tilbud sees i sammenheng, og at det sikres et likeverdig tilbud i hele kommunen, tilpasset innbyggernes behov.

Eventuelle omstillingstiltak av prinsipiell karakter vil bli lagt frem for politisk behandling i februar 2024 og eventuelt i tertialrapporter. Kommunedirektøren vil legge til rette for medvirkningsprosesser med berørte virksomheter og brukere, samt dialog med hovedutvalget.

Nye tiltak

Demografijustering - Brukerstyrt personlig assistanse
Befolkningsprognosene viser at aldersgruppen 18-67 år vil øke fremover, og det er dermed beregnet en økning i gruppen som har behov for brukerstyrt personlig assistanse. Budsjettet styrkes i henhold til behovet.

Demografijustering - Tjenester til personer med funksjonsnedsettelser
Befolkningsprognosene viser at aldersgruppen 20-66 år vil øke fremover, og det er dermed beregnet et økt behov for tjenester til personer med funksjonsnedsettelser. Budsjettet styrkes i henhold til behovet.

Demografijustering og satsing - Psykisk helse og rus
Befolkningsprognosene viser at aldersgruppen 20-66 år vil øke fremover, og det er dermed beregnet et økt behov for tjenester til målgruppen psykisk helse og rus. I tillegg foreslår regjeringen i statsbudsjettet for 2024 en økt satsing på psykisk helse og rus. Budsjettet økes i henhold til dette.

Elveplassen hospits, ny avtale - 2. tertial 2023
Det er inngått ny avtale mellom NAV og Asker kirkelige fellesråd om drift av 10 hospitsplasser på Elveplassen, noe som innebærer en økning fra 8 til 10 plasser. Budsjettet styrkes i henhold til dette.

NAV økte satser sosialhjelp 1. juli 2023
De veiledende satsene for sosialhjelp ble varig økt med 10 prosent fra 1. juli 2023. Kommunens rammetilskudd økes for å kompensere for dette. Endringen får helårseffekt fra 2024.

RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Priskompensasjon gjennom revidert nasjonalbudsjett 2023 som følge av økte priser. Kommunens rammetilskudd økes for å kompensere for dette.

Styrking av legetjenesten
Asker kommune ligger lavere på legedekning enn sammenlignbare kommuner. Budsjettet økes fra 2024 for å styrke legetjenesten.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Brutto prosjektutgift**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024-27**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Velferd													
Eldre - sykehjem/boliger med heldøgns omsorg	2027	696 100	4 000	300 000	300 000	86 100	690 100	0	-0	-0	0	0	0
Eldre - Sykehjem/boliger med heldøgnsomsorg Vettre	2030	485 700	0	0	0	0	0	200 000	200 000	82 700	0	0	0
Eldre - Søndre Borgen sykehjem	2024	10 800	10 800	0	0	0	10 800	0	0	0	0	0	0
Helsehus - Søndre Borgen	2023	241 800	7 050	0	0	0	7 050	0	0	0	0	0	0
Inventar og utstyr - Velferd	LØPENDE		275	275	550	550	1 650	550	550	550	550	550	550
Koordineringspott bygg - Velferd	LØPENDE		4 000	4 000	8 000	8 000	24 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger - Bleikerfaret	2029	52 450	0	0	0	14 100	14 100	14 100	23 250	0	0	0	0
Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger - Nedre Sem låve	2024	154 750	54 300	9 950	0	0	64 250	0	0	0	0	0	0
Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger 2026	2029	48 500	0	0	2 000	2 000	4 000	16 000	21 600	5 900	0	0	0
Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger 2028	2031	61 000	0	0	0	1 000	1 000	1 000	20 000	20 000	19 000	0	0
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger 2023	2023	55 675	26 675	0	0	0	26 675	0	0	0	0	0	0
Psykisk helse og rus - omsorgsboliger 2028	2031	65 200	0	0	0	1 000	1 000	1 000	20 000	20 000	23 200	0	0
Velferdsteknologi - infrastruktur og utstyr	2024	12 000	3 000	0	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Sum Velferd		**1 883 975**	**110 100**	**314 225**	**310 550**	**112 750**	**847 625**	**240 650**	**293 400**	**137 150**	**50 750**	**8 550**	**8 550**

Eldre - sykehjem/boliger med heldøgns omsorg
Det er vedtatt å etablere et sykehjem/boliger med heldøgns omsorg med ca. 100 plasser i Kloppedalen i Heggedal. Antall plasser må tilpasses tomtas beskaffenhet. Estimert budsjett 696,1 mill. kroner inkludert prisstigning og prosjektet ferdigstilles årsskiftet 2026/2027. Det vil bli søkt om tilskudd fra Husbanken.

Eldre - Sykehjem/boliger med heldøgnsomsorg Vettre
Det er vedtatt å etablere et sykehjem/boliger med heldøgns omsorg med ca. 75 plasser på Vettre. Estimert budsjett 485,7 mill. kroner inkludert prisstigning og prosjektet ferdigstilles i 2030. Det vil bli søkt om tilskudd fra Husbanken.

Eldre - Søndre Borgen sykehjem
Det er vedtatt 10,8 mill. kroner inkludert prisstigning i 2024 til nødvendige oppgraderinger av Søndre Borgen sykehjem, jf. F-sak 178/22.

Helsehus - Søndre Borgen
Det bygges et helsehus på Søndre Borgen inkludert 40 nye heldøgnsplasser. Drift av eksisterende bygningsmasse søkes videreført inntil det er avklart hva som gjøres med denne. Estimert budsjett er 241,8 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet ferdigstilles i 2023. Midlene i 2024 skal dekke sluttoppgjør og ferdigstillelse av uteområdet.

Inventar og utstyr - Velferd
Det er vedtatt 0,275 mill. kroner i årene 2024-2025 og 0,55 mill. kroner årlig fra 2026 til kjøp av inventar og utstyr for Velferd.

Koordineringspott bygg - Velferd
Det er vedtatt 4 mill. kroner i årene 2024-2025 og 8 mill. kroner årlig fra 2026 til koordineringspott for Velferd. Midlene benyttes til mindre investeringer i eksisterende bygningsmasse.

Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger - Bleikerfaret
Det er vedtatt å etablere 6 omsorgsboliger med personalbase for personer med nedsatt funksjonsevne på Bleikerfaret. Estimert budsjett er 52,5 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i tre år og ferdigstilles høsten 2029. Det vil bli søkt om tilskudd fra Husbanken.

Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger - Nedre Sem låve
Det er vedtatt å utvikle låven på Nedre Sem gård til et arbeidssenter med ca. 20 nye plasser, i kombinasjon med 6 leiligheter og base til personer med nedsatt funksjonsevne. Estimert budsjett er 154,8 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet ferdigstilles våren 2024. Et nøkternt omfang av løst inventar, maskiner og utstyr er inkludert i bevilgningen. Kommunen har mottatt tilsagn om tilskudd fra Husbanken.

Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger 2026
Det er behov for ny omsorgsbolig med 8 plasser til personer med nedsatt funksjonsevne. Lokalisering er ikke avklart. Estimert budsjett er 48,5 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i tre år og ferdigstilles i 2029. Det vil bli søkt om tilskudd fra Husbanken.

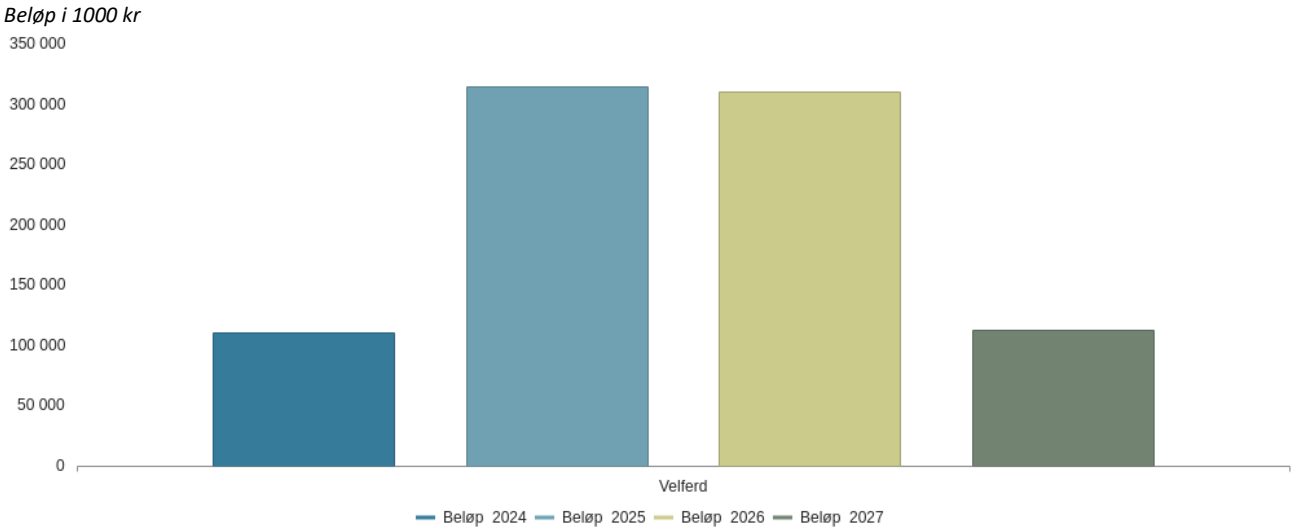
Personer med funksjonsnedsettelser - omsorgsboliger 2028
Det er behov for ny omsorgsbolig med 10 plasser til personer med nedsatt funksjonsevne. Lokalisering er ikke avklart. Estimert budsjett er 61 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i tre år og ferdigstilles i 2031. Det vil bli søkt om tilskudd fra Husbanken.

Psykisk helse og rus - omsorgsboliger 2023
Det er behov for omsorgsbolig med 12 plasser til personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus, blant annet for å redusere bruk av utenbysplasser. Det planlegges 12 boliger i eksisterende bygningsmasse på Klokkarstua. Estimert budsjett er 55,7 mill. kroner inkludert prisstigning. Det vil bli søkt om tilskudd fra Husbanken. De 7 første boligene ble ferdigstilt i januar 2023, og de siste 5 boligene ferdigstilles vinteren 2024.

Psykisk helse og rus - omsorgsboliger 2028
Det er behov for omsorgsbolig/boliger med 8 plasser til personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus. Lokalisering er ikke avklart. Estimert budsjett er 65,2 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i tre år og ferdigstilles i 2031. Det vil bli søkt om tilskudd fra Husbanken.

Velferdsteknologi - infrastruktur og utstyr
Økt bruk av velferdsteknologi er viktig for å sikre en trygg og effektiv tjenesteproduksjon. Det er blant annet startet et utredningsarbeid i HelseHub-samarbeidet om organisering av et responssenter. Det er avsatt 12 mill. kroner til velferdsteknologi (infrastruktur og utstyr) i perioden 2021-2024.

Brutto investeringer per år

Samfunnstjenester

Tjenesteområde Samfunnstjenester omfatter utvikling, forvaltning og drift av kommunale bygg og eiendommer, offentlig infrastruktur som vei, vannforsyning og avløpshåndtering, håndtering av overvann, flomveier og dammer, samt brann- og redningstjenesten. Videre har tjenesteområdet ansvar for klima og miljø, samferdsel, kyst- og fjordressurser, natur- og kulturlandskap, viltforvaltning, landbruk, parker og friluftsområder, samt forvaltning og drift av renovasjon. Transporttjenester for mennesker med funksjonsnedsettelser, renholdstjenester og praktisk bistand ligger også til tjenesteområdet. Tjenesteområde Samfunnstjenester har ca. 450 årsverk fordelt på seks virksomheter.

Kommunen har organisert en rekke tekniske tjenester gjennom interkommunale samarbeid. De viktigste er Vestfjorden avløpsselskap (VEAS), Asker og Bærum vannverk IKS, Glitrevannverket IKS og Asker og Bærum brann og redning IKS. Tjenesteområdet har et viktig grensesnitt mot kommunens eiendomsutviklingsselskap Askerhalvøya Eiendom AS.

Tjenesteområde Samfunnstjenester har et særlig ansvar for følgende temaplaner:

- Handling mot klimaendringene (vedtatt 15.06.21)
- Vann og vannmiljø (vedtatt 08.03.22)
- Naturmangfold (vedtatt 20.06.23)
- Eiendom (vedtas 1. kvartal 2024)
- Samferdsel og mobilitet (vedtas 2. kvartal 2024)

KOSTRA-tall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	Lillestrøm	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet							
Brutto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 pr. innbygger, konsern (1000 kr) *)	1 031	982	838	966	1 046		1 113
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall brutto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde beløp per innbygger (kr) *)	1 459	1 344	1 151	1 392	1 452		1 519
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	10,2 %	10,8 %	12,5 %	8,5 %	11,2 %	10,0 %	10,0 %
Produktivitet							
Avløp - driftsutgifter per innbyggere tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb) *)	1 332	1 235	1 114	1 233	2 078		
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate *)	343 286	385 751	422 063	431 780	344 350		379 274
Formålsbygg, kommune Areal per bruker (m2)	4,6	4,8	4,9	4,4	4,5		4,4
Herav utgifter til renholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter (B) *)	175	162	141	156	191	163	163

Korrigerte brutto driftsutgifter totalt eiendomsforvaltning, kommune utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	1 628,6	1 693,7	1 815,7	1 386,0	1 572,8		1 563,9
Renovasjon - Gebyrgrunnlag per årsinnbygger for kommunal avfallshåndtering (kommune) *)	1 383	1 334	1 069	1 277	1 351		
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter (B) *)	104	132	147	176	102	122	122
Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb) *)	963	974	909	859	1 370		
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 945	3 878	3 367	3 038	3 809		3 171
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	4 115	4 103	3 251	5 575	5 614	3 807	3 807
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	3 133	3 278	2 632	3 556	3 669		2 583
Dekningsgrad							
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	42,6 %	31,9 %	27,0 %	39,8 %	30,0 %		
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,6 %	0,5 %	0,2 %	0,8 %	0,6 %		
Andel km tilrettelagt for syklende i prosent av alle kommunale veier (prosent)	32,4 %	32,7 %	33,2 %	27,9 %	22,7 %		22,3 %
Andel kommunale veier og gater med belysning i prosent av alle kommunale veier og gater	81,0 %	81,2 %	99,2 %	100,0 %	94,5 %		96,2 %
Kvalitet							
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke	5,6 %	5,3 %	4,7 %	0,8 %	11,5 %		3,7 %
Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	49,2 %	47,9 %	47,5 %	52,7 %	45,4 %		40,2 %
Avløp - Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år	1,0 %	0,8 %	1,1 %	1,2 %	0,6 %		
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	438	390	285	438	317		0
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Antall bygningsbranner (antall)	44	41	36	49	47	669	669
Formålsbygg, kommune Alle energityper Energibruk per m2 eid areal (kWh)	139	130	134	126	146		

**) Inflasjonsjustert med deflator*

Status og utfordringer

Nødvendig infrastruktur i form av kommunaltekniske anlegg og formålsbygg er en forutsetning for utvikling av tettsteder og boligområder. Det er en målsetting at kommunen skal sørge for utbygging av teknisk infrastruktur og formålsbygg i tråd med den utbyggingstakten kommuneplanen legger opp til. Kommunens infrastruktur må søkes utnyttet maksimalt med hensyn til bolig- og næringsutvikling, og investeringer i nye områder må prioriteres i henhold til kommuneplanens arealdel.

Global oppvarming og tap av biologisk mangfold truer livsgrunnlaget. Dette krever kraftfulle tiltak. Tjenesteområde Samfunnstjenester har et særskilt ansvar for å utvikle og dreie kommunens virksomhet i en miljøvennlig retning, samt drive holdningsskapende arbeid i Askersamfunnet. Tjenesteområdet skal

også sikre at kommunen er best mulig rustet for klimaendringer ved å forebygge og redusere konsekvensene av dem.

Asker har en unik natur og kystlinje. Det er viktig å sørge for bærekraftig bruk av kyst- og jordressursene, ivareta den blå-grønne strukturen, begrense tap av biologisk mangfold, ta vare på kulturlandskapet, samt tilrettelegge for et aktivt jordvern, skogbruk og lokal matproduksjon.

Asker kommune preges i dag av høy trafikkbelastning på veinettet, noe som medfører utfordringer med kø, trafikksikkerhet, støy og forurensing. For å bedre trafikksituasjonen for innbyggerne, må fremtidige transportbehov løses på en annen måte enn i dag. Det handler både om å redusere behovet for transport, gjøre det mer attraktivt å gå, sykle og reise kollektivt, samt å utnytte alle transportmidler bedre. Forutsigbarhet i reisetid er en viktig kvalitet. Der det ikke finnes bedre alternativer enn biltransport, må kapasiteten på veinettet utvikles og parkeringsmulighetene utnyttes bedre.

Å sikre fremkommelige og trygge veier, sikker og pålitelig vannforsyning, miljøriktige avfallsløsninger, trivelige friområder og godt vedlikeholdte kommunale bygninger og uteområder, er blant kommunens kjerneoppgaver. Samferdsel er delt mellom flere offentlige forvaltningsnivåer. Kommunen har en viktig koordinerings- og pådriverrolle overfor staten, fylket og kollektivselskapene.

Tilstanden på infrastrukturen knyttet til vann og avløp varierer i kommunen. Det er behov for betydelige investeringer i årene fremover for å sikre en akseptabel kvalitet på dagens ledningsnett og behandlingsanlegg for drikkevann og avløp, og for å imøtekomme de store utbyggingsbehovene og ønsket om utvikling og vekst i tråd med kommuneplanen.

Innbyggerne får drikkevann fra Glitrevannverket, Asker og Bærum vannverk, fra kommunens eget vannverk ved Sandungen (Hurum) og fra to private anlegg på Filtvet/Tofte. Sætre og Slemmestad mangler tilfredsstillende løsning for reservevann. Det meste av avløpet fra kommunen håndteres av renseanlegget på VEAS. Kommunens egne renseanlegg i Åros, på Lahell og Rulleto på Tofte har dårlig kapasitet, tilfredsstiller ikke rensekravene og er en begrensning for videre utvikling og utbygging i disse områdene.

Gode tjenester er avhengig av gode formålsbygg og kommunale boliger. En effektiv drift av tjenestene avhenger av riktig funksjon og utforming av byggene. Kommunens bygg har i all hovedsak god standard og kapasitet og imøtekommer tjenestenes behov, men harmonisering er nødvendig. Verdibevarende vedlikehold av byggene skal bidra til riktig standard i fremtiden.

Dette skal vi oppnå

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanen. Tabellen under viser hvilke delmål innenfor hvert satsingsområde som er særlig relevante for tjenesteområde Samfunnstjenester

Hovedmål	Delmål
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.

Hovedmål	Delmål
	Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.
	Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.	Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.
	Askersamfunnet har en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet
	Askersamfunnet har et attraktivt og innovativt næringsliv som bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping.
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Askersamfunnet har bærekraftige og samordnede bolig-, areal- og transportløsninger som tilrettelegger for smart samfunnsutvikling.
	Alle innbyggere har tilgang til rent drikkevann og et tilfredsstillende avløpssystem, og en effektiv og miljøvennlig renovasjons- og avfallshåndtering.
	Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser.
	Alle innbyggere har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris.
	Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet
	Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.
	Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død.
	Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.
Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.	Askersamfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse.

Innspill fra hovedutvalget

Asker kommune har en modell der hovedutvalgene får mulighet til å komme med innspill og prioriteringer til handlingsprogrammet før kommunedirektørens forslag foreligger. Innspillene tar utgangspunkt i vedtatte temaplaner, som definerer politiske innsatsområder, retningsvalg og prioriteringer for samfunns- og tjenesteutviklingen i årene fremover.

Hovedutvalg for samfunnstjenester ga gjennom vedtak i sak 23/23 sine innspill og prioriteringer til kommunedirektørens arbeid med Handlingsprogram 2024–2027. Hovedutvalgets vedtak fremgår av vedlegg til handlingsprogrammet.

Kommunedirektøren har i arbeidet med handlingsprogrammet vurdert utvalgets innspill og prioriteringer. De økonomiske rammebetingelsene tilsier at det er mindre rom for nye tiltak på drifts- og investeringsbudsjettet. Det er derfor særlig lagt vekt på å vurdere om utvalgets innspill kan realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer og iverksettes over flere år.

Prioriteringer i perioden

Nedenfor følger en beskrivelse av hvilke oppdrag tjenesteområdet vil prioritere i fireårsperioden for å møte utfordringene, nå målene og følge opp strategiene i kommuneplanen og temaplaner.

Foregangskommune innen klima og sirkulærøkonomi

Asker kommune har en offensiv klima- og miljøpolitikk, og skal være en foregangskommune for lavutslippssamfunnet. Kommunen skal bidra til klimagassreduksjon gjennom rollen som planmyndighet, eiendomsbesitter, arbeidsgiver, innkjøper, tjenesteleverandør og samfunnsutvikler. Gjennom samarbeid med innbyggerne, næringslivet, frivilligheten og organisasjoner skal kommunen være pådriver for en klimavennlig utvikling av Askersamfunnet.

Temaplan for handling mot klimaendringene definerer innsatsområder og strategier for hvordan kommunen og Askersamfunnet skal bidra til å redusere klimagassutslippene. Tiltak følges opp gjennom klimabudsjettet.

Endring, ledelse og kommunikasjon er et innsatsområde i temaplan for handling mot klimaendringene, og en forutsetning for å løse samfunnsfloken klima og natur. For å styrke det tverrsektorielle samarbeidet, er klimaarbeidet løftet opp i porteføljen klima og natur. Porteføljen skal blant annet koordinere omstillingsarbeid og klimatiltak i organisasjonen, samt legge til rette for at innbyggerne og næringslivet i Asker gjør klimakloke valg.

Asker har som mål å være en pionerkommune innen sirkulærøkonomi som bidrar til nye løsninger som reduserer ressursforbruk og miljøbelastende forbruk. Pilotprosjektet OMigjen, som er et kjøpesenter for gjenbruksvarer i Slemmestad, er et ledd i denne satsningen. Formålet er at en bredere kjøpegruppe kjøper bruktvarer, samt å oppnå synergieffekter ved å samle forskjellige aktører innen gjenbruk i et fellesskapsmiljø. I løpet av 2024 vil kommunedirektøren evaluere prosjektet og skissere veien videre.

Asker deltar i innovasjonsprogrammet FutureBuilt 2.0. Gjennom fullskala forbildeprosjekter skal kommunen demonstrere innovative løsninger, strekke seg mot nullutslipp og samtidig bidra til gode bymiljøer og sosial bærekraft. I tillegg til temaplan for handling mot klimaendringene, blir temaplan for eiendom viktig for å definere retningen og omfanget av dette arbeidet.

FutureBuilt-prosjektet Nedre Sem Låve er det første sirkulære byggeprosjektet som Asker kommune gjennomfører. Kommunen ble valgt ut som én av 12 byer/tettsteder i Norge til å være pilot i Circular Cities and Regions Initiative (CCRI), og er en del av EUs nye European Circular Economy Action Plan som skal støtte Europas grønne omstilling ved å fremme sirkulærøkonomi. Ombruk av byggematerialer er komplisert. Det kreves robuste systemer for å kartlegge materialer, logistikk og dokumentasjon av kvalitet, og kommunen vil samarbeide med andre aktører som jobber med ombruk i byggebransjen. Bygget skal etter planen stå ferdig 1. kvartal 2024. Kommunen jobber også med en områdeplan for sentrumsområdet på Høn. Områdeplanen skal være i tråd med FutureBuilt 2.0 sine kriterier.

Asker kommune har betydelig påvirkningskraft på markedet gjennom anskaffelser, og har vedtatt en egen plattform med prinsipper for hvordan kommunen skal gjennomføre bærekraftige anskaffelser.

Asker kommune vil bruke sin rolle som stor offentlig byggherre til å redusere utslipp fra egne bygg- og anleggsprosjekter, og ønsker å være pådriver for at private utbyggere gjør tilsvarende.

Kommunen har ansatt en møbelforvalter som skal sørge for gjenbruk og bærekraftige anskaffelser av kontormøbler. Møbelforvalteren bistår virksomhetene med å tilgjengeliggjøre overflødige møbler og anskaffe brukte møbler, og gir råd om hvordan virksomhetene kan kjøpe nye og bærekraftige kontormøbler.

Tilbudet om energirådgivning og energitilskudd til husholdninger videreføres. Kommunen øker innsatsen for å systematisere og følge opp energieffektivisering og satsing på miljøvennlig energi i kommunale bygg og anlegg.

Kommunen viderefører tilskuddsordningen for å etablere og oppgradere elektriske anlegg for elbilladere i boligselskaper. Ordningen skal evalueres og kommunen skal vurdere om den skal videreføres. Kommunen skal øke andelen egne biler som går på elektrisitet, hydrogen eller biogass.

Asker kommune skal fortsette å stille krav om at transportoppdrag skal skje med utslippsfritt drivstoff. Kommunen har blant annet inngått kontrakt om at transport av matavfall og restavfall til behandlingsanleggene kun skal gjøres med biogassbiler. Gjennom Østlandssamarbeidet er Asker med i prosjektet «Energistasjoner for grønn næringstransport» som har som målsetning å etablere infrastruktur og energistasjoner til miljøvennlig næringstransport.

Asker kommunes ambisjoner innen avfall, gjenvinning og sirkulærøkonomi er forankret i temaplan for handling mot klimaendringene. Det er nødvendig å se på utformingen av gjenvinningsstasjonene for å sikre best mulig logistikk, brukeropplevelse og løsninger som fremmer god sortering og gjenvinning. Løsningene skal samtidig ivareta myndighetenes krav til ytre miljø, blant annet med etablering av gode omlastesystemer og renseløsninger for avrenning. Kommunen skal etablere nytt omlasteanlegg på Yggeset, noe som vil effektivisere behandlingen av husholdningsavfallet ytterligere.

De siste årene har kommunen arbeidet mye for å harmonisere husholdningsrenovasjonen i de tre tidligere kommunene. I perioden fremover vil det jobbes videre med å se på harmoniserte løsninger for de mange fritidsboligene i Asker. Det vurderes blant annet om disse i hovedsak kan baseres på felles oppsamlingspunkter.

Kommunen får stadig bedre oversikt over forurenset grunn, og oppdaterer fortløpende nye og gamle grunnforurensingslokaliteter i fagsystemene. Arbeidet med å hindre utslipp fra nedgravde oljetanker vil også fortsette.

Bevare og tilrettelegge natur- og kystområder

Eskalerende oppvarming og tap av natur er de største utfordringene samfunnet står overfor. I følge FNs naturpanel har naturmangfoldet aldri vært så truet som det er i dag. Asker er en kommune med rikt biologisk mangfold og varierte natur- og landskapstyper. Vi har også et nasjonalt ansvar for en rekke truede arter som har sin hovedforekomst i kommunen. Samtidig presses naturen tilbake av befolkningsvekst, nedbygging, trafikkvekst og mer ekstremvær.

Temaplan for naturmangfold ble vedtatt sommeren 2023. I oppfølgingen vil kommunen særlig legge vekt på kartlegging, kompetansebygging i arealplanleggingen og naturrestaurering.

Kommunen trenger mer kunnskap om konsekvensene av alle beslutninger i arealforvaltningen. Et arealregnskap vil synliggjøre hvordan kommunens arealer endres over tid. Det kan gi oversikt over

status for hver enkelt naturtype, vurdering av naturtyper det ikke skal være rom for mer utbygging av, oversikt over hvor det er behov for restaurering eller bedre kartlegging, samt sammenhengende grøntområder og fragmenteringer av disse. Kommunen er i gang med å utvikle arealregnskap i et prosjektsamarbeid med Viken. En kartlegging som grunnlag for kommunens arealregnskap er under utvikling.

Askers unike natur- og kystområder er viktige for rekreasjon, aktivitet og for Asker som opplevelsesdestinasjon. Områdene har ulik grad av tilrettelegging, som parkeringsplasser, gjestehavner, toaletter, avfallsordninger, grøntanlegg, badebrygger, stupetårn, lekeapparater, stier, skiløyper og serveringssteder.

Det er store forventninger til kommunens utvikling og ivaretakelse av friområder og havner, samtidig som kommunen har begrensede ressurser til å utvikle og drifte områdene på en god måte. Et samarbeid med innbyggere, frivillige organisasjoner og næringslivet er derfor viktig. Det er flere aktører som i dag rydder søppel både på land og i vann. Kommunen skal jobbe videre for et godt samarbeid med frivilligheten om disse ryddeaksjonene.

Asker kommune har en lang kystlinje og et stort antall båthavner. Noen er større kommersielle havner, mens de fleste er mindre havner som drives av lokale lag og foreninger. Kommunen jobber aktivt med å sikre en bærekraftig og velorganisert bruk av kystområdene. Det er vedtatt en plan for vedlikehold av kommunale brygger, felles retningslinjer for utleie av areal til småbåthavner og plan for tømming av kloakk fra fritidsbåter. Kommunen driver selv to småbåthavner i Filtvet og Holmsbu og to gjestehavner i Sætre og Holmsbu, og vil følge opp miljøkrav og forvaltning av småbåthavnene. Kommunen skal etablere tre nye tømmestasjoner for båtseptik fra fritidsbåter. Kommunen vil vurdere sin rolle knyttet til drift av gjestehavner og småbåthavner, herunder om dette kan gjøres like bra av private organisasjoner.

Asker kommune ønsker å gjøre flere områder tilgjengelige for innbyggerne, og vil fortløpende vurdere kjøp av arealer, avtaler med grunneiere og tilrettelegging for aktiviteter. Dette må skje i god balanse til kravet om å sikre uberørte naturområder uten tilrettelegging.

Bærekraftig landbruk

Dyrket og dyrkbar mark er under stort press. Et aktivt jordvern er avgjørende for en bærekraftig samfunnsutvikling. I tråd med kommuneplanen og temaplan for næring, skal Asker sikre viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket. Målet er en nullvisjon for nedbygging og omdisponering av dyrkbar mark. Oppfølging av driveplikten er et viktig virkemiddel. Skogbruk og jordbruk har en sentral plass som grunnlag for næringsutvikling, verdiskaping, turisme og lokal vekst. Sammen med kulturlandskap og kulturmiljøer er de sentrale faktorer for Askersamfunnets særpreg og innbyggernes trivsel, tilhørighet og opplevelser.

Kommunens landbrukskontor tilrettelegger for næringen gjennom forvaltning av tilskuddsordninger, kunnskapsdeling og næringsutvikling. Kommunen søker samarbeid med aktørene i næringen og andre fagmiljøer for å bidra til å styrke landbruksnæringen. Jorda på kommunens egne landbrukseiendommer er leid ut til lokale gårdbrukere.

Asker kommunen jobber for å redusere direkte utslipp fra jordbruket gjennom forvaltning av tilskuddsordninger, lover og oppfølging av skjerpede forskrifter og retningslinjer. Ordninger som produksjonstilskudd og spesielle miljøtilskudd er viktige virkemidler. Prosjektet «Miljørådgivning i landbruket» videreføres.

I Asker kommune er 6 prosent av skogen vernet, mens det nasjonale målet for skogvern er 10 prosent. Skogvern baseres på frivillig vern, og innebærer at miljømyndighetene definerer hvilke skogtyper og naturkvaliteter som bør vernes. Ut fra dette kan skogeier tilby areal som kan vernes som naturreservat mot erstatning for tap av fremtidige inntekter. Kommunen vil utarbeide en konkret målsetning om skogvern i Asker, utarbeide en oversikt over områder i kommuneskogen som kan være aktuelle for vern og spille inn dette til statsforvalteren, samt oppfordre private skogeiere til frivillig vern.

Sikker vannforsyning og rene vannmiljøer

Temaplan for vann og vannmiljø ble vedtatt i mars 2022. Temaplanen er en langsiktig plan som beskriver status for vannforsyning og avløps- og overvannshåndtering, målsettinger og hva vi skal gjøre for å nå målene. I tillegg legger planen føringer for hvordan vi skal håndtere klimaendringer.

I deler av kommunen er det avdekket store mangler i datagrunnlaget, både når det gjelder VA-kartverk og tilstanden på infrastrukturen. Temaplanen gir strategier for hvordan disse utfordringene skal håndteres og forslag til prioritering.

Ivaretakelse av lovpålagte krav, sikkerhet og beredskap har høy prioritet. Kommunen har døgnbemannet beredskap for vann og avløp og andre områder. Kommunen deltar også i et nødvannssamarbeid med kommunene i Osloregionen.

Godkjente reserveløsninger for vannforsyning i hele kommunen må prioriteres. Reservevann for Sandungen vannverk er utredet, og det er vedtatt å knytte Sandungen sammen med Glitrevannverkets forsyningssystem innen 2026. Forpliktende fremdriftsplan er oversendt Mattilsynet. Dette skjer i samarbeid med Glitrevannverket, og dekker områdene Sætre, Klokkarstua, Verket og Holmsbu. Det pågår et arbeid for å sikre løsning for ny vannforsyning til Storsand. Arbeidet skjer i samarbeid med private utbyggere i området, som gjennom rekkefølgekrav er forpliktet til å etablere vannforsyning til sine utbyggingsområder.

For avløpshåndteringen haster det med å få på plass tilfredsstillende renseløsninger for flere av områdene som ikke leverer avløpet til VEAS. Det jobbes med ny løsning for Åros renseanlegg, der kapasiteten er nær sprengt. Gjennom politisk vedtak er det i 2022 besluttet å legge ned Åros renseanlegg og overføre avløpet gjennom pumpeledning til Veas. Overføringen forventes gjennomført innen 2027. Det er vurdert ulike alternativer for avløpsrenseløsning for Lahell rensedistrikt, noe som er en forutsetning for videre utvikling og utbygging i Spikkestad. I mars 2023 ble det vedtatt å etablere et nytt felles regionalt renseanlegg på Nordbykollen i Drammen i samarbeid med Drammen kommune og Lier kommune. Anlegget vil tidligst stå klart i 2030, men det jobbes med en midlertidig løsning hvor avløpet overføres fra Lahell renseanlegg til Solumstrand renseanlegg. Denne løsningen kan være etablert i 2025 og Lahell vil da kunne legges ned.

Stedvis store lekkasjer på ledningsnettet er en sikkerhetsrisiko for vannforsyningen, og innebærer et stort tap av drikkevann. For avløpsnettet innebærer lekkasje en fare for forurensning og overløp av kloakk til bekker og vassdrag. Arbeidet med lekkasjesøk og lekkasjetetting vil derfor intensiveres. Dette bidrar også til å redusere kommunens kostnader. I samarbeid med vann- og avløpsetaten i Oslo kommune, har Asker kommune nylig fått 0,9 mill. kroner i tilskuddsmidler fra Folkehelseinstituttet til teknologiutvikling i vannbransjen ved bruk av hydrofoner i lekkasjelytting.

I temaplan for vann og vannmiljø er det vedtatt en årlig fornyingstakt på 1,4 prosent for vannledningsnettet og 1,6 prosent for avløpsnettet. Denne fornyingstakten utfordres av en betydelig økning i kostnadsnivå de siste årene. Vannforsyning er en kritisk infrastruktur, og krever særskilt oppmerksomhet med tanke på sikkerhet mot forurensning, avbrudd og sabotasje. Sikring av

installasjoner og vannkilder vil være en prioritert oppgave fremover. I arbeidet med ny kommuneplan er drikkevannskildene gitt et styrket vern mot aktivitet som kan redusere vannkvaliteten.

I områder med spredt bebyggelse er det en stor andel private vann- og avløpsløsninger og manglende kommunal infrastruktur. Det er vedtatt en økt satsing på tilknytning gjennom utbygging av kommunalt nett og gjennom pålegg. Prinsipper for prioritering av utbygging er besluttet gjennom politisk vedtak i juni 2023. Kommunen vil gjennomføre tilsyn på de anleggene som ikke er tilknyttet og gi pålegg om nødvendige utbedringer.

Kommunen må tilpasse seg et endret klima. Hovedutfordringen for Asker er håndtering av ekstremnedbør, og dette er lagt inn som en viktig premiss ved ny arealdisponering i kommuneplanens arealdel. I eksisterende bebyggelse må det etableres trygge og sikre flomveier. Kommunen jobber med å sikre eksisterende byggeområder gjennom tiltak som er basert på ROS-analyser.

I tråd med vannforskriften fastsetter regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken miljømål for elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. Kommunen skal sikre god økologisk og kjemisk tilstand i alle vannforekomster innen 2027. Dette skal oppnås ved systematisk overvåkning av vannkvaliteten, sporing av forurensningskilder og ved gjennomføring av ulike tiltak.

Kommunen deltar også aktivt i arbeidet med tiltaksplan for Oslofjorden. Dette er en tverrfaglig plan som skal sikre håndtering av kommunalt avløp og avrenning fra landbruket, som er de to viktigste kildene til forurensing av Oslofjorden.

Kostnadene knyttet til omfattende behov for rehabilitering og nybygging av vann- og avløpsanleggene vil, sammen med en betydelig renteheving, økte strømkostnader og et generelt økt kostnadsnivå på drift av infrastrukturen, gi en økning i gebyrene i årene som kommer. Utviklingen gjelder ikke kun for Asker, men er en generell problemstilling i hele landet.

Effektive og klimavennlige samferdselsløsninger

Temaplan for samferdsel og mobilitet skal sluttbehandles i 2024, og vil gi retning for prioritering og utvikling innen dette området. Innsatsområdene i planen er reduksjon av transport, grønn mobilitet, kvalitet, samarbeid og innovative løsninger.

Kommunen har ansvar for drift og vedlikehold av kommunale veier. Før kommunesammenslåingen var det forskjellige kriterier og praksis i de tre gamle kommunene for om en vei er kommunal eller privat. Det er behov for noen grenseoppganger for hva en kommunal vei skal være. Kommunen vil utarbeide nye kriterier for klassifisering av kommunale veier for å sikre likebehandling i hele kommunen.

Kommunen er pålagt å holde vei- og gatelysene i forskriftsmessig stand. I dag forvaltes og drifter kommunen ca. 17 000 belysningspunkter, og av disse står ca. 4000 langs private veier. Kommunen har igangsatt et stort arbeid med utskifting av veilys langs kommunale veier. Oppgraderingen forsterker behovet for en forutsigbar og lik praksis for drift og vedlikehold av veilys langs private veier. Kommunen vil se på alternative løsninger og legger opp til en prosess i samarbeid med berørte parter.

Videre avdekket kunnskapsgrunnlaget til temaplanen et behov for mer kunnskap om hvor og for hvilke elementer vedlikeholdsetterslepet er størst. Kommunen vil utarbeide prinsipper knyttet til driftskonsekvenser for overtakelse av vei.

Kommunen har en viktig rolle i trafikksikkerhetsarbeidet, både som ansvarlig for de kommunale veiene, som skole- og barnehageeier, gjennom sitt ansvar i arealplanleggingen og som arbeidsgiver og

transportkjøper. Kommunen samordner innsatsen i trafikksikkerhetsarbeidet for å redusere ulykker og styrke trygghetsfølelsen, spesielt hos myke trafikanter.

Kommunale veier og sentrumsområder må tilrettelegges slik at de kan brukes av eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Dette er viktig for å sikre inkludering og samfunnsdeltakelse for alle. Som oppfølging av temaplanen vil det legges frem ny vei- og gatenormal.

Med bakgrunn i vedtatt miljøpolitikk vil det legges vekt på videreføring av arbeid med å redusere transportbehovet, herunder regulering av parkering.

Personbiltransport bidrar til støy, lokal luftforurensing og forurensing av jord og vann, og er den største kilden til klimagassutslipp i Asker. Det er viktig å tilrettelegge for andre transportformer og få på plass mobilitetsløsninger som både reduserer personbiltransporten og klimagassutslippene. Kommunen har iverksatt flere prøveprosjekter for å fremme grønn mobilitet i Asker. Prosjektene skal evalueres i 2024, og det skal vurderes videreføring og eventuelle nye tiltak.

Det arbeides for å etablere et miljøvennlig hurtigbåttilbud på Oslofjorden. Kommunen har ansvaret for å etablere anløpssteder tilpasset det nye båttilbudet. Ny kai i Slemmestad blir ferdigstilt i 2024.

Kommunens transporttjeneste har ansvar for transport til og fra arbeids- og aktivitetssentra for personer med funksjonsnedsettelser. Transporttjenesten skal sikre et likeverdig transporttilbud i hele kommunen, og omfanget må utvides forløpende for å møte eventuelt nye behov.

Trygge brann- og redningstjenester

Asker og Bærum brann og redning (ABBR) er en operativ og forebyggende brann- og redningstjeneste med ansvar for et område på 569 km2 og nærmere 225 000 innbyggere. ABBR er et interkommunalt selskap med hovedsete for administrasjon og ledelse på Asker brannstasjon. Brannstasjonene på Tofte, Midtbygda, Bekkestua, Fornebu og Gjettum er en del av beredskapen. Selskapet har ca. 200 ansatte. I forbindelse med endrede og nye krav i henhold til ny brann- og redningsvesensforskrift fra 2022, er ny organisasjon iverksatt fra 2023 med blant annet styrket ledelse med egne brigadesjefer, ny stabssjef og egen stilling for HMS/kvalitetsansvar. Flere av de iverksatte tiltakene er knyttet til lukking av funn fra revisjons- og kontrollutvalgsrapporter.

Planene for ny brannstasjon på Tofte har pågått i lenger tid. Prosjektet er nå under planlegging og gjennomføring, og vil stå ferdig ved årsskiftet 2025/2026. Brannstasjonen er planlagt for en fremtidig hybrid bemanning med både heltids- og deltidsbemanning.

I tillegg til forebyggende arbeid og beredskap knyttet til brann og redning, utgjør ABBR førsteinnsatsen ved akutt forurensning i kommunen. I tillegg er det betydelige ressurser innenfor kort geografisk avstand knyttet til interkommunalt utvalg for akutt forurensing (IUA) i region Indre Oslofjord og region Buskerud, og ved Kystverkets stasjon i Horten.

Hensiktsmessige kommunale bygg og boliger

Kommunen forvalter i dag ca. 700 000 kvadratmeter bygningsmasse, 1300 kommunale boliger og 1,4 millioner kvadratmeter uteareal ved bygg. Siden kommunesammenslåingen er en rekke nye formålsbygg ferdigstilt, noe som har ført til en arealøkning på mer enn 10 prosent.

Temaplan for eiendom skal vedtas 1. kvartal 2024. Planen inneholder strategier for hvordan kommunen kan tilrettelegge for en helhetlig og fremtidsrettet eiendomsvirksomhet. Kommunens eiendomsvirksomhet er et strategisk virkemiddel for å levere gode, hensiktsmessige og kostnadseffektive tjenester. Dette innebærer å sørge for bærekraftige arealer som understøtter tjenestene og tjenesteutviklingen, verdibevarende vedlikehold og verdiutvikling av kommunens eiendommer, samt å bidra til en ønsket steds- og samfunnsutvikling.

Investeringer i bygg og anlegg utgjør en betydelig andel av kommunens anskaffelser. Kvalitet i anskaffelser, kompetanse på prosjektgjennomføring og rom for å jobbe med utvikling og innovasjon, er sentrale elementer for å sikre at kommunen gjør riktige og gode investeringer for fremtiden. Prinsipper for bærekraftig utvikling, livssykluskostnader og langsiktig lønnsomhet skal legges til grunn for nyinvestering, rehabilitering og gjenbruk av kommunale bygg. Kommunedirektøren vil i 2024 lage forslag til standard rom- og funksjonsprogram for barneskoler.

Kommunens eiendomsportefølje er i hovedsak en bruks- og ikke en investeringsportefølje, og skal vurderes ut fra dagens og fremtidens tjenesteproduksjon. Eiendommer som ikke egner seg for eget bruk legges ut for salg. Gjennom salg av egne eiendommer kan kommunen benytte seg av klausulerte avtaler som legger føringer for fremtidig arealbruk. Typiske hensyn er miljøambisjoner, boligpolitiske forhold og fremskaffelse av kommunale boliger. Handlingsprogrammet forutsetter et betydelig salg av kommunal eiendom. Prinsippene for salg av kommunal eiendom er fastsatt av kommunestyret i egen sak i 2020.

Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene gjennom tilstandsbasert verdibevarende vedlikehold. Verdibevarende vedlikehold er planlagt vedlikehold som utføres for å hindre forfall som følge av bruk og normal slitasje. Det er fastsatt en handlingsregel for verdibevarende vedlikehold av formålsbygg som bidrar til en planmessig forvaltning av bygningsmassen.

Kommunen har gjennomført en mulighetsstudie for kontorarbeidsplasser for 1000 kommunalt ansatte i Asker sentrum. Målet har vært å utvikle et arbeidsplasskonsept for kontorplasser slik at kommunen kan utnytte arealene mer effektivt, øke samhandlingen på tvers av tjenesteområdene og redusere kostnadene til lokaler. Kommunen vil jobbe videre med å innføre prinsippene for kontorarbeidsplasser.

I 2022 besluttet EU nye krav til belysning. De nye kravene forbyr bruk av kvikksølv i belysningen. Asker kommune har ca. 300 000 kvadratmeter bygg med armaturer som benytter denne typen lyskilder. Kommunen vil kartlegge konsekvensene av de nye bestemmelsene og utarbeide en behovs- og gjennomføringsplan i form av et flerårig utskiftingsprosjekt. Kommunen følger med på ny lovgivning og nye miljøkrav, og vil fortløpende vurdere hvordan dette skal innarbeides i egne virksomheter.

Asker kommune disponerer om lag 1300 kommunale boliger for vanskeligstilte, med og uten stedlig bemanning. Kommunale boliger utgjør et viktig element i en helhetlig boligtrapp. Kommunen vil sikre seg tilstrekkelige boliger gjennom kjøp, leie og egne prosjekter. En samlet forvaltning og utvikling av kommunale boliger skal sikre at leietakerne opplever å bo i godt vedlikeholdte og trygge boliger. Brannberedskap og brannsikkerhet skal ivaretas. Skjerpede krav til brannsikkerhet krever et samlet brannteknisk løft for en stor andel av de kommunale boligene. Dette arbeidet ferdigstilles i 2024.

Omkring halvparten av renholdstjenestene i kommunens bygningsmasse utføres av kommunalt ansatte, mens den andre halvparten utføres ved kjøp av eksterne renholdstjenester. Kvalitetsstandarden for renhold er samordnet for å sikre lik kvalitet i alle bygg, uavhengig av leverandør og utfører.

I forbindelse med oppløsning av stiftelsen Skogsborg ble eiendommene overført til Asker. Kommunen har gjennomført en mulighetsstudie, basert på oppgaveutvalgets anbefalinger. Iverksettelse av tiltak planlegges fra 2025.

Digitalisering for bedre og mer effektive tjenester

Tjenesteområde Samfunnstjenester har flere pågående digitaliseringsprosjekter. Digitale vannmålere installeres i alle husstander. På den måten får forbrukerne en mer nøyaktig og rettferdig måling av faktisk forbruk, i tillegg til at det blir enklere å oppdage rørbrudd og vannlekkasjer. Arbeidet fortsetter i 2024 med fokus på å øke dekningen gjennom ny og bedre fast infrastruktur. Innbyggerne skal også få oversikt over eget vannforbruk via digitale plattformer, slik at de kan bli mer bevisste på eget vannforbruk og få mer forutsigbare gebyrer.

Innenfor renovasjon bedres tjenestene ved å utnytte eksisterende teknologi og ta i bruk ny. Mer nøyaktige brukerdata gir blant annet bedre tjenestetilbud og tilrettelegger for «pay-as-you-throw»-løsninger. I tillegg gir det mulighet for å måle effekten av konkrete tiltak, for slik å gi incentiver og motivere innbyggerne til bedre kildesortering. Digital adgangskontroll på gjenvinningsstasjoner ble innført i 2023. Dette var en viktig milepæl for videre utvikling av gjenvinningsstasjonene.

Digital 3D-modellering tas i bruk i bygg- og anleggsprosjekter. Ved å benytte 3D-modellering av landskap, bygg og infrastruktur blir det bedre kvalitet på planene og enklere gjennomføring, i tillegg til at planene kan visualiseres for beslutningstakerne. På den måten styrkes samfunnsplanleggingen, og det blir enklere å samarbeide på tvers av drifts- og fagmiljøer.

Asker deltar sammen med Bærum kommune i et droneprosjekt for å teste ulike bruksområder hvor droner kan være aktuelt for å effektivisere tjenesteproduksjonen. Aktuelle bruksområder kan være varetransport, viltoppsyn, bygningsvedlikehold og trafikkovervåkning.

Driftsbudsjett

Tjenesteområde Samfunnstjenester er budsjettmessig inndelt i fire programområder som vil være grunnlag for økonomistyring og -rapportering. Programområdene er Felles samfunnstjenester inklusive brann og redning, Eiendom, Vann og avløp, samt Miljø og samferdsel. Programområde Eiendom inkluderer virksomhetene Renhold og praktisk bistand, samt Prosjekt og utvikling. Virksomheten Asker drift inngår i programområde Miljø og samferdsel.

Tabellen viser fordeling av budsjettet på programområder.

Beløp i 1000 kr

Programområde	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Eiendom	440 162	446 948	454 747	458 927
Felles samfunnstjenester inklusive brann og redning	79 900	74 500	72 300	70 100
Miljø og samferdsel	159 804	163 614	164 294	164 809
Vann og avløp	8 479	8 479	8 479	8 479
Totalsum	**688 346**	**693 541**	**699 821**	**702 316**

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	**679 306**	**679 306**	**679 306**	**679 306**
Sum Tekniske justeringer	**-15 851**	**-12 871**	**-13 171**	**-13 171**
Tidligere vedtatte tiltak				
Driftskonsekvenser av investeringer - FDV-kostnader	10 401	19 016	27 796	32 341
Strøm	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
Andre tiltak	0	0	0	0
Sum Tidligere vedtatte tiltak	**2 901**	**11 517**	**20 296**	**24 841**
Konsekvensjusteringer	**-12 950**	**-1 354**	**7 125**	**11 670**
Konsekvensjustert ramme	**666 356**	**677 951**	**686 431**	**690 976**
Omstilling og effektivisering				
Omstilling og effektivisering - Samfunnstjenester	-13 000	-18 400	-20 600	-22 800
Sum Omstilling og effektivisering	**-13 000**	**-18 400**	**-20 600**	**-22 800**
Nye tiltak				
Asker og Bærum brann og redning IKS - 2. tertial 2023	7 277	7 277	7 277	7 277
Asker rådhus - mulighetsstudie for rehabilitering - 2. tertial 2023	1 000	0	0	0
Drift og vedlikehold av Risengaparken - F-sak 34/23	850	850	850	1 000
Husleie Ustadhagan på Klokkarstua - 2. tertial 2023	4 281	4 281	4 281	4 281
Husleieendringer - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	5 150	5 150	5 150	5 150
Kulturhuset Hovtun - 2. tertial 2023	1 000	1 000	1 000	1 000
RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	7 824	7 824	7 824	7 824
Transporttjenesten	2 078	2 078	2 078	2 078
Økte kostnader til kommunale avgifter	5 530	5 530	5 530	5 530
Sum Nye tiltak	**34 990**	**33 990**	**33 990**	**34 140**
Nye tiltak og realendringer	**21 990**	**15 590**	**13 390**	**11 340**
Ramme 2024-2027	**688 346**	**693 541**	**699 821**	**702 316**

Tidligere vedtatte tiltak

Driftskonsekvenser av investeringer - FDV-kostnader
Investeringsbudsjettet medfører økte forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdskostnader (FDV) knyttet til formålsbyggene. Driftskonsekvensen øker i planperioden som en følge av høyt investeringsnivå. Midler til renhold, strøm og kommunale avgifter er også inkludert.

Strøm
Det ble i Handlingsprogram 2023-2026 tilført 15 mill. kroner som følge av usikre prognoser for strømutgifter. Tiltaket videreføres med 7,5 mill. kroner fra 2024, og budsjettet reduseres i henhold til dette.

Omstilling og effektivisering

Omstilling og effektivisering - Samfunnstjenester
For å opprettholde kommunens økonomiske handlingsrom, foreslår kommunedirektøren en omstilling og effektivisering i Asker kommune på 120 mill. kroner i 2024. Dette tilsvarer 1,9 prosent av netto driftsramme.

Tjenesteområdene i Asker kommune er store og robuste. Kommunen må i økende grad ha fokus på omstilling og søke å løse oppgaver på nye måter slik at kommunen får mer ut av ressursene. Effektiviseringskravet vil i størst mulig grad bli håndtert slik at dekningsgrader og kvalitet blir opprettholdt.

Kommunedirektøren foreslår følgende fordeling av omstillings- og effektiviseringstiltak på 13 mill. kroner innenfor tjenesteområde Samfunnstjenester.

Programområde	Beløp i hele 1 000 kr
Felles samfunnstjenester inklusive brann og redning	300
Eiendom	9 350
Vann og avløp	200
Miljø og samferdsel	3 150

Omstillingstiltakene i tjenesteområde Samfunnstjenester vil blant annet innebære bemanningstilpasning, redusert kjøp av varer og eksterne tjenester, samt en vurdering av standard, kvalitet og omfang ved inngåelse av nye driftsavtaler. I tillegg vil det arbeides med å hente ut stordriftsfordeler og ta i bruk ny teknologi. Videre vil det iverksettes tiltak for å sikre en mer effektiv og miljøvennlig bruk av energi i kommunale bygg og annen infrastruktur.

Eventuelle omstillingstiltak av prinsipiell karakter vil bli lagt frem for politisk behandling i februar 2024 og eventuelt i tertialrapporter. Kommunedirektøren vil legge til rette for medvirkningsprosesser med berørte virksomheter og brukere, samt dialog med hovedutvalget.

Nye tiltak

Asker og Bærum brann og redning IKS - 2. tertial 2023
I F-sak 113/23 ble det vedtatt et budsjett i tråd med selskapets forslag til langtidsbudsjett. Budsjettet styrkes i henhold til dette.

Asker rådhus - mulighetsstudie for rehabilitering - 2. tertial 2023
Asker rådhus er 64 år gammelt og har et omfattende behov for rehabilitering. Dette gjelder spesielt nødvendige utvendige tiltak for å ivareta den særegne betongfasaden og utskifting av vinduer. Dersom bygget skal ha en teknisk og funksjonell levetid videre, anses det som nødvendig å utføre en rekke innvendige tiltak (VVS, elkraft og energieffektivisering). Det utarbeides en mulighetsstudie slik at byggets eier (Asker kommunale pensjonskasse) og leietaker (Asker kommune), har et godt grunnlag for å vurdere nødvendige tiltak og konsekvenser. Budsjettrammen styrkes i henhold til dette.

Drift og vedlikehold av Risengaparken - F-sak 34/23
Formannskapet vedtok i sak 34/23 å bevilge midler til utvidet drift og vedlikehold av Risengaparken. Budsjettrammen styrkes i henhold til dette.

Husleie Ustadhagan på Klokkarstua - 2. tertial 2023
Det er behov for midler til husleie for nye arealer i Ustadhagan 1 (Rottefellabygget) på Klokkarstua. Vann og vannmiljø sine driftsavdelinger skal samlokaliseres på Grette. Dette medfører at Asker Drift må flytte fra Grette til nye lokaler Ustadhagan 1 hvor de skal ha verksted, oppmøteplass, maskiner og utstyr. Budsjettrammen endres i tråd med dette.

Husleieendringer - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Asker internasjonale skole har sagt opp husleieavtalen for Johan Drengsrudsvei fra juni 2023, og kommunen skal bruke lokalene selv til elever fra Hvalstad skole. Dette medfører et inntektstap på 6,2 mill. kroner årlig fra 2024. I tillegg er leieavtalene tilknyttet Hyggenveien 35 for hjemmetjenesten og Vepsebolet barnehage opphørt. Dette medfører reduserte utgifter på 1,05 mill. kroner. Budsjettrammen endres i henhold til dette.

Kulturhuset Hovtun - 2. tertial 2023
I F-sak 130/23 ble det vedtatt å kjøpe kulturhuset Hovtun. Det innarbeides 1 mill. kroner årlig til drift, inkludert energi og vedlikehold av bygningsmassen. Drift av aktiviteter og renhold innarbeides ikke, da dette i henhold til vedtak skal dekkes av en driftsorganisasjon som skal etableres av de frivillige organisasjonene.

RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Priskompensasjon gjennom revidert nasjonalbudsjett 2023 som følge av økte priser. Kommunens rammetilskudd økes for å kompensere for dette.

Transporttjenesten
Et økende antall vedtak om transport medfører behov for etablering av to nye ruter/buss. Budsjettrammen styrkes i henhold til dette.

Økte kostnader til kommunale avgifter
Som følge av foreslåtte endringer av vann- og avløpsgebyr, vil de kommunale avgiftene for kommunale bygg også øke. Budsjettrammen styrkes i henhold til dette.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Brutto prosjektutgift**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024-27**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Samfunnstjenester													
Asker Drift - investeringer	LØPENDE		2 500	2 500	5 000	5 000	15 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Brannforebygging - formålsbygg	LØPENDE		6 000	6 000	6 000	6 000	24 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Brannforebygging - kommunale boliger Røyken/Hurum	2025	12 900	5 400	0	0	0	5 400	0	0	0	0	0	0
Brannstasjon Hurum	2027	108 600	65 900	30 000	-0	-0	95 900	-0	0	0	0	0	0
Eiendomsutvikling	LØPENDE		1 000	1 000	2 000	2 000	6 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Gamle Røyken rådhus - rehabilitering av ytterkledning	2024	11 300	9 300	0	0	0	9 300	0	0	0	0	0	0
Hurtigbåtkai Slemmestad	2024	44 000	40 000	0	0	0	40 000	0	0	0	0	0	0
Idrett - mellomromsprosjekt Risenga	2026	66 880	7 000	700	1 700	0	9 400	0	0	0	0	0	0
Klimatiltak	LØPENDE		625	625	1 250	1 250	3 750	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
Klimatiltak - ENØK	LØPENDE		4 000	4 000	4 000	4 000	16 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Klimatiltak - mobilitet formålsbygg	LØPENDE		1 500	1 500	3 000	3 000	9 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Klimatiltak - mobilitet rettet mot Askersamfunnet	LØPENDE		1 000	1 000	2 000	2 000	6 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Koordineringspott - administrasjonsbygg	LØPENDE		1 000	1 000	2 000	2 000	6 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Koordineringspott - flomtiltak/klimatilpasning	LØPENDE		17 500	2 500	5 000	5 000	30 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Områdeplan for fremtidig infrastruktur Slemmestad	2027	517 500	41 000	41 000	242 500	93 000	417 500	0	0	0	0	0	0
Områdeutvikling Høn-Landås	2024	109 100	12 600	0	0	0	12 600	0	0	0	0	0	0
Samferdsel - gang- og sykkelbro Nesøya	2026	62 800	0	0	16 600	35 200	51 800	0	0	0	0	0	0
Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl. FutureBike/bygg	LØPENDE		15 000	7 500	15 000	15 000	52 500	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Samferdsel - oppgradering veilysanlegg	LØPENDE		2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	0
Samferdsel - parkering	LØPENDE		500	500	1 000	1 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Samferdsel - trafikksikringstiltak	LØPENDE		10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Brutto prosjektutgift**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024-27**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Samferdsel - trafikksikringstiltak Nyveien	2028	40 500	0	0	5 000	15 000	20 000	18 722	0	0	0	0	0
Samferdsel - utbedring kommunale veier	LØPENDE		11 000	11 000	21 000	25 000	68 000	25 000	25 000	27 000	26 500	0	0
Slemmestad - Vaterlandskvartalet	2026	377 115	108 000	89 500	47 800	0	245 300	0	0	0	0	0	0
Stasjoner for tømming av kloakk fra fritidsbåter	2024	3 000	3 000	0	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Stikkledninger - rehabilitering	LØPENDE		750	750	1 500	1 500	4 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Tettstedsutvikling	LØPENDE		3 000	3 000	6 000	6 000	18 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Turveier og friområder	LØPENDE		3 000	3 000	6 000	6 000	18 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Universell utforming	LØPENDE		2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
VAR - miljøtiltak Yggeset og Follestad gjenvinningsstasjoner	LØPENDE		17 000	2 000	2 000	2 000	23 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon	2024	100 000	80 000	0	0	0	80 000	0	0	0	0	0	0
VAR - rehabilitering vann- og avløpsanlegg	LØPENDE		232 000	232 000	232 000	232 000	928 000	232 000	232 000	232 000	232 000	232 000	232 000
VAR - utbygging vann- og avløpsanlegg	LØPENDE		193 850	144 450	128 400	95 200	561 900	95 200	95 200	49 900	49 900	49 800	49 800
VAR - vann- og avløpsanlegg Slemmestad sentrum	2024	103 185	50 000	0	0	0	50 000	0	0	0	0	0	0
Vassdragsanlegg (dammer)	2026	52 318	3 000	29 000	18 000	0	50 000	0	0	0	0	0	0
Sum Samfunnstjenester		**1 609 198**	**950 425**	**628 525**	**788 750**	**571 150**	**2 938 850**	**446 672**	**427 950**	**384 650**	**384 150**	**357 550**	**355 550**

Asker Drift - investeringer
Det er vedtatt 2,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 5 mill. kroner årlig fra 2026 for å ivareta behovet for utskifting og oppgradering av maskinparken i Asker drift.

Brannforebygging - formålsbygg
Det avsettes 6 mill. kroner årlig til gjennomføring av brannsikringstiltak i Asker kommunes formålsbygg.

Brannforebygging - kommunale boliger Røyken/Hurum
Det er tidligere vedtatt å gjennomføre brannforebyggende tiltak i kommunale boliger i gamle Asker kommune. I 2022 ble det vedtatt et tilsvarende prosjekt for alle kommunale boliger i Hurum og Røyken. Budsjettet i 2024 er på 5,4 mill. kroner inkludert prisstigning. Med dette er alle kommunale boliger i hele den nye kommunen ivaretatt med brannforebyggende tiltak.

Brannstasjon Hurum
Det er vedtatt å bygge ny brannstasjon på Tofte, da nåværende brannstasjon ikke tilfredsstiller krav til HMS, garderobefasiliteter, areal mm. Den er også ugunstig plassert med hensyn til kjørevei (skolevei) og utrykningstid. Prosjektet er prioritert og reguleringsplan er godkjent. Konkurransegrunnlag legges ut høsten 2023. Estimert kostnadsramme er 108,6 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet ferdigstilles ved årsskiftet 2025/2026.

Eiendomsutvikling
Det er vedtatt 1 mill. kroner i årene 2024-2025 og 2 mill. kroner årlig fra 2026 til generelt grunnerverv. Midlene benyttes til kjøp av mindre eiendommer som det er hensiktsmessig at kommunen erverver, samt til eiendomsutvikling av kommunens egne eiendommer.

Gamle Røyken rådhus - rehabilitering av ytterkledning
Det er vedtatt rehabilitering av ytterkledningen på gamle Røyken rådhus. Vedtatt budsjett er 11,3 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet ferdigstilles i 2024.

Hurtigbåtkai Slemmestad
Det avsettes 44 mill. kroner til hurtigbåtkai Slemmestad. Konkurransen pågår og søknad til statsforvalter om nødvendig arbeid i sjø er sendt. Planlagt ferdigstillelse er høsten 2024, under forutsetning av godkjenning av søknad om arbeid i sjø og øvrige tillatelser for prosjektgjennomføring.

Idrett - mellomromsprosjekt Risenga
Mellomromsprosjektet skal ivareta de delene av Risenga idrettspark og omliggende områder som ikke omfattes av pågående prosjekter i området. Estimert budsjett er 66,9 mill. kroner inkludert prisstigning.

Klimatiltak
Det er vedtatt 0,625 mill. kroner i årene 2024-2025 og 1,25 mill. kroner årlig fra 2026 til gjennomføring av ulike klimatiltak i temaplan for handling mot klimaendringene. Det er i tillegg egne bevilgninger for oppfølging av ulike satsinger i temaplanen knyttet til ENØK, mobilitet formålsbygg og mobilitet rettet mot Askersamfunnet.

Klimatiltak - ENØK
Det avsettes 4 mill. kroner årlig til ENØK-tiltak for å følge opp temaplan for handling mot klimaendringene.

Klimatiltak - mobilitet formålsbygg
Det er vedtatt 1,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 3 mill. kroner årlig fra 2026 til tiltak i formålsbygg som vil fremme grønn mobilitet, jf. temaplan for handling mot klimaendringene. Det skal blant annet etableres flere ladestasjoner i tilknytning til formålsbyggene til kommunen.

Klimatiltak - mobilitet rettet mot Askersamfunnet
Det er vedtatt 1 mill. kroner i årene 2024-2025 og 2 mill. kroner årlig fra 2026 til mobilitetstiltak rettet mot Askersamfunnet, jf. temaplan for handling mot klimaendringene.

Koordineringspott - administrasjonsbygg
Det er vedtatt 1 mill. kroner i årene 2024-2025 og 2 mill. kroner årlig fra 2026 til koordineringspott for administrasjonsbygg. Midlene benyttes til mindre investeringer i denne type bygningsmasse.

Koordineringspott - flomtiltak/klimatilpasning
Det er vedtatt 17,5 mill. kroner i år 2024 og 2,5 mill. kroner i år 2025, og deretter 5 mill. kroner årlig til nødvendige flomtiltak og klimatilpasninger utover det som dekkes av vann- og avløpsmidlene. Rassikring inngår i dette.

Områdeplan for fremtidig infrastruktur Slemmestad
Områdeplanen for Slemmestad krever betydelige investeringer. Det er vedtatt at nødvendige tiltak for å oppfylle kommunens forpliktelser i "Utbyggingsavtale for Slemmestad sentrum - områdeplan", skal gjennomføres. Finansiering av tiltakene sikres gjennom handlingsprogrammet. I tillegg kommer privat finansiering i henhold til utbyggingsavtale. I Handlingsprogram 2023-2026 ble det avsatt 417,5 mill. kroner i årene 2024 til 2027. Det vil på nyåret 2024 legges frem en politisk sak som belyser det helhetlige kostnadsbildet.

Områdeutvikling Høn-Landås
Det planlegges utbygging av omkring 1600 nye boliger på Hønsjordet og 600 nye boliger i Asker sentrum. For å tilrettelegge for utbyggingen, er det vedtatt 109,1 mill. kroner inkludert prisstigning til grunnerverv og felles infrastruktur frem til 2024. Kommunen eier deler av området, og det forventes at salgsinntektene vil være vesentlig større enn utgiftene. Merinntektene vil benyttes til å finansiere ny skole med mer.

Samferdsel - gang- og sykkelbro Nesøya
Formannskapet vedtok i sak 97/20 en ny gang- og sykkelbro på Nesøya, for å ivareta trafikksikkerheten for gående og syklende til og fra Nesøya. Estimert budsjett er 62,8 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er vedtatt utsatt i tre år og ferdigstilles i 2027.

Samferdsel - oppfølging av sykkelstrategi inkl. FutureBike/bygg
Asker har status som sykkelby, og ønsker å øke andelen syklister og sikkerheten for de syklende. Asker får som sykkelby tildelt statlige midler til ulike tiltak, forutsatt at kommunen også prioriterer midler til dette. Det er vedtatt 7,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 15 mill. kroner årlig fra 2026 til oppfølging av sykkelstrategien. I tillegg ble det overført 7,5 mill. kroner fra 2023 til 2024 i 1. tertialrapport 2023. Midlene skal benyttes både til bygg og veianlegg.

Samferdsel - oppgradering veilysanlegg
Det er vedtatt en oppgradering av veilysanlegg i perioden 2020-2032. Budsjettrammen er på totalt 59 mill. kroner.

Samferdsel - parkering
Det er vedtatt 0,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 1 mill. kroner årlig fra 2026 til gjennomføring av tiltak i hovedplan for parkering.

Samferdsel - trafikksikringstiltak
Det avsettes 10 mill. kroner årlig til trafikksikringstiltak.

Samferdsel - trafikksikringstiltak Nyveien
Det er vedtatt 40,5 mill. kroner inkludert prisstigning til trafikksikkerhetstiltak tilknyttet Sydskogen og Torvbråten skole, som i sin helhet benyttes til trafikksikringstiltak i Nyveien. Prosjektet er vedtatt utsatt i tre år og ferdigstilles i 2028.

Samferdsel - utbedring kommunale veier
Det er vedtatt 11 mill. kroner i 2024 og 2025, 21 mill. kroner i 2026 og deretter 25 mill. kroner årlig til utbedring av kommunale veier.

Slemmestad - Vaterlandskvartalet
Det er vedtatt totalt 377,115 mill. kroner inkludert prisstigning for å kunne gjennomføre de fleste prosjektene som er prosjektert innenfor detaljreguleringen for Vaterlandkvartalet. Entreprise for bygging av infrastruktur pågår nå med ferdigstillelse i løpet av 2026.

Stasjoner for tømming av kloakk fra fritidsbåter
Det avsettes 3 mill. kroner i 2024 til stasjoner for tømming av kloakk fra fritidsbåter.

Stikkledninger - rehabilitering
Det er vedtatt 0,75 mill. kroner i årene 2024-2025 og 1,5 mill. kroner årlig fra 2026 til rehabilitering av stikkledninger i kommunale bygg.

Tettstedsutvikling
Det er vedtatt 3 mill. kroner i årene 2024-2025 og 6 mill. kroner årlig fra 2026 til tettstedsutvikling. Når større tettstedsutviklingsprosjekter i Asker sentrum, Dikemark, Slemmestad og Holmen med flere er avklart, vil det søkes å finne egne bevilgninger til dette.

Turveier og friområder
Det er vedtatt 3 mill. kroner i årene 2024-2025 og 6 mill. kroner årlig fra 2026 til investeringer i turveier og friområder. Midlene benyttes til opparbeidelse/etablering og rehabilitering av stier, turveier, skiløyper, friområder og gjestehavner.

Universell utforming
Det er vedtatt 2 mill. kroner årlig til universell utforming for å øke tilgjengeligheten i den kommunale bygningsmassen.

VAR - miljøtiltak Yggeset og Follestad gjenvinningsstasjoner
Det avsettes 17 mill. kroner i 2024 og deretter 2 mill. kroner årlig til gjennomføring av tiltak på Follestad og Yggeset gjenvinningsstasjoner for å oppfylle miljø- og arbeidsmiljøkrav.

VAR - omlastestasjon Yggeset gjenvinningsstasjon
Det er vedtatt ny omlastestasjon på Yggeset gjenvinningsstasjon. Omlastningen skal kunne skje innvendig i en egen hall. Det avsettes 100 mill. kroner. Prosjektet ferdigstilles i 2024.

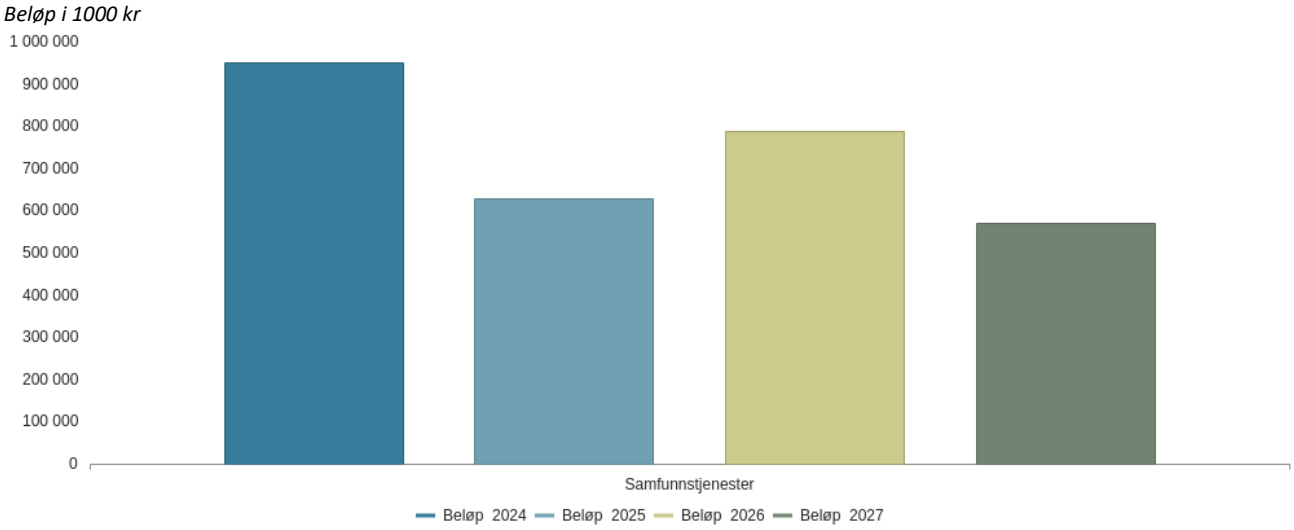
VAR - rehabilitering vann- og avløpsanlegg
De kommunale vann- og avløpsanleggene må ha jevn rehabiliteringstakt for å opprettholde levetiden for anleggene. I temaplan for vann og vannmiljø er det vedtatt en økt fornyingstakt som innebærer en opptrapping av investeringsnivået i årene fremover. Det avsettes 928 mill. kroner i perioden 2024-2027 til rehabilitering av vannforsyningsanlegg og avløpsanlegg. Tiltaket inngår i selvkostområdet.

VAR - utbygging vann- og avløpsanlegg
I henhold til temaplan for vann og vannmiljø, er det behov for nye vann- og avløpsanlegg for å styrke kapasiteten og leveringssikkerheten, og for å legge til rette for nye utbyggingsområder. Det avsettes 561,9 mill. kroner i perioden 2024-2027 til nybygging av vann- og avløpsanlegg. Tiltaket inngår i selvkostområdet.

VAR - vann- og avløpsanlegg Slemmestad sentrum
Kommunen har inngått utbyggingsavtale med utbyggere om utvikling av Slemmestad sentrum. I henhold til avtalen skal kommunen bygge kommunal VA-infrastruktur. Budsjettrammen er 103 mill. kroner. Prosjektet startet i 2019 og planlegges ferdigstilt i 2024. Tiltaket inngår i selvkostområdet.

Vassdragsanlegg (dammer)
Formannskapet vedtok i sak 125/23 å avsette 3 mill. kroner i 2024, 29 mill. kroner i 2025 og 18 mill. kroner i 2026 til rehabilitering av Høymyrdammen og Rordammen. De to øvrige dammene i saken, Bjorvann og Store Sandungen, blir rehabilitert med midler fra selvkost vann og avløp.

Brutto investeringer per år

Samfunnsutvikling

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har det overordnede ansvaret for bærekraftig samfunns-, areal- og transportutvikling. Dette utøves gjennom arbeidet med kommuneplanen, som danner grunnlag for prioriteringer i de årlige handlingsprogrammene. Tjenesteområdet har et særlig ansvar for å implementere bærekraftsmålene i samfunnsplanleggingen.

Tjenesteområdets arbeidsområde omfatter kommunens areal- og transportplanlegging, langsiktig arealbruk, steds- og sentrumsutvikling, bolig- og næringsutvikling, kulturminner, grønnstruktur og sjøområder. Dette ivaretas blant annet gjennom plan- og reguleringsprosesser, byggesaksbehandling, delesak, oppmåling og seksjonering. I tillegg inkluderer tjenesteområdet beredskap, næringsutvikling og samfunnshelse, inkludert kommuneoverlegefunksjonen. Tjenesteområdet leverer også karttjenester og geografiske analyser for hele kommunen. Tjenesteområde Samfunnsutvikling har omkring 130 årsverk fordelt på tre virksomheter.

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har et særlig ansvar for følgende temaplaner:

- Næring (vedtatt 14.09.21)
- Bærekraftig boligutvikling (vedtas 2. kvartal 2024)
- Samferdsel og mobilitet (vedtas 2. kvartal 2024)

KOSTRA-tall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	Lillestrøm	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (301) plansaksbehandling (B) *) **)	291	295	349	399	249	289	289
Netto driftsutgifter per innbygger (302) byggesaksbehandling og eierseksjonering (B) *) **)	92	250	103	130	67	65	65
Netto driftsutgifter per innbygger (325) tilrettelegging og bistand for næringslivet (B) *) **)	200	186	149	43	234	174	174
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger (B) *) **)	144	150	151	117	137	91	91
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Søknader i samsvar med plan med 12 ukers frist Byggesøknader i alt Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	108	103	59	68	43		52
Søknader i samsvar med plan med 3 ukers frist Byggesøknader i alt Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	63	71	14	39	21		28
Total I alt Nye foretak	1 463	1 301	1 893	1 416	1 272	19 399	19 399
Andre nøkkeltall							
Område- og detaljreguleringsplaner vedtatt av kommunen siste år (B)	10	7	9	9	5	154	154
Kommunekasse							
Netto driftsutgifter til plan/kart/bygg per innbygger.	526	695	603	649	453	446	446

Konsern. Kroner (B)
(Kommunekasse) *) **)

*) Inflasjonsjustert med deflator
**) Justert for utgiftsbehov

Status og utfordringer

Asker er en kommune i vekst med en sentral strategisk og geografisk beliggenhet. Dette gir store muligheter for en bærekraftig samfunnsutvikling, særlig knyttet til boligbygging og næringsutvikling. Samtidig har Asker et rikt naturmangfold, store natur- og friluftsområder, produktive landbruksarealer og flotte kulturlandskap. I kommuneplanens arealdel er det avsatt arealformål og hensynssoner for å sikre disse kvalitetene.

Asker er en spredtbygd kommune der to-tredjedeler av alle arbeids- og fritidsreiser skjer med privatbil. Hovedvekten av denne transporten skjer internt i kommunen. Asker kommune er i jevn vekst og forventer å passere 100 000 innbyggere i løpet av få år. Den nylig vedtatte kommuneplanens arealdel konsentrerer veksten til prioriterte lokale tettsteder. Mange innbyggere har lange avstander mellom sentre, skoler, arbeidsplasser, kultur- og fritidsarenaer. Det er en utfordring for Asker å ha en variert boligmasse tilpasset alle aldersgrupper, livsfaser og ulike inntektsgrupper. Askers tettsteder skal være inkluderende, bidra til å forebygge utenforskap og legge til rette for god folkehelse. Å møte demografiutfordringene, med en stadig økende andel eldre innbyggere, er en av de store samfunnsflokene Asker kommune står overfor i årene fremover.

Temaplan for næring har som mål å skape flere lokale arbeidsplasser, øke verdiskapningen og få flere bedrifter til å etablere seg og bli i Asker. Asker tar et viktig samfunnsansvar når kommunen legger til rette for unge bedrifter, fremmer sirkulærøkonomi, stimulerer til bruk av ny teknologi og understøtter sosialt entreprenørskap. Dette bidrar til bærekraftig vekst og utvikling i hele Askersamfunnet. Videre bidrar lokale arbeidsplasser til mindre pendling inn og ut av kommunen, samt levende og gode tettsteder. Målet om næringsvekst møter sterk konkurranse fra andre kommuner i hovedstadsområdet. Asker har imidlertid viktige fortrinn, særlig knyttet til en høyt utdannet befolkning og mange attraktive boområder.

Asker har færre kompetansearbeidsplasser enn det som tilsvarer befolkningens utdanningsnivå. Dette innebærer mye ut- og innpendling fra kommunen og krav til infrastruktur og samferdsel. Kommuneplanens arealdel prioriterer å lokalisere ny utbygging til områder som har et godt utbygget kollektivsystem, samt tilrettelegge for at flere kan gå og sykle. Dette bidrar også til god folkehelse og fysisk aktivitet. Det kollektive transportsystemet er imidlertid dårlig bygget ut sør i kommunen. Kommunen er derfor delt i to transportsoner, nord og sør for en «nullvekstlinje». Nord for "nullvekstlinjen" skal bolig- og arbeidsplassveksten ikke føre til vekst i personbiltrafikken, men baseres på tog, buss og båt. Sør for "nullvekstlinjen" stilles det ikke tilsvarende krav.

Fylkesveinettet er sammenhengende, men det gjelder ikke for anlegg for fotgjengere og syklister. Spredt bebyggelse sør i Asker gjør det også mer krevende for kollektivoperatører å drifte et godt kollektivtilbud. Samlet gjør det privatbilen nødvendig for mange innbyggere, som igjen fører til et stort press på veinettet. Dette gir store forsinkelser i rushtiden, og konflikter mellom tungtransport, kollektivtransport, lokalmiljø og skolevei.

Ny kommuneplan har skapt engasjement hos innbyggere, næringslivet, frivilligheten, politikere og myndigheter. I løpet av planprosessen har det vært avholdt åpne møter, dialogmøter med interessenter, politiske møter og en rekke møter med enkeltinnbyggere og utbyggere. Noen temaer får større oppmerksomhet enn andre, slik som for eksempel strandsone, naturmangfold, jordvern, arealbruk og

samferdsel. Dette henger også sammen med de nasjonale myndighetenes uttalte forventninger til kommunal planlegging. Klima og natur er en av de store samfunnsflokene Asker kommune arbeider med, og er en vesentlig del av samfunnsutviklingen i kommunen.

Reiseliv og opplevelser inngår i arbeidet med å utvikle kommunens unike ressurser innen landbruk, natur og kultur. Handlingsplan for reiseliv og opplevelsesnæringene har en profil for Asker kommune gjennom å løfte frem «Skattkisten», «To fjorder – en kyst» og «Bærekraftige arrangementer». Hovedmålet for handlingsplanen er at opplevelsesnæringen i Asker skal ha en verdiskaping på 580 mill. kroner i 2030. Dette er en økning på 50 prosent sammenlignet med 2019.

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har over flere år arbeidet med å få på plass et elektronisk byggesaksystem, samt øke tilstedeværelsen på innbyggertorgene knyttet til byggesaksbehandling. Sammen med bedre nettsider og rekruttering av nye medarbeidere har disse tiltakene kortet ned behandlingstiden på byggesøknader og økt innbyggernes tilfredshet med byggesak. Etter kommunesammenslåingen har det vært stor byggeaktivitet i Asker. Dette har, sammen med etterslep fra de tidligere kommunene, tidligere ført til for lang behandlingstid på en del byggesøknader. En ny og felles kommuneplan for hele kommunen vil også avhjelpe behandlingstiden i byggesaker.

Asker kommune ligger langt fremme når det gjelder bruk av geodata og digitale løsninger for kart og analyser. Digitale befaringer er et av flere verktøy som benyttes for å bedre de folkevalgtes tilgang til informasjon, samtidig som kommunen sparer tid og bruk av transport til fysiske befaringer. Kart over grunnforholdene i kommunen og naturkartlegging er viktige grep for å styrke sikkerheten ved utbygginger, samt sikre verdifull natur. Det er utarbeidet et arealregnskap i forbindelse med arbeidet med kommuneplanens arealdel. Arealregnskapet viser at boligområder er det arealformålet som reduseres mest. Matjordandelen øker med 2,5 prosent sammenlignet med tidligere kommuneplaner, og dette omfatter over 1000 dekar.

Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, og skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet på tvers av tjenesteområdene. Det overordnede målet er å redusere risikoen for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier. Økt ekstremvær og flom har vist betydningen av oppdaterte ROS-analyser, og at det er viktig at kunnskap om klimaendringer og naturfarer kobles til arealplanleggingen.

Dette skal vi oppnå

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanen. Tabellen under viser hvilke delmål innenfor hvert satsingsområde som er særlig relevante for tjenesteområde Samfunnsutvikling.

Hovedmål	Delmål
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.
	Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere.

Hovedmål	Delmål
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.
	Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.	Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.
	Askersamfunnet har en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet
	Askersamfunnet har et attraktivt og innovativt næringsliv som bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping.
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Askersamfunnet har bærekraftige og samordnede bolig-, areal- og transportløsninger som tilrettelegger for smart samfunnsutvikling.
	Alle innbyggere har tilgang til rent drikkevann og et tilfredsstillende avløpssystem, og en effektiv og miljøvennlig renovasjons- og avfallshåndtering.
	Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser.
	Alle innbyggere har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris.
	Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet
	Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.
	Askersamfunnet er et levende lokaldemokrati der innbyggere i alle aldre deltar gjennom inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser.
	Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død.
	Innbyggerne har tilgang til grunnleggende, helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid.
	Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.
Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.	Askersamfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse.

Prioriteringer i perioden

Nedenfor følger en beskrivelse av hvilke oppdrag tjenesteområdet vil prioritere i fireårsperioden for å møte utfordringene, nå målene og følge opp strategiene i kommuneplanen og temaplaner.

Inkluderende tettstedsutvikling som forebygger utenforskap

Utenforskap er en stadig voksende samfunnsutfordring, og innebærer at enkeltmennesker eller grupper av mennesker står utenfor samfunnet. God planlegging bidrar til å utvikle tettsteder der alle føler seg inkludert. Det er et mål at ulike befolkningsgrupper, som førstegangsetablerere, småhusholdninger og lavinntektsgrupper, skal ha mulighet til å etablere seg i Asker. Det er et udekket behov for boliger til økonomisk vanskeligstilte. For å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft, er det også viktig at mulige arbeidstakere kan skaffe seg et bosted i Asker.

For å sikre god balanse i boligsammensetningen er det behov for flere mindre boliger og leiligheter. I temaplan for bærekraftig boligutvikling, som er under arbeid, er dette er en av problemstillingene. Gjennom porteføljen for inkluderende og aldersvennlig steds- og boligutvikling skal kommunen blant annet jobbe med å utvikle helseknutepunkter der tjenester, egnede boliger og sosiale møteplasser lokaliseres på samme sted. Foreløpig ser det ut til at Vettre og Høn-Landås vil bli piloter i en slik tettstedsutvikling. Kommunen jobber aktivt med ulike virkemidler, for eksempel utbyggingsavtaler, slik at prioriterte målgrupper får økt tilgang til boliger. Dette gjøres for å sikre god balanse i boligsammensetningen. Arbeidet gjennomføres i tett dialog med tjenesteområde Velferd.

Et av delmålene i handlingsplan for reiseliv og opplevelsesnæringen er å skape 300 nye arbeidsplasser og styrke attraktiviteten i kommunens tettsteder. Handlingsplanen påpeker at arbeidsplasser i servicebransjen kan være godt egnet for unge som trenger å komme inn på arbeidsmarkedet.

Folkehelseloven slår fast at kommunen skal fremme befolkningens helse og trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold, og bidra til å jevne ut ulikheter i miljø- og samfunnsforhold som har betydning for helsen. Det er generelt god folkehelse i Asker. Samtidig er det store ulikheter i levekår i kommunen. Kommuneoverlegen vil i 2024 særlig bidra til tverrfaglig oppfølging av barn og unge med ulike helseutfordringer, herunder selvmordsforebygging i tråd med kommunens handlingsplan mot selvmord.

SLT-funksjonen er en viktig del av beredskapsarbeidet for å forebygge radikalisering og utenforskap blant unge, og jobber for å styrke dialogen med grunnskole og videregående opplæring.

Aldersvennlig stedsutvikling for å møte demografiutfordringene

Kommunen arbeider allerede med inkluderende tettstedsutvikling. For å møte demografiutfordringene, særlig knyttet til flere eldre, er det imidlertid i enda større grad viktig å samkjøre lokalisering av velferdstjenester, samt ha dialog med innbyggere og frivillige om hvor og hvordan lokalsamfunnene, løsninger knyttet til samferdsel og annen infrastruktur skal utvikles.

Asker kommune har som mål å skape attraktive og helsefremmende bomiljøer, blant annet gjennom utviklingen av nye boformer. Arbeidet med sosiale boformer er i tråd med temaplan for leve hele livet - i et aldersvennlig Asker og kommuneplanens samfunnsdel. Kommunens mål er å skape aldersvennlige samfunn for å bidra til at eldre kan bo hjemme lengst mulig og leve gode, aktive liv. Kommuneplanens arealdel inneholder bestemmelser og retningslinjer for sosiale boformer med mål om å stimulere til at boligutviklere utforsker sosiale boformer og bidrar til mangfold og kvalitet i boligmarkedet. I forhandling av utbyggingsavtaler arbeider kommunen for å finne løsninger sammen med private utbyggere som kan bidra til å dekke behovet for nye boformer.

Temaplan for bærekraftig boligutvikling vil komme til endelig behandling i 2024. Planen skal legge til rette for at boligmarkedet i Asker blir mer variert, inkluderende, mangfoldig og aldersvennlig. Det

private markedet har mange aktører som for eksempel utbyggere, eiendomsmeglere og boligsøkere. Det finnes en rekke ulike boligtyper og organiserings- og finansieringsmuligheter. Hovedmålet med temaplan for bærekraftig boligutvikling er å sikre gode boliger til Askers innbyggere, stimulere markedet til en utvikling i tråd med kommunens overordnede mål og sikre et variert, inkluderende og mangfoldig boligmarked. Et godt tilbud av aldersvennlige boliger blir viktig for at eldre skal kunne leve selvstendige og gode liv i eget hjem lengst mulig.

Klima og natur som viktig premiss for samfunnsutviklingen

Askersamfunnet står overfor store utfordringer knyttet til transport og samferdsel. Transport fører til store klimagassutslipp og lokal forurensning. Utfordringene rundt trafikkavviklingen, spesielt på de store veiene, skaper problemer for kollektivtrafikken, næringslivet og privatpersoner. Begrensede midler innen samferdsel fremover gjør at kommunen må tenke nytt for å løse utfordringene.

Tjenesteområdet har et særlig ansvar for å bidra til et lavutslippssamfunn i all areal- og transportplanlegging, og støtte omstilling til det grønne skiftet gjennom strategisk næringsutvikling. Arealplanleggingen skal i tråd med kommuneplanens samfunnsdel forhindre nedbygging av matjord og landbruksarealer, sikre biologisk mangfold og god forvaltning av strandsonen. Videre skal arealplanleggingen ivareta sammenhengende grøntområder i byggesonen og følge intensjonen i markaloven, samtidig som det tilrettelegges for at kulturlandskap, skog og landbruk kan utvikles videre med mulighet for ny næring, kultur, opplevelser og rekreasjon.

Oslofjorden er et sårbart økosystem, og Asker har en lang kystlinje langs fjorden. Det er avsatt en 100-metersone inn fra vannlinjen hvor det ikke er tillatt med tiltak som det ikke er søkt om eller er godkjent. I 2020 ble det foretatt en registrering av tiltak langs kystlinjen fra Lier til Bærum. Det ble funnet flere tusen inngrep som det er usikkert om er godkjent. Fra 2022 har det blitt gjennomført vurderinger av disse tiltakene. Arbeidet med å se på utbygginger og tiltak i strandsonen videreføres i 2024.

Asker har en rute for hurtigbåt mellom Slemmestad/Vollen og Aker Brygge. Hurtigbåtsystemet på fjorden er under utvikling, og fra 2024 innføres det nullutslippsbåter. Asker kommune er i dialog med Ruter om videreutvikling av både anløpssteder og rutefrekvens.

For kommunen er det av stor betydning å ha kjennskap til hvor det er kvikkleire, ikke minst i forbindelse med klimaendringer som kan føre til endringer og bevegelser i grunnen. Bygg skal oppføres på sikker grunn. Kommunen fortsetter i 2024 arbeidet med å få et mer dekkende kunnskapsgrunnlag om grunnforholdene gjennom GIS. Dette grunnlaget skal brukes for å kunne foreta bedre analyser ved bruk av geografiske data.

Kommunen jobber også med å få et bedre kunnskapsgrunnlag for naturfarer, sårbar natur og arealregnskap. I denne forbindelse vil kommunen i 2024 utarbeide en arealklassifisering som grunnlag for et arealregnskap. Denne vil inkludere et estimat for klimagasslagring og -utslipp per arealenhet, noe som vil gi grunnlag for bedre analyser og føre til økt trygghet for at grunnen det bygges på er sikker. Kommuneoverlegene vil i tiden fremover ha søkelys på sammenhengen mellom folkehelse og klima. Her er det muligheter for i større grad å se på synergieffekter av tiltak på begge områder.

I tråd med vedtatt reisepolicy, jobber kommunen aktivt med å få flere ansatte over på klimavennlige transportløsninger. Tjenesteområdet har fokus på å begrense bruken av fossile tjenestebiler i arbeidshverdagen. Samfunnsutvikling vil i 2024 arbeide med å heve kompetansen på hvordan det kan tas ytterligere klimahensyn i arealplanleggingen, for eksempel gjennom å benytte plan- og bygningsloven eller andre juridiske verktøy for å redusere klimagassutslipp. Det pågår også et arbeid for å synliggjøre konsekvensene for miljø og natur i saksfremlegg, blant annet knyttet til dispensasjoner.

Lokale arbeidsplasser og fokus på sirkulærøkonomi

Temaplan for næring ble vedtatt høsten 2021. Planen er basert på medvirkning med lokalt næringsliv, innbyggere og utbyggere, så vel som dialog med politiske beslutningsorganer. Temaplanen har som mål å skape flere lokale arbeidsplasser, øke verdiskapningen, videreutvikle Asker som besøks- og opplevelsesdestinasjon og få flere bedrifter til å etablere seg og bli i Asker. Som kommune kan Asker benytte virkemidler som arealforvaltning, nettverksbygging, entreprenørskap i skolen, tilskudd til for eksempel medlemsorganisasjoner, anskaffelser og effektiv byggesaksbehandling for å stimulere til næringsutvikling.

Kommuneplanens arealdel setter av arealer til næringsutvikling. Det er delt ut en bærekraftspris og det arbeides med å styrke dialogen med høyere utdanningsinstitusjoner slik at Askers behov for høyt utdannet arbeidskraft, særlig innenfor sirkulærøkonomi, lettere vil kunne dekkes. Temaplan for næring følges opp gjennom å prioritere ti tiltak fra planen hvert år. I 2024 vil det blant annet arbeides videre med å styrke kommunens posisjon innenfor sirkulærøkonomi, utvikle samarbeidet med høyere utdanningsinstitusjoner og sosialt entreprenørskap. For å stimulere til bærekraftig utvikling av næringslivet i Asker og økt bruk av sirkulærøkonomi, har Asker kommune også opprettet et næringsfond.

Stor byggeaktivitet og store samferdselsprosjekter i regionen skaper overskuddsmasser. Dette medfører at en miljøvennlig, fremtidsrettet og sikker forvaltning av masser blir en aktuell problemstilling. Det er viktig at kommunen har en plan for masseforvaltning. Tjenesteområdet bidrar inn i Bærum kommunes ressursbank. Kommunen vil i 2024 arbeide med å utforme strategier og prinsipper for masseforvaltning i Asker, og dette vil bli lagt frem for politisk behandling tidlig i perioden.

Bærekraftig områdeutvikling

De kommende årene er det lagt opp til flere større områdeutviklingsprosjekter i Asker. Asker sentrum med Trekanten, Høn-Landås, Spikkestad og Tofte er under utvikling. Det er åpnet for noe næringsutvikling knyttet til næringsparken på Follestad, og ved en arbeidsplassutvikling i dette området vil tettsteder som Tofte, Sagene og Sætre bli viktige boområder. Områdeplaner for disse stedene er under arbeid med stor grad av medvirkning og deltakelse fra lokalt næringsliv, innbyggere, lag og organisasjoner.

Områdeutviklingen på Slemmestad pågår fortsatt og er av stor betydning for hele Askersamfunnet. Slemmestad skal bli en energieffektiv by som setter mennesket og miljøet i sentrum. Kyststedets gamle industriområde skal bli et levende bysentrum med nye boliger, flere nye arbeidsplasser og sosiale samlingssteder. Å få på plass gode samferdselsløsninger er en prioritert oppgave fremover. Gode løsninger forutsetter samarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen og private parter.

Handlingsplan for reiseliv og opplevelsesnæringene skal bidra til gode opplevelser i kommunen og utvikle tettstedene. Ett av delmålene i planen er å skape 300 nye arbeidsplasser og styrke attraktiviteten i tettstedene. For å få til dette vil kommunen bidra til utvikling av et tettere samarbeid mellom kulturnæringen og reiselivsnæringen. I tråd med temaplan for kultur vil Asker kommune også se på hvordan investeringer i kunst kan styrke kommunens kulturarbeid.

Temaplan for kultur er en av flere temaplaner som har helhetlig stedsutvikling som satsningsområde. Tjenesteområde Samfunnsutvikling har søkelys på arenaer, møteplasser og styrking av lokalhistorie og kulturarv. Det er et potensiale for å utvikle samarbeidet mellom kulturutvikling og

næring gjennom å utarbeide en museumsstrategi som blant annet skal formidle industrihistorien i Asker. Kultur hele livet er et viktig konsept for å tilrettelegge for et mangfold av kulturfestivaler og større kulturarrangementer, samt å utvikle og bruke tilskuddsordninger som stimulerer til opplevelse, deltakelse og utvikling av varierte kunst- og kulturopplevelser.

Samordnede og klimavennlige samferdselsløsninger

Det er et mål at Askersamfunnet skal ha bærekraftige og samordnede transportløsninger. Kommuneplanens samfunnsdel gir føringer for utviklingen av Asker fremover knyttet til det delte ansvaret for veinettet, det grønne skiftet og utviklingen av Asker til et lavutslippssamfunn. Nullvekstlinjen definerer at bolig- og arbeidsplassvekst nord for denne linjen ikke skal skape vekst i personbiltrafikken.

Temaplan for samferdsel og mobilitet tar for seg hvordan kommunen kan planlegge for å nå kommuneplanens mål for samferdselsplanleggingen. Reduksjon av transport, blant annet gjennom stedsutvikling, er ett av flere innsatsområder. Kvaliteten på kommunens veianlegg vil også bli drøftet og belyst. I tillegg vil planen belyse hvordan kommunen skal samarbeide med andre aktører, for eksempel næringslivet, og ta i bruk digitale løsninger for å sikre gode samferdselsløsninger for befolkningen. Grønn mobilitet er et av flere sentrale temaer i planen.

Effektive og klimavennlige samferdselsløsninger er både et nasjonalt, regionalt og kommunalt ansvar som krever tett dialog og samarbeid med øvrige myndigheter og private aktører. Kommunen vil fortsette dialogen med Viken fylkeskommune om samfinansiering av fylkeskommunal infrastruktur i prosjekter som kommunen er med på å utvikle. I tillegg er det et viktig prinsipp at private utbyggere bidrar til å finansiere offentlig teknisk og grønn infrastruktur i forbindelse med utbygging. Oppfølging av kommunens egne veianlegg og tilhørende infrastruktur er omtalt under tjenesteområde Samfunnstjenester.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har hovedansvaret for kommunens strategiske beredskapsarbeid. Forebygging er kommunens viktigste oppgave når det gjelder hendelser som truer sentrale samfunnsinstitusjoner, samfunnets sikkerhet og den enkeltes trygghetsfølelse. I tillegg til ROS-analyser, skal kommunen i 2024 arbeide med i hvilken grad kommunens andre planer gir bedre beredskap og samfunnssikkerhet.

I 2024 vil ny overordnet ROS-analyse bli lagt frem for politisk behandling. Med bakgrunn i denne vil kommunens overordnede beredskapsplan og tilhørende tiltak blir oppdatert. I 2024 kommer også et nytt nasjonalt beredskapssystem. Det vil gjennomføres pålagt opplæring og øving i systemet. Samarbeidet med øvrige beredskapsaktører skal videreutvikles. Beredskapsarbeidet vil også rettes særlig inn mot ekstremvær, flom, ras og skred. I tillegg vil kommunen følge med på den internasjonale situasjonen med krig i Ukraina, samt endret trusselbilde når det gjelder kommunens digitale verktøy. I 2024 vil beredskapsarbeidet også rettes inn mot å styrke virksomhetene i deres beredskapsplanlegging og beredskapsøvelser.

Utviklingen av Asker skal skje med minst mulig risiko for uforutsette hendelser og fare. Kommuneplanens arealdel foreslår hensynssoner knyttet til skredutsatte områder. Det skal i dag ikke være avsatt arealer til boligformål i skredutsatte områder. I arbeidet med områdeplan for Tofte har det vist seg å være utfordringer med kvikkleire og grunnforhold som nå hensyntas i områdeutviklingen. For

å styrke kompetansen knyttet til grunnforhold, ras, flom og skred, har kommunen ansatt en kommunegeolog.

Innbyggermedvirkning og digitalisering i samfunnsutviklingen

Å videreutvikle arenaer for innbyggermedvirkning og samskaping er en prioritert oppgave for tjenesteområdet. Som følge av koronapandemien, og for å møte innbyggerne i deres digitale hverdag, har kommunen blitt utfordret til å bruke nye digitale løsninger for medvirkning i kommuneplanens arealdel.

Arealplaner som områdeplaner og reguleringsplaner berører mange. For å få så gode planer som mulig, er det både viktig og ønskelig å høre alles innspill. Kommunen legger derfor til rette for medborgerskap og deltakelse i planprosessene gjennom utvikling av bedre nettsider for innspill til arealplaner, abonnementsfunksjon for høringer, og ved å stille større krav til tidlig medvirkning. I områdeutviklingen av Tofte, Heggedal og Slemmestad har det vært et godt samarbeid mellom kommunen, lokalsamfunnsutvalget, nærmiljøet og utbyggerne. Denne formen for medvirkning vil utvikles videre i andre områdeutviklingsprosjekter.

Barn og unges deltakelse er et tema som tjenesteområdet vil fortsette å vie oppmerksomhet. Det vil i 2024 bli fremmet sak om å opprette en ordning med barns representant i plansaker. I tråd med temaplan for medborgerskap vil tjenesteområdet også styrke møteplasser i nærmiljøet, inkludert tilgjengelige fysiske og digitale møteplasser, samt å møte innbyggere på innbyggertorgene.

Asker kommune ligger langt fremme når det gjelder bruk av digitale løsninger. Geodata er avgjørende for å få til gode sammenhengende digitale tjenester og digitale løsninger til blant annet temaplanenes kunnskapsgrunnlag. Det har imidlertid vært utfordrende å bygge opp velfungerende digitale saksbehandlingssystemer og -løsninger. Systemene skal sikre innsyn, ivareta personvern, understøtte en forutsigbar og effektiv saksbehandling og tilgjengeliggjøre kommunale tjenester for publikum. I 2024 skal nettsidene for arealplaner videreutvikles for å få til mer innbyggervennlige plantjenester. Tjenesteområdet vil videreføre pilotarbeidet med bruk av droner til datafangst. Droner kan eksempelvis brukes til digitale befaringer og oppdatering av kart.

Helsefremmende samfunnsutvikling

Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel. Kommunens folkehelsearbeid skal forebygge sykdom, skade eller lidelse, og bidra til å beskytte mot helsetrusler. Å ivareta folkehelseperspektivet i planlegging er en kommunal oppgave, og er sentralt i arbeidet med å skape gode helsevilkår for alle. Asker kommunes planstrategi fastsetter at folkehelse skal være et tverrgående tema i alle temaplaner i perioden. Kommuneoverlegen viderefører i 2024 arbeidet med å gi råd og samarbeide i samfunnsplanleggingen, for eksempel i forbindelse med områdeplaner og byggesaker.

Å tilrettelegge for økt ferdsel og fremkommelighet for gående og syklende er et viktig virkemiddel for at Askers befolkning skal blir mer fysisk aktiv. Et annet viktig aspekt er å planlegge for en helsefremmende stedsutvikling, der avstanden til tjenester og tilbud er så kort at innbyggerne kan nå dem til fots eller med sykkel. Transport og veitrafikk er ofte en kilde til støy og luftforurensing som påvirker folkehelsen negativt, og dette skal hensyntas i planleggingen.

Fysisk aktivitet er viktig for livskvalitet, trivsel og god helse. Det har både en betydelig egenverdi for den enkelte og en nytteverdi for samfunnet. Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv har vedtatt økt

satsing på egenorganisert aktivitet, sykling, arrangementer og opplevelses- og aktivitetsbasert turisme. Mellomromsprosjektet på Risenga er et eksempel på mindre aktivitets- og rekreasjonsanlegg spredt rundt mellom de etablerte anleggene. Som et ledd i å utvikle Asker som en attraktiv kommune for opplevelses- og aktivitetsbasert turisme vil det bli utarbeidet en destinasjons- og arrangementsguide.

Universelt utformede tiltak er gode folkehelsetiltak, da de tilrettelegger for inkludering av flere befolkningsgrupper samtidig. Personer med nedsatt funksjonsevne, eldre og barnefamilier er befolkningsgrupper som ofte møter barrierer ved transport. Det skal være mulig for alle å delta i aktiviteter, i arbeidslivet og i samfunnet generelt. Det er også viktig at planleggingen tar hensyn til de som ikke har bil for å komme seg rundt. Tilsyn med skoler og barnehager for å sikre barns liv og helse er en prioritert oppgave for miljørettet helsevern i 2024.

Effektiv og enhetlig plan- og byggesaksbehandling

Kommunen skal tilby enhetlige tjenester etter plan- og bygningsloven. Asker kommune arbeider med å ta i bruk gjennomgående forvaltnings- og driftssystemer, inkludert gode verktøy, kartsystemer og innovative metoder for å sikre gode og likeverdige tjenester. Det pågår et prosjekt for å utbedre kommunens nettsider slik at flere kan benytte nettsidene som informasjonskilde og selvbetjeningsportal. Selvbetjening på nett er viktig for å avlaste byggesaksbehandlere og korte ned saksbehandlingstiden. I tillegg har kommunens byggesaksavdeling økt tilstedeværelsen på innbyggertorgene, noe som bidrar til å styrke dialogen med søkerne.

Asker kommune innfører i 2024 et e-byggesakssystem. Systemet skal bidra til raskere, digital og mer enhetlig saksbehandling, noe som også er avgjørende for å sikre kommunens gebyrinntekter innenfor byggesak. Byggesaksområdet har hatt en del turnover blant ansatte, men har som følge av rekruttering og interne prosesser nå bedre stabilitet i ansattgruppen. En undersøkelse gjennomført i 2022 viser at 6 av 10 er fornøyde med byggesaksbehandlingen i Asker kommune, og kvalitetsarbeidet fortsetter i 2024. Kommunen har et kontinuerlig søkelys på å effektivisere saksbehandlingen, sikre god utnyttelse av ressurser og overholde lovbestemte frister.

Forvaltning og bevaring av kulturminner

Kunnskap og bevissthet om kulturminner og kommunens historie er viktigere enn noen gang. Asker kommunen har befolkningsvekst og tettstedene er i stadig utvikling, noe som medfører press på arealer til både næring og bolig. Kulturminnene skal bevares for fremtiden, og er samtidig en ressurs som bidrar positivt til å gi tettstedene karakter, innhold og identitet. Asker kommune fortsetter arbeidet med å utvikle kulturminnebasen med ny forvaltningsløsning og innsynsløsning i samarbeid med AsplanViak. Arbeidet er finansiert av Riksantikvaren og blir gjennomført i perioden 2023-2024.

Arbeidet med ny kulturminneplan startet opp i 2022, og videre prosess for planarbeidet vil bli avklart i forbindelse med ny planstrategi. Mulighetsstudien for Rødtangen kulturminnepark er snart ferdig, og prosjektet videreføres i 2024. I 2024 vil tjenesteområde Samfunnsutvikling i samarbeid med andre tjenesteområder etablere interne rutiner, ansvarsforhold og økonomi for skjøtsel av kulturminner.

Driftsbudsjett

Tjenesteområde Samfunnsutvikling er budsjettmessig inndelt i to programområder som vil være grunnlag for økonomistyring og -rapportering. Programområdene er Strategi, næring og analyse og Plan og bygg. Programområde Plan og bygg inkluderer virksomhetene Samfunnsplanlegging og Byggesak.

Tabellen viser fordeling av budsjettet på programområder.

Beløp i 1000 kr

Programområde	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Plan og bygg	23 625	23 625	23 625	23 625
Strategi, næring og analyse	37 705	35 705	34 905	34 105
Totalsum	**61 330**	**59 330**	**58 530**	**57 730**

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	**65 530**	**65 530**	**65 530**	**65 530**
Sum Tekniske justeringer	**-1 409**	**-1 409**	**-1 409**	**-1 409**
Sum Budsjettendringer inneværende år	**1 850**	**1 850**	**1 850**	**1 850**
Tidligere vedtatte tiltak				
Sum Tidligere vedtatte tiltak	**0**	**0**	**0**	**0**
Konsekvensjusteringer	**441**	**441**	**441**	**441**
Konsekvensjustert ramme	**65 971**	**65 971**	**65 971**	**65 971**
Omstilling og effektivisering				
Omstilling og effektivisering - Samfunnsutvikling	-4 800	-6 800	-7 600	-8 400
Sum Omstilling og effektivisering	**-4 800**	**-6 800**	**-7 600**	**-8 400**
Nye tiltak				
RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	159	159	159	159
Sum Nye tiltak	**159**	**159**	**159**	**159**
Nye tiltak og realendringer	**-4 641**	**-6 641**	**-7 441**	**-8 241**
Ramme 2024-2027	**61 330**	**59 330**	**58 530**	**57 730**

Omstilling og effektivisering

Omstilling og effektivisering - Samfunnsutvikling
For å opprettholde kommunens økonomiske handlingsrom, foreslår kommunedirektøren en omstilling og effektivisering i Asker kommune på 120 mill. kroner i 2024. Dette tilsvarer 1,9 prosent av netto driftsramme.

Tjenesteområdene i Asker kommune er store og robuste. Kommunen må i økende grad ha fokus på omstilling og søke å løse oppgaver på nye måter slik at kommunen får mer ut av ressursene. Effektiviseringskravet vil i størst mulig grad bli håndtert slik at dekningsgrader og kvalitet blir opprettholdt.

Kommunedirektøren foreslår følgende fordeling av omstillings- og effektiviseringstiltak på 4,8 mill. kroner innenfor tjenesteområde Samfunnsutvikling.

Programområde	Beløp i hele 1 000 kr
Strategi, næring og analyse	1 600
Plan og bygg	3 200

Omstillingstiltakene i tjenesteområde Samfunnsutvikling vil blant annet innebære bemanningstilpasning, redusert kjøp av varer og eksterne tjenester, samt tiltak for å øke produktiviteten og sikre bedre kvalitet

og service til innbyggerne. I tillegg skal det tas i bruk ny teknologi, inkludert nytt saksbehandlingssystem og selvbetjeningsløsninger som gjør saksbehandlingen mer effektiv.

Videre skal gebyrene innenfor plan- og byggesaksbehandlingen være basert på selvkostprinsippet og tilpasset nivået i sammenlignbare kommuner. Da antallet plan- og byggesaker vil kunne variere en del over tid, og dermed også påvirke behovet for bemanning, blir det viktig å sikre en riktig dimensjonering av grunnbemanningen og utarbeide gode planer for å håndtere «topper» i produksjonen.

Eventuelle omstillingstiltak av prinsipiell karakter vil bli lagt frem for politisk behandling i februar 2024 og eventuelt i tertialrapporter. Kommunedirektøren vil legge til rette for medvirkningsprosesser med berørte virksomheter og brukere, samt dialog med hovedutvalget.

Nye tiltak

RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Priskompensasjon gjennom revidert nasjonalbudsjett 2023 som følge av økte priser. Kommunens rammetilskudd økes for å kompensere for dette.

Medborgerskap

Tjenesteområde Medborgerskap omfatter en rekke ulike tjenester innen innbyggerdialog og frivillighet, bibliotek, kulturskole, idrett, friluft og kulturliv. Tjenestene skal bidra til å motivere og tilrettelegge for at innbyggerne ønsker å delta i og ta medansvar for samfunn og fellesskap.

Tjenesteområdet har et særlig ansvar for å tilrettelegge for folkehelse, frivillighet, medborgerskap og samskaping på tvers i organisasjonen. Tjenesteområdet har også et særskilt ansvar for å legge til rette for samarbeid med andre aktører i samfunnet. Helt sentralt står utvikling av arenaer og infrastruktur for kultur, fysisk aktivitet, idrett, friluftsliv og frivillighet, samt utprøving av nærdemokratiske ordninger og videreutvikling av andre former for innbyggermedvirkning. Tjenesteområdet består av fem virksomheter med totalt omkring 280 årsverk.

Tjenesteområde Medborgerskap har et særlig ansvar for følgende temaplaner:

- Medborgerskap (vedtatt 13.04.21)
- Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv (vedtatt 15.06.21)
- Kultur (vedtatt 04.04.22)

KOSTRA-tall

	Asker 2021	Asker 2022	Bærum	Drammen	Lillestrøm	ASSS uten Oslo	Kostragruppe 12
Prioritet							
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner (B) *)	3 648	3 894	3 237	2 755	2 517	3 198	3 198
Netto driftsutgifter per innbygger (231) aktivitetstilbud barn og unge (B) *) **)	207	228	205	270	275	280	280
Netto driftsutgifter per innbygger (370) bibliotek (B) *) **)	364	369	415	285	310	302	302
Netto driftsutgifter per innbygger (383) musikk- og kulturskoler (B) *) **)	351	340	306	231	303	301	301
Netto driftsutgifter per innbygger (385) andre kulturaktiv. og tilsk. til andres kulturbygg (B) *) **)	611	709	384	345	308	323	323
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *) **)	562	552	697	534	404	620	620
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger (B) *) **)	364	426	456	148	154	332	332
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker (B) *)	26 878	25 906	39 759	23 641	30 531	27 755	27 755
Dekningsgrad							
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	11,1 %	11,5 %	8,1 %	9,5 %	8,7 %	11,0 %	11,0 %
Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	3,3	3,4	2,9	3,9	2,7	4,0	4,0
Døpte i prosent av antall fødte (B)	46,6 %	51,3 %	46,5 %	45,1 %	38,0 %	50,3 %	50,3 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	59,4 %	58,0 %	56,2 %	53,2 %	53,7 %	59,5 %	59,5 %

*) Inflasjonsjustert med deflator
**) Justert for utgiftsbehov

Status og utfordringer

Medborgerskap er et tjenesteområde under utvikling, med et tverrgående ansvar for å bidra til en sosial, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling i Asker. Asker kommune skal utvikles videre i retning av å være en samskapingskommune. Kommunerollen er i endring, og kommunens rolle som fasilitator og samarbeidspartner blir mer fremtredende. Tjenesteområde Medborgerskap har et særlig ansvar for å fremme denne nye rollen på tvers i hele organisasjonen. Kommunen skal jobbe med å styrke innbyggermedvirkningen ved å tilrettelegge for inkluderende medvirkningsprosesser, blant annet gjennom å bygge kompetanse i organisasjonen og i samfunnet.

Målet er at alle har likeverdige muligheter for å leve aktive, meningsfulle og selvstendige liv, og at innbyggerne opplever fellesskap, tilhørighet og mestring i hverdagen. I arbeidet med medvirkning og deltakelse er fokuset på sosial ulikhet viktig, slik at alle stemmer blir hørt og alle får mulighet til å bli aktive medborgere. For å nå bærekraftsmålene og øke tilhørigheten, skal tjenesteområdet sammen med andre aktører bidra til en tettstedsutvikling som sikrer gode aktivitetsmuligheter og kortreist kultur nær der folk bor.

Varierte møteplasser der folk bor er en sentral målsetting i flere temaplaner. For å virkeliggjøre denne målsettingen, har kommunen blant annet etablert sju innbyggertorg i hele kommunen. Kommunen er nå i ferd med å etablere det siste innbyggertorget på Spikkestad. Innbyggertorgene er i gang med å fungere både som "kommunen nær innbyggerne" med kommunale tjenester i tettstedene, samt som arena for frivillighet, medborgerskap og lokalt engasjement.

Ungdataundersøkelsen viser at andelen som er fornøyde med lokaler til å treffe andre unge, har gått betydelig opp siden forrige måling. Andelen er nå på linje med landsgjennomsnittet, men under gjennomsnittet i Viken. Resultatene viser at den vedtatte opptrappingen og satsingen for å styrke kultur- og fritidstilbudet til ungdom i Asker fungerer. Vi ser en økning for nesten alle ungdomsskolene, og økningen har vært ekstra stor ved de skolene som i perioden 2019-2022 har fått egen ungdomsklubb. Det er likevel store forskjeller mellom de 13 ungdomsskolene som har deltatt i ungdataundersøkelsen. Andelen som oppgir at de er fornøyde med lokalene til å treffe andre unge varierer fra 27 til 70 prosent.

Tillit er sentralt i demokratiet. Innbyggere og andre aktører skal ha mulighet til å delta i og påvirke saker som angår dem selv og lokalsamfunnet, både i politiske prosesser og i tjenesteutviklingen. Tjenesteområdet har medansvar for å styrke lokaldemokratiet gjennom nærdemokratiske ordninger, etablering av oppgaveutvalg og arbeid for økt demokratiforståelse. Forskning viser at det er sammenheng mellom deltakelse i frivilligheten og grad av tillit til lokale myndigheter. Virksomheten Innbyggerdialog og frivillighet har et særskilt oppdrag om å bidra til generell tilrettelegging for frivillighet, nærdemokrati og samskaping.

Frivilligheten er en stor ressurs og viktig partner i utviklingen av Askersamfunnet. Frivilligheten er i endring. Kommunen skal legge til rette for en vital og levende frivillighet gjennom samarbeid, sikring av gode rammevilkår og egnede arenaer. Kommunen gjennomførte en frivillighetsundersøkelse i november 2022. Frivillighetens score på spørsmålet om i hvilken grad de er tilfredse med samarbeidet med kommunen har økt fra 4,5 i 2018 til 4,8 i 2022.

Dette skal vi oppnå

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanen. Tabellen under viser hvilke delmål innenfor hvert satsingsområde som er særlig relevante for tjenesteområde Medborgerskap.

Hovedmål	Delmål
Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.
Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.
	Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere.
	Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.
Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.	Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.
Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser.
	Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet
	Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.
Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.
	Askersamfunnet er et levende lokaldemokrati der innbyggere i alle aldre deltar gjennom inkluderende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser.
	Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling.
Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død.
	Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.
Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.	Askersamfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse.
	Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap.

Innspill fra hovedutvalget

Asker kommune har en modell der hovedutvalgene får mulighet til å komme med innspill og prioriteringer til handlingsprogrammet før kommunedirektørens forslag foreligger. Innspillene tar utgangspunkt i vedtatte temaplaner, som definerer politiske innsatsområder, retningsvalg og prioriteringer for samfunns- og tjenesteutviklingen i årene fremover.

Hovedutvalg for medborgerskap ga gjennom vedtak i sak 19/23 sine innspill og prioriteringer til kommunedirektørens arbeid med Handlingsprogram 2024–2027. Hovedutvalgets vedtak fremgår av vedlegg til handlingsprogrammet.

Kommunedirektøren har i arbeidet med handlingsprogrammet vurdert utvalgets innspill og prioriteringer. De økonomiske rammebetingelsene tilsier at det er mindre rom for nye tiltak på drifts- og investeringsbudsjettet. Det er derfor særlig lagt vekt på å vurdere om utvalgets innspill kan realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer og iverksettes over flere år.

Prioriteringer i perioden

Nedenfor følger en beskrivelse av hvilke oppdrag tjenesteområdet vil prioritere i fireårsperioden for å møte utfordringene, nå målene og følge opp strategiene i kommuneplanen og temaplaner.

Økt deltakelse for barn og unge

Utenforskap er en stadig voksende samfunnsutfordring, og innebærer at enkeltmennesker eller grupper av mennesker står utenfor samfunnet. Ungt utenforskap handler om den økende andelen barn og unge som opplever å ikke høre til i et fellesskap, og som over tid faller ut av utdanning og arbeid. Utenforskap kan føre til dårlig livskvalitet, svak selvfølelse og dårlig helse hos den enkelte, og er også en stor samfunnsutfordring med betydelige økonomiske konsekvenser. Det er avgjørende for kommunens sosiale og økonomiske bærekraft at alle barn og unge sikres mulighet til å bidra med sine ressurser.

Som en oppfølging av temaplan for medborgerskap, temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv og temaplan for kultur, jobber kommunen med å samordne tiltak for økt deltakelse blant barn og unge. Økonomi og prisnivå er en barriere for barn og unges deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter, og Asker kulturskole har en av landets høyeste deltakeravgifter. Det skal utvikles en ny modell for å inkludere barn og unge i fritidsaktiviteter og ferietilbud. Det er nødvendig med medvirkning fra målgruppen og aktører i Askersamfunnet for å løse utfordringen med å inkludere flere barn og unge i kultur, idrett, friluftsliv eller annen fritidsaktivitet og frivillighet. Det er gjennomført en kartlegging av kostnader og andre faktorer som bidrar til prising av aktivitet. Videre er det nedsatt en tverrfaglig gruppe som skal samskape med relevante aktører i Askersamfunnet om felles innsats for å øke deltakelsen og tilhørigheten og motvirke utenforskap.

Kommunestyret har vedtatt en opptrapping og satsing for å styrke kultur- og fritidstilbudet for ungdom i handlingsprogramperioden. Satsingen skal bidra til å bygge opp tilbud til ungdom i områder som ikke har hatt slikt tilbud. Vedtaket legger til grunn at alle ungdomsskoleelever skal ha et lokalt ungdomstilbud med både åpen arena og kulturprogram, og målet er at alle ungdomsskoler skal sogne til en ungdomsklubb. Ungdomstilbudet er en kombinasjon av ungdomsklubb og ungdomskulturprogram som UKM, Nattkino, ungdomsfester, LAN, Askerfestival mm. Det jobbes også med å utvikle og utvide BUA-utlånsordninger i kommunen.

Erfaringer og samarbeidsstruktur fra pilotprosjektet Fremtidens kulturtilbud for barn og unge, som ble gjennomført i Sætre, vil benyttes til å videreutvikle kulturtilbudet i Sætre. Pilotprosjektet kan også gi inspirasjon til utvikling av flere lokalsamfunn, slik som Slemmestad og Tofte. Kommunen jobber for å etablere etter-skoletidstilbud på alle bibliotekene for å nå de barna som har sluttet på SFO, men ikke ennå kan delta i ungdomstilbud, og for dem som av økonomiske årsaker ikke går på SFO. Disse tilbudene vil etableres i samarbeid med andre virksomheter, frivillige og i egen regi.

Asker kommune ønsker å prioritere anlegg som treffer bredden, men tilrettelegger også for idrett på høyt nivå. Mellomromsprosjektet på Risenga er et eksempel på små aktivitets- og rekreasjonsanlegg som ligger spredt mellom de etablerte anleggene. Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv inneholder en prioritert anleggsutvikling som vil bli fulgt opp i perioden.

Aktive lokalsamfunn er en samarbeidsmodell mellom idretten og kommunen som videreføres i perioden, og det vil legges frem sak om mulighetene for å utvide og videreutvikle ordningen. Målet er å styrke tilhørigheten og fellesskapet i lokalsamfunnet, og sørge for trygge og aktive oppvekstsvilkår.

Aldersvennlig og inkluderende steds- og boligutvikling

Befolkningssammensetningen vil i årene fremover endre karakter. Samfunnet får stadig flere eldre, samtidig som vi har lavere fødselskull og færre i yrkesaktiv alder. Det kreves bred og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å sikre en aldersvennlig og inkluderende stedsutvikling, inkludert boliger med egnet plassering og utforming i tråd med kommende temaplan for bærekraftig boligutvikling. Kommunen, næringslivet og innbyggerne må sammen videreutvikle tettstedene med et differensiert bo- og tjenestetilbud, samt gode møteplasser som fremmer tilhørighet og samfunnsdeltakelse. Planlegging for aldring og mindre mobilitet fremmer mulighetene for egenmestring, god livskvalitet og mindre ensomhet.

Helhetlig stedsutvikling

Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv har et eget innsatsområde for helhetlig stedsutvikling. Innsatsområdet har strategier for økt satsning på arenaer og møteplasser der folk bor, friluftsliv, tilrettelegging for nye trender, økt inkludering og tilgjengelighet på våre arenaer, klimavennlige valg og behovstilpasset anleggsprioritering. Målet er å få inn aktivitetsanlegg både for friluftsliv, egenorganisert aktivitet og sosiale møteplasser i nærmiljøene og i tilknytning til signalbygg. Tidlig medvirkning i planarbeidet er nødvendig for å nå målet om en stedsutvikling som tilrettelegger for inkluderende, attraktive, aktivitetsvennlige og helsefremmende tettsteder. Det skal arbeides for å styrke kulturens betydning for lokal stedsutvikling, og at kunst og kultur kan virke som en drivkraft i samfunnsutviklingen.

Modellen for fremtidens seniortilbud på innbyggertorg sees i sammenheng med økt satsing på aldersvennlig frivillighet, og er i tråd med temaplan for medborgerskap og temaplan for leve hele livet – i et aldersvennlig Asker. Det konkrete innholdet i seniortilbudet på innbyggertorgene utvikles i et tempo og omfang som passer med det enkelte innbyggertorgs utvikling og lokalmiljø.

I forbindelse med oppløsning av Stiftelsen Skogsborg, ble eiendommene på Skogsborg overført til Asker kommune. Kommunen har gjennomført en mulighetsstudie basert på oppgaveutvalgets anbefalinger. Iverksettelse av tiltak planlegges fra 2025.

Møteplasser i nærmiljøet

For å møte demografiutfordringene skal innbyggertorgene videreutvikles som dynamiske arenaer for samskaping og deltakelse mellom innbyggere, lag og foreninger, næringsliv og aktuelle kommunale tilbud som byggesak, NAV, frivillighetssentraler, bibliotek, kulturopplæring og kulturaktiviteter. Det er behov for videre utredning av innbyggertorgene på Holmen, Tofte, Spikkestad og Asker sentrum for å se disse i en større helhet med fysisk utforming og tjenestetilbud. Opprettelse av midlertidig innbyggertorg på Spikkestad ble igangsatt i 2023. Egnede permanente lokaler og innhold for innbyggertorget på Spikkestad, inkludert eventuelt boktilbud, skal vurderes i neste periode. Rehabilitering av Tofte samfunnshus gjennomføres i 2026. Det er et potensiale for å styrke innbyggertorgenes rolle som samskapingsarena og møteplass, innenfor gjeldende økonomiske rammer.

Som oppfølging av mulighetsstudien for Trekanten, legges det frem sak om hvilke veivalg Asker kommune tar for å legge til rette for et bedre tjenestetilbud til innbyggerne gjennom ny og endret arealbruk.

Tilgjengelige lokaler

For å skape flere gode og inkluderende møteplasser for innbyggerne, er vi først og fremst avhengige av å ta i bruk eksisterende lokaler, utvikle bibliotekene som møteplasser og sikre god sambruk. Kommunedirektøren vil avklare og harmonisere arbeidsprosesser, prisstrukturer og prinsipper for utlån, utleie og tildeling av tidsbruk knyttet til lokaler i kommunen. Som en del av et slikt arbeid bør det gjennomføres en utredning av kommunens møteplassarenaer. Det vil også være behov for å kartlegge og utvikle en ny modell for bruk av tilsynsvakter på en helhetlig måte.

Alle i aktivitet

Ny modell for tilskuddsordninger ble vedtatt i 2022, og har en prøveperiode på inntil to år. I 2024 vil kommunen evaluere den nye modellen. Parallelt arbeides det videre med særskilte ordninger, drift og finansiering av offentlige og private idrettsanlegg, samt ressursbruk, tilbud og betingelser. Det mangler tilstrekkelige virkemidler for å stimulere til egenorganisert aktivitet for den generelle befolkningen.

Plan for friluftslivets ferdselsårer vil ferdigstilles i 2024 i tråd med handlingsplan for opplevelsesnæringene. I tillegg vil det legges en videre plan for realisering og videreutvikling i samarbeid med lag og foreninger.

Innbyggertorgene er arenaer for egenorganisert aktivitet som bidrar til at innbyggere i alle aldre kan være aktive, med vekt på seniorer. Tjenesteområde Medborgerskap tilrettelegger for seniortilbud på innbyggertorgene i samarbeid med tjenesteområde Velferd og den organiserte og uorganiserte frivilligheten.

For å sikre et likeverdig tilbud i hele kommunen, har tjenesteområdet ansvar for forebyggende, helsefremmende og inkluderende tjenester innen friskliv og folkehelse. I tillegg til organisering og drift av lovpålagte og tilrettelagte fritidsaktiviteter, er kommunen i gang med å harmonisere og videreutvikle tilbudet.

Påvirkningsmuligheter

Kommunestyret vedtok i juni 2023 at de tidligere lokalsamfunnsutvalgene skal erstattes av åtte områdefora etablert av innbyggerne selv. Arbeidet med å etablere områdeforaene starter høsten 2023,

og kommunedirektøren forventer at de vil være i full drift fra høsten 2024. Områdeforaene skal være et bindeledd mellom kommunen og de ulike lokalsamfunnene, og skal til sammen dekke hele kommunen. Foraene skal være satt sammen av innbyggere lokalt, og de skal være selvstendige og frie fra kommunen. Kommunen skal sørge for at de kan skape nye løsninger for medvirkning, samskaping og lokal representasjon.

Kultur hele livet

Kunst og kultur er viktig for livskvalitet, trivsel og god helse. Temaplan for kultur og politiske beslutninger danner grunnlag for valg av modeller, videre arbeid med harmonisering av avtaler, økonomi, tilskudd og tildeling av arenatid, samt videreutvikling av ungdomsklubbtilbudet, bibliotekene og opplæringstilbudet i kulturskolen mv.

Kulturtilbud og terapitilbud for seniorer, slik som Den kulturelle spaserstokken og opptrapping og harmonisering av musikkterapitilbudet, skjer i hovedsak i eldreinstitusjonene, men sees også i sammenheng med modellen for fremtidens seniortilbud. Det skal i perioden legges frem en helhetlig sak om Den kulturelle spaserstokken og musikkterapisamarbeidet mellom kulturskolen og tjenesteområde Velferd, herunder blant annet demenskor, huskor og musikkterapi i heldøgnsomsorgen og hjemmetjenesten.

Kulturskolen har gjennomført flere piloter i samarbeid med tjenesteområde Oppvekst, slik som blant annet klasseorkester ved Arnestad skole i samarbeid med Arnestad skolekorps og kulturuke i Sætre. Arbeidet inngår som en del av den nasjonale piloten «Fremtidens kulturskole». Oppvekst og Medborgerskap vil i perioden søke å finne faste og varige samarbeid for å følge opp strategiene i temaplan for kultur og temaplan for oppvekst.

Den kulturelle skolesekken er en nasjonal ordning som sørger for at alle skoleelever i Norge får oppleve profesjonell kunst og kultur. Asker kommune har i tillegg en lokal ordning kalt Den kulturelle barnehagesekken som er under utvikling og harmonisering. Det skal i perioden tas stilling til en videre utvikling av Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle barnehagesekken.

Det skal også tas stilling til videreutvikling av kulturskolens fordypnings- og talentprogram i alle fag, herunder prissetting, friplasser og dimensjonering av programmene. Kommunen vil også arbeide med detaljregulering av areal til en ny og formålsbygd kulturskole i Asker sentrum i tråd med mulighetsstudien fra 2023, i tillegg til utbedringer i eksisterende lokaler.

Asker kommune har overtatt Holmsbu kunstmuseum og vil etablere en ordning for bærekraftig drift i samarbeid med Museene i Akershus og frivillige.

Asker kommune vil i perioden vurdere mulighetene for å harmonisere ansvar, praksis, formidling og bevaring av de lokalhistoriske arkivene og samlingene fra de tre tidligere kommunene.

Bærekraftige lokalsamfunn

Økende oppvarming og tap av natur er en av de største utfordringene samfunnet står overfor. Ifølge FNs naturpanel har naturmangfoldet aldri vært så truet som det er i dag. Det er beregnet at Asker kommune kan redusere utslippene med 67 prosent dersom vi fører en offensiv klimapolitikk.

Asker kommune satser på virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling, samt tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, og motstandsdyktige. Det er

også viktig at lokalsamfunnene utvikles i god balanse mellom vekst og vern for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av disse.

Videreutvikling av samarbeidet med frivilligheten kan styrkes gjennom eksempelvis økt tilstedeværelse av kommunale virksomheter, i kombinasjon med en fortsatt satsning på samarbeid med og kompetanse på frivillighet blant ansatte på innbyggertorgene.

Aktivitetsanlegg for fysisk aktivitet i nærmiljøene har en stor miljømessig effekt. Transportbehovet reduseres ved at innbyggerne kan sykle eller gå til aktiviteten. Gratis utlån av utstyr gjennom BUA-ordningen fremmer gjenbruk og gir alle mulighet til å delta. Det er også et økende fokus på valg av materialer med mindre klimaavtrykk både ved rehabilitering og nybygg. Der det er mulig, skal det være fokus på å ivareta lokale naturområder. Ved å øke fokuset på ombruk og klimavennlig mat i idretten, vil klimafotavtrykket fra lag og foreninger kunne reduseres betraktelig. Det er flere eksterne tilskuddsordninger som frivillige organisasjoner og Asker kommune kan søke på, spesielt i forbindelse med utenforskap og klimatiltak.

Frivilligheten spiller en stor rolle for at Asker skal bli et mer bærekraftig lokalsamfunn. Asker kommune fortsetter å understøtte frivillige som jobber med dette, for eksempel gjennom samarbeid med idretten om bærekraft og klimaklok idrett.

Kommunen følger opp handlingsplan mot plast, spesielt gjennom tiltak rundt kunstgressbaner og oppfølging av EU-kommisjonens forbud mot mikroplast i kunstgress.

Driftsbudsjett

Tjenesteområdet er budsjettmessig inndelt i tre programområder som vil være grunnlag for økonomistyring og -rapportering. Programområdene er Innbyggertorg, Kultur og kirke, samt Idrett og friluftsliv. Bibliotekene og kulturskolen inngår i programområde Kultur og kirke.

Tabellen viser fordeling av budsjettet på programområder.

Beløp i 1000 kr

Programområde	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Idrett og friluft	94 083	94 083	94 083	94 083
Innbyggertorg	44 672	44 672	43 672	43 672
Kultur og kirke	200 679	195 479	193 579	191 879
Totalsum	**339 433**	**334 233**	**331 333**	**329 633**

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett	**332 203**	**332 203**	**332 203**	**332 203**
Sum Tekniske justeringer	**13 503**	**12 403**	**11 403**	**11 403**
Sum Budsjettendringer inneværende år	**-1 936**	**-1 936**	**-1 936**	**-1 936**
Tidligere vedtatte tiltak				
Kultur- og fritidstilbud til ungdom - harmonisering F-sak 85/21	1 750	1 750	1 750	1 750
Sum Tidligere vedtatte tiltak	**1 750**	**1 750**	**1 750**	**1 750**
Konsekvensjusteringer	**13 317**	**12 217**	**11 217**	**11 217**
Konsekvensjustert ramme	**345 519**	**344 419**	**343 419**	**343 419**
Omstilling og effektivisering				
Omstilling og effektivisering - Medborgerskap	-9 900	-14 000	-15 700	-17 400
Sum Omstilling og effektivisering	**-9 900**	**-14 000**	**-15 700**	**-17 400**
Nye tiltak				
Diakonstilling i Søndre Hurum menighet - 2. tertial 2023	250	250	250	250
Holmsbu kunstmuseum F-sak 42/23	1 000	1 000	800	800
Kirkelig fellesråd - Deflatorjustering i RNB - 2. tertial 2023	790	790	790	790
NaKuHel - prisjustering - 2. tertial 2023	600	600	600	600
Nødovernatting Kirkens feltarbeid - økt stilling - 2. tertial 2023	300	300	300	300
RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23	874	874	874	874
Sum Nye tiltak	**3 814**	**3 814**	**3 614**	**3 614**
Nye tiltak og realendringer	**-6 086**	**-10 186**	**-12 086**	**-13 786**
Ramme 2024-2027	**339 433**	**334 233**	**331 333**	**329 633**

Tidligere vedtatte tiltak

Kultur- og fritidstilbud til ungdom - harmonisering F-sak 85/21
Formannskapet vedtok i sak 85/21 en opptrappingsplan for harmonisering av ungdomstiltak i Slemmestad, Sætre og Holmen. Harmoniseringen omfatter planlegging, medvirkningsarbeid med ungdom og lokalsamfunn, samt å styrke tiltak for ungdom i disse områdene. Budsjettet styrkes i tråd med dette.

Omstilling og effektivisering

Omstilling og effektivisering - Medborgerskap
For å opprettholde kommunens økonomiske handlingsrom, foreslår kommunedirektøren en omstilling og effektivisering i Asker kommune på 120 mill. kroner i 2024. Dette tilsvarer 1,9 prosent av netto driftsramme.

Tjenesteområdene i Asker kommune er store og robuste. Kommunen må i økende grad ha fokus på omstilling og søke å løse oppgaver på nye måter slik at kommunen får mer ut av ressursene. Effektiviseringskravet vil i størst mulig grad bli håndtert slik at dekningsgrader og kvalitet blir opprettholdt.

Kommunedirektøren foreslår følgende fordeling av omstillings- og effektiviseringstiltak på 9,9 mill. kroner innenfor tjenesteområde Medborgerskap.

Programområde	Beløp i hele 1 000 kr
Innbyggertorg	626
Kultur og kirke	6 502
Idrett og friluft	2 772

Omstillingstiltakene i tjenesteområde Medborgerskap vil blant annet innebære bemanningstilpasning og redusert kjøp av varer og eksterne tjenester. Tjenesteområdet har et variert tjenestetilbud og forvalter flere tilskuddsordninger, der Asker kommune gjennomgående har en høyere ressursbruk enn sammenlignbare kommuner. Det vil derfor vurderes tiltak for å tilpasse kvalitet og omfang til nivået i sammenlignbare kommuner.

Kommunedirektøren vurderer at kommunens tilskuddordninger, driftstilskudd og avtaler med eksterne samarbeidspartnere også må være omfattet av omstillingen, for slik å sikre likebehandling av eksterne aktører og kommunale virksomheter. Det vurderes derfor at eksterne samarbeidspartnere som for eksempel kirken, fellesrådene og frivillige organisasjoner i 2024 får redusert tilskudd tilsvarende omstillingskravet for kommunale virksomheter, men samtidig en kompensasjon for prisstigning. Det tilrettelegges for gode prosesser med de berørte partene.

Videre vil det vurderes å endre bruken av tilsynsvakter i idrettshaller, da nye booking- og nøkkelløsninger gjør det mulig å gi økt ansvar til brukerne av byggene. Det vil også vurderes om tilbud som tidligere har vært individuelle, for eksempel i kulturskolen, i større grad kan tilbys i gruppe.

Asker kommune har valgt en annen prisstruktur i svømmehallene, og tilbyr flere ulike «gratistilbud». Kommunen ønsker å tilrettelegge for mer målrettede «gratistilbud» eller redusert egenbetaling som treffer brukere som lever i husstander med lavere inntekter. I tillegg er det ønskelig å harmonisere gebyrene i svømmehallene med sammenlignbare kommuner og kommuner som ligger i samme geografiske nedslagsfelt. Kommunedirektøren vil legge frem egen sak om harmonisering av gebyrene i svømmehallene.

Eventuelle omstillingstiltak av prinsipiell karakter vil bli lagt frem for politisk behandling i februar 2024 og eventuelt i tertialrapporter. Kommunedirektøren vil legge til rette for medvirkningsprosesser med berørte virksomheter og brukere, samt dialog med hovedutvalget.

Nye tiltak

Diakonstilling i Søndre Hurum menighet - 2. tertial 2023
Det gjenstår én diakonstilling for å ferdigstille harmoniseringen av diakonordningen i kommunen. Stillingen delfinansieres med tilskudd fra Oslo bispedømmeråd, Asker kirkelige fellesråd og Asker kommune. Budsjettet styrkes i henhold til dette.

Holmsbu kunstmuseum F-sak 42/23
I F-sak 42/33 ble det vedtatt at Asker kommune overtar Holmsbu kunstmuseum i november 2023. Driftstilskuddet er beregnet til 1 mill. kroner i 2024 og 2025. I 2026 er driftstilskuddet beregnet til 0,8 mill. kroner. Budsjettet styrkes i henhold til dette.

Kirkelig fellesråd - Deflatorjustering i RNB - 2. tertial 2023
Pris- og lønnskompensasjon av tilskudd til Asker kirkelige fellesråd som følge av økt deflator gjennom revidert nasjonalbudsjett 2023. Budsjettrammen styrkes i henhold til dette.

NaKuHel - prisjustering - 2. tertial 2023
Prisjustering av tilskudd til NaKuHel, som tidligere ikke har blitt prisjustert. Budsjettrammen styrkes i henhold til dette.

Nødovernatting Kirkens feltarbeid - økt stilling - 2. tertial 2023
Utvidelse av hel stilling som hvilende nattevakt, slik at nødovernatting kan tilbys hele året. Budsjettet styrkes i henhold til behovet.

RNB priskompensasjon 2023 - 1. tertial 2023 K-sak 36/23
Priskompensasjon gjennom revidert nasjonalbudsjett 2023 som følge av økte priser. Kommunens rammetilskudd økes for å kompensere for dette.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Brutto prosjektutgift**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024-27**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Medborgerskap													
Bibliotek - erstatte hyllesystem	2024	4 300	4 300	0	0	0	4 300	0	0	0	0	0	0
Digitale låsesystemer for tilgjengeliggjøring av lokaler for utleie	2026	8 000	2 000	2 000	2 000	0	6 000	0	0	0	0	0	0
Forskuttering av spillemidler	LØPENDE		5 000	5 000	10 000	10 000	30 000	0	0	0	0	0	0
Idrett - inventar og utstyr	LØPENDE		1 000	1 000	2 000	2 000	6 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole	2025	170 700	80 000	55 000	30 700	0	165 700	0	0	0	0	0	0
Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole	2024	169 100	116 000	29 100	0	0	145 100	0	0	0	0	0	0
Idrett - temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	LØPENDE		3 500	3 500	7 000	7 000	21 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Innbyggertorg - Slemmestad - inventar og utstyr	2025	10 000	0	10 000	0	0	10 000	0	0	0	0	0	0
Kirke - istandsettelse/rehabilitering Hurum kirke	2025	33 957	4 000	1 800	0	0	5 800	0	0	0	0	0	0
Kirke - kirkelige investeringer	LØPENDE		3 500	3 500	7 000	7 000	21 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Kirke - ny gravlund	2029	100 000	0	0	0	33 000	33 000	33 000	33 000	0	0	0	0
Kirke - ny urnelund Vardåsen kirke	2030	29 000	0	0	-0	-0	-0	0	21 700	5 500	0	0	0
Kirke - rehabilitering inkl. nytt sprinkelanlegg Holmsbu kirke	LØPENDE		4 800	3 000	3 200	0	11 000	0	0	0	0	0	0
Kirke - rehabilitering Røyken kirke	2025	20 500	2 000	1 000	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Kirke - tiltak gravferd	LØPENDE		750	750	1 500	1 500	4 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Koordineringspott anlegg for friluftsaktivitet	LØPENDE		250	250	500	500	1 500	500	500	500	500	500	500
Koordineringspott idrettsbygg	LØPENDE		4 000	4 000	8 000	8 000	24 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Koordineringspott kulturarenaer	LØPENDE		2 000	2 000	4 000	4 000	12 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Koordineringspott kulturminnebygg	LØPENDE		3 500	3 500	7 000	7 000	21 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Kultur - Holmsbu kunstmuseum	2025	6 000	6 000	0	0	0	6 000	0	0	0	0	0	0
Kultur - inventar til kulturlokaler	LØPENDE		1 500	1 500	3 000	3 000	9 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**Ferdig år**	**Brutto prosjektutgift**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024-27**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Kultur - kunst i offentlig rom	LØPENDE		500	500	1 000	1 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Kulturskolen - instrumenter og utstyr	LØPENDE		500	500	1 000	1 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Kulturskolen - mulighetsstudie for fremtidig kulturskole	2024	2 500	1 000	0	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
LED-belysning kommunale anlegg	LØPENDE		250	250	500	500	1 500	500	500	500	500	500	500
Spikkestad kirke og kultursenter	2024	15 000	10 000	0	0	0	10 000	0	0	0	0	0	0
Teglen - lekkasje													
Tofte innbyggertorg - antikvarisk rehabilitering av samfunnshuset	2026	28 500	0	0	27 000	0	27 000	0	0	0	0	0	0
Sum Medborgerskap		**597 557**	**256 350**	**128 150**	**115 400**	**85 500**	**585 400**	**75 500**	**97 200**	**48 000**	**42 500**	**42 500**	**42 500**

Bibliotek - erstatte hyllesystem
Det avsettes 4,3 mill. kroner i 2024 til å erstatte dagens hyller i biblioteket i Asker sentrum. Det er nødvendig med mer fleksible hyller som gir rom for flere arrangementer i biblioteket samtidig.

Digitale låsesystemer for tilgjengeliggjøring av lokaler for utleie
Det avsettes 2 mill. kroner årlig i perioden 2023-2026 for å gjøre kommunens utleiearealer mer tilgjengelig. Dette skal gjøres ved fysisk tilrettelegging av digitale låsesystemer.

Forskuttering av spillemidler
Det er vedtatt 5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 10 mill. kroner i årene 2026-2027 til forskuttering av spillemidler.

Idrett - inventar og utstyr
Det er vedtatt 1 mill. kroner i årene 2024-2025 og 2 mill. kroner årlig fra 2026 til investeringer i inventar og utstyr i idrettshaller og idrettsanlegg.

Idrett - ny idrettshall Nesbru videregående skole
Det er inngått intensjonsavtale med Viken fylkeskommune om at Asker kommune skal bygge ny idrettshall ved Nesbru videregående skole. Fylkeskommunen skal være leietaker og bidrar med 40 prosent av finansieringen. Prosjektet er estimert til 170,7 mill. kroner inkludert prisstigning. Bygget skal være ferdigstilt i 2025.

Idrett - ny idrettshall Røyken videregående skole
Det er inngått intensjonsavtale med Viken fylkeskommune om at Asker kommune skal bygge ny idrettshall ved Røyken videregående skole. Fylkeskommunen skal være leietaker og bidrar med 40 prosent av finansieringen. Prosjektet er estimert til 169,1 mill. kroner inkludert prisstigning. Bygget skal være ferdigstilt i 2024.

Idrett - temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
Det er vedtatt 3,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 7 mill. kroner årlig fra 2026 for å følge opp prioriterte mindre investeringstiltak i temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.

Innbyggertorg - Slemmestad - inventar og utstyr
Det er behov for mer inventar og utstyr til det permanente innbyggertorget i Slemmestad. Det avsettes 10 mill. kroner til dette i 2025.

Kirke - istandsettelse/rehabilitering Hurum kirke
Det er tidligere avsatt midler til istandsettelse av Hurum kirke. Det avsettes ytterligere 3,4 mill. kroner for å fullfinansiere prosjektet med ferdigstillelse i 2025. Asker kommune har med dette totalt avsatt 28,6 mill. kroner til prosjektet.

Kirke - kirkelige investeringer
Det er vedtatt 3,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 7 mill. kroner årlig fra 2026 til mindre rehabiliteringsprosjekter i kirkene.

Kirke - ny gravlund
Gravferdsloven setter krav om at kommunen til enhver tid skal ha ledige graver for minst tre prosent av kommunens innbyggere. Det ble i 2019 avsatt 1 mill. kroner til mulighetsstudie for ny gravlund. Estimert budsjett er 100 mill. kroner med planlagt ferdigstillelse i 2029. Det er nå vedtatt at gravlunden lokaliseres til Morberg i nærheten av Torvbråten skole.

Kirke - ny urnelund Vardåsen kirke
Det er vedtatt å etablere ny urnelund ved Vardåsen kirke. Det avsettes 29 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2029/2030.

Kirke - rehabilitering inkl. nytt sprinkelanlegg Holmsbu kirke
Det er tidligere avsatt midler til istandsettelse av Holmsbu kirke, inkludert nytt sprinkelanlegg. Det avsettes ytterligere 6,2 mill. kroner i årene 2025 og 2026 for å fullfinansiere prosjektet med ferdigstillelse i 2026.

Kirke - rehabilitering Røyken kirke
Det har vært avsatt midler i flere år til rehabilitering av Røyken kirke. Det avsettes ytterligere 2,0 mill. kroner for å fullfinansiere prosjektet med ferdigstillelse i 2025. Totalt er det bevilget 18,5 mill. kroner.

Kirke - tiltak gravferd
Det er vedtatt 0,75 mill. kroner i årene 2024-2025 og 1,5 mill. kroner årlig fra 2026 til tiltak for gravferd, inkludert utstyr til kirkegårdsdriften.

Koordineringspott anlegg for friluftsaktivitet
Det er vedtatt 0,25 mill. kroner i årene 2024-2025 og 0,5 mill. kroner årlig fra 2026 til koordineringspott for anlegg for friluftsaktivitet. Det skal blant annet etableres en padleled med kajakkstativer og padlehuker, opprettes båtplasser, gapahuker og aktivitetselementer ved friluftsanlegg med mer.

Koordineringspott idrettsbygg
Det er vedtatt 4 mill. kroner i årene 2024-2025 og 8 mill. kroner årlig fra 2026 til koordineringspott for idrettsbygg. Midlene benyttes til mindre byggtekniske tiltak i idrettsbyggene.

Koordineringspott kulturarenaer
Det er vedtatt 2 mill. kroner i årene 2024-2025 og 4 mill. kroner årlig fra 2026 til koordineringspott for kulturarenaer. Midlene benyttes til mindre byggtekniske tiltak i kulturbyggene. Tilrettelegging for innbyggertorg blir gjennomført gjennom egne prosjekter og bevilgninger.

Koordineringspott kulturminnebygg
Det er vedtatt 3,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 7 mill. kroner årlig fra 2026 til investeringer i kommunale kulturminnebygg.

Kultur - Holmsbu kunstmuseum
Det er avsatt 6 mill. kroner i 2024 til Holmsbu kunstmuseum, jf. F-sak 42/23 der Asker kommune overtar eierskapet av museet. Midlene benyttes til utbedringstiltak og nødvendige tilpasninger til ny og forskriftsmessig drift.

Kultur - inventar til kulturlokaler
Det er vedtatt 1,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 3 mill. kroner årlig fra 2026 til utskifting av inventar i kulturhuset og andre kulturlokaler.

Kultur - kunst i offentlig rom
Det er vedtatt 0,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 1 mill. kroner årlig fra 2026 til kunst i offentlig rom.

Kulturskolen - instrumenter og utstyr
Det er vedtatt 0,5 mill. kroner i årene 2024-2025 og 1 mill. kroner årlig fra 2026 til nye instrumenter og utstyr til kulturskolen.

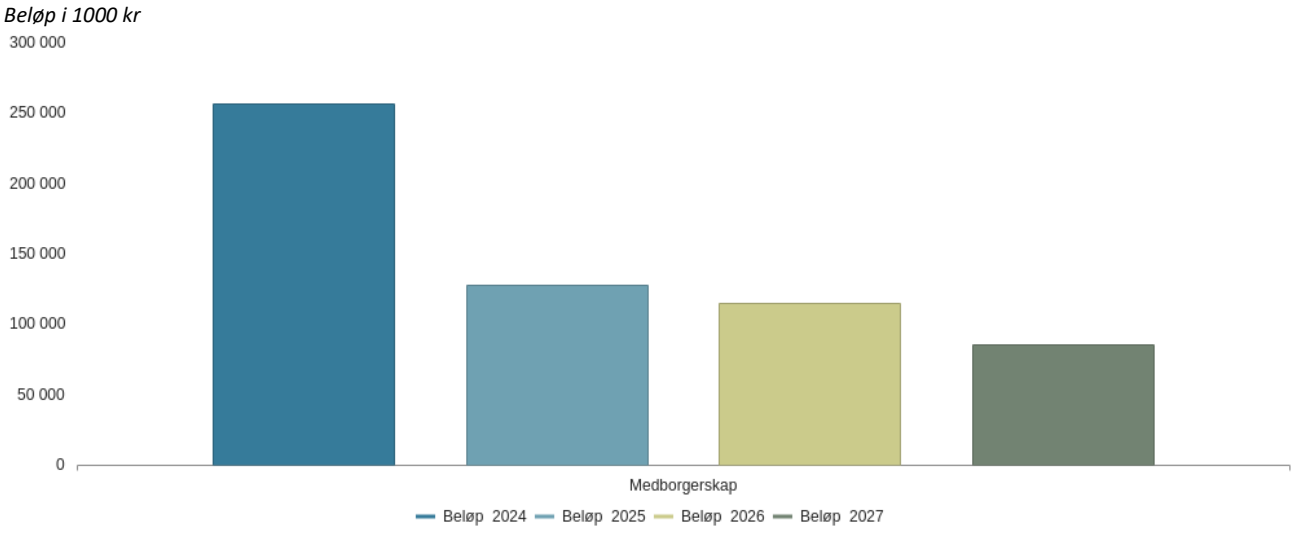
Kulturskolen - mulighetsstudie for fremtidig kulturskole
Det er tidligere blitt bevilget 1,5 mill. kroner til et mulighetsstudie der lokasjon for fremtidig kulturskole skal avklares. Det avsettes ytterligere 1 mill. kroner til fullfinansiering av mulighetsstudien. i F-sak 123/23 ble det vedtatt at Østre Asker gård og Rådhusparken (barnehagetomt mm) velges som lokalisering for ny kulturskole i Asker sentrum. Midler til videre detaljregulering er ikke avklart.

LED-belysning kommunale anlegg
Det er vedtatt 0,25 mill. kroner i årene 2024-2025 og 0,5 mill. kroner årlig fra 2026 til årlig rehabilitering av LED-belysning i kommunale anlegg.

Spikkestad kirke og kultursenter Teglen - lekkasje
Det er lekkasjer i skråvegg i Spikkestad kirke og Teglen kultursenter. Det pågår rettsforhandlinger. I påvente av en avklaring måtte Asker kommune gjennomføre utbedringsarbeider. Det avsettes 15 mill. kroner med ferdigstillelse i 2024.

Tofte innbyggertorg - antikvarisk rehabilitering av samfunnshuset
Formannskapet vedtok i sak 70/22 en antikvarisk rehabilitering av Tofte samfunnshus. Estimert budsjett er 28,5 mill. kroner inkludert prisstigning. Prosjektet ferdigstilles i 2026, da det er vedtatt utsatt i tre år.

Brutto investeringer per år

Vedlegg

Forskriftsskjemaer

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-1 545 994	-1 948 042	-2 115 016	-2 231 850	-2 281 739	-2 324 725
Inntekts- og formuesskatt	-5 310 208	-4 971 361	-5 329 672	-5 404 893	-5 475 940	-5 543 161
Andre generelle driftsinntekter	-166 555	-113 669	-117 269	-116 469	-115 769	-115 169
Sum generelle driftsinntekter	**-7 022 757**	**-7 033 073**	**-7 561 958**	**-7 753 213**	**-7 873 449**	**-7 983 056**
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**6 372 240**	**6 277 143**	**6 770 388**	**6 812 122**	**6 808 419**	**6 874 992**
Avskrivninger	582 218	563 754	572 107	580 973	593 421	603 961
Sum netto driftsutgifter	**6 954 458**	**6 840 896**	**7 342 495**	**7 393 095**	**7 401 840**	**7 478 953**
Brutto driftsresultat	**-68 299**	**-192 177**	**-219 463**	**-360 118**	**-471 609**	**-504 103**
Renteinntekter	-95 242	-66 239	-124 639	-124 439	-127 839	-136 039
Utbytter	-33 602	-31 800	-43 080	-31 800	-31 800	-31 800
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	202 815	-82 500	-102 500	-100 900	-99 800	-102 200
Renteutgifter	261 818	458 778	587 320	604 212	642 802	669 910
Avdrag på lån	380 739	386 000	400 000	425 000	437 000	455 000
Netto finansutgifter	**716 529**	**664 239**	**717 101**	**772 073**	**820 362**	**854 871**
Motpost avskrivninger	-582 218	-563 754	-572 107	-580 973	-593 421	-603 961
Netto driftsresultat	**66 012**	**-91 692**	**-74 469**	**-169 017**	**-244 668**	**-253 193**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	133 445	330 000	170 000	100 000	200 000	150 000
Avsetninger til bundne driftsfond	51 827	3 053	2 050	10 050	10 250	8 250
Bruk av bundne driftsfond	-53 468	-1 000	-4 484	-1 411	-668	-1 034
Avsetninger til disposisjonsfond	183 937	89 639	76 903	160 379	235 086	245 977
Bruk av disposisjonsfond	-381 753	-330 000	-170 000	-100 000	-200 000	-150 000
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**-66 012**	**91 692**	**74 469**	**169 017**	**244 668**	**253 193**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Administrasjon og ledelse	387 441	402 141	410 078	409 488	403 078	405 488
Oppvekst	2 755 999	2 802 090	3 009 112	3 046 059	3 055 759	3 076 559
Velferd	2 365 668	2 176 680	2 317 454	2 314 874	2 333 824	2 389 274
Samfunnstjenester	662 142	693 000	688 346	693 541	699 821	702 316
Samfunnsutvikling	91 613	65 787	61 330	59 330	58 530	57 730
Medborgerskap	347 501	333 602	339 433	334 233	331 333	329 633
Tjenesteovergripende	-148 295	-93	151 708	187 701	181 759	181 759
Sum bevilgninger drift, netto	**6 462 069**	**6 473 208**	**6 977 461**	**7 045 227**	**7 064 104**	**7 142 759**
Herav:						
Avskrivinger	85 245	95 473	103 826	112 693	125 141	135 681
Netto renteutgifter og -inntekter	1 014	98 539	105 681	111 773	120 962	124 871
Avdrag på lån	1 225	0	0	0	0	0
Overføring til investering	4 083	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	51 729	3 053	2 050	10 050	10 250	8 250
Bruk av bundne driftsfond	-53 468	-1 000	-4 484	-1 411	-668	-1 034
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**6 372 240**	**6 277 143**	**6 770 388**	**6 812 122**	**6 808 419**	**6 874 992**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Investeringer i varige driftsmidler	2 705 446	1 316 850	1 673 825	1 599 250	1 669 900	1 048 000
Tilskudd til andres investeringer	46 326	19 150	15 050	10 050	11 700	8 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 133	5 400	0	0	0	0
Utlån av egne midler	35 512	51 000	5 000	5 000	10 000	10 000
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**2 789 417**	**1 392 400**	**1 693 875**	**1 614 300**	**1 691 600**	**1 066 500**
Kompensasjon for merverdiavgift	-169 337	-155 650	-217 865	-253 680	-271 020	-137 160
Tilskudd fra andre	-388 251	-43 015	-81 840	-90 140	-79 280	-193 000
Salg av varige driftsmidler	-24 394	-40 000	-50 000	-302 000	-150 000	-108 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-1 866	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-30 000	0	0	0	0	0

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-8 735	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-2 033 389	-823 735	-1 174 170	-868 480	-991 300	-478 340
Sum investeringsinntekter	**-2 655 972**	**-1 062 400**	**-1 523 875**	**-1 514 300**	**-1 491 600**	**-916 500**
Videreutlån	290 747	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Bruk av lån til videreutlån	-290 747	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Avdrag på lån til videreutlån	109 513	57 000	48 600	56 100	63 700	71 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-112 690	-57 000	-48 600	-56 100	-63 700	-71 500
Netto utgifter videreutlån	**-3 176**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-133 445	-330 000	-170 000	-100 000	-200 000	-150 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	64 078	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-60 901	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-130 269**	**-330 000**	**-170 000**	**-100 000**	**-200 000**	**-150 000**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024-2027
Administrasjon og ledelse	62 484	47 500	47 000	47 000	77 000	77 000	248 000
Oppvekst	96 579	106 000	330 000	496 400	399 900	220 100	1 446 400
Velferd	253 535	254 625	110 100	314 225	310 550	112 750	847 625
Samfunnstjenester	2 141 858	783 325	950 425	628 525	788 750	571 150	2 938 850
Medborgerskap	150 989	125 400	236 300	113 100	93 700	67 000	510 100
Investeringer i varige driftsmidler	**2 705 446**	**1 316 850**	**1 673 825**	**1 599 250**	**1 669 900**	**1 048 000**	**5 990 975**

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024-2027
Overføringer til andre (kirkelig fellesråd)	1 747	0	0	0	0	0	0
Justeringsavtaler (vann og vannmiljø)	4 997	0	0	0	0	0	0
Tilskudd hovedledninger	268	0	0	0	0	0	0

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024-2027
Kirke - kirkelige investeringer	3 680	3 500	3 500	3 500	7 000	7 000	21 000
Kirke - rehabilitering Røyken kirke	2 250	2 300	2 000	1 000	0	0	3 000
Kirke - ny urnelund Vardåsen kirke	950	0	0	0	0	0	0
Kirke - ny driftsstasjon Asker kirke	18 084	0	0	0	0	0	0
Kirke- rehabilitering inkl nytt sprinkelanlegg Holmsbu kirke	1 200	3 000	4 800	3 000	3 200	0	11 000
Kirke- istandsettelse/rehabilitering Hurum kirke	12 300	9 600	4 000	1 800	0	0	5 800
Kirke - Tiltak gravferd	850	750	750	750	1 500	1 500	4 500
Tilskudd til andres investeringer	**46 326**	**19 150**	**15 050**	**10 050**	**11 700**	**8 500**	**45 300**

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024-2027
Kjøp av aksjer og andeler	76	5 400	0	0	0	0	0
Egenkapitaltilskudd KLP	2 057	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	**2 133**	**5 400**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024-2027
Utlån - investering	30 600	46 000	0	0	0	0	0
Forskuttering av spillemidler	4 912	5 000	5 000	5 000	10 000	10 000	30 000
Utlån av egne midler	**35 512**	**51 000**	**5 000**	**5 000**	**10 000**	**10 000**	**30 000**
Sum del 1-4	**2 789 417**	**1 392 400**	**1 693 875**	**1 614 300**	**1 691 600**	**1 066 500**	**6 066 275**

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-1 545 994	-1 948 042	-2 115 016	-2 231 850	-2 281 739	-2 324 725
Inntekts- og formuesskatt	-5 310 208	-4 971 361	-5 329 672	-5 404 893	-5 475 940	-5 543 161
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-192 759	-140 957	-144 557	-143 757	-143 057	-142 457
Overføringer og tilskudd fra andre	-832 649	-627 290	-627 290	-627 290	-627 290	-627 290
Brukerbetalinger	-409 710	-404 618	-358 903	-321 256	-321 256	-321 256
Salgs- og leieinntekter	-859 634	-965 272	-1 077 652	-1 102 479	-1 126 696	-1 170 549

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Sum driftsinntekter	**-9 150 954**	**-9 057 541**	**-9 653 092**	**-9 831 526**	**-9 975 979**	**-10 129 439**
Lønnsutgifter	3 919 969	3 811 309	3 961 916	3 969 216	3 989 466	4 051 216
Sosiale utgifter	951 259	1 021 415	1 170 668	1 210 668	1 210 668	1 210 668
Kjøp av varer og tjenester	3 031 045	2 969 567	3 190 271	3 171 885	3 172 148	3 220 824
Overføringer og tilskudd til andre	598 164	499 319	538 666	538 666	538 666	538 666
Avskrivninger	582 218	563 754	572 107	580 973	593 421	603 961
Sum driftsutgifter	**9 082 655**	**8 865 364**	**9 433 629**	**9 471 409**	**9 504 370**	**9 625 336**
Brutto driftsresultat	**-68 299**	**-192 177**	**-219 463**	**-360 118**	**-471 609**	**-504 103**
Renteinntekter	-95 242	-66 239	-124 639	-124 439	-127 839	-136 039
Utbytte	-33 602	-31 800	-43 080	-31 800	-31 800	-31 800
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	202 815	-82 500	-102 500	-100 900	-99 800	-102 200
Renteutgifter	261 818	458 778	587 320	604 212	642 802	669 910
Avdrag på lån	380 739	386 000	400 000	425 000	437 000	455 000
Netto finansutgifter	**716 529**	**664 239**	**717 101**	**772 073**	**820 362**	**854 871**
Motpost avskrivninger	-582 218	-563 754	-572 107	-580 973	-593 421	-603 961
Netto driftsresultat	**66 012**	**-91 692**	**-74 469**	**-169 017**	**-244 668**	**-253 193**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	133 445	330 000	170 000	100 000	200 000	150 000
Avsetninger til bundne driftsfond	51 827	3 053	2 050	10 050	10 250	8 250
Bruk av bundne driftsfond	-53 468	-1 000	-4 484	-1 411	-668	-1 034
Avsetninger til disposisjonsfond	183 937	89 639	76 903	160 379	235 086	245 977
Bruk av disposisjonsfond	-381 753	-330 000	-170 000	-100 000	-200 000	-150 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**-66 012**	**91 692**	**74 469**	**169 017**	**244 668**	**253 193**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Hovedutvalgenes innspill til Handlingsprogram 2024-2027

Asker kommune har valgt en modell der hovedutvalgene i april hvert år får mulighet til å gi sine innspill og prioriteringer til kommunedirektørens videre arbeid med handlingsprogrammet. Dette bidrar til å styrke de politiske medvirkningsprosessene og samhandlingen mellom administrasjonen og kommunens folkevalgte.

Hovedutvalgenes innspill tar utgangspunkt i de vedtatte temaplanene, de tre tverrsektorielle samfunnsflokene, samt innspill fra brukerne gjennom dialogmøter og eventuelle brukerundersøkelser som har vært gjennomført gjennom året.

De fire hovedutvalgene behandlet i april 2023 sak om innspill og prioriteringer til kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027. Nedenfor fremkommer protokollen fra disse møtene.

Hovedutvalg for oppvekst (sak 18/23)

1. Følgende tre samfunnsfloker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å møte de utfordringene vi står overfor:
   - Ungt utenforskap
   - Demografiutfordringer
   - Klima og natur

2. Med utgangspunkt i innsatsområdene og strategiene i de vedtatte temaplanene, fremmer hovedutvalg for oppvekst følgende innspill til prioriterte satsinger eller tiltak i Handlingsprogram 2024-2027:

   - Igangsette arbeidet med å følge opp strategien om å utvikle et skoletilbud som er mer praktisk og variert.

   - Sterkere prioritering av fysiske læremidler i skolen.

   - Vurdere tiltak (permanente eller midlertidige) for en bedre barnehagekapasitet i Asker Nord.

   - Styrke barnehagetilbudet i områder med særskilte levekårsutfordringer.

   - For å beholde og rekruttere kvalitativt god kompetanse, må det gjøres mer attraktivt å jobbe i våre barnehager og skoler.

   - Vurdere tiltak for å senke terskelen for barn og unges deltakelse i organiserte og egenorganisert fritidsaktiviteter.

   - Pilotering av et fritidstilbud til elever på mellomtrinnet og ungdomstrinnet i Heggedal i nært samarbeid med nærmiljøsentral, foreldre og frivillige organisasjoner.

I lys av utfordringsbildet som framgår av kunnskapsgrunnlaget for temaplanen «Å høre til» og arbeidet med å følge opp innsatsområder og strategier, er utvalget opptatt av en god implementering med innarbeiding av tiltak i kommende handlingsprogram og budsjett for de neste fire årene.

3. Utvalgets innspill og prioriteringer vurderes i forbindelse med kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

Hovedutvalg for velferd (sak 13/23)

1. Følgende tre samfunnsfloker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å møte de utfordringene vi står overfor:
   - Ungt utenforskap
   - Demografiutfordringer
   - Klima og natur

2. Med utgangspunkt i innsatsområdene og strategiene i de vedtatte temaplanene, fremmer hovedutvalg for velferd følgende innspill til prioriterte satsinger eller tiltak i Handlingsprogram 2024-2027:

   - Følge opp vedtatte temaplaner med sikte på å iverksette relevante innsatstiltak. Sørge for tilstrekkelige koordinerings- og implementeringsressurser når det gjelder oppfølgingen av Temaplan Leve Hele livet.

   - Ungt utenforskap – oppfølging av sak om effektkontrakter. Videreføring av viktige tiltak som Ungdomslos, Jobbsjansen og NAV i skolen.

   - Styrke arbeidet med Innovasjon og utvikling – økt digitalisering.

   - Tørn-prosjektet videreføres.

   - Styrke hjemmetjenestene slik at tjenestene er tilstrekkelig rigget for å ivareta sine oppgaver i forhold til endring i demografi.

   - Utvikle flere nivåer av boliger, med lavere tjenestenivå, flere steder i kommunen, i overenstemmelse med boligtrappen, gjerne sammen med private utbyggere, som for eksempel Bergerløkka.

   - Fortsette arbeidet med frivillighet i Velferd, også overfor hjemmeboende eldre.

   - Styrke kompetansen med en ernæringsfysiolog.

   - Styrke ergoterapitjenestene.

- Utvikle et tilstrekkelig antall heldøgns bo- og omsorgsplasser slik at innbyggerne skal ha trygghet for å få plass ved behov.

- Vi har et økende behov for flere VTA- og VTO-plasser i vår kommune, særlig for personer med ulike funksjonsnedsettelser og utfordringer.

- Øke innsatsen for å rekruttere flere støttekontakter

3. Utvalgets innspill og prioriteringer vurderes i forbindelse med kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

Hovedutvalg for samfunnstjenester (sak 23/23)

1. Følgende tre samfunnsfloker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å møte de utfordringene vi står overfor:
   - Ungt utenforskap
   - Demografiutfordringer
   - Klima og natur

2. Med utgangspunkt i innsatsområdene og strategiene i de vedtatte temaplanene, fremmer hovedutvalg for samfunnstjenester følgende innspill til prioriterte satsinger eller tiltak i Handlingsprogram 2024-2027:

   - Handling mot klimaendringer
     - Sirkulærøkonomi/ombrukssenter/ombrukslager for bygningsmaterialer
     - Arealeffektivitet
     - Innovative anskaffelser
     - Redusert matsvinn
     - Naturbaserte løsninger (eks. karbonlagring i naturen)
     - Tilgjengelig og kompetent landbrukskontor (og plan og regulering)

   - Naturmangfold
     - Arealnøytralitet ivaretas i planarbeid (ikke nedbygging av natur og mangfold)
     - Arealregnskap
     - Vern av naturområder utvides
     - Naturrestaurering gjennomføres
     - Kunnskap om hensynsfull ferdsel i inn- og utmark

   - Vann og vannmiljø
     - Tiltak for ren Oslofjord (og Drammensfjorden)
     - Anleggene for vannbehandling, avløpsrensing, reservevannforsyning og overføringsledninger oppgraderes
     - Høy fornyingstakt på vann og avløpsledninger, hhv 1,4 og 1,6 %

- Eiendom
    - Verdibevarende vedlikehold av bygg og uteområder
    - Energiøkonomisering
    - Universell utforming

- Samferdsel
    - Sikker og forutsigbar fremkommelighet
    - Tiltak til å redusere transportbehovet
    - Trafikksikkerhet, og prioritering av myke trafikanter

- Innspill og medvirkning
    - Hensynta innspill fra dialogmøter og økte mulighet for innbyggerinitiativ i planlegging av relevante oppgaver. Stikkord: tidlig involvering, kunnskapsutveksling, søke klimaoptimale løsninger.

3. Utvalgets innspill og prioriteringer vurderes i forbindelse med kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

Hovedutvalg for medborgerskap (sak 19/23)

1. Følgende tre samfunnsfloker vil kreve særlig prioritering og tverrsektoriell innsats i årene fremover for å møte de utfordringene vi står overfor:
    - Ungt utenforskap
    - Demografiutfordringer
    - Klima og natur

2. Med utgangspunkt i innsatsområdene og strategiene i de vedtatte temaplanene, fremmer hovedutvalg for medborgerskap følgende innspill til prioriterte satsinger eller tiltak i Handlingsprogram 2024-2027:

    - Utvalget er opptatt av at de tre temaplanene innenfor tjenesteområdet med de gjennomgående temaer arenaer, aktiviteter, innbyggermedvirkning, deltagelse og stedsutvikling videreutvikles og forsterkes.

    - Ungt utenforskap pekes på som en av samfunnsutfordringene i kommunedirektørens saksfremlegg, og utvalget mener at dette må løftes frem både i måten det jobbes på tvers i kommunen («tverrsektorielt») og prioriteringer i budsjett og satsninger.

    - Demografiutviklingen fører til flere seniorer, og det er en gledelig utvikling at flere blir eldre og flere er friske eldre. Dette er en stor ressurs for samfunnet.
      Seniorer er like forskjellige som andre folk, og både tilbud til seniorer og hvordan seniorer kan bidra i samfunnet må gjenspeiles i dette. Utvalget ønsker at kommunen skal jobbe enda mer aktivt med hvordan seniorer som ressurs kan spille en større rolle i samfunnsutviklingen. Det er bra for den enkelte, og bra for samfunnet.

- Utvalget har i inneværende periode vært opptatt av arenaer «der folk bor». Det gjelder både kultur og idrett. Mindre anlegg og arenaer lokalt kan være gode samlingspunkter, og viktige bidrag til å videreutvikle attraktive lokalsamfunn. Dette bør kommunen fortsette med, og utvikle i samarbeid med frivillige lag og foreninger.

- Frivilligheten står sterkt i Asker. Vi er stolte av at vi ble nominert til årets frivillighetskommune i Frivillighetsåret 2022. Det er imidlertid stadig flere som fremhever at frivilligheten er under press, både som følge av koronapandemien som førte til frafall av frivillige, og andre årsaker som at folk prioriterer annerledes og ikke vil forplikte seg til faste opplegg. Kommunen må jobbe mer med å få frem verdien av frivillighet for den enkelte. Det er gøy, utviklende og meningsfylt, og er en utmerket arena for å motvirke ensomhet og utenforskap, som er noen av de andre store utfordringene i samfunnet. Det ligger et stort potensial i å jobbe enda bedre sammen med den etablerte frivilligheten på dette området.

- Asker har kommet i gang med samhandling og samskaping. Utvalget vil understreke at dette er bare en begynnelse, og at kommuneadministrasjonen og alle de dyktige medarbeiderne, sammen med det politiske nivå, må fortsette å videreutvikle både arbeidsmetodikk og reelt innhold i prosessene.

- Når det gjelder nærdemokratiske ordninger viser utvalget til sin høringsuttalelse i egen sak. Her vil vi peke på at budsjettmidler til en ordning er én ting, hvordan kommune og lokalsamfunnene og nærdemokratiordninger jobber sammen er en helt annen ting. Involvering og gode prosesser, der kommunen ikke overstyrer, er viktig å få til. Kommunikasjon om målene, hva vi skal få til sammen, bør det jobbes grundig med. Et av målene med god kommunikasjon må blant annet være at alle involverte har respekt og forståelse for hverandres gode intensjoner.

- Utvalget legger til grunn at det økonomiske handlingsrommet vi være begrenset den neste perioden. Det bør satses på det som gir stor effekt med lite midler. Delfinansiering av stilling som diakon i Hurum kan være et godt eksempel på dette. Utvikling av Aktive Lokalsamfunn har utvalget stor tro på. Modellen egner seg også for andre områder enn idrett.

- Tilskudd til aktiviteter for økonomisk vanskeligstilte, herunder en ny ordning som ikke er stigmatiserende, bør ha høy prioritet. Realisering av idrettsanlegg, når det er økonomisk handlingsrom for det, bør følge AIRs prioriterte liste. Utvalget vil peke på at særlig tiltak som rommer flere formål og flere brukergrupper bør prioriteres.

- Det bør satses på innovasjon som verktøy i omstilling og grep som gir stor effekt med lite midler.

3. Utvalgets innspill og prioriteringer vurderes i forbindelse med kommunedirektørens videre arbeid med forslag til Handlingsprogram 2024-2027.

Oversikt over temaplaner som skal utarbeides i perioden 2023-2024

Den kommunale planstrategien viser hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov. Planstrategien for 2020-2024 ble vedtatt av kommunestyret i oktober 2020 (sak 29/20). Som følge av koronapandemien vedtok formannskapet i november 2020 (sak 223/20) å utsette noen temaplaner. Justeringer av planstrategien gjøres årlig i forbindelse med handlingsprogrammet. Tabellen under viser status og fremdrift for temaplaner som skal utarbeides i planperioden.

Temaplan	Ansvarlig hovedutvalg	Ansvarlig direktør	Mandat og rammer	Status
Arbeidsgiverpolitikk	Formannskapet	Organisasjon	2019	Vedtatt 08.09.2020
Medborgerskap	Medborgerskap	Medborgerskap	13.02.2020	Vedtatt 13.04.2021
Barnehage- og skolekapasitet	Oppvekst	Oppvekst	12.02.2020	Vedtatt 15.06.2021
Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	Medborgerskap	Medborgerskap	04.06.2020	Vedtatt 15.06.2021
Handling mot klimaendringene	Samfunnstjenester	Samfunnstjenester	13.02.2020	Vedtatt 15.06.2021
Næring	Formannskapet	Samfunnsutvikling	01.03.2019	Vedtatt 14.09.2021
Leve hele livet - i et aldersvennlig Asker	Velferd	Velferd	03.06.2020	Vedtatt 08.03.2022
Vann og vannmiljø	Samfunnstjenester	Samfunnstjenester	04.06.2020	Vedtatt 08.03.2022
Kultur	Medborgerskap	Medborgerskap	04.06.2020	Vedtatt 04.04.2022
Digitalisering og smart bruk av teknologi	Formannskapet	Organisasjon	15.09.2020	Vedtatt 15.11.2022
Mestre hele livet - psykisk helse og rus	Velferd	Velferd	18.01.2022	Vedtatt 31.01.2023
Å høre til - temaplan for oppvekst	Oppvekst	Oppvekst	22.03.2022	Vedtatt 09.05.2023
På lik linje - personer med nedsatt funksjonsevne	Velferd	Velferd	15.02.2022	Vedtatt 09.05.2023

Naturmangfold	Samfunnstjenester	Samfunnstjenester	05.11.2020	Vedtatt 20.06.2023
Eiendom	Samfunnstjenester	Samfunnstjenester	20.01.2022	Vedtas 1. kvartal 2024
Samferdsel og mobilitet	Formannskapet	Samfunnsutvikling	08.12.2022	Vedtas 2. kvartal 2024
Bærekraftig boligutvikling	Formannskapet	Samfunnsutvikling	19.04.2022	Vedtas 2. kvartal 2024

Spillemidler 2024 – 2027

Idretts-, frilufts- og nærmiljøanlegg – nye søknader for perioden 2024-2027

Tabellen under viser nye innmeldte spillemiddelsøknader for idretts-, frilufts- og nærmiljøanlegg i perioden 2023-2026, fordelt på kommunale prosjekter og private prosjekter.

Kommunale prosjekter	Status	Finansiering	Kostnader	Spillemidler
Borgen idrettsanlegg, kunstgress 11'er rehab	Ikke påbegynt	Asker kommune	4 000 000	1 000 000
Føyka kunstgressbane lysanlegg	Planlagt	Asker kommune	1 550 000	516 000
Føyka skatepark	Fullført	Asker kommune		
Holmen ishall, rehabilitering spillflate (2022)	Ikke påbegynt	Asker kommune	10 000 000	
Hovedgården ungdomsskole, ballbinge	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Hvalstad aktivitetspark	Ikke påbegynt	Asker kommune	5 572 830	2 000 000
Sentrum skole idrettshall/uteområder (2028)	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Nesbru vgs idrettshall	Påbegynt	Viken FK/Asker kommune	158 000 000	10 500 000
Risenga aktivitetspark	Ikke påbegynt	Asker kommune	6 596 875	2 000 000
Risenga svømmehall, rehab. ventilasjon (22)	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Røyken vgs idrettshall	Påbegynt	Viken FK/Asker kommune	158 000 000	10 500 000

Sentrum skole idrettshall/uteområder (2028)	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Sætre barneskole inkl. idretts- og nærmiljøanlegg (2028)	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Sætre skole idrettshall	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Turnhall Asker syd	Ikke påbegynt	Asker kommune		

Private prosjekter	**Status**	**Finansiering**	**Kostnader**	**Spillemidler**
Asker tennishall, rehabilitering	Ikke påbegynt	Asker tennisklubb		
Asker golfklubb, drivingrange	Ikke påbegynt	Asker golfklubb		
Asker golfklubb, kontor og møtelokaler	Ikke påbegynt	Asker golfklubb	831 600	274 000
Asker golfklubb, korthullsbane	Ikke påbegynt	Asker golfklubb		
Asker golfklubb, treningsanlegg	Ikke påbegynt	Asker golfklubb		
Asker golfklubb, rehabilitering bane	Ikke påbegynt	Asker golfklubb		
Avgrunnsdalen skytebane	Ikke påbegynt	Hurum Sportsskytterklubb		
Bleikeråsen aktivitetspark	Ikke påbegynt	Beboerforening Bleiker 3	584 000	292 000
Borgen vel friluftspark, del 2	Ikke påbegynt	Borgen vel		

Bårsrudmarka o-kart	Ikke påbegynt	Røyken orienteringslag		
Dikemark idrettspark klubbhus/Engelsrud flerbrukshus	Ikke påbegynt	Dikemark IF		
Dikemark idrettspark lagerbygg	Ikke påbegynt	Dikemark IF		
Dikemark rulleskiløype	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Eid skianlegg - brakke for skiskole	Ikke påbegynt	Skiforeningen	400 000	133 000
Frisk arena, fotball 5'erbane	Ikke påbegynt	IF Frisk fotball		
Føyka petanquebaner	Ikke påbegynt	Asker skiklubb		
Føyka treningspark, område 1	Ikke påbegynt	Asker skiklubb	300 000	
Føyka treningspark, område 2	Ikke påbegynt	Asker skiklubb	300 000	
Føyka treningspark, område 4	Ikke påbegynt	Asker skiklubb	300 000	
Føyka trimtrapp	Ikke påbegynt	Asker skiklubb	300 000	
Graabeinbanen, klubbhus	Ikke påbegynt	Sætre Graabein IF		
Graabeinbanen, garasje	Ikke påbegynt	Sætre Graabein IF		
Holmen IF - klubbhus/aktivitetshus	Planlagt	Holmen IF		
Holmen kunstgress - lillebanen	Ikke påbegynt	Holmen IF		
Holmen tennishall, treningsrom	Ikke påbegynt	Holmen tennisklubb		

Holmsbu IF's baneanlegg	Ikke påbegynt	Holmsbu IF		
Hovenga idrettshus, rehabilitering	Ikke påbegynt	Huringen IL		
Hovenga rehabilitering, lysløype	Ikke påbegynt	Huringen IL		
Høvikvollen o-kart	Ikke påbegynt	Røyken orienteringslag		
Kana o-kart	Ikke påbegynt	Hurum orienteringslag	160 585	54 000
Kjekstad golfklubb, lysanlegg	Ikke påbegynt	Kjekstad golfklubb		
Lynjordet parkouranlegg	Planlagt	Billingstad IL		
Lynjordet skatepark	Planlagt	Billingstad IL		
Nedre Bjerkås Vel, Bjerkåsvollen aktivitetspark	Planlagt	Nedre Bjerkås Vel		
Nesøya parkourbane	Planlagt	Nesøya idrettslag		
Nordre Gullhella ballbinge	Planlagt	Korpåsen boligsameie		
Nordre Gullhella bordtennis	Planlagt	Korpåsen boligsameie		
Nordre Gullhella parcouranlegg	Planlagt	Korpåsen boligsameie		
Nordre Gullhella streetbasketbane	Planlagt	Korpåsen boligsameie		

Nordre Gullhella sykkelløype	Planlagt	Korpåsen boligsameie		
Nærsnes idrettspark fotball	Planlagt	NÅIF		
Nærsnes idrettspark løpebane	Planlagt	NÅIF		
Sletta klubbhus	Planlagt	Sætre Graabein IF		
Sletta lager/garasje	Planlagt	Sætre Graabein IF		
Solheim kajakkanlegg, bryggeanlegg	Planlagt	Asker skiklubb	1 000 000	3 000 000
Solli skianlegg, garasje	Byggestart i 2024	Skiforeningen		
Spikkestad frisbeegolfbane	Ikke påbegynt	IL ROS		
Spikkestad garasjeanlegg	Planlagt	IL Ros		
Spikkestad lysløype rehab	Påbegynt	IL Ros		
Spikkestad skihytte rehab	Planlagt	IL Ros		
Spikkestad stadion, ballbane I	Ikke påbegynt	IL ROS		
Spikkestad stadion, ballbane II	Ikke påbegynt	IL ROS		
Spikkestad sykkelløype/pumptrack	Ikke påbegynt	IL ROS		
Torvbråten sprintløype	Ikke påbegynt	Bødalen IF		
Torvbråten langrennsanlegg og skileik	Ikke påbegynt	Bødalen IF		

Torvbråten skileik	Ikke påbegynt	Bødalen IF		
Torvbråten skileik øst	Ikke påbegynt	Bødalen IF		
Torvbråten turløype	Ikke påbegynt	Bødalen IF		
Torstad skole, kunstgressbane 7er	Planlagt	Hvalstad IF		
Vollen aktivitetspark	Ikke påbegynt	GUI		

Idretts-, frilufts- og nærmiljøanlegg – fornyede og gjentatte søknader i 2024

Tabellen under viser fornyede og gjentatte spillemiddelsøknader for idretts-, frilufts- og nærmiljøanlegg for 2024. Dette er en venteliste basert på søknader som ikke fikk spillemidler i 2023.

Prosjekt Idretts- og friluftsanlegg - i prioritert rekkefølge (kronologisk etter når søknad kom inn)	**Status**	**Finansiering**	**Kostnader**	**Spillemidler**
Langenga Velodrom (tildelt 10 mill. kroner i 2021 og 22, og kr. 9,257 mill. kroner i 2023)	Påbegynt	Norges sykkelforbund	304 625 000	17 543 000
Risenga ishall (8,57 mill. kroner tildelt i 2022, 8 mill. kroner i 2023, og 4 mill. kroner i programsatsningsmidler)	Ferdigstilt	Asker kommune	562 000 000	8 000 000
Torvbråten flerbrukshall	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap.	Asker kommune	56 743 781	10 400 000
Frisk Arena, klubbhus	Påbegynt	IF Frisk fotball	37 406 000	4 000 000

Føyka sandvolleyballbaner (5 stk)	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap.	Asker skiklubb	2 294 842	764 000
Blakstadtangen betongbrygge	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap.	Asker seilforening	6 718 947	1 500 000
Blakstadtangen trebrygge	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap.	Asker seilforening	717 848	239 000
Blakstadtangen utsettingsrampe	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap.	Asker seilforening	371 673	123 000
Leikvoll C Flerbrukshall	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap.	Asker kommune/Viken FK	159 880 563	13 000 000
Knivsfjell O-kart	Ikke påbegynt	Hurum O-lag	136 438	45 000
Gjellum kunstgress, undervarme	Ikke påbegynt	GUI	8 980 783	700 000
Torvbråten kunstgress 7’er lys	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap.	Asker kommune	2 429 558	700 000
Stikkvann O-kart	Ikke påbegynt	Hurum O-lag	136 219	45 000
Spikkestad 11'er kunstgress	Ikke påbegynt	IL ROS	10 914 118	3 600 000
Tofte Fremad pumptrack	Ikke påbegynt	Tofte Fremad IF	1 983 094	661 000
Spikkestad kunstgress 7'er	Ikke påbegynt	IL ROS	4 223 554	1 400 000
Langvann O-kart	Planlagt	Hurum O-lag	130 389	43 000
Slemmestad IF, rehab. Kunstgressbane 11'er	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap	Slemmestad IF	6 589 141	1 700 000

Hyggen O-Kart	Påbegynt	Røyken O-lag	135 000	45 000
Nesøya kunstgressbane 11'er, rehab. (2022)	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap	Nesøya IL	5 289 874	1 000 000
Drengsrud aktivitetspark	Planlagt	Asker kommune	10 187 500	2 700 000
Risenga kunstisbane, rehabilitering lys	Ikke påbegynt	Asker kommune	1 072 155	357 000
Risenga kunstgressbane, rehabilitering lys	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap	Asker kommune	738 451	246 000
Arnestad kunstgressbane, rehabilitering lys	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap	Asker kommune	807 786	269 000
Hvalstad skole idrettshall	Ikke påbegynt	Asker kommune	115 891 995	4 300 000
Nesøya skateanlegg	Påbegynt	Nesøya idrettslag	5 906 250	1 968 000
Hvalstad idrettspark, klubbhus	Påbegynt	Hvalstad IL	1 528 750	300 000
Slemmestad IF, rehab kunstgressbane 7'er	Ferdigstilt. Venter på sluttregnskap	Slemmestad IF	2 405 045	500 000

Nærmiljøanlegg

Prosjekt	Status	Finansiering	Kostnader	Spillemidler
Nesøya sykkelanlegg	Planlagt	Nesøya idrettslag	633 937	300 000

Kulturarenaer – søknader for perioden 2024-2027

Tabellen under viser spillemiddelsøknader for kulturarenaer for perioden 2024-2027.

Prosjekt	Status	Finansiering	Kostnader	Spillemidler
Asker Kulturhus, skifte seter i storsalen	Ferdigstilt	Asker kommune	3 361 000	890 000
Risenga ungdomsskole, kulturarena	Ferdigstilt	Asker kommune	11 774 000	3 170 000
Hovtun kulturhus	Ikke påbegynt	Kulturhuset Hovtun	9 616 000	2 565 000
Østre Asker Gård – kulturlåve	Ikke påbegynt	Asker kommune	30 000 000	5 000 000
Torvbråten skole, kulturarena	Ferdigstilt	Asker kommune		
Bankbygget Sætre, ombygging underetasje	Ikke påbegynt	Asker kommune		
Sekkefabrikken kulturhus i Slemmestad, Ombygging/rehabilitering	Planlagt	Asker kommune		
Kultursal og øvingslokaler i tilknytning til Sætre barneskole	Planlagt	Asker kommune		

Langsiktig investerings- og driftsanalyse 2023-2042 (LIDA)

En langsiktig investerings- og driftsanalyse er et viktig styringsverktøy for å sikre kommunens økonomiske bærekraft fremover. Asker kommune forventer store demografiske endringer som vil ha stor betydning for samfunns- og tjenesteutviklingen og kommunens økonomi.

Formålet med LIDA 2023-2042 er å vise framskrivinger av kommunens økonomi basert på dagens prognose for demografiske endringer. LIDA er utarbeidet med bakgrunn i vedtatt Handlingsprogram 2023-2026. Dokumentet ble lagt frem for kommunestyret som en del av sak om strategiske mål og økonomiske rammer for Handlingsprogram 2024-2027 (sak 38/23).

Metadata om indikatorene

Asker kommune har definert en rekke indikatorer som benyttes systematisk for å måle om vi beveger oss i retning av de målene vi har satt i kommuneplanen. Indikatorene er presentert under de enkelte satsingsområdene i handlingsprogrammet.

Tabellen under viser kilde og oppdateringsfrekvens for de ulike indikatorene. I tillegg gis det en kort kommentar knyttet til et fåtall indikatorer som det siste året er tatt ut av indikatorsettet.

Økonomi			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Asker kommune har en god økonomisk bærekraft			
Disposisjonsfond som andel av brutto driftsinntekter (> 10 %)	Asker kommune	Årlig	
Netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter (> 3 %)	SSB 12143	Årlig	
Netto lånegjeld som andel av brutto driftsinntekter (< 80 %)	Asker kommune	Årlig	
Vedlikehold per m^2 i formålsbygg (> 140 kr/ m^2)	SSB 12905	Årlig	

Medarbeidere			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle			
Sykefraværsprosent	Asker kommune	Årlig	
Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen			
Medarbeidere og lederes opplevelse av at Asker kommune legger til rette for godt medarbeiderskap og lederskap, skala 1-5 hvor 5 er best	Medarbeiderundersøkelsen, KS	Hvert andre år	

Medarbeideres opplevelse av å få brukt sin kompetanse på en god måte, skala 1-5 hvor 5 er best	Medarbeiderundersøkelsen, KS	Hvert andre år	
Medarbeideres opplevelse av å ha relevant kompetanseutvikling, skala 1-5 hvor 5 er best	Medarbeiderundersøkelsen, KS	Hvert andre år	
Andelen årsverk fordelt på fagbrev eller høyere utdanning	PAI-registeret, KS	Årlig	
Andelen heltidsansatte	PAI-registeret, KS	Årlig	
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	PAI-registeret, KS	Årlig	

Samarbeid for å nå målene			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold			
Andelen innbyggere som deltar i frivillig arbeid	Innbyggerundersøkelse, Sentio	Årlig	Fra 2022 oppdateres tallet årlig.
Andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er et godt tilbud til ungdom i området der de bor (fritidsklubb, ungdomshus eller lignende)	Ungdata	Hvert tredje år	
Andelen deltakere i arbeid eller utdanning året etter endt introduksjonsprogram	SSB 10824	Årlig	Etterslep.
Askersamfunnet er et levende lokaldemokrati der innbyggere i alle aldre deltar gjennom inkludrende, medbestemmende og representative beslutningsprosesser			
Endring i valgdeltakelse i kommunestyre- og fylkestingsvalget, samt stortingsvalget, fire år før (prosentpoeng)	Valgdirektoratet	Hvert andre år	
Innbyggernes opplevelse av om det er gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem, skala 1-4 hvor 4 er best	Lokaldemokratiundersøkelsen, KS	Hvert fjerde år	

Innbyggernes opplevelse av at politikerne involverer innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer, skala 1-4 hvor 4 er best	Lokaldemokratiundersøkelsen, KS	Hvert fjerde år	
Frivilligheten, næringslivet, kommunen og andre aktører deltar i gjensidig forpliktende samarbeid for å oppnå en bærekraftig utvikling			
Frivillige lag og foreningers tilfredshet med samarbeidet med kommunen, skala 1-6 hvor 6 er best	Asker kommune	Årlig	Fra 2022 oppdateres tallet årlig.

Bærekraftige byer og samfunn			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Askersamfunnet har bærekraftige og samordnede bolig-, areal- og transportløsninger som tilrettelegger for smart samfunnsutvikling			
Befolkningsvekst	SSB 01222	Årlig	
Antall bosatte per kvadratkilometer i tettstedsareal	SSB 04861	Årlig	
Egendekning av arbeidsplasser (antall arbeidsplasser i kommunen/ antall sysselsatte bosatt i kommunen)	SSB 07984	Årlig	
Andelen sykkelveinett som holder definert standard for sykkelveier	Asker kommune	Årlig	
Alle innbyggere har tilgang til rent drikkevann og et tilfredsstillende avløpssystem, og en effektiv og miljøvennlig renovasjons- og avfallshåndtering			
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal vannforsyning (*Metodikken for innhenting av tall er forbedret i 2022. Dette gjør det utfordrende å sammenligne tallene med foregående år)*	SSB 13143	Årlig	
Andelen prøver med tilfredsstillende drikkevannsforsyning (mht. E. coli og stabil drikkevannsleveranse)	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	SSB 13144	Årlig	
Antall av kommunens fire renseanlegg som klarer å innfri rensekrav	Bedre vann	Årlig	

Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (*Metodikken for innhenting av tall er forbedret i 2022. Dette gjør det utfordrende å sammenligne tallene med foregående år)*	SSB 11787	Årlig	
Forurensning fra avløpsnettet som slippes ut i regnvannsoverløp og nødoverløp (< 5% er tilfredsstillende)	Bedre vann	Årlig	
Asker kommune forebygger og håndterer konsekvenense av uønskede hendelser			
Andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er trygt å være i sitt nærområde når de er ute om kvelden	Ungdata	Hvert tredje år	
Anmeldte lovbrudd etter lovbruddsgruppe "Vold og mishandling", per 1000 innbyggere	SSB 08487	Årlig	
Alle innbyggere har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris			
Antall nye boliger per år	SSB 05940	Årlig	
Andelen nye boliger i kommunen som er leiligheter eller rekkehus	SSB 05940	Årlig	
Andelen nye boliger i kommunen som er leiligheter	SSB 05940	Årlig	
Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet			
Konsentrasjon av finkornet svevestøv (PM2.5), mikrogram per kubikkmeter luft	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	
Mengde avfall fra kommunale byggeprosjekter, kg/m2	Asker kommune	Årlig	
Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk			
Antall nye bygg i strandsonen siste fire år	SSB 06505	Årlig	Tallene rebergnes årlig og tidsserien kan derfor få små justeringer fra år til år.
Omdisponering av dyrket og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk, dekar	SSB 06194	Årlig	

Handling mot klimaendringer			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner			
Mengde direkte klimagassutslipp i Askersamfunnet, tonn CO^2-ekvivalenter	Miljødirektoratet	Årlig	Ett års etterslep.
Netto forbruk av elektrisitet i husholdningene, GWh	SSB 10314	Årlig	Ett års etterslep.
Andelen innbyggere som mener det er viktig at kommunen når sitt klimamål om å redusere klimagassutslipp i Asker med 67 prosent innen 2030 (i forhold til utslippsnivået i 2009)	Innbyggerundersøkelse, Sentio	Årlig	Erstatter indikatoren "Andelen innbyggere som mener de har klimavennlig atferd". Det er utfordrende å sette ett konkret tall på hva en klimavennlig atferd er. Med denne nye indikatoren vil vi kunne måle en eventuell holdningsendring hos innbyggerne. Måltallet vil fra 2023 oppdateres årlig. Denne endringen påvirker ikke ambisjonene i temaplan Handling mot klimaendringer.
Andelen reiser som foretas med sykkel	Nasjonal reisevaneundersøkelse	Ukjent	Tall for 2023 foreligger.
Antall kilo matsvinn per innbygger	Asker kommune	Sporadisk	For ressurskrevende å gjennomføre årlig.
Antall kilo husholdningsavfall per innbygger	SSB 12241	Årlig	Tidsserien er korrigert på grunn av justeringer i målemetode.
Andelen husholdningsavfall til materialgjenvinning	SSB 12241	Årlig	Tidsserien er korrigert på grunn av justeringer i målemetode.
Andelen kommunale anskaffelser hvor klima/miljø er vektet enten i tildelingskriterier, kvalifikasjonskrav eller absolutte krav til produktet/tjenesten	Under utvikling	Ukjent	Metodikken for å måle dette er under utvikling.

Direkte klimagassutslipp fra kommunale bygg- og anleggsplasser	Asker kommune	Årlig	Erstatter indikatoren "Andelen kommunale bygg- og anleggsplasser der det kun brukes maskiner og kjøretøy som er utslippsfrie eller går på biogass". Teknologien er per i dag ikke på plass for å oppnå hundre prosent utslippsfrie bygge- og anleggsplasser. Det gir mer styringsinformasjon å måle i utslipp av tonn CO2e, for å kunne se at utviklingen går i riktig retning. Denne endringen påvirker ikke ambisjonene i temaplan Handling mot klimaendringer.
Indirekte klimagassutslipp fra materialbruk i årets ferdigstilte kommunale byggeprosjekter, målt i kg CO2e/ BTA/ år	Asker kommune	Årlig	Erstatter indikatoren "Reduksjon (i tonn CO2-ekvivalenter) i indirekte klimagassutslipp fra materialbruk i kommunale byggeprosjekter, målt i forhold til et referansebygg bygget etter TEK17 ". Endringen foreslås fordi bruken av referansebygg i klimagassregnskap for bygg er i ferd med å fases ut og gir ikke et godt sammenligningsgrunnlag. Denne endringen påvirker ikke ambisjonene i temaplan Handling mot klimaendringer.
Energibruk i kommunale bygg (kWh)	Asker kommune	Årlig	Ny indikator. Målingen er uten graddagskorrigering (tar hensyn til utetemperatur og lokasjon). Årsaken er at kommunens energioppfølgingssystem foreløpig ikke er lagt inn med graddagskorrigering på alle bygg. Når dette er på plass, vil indikatoren måles med graddagskorrigering.
Andelen nye kommunale biler på el/hydrogen/biogass (personbiler og varebiler)	Asker kommune	Årlig	Tidsserie er korrigert grunnet tidligere feilrapportering.

God helse			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død			
Andelen 9-åringer som er vaksinert mot meslinger	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	
Andel av befolkningen (20-66 år) som mottar stønad til livsopphold	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	Etterslep.
Innbyggere (0-74 år) som har vært i kontakt med fastlege angående muskel- og skjelettplager, per 1000 innbyggere	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	Etterslep.
Andelen ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive	Ungdata	Hvert tredje år	
Andelen innbyggere over 18 år som har minst 30 minutter moderat fysisk aktivitet 4+ dager i uken	Folkehelseundersøkelse Viken	Ukjent	
Andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med helsa si	Ungdata	Hvert tredje år	
Innbyggere (0-74 år) som har vært i kontakt med fastlege angående psykiske symptomer og lidelser, per 1000 innbyggere	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	Etterslep.
Andelen innbyggere (67-74 år) i arbeid	SSB 06445	Årlig	
Innbyggere over 75 år innlagt på sykehus med hoftebrudd, per 1000 innbyggere	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	Etterslep.
Andelen innbyggere over 18 år som opplever at de er plaget av støy fra trafikk hjemme	Folkehelseundersøkelse Viken	Ukjent	
Innbyggerne har tilgang til grunnleggende, helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid			
Andelen årsverk med fagutdanning i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene med relevant fagutdanning	Helsedirektoratet	Årlig	
Innbyggere som mottar helsetjenester lever aktive og selvstendige liv, tar medansvar for egen helse og deltar i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov			

Andelen innbyggere over 80 år som bor hjemme	SSB 12209	Årlig	

God utdanning			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Askersmfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse			
Andelen ungdomsskoleelever som sier at de er fornøyde med sitt lokalmiljø	Ungdata	Hvert tredje år	
Andelen elever (7. trinn) som svarer at de har blitt mobbet av medelever, mobbet digitalt og/eller blitt mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere	Elevundersøkelsen	Årlig	
Andelen elever (10. trinn) som svarer at de har blitt mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller blitt mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere	Elevundersøkelsen	Årlig	
Elevenes trivsel på skolen (7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	Elevundersøkelsen	Årlig	
Foreldrenes opplevelse av barnets trivsel i barnehagen, skala 1-5 hvor 5 er best	Foreldreundersøkelsen	Årlig	
Alle barn har tilgang til barnehage av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til å begynne i grunnskolen			
Andelen barnehagelærere i forhold til grunnbemanning	Utdanningsdirektoratet	Årlig	
Foreldrenes opplevelse av barnehagens bidrag til barnets utvikling, skala 1-5 hvor 5 er best	Foreldreundersøkelsen	Årlig	
Alle fullfører likeverdig grunnskole med opplæring av god kvalitet, har høyt læringsutbytte og et godt grunnlag for å fullføre videregående opplæring			
Elevenes opplevelse av opplæring som motiverer og fremmer læring (Vurdering for læring, 7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	Elevundersøkelsen	Årlig	

Elevenes motivasjon for skole og skolearbeide (7. og 10. trinn), skala 1-5 hvor 5 er best	Elevundersøkelsen	Årlig	
Andelen elever som fullfører videregående opplæring innen fem/ seks år	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	Ett års etterslep.
Skolenes bidrag til elevenes læring (skolebidragsindikator, 5.-7. trinn), indeks hvor >0 er bedre enn landsgjennomsnittet	Utdanningsdirektoratet	Årlig	
Skolenes bidrag til elevenes læring (skolebidragsindikator, 8.-10. trinn), indeks hvor >0 er bedre enn landsgjennomsnittet	Utdanningsdirektoratet	Årlig	Finnes ikke tall til og med 2022 på grunn av avlyst eksamen.
Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap			
Andelen ungdomsskoleelever som svarer at de tror at de kommer til å få et godt og lykkelig liv	Ungdata	Hvert tredje år	
Elevenes (Vg1) svar på "Er du interessert i å lære på skolen?", skala 1-5 hvor 5 er best	Elevundersøkelsen	Årlig	
Andelen lærere som oppfyller kompetansekrav for undervisning i fag de underviser i	Utdanningsdirektoratet	Årlig	
Andelen innbyggere (15-24 år) som verken er i arbeid eller utdanning	Kommunehelsa statistikkbank	Årlig	Målgruppen er endret fra 16-25 år til 15-24 år på grunn av endringer i statistikken.
Sysselsatte med bestått fagprøve, plassering i Kommune-NM hvor 1 er best	NHO Kommune-NM	Årlig	Tallene rebergnes årlig og tidsserien kan derfor få små justeringer fra år til år.

Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling			
Indikator	**Kilde**	**Frekvens**	**Merknader**
Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer			
Tildelte midler til Askersamfunnet fra Innovasjon Norge, EU eller Forskningsrådet, mill. kr	Innovasjon Norge og Forskningsrådet	Årlig	
Andelen arbeidsplasser i informasjons- og kommunikasjonsbedrifter	SSB 13470	Årlig	
Antall registrerte patenter i Askersamfunnet, per 100 000 innbyggere	Patentstyret	Årlig	
Andelen installerte smarte vannmålere	Asker kommune	Årlig	
Askersamfunnet har en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet			
Andelen husholdninger med bredbåndsdekning med minst 100 Mbit/s	NKOM	Årlig	
Andelen husholdninger med fiber/ 1GB fastnett	NKOM	Årlig	
Andelen husholdninger med 5G	NKOM	Årlig	
Askersamfunnet har et attraktivt og innovativt næringsliv som bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping			
Total plassering i Kommune-NM	NHO Kommune-NM	Årlig	Tallene rebergnes årlig og tidsserien kan derfor få små justeringer fra år til år.
Plassering i Kommune-NM blant kommuner i Viken	NHO Kommune-NM	Årlig	Tallene rebergnes årlig og tidsserien kan derfor få små justeringer fra år til år.
Andelen vekst i arbeidsplasser av befolkningsveksten	SSB 01222 og SSB 07984	Årlig	

Indikatorer som utgår fra 2024	
Indikator	**Kommentar**
Andelen kommunale bygg- og anleggsplasser der det kun brukes maskiner og kjøretøy som er utslippsfrie eller går på biogass	Erstattet av ny indikator: "Direkte klimagassutslipp fra kommunale bygg- og anleggsplasser". Teknologien er per i dag ikke på plass for å oppnå hundre prosent utslippsfrie bygge- og anleggsplasser. Det gir mer styringsinformasjon å måle i utslipp av tonn CO2e, for å kunne se at utviklingen går i riktig retning.
Reduksjon (i tonn CO^2- ekvivalenter) i indirekte klimagassutslipp fra materialbruk i kommunale byggeprosjekter, målt i forhold til et referansebygg bygget etter TEK17 (Det ble laget klimaregnskap til kun ett av seks byggeprosjekter ferdigstilt i 2022)	Erstattet av ny indikator: "Indirekte klimagassutslipp fra materialbruk i årets ferdigstilte kommunale byggeprosjekter, mål i CO2e". Endringen foreslås fordi bruken av referansebygg i klimagassregnskap for bygg er i ferd med å fases ut og gir ikke et godt sammenligningsgrunnlag.
Andelen innbyggere som mener de har klimavennlig atferd	Erstattet av ny indikator "Andelen innbyggere som mener det er viktig at kommunen når sitt klimamål om å redusere klimagassutslipp i Asker med 67 prosent innen 2030 (i forhold til utslippsnivået i 2009) ". Det er utfordrende å sette ett konkret tall på hva en klimavennlig atferd er. Med denne nye indikatoren vil vi kunne måle en eventuell holdningsendring hos innbyggerne. Måltallet vil fra 2023 oppdateres årlig.
Andelen kommunale nybygg med nær null energi standard	Antallet nybygg som bygges hvert år i kommunal regi er lavt og det gir lite merverdi å rapportere på andel hvert år. Målene fra klimaplanen om at 100 % av kommunale nybygg skal ha nær nullenergi standard allerede i dag og at 100 % av kommunale nybygg skal være nullutslippsbygg innen 2030 ligger fast. Det er mer hensiktsmessig å rapportere på disse tekstlig i årsrapport enn å ha de som indikatorer. Dette påvirker ikke ambisjonene i temaplan Handling mot klimaendringer.
Andelen kommunale nybygg som er nullutslippsbygg	
Andelen innbyggere (16-66 år) som verken er i arbeid eller utdanning	Finnes ikke lenger måltall for denne målgruppen.
Andelen husholdninger med LoRaWan	Teknologiutviklingen gjør at flere teknologier enn LoRaWan i dag og fremover vil benyttes for digital fjernavlesning av husholdningenes vannforbruk. LoRaWan benyttes i dag for ca. halvparten av husholdningene, mens andre teknologier benyttes for resten av husholdningene. Det etableres nå digitale løsninger hvor man fremover vil se dette som ett logisk nettverk.

Asker kommune

Notat

Vår referanse	Vår saksbehandler	Dato
23/04233-15	Ragnar Sand Fuglum	09.11.2023

Notat – strømsparingstiltak vinteren 2023/2024 på grunn av høye strømpriser

Hva saken gjelder

Det er i dag store utfordringer med energiknapphet i Norge og ellers i Europa. Krigen i Ukraina, kombinert med klimautfordringer med hetebølger og lite nedbør, har resultert i en energiknapphet vi aldri før har sett. Resultatet er at prisen på energi har økt voldsomt. Konsekvensene av de økte energikostnadene vil for Asker kommune bety endret prioritering i budsjettet. Likevel er konsekvensen av dagens energiknapphet større enn dette.
Dagens energiknapphet innebærer at privathusholdninger, bedrifter, lag og foreninger, så vel som offentlige virksomheter får betydelig høyere kostnader til energi, og for mange er dette allerede blitt en stor utfordring. Ifølge Statnett vurderes sannsynligheten for rasjonering i Sør-Norge til å være under 20 prosent.
Regjeringen har kommet med ulike økonomiske tiltak for å hjelpe privathusholdninger, frivillige organisasjoner og deler av næringslivet. Det er ikke lansert støtteordninger for kommunene pga. høye strømpriser, hverken i 2022/23 eller i statsbudsjettet for 2024.

Asker kommune er en stor kommune og har et stort energiforbruk. I dette notatet er det foretatt en gjennomgang av faktorer og tiltak som er mulig å gjennomføre for å redusere energiforbruket.

Erfaringer fra tiltak gjennomført i 2023

Ved behandlingen av handlingsprogrammet for 2023 ble det vedtatt strømsparetiltak som skulle redusere omfanget av strømkjøp med 10 mill. kr.
Følgende tiltak og erfaringer ble gjort. Kommunedirektøren hadde fullmakt til å vurdere tiltakene fortløpende i forhold til konsekvens:

Tiltak	Beregnet innsparing (mill. kr)	Erfaring
Redusert innetemperatur på helsebygg med 1 grad, alle andre bygg med 2 grader	4	God effekt og få klager

Redusere driftstid på nattsenkning/ventilasjon til kjernetid kl. 08.00-14.30 i alle formålsbygg	3	God effekt, men mange klager
Skru av gatevarmen i Asker sentrum i kjøre- og torgarealene	1	Liten effekt og store kostnader forbundet med brøyting og bortkjøring av snø
Slukke veilyset i perioden 8.mai-6.august	0,2	Ikke iverksatt før skoleferiestart, mye klager pga mørke veier.
Korte ned is-sesongen i ishallene	2,2	God effekt, få klager.
Utsatt etablering av kunstis	0,4	Meget god effekt. Værforhold utsatte islegging
Stenge badstuene i svømmehallene	0,5	Tiltaket ble reversert pga at dette kunne ramme helsemessig behandling
Senke temperaturen i svømmehallene med 1 grad	0,25	God effekt, få klager
Vardåsen skianlegg-vurdere kutt i snøproduksjon	0	Ikke noe problem, da snøforholdene var svært gode

Realiserte innsparinger anslås å ha blitt ca. 10 mill. kr, dvs. at målet ble nådd. Prognosen for energiforbruk for 2023 ligger likevel 10 mill. kr over avsatt budsjettramme, selv om forbruket er betydelig lavere i 2023 enn i 2022. For 2024 er budsjettrammen til strøm redusert med 7,5 mill. kr i kommunedirektørens forslag.

Mest klager var det på inneluft i skoler og barnehager. Rutinen ved klager var å måle luftkvaliteten og justere ventilasjonstiden dersom det var avvik. Avvik ble registrert ved færre enn 10 lokasjoner.

I forkant av tiltakene ble det gitt grundig informasjon hvor tillitsvalgte, verneombud og kommunehelsetjenesten var involvert. Tiltakene som ble gjort fikk positiv landsdekkende oppmerksomhet innenfor fagmiljøet, særlig for medvirkning og systematikk.

En ikke ubetydelig faktor når det gjelder energibruk, er værforholdene gjennom vinteren. Vinteren 2022/23 må kunne beskrives som kaldere og lengre enn normalt.

Tiltak for gjennomføring vinteren 2023/24

Basert på erfaringer fra siste vintersesong og innhentede erfaringer og planer fra andre kommuner (bl.a. Bergen kommune) planlegges det for en tiltakspakke som har som målsetting å redusere energiforbruket med 5 %. Dette mener kommunedirektøren er forsvarlig i forhold til å kunne iverksettes som driftstiltak. Tiltakene vil bli vurdert i samråd med tillitsvalgte, verneombud og kommunehelsetjenesten. Kommunedirektøren vil måtte gjøre justeringer i tiltakspakken avhengig av de løpende erfaringer som gjøres. Kommunedirektøren vil også ha et forsterket fokus på varige energisparetiltak (ENØK) i perioden.

Energieffektivisering og rammer for god drift og velferdstjenester

Kommunedirektøren vil sørge for en løpende dialog med aktuelle politiske organer om prioritering, tiltak, effekter og eventuelle konsekvenser av disse.

Kommunedirektøren forutsetter at eiendomsforvaltningen sikrer at tiltakene gjennomføres ved en dialog med vernetjeneste- og tillitsvalgte og at drifte er i samsvar med aktuelle lover og forskrifter og at inneklima, helse og miljø prioriteres.
Det legges til grunn veiledende standarder gitt av Arbeidstilsynet «Veiledning om Klima og luftkvalitet på arbeidsplassen» (best.nr. 444).

Vedlegg:

Faglig veiledning drift av energi effektivisering

<u>Strakstiltak:</u>

Temperatur i kommunale bygg
Temperaturnivået inne har stor innvirkning på energiforbruket. Strømbransjen opererer med at å redusere innetemperaturen med 1 grad vil gi ca. 5% innsparing på utgiftene til oppvarming. Oppvarming står i snitt for ca. 60-70% av byggets totale strømforbruk. Endringen i temperaturnivå er innenfor de rammer gitt fra Arbeidstilsynet.

- **Skoler** skal ha en maks temperatur på 20°C i alle oppholdsrom, noe som er innenfor Arbeidstilsynets anbefalinger som sier at man skal unngå temperaturer under 19°C. Garderober for kroppsøving, idrett og svømming skal ha en maks temperatur på 21°C. I inngangsparti og grovgarderober der det er mulig å skille dette ut som en egen temperatursone, skal det være en maks temperatur på 18°C.

- **Barnehager** skal ha en maks temperatur på 20°C. Rom som er definert som lek og oppholdsareal for barn uten gulvvarme skal ha maks temperatur på 21°C. I inngangsparti og grovgarderober der det er mulig å skille dette ut som en egen temperatursone, skal det være en maks temperatur på 18°C.

- **Sykehjem** skal ha en maks temperatur på 20°C for kontorer, møterom og andre rom for de ansatte. Beboerrom og andre oppholdsrom vil ikke være omfattet av krav til reduksjon av temperatur.

- **Idrettshaller** skal ha tilpasset temperatur etter bruken av hallen med fokus på å ha et lavt temperaturnivå uten at dette går ut over tilbudet. Temperaturnivået vil derfor variere etter hvilken bruk og aktivitetsnivå det er i den enkelte idrettshall. Følgende gjelder:

  - Ishaller ca. 10 grader (15 grader i Risenga ishall under kamper)
  - Svømmehaller 27 grader
  - Idrettshaller 17 grader
  - Gymsaler 17 grader

- **Offentlige kontorer** skal ha en maks temperatur på 20°C.

- **Kulturbygg** skal ha en maks temperatur på 20°C, unntak der det er spesifikke overordnede krav til klima for optimal bevaring av kunstverk og instrumenter.

- **Kjøling i bygg.** I de bygg som har kjøleanlegg for komfortkjøling settes makstemperatur på 27°C, dette innebærer at kjøleanlegg blir mindre brukt. Unntak der det er særskilte grunner til lavere temperatur (eks datarom mm).

Ventilasjo
Det primære er å ha et tilfredsstillende inneklima i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Av tiltak for å redusere energiforbruk settes følgende krav:

- Driftstider på ventilasjonsanlegg styres slik at ventilasjonsanleggene slås av utenfor brukstiden til bygget, pluss inntil 30 minutter i forkant for å lufte ut lokalene før bruk. Noen svært få bygg har utvidet ventilasjon som et ledd i å holde radonnivået innenfor tillatte grenseverdier.

    - **Skoler.** Ventilasjonsanlegg slås på 30 minutter før skolestart og slås av ved skoletids slutt. Ventilasjon til SFO og administrasjon slås av senest kl. 16:30.

    - **Barnehager.** Ventilasjonsanlegg slås på 30 minutter før barnehagen åpner og slås av når barnehagen stenger.

    - **Sykehjem.** Her må det hensyntas at sykehjem har døgnkontinuerlig drift. Reduserte driftstider på ventilasjon på sykehjem kan derfor kun iverksettes der det er mulig for de rom som står mer eller mindre ubrukt sent på kveld og natt.

    - **Idrettshaller.** Ventilasjonsanlegg slås på når idrettshallen åpner og slås av når hallen stenger. Her må byggenes beskaffenhet vurderes f.eks. om ventilasjon er eneste oppvarming etc.

    - **Kontorlokaler.** For ordinære kontorlokaler skal ventilasjonsanlegg slås på kl. 07:30 og slås av kl. 15:30. For kontorlokaler som er i *vesentlig* bruk utover ordinær arbeidstid, skal ventilasjonsanlegget slås på inntil 30 minutter før lokalene tas i bruk (sporadisk fleksitid og overtid gjelder ikke her). For kontorlokaler som er i bruk hele døgnet, skal ventilasjon ha døgnkontinuerlig drift

    - **Kulturbygg.** Ventilasjonsanlegg slås på 30 minutter før lokalene åpner og slås av når lokalene stenger. Unntak der det er spesifikke overordnede krav til klima for optimal bevaring av kunstverk og instrumenter

    - **Generelt ved behovsstyrt ventilasjon.** Noen moderne ventilasjonsanlegg har mulighet for helt eller delvis behovsstyring av luftmengde. For denne type ventilasjonsanlegg justeres settpunkt for ventilasjon til 800 ppm for CO2.

Belysning

- Mange av våre bygg har fortsatt konvensjonell belysning som bruker mer strøm enn LED. Dette skal iht. EU-vedtak skiftes ut. Dette vil det komme en politisk sak om i 2024.
- For øvrig gjelder:
- Lys skal alltid slås av i rom som ikke er i bruk
- Hvis det ikke er lysstyring i rommet, skal siste person ut av rommet slå av lyset
- I mindre rom med bevegelsesdetektor vil lyset kunne slås på dersom noen går forbi utenfor rommet, der dette er en utfordring skal dør til slike rom lukkes etter bruk
- Utebelysning skal slås av der dette er mulig uten at det innebærer en vesentlig ulempe

Varmt vann
Forbruk av varmt vann utgjør en vesentlig andel av energiforbruket i mange offentlige bygg. Viktige tiltak er:

- Temperatur i varmtvannsberedere skal ha en minimumstemperatur på 70°C, men helst ikke over dette.
- Forhåndsinnstilt temperatur på vannet i dusjanleggene til idrettshaller, svømmehaller og gymsaler reduseres fra 35°C til 32°C
- Det oppfordres til korte dusjer
- Det lages enkle vannbestandige informasjonsark i offentlige garderober med informasjon om begrensning på temperatur i dusjanlegg samt oppfordring til å ta korte dusjer

Bassenger
Asker kommune har flere bassenger.
Bassengtemperaturer og dusjtemperatur kan senkes noe uten at dette går ut over tilbudet:

- Hovedbasseng reduseres fra 28°C til 27°C
- Barnebasseng og opplæringsbasseng bør holde 32°C og 33°C som i dag
- Kaldkulper uten kjøling holdes åpne
- Dusjer har en forhåndsinnstilt temperatur på 35°C og senkes til rundt 32°C

Ishallene – forkortet sesong
Varner arena islegges fra primo august til medio april. Istid utover dette gjøres mot selvkost av bruker. Askerhallen islegges fra medio august til ut mars.
Holmen ishall islegges iht. avtalen med 7,5 mnd. Sommerstengning må ivaretas av hensyn til inneklima i hallen (ref. FSK-sak 211/22).
Gjennom dette isleggingsprogrammet ivaretas sluttspillet for A-lagskamper og barneidretten.

Risenga kunstis
Kunstisbanen islegges normalt senest 15.11. med forbehold om at døgnmiddeltemperaturen er under 2 grader og at langtidsværmelding peker i samme retning. Snøvær kan også påvirke isleggingstidspunkt.

Tiltakene knyttet til **gatevarmeanlegget** i Asker sentrum og slukking av **veilys** vil ikke bli iverksatt.

<u>Langsiktige energisparetiltak</u>

Solceller
Asker kommune har solcelleanlegg på 6 bygg. Solceller vurderes i alle nybygg- og totalrehabiliteringsprosjekter. For eksisterende bygg kan dette vurderes, men det er andre tiltak som er mer lønnsomme (eks. varmepumper). Solceller kan ettermonteres på bygg, men det bør i forkant gjennomføres en kartlegging av solcellepotensiale for utvalgte/større formålsbygg basert på tilstand,

orientering/solforhold og planlagt vedlikehold av tak samt lønnsomhet. Nytt EU-krav antas å komme på noe sikt.

Pågående energiprosjekter
Det pågår arbeid med utskiftning av ventilasjonsanlegg på Risenga svømmehall der besparelsen forventes å være betydelig. På Bråset bo- og behandlingssenter rehabiliteres varmeanlegget med ny varmepumpe og utvidelse av brønnpark. Her estimeres besparelsen til 1,6 GWh.

Det er påbegynt to energirehabiliteringsprosjekter i 2022 som er planlagt sluttført i 2023. Prosjektene er basert på allerede kjente behov og utføres på Vollen og Vettre skoler. Her skal varmeanleggene oppgraderes med nye varmepumper. Prosjektene estimeres for å gi en samlet årlig besparelse på 608 000 kWh.

Det jobbes med videreutvikling av kommunens energioppfølgingssystem for å få bedre oversikt, oppfølging og kontroll på energiforbruket i kommunale bygg. Det skal gjennomføres energikartlegging av kommunes bygningsmasse for å utforme en langsiktig plan for gjennomføring av lønnsomme energirehabiliteringsprosjekter.

Asker kommune

Saksframlegg

Arkivsak
22/00227-16

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandles av	**Møtedato**
Eldrerådet	23.11.2023
Ungdomsrådet	23.11.2023
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023
Utvalg for samfunnstjenester	30.11.2023
Formannskapet	23.01.2024
Kommunestyret	30.01.2024

Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2024-2036, med følgende innsatsområder og strategier, vedtas:

    1. Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
    2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
    3. Klima- og miljøvennlige bygg
    4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
    5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

2. Implementering av planen skjer gjennom:

    - Ordinær virksomhetsplanlegging
    - Årlig rullering av Handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
    - Egne saker – tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

1. Sammendrag og konklusjon

Temaplan eiendom er en strategisk og sektorovergripende plan som beskriver hvordan Asker kommune kan tilrettelegge for en helhetlig og framtidsrettet eiendomsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere og ansatte.

Det er definert fem innsatsområder som beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene: *rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne; bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer; klima- og miljøvennlige bygg; kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning;* og *profesjonell eiendomsvirksomhet.*

Temaplan eiendom har vært på høring i perioden 31.03.2023 til 22.05.2023. Totalt kom det åtte høringsinnspill til planen. Av disse kom seks fra kommunale råd og utvalg og to fra lag og foreninger. Det er utarbeidet en oversikt over innspillene med kommunedirektørens kommentar (vedlegg 3).

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Temaplan eiendom er forankret i vedtatt planstrategi for Asker kommune 2020-2024. Oppdrag med igangsetting av arbeidet med temaplanen er gitt i forbindelse med kommunestyrets behandling av Handlingsprogram 2021-2024.

Temaplanen er en tverrsektoriell og strategisk plan. Temaplan eiendom skal ha en planperiode på 12 år med rullering hvert fjerde år.

Utfordringsbilde

Overordnede føringer, utviklingstrekk og tilstander som påvirker temaplan eiendom:

<u>Føringer</u>

Prioriterte vekstområder påvirker bosettingsmønstre og hvor det vil være hensiktsmessig å lokalisere kommunens tjenester. Asker har ambisiøse klimamål, og for å nå disse vil det være nødvendig med godt, og planlagt vedlikehold, og fokus på arealeffektivitet og gjenbruk av bygg for å redusere klimafotavtrykkene i størst mulig grad.

<u>Utviklingstrekk</u>

Befolkningssammensetning endres, og andelen innbyggere over 67 år vil øke dramatisk frem mot 2050. Dette gir behov for flere tjenester, flere formålsbygg innen helse og omsorg, og andre typer boliger. Klimaendringer vil medføre mer ekstremvær, flom og tørke, og dette må hensyntas også for den kommunale bygningsmassen. Bygnings- og velferdsteknologi er i rask endring, samtidig som riktige digitale verktøy er forutsetning for effektiv drift og å møte morgendagens behov.

Dagens status

Strammere økonomi gjør det enda viktigere å fokusere på livssykluskostnader og effektiv ressursbruk. Mange bygg mangler enhetlige systemer for driftskontroll og -styring. Det er mangel på eiendommer til fremtidige kommunale formål, og kommunen har få strategiske utviklingsplaner for områder og enkelteiendommer. Det er ikke tilstrekkelig innsikt i tjenestenes fremtidige arealbehov. Deler av kommunens bygningsmasse og store deler av uteområdene har et vedlikeholdsetterslep. Det er behov for å etablere ambisjonsnivå for tilstandsgrader, og flere nøkkeltall for styring. Kommunens eiendomsorganisasjon er sammensatt og kompleks: Det er behov for å vurdere organisering, ansvar, samhandlingsarenaer og -verktøy, riktig kompetanse til å håndtere et bredt spekter av teknologiske løsninger, og mer helhetlig ressursstyring.

Innsatsområder og strategier

Innsatsområdene er definert med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget (vedlegg 2), utfordringsbildet (kapittel 4 i temaplanen), og beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene.

Følgende fem innsatsområder er valgt ut for temaplan eiendom (vedlegg 1):

1. Rom for livet - gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
3. Klima- og miljøvennlige bygg
4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

For hvert innsatsområde er det gitt en kort beskrivelse av status og utfordringer, samt hvilke endringer (strategier) som må gjennomføres for å sikre måloppnåelse og utvikling i ønsket retning.

Medvirkning

For å sikre involvering innad i organisasjonen er arbeidet med temaplanen forankret i folkevalgte organer, hos administrativ ledelse og fagressurser.

Før sak om mandat og rammer ble det avholdt administrativt innspillsmøte med fagressurser fra Samfunnstjenester og Samfunnsutvikling. I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget har det vært bred medvirkning fra alle tjenesteområder. Flere ledere har bidratt til å kartlegge egnetheten av bygg for sin tjeneste. I arbeidet med innsatsområder og strategier har det vært medvirkning fra Utvalg for samfunnstjenester og relevante fagressurser fra alle tjenesteområdene. Høringsperioden etter 1. gangs behandling har gitt alle i hele kommunen mulighet til å gi innspill.

Oppsummering av høringsinnspill
Temaplan eiendom har vært på høring i perioden 31.03.2023 til 22.05.2023. Høringsperioden ble gjort kjent gjennom kommunens nettsider. Høringsinnspillene ble levert elektronisk.

Totalt kom det åtte høringsinnspill til planen. Av disse kom seks fra kommunale råd og utvalg og to fra lag og foreninger.

Det kom mange gode innspill til planen. Flere av disse anses som ivaretatt i planen.

Noen av innspillene har ført til suppleringer og styrket planen. Det kom også konkrete tiltak som vi tar med oss i det videre arbeidet i utarbeidelse av virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet. Ingen av innspillene foreslo endringer i innsatsområder eller strategier. Noen av innspillene faller inn under kommuneplanens samfunnsdel/arealdel og andre temaplaner. Innspillene var gjennomgående positive til planen.

Alle høringsinnspillene er lagt ved i sin helhet (vedlegg 4). Oppsummering av høringsuttalelser med kommunedirektørens kommentarer er lagt ved saken (vedlegg 3). Nedenfor følger en punktvis oppsummering av innspillene:

- Verdibevarende vedlikehold for bygg med uteområder
- Hensiktsmessige og egnede arealer for brukerne av bygg og uteområder
- Sambruk og meråpne bygg
- Universell utforming
- Enhetlig standarder
- Alternativsvurderinger i investeringsprosjekter
- Eide / leide arealer
- Samarbeid med frivilligheten

Implementering av temaplanen
Temaplan eiendom inngår i Asker kommunes plansystem. Etter at temaplanen er politisk vedtatt, utarbeider kommunedirektøren administrative oppdrag til virksomhetene basert på innsatsområdene og strategiene i planen. Med bakgrunn i disse oppdragene, utarbeider virksomhetene tiltak i sine virksomhetsplaner for gjennomføring og oppfølging lokalt i den enkelte virksomhet. Som en del av den administrative styringsdialogen mellom virksomhetsleder og direktør evalueres og rapporteres det jevnlig på status for oppfølging av tiltakene.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Innsatsområdene *Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer*, *Klima- og miljøvennlige bygg* og *Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning* er relevante for å nå de økonomiske og miljømessige bærekraftsmålene. Innsatsområdet *Rom for livet - gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne* har betydning for de sosiale bærekraftsmålene, som handler om å sikre at innbyggerne får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv.

Økonomiske forhold

Bygningsmassen er et virkemiddel for at organisasjonen skal kunne oppnå sine mål. Planens innsatsområder vil bidra til bedre tilpassede bygg og uteområder og bedre utnyttelse av arealer, og en ressurseffektiv utnyttelse av kommunens verdier. Planlagt vedlikehold som bidrar til å oppgradere byggenes funksjon løpende (verdibevarende vedlikehold), bidrar til å minimere kommunens kostnader til vedlikehold, samt reduserer behovet for ombygginger.

Ved å ha et bevisst forhold til både prissatte og ikke-prissatte effekter i kommmunens beslutningsunderlag for investerings- og rehabiliteringsprosjekter, sikres fokus på samfunnsøkonomiske konsekvenser fra ulike innfallsvinkler. Dette vil bidra til en best mulig og helhetlig ressursutnyttelse til en lavest mulig pris.

Som en strategisk eiendomsutvikler må Asker kommune aktivt arbeide med foredling og optimalisering av eiendomsporteføljen. Hensikten med dette er å sikre en til enhver tid anvendelig eiendomsreserve med høy kvalitet og verdi.

Miljømessige forhold

De mest klimavennlige kvadratmeterne er de som ikke bygges. Temaplanen understøtter at Asker kommune rehabiliterer fremfor å bygge nytt, samt legger til rette for effektiv arealutnyttelse for å redusere det totale behovet for ny bygningsmasse i kommunen og bidra til å redusere klimagassutslipp.

Temaplanen fordrer at kommunen etablerer langsiktige planer for energibesparende tiltak/prosjekter for å redusere kommunens driftskostnader og miljøfotavtrykk i eksisterende bygg. Energieffektivisering av bygg kan frigjøre energi og gi bedre kapasitet, og i tillegg kan energieffektivisering av bygg begrense behovet for utbygging av ny fornybar kraftproduksjon og inngrep i uberørt natur.

Temaplanen understøtter at kommunen tar natur-, miljø- og klimahensyn ved plassering av kommunale bygg og anlegg, med fokus på minimal bearbeiding av grunnen, og eiendommer som ligger nært eksisterende infrastruktur. Grunneiendommer som er utsatt for flom- eller annen naturfare skal også i et klimaperspektiv unngås. I tillegg er lokalisering av bygg viktig for å unngå økt transportbehov, noe som er behandlet i innsatsområdet om grønn mobilitet i temaplan handling mot klimaendringene.

Sosiale forhold
Et av temaplanens hovedmål er å bidra til at kommunale bygg blir en effektiv innsatsfaktor i kommunens tjenesteyting og samfunnsutvikling ved å tilfredsstille de grunnleggende og tjenesterelaterte behovene til brukerne. Eiendomsforvaltningen skal sikre et inkluderende tjenestetilbud, og forholdet til brukerne skal være preget av kompetanse, serviceholdning, og forutsigbare og tydelige avtaler.

Universell utforming av bygg og tilhørende utearealer vil bidra til at flest mulig av kommunens innbyggere kan ta del i ulike opplevelser i hverdagen og delta i samfunnet.

Gjennom utvikling av gode oppvekst- og bomiljøer, næringsutvikling, levende sentrum, flerbruk av kommunale bygg og tilbud for innbyggere både i og utenfor arbeidslivet, skapes tilhørighet til lokalmiljøet og kommunen, og tilknytning til andre mennesker og steder. Lokale tiltak for å hindre utenforskap kan også styrke opplevelsen av tilhørighet og felleskap.

Gjennom temaplanen legges det til rette for å sikre innbyggerne en rettferdig fordeling og lik tilgang til goder og ressurser, herunder fellesskapets bygg og arealer.

4. Tidligere behandling

Mandat og rammer
Mandat og rammer for temaplan eiendom ble vedtatt av utvalg for samfunnstjenester 20.01.2022 sak 8/22.

Vedtak:

1. Arbeidet med temaplan Eiendom gjennomføres i tråd med de rammer og føringer som fremgår av mandatet i dette saksframlegget. Under Tema/problemstillinger som skal utredes, legges følgende punkt til:

    - Sirkulær økonomi, gjenbruk av bygg og materialer
      Setningen: – Miljø/klima i et forvaltnings- og driftsperspektiv endres til: - Miljø/klima i et innkjøps-, forvaltnings- og driftsperspektiv.
    - Verbalforslag/oversendelse nummer 4 «Uteområder», vurderes innarbeidet i planen.
    - Hvordan erfaringer fra «Teknisk utredning – Erfaringer med ulike krav til miljø og klima i formålsbygg» kan anvendes for at Asker skal oppnå målene satt i Temaplan Handling mot klimaendringene.
    - Konkretisering av mål og strategier satt i Temaplan Handling mot klimaendringene.

2. Temaplanen legges frem for kommunestyret for endelig behandling 2. kvartal 2023.

Kunnskapsgrunnlag
Det ble orientert om kunnskapsgrunnlaget i Utvalg for samfunnstjenester 01.12.2022 og Formannskapet 28.02.2023.

Førstegangsbehandling av temaplan eiendom

Utvalg for samfunnstjenester behandlet saken 23. mars 2023. Planen ble sendt på høring (enstemmig vedtatt).

Vedtak:

1. Temaplan eiendom – Rom for livet, med følgende innsatsområder og tilhørende strategier, legges ut på høring med høringsfrist 07.05.2023

   Innsatsområder:

   1. Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
   2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
   3. Klima- og miljøvennlige bygg
   4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
   5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

2. Det legges opp til en medvirkningsprosess i høringsperioden for å få innspill på innsatsområder og strategier som er foreslått i temaplanen.

Høringer i politiske råd og utvalg
Protokoller fra politisk behandling i råd og utvalg ligger vedlagt i vedlegg 4.

- Ungdomsrådet, 20. april
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse, 20. april
- Eldrerådet, 20. april
- Utvalg for oppvekst, 25. april
- Utvalg for velferd, 25. april
- Utvalg for medborgerskap, 27. april

5. Kommunedirektørens vurdering

Temaplan eiendom er en strategisk og sektorovergripende plan, og beskriver hvordan Asker kommune kan tilrettelegge for en helhetlig og framtidsrettet eiendomsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere og ansatte.

Eiendomsvirksomheten er et strategisk virkemiddel for at kommunen kan levere gode, hensiktsmessige og kostnadseffektive tjenester. I dette ligger:

- Bærekraftige arealer som understøtter tjenestene og tjenesteutvikling

- Verdibevarende vedlikehold og verdiutvikling av bygg og eiendommer
- Bidra til steds- og samfunnsutvikling

Asker kommune har eier- og forvaltningsansvar for en sammensatt portefølje av både bebygde og ubebygde eiendommer. De kommunale eiendommene skal tilfredsstille ulike interesser på tvers av tjenesteområdene, nyttes som et politisk virkemiddel for å oppnå overordnede mål og strategier og samtidig være en eiendomsressurs når det kommer til strategisk eiendomsutvikling og strategiske kjøp og salg.

Ved å følge opp strategiene i de fem innsatsområdene fra temaplan eiendom vil dette komme både tjenestene og innbyggerne til gode. Asker kommune vil bevege seg i retning av å være en foregangskommune gjennom en ambisiøs, profesjonell og utviklingsorientert forvaltning av kommunens eiendomsverdier.

Kommunedirektøren takker alle som har gitt innspill til temaplanen, inkludert mottatte invitasjoner til samarbeid og innspill til tiltak. Innspillene viser engasjement i planens ulike deler, noe som tydeliggjør dens brede omfang.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

1 Temaplan Eiendom - Rom for livet 2024-2036
2 Kunnskapsgrunnlag for Temaplan eiendom - Rom for livet
3 Høringsinnspill med kommunedirektørens kommentar
4 Høringsinnspill samlet

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	23.11.2023	18/23
2 Ungdomsrådet	23.11.2023	27/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	20/23
4 Utvalg for samfunnstjenester	30.11.2023	38/23
5 Formannskapet	23.01.2024	
6 Kommunestyret	30.01.2024	

Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling

Eldrerådet har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 18/23

Behandling

Nestleder Trygve Lia fremmet følgende alternative forslag. Eldrerådet tar saken til orientering.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	23.11.2023	18/23
2 Ungdomsrådet	23.11.2023	27/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	20/23
4 Utvalg for samfunnstjenester	30.11.2023	38/23
5 Formannskapet	23.01.2024	
6 Kommunestyret	30.01.2024	

Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling

Råd for personer med funksjonsnedsettelse har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 20/23

Behandling

Forslag fremmet av Kay Arne Sørensen til tillegg i punkt 1, underpunkt 2:

Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer *med søkelys på god universell utforming*

Innstillingen, med den forslåtte endringen, ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2024-2036, med følgende innsatsområder og strategier, vedtas:

    1. Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
    2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer, med søkelys på god universell utforming
    3. Klima- og miljøvennlige bygg
    4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
    5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

2. Implementering av planen skjer gjennom:

    - Ordinær virksomhetsplanlegging
    - Årlig rullering av Handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
    - Egne saker – tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	23.11.2023	18/23
2 Ungdomsrådet	23.11.2023	27/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	20/23
4 Utvalg for samfunnstjenester	30.11.2023	38/23
5 Formannskapet	23.01.2024	
6 Kommunestyret	30.01.2024	

Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 27/23

Behandling

Rådgiver Anette Kampesæter Førland presenterte saken.

Eira Erlandsen-Sele og Aurora Lauvset fremmet følgende forslag til kulepunkt i nytt punkt 4:

4. Ungdomsrådet ønsker å komme med følgende innspill til temaplanen

- *Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal prøve å plante flere trær i de ulike lokalsamfunnene rundt om i kommunen. Ungdomsrådet ønsker i tillegg at kommunen utnytter flere klatreplanter på bygninger rundt i de ulike sentrale områdene i kommunen.*
- *Ungdomsrådet foreslår økt antall søppelkasser rundt om i kommunen for å forhindre forsøpling. Vi foreslår at disse er laget av gjenvunnet materiale.*

Innstillingen i 3 punkter ble enstemmig vedtatt.

Erlandsen-Sele og Lauvsets forslag ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2024-2036, med følgende innsatsområder og strategier, vedtas:

    1. Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
    2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
    3. Klima- og miljøvennlige bygg
    4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
    5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

2. Implementering av planen skjer gjennom:

    - Ordinær virksomhetsplanlegging
    - Årlig rullering av Handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
    - Egne saker – tiltak av prinsipiell karakter

3. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport

4. Ungdomsrådet ønsker å komme med følgende innspill til temaplanen:

    - Ungdomsrådet ønsker at kommunen skal prøve å plante flere trær i de ulike lokalsamfunnene rundt om i kommunen. Ungdomsrådet ønsker i tillegg at kommunen utnytter flere klatreplanter på bygninger rundt i de ulike sentrale områdene i kommunen.
    - Ungdomsrådet foreslår økt antall søppelkasser rundt om i kommunen for å forhindre forsøpling. Vi foreslår at disse er laget av gjenvunnet materiale.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	23.11.2023	18/23
2 Ungdomsrådet	23.11.2023	27/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	23.11.2023	20/23
4 Utvalg for samfunnstjenester	30.11.2023	38/23
5 Formannskapet	23.01.2024	
6 Kommunestyret	30.01.2024	

Temaplan eiendom - Rom for livet 2024-2036 - 2. gangs behandling

Utvalg for samfunnstjenester har behandlet saken i møte 30.11.2023 sak 38/23

Behandling

Saksbehandlere Anette Førland og Lene Thusing Pedersen besvarte spørsmål.

Aaby (SP) fremmet på vegne av SP, V, FrP, og H til nytt punkt 3:

For å kunne evaluere styring og måloppnåelse i temaplan for Eiendom skal nøkkeltall på følgende påvirkningsbare punkt utarbeides. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport. I tillegg skal hovedutvalget for samfunnstjenester ha en årlig statusoppdatering der målbarheten på innsatsområdene og strategiene vises.

- *Nullutslippsbygg - nybygg*
- *Avfallsmengde fra nybygg*
- *Energieffektivisering av eksisterende bygg*
- *Gjenbruksgrad av eksisterende bygg*

Aaby (SP)sitt alternative forslag til punkt 3 ble satt opp mot kommunedirektørens innstilling. Aabys forslag ble enstemmig vedtatt.

Aaby (SP) fremmet på vegne av SP og MDG til nytt punkt 4:

For å kunne evaluere styring og måloppnåelse i temaplan for Eiendom skal nøkkeltall på følgende påvirkningsbare punkt utarbeides. Rapportering på arbeidet skjer til hovedutvalg for samfunnstjenester hvert 2.år.

- *Tilstandsgrad på kommunens eiendomsportefølje - TG*
- *Tilstandsgrad på kommunens uteområder - TG*

Aabys forslag til nytt punkt 4 falt mot 2 stemmer, SP og MDG

Hansen Aspås (FrP) fremmet 3 nye underpunkter til vedtakspunkt 1:

1. S12 andre avsnitt fra toppen slettes *«Videre vekst skal primært legges i gangavstand til tettstedene. Dette for å redusere behovet for bilkjøring, og for å styrke det enkelte tettsted som servicesenter, helsefremmende møteplass og handelssted».*

2. S14 nest siste avsnitt slettes *«Asker kommune har per i dag ikke en felles digital plattform med oversikt over hvilke eiendommer kommunen til enhver tid besitter. En slik løsning vil gjøre tomteporteføljen levende og tilgjengelig på tvers i kommuneorganisasjonen.»*

3. S15 andre avsnitt slettes «*Gjeldende salgskrav på 40 millioner kroner pr. år er vanskelig å innfri med nåværende eiendomsportefølje. Kommunens salgbare eiendomsreserve reduseres uten at det tilføres særlig nye objekter.»*

Hansen Aspås (FrP) til nye underpunkter 6, 7 og 8 til vedtakspunkt 1 falt mot 1 stemme, FrP.

Hatten (A) fremmet forslag til endring på punkt 1, underpunkt 2 endres til:

Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer med søkelys på god universell utforming.

Innstillingen punkt 1 ble enstemmig vedtatt med endringen fra Hatten (A).

Innstillingen punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2024-2036, med følgende innsatsområder og strategier, vedtas:

   1.Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne

   2.Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer med søkelys på god universell utforming

   3.Klima- og miljøvennlige bygg

   4.Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning

   5.Profesjonell eiendomsvirksomhet

2. Implementering av planen skjer gjennom:

   - Ordinær virksomhetsplanlegging
   - Årlig rullering av Handlingsprogrammet – ved tiltak med økonomisk konsekvens
   - Egne saker – tiltak av prinsipiell karakter

3. For å kunne evaluere styring og måloppnåelse i temaplan for Eiendom skal nøkkeltall på følgende påvirkningsbare punkt utarbeides. Rapportering på arbeidet skjer gjennom kommunens årsrapport. I tillegg skal hovedutvalget for samfunnstjenester ha en årlig statusoppdatering der målbarheten på innsatsområdene og strategiene vises.
   - Nullutslippsbygg - nybygg
   - Avfallsmengde fra nybygg
   - Energieffektivisering av eksisterende bygg
   - Gjenbruksgrad av eksisterende bygg

Asker kommune

Temaplan eiendom - Rom for livet

2024-2036

2. gangs behandling

Innholdsfortegnelse

1 Forord 3
2 Sammendrag 4
3 Innledning 7
3.1 Formål med planen 7
3.2 Rammer og mandat for arbeidet 8
3.3 Medvirkning 10
3.4 Iverksetting 10
4 Dagens situasjon og utsikter framover 10
4.1 Demografiske endringer 10
4.2 Bærekraftig utvikling 11
4.3 Sentralisering og stedsutvikling 11
4.4 Redusere forbruk for bedre klima og miljø 13
4.5 Eiendommer som strategisk innsatsfaktor 13
4.6 Bærekraftige investeringsprosesser for kommunale bygg og uteområder 15
4.7 Bærekraftig eierskap av kommunens bygg og uteområder 17
5 Dette skal vi oppnå 25
5.1 Mål 26
6 Slik skal vi gjøre det 28
6.1 Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne 29
6.2 Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer 30
6.3 Klima- og miljøvennlige bygg 32
6.4 Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning 34
6.5 Profesjonell eiendomsvirksomhet 38
7 Evaluering og rapportering 41
8 Virkninger av planen 41
9 Vedlegg 43
9.1 Kunnskapsgrunnlag 43
9.2 Definisjoner 43
9.3 Kilder og referanser 47

1 Forord

Innhold: Ordførers forord

Forklaring: Legges inn når planen er endelig vedtatt i Kommunestyret, før publisering og evt. trykking

2 Sammendrag

Formålet med temaplan eiendom er å legge til rette for at eiendomsvirksomheten understøtter gode, hensiktsmessige og kostnadseffektive tjenester i Asker kommune. I dette ligger at eiendomsvirksomheten og Asker kommunes selskaper skal sikre at kommunen har funksjonelle og effektive arealer, som bidrar til samfunnsutvikling, tjenesteutvikling og som ivaretar innbyggernes behov. Kommunens eiendomsportefølje skal aktivt forvaltes og utvikles på en bærekraftig, langsiktig og verdibevarende måte.

Utfordringsbildet

Overordnede føringer, utviklingstrekk og tilstander som påvirker temaplan eiendom:

Føringer

Prioriterte vekstområder påvirker bosettingsmønstre og hvor det vil være hensiktsmessig å lokalisere kommunens tjenester. Asker har ambisiøse klimamål, og for å nå disse vil det være nødvendig med godt, og planlagt vedlikehold, og fokus på arealeffektivitet og gjenbruk av bygg for å redusere klimafotavtrykkene i størst mulig grad.

Utviklingstrekk

Befolkningssammensetning endres, og andelen innbyggere over 67 år vil øke dramatisk frem mot 2050. Dette gir behov for flere tjenester, flere formålsbygg innen helse og omsorg, og andre typer boliger. Klimaendringer vil medføre mer ekstremvær, flom og tørke, og dette må hensyntas også for den kommunale bygningsmassen. Bygnings- og velferdsteknologi er i rask endring, samtidig som riktige digitale verktøy er forutsetning for effektiv drift og å møte morgendagens behov.

Dagens status

Strammere økonomi gjør det enda viktigere å fokusere på livssykluskostnader og effektiv ressursbruk. Mange bygg mangler enhetlige systemer for driftskontroll og -styring. Det er mangel på eiendommer til fremtidige kommunale formål, og kommunen har få strategiske utviklingsplaner for områder og enkelteiendommer. Det er ikke tilstrekkelig innsikt i tjenestenes fremtidige arealbehov. Deler av kommunens bygningsmasse og store deler av uteområdene har et vedlikeholdsetterslep. Det er behov for å etablere ambisjonsnivå for tilstandsgrader, og flere nøkkeltall for styring. Kommunens eiendomsorganisasjon er sammensatt og kompleks: Det er behov for å vurdere organisering, ansvar, samhandlingsarenaer og -verktøy, riktig kompetanse til å håndtere et bredt spekter av teknologiske løsninger, og mer helhetlig ressursstyring.

Innsatsområder

Det er definert fem innsatsområder som beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene:

1. Rom for livet - gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
3. Klima- og miljøvennlige bygg
4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

Det er knyttet strategier til hvert innsatsområde, som peker ut retninger for å nå målet om en helhetlig og framtidsrettet eiendomsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere og ansatte.

Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne:

- Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag.
- Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert.

Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer:

- Asker kommune skal sikre bærekraftig og helhetlig samfunnsutvikling gjennom kommunens eiendommer.
- Asker kommune skal sørge for verdiskapende eiendomsutvikling.

Klima- og miljøvennlige bygg:

- Asker kommune skal energi- og klimaoptimalisere bygningsmassen.
- Asker kommune skal ha riktig og fremtidsrettet teknologi ved nybygg, renovering og rehabilitering.

Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning:

- Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene.
- Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet.
- Asker kommune skal involvere frivilligheten til vedlikehold og utvikling gjennom samarbeid.
- Asker kommune skal ha hensiktsmessige digitale verktøy for effektiv eiendomsdrift og forvaltning.

Profesjonell eiendomsvirksomhet:

- Asker kommune skal samhandle aktivt på tvers av organisasjonen og med eksterne.
- Asker kommune skal ha riktig fagkompetanse, kapasitet og fleksibilitet i eiendomsvirksomheten.
- Asker kommune skal aktivt benytte nøkkeltall i eiendomsvirksomheten.
- Asker kommune skal sikre god forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for kommunens bygg med uteområder.

For at strategiene i planen skal kunne få virkning og effekt i årene framover, er det avgjørende med god implementering. En vellykket implementering krever at organisasjonen gir planen oppmerksomhet over tid, og utvikler gode tiltak som er nødvendige for at strategiene skal bli virkelighet, se kapittel 7.

Virkninger av planen

Målet er at temaplanen skal ha positiv innvirkning på alle de tre bærekraftsdimensjonene; økonomiske, miljømessige og sosiale forhold.
Innenfor eiendomsforvaltning kan bærekraft defineres som det å gi brukerne gode og effektive bygninger, med minst mulig belastning på økonomi og miljø.
Temaplanen har et sterkt fokus på å unngå økning i arealbruk, og redusere behovet for nytt areal, ettersom dette er en stor driver bak klimagassutslipp – og kostnader. Rehabilitering og utvikling av eksisterende bygg og arealeffektiv utnyttelse skal være førstevalget.

Når bygget er i bruk, må det driftes, forvaltes og vedlikeholdes for å tilfredsstille tjenestens behov og ivareta eiendommens verdi. Planen understøtter bærekraftig drift, som omfatter effektiv energiutnyttelse og bærekraftig og sirkulær materialbruk.

Temaplanen har fokus på tjenestene/brukerne og deres behov, slik at lokalene understøtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag. Strategisk planlegging som hensyntar kommunens nåværende og langsiktige behov, og bidrar til en bygningsmasse med uteområder som gir verdi både for brukere og felleskapet, er derfor viktig.

Asker kommune besitter store eiendomsverdier, og innsatsområdene og strategiene understøtter ivaretagelse av bygningsverdiene og en verdiskapende eiendomsutvikling. Aktiv samhandling på tvers av organisasjonen og med eksterne, er en viktig strategi for å oppnå planens mål knyttet til både økonomiske og sosiale forhold, og bærekraft. Planen fremhever betydningen av riktig fagkompetanse, kapasitet og fleksibilitet i eiendomsvirksomheten, og at bruk av nøkkeltall innen alle deler av temaplanens virksomhetsområde vil bidra til mer effektiv ressursutnyttelse.

3 Innledning

Dette kapitlet beskriver formålet med planen, rammer og mandat, de ulike medvirkningsprosessene knyttet til planen og kort om hvordan planen skal iverksettes.

3.1 Formål med planen

Temaplanen for eiendom skal beskrive hvordan Asker kommune kan tilrettelegge for en helhetlig og framtidsrettet eiendomsvirksomhet[1] til beste for kommunens innbyggere og ansatte. Eiendomsvirksomheten er et strategisk virkemiddel for at kommunen kan levere gode, hensiktsmessige og kostnadseffektive tjenester. I dette ligger:

- bærekraftige arealer som understøtter tjenestene og tjenesteutvikling
- verdibevarende vedlikehold og verdiutvikling av bygg og eiendommer
- bidra til steds- og samfunnsutvikling

Eiendomsvirksomheten og Asker kommunes selskaper skal sikre at kommunen har funksjonelle og effektive arealer, som bidrar til samfunnsutvikling, tjenesteutvikling og som ivaretar innbyggernes behov. Kommunens eiendomsportefølje skal aktivt forvaltes og utvikles på en bærekraftig, langsiktig og verdibevarende måte. Med verdibevarende vedlikehold mener vi at byggene kontinuerlig oppgraderes til dagens standard, altså at byggets standard øker over tid. Dette vil bidra til forlenget levetid for bygningene. Kommunen skal bidra til steds- og samfunnsutvikling ved å være en strategisk aktør i utviklingen av Asker-samfunnet, gjennom aktiv forvaltning og nyskapende utvikling av fellesskapets eiendom.

3.1.1 En strategisk plan forankret i FNs bærekraftsmål

Temaplanen er en strategisk plan. Alle temaplaner har et 12 års perspektiv med rullering hvert fjerde år. Temaplanen er forankret i FNs bærekraftsmål og kommuneplanens samfunnsdel med mål og strategier. Kommuneplanen har definert åtte satsingsområder forankret i FNs bærekraftsmål:

- Samarbeid for å nå målene
- Bærekraftige byer og samfunn
- Handling mot klimaendringene
- God helse
- God utdanning
- Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling
- Økonomi
- Medarbeidere

For temaplan eiendom er alle kommunens åtte satsningsområder relevante. Alle satsingsområdene er tverrsektorielle. Det betyr at Asker kommune og Asker-samfunnet må arbeide sammen på tvers av sektorer for å oppnå den utviklingen vi ønsker. Hovedmål og delmål for de ulike satsingsområdene fremgår av kommuneplanen. De relevante målene skal inngå i temaplanen, der de blir konkretisert i innsatsområder og strategier. Det skal ikke defineres nye mål i temaplanen.

[1] Eiendomsvirksomheten omfatter flere virksomheter i kommunen (Eiendom, Miljø og samferdsel, Prosjekt og utvikling, Renhold og praktisk bistand)

3.2 Rammer og mandat for arbeidet

3.2.1 Overordnede føringer

Temaplan eiendom er forankret i vedtatt planstrategi for Asker kommune 2020-2024. Oppdrag med igangsetting av arbeidet med temaplanen er gitt i forbindelse med kommunestyrets behandling av Handlingsprogram 2021-2024.

Temaplanen er tverrsektoriell.

3.2.2 Overordnet prosess

1. kvartal 2022: Mandatsak
1. kvartal 2022: Oppstart arbeidsgruppe
4. kvartal 2022: Ferdigstilling av kunnskapsgrunnlag
1. kvartal 2023: Medvirkning og utkast til temaplan
1. kvartal 2023: 1. gangs behandling av temaplan i Utvalg for samfunnstjenester
2. kvartal 2023: Høring: presentasjoner i relevante utvalg og råd og innarbeiding av innspill
4. kvartal 2023: 2. gangs behandling i Utvalg for samfunnstjenester og råd
1. kvartal 2024: Endelig vedtak i kommunestyre

3.2.3 Utredningspunkter

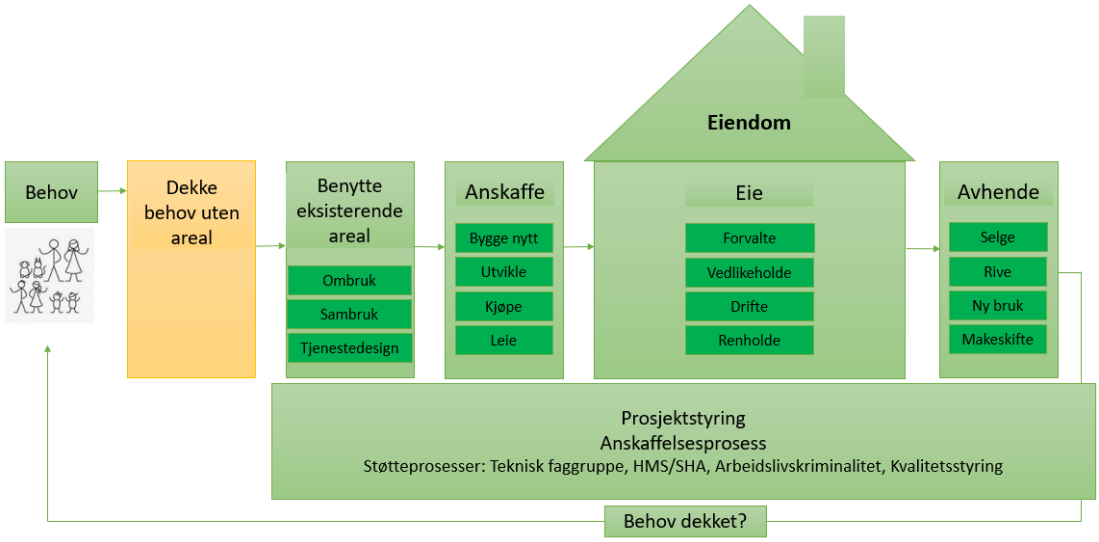
Ut fra vedtatt mandat og den presentasjon som ble gitt til Utvalg for samfunnstjenester i januar 2022 er temaene som ble vedtatt inndelt i følgende utredningspunkter:

- Strategisk eiendomsutvikling for å bidra til samfunns-, tettsteds-, og boligutvikling, inkl. strategiske eiendomskjøp og -salg
- Strategisk eiendomsutvikling av bygg gjennom mulighetsstudier og tidligfase for planlegging av kjøp, salg, nybygg, arealeffektivitet og utvikling
- Vedlikehold som gir retning for verdibevaring og nivå på tilstand, herunder differensiering av ulike type bygg
- Vedlikehold som gir retning for verdibevaring og nivå på tilstand, herunder differensiering av ulike type uteområder
- Energieffektivisering i et forvaltings- og driftsperspektiv

Inndelingen har vært hensiktsmessig ut fra organisering. Det ble laget et kunnskapsgrunnlag for hvert utredningspunkt i tillegg til et overordnet dokument med de viktigste temaene og helheten. Miljø og klima er et gjennomgående tema i alle utredningspunktene.

3.2.4 Avgrensninger

Bygg og eiendommer er et virkemiddel for å ivareta kommunens interesser og gjennomføre kommunale planer. Eiendomsvirksomheten omfatter alle faser i eiendommers livssyklus. Figuren på neste side illustrerer hovedprosessene.

Figur 1 Hovedprosessene i eiendommers livssyklus

Når et behov er avdekket, må det planlegges hvordan det kan løses på en optimal måte. Det første man må ta stilling til er om behovet kan dekkes uten å benytte areal, dvs. kan man løse behovet ved å tilpasse tjenester i hjemmet, eller om behovet kan dekkes ved å bruke kommunens eksisterende areal. Hvis dette ikke er mulig, må egnede arealer anskaffes, enten ved kjøp, leie, nybygg eller utvikling av eksisterende bygg. Når bygget er i bruk, må det driftes, forvaltes og vedlikeholdes for å tilfredsstille tjenestens behov og ivareta eiendommens verdi. Kommunen eier en stor bygningsportefølje og det er nødvendig med konkrete vurderinger av om bygg skal satses på eller avhendes. Det er derfor viktig med strategisk planlegging som hensyntar kommunens nåværende og langsiktige behov.

Temaplan eiendom avgrenses av føringer gitt i kommuneplanens arealdel.
Vedtatt eierstrategi for Askerhalvøya Eiendom AS (K-sak 77/21) gir avgrensing for denne temaplanen i forhold til selskapets hovedmål om å sikre utvikling av næringseiendommer samt bidra til å oppnå kommunens boligpolitiske strategier, i tråd med kommuneplanens samfunnsdel. Selskapets arbeid bindes sammen med temaplan for Eiendom da selskapet skal følge kommunens egne mål og strategier definert i temaplan eiendom.

Innovasjon i forhold til nye boformer dekkes i sin helhet i temaplan Bærekraftig boligutvikling.

3.2.5 Andre temaplaner

Temaplan eiendom grenser særlig til følgende temaplaner:

- Arbeidsgiverpolitikk (2020)
- Medborgerskap (2021)
- Barnehage- og skolekapasitet (2021)
- Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv (2021)
- Handling mot klimaendringene (2021)
- Næring (2021)
- Leve hele livet – i et aldersvennlig Asker (2022)
- Vann og vannmiljø (2022)
- Digitalisering og smart teknologi (2022)
- Kultur (2022)
- «Mestre hele livet» – psykisk helse og rus (2023)
- Naturmangfold (2023)
- «På lik linje» – personer med nedsatt funksjonsevne (2023)

- Oppvekst – Å høre til (2023)
- Samferdsel og mobilitet (under arbeid)
- Bærekraftig boligutvikling (under arbeid)

3.3 Medvirkning

I arbeidet med temaplanen har det vært involvering og forankring i folkevalgte organer, administrativ ledelse og fagressurser.

Før sak om mandat og rammer ble det avholdt administrativt innspillsmøte med fagressurser fra Samfunnstjenester og Samfunnsutvikling. I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget har det vært bred medvirkning fra alle tjenesteområder. Flere ledere har bidratt til å kartlegge egnetheten av bygg for sin tjeneste. I arbeidet med innsatsområder og strategier har det vært medvirkning fra Utvalg for samfunnstjenester og relevante fagressurser fra alle tjenesteområdene. Høringsperioden etter 1. gangs behandling har gitt alle i hele kommunen mulighet til å gi innspill.

3.4 Iverksetting

Temaplan eiendom – Rom for livet inngår i Asker kommunes plansystem, og følges opp som en del av virksomhetsstyringen. Etter at temaplanen er politisk vedtatt, utarbeider kommunedirektøren administrative oppdrag til virksomhetene basert på innsatsområdene og strategiene i planen. Med bakgrunn i disse oppdragene, utarbeider virksomhetene tiltak i sine virksomhetsplaner for gjennomføring og oppfølging lokalt i den enkelte virksomhet. Det evalueres og rapporteres jevnlig på status for oppfølging av tiltakene som en del av den administrative styringsdialogen mellom virksomhetsleder og direktør.

4 Dagens situasjon og utsikter framover

Alle kommunens innbyggere og ansatte bruker et eller flere av kommunens bygg med uteområder og vil derfor påvirke og påvirkes av byggenes beliggenhet, utforming og tilstand. Kommunens eiendomsvirksomhet påvirker og påvirkes av private grunneiere/eksterne eiendomsbesittere og -utviklere samt andre offentlige aktører og myndigheter. Kommunen er eier, utleier og leietaker av bygg og eiendommer.

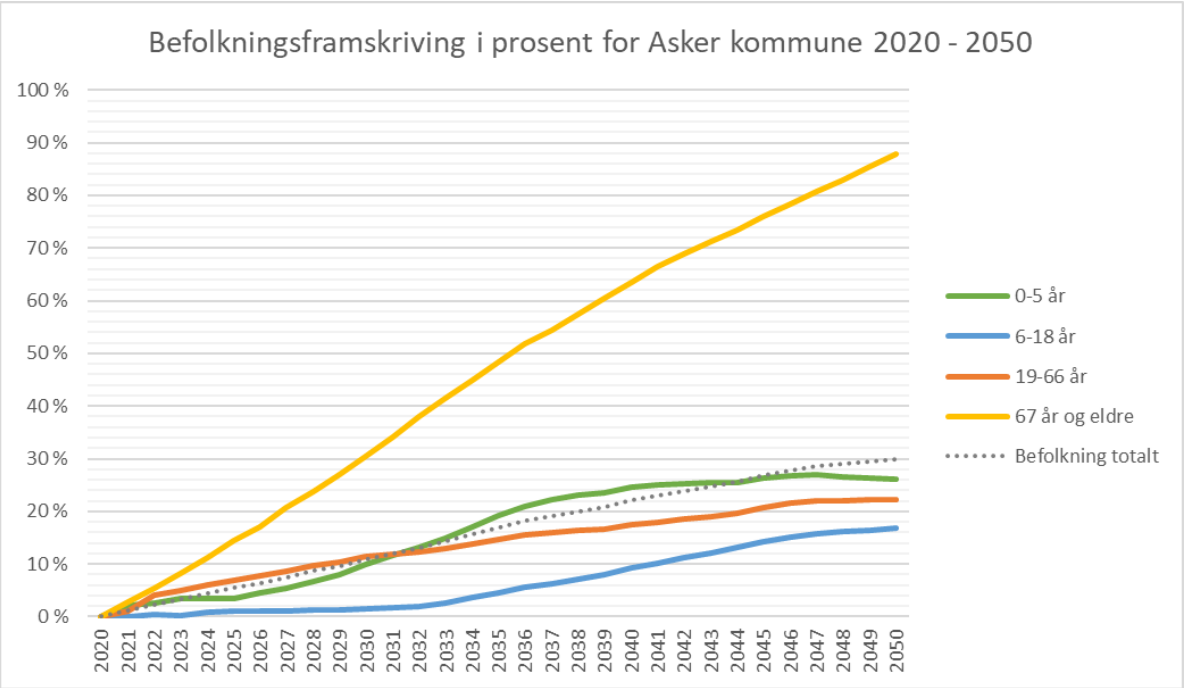
For å levere gode og effektive tjenester til brukere og innbyggere er god samhandling internt og eksterne helt nødvendig.

Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag til temaplanen. Denne inneholder mer inngående informasjon om temaene som er dekket i planen, interessante tall og statistikk fra Asker kommune. Kunnskapsgrunnlaget ligger som vedlegg til planen.

4.1 Demografiske endringer

De nærmeste tiårene vil den demografiske sammensetning i Norge endres betydelig. I de nasjonale befolkningsframskrivingene for 2022 er det beskrevet en lavere befolkningsvekst kombinert med en økende andel eldre i befolkningen.

Asker kommune skisserer følgende befolkningsframskriving fram til 2050 basert på et redusert anslag av kommuneplanens arealdel for boligbyggeprogram. Usikkerhet som gjelder renter, strømpriser etc. er tatt høyde for i dette anslaget.

Figur 2 Befolkningsframskriving i prosent for Asker kommune 2020 - 2050

I Asker kommune vil befolkningsveksten totalt øke med ca. 30 % fra 2020 – 2050. Aldergruppen 67 år og eldre anslås å øke med i underkant av 90 % i samme periode.

Med flere innbyggere øker også kommunens tjenesteyting og behov for lokaler til blant annet skoler, barnehager, omsorgsbygg, idrettsbygg og boliger. De kommunale tjenestene er i endring og trenger lokaler som best mulig understøtter funksjonell og effektiv drift. Det forventes en stor økning i behovet for helse- og omsorgstjenester til eldre frem mot 2050, og innovativ tjenesteutvikling kombinert med effektiv arealbruk vil bli helt sentralt på både kort og lang sikt.

4.2 Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge for fremtidige generasjoners behov.

Byggenæringen hevder at 80 % av bygningsmassen vi har i Norge i dag, vil vi også ha i 2050. Bygg- og anleggsbransjen står for om lag 25 % av avfallsproduksjonen i Norge. /1/ Vedlikehold og ombruk av bygninger i stedet for å rive og bygge nytt, betyr reduserte avfallsmengder og som regel også redusert energibruk og ytre forurensning. Det er viktig å forvalte bygg og anlegg ut fra en samlet livsløpsbetraktning omkring miljø- og ressursmessige konsekvenser av ombruk fremfor å bygge nytt.

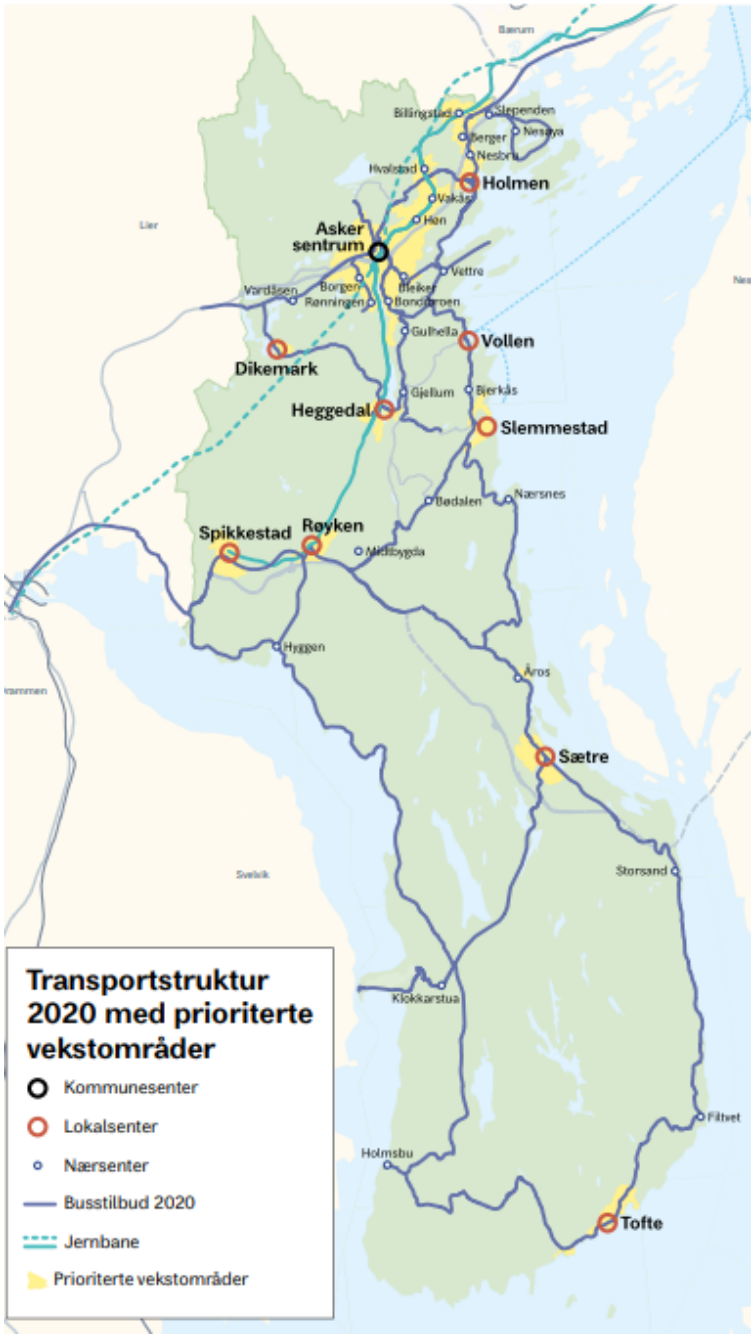
Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til at den globale oppvarmingen holdes nede. Det er lovfestet (klimaloven) at landet skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. /2/

4.3 Sentralisering og stedsutvikling

De regionale planene for areal og transport i Oslo og Akershus 2015-2030 og i Buskerud 2018-2035, utgjør en felles plattform når det gjelder å samordne løsninger knyttet til regionen med tanke på å møte utfordringer knyttet til klima, befolkningsvekst og arealbruk i fylket. Det vektlegges en sterkere konsentrasjon av bolig og arbeidsplasser til noen prioriterte vekstområder og en tilsvarende klar begrensning på spredt vekst utenfor disse områdene. /3/

De regionale planene gjenspeiles i kommuneplanens samfunnsdel der tettstedene deles i tre nivåer; kommunesenter, lokalsenter og nærsenter. Det fremkommer videre at:

«Videre vekst skal primært legges i gangavstand til tettstedene. Dette for å redusere behovet for bilkjøring, og for å styrke det enkelte tettsted som servicesenter, helsefremmende møteplass og handelssted».

Figur 3 Senterstruktur og prioriterte vekstområder iht. kommuneplanens samfunnsdel, 2020-2032

Kommunens største tettsted og knutepunkt er Asker sentrum, som også er definert som kommunesenter i Asker kommunes senterstruktur. Prioriterte vekstområder vises i gult i kartet over.

4.4 Redusere forbruk for bedre klima og miljø

Klimafotavtrykket må reduseres både gjennom direkte utslipp (direkte utslipp er de som fysisk finner sted innenfor et geografisk område) og indirekte utslipp (indirekte utslipp omfatter utslipp forbundet med varer og tjenester som importeres til det geografiske området).

Et mål i temaplan handling mot klimaendringene er at alle kommunale nybygg skal være nullutslippsbygg innen 2030. For å få det til må vi bygge med klimavennlige materialer, redusere byggeavfall og byggene må være energieffektive og produsere lokal fornybar energi.

En annen føring fra denne temaplanen er å ta vare på og utvikle eksisterende bygg. For å nå klimamålene må det derfor rives mindre og bygges mindre nytt. Renovering, rehabilitering og gjenbruk av materiell bør være foretrukket løsning i prosjektene. Strammere kommuneøkonomi vil gi tøffere prioriteringer og behov må utfordres. Det må tenkes mer på tvers av sektorer som kan gi synergier for tjenesten og for redusert arealbruk.

Energioppgradering og styrket kompetanse på energioppfølging er to elementer som også vil bidra til at Asker kommune reduserer energibruk i egne bygg. Økt grad av sambruk mellom ulike brukergrupper og lengre driftstid i eksisterende bygg, kan også redusere det totale behovet for ny bygningsmasse i kommunen. Dette vil bidra til bedre utnyttelse av arealene som igjen vil redusere klimagassutslippene. De mest klimavennlige kvadratmeterne er de som ikke bygges.

4.5 Eiendommer som strategisk innsatsfaktor

Asker kommune har eier- og forvaltningsansvar for en sammensatt portefølje av både bebygde og ubebygde eiendommer. De kommunale eiendommene skal tilfredsstille ulike former for interesser på tvers av tjenesteområdene, nyttes som et politisk virkemiddel for å oppnå overordnede mål og strategier og samtidig være en eiendomsressurs når det kommer til strategisk eiendomsutvikling og strategiske kjøp og -salg.

4.5.1 Strategisk eiendomsutvikling

Strategisk eiendomsutvikling er et begrep som favner bredt og omfatter flere ansvarsområder i kommunen. Først og fremst innebærer det å foreta gode og fremsynte beslutninger til det beste for kommunens tjenestetilbud og samfunnet som helhet.

Utvikling av kommunens eiendommer for å dekke ulike tjenestebehov går som hovedregel foran eventuell kommersiell utvikling av kommunale eiendommer. Asker kommune selger ikke prosjekterte bolig- og næringsbygg, og inngår heller ikke samarbeidsprosjekter med andre eiendomsaktører. Dette ansvaret er tillagt Askerhalvøya Eiendom AS.

Asker kommune er hjemmelshaver til ca. 24.000 dekar, hvorav ca. 400 dekar har et mulig utviklingspotensial. Kommunens eiendomsmasse består av en mengde grunneiendommer i ulik størrelse, fra mindre boligtomter til større utviklingseiendommer. Tomtestrukturen er varierende og de forskjellige eiendommene er av ulik kvalitet og kompleksitet i forhold til topografiske forhold, tilgang på teknisk infrastruktur og evt. begrensende privatrettslige forhold.

Store deler av kommunens bebygde og ubebygde arealer er avsatt til å ivareta ulike samfunnsfunksjoner. Her kan eksempelvis nevnes kjøreveg, offentlig friområder/LNF[2] og offentlig tjenesteyting. De mest aktuelle utviklingseiendommene er eiendommer som er

[2] Landbruks-, natur- og friluftsområde

avsatt til nærings- og/eller boligformål i gjeldende reguleringsplan eller i kommuneplanens arealdel.

For at Asker kommune skal være en profesjonell eiendomsutvikler, må kommunen inneha grunneiendommer av slik kvalitet at de faktisk kan utvikles på en effektiv og hensiktsmessig måte. I tillegg må grunneiendommene befinne seg innenfor kommunens prioriterte vekstområder, jf. figur 3 i kapittel 4.3, eller at det foreligger nødvendig sosial- og teknisk infrastruktur som muliggjør utvikling. Dvs. om det hhv. er kapasitet på skoler, barnehager og sykehjem og på veg, vann og avløp, kraftforsyning og telekommunikasjon.

Gjennom å benytte egne eiendommer har dermed Asker kommune som grunneier en nøkkelrolle i å bidra til en ønsket utvikling av Asker kommune.

Når det legges planmessige føringer for utviklingen i Asker kommune, må kommunens eiendommer behandles på lik linje med andre eiendommer som er i privat eierskap. Dette innebærer på den ene siden at kommunens eiendommer gjennom tettstedsplaner kan inntas i kommuneplanens arealdel som prioriterte utviklingsområder. På den andre siden kan kommunen også risikere at større ubebygde utviklingsområder tas ut av planen. Følgelig må Asker kommune på lik linje med andre privatrettslige utviklere forholde seg til avsetninger i gjeldene kommuneplan og vedtatte juridisk bindende reguleringsplaner.

4.5.2 Strategisk porteføljeforvaltning, kjøp og salg

Kommunens eiendomsportefølje er i all hovedsak en bruks- og ikke en investeringsportefølje. Dette innebærer at kommunens eiendomsressurser i et investeringsperspektiv først og fremst er nyttige når de er med på å legge grunnlaget for kommunens tjenesteproduksjon. Eiendommer som det ikke er aktuelt for kommunen å nyttiggjøre seg av til egen bruk blir i dag lagt ut for salg. Gjennom salg av egne eiendommer benytter kommunen seg ved anledninger av klausulerte salgsavtaler for å legge føringer for den fremtidige arealbruken. Dette blir i all hovedsak benyttet ved utbygging av større områder og varierer fra eiendom til eiendom. Typiske hensyn er ofte miljøambisjoner, boligpolitiske forhold og fremskaffelse av kommunale boliger.

Asker kommune må ha tilstrekkelig innsikt i fremtidige arealbehov og på bakgrunn av dette legge til rette for gjennomføring av strategiske oppkjøp av nødvendige grunneiendommer. Kommunen som grunneier må avklare de interne behovene hos kommunens virksomheter, slik at kommunen kan være i forkant med å skaffe til veie nødvendige arealer før behovet blir akutt.

Bruken av den kommunale eiendomsmassen på tvers av de forskjellige tjenesteområdene krever et betydelig samspill, både når det gjelder nåværende og fremtidige behov. Per i dag gjøres det ikke systematiske gjennomganger av hvorvidt eksisterende bygg og uteområder har god funksjonell standard i henhold til brukernes fremtidige behov og utvikling og om arealene bidrar til at tjenesteområdene når sine mål og strategier. En slik gjennomgang vil kunne bidra til bedre tilpassede bygg og uteområder og bedre utnyttelse av arealer. Det er derfor behov for å utvikle prosesser for å se brukerens totale arealbehov i et fremtidsperspektiv. Det er også behov for å avklare i hvilke tilfeller kommunen skal utarbeide strategiske eiendomsplaner for områder eller bygg.

Asker kommune har per i dag ikke en felles digital plattform med oversikt over hvilke eiendommer kommunen til enhver tid besitter. En slik løsning vil gjøre tomteporteføljen levende og tilgjengelig på tvers i kommuneorganisasjonen.

Asker kommune har som hovedregel at det ikke selges eiendommer eller del av eiendommer som er avsatt til friområde/grønnstruktur i gjeldende arealplaner. Det er viktig at slike arealer

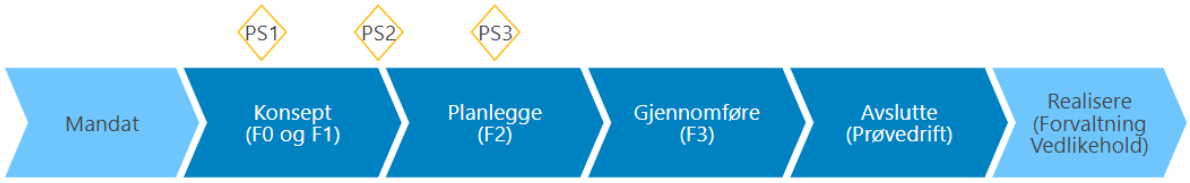
ikke blir privatisert, men beholdes for å ivareta allmennhetens interesser til lek, rekreasjon, og lys og luft i eksisterende boligområder.

Gjeldende salgskrav på 40 millioner kroner pr. år er vanskelig å innfri med nåværende eiendomsportefølje. Kommunens salgbare eiendomsreserve reduseres uten at det tilføres særlig nye objekter.

4.6 Bærekraftige investeringsprosesser for kommunale bygg og uteområder

Det er etablert gode prosesser for investeringsprosjekt for bygg i kommunens kvalitetssystem.

Et investeringsprosjekt følger denne prosessen.

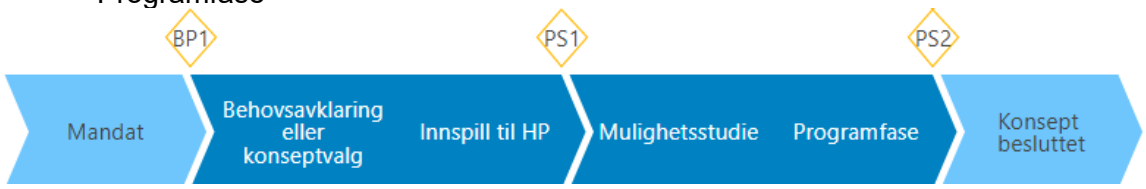

Figur 4 Prosess for større investeringsprosjekter i Asker kommune

Det er definert tre tidspunkt der prosjektet skal presenteres for politisk beslutning, PS1, PS2 og PS3 i figur 4. Dette gir en god politisk forankring.

Konseptfasen er særlig viktig, da det er i denne fasen at prosjektet blir definert og strategiske beslutninger blir tatt. Konseptfasen består av:

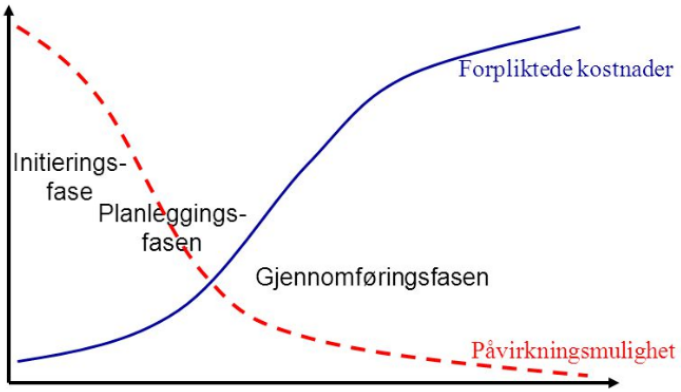
- Behovsavklaring eller konseptvalg (denne del-prosessen er under utvikling)
- Innspill til Handlingsprogrammet
- Mulighetsstudie
- Programfase

Figur 5 Konseptfaseprosessen for større investeringsprosjekter

I konseptfasen skal behov og mulighetsrommet utforskes og utfordres før endelig beslutning om konsept vedtas. Dette vil kunne utvikle mer kostnadseffektive og arealoptimaliserte løsninger. Med konsept menes hvilken løsning man velger for å løse et problem eller dekke et samfunnsbehov, inklusive om behov kan dekkes ved ombygging av eksisterende bygg. I arbeidet med konseptvalg skal det gjøres en alternativanalyse som redegjør for et ønsket alternativ vs. et null-alternativ og (minst) et nedskalert alternativ. Omfanget på en behovsavklaring eller konseptvalg avhenger av antatt investeringskostnad for prosjektet. For de største prosjektene bør det vurderes om det skal gjøres en samfunnsøkonomisk analyse som en del av alternativanalysen. Ved å synliggjøre virkningene av alternative tiltak før det tas en beslutning blir det enklere å velge det beste for samfunnet.

Generelt er det viktig med tidlig planlegging og involvering av interessenter da påvirkningsmulighet er størst i de tidlige fasene av prosjektet, mens kostnader for evt. endringer blir større etter som prosjektet utvikler seg. Og etter at spaden er satt i jorda vil kostnadene for endringer ofte være store og påvirkningsmulighetene dermed i praksis minimale.

Figur 6 Sammenheng mellom kostnader og påvirkningsmulighet i byggeprosjekter

Kvaliteten på gjennomføringen av tidligfase har stor betydning for både leveransen av byggeprosjektet og drift og vedlikehold av bygget. Riktig involvering til rett tid, med rett kompetanse og omfang er noe av det aller viktigste. Det er viktig at de som har ansvar for arealforvaltning blir involvert i arbeidet med behovsanalyse og utredninger for å finne gode løsninger.

4.6.1 Gode beslutningsunderlag gir bedre løsninger

Analyser av livsløpskostnader (LCC[3]) og miljøkonsekvenser (LCA[4]) er en del av et godt beslutningsunderlag. Gjennom slike analyser synliggjøres konsekvensen av ulike alternativer og konsepter. Det er i tidligfase man har størst påvirkning på livssykluskostnader og det er i denne fasen LCC- og LCA-analyser er enklest å gjennomføre, og nytteverdien er ofte stor sett i lys av ressursinnsatsen. LCC-beregninger gjort på et ferdig bygget bygg gir også godt beslutningsgrunnlag for å beregne behov for avsetninger til forvaltning, drift og vedlikehold av bygget i løpet av dets levetid. /4/

I investeringsprosjekter i Asker kommune gjøres det elementer av livsløpsvurderinger, men det er ikke noen veldefinert prosess for bruk av LCC- og LCA-analyser i de forskjellige fasene.

For å sikre en nøktern, men god nok standard for kommunens formålsbygg, vedtok formannskapet i gamle Asker den 30. august 2016 å utvikle enhetlige standarder for kommunens formålsbygg (skoler, barnehager, sykehjem, omsorgsboliger og boliger). Dette gjelder både bygningsmessig kvalitet, arealeffektivitet og rom- og funksjonsprogram. Dette er viktig for å sikre at innbyggerne tilbys lik kvalitet, og ikke minst at planleggings- og gjennomføringsfasen effektiviseres.

Med raske teknologiske endringer og utvikling i det politiske synet på arealutnyttelse er det utfordrende og ressurskrevende å holde Enhetlig standard oppdatert. Dagens standarder er basert på eksisterende teknologi, og er til dels et hinder for å ta i bruk ny teknologi og ta del i den teknologiske utviklingen. For eksempel er det en rivende utvikling innen ventilasjon og automasjon. Ved oppdatering av standarden må det også tas hensyn til i hvilken grad organisasjonen har kompetanse til og er i stand til å nyttiggjøre seg investeringer i ny teknologi.

Tilsvarende er det utvikling i f.eks. synet på god pedagogikk, utnyttelse, sambruk og flerbruk av arealer. Det er i dag mer fokus på sambruk og at arealene skal få økt bruksfrekvens. En standard med definerte rom og arealstørrelser vil kunne hindre at det iverksettes gode

[3] Life Cycle Cost - livsløpskostnader
[4] Life Cycle Assessment - livsløpsvurdering

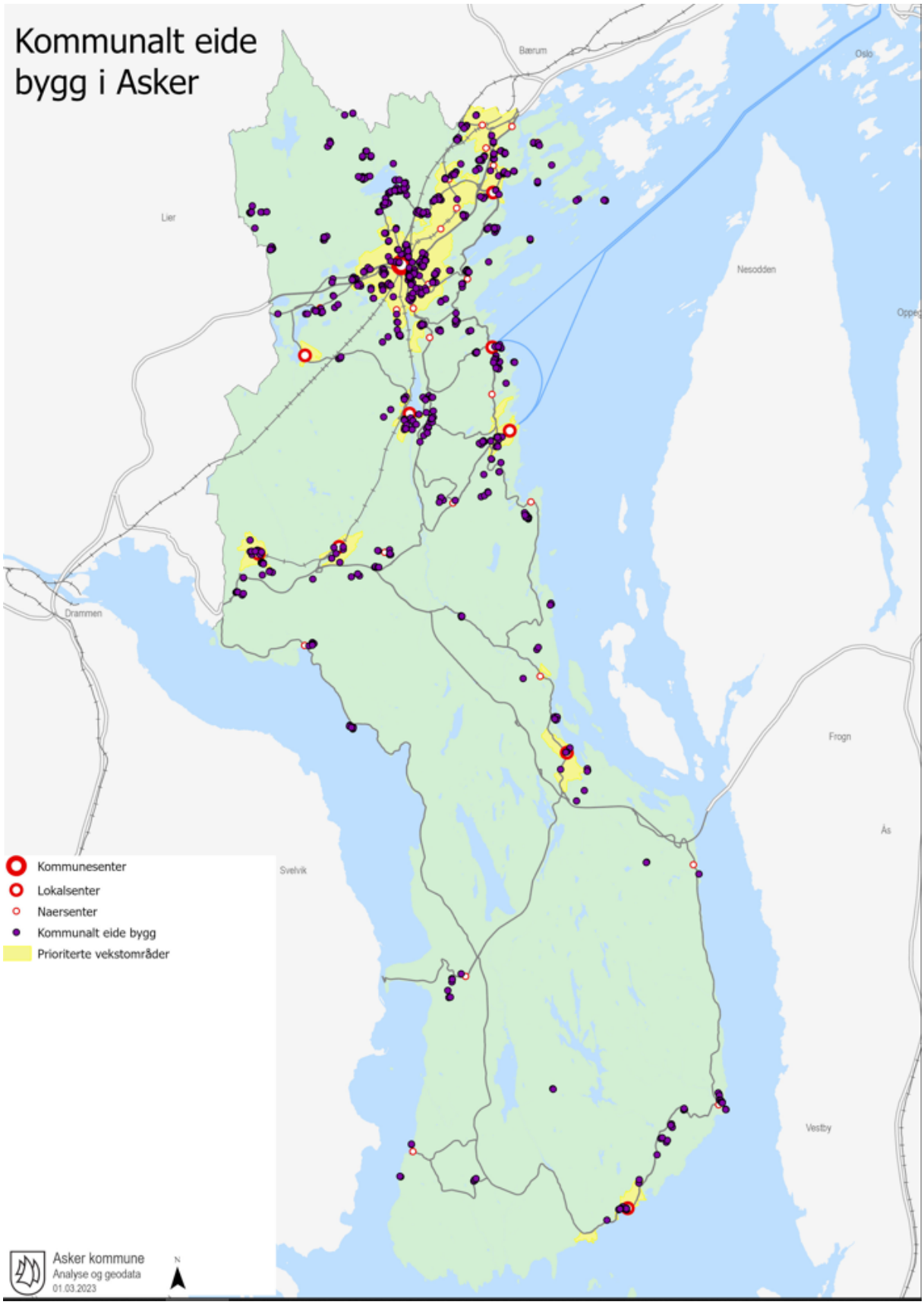
prosesser for arealoptimalisering. Gode prosesser er blant annet aktiv brukermedvirkning som ender opp i at brukerne opplever at bygg og uteområder gir mer nytte, samtidig som kommunen sparer areal og kostnader. Behovet for standardiserte løsninger bør balanseres mot åpenhet for nye ideer og løsninger.

Det er et stort behov for å oppdatere flere av standardene som utgjør «Enhetlig standard». Arbeidet med å holde standardene oppdaterte og relevante er meget ressurskrevende, og det mangler både ressurser og definerte prosesser for å forvalte og vedlikeholde standardene.

4.7 Bærekraftig eierskap av kommunens bygg og uteområder

I 2022 forvaltet Eiendom en bygningsmasse på i overkant av 700 000 m^2, hvorav ca. 50 000 m^2 er innleide arealer. I tillegg forvalter kommunen uteareal på rundt 1 420 000 m^2 knyttet til kommunale bygg. Kommunen disponerer over 1300 boliger.

Eiendomsvirksomheten har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av de kommunale formålsbyggene. I tillegg ivaretar Eiendom ansvar for kommunale velferds- og omsorgsboliger, samt ansvar for kommunal grunneiendom.

Figur 7 Oversikt over kommunalt eide bygg og prioriterte vekstområder i Asker kommune

I oversikten under vises total bygningsmasse som forvaltes av Eiendom, henholdsvis eide og leide. Bygg eid av Asker Pensjonskasse rapporteres som eide. Areal som forvaltes av andre virksomheter enn Eiendom er ikke med her, dette gjelder blant annet gjenvinningsstasjonene.

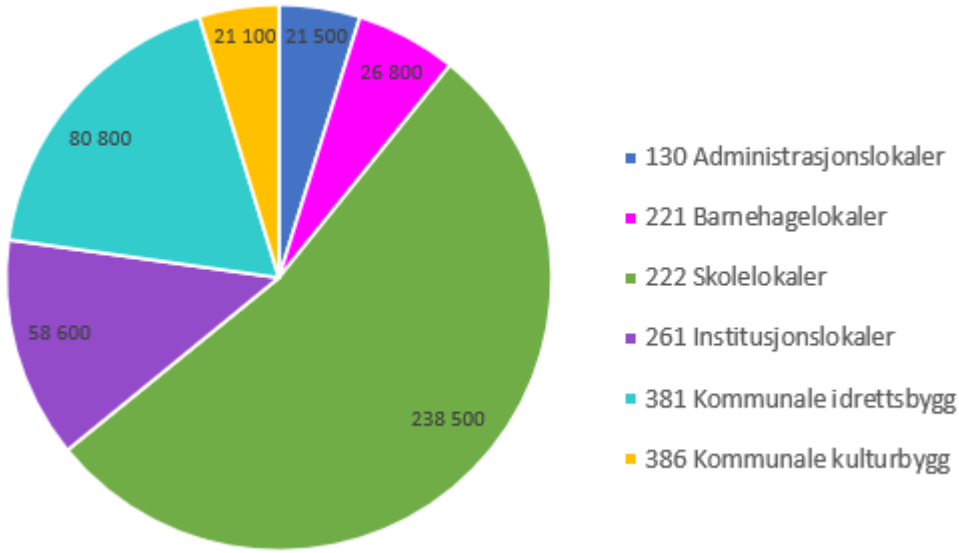
Type bygg	Eide [m2]	Leide [m2]	Sum [m2]
Formålsbygg KOSTRAfunksjon 130 - Administrasjon, 221 - Barnehage , 222 - Skole, 261 - Institusjon, 381 - Idrettsbygg og 386 - Kommunale kulturbygg. Dette kan også omfatte bygg som kommer under begrepet kulturhistoriske bygg, men at de benyttes som et formålsbygg.	447 300	24 900	472 200
Boligsentere med omsorgstjenester KOSTRAfunksjon 265 - Kommunalt disponerte boliger (med heldøgns omsorg)	59 300	-	59 300
Boliger KOSTRAfunksjon 265 - Kommunalt disponerte boliger	51 000	9 100	60 100
Kulturminnebygg registrert under begrepet Næring KOSTRAfunksjon 320 - Kommunal næringsvirksomhet (f.eks. Skogsborg, Øvre Sem, Solli gård, Esvika, Hvalstrand bad, Heggedal hovedgård, Tveiter gård, Åstad gård, deler av Hasselbakken og diverse hytter) Dette er utlede bygg.	17 800	-	17 800
Kulturminnebygg som ikke benyttes innenfor definisjon av Formålsbygg, Bolig/boligsenter eller Næring (f.eks. museer, kulturminner, Sem Gjestegård og bygg brukt til aktivitetstilbud (f. eks. Høyerholmen, Fredtunveien 85, Klokkargården aktivitetshus, Åstad gård bestyrerbolig, Nedre Sem og Nesbruveien 79))	14 400	-	14 400
Øvrige bygg registrert under begrepet Næring (f.eks. deler av Kulturhuset (ca. 13.000 m2), del av Solbråveien utleid til Asker Produkt, Ambulansestasjonen, andel utleide lokaler i Katrineåsveien 20 og Nordre Sætre vei 4, deler av idrettshaller som leies ut til næring (f.eks. Frisk Asker Elite). Kommunen leier inn i overkant av 400 m2. Dette gjelder til Galleri Unika og innbyggertorg. Det er kun en liten andel av innbyggertorgene som defineres som næringsarealer.	27 600	500	28 100
Øvrige bygg Resterende bygg som ikke kommer inn under kategoriene over. (f.eks. kontorlokaler til velferd, oppvekst og tekniske tjenester, flyktningemottak, brannstasjonene og arbeidssentere)	43 200	12 600	55 800
Sum	**660 600**	**47 100**	**707 700**

Figur 8 Bygningsmasse forvaltet av Eiendom fordelt på KOSTRA tjeneste, pr høsten 2022

KOSTRA[5] er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Alle bygg/arealer blir definert under en KOSTRA-funksjon som beskriver tjenesten som utføres i bygget.

KOSTRA har valgt å bruke utvalgte formålsbygg som er eid som grunnlag for flere nøkkeltall. I Asker kommune utgjør det i underkant av 70 % av total eid bygningsmasse. Diagrammet under viser fordeling av arealene på de ulike formålsbyggene.

[5] KOmmune-STat-RApportering

Figur 9 Eide formålsbygg fordelt på KOSTRA funksjoner

4.7.1 Prinsipper for god kommunal eiendomsforvaltning

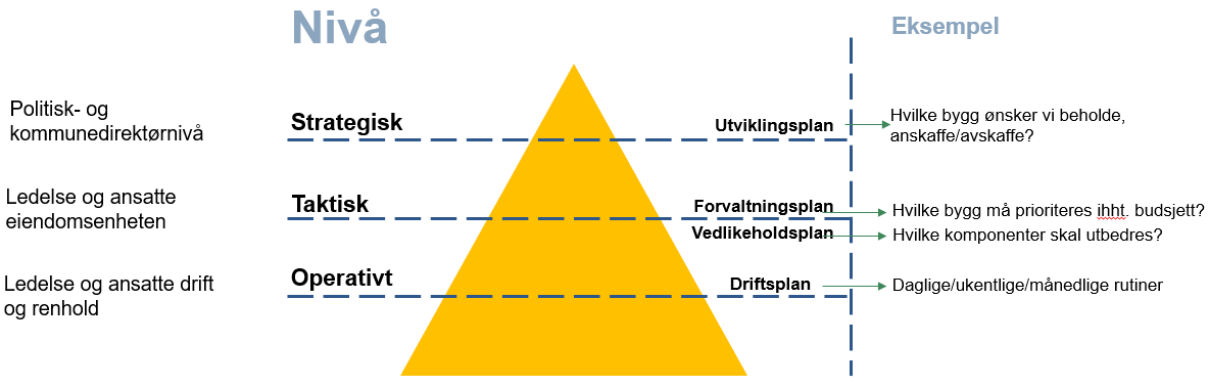
I NOU[6]2004:22 «Velholdte bygninger gir mer til alle», er det listet opp ti kriterier for god kommunal eiendomsforvaltning. /5/ Kriteriene er like aktuelle i dag som da de kom i 2004.

Kriterier for god eiendomsforvaltning:

1. Det foreligger overordnede politisk bestemte mål for eiendomsforvaltningen
2. Det foreligger et rasjonelt system for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen
3. Generelle delkriterier:
   - 3.1. Tilfredsstille prioriterte brukerbehov
   - 3.2. Effektiv arealutnyttelse
   - 3.3. Godt, verdibevarende vedlikehold
   - 3.4. Kostnadseffektiv eiendomsforvaltning
   - 3.5. Målrettet utvikling av eiendommens kvaliteter
   - 3.6. Hensiktsmessig organisering av eiendomsforvaltningen
   - 3.7. Riktige økonomiske rammebetingelser tilpasset eiendomsforvaltningens langsiktige karakter
4. Lovpålagte krav overfor eier og bruker blir ivaretatt

[6] Norges offentlig utredning

For en bærekraftig eiendomsforvaltning kan organiseringen deles i følgende tre nivåer:

Figur 10 Tre nivåer for organisering av eiendomsforvaltningen (modell fra Multiconsult)

Det øverste strategiske nivået består av eierskap og eiendomsutvikling. På dette nivået ligger porteføljestyring og her tas de strategiske valgene for organisasjonen. Det taktiske nivået håndterer styring og kontroll og består av eiendomsforvaltere. Her ligger arbeid som arealutnyttelse, benchmarking mot andre og planarbeider (forvaltnings- og vedlikeholdsplan). På det operative nivået settes planene ut i produksjon.

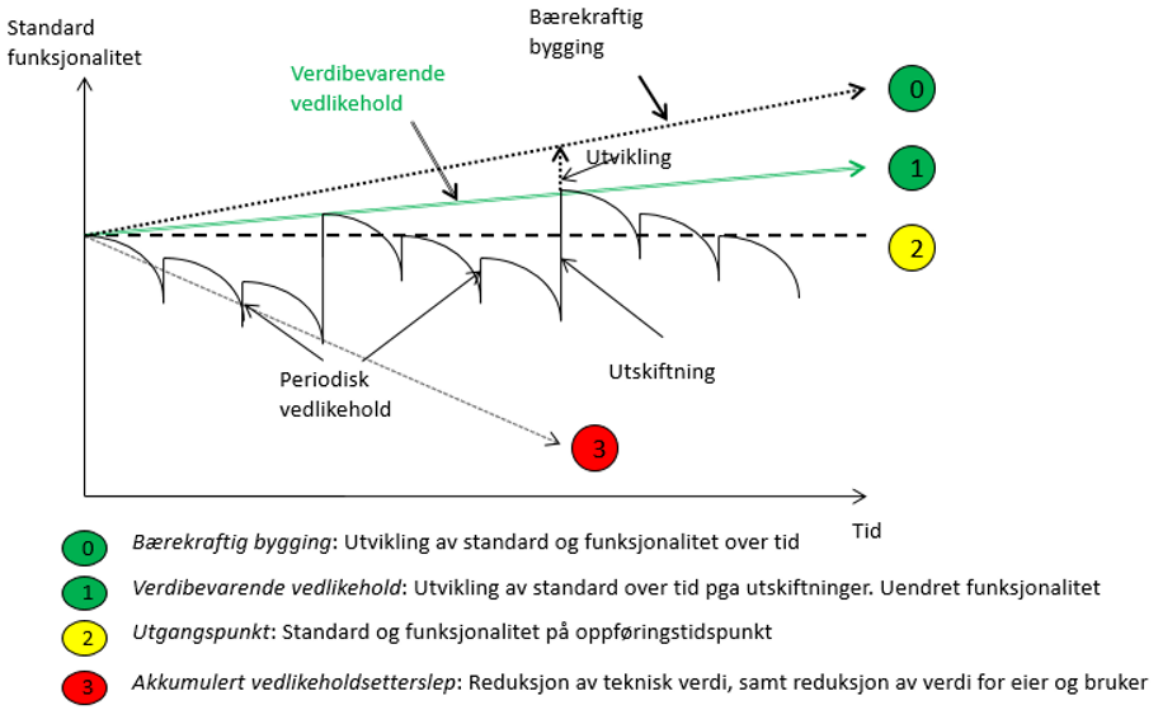
I en rolle er det viktig å tydelig skille mellom ansvaret for strategiske, taktiske og operative oppgaver. Per i dag er ikke virksomhet Eiendom organisert i henhold til inndelingen over. Dette gir utfordringer når det gjelder riktig balanse av ressurser og oppgaver.

4.7.2 Porteføljestyring for verdibevaring av bygg med uteområder

Kommunen skal sikre optimal og helhetlig forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av eiendomsmassen over tid til innbyggernes beste.

Med verdibevarende vedlikehold menes at byggene kontinuerlig oppgraderes til dagens standard, altså at byggets standard øker over tid i takt med utviklingen og kravene vi som samfunn stiller til nye bygg.

I figuren under er ulike teoretiske vedlikeholdsstrategier skissert fra nivå 0 til 3. En grønn strategi på nivå 1 vil være verdibevarende vedlikehold. En gul strategi vil ivareta kravene til bygget slik de var da det ble bygget, mens en rød strategi vil forkorte levetiden på bygget og gi et akkumulert vedlikeholdsetterslep.

Figur 11 Verdibevarende vedlikehold – prinsippskisse (kilde: S.Bjørberg, Multiconsult)

For å drive verdibevarende vedlikehold er det nødvendig å ha en oppdatert oversikt over bygningsmassens tekniske tilstand, både for å vite hvor stor innsats som skal legges inn for å heve porteføljens tilstand og som underlag for å prioritere tiltak på bygg opp mot hverandre.

Ved hjelp av verktøyet multiMap, utviklet av Multiconsult, ble det i løpet av 2022 gjennomført en overordnet bygningsteknisk kartlegging av kommunens eksisterende bygningsmasse og uteområder knyttet til bygg. /6/

På en skala fra 0-3 iht NS 3424 «Tilstandsanalyser av byggverk», der 0 er best og 3 er dårligst, er tilstanden for de kommunale boligene 1,38. For Asker kommunes øvrige bygningsmasse er der en god gjennomsnittlig arealvektet tilstandsgrad på 1,09. Mye av grunnen til denne tilstanden er at halvparten av bygningsmassen er bygget etter år 2000. Selv om byggene har en god tilstand er det komponenter/bygningsdeler som har behov for oppgradering. Det er verdt å merke seg at den store bygningsmassen som er bygget de siste 10-15 årene ennå ikke gjør seg gjeldende med store oppgraderingsbehov. For bygg som er 20-30 år gamle må man regne med store kostnader knyttet til utskiftninger ettersom flere av de tekniske anleggene når sin levetid. Kartlagt tilstand for uteområdene tilknyttet bygg viser at over halvparten har utilfredsstillende/dårlig tilstand.

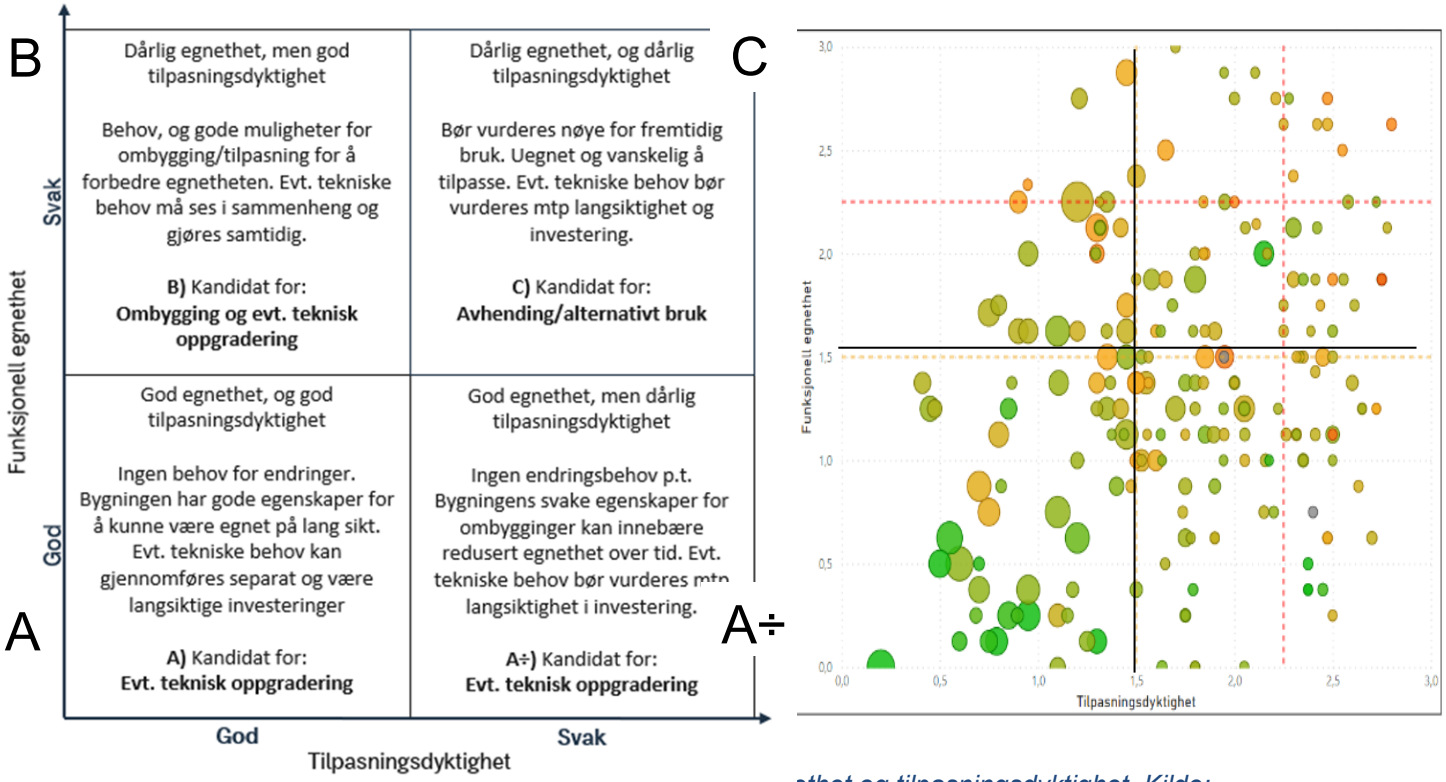
Det er estimert et teknisk oppgraderingsbehov på bakgrunn av den tekniske tilstandskartleggingen. Kostnadsestimatet gir et bilde på hvor mye som skal til for å heve bygningsmassen og uteområdene opp til en god/tilfredsstillende standard. For byggene er det estimert et totalt oppgraderingsbehov på kr 2,3 milliarder de neste ti årene og for uteområdene er oppgraderingsbehovet på kr 0,5 milliarder de neste ti årene.

I tillegg til kartlegging av teknisk tilstand, ble byggenes tilpasningsdyktighet og funksjonelle egnethet kartlagt. Ved å se på funksjonell egnethet og tilpasningsdyktighet i sammenheng får

man et underlag for å bedømme byggenes langsiktige levedyktighet. Med funksjonell egnethet menes i hvilken grad ønskede tjenester som helse, skole, administrasjon, kultur osv., kan leveres i de eksisterende lokaler med tilstrekkelig kvalitet og på en ressurseffektiv måte, og med tilfredsstillende forhold for de som oppholder seg i lokalene. De økonomiske konsekvensene av ikke-funksjonelle lokaler kan bli betydelige ved ineffektiv tjenesteproduksjon, lav bygningsmessig levetid eller hyppige inngripende ombygginger.

I forbindelse med strategiske prioriteringer og utarbeidelse av langsiktige utviklingsplaner for bygningsmassen, er det viktig å ta hensyn til i hvilken grad de eksisterende bygningene har egenskaper som bidrar til eller begrenser mulighetene for funksjonelle tilpasninger. Med bygningsmessig tilpasningsdyktighet menes de muligheter bygningen har til å endre planløsning (fleksibilitet), endre bruk til annen funksjon (generalitet) eller mulighet for utvidelse (elastisitet).

Resultater fra kartlegging av levedyktighet er nyttige i tidligfaser og mulighetsstudier og i arbeidet med strategiske utviklingsplaner. Resultatene kan være grunnlag for kategorisering av bygg i forhold til hvilke tiltak som skal prioriteres. Multiconsult deler levedyktighetsfiguren inn i fire deler i forhold til hvor levedyktige de er. De klassifiserer byggene i A-, B- og C-bygg. Det er mest nyttig å se resultatene på byggnivå.

Figur 12 Levedyktighet sett i sammenheng av funksjonell egnethet og tilpasningsdyktighet. Kilde: Multiconsult. Resultat for Asker kommunes kartlagte bygg til høyre.

4.7.3 Utfordringsbildet ved å drive godt eierskap av bygg med uteområder

Bygninger og tilhørende uteområder må vedlikeholdes for å unngå forfall og bli ubrukelige tidligere enn nødvendig. Følgeskader fører til at vedlikeholdsetterslepet blir betydelig høyere enn summen av «sparte» vedlikeholdsmidler.

Etter å ha kartlagt alle uteområdene knyttet til de kommunale byggene er det avdekket et markant oppgraderingsbehov. Behovet for oppgraderinger er betydelig og vidstrakt utover

hele kommunen. Etterslepet har oppstått på grunn av manglende vedlikehold over tid. Det er behov for å jobbe videre med en mer detaljert oversikt over tilstanden på alle uteområdene. Dette må systematiseres i et hensiktsmessig system/verktøy for å kunne prioritere ulike tiltak. Det er behov for å sette et ambisjonsnivå differensiert på uteområder knyttet til ulike typer bygg. Et slikt arbeid vil synliggjøre kostnad for å drifte og vedlikeholde ulike typer uteområder. Miljøvennlige uteområder er ofte dyrere å vedlikeholde og dette må tas hensyn til i nye prosjekter.

Resultater fra kartlegging av byggenes tekniske tilstand, tilpasningsdyktighet og funksjonell egnethet er et godt underlag for videre arbeid med porteføljen både for strategiske, taktiske og operative oppgaver. Det er nødvendig å systematisere funnene fra A, B og C-kategoriseringen av bygg med tilhørende drifts- og vedlikeholdsstrategier ut fra en helhetlig porteføljestyring og byggets planer for investering og utvikling der organisasjonens funksjonelle behov og framtidsutsikter er ivaretatt.

Kommunen har i dag ingen vedtatt vedlikeholdsstrategi for hele bygningsporteføljen. En vedlikeholdsstrategi må være målbar. Det bør defineres ambisjonsnivå for samlet vektet teknisk tilstandsgrad for hele porteføljen, samt spesialisert for ulike bygningskategorier, for å definere et grunnlag for prioritering av vedlikehold og utskiftningsmidler.

NOU2004:22 peker på viktigheten av riktige økonomiske rammebetingelser tilpasset eiendomsforvaltningens langsiktige karakter. Asker kommune har vedtatt en handlingsregel for verdibevarende vedlikehold. Handlingsregelen gjelder kun for utvalgte formålsbygg, som utgjør i underkant av 70 % av eid bygningsmasse, og det er kun vedlikeholdskostnader ført i driftsregnskapet som danner grunnlag for nøkkeltallet. Kommunen eier en stor bygningsportefølje med et bredt spekter av bygningstyper. Det er viktig at Asker kommunes bygningsmasse sees på som en samlet portefølje for å sikre helhet, utvikling og optimalisering.

Kommunens fokus på sambruk og meråpne bygg er positivt. I videreutviklingen av dette kreves god samhandling på tvers av tjenesteområder og mellom avdelinger og virksomheter i Samfunnstjenester.

Meråpne bygg gir økte drifts- og vedlikeholdskostnader som følge av økt energiforbruk, økt renholdsbehov og større slitasje. Ut fra et klima- og kostnadsperspektiv er dette å foretrekke fremfor at kommunen skal ha økte arealer. Asker kommune har behov for en langsiktig plan for energibesparende tiltak/prosjekter for å redusere kommunens driftskostnader og miljøfotavtrykk i eksisterende bygg.

Et viktig ledd i porteføljestyringen er å koordinere tilbud og etterspørsel etter arealer. Dette innebærer at tjenestenes fremtidige arealbehov sammenstilles med tilgjengelig kapasitet i eiendomsporteføljen. Areal er den største miljø- og kostnadsdriveren innen eiendomsforvaltning, så for å kunne løse ulike tjenesters arealbehov, må sambruk av bygg være en del av denne løsningen. Dersom kommunen kan dekke behovet for areal innen eksisterende areal i stedet for å bygge nytt, vil det frigjøre betydelige summer som kan brukes til å oppgradere og vedlikeholde eksisterende bygningsmasse samtidig som CO2-utslippet reduseres.

Det er startet opp et arbeid med en mulighetsstudie for kontorarbeidsplasser for 1000 kommunalt ansatte i Asker sentrum generelt og på Trekanten spesielt. Mulighetsstudien vil utrede mulighetsrommet for samarbeid, sambruk, arealeffektivitet og nye måter å jobbe på. Målet er å utvikle et arbeidsplasskonsept for kontorplasser i Asker kommune som gir bedre arealeffektivitet og samhandling på tvers.

For å møte morgendagens behov samt krav til effektivisering, er digitale verktøy som snakker sammen en viktig del av god eiendomsledelse. Gjennom digitale verktøy kan vi utveksle informasjon, data og nøkkeltall på tvers av tjenesteområdene. Det er viktig å fremover kartlegge behov og lage en god plan for utvikling og implementering av digitale systemer. Nøkkeltall er en viktig styringsparameter som viser om kommunen går i ønsket retning, samt at kommunen kan sammenligne seg med andre kommuner. Gjennom bruk av KOSTRA-tall og samarbeid i nettverk som ASSS og NKF sammenligner Asker kommune seg med andre tilsvarende kommuner. Det må i tiden fremover vurderes hvilke nøkkeltall som kan være viktige styringsparametere for eiendomsvirksomheten.

5 Dette skal vi oppnå

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene utgjør det overordnede rammeverket for utviklingen av Asker-samfunnet, og utgjør grunnlaget for kommunens satsingsområder og mål slik de er beskrevet i kommuneplanens samfunnsdel.
Alle satsingsområder og mål i kommuneplanen er tverrgående. Det betyr at de gjelder for alle tjenesteområder, og at vi må arbeide sammen på tvers for å oppnå den utviklingen vi ønsker.

Til sammen består kommuneplanen av åtte hovedmål og 28 delmål. Tabellen på neste side viser hvilke av de 28 delmålene som er særlig relevante for temaplan eiendom, og dermed utgjør temaplanens overordnede målbilde.

Figur 13 FNs bærekraftsmål hentet fra FN-sambandet

5.1 Mål

SATSINGSOMRÅDE	HOVEDMÅL	DELMÅL
Samarbeid for å nå målene 	Askersamfunnet har virkemidler, partnerskap og samarbeid på tvers som sikrer en bærekraftig utvikling.	Askersamfunnet har inkluderende lokalsamfunn der innbyggerne opplever tilhørighet og tar medansvar, uavhengig av kulturelle, sosiale og økonomiske forhold.
Bærekraftige byer og samfunn 	Askersamfunnet har tettsteder og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige, som er utviklet i god balanse mellom vekst og vern.	Askersamfunnet har bærekraftige og samordnede bolig-, areal- og transportløsninger som tilrettelegger for smart samfunnsutvikling. Asker kommune forebygger og håndterer konsekvensene av uønskede hendelser. Alle innbyggere har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris. Askersamfunnet har minimale negative konsekvenser på det ytre miljøet. Askersamfunnet verner om og sikrer naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.
Handling mot klimaendringene 	Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.	Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer. Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.
God helse 	Askersamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for alle, uansett alder.	Askersamfunnet arbeider helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død. Asker kommune samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer.

SATSINGSOMRÅDE	HOVEDMÅL	DELMÅL
God utdanning 	Askersamfunnet sikrer inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle.	Asker samfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse. Alle barn har tilgang til barnehage av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til å begynne i grunnskolen. Alle fullfører likeverdig grunnskole med opplæring av god kvalitet, har høyt læringsutbytte og et godt grunnlag for å fullføre videregående opplæring. Barn og unge utvikler relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap.
Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling 	Askersamfunnet har en levende innovasjonskultur, en sikker digital infrastruktur av høy kvalitet og et attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv.	Askersamfunnet arbeider målrettet med innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.
Medarbeidere 	Asker kommune fremmer inkludering, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle	Asker kommune sikrer de ansattes rettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle. Asker kommune har medarbeidere og ledere som i fellesskap utfører det unike samfunnsoppdraget og når kommunens mål, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen. Asker kommune er en attraktiv arbeidsgiver med god organisasjonskultur som legger til rette for å tiltrekke seg og utvikle kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere og ledere. Asker kommune har medarbeidere og ledere som sammen finner smarte måter å jobbe på, finner løsninger på kommunens utfordringer og viser endringsvilje.
Økonomi 	Asker er en økonomisk robust og bærekraftig kommune	Asker kommune har god økonomisk bærekraft. Asker kommune har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.

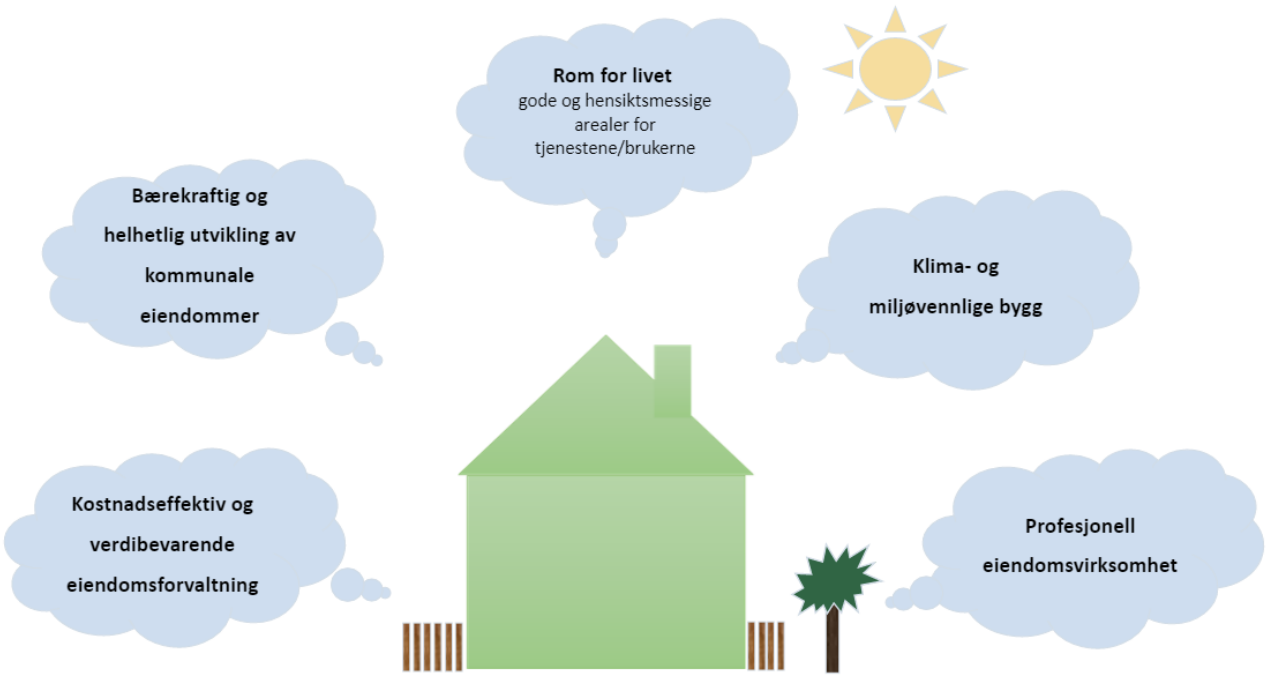
6 Slik skal vi gjøre det

Denne temaplanen er inndelt i følgende fem innsatsområder:

1. Rom for livet - gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne
2. Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer
3. Klima- og miljøvennlige bygg
4. Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning
5. Profesjonell eiendomsvirksomhet

Innsatsområdene er definert med bakgrunn i utfordringsbildet (se kapittel 4), og beskriver hva kommunen særlig må prioritere for å møte utfordringene.

For hvert innsatsområde gis det en kort beskrivelse av status og utfordringer, samt hvilke endringer (strategier) som må gjennomføres for å sikre måloppnåelse og utvikling i ønsket retning.

Figur 14 Innsatsområdene til temaplan eiendom

6.1 Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne

Asker kommunes viktigste oppgave er å yte gode kommunale tjenester til sine innbyggere. For å få til dette er det flere forutsetninger som må være på plass. Byggene med uteområder skal være egnet for tjenestene de huser, og tjenestene skal kunne driftes på en bærekraftig måte. Eiendomsvirksomheten spiller her en viktig rolle. For å oppnå god eiendomsforvaltning, må kommunen fokusere på nåsituasjonen, men også planlegge for fremtidige behov og endringer i tjenesteutøvelsen.

6.1.1 Strategier

Strategiene under viser hvilke prioriteringer og veivalg kommunen vil satse på for innsatsområde 1 – Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne. Målsetningen er at strategiene skal bidra til en moderne og fremtidsrettet eiendomsforvaltning som ivaretar tjenestenes og brukernes behov utfra en tydelig service- og brukerorientering.

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

- Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag
- Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert

Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag

For å imøtekomme nåværende og fremtidige arealbehov bør kommunens bygninger ha en høy grad av fleksibilitet. Med fleksibilitet menes at bygget kan brukes av flere tjenesteområder og brukere. I tillegg er det viktig at nybygg utformes på en måte som muliggjør fremtidige endringer og alternativ utnyttelse. Dette bør gjenspeiles både i valg av bygningskonstruksjon, VVS og andre teknisk løsninger. Kommunale bygg bør kunne fungere til mer enn ett formål. Her er det nødvendig å se kommunens eide og leide arealer i sammenheng.

I Asker kommune er universell utforming prioritert. Det skal legges til rette for at flest mulig av kommunens innbyggere kan ta del i ulike opplevelser i hverdagen og delta i samfunnet. For de byggene med uteområder som ikke er underlagt de siste års krav til universell utforming, ligger det et arbeid med å strukturere og prioritere tiltak på bakgrunn av reelle behov.

I tilfeller der bygningsmassen har fysiske egenskaper som tilsier god tilpasningsdyktighet, kan det være hensiktsmessig å iverksette utbedring eller ombygning slik at lokalene blir mer funksjonelle. Ombygging bør ses i sammenheng med øvrig teknisk oppgraderingsbehov/vedlikehold, og det må vurderes om det er en god langsiktig løsning som egner seg til de tjenestene som skal benytte arealet. Før det fattes beslutning om ombygning skal det gjøres en vurdering om arealet kunne vært egnet til andre formål i nåværende tilstand eller med mindre tiltak.

Ved å gjennomføre egnethetsvurderinger vil kommunen få verdifull innsikt i, både nåværende og fremtidige behov og hvorvidt arealene bidrar til at tjenesteområdene når sine mål og strategier.

Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert

Ved å ha en bevisst og planlagt oppfølging av både byggene og brukerne/leietakerne, skal både brukersiden og eiersiden av eiendomsforholdet ivaretas. Forholdet til brukerne skal preges av kompetanse og serviceholdning. Det skal videreutvikles gode prosesser med aktiv og tidlig brukermedvirkning både når det gjelder nybygg og eksisterende bygningsmasse med uteområder. Brukernes tilfredshet skal måles i trygghet og trivsel gjennom jevnlige brukerundersøkelser. Eiendomsvirksomheten skal legge til rette for et inkluderende og mangfoldig arbeidsliv gjennom funksjonelle og tilrettelagte bygg.

Det skal etableres en fast rutine for gjennomføring av dialogmøter med alle tjenesteområdene som disponerer kommunens lokaler. Gjeldende vedlikeholdsplaner skal være enkelt tilgjengelige for brukerne/leietakerne på hensiktsmessige kommunikasjonsplattformer.

En forutsetning for å levere gode tjenester til brukerne er at eiendomsforvaltningen i Asker kommune er hensiktsmessig organisert.

I både offentlige og private forvaltningsmiljøer har en porteføljeinndeling basert på tjenesteområde/segment vist seg å være hensiktsmessig. Ved en slik inndeling opparbeides det spisskompetanse og en bedre forståelse for behovene til leietaker/tjenesteområdet. Det er å anta at eiendomsforvaltning i fremtiden vil bli mer kunnskapsbasert og at faget vil dreie seg om langt mer enn å tilby arealer og grunnleggende vedlikehold. For å imøtekomme fremtidige behov må Asker kommune fortsette det påbegynte arbeidet med organisasjonsutvikling av eiendomsvirksomheten for å finne en hensiktsmessig organisering for fremtiden.

6.2 Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer

Eiendomsutvikling er et av de viktigste strategiske virkemidlene for verdiskapning i kommunen. Asker kommune er en betydelig eiendomsbesitter, og spiller gjennom dette en viktig rolle i å tilrettelegge for en hensiktsmessig, helsefremmende og god stedsutvikling. Men for at kommunen skal kunne være en profesjonell eiendomsutvikler, må den besitte en eiendomsmasse av slik kvalitet at den faktisk kan utvikles på en effektiv og hensiktsmessig måte. Når det kommer til utviklingen av kommunens eiendommer og Asker-samfunnet generelt, er utbyggingstakten i høy grad styrt av kapasitet på sosial infrastruktur (skoler, barnehager og sykehjem) og teknisk infrastruktur (veg, vann og avløp, kraftforsyning og telekommunikasjon). Overordnede utviklingstrekk og trender viser at bosettingsmønstre og behov for kommunale tjenester påvirkes av sentralisering og prioriterte vekstområder.

Utvikling av kommunens eiendommer for å dekke ulike tjenestebehov går som hovedregel foran kommersiell utvikling. Før det foretas kommersiell utvikling er det derfor viktig å vurdere om det er aktuelt med en alternativ bruk av eiendommen. De mest aktuelle utviklingseiendommene er eiendommer som er avsatt til næring- og/eller boligformål i gjeldende reguleringsplan eller kommuneplanens arealdel.

6.2.1 Strategier

Strategiene under viser hvilke prioriteringer og veivalg kommunen vil satse på for innsatsområde 2 – Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer. Målet er at strategiene skal bidra til attraktiv område- og tettstedsutvikling ved hjelp av kommunens bygg, og at kommunen ivaretar en aktiv og tydelig rolle som eiendomsaktør og profesjonell samarbeidspartner i samfunnsutviklingen.

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

- Asker kommune skal sikre bærekraftig og helhetlig samfunnsutvikling gjennom kommunens eiendommer
- Asker kommune skal sørge for verdiskapende eiendomsutvikling

Asker kommune skal sikre bærekraftig og helhetlig samfunnsutvikling gjennom kommunens eiendommer

Kommunen innehar en nøkkelrolle når det gjelder å tilrettelegge for fornyelse og utvikling av områder til kommunens beste, enten de ligger i kommunalt eller privat eierskap. Kommunen kan legge til rette for nærings- og kulturutvikling gjennom strategisk utvikling av offentlige tilbud og plassering av offentlige bygninger, og gjennom samarbeid med private selskaper og lokale organisasjoner. Gjennom å benytte egne eiendommer som et verktøy har Asker kommune som grunneier en viktig nøkkelrolle i forhold til å bidra til en ønsket utvikling av kommunen. Det skal utarbeides strategiske utviklingsplaner for områder/tettsteder i kommunen, slik at kommunen sikrer langsiktig og helhetlig utvikling i tråd med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Strategiske utviklingsplaner danner grunnlaget for at fremtidig utvikling av områder, bygg, eiendom og infrastruktur. Dette kan legge til rette for helsefremmende bo- og stedsutvikling, virksomhetenes tjenester og strategiske mål. Ved å utarbeide strategiske utviklingsplaner får kommunen best mulig utnyttelse av arealer og oppnår synergier i driften av ulike tjenesteområder, virksomheter og nærmiljøet. Bygg og områder skal utvikles med en helhetstanke, som tar hensyn til nærmiljøet ved byggeprosjekter, for å oppnå tilhørighet, trivsel, rekreasjon og andre viktige sosiale faktorer. Ved å tilrettelegge for fellesskap gjennom å planlegge og bygge for generasjonsmøter, for eksempel bygge en barnehage ved siden av et bo- og omsorgssenter, kan Asker kommune forebygge utenforskap.

Asker kommune skal ta natur-, miljø- og klimahensyn ved plassering av kommunale bygg og anlegg. De mest klimavennlige tomtene er de hvor det ikke er behov for omfattende bearbeiding av grunnen, hvor byggene i stor grad kan tilpasses terrenget, og som ligger nært eksisterende infrastruktur. Grunneiendommer som er utsatt for flom- eller annen naturfare vil kreve omfattende grunn- og sikringsarbeid og skal også i et klimaperspektiv unngås. I tillegg er lokalisering av bygg viktig for å unngå økt transportbehov, noe som er behandlet i innsatsområdet om grønn mobilitet i Temaplan handling mot klimaendringene.

I større utviklingsprosjekter bør man vurdere å benytte Direktoratet for forvaltning og økonomistyring sin veileder om samfunnsøkonomiske analyser, som er en systematisk tilnærming til hvilket samfunnsproblem skal løses, og hvilke alternative tiltak kan løse problemet, hvilke positive og negative effekter forventer vi at de ulike tiltakene har, og for hvem. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring. Dette er noen av spørsmålene en god utredning skal bidra til å belyse.

Asker kommune skal sørge for verdiskapende eiendomsutvikling

Kommunen har, som eiendomsbesitter, mulighet til å styre utviklingen av egne grunneiendommer. Som privatrettslig eiendomsaktør kan kommunen gjøre dette i større grad enn det kommunen som planmyndighet har anledning til å pålegge private utviklere gjennom plan- og bygningslovens bestemmelser eller som privatrettslig part i forhandlinger om utbyggingsavtaler.

Som en strategisk eiendomsutvikler må Asker kommune aktivt forvalte og utvikle eiendomsporteføljen på en bærekraftig, langsiktig og verdibevarende måte i tråd med kommuneplanens samfunnsdel.

Hensikten med dette er å sikre en til enhver tid anvendelig eiendomsreserve med høy kvalitet. Dette innebærer at eiendomsmassen må befinne seg innenfor kommunens prioriterte vekstområder, eller at det foreligger nødvendig sosial- og teknisk infrastruktur som muliggjør utvikling. Det skal gjennomføres mulighetsstudier for å vise potensialet til enkelte større eiendommer. Dette vil tydeliggjøre potensial, illustrere synergieffekter og opprettholde et strategisk forvaltningsperspektiv.

Verdiskapende eiendomsutvikling forutsetter at det foreligger en kvalitetssikret oversikt over hvilke eiendommer kommunen til enhver tid besitter og hvilke behov disse skal dekke. Formålet med eierskapet til den enkelte eiendom må være tydelig definert, herunder hva som kan selges og eventuelt utvikles/transformeres. Kommunens totale eiendomsbehov, enten det er til formålsbygg, infrastruktur, tilrettelegging for aktivitet og friluftsformål, snødeponier mm. kartlegges. Tomteporteføljen må gjøres levende og tilgjengelig på tvers i kommunen ved hjelp av digitale plattformer.

Asker kommune må ha et bevisst forhold til både prissatte og ikke-prissatte effekter i sine beslutningsunderlag for investeringsprosjekter, slik at disse i størst mulig grad belyser samfunnsøkonomiske konsekvenser fra ulike innfallsvinkler. Prosessene knyttet til analyse av livsløpskostnader (LCC) og miljøkonsekvenser (LCA) videreutvikles, slik at disse analysene faktisk kan brukes i tidligfasevurderinger av alternativer. I en tradisjonell konsekvens-/alternativsanalyse vil man belyse ulike alternativer og konsepter, og identifisere, kvantifisere og verdsette i kroner hvilke konsekvenser ulike konsepter gir. I praksis vil man imidlertid ofte oppleve effekter som ikke lar seg prissette, og disse må håndteres på annet vis. Eksempler på ikke-prissatte effekter kan være miljømål, helsevirkninger eller økt tjenestekvalitet. I tillegg til det arbeidet som allerede er satt i gang med å revidere Standarden for tekniske og FDV-begrunnede krav, skal de øvrige i Enhetlig standard revideres. Det bør vurderes om standardene skal være mer overordnet og gi føringer innenfor et definert handlingsrom.

6.3 Klima- og miljøvennlige bygg

Bygg – og anleggsbransjen står for om lag 25 % av avfallsproduksjonen i Norge. For å redusere utslippene må vi utvikle nye løsninger. Utslipp kan komme fra energibruk under byggeprosessen, bruk av drift og anleggsmaskiner, transport av byggevarer og anleggsmaskiner. Ifølge SINTEF kan et utslippskutt tilsvarende gapet i utslippsbudsjettet i Norges klimaavtale med EU for 2023 (hele 200.000 tonn CO_2- ekvivalenter), oppnås hvis aktørene i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen blir flinkere til å samhandle digitalt. Digital samhandling kan kutte både byggekostnader og gjennomføringstiden for byggeprosjekter med hele 25 prosent. /7/ Vedlikehold og ombruk av bygninger i stedet for å rive og bygge nytt betyr reduserte avfallsmengder, og som regel også redusert energibruk og ytre forurensning. Det er viktig å forvalte bygg og anlegg ut fra en samlet livsløpsbetraktning omkring miljø- og ressursmessige konsekvenser av ombruk fremfor å bygge nytt.

Asker kommune har allerede vedtatt en rekke strategier i temaplan handling mot klimaendringene (vedtatt 15.06.21), under innsatsområdet «Framtidsrettede bygg og anlegg». Fem av strategiene er videreført i innsatsområde Klima- og miljøvennlige bygg i denne temaplanen, i tillegg til fokus på riktig og fremtidsrettet teknologi ved nybygg, renovering og rehabilitering.

6.3.1 Strategier

Strategiene under viser hvilke prioriteringer og veivalg kommunen vil satse på for innsatsområde 3 – Klima- og miljøvennlige bygg. Målet er at strategiene skal bidra til å oppnå Asker kommunes klimamål gjennom å ha klima og miljø i fokus både i drift, vedlikehold, utvikling og nyetablering av kommunal bygningsmasse.

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

- Asker kommune skal energi- og klimaoptimalisere bygningsmassen
- Asker kommune skal ha riktig og fremtidsrettet teknologi ved nybygg, renovering og rehabilitering

Asker kommune skal energi- og klimaoptimalisere bygningsmassen

Tiltak for å energi- og klimaoptimalisere bygningsmassen innebærer ofte grader av innovasjon, og/eller nye måter å gjennomføre prosjekter på. Gode, men umodne tiltak kan ha en uforholdsmessig høy kostnad i forhold til oppnådd effekt. For å sikre at de objektivt sett beste tiltakene gjennomføres i en anstrengt kommuneøkonomi, så bør det gjøres kost/nyttevurderinger av større investeringstiltak. Kost-/nyttevurderingene bør gjøres utfra nåverdiberegninger og vekting av økt kvalitet i form av gevinster som bygger oppunder kommunens målsetninger. Bruk av piloter kan benyttes for å teste nye konsepter i begrenset omfang.

Meråpne bygg gir økte drifts- og vedlikeholdskostnader som følge av økt energiforbruk og større slitasje. Ut fra et klima- og kostnadsperspektiv er dette å foretrekke fremfor at kommunen skal ha økte arealer. Asker kommune har behov for en langsiktig plan for energibesparende tiltak/prosjekter for å redusere kommunens driftskostnader og miljøfotavtrykk i eksisterende bygg. Som grunnlag for en slik plan er det behov for energikartlegging av bygg og tilstandskartlegging av varmeanlegg, ventilasjon, varmepumper etc. for å identifisere bygg med størst potensiale for ytterligere energireduksjon. Det er i denne forbindelse viktig å kunne skille kraftforbruket til elbillading fra byggenes energiforbruk, ettersom bygg sannsynligvis må bidra til balanseringen i kraftsystemet og sluttbrukerfleksibilitet fremover. Dette betyr mer bruk av solceller, toveis elbillader og andre system som krever mer forvaltningskompetanse.

I temaplan handling mot klimaendringene (vedtatt 15.6.21), er ett av innsatsområdene viet «Framtidsrettede bygg og anlegg», og strategiene er i denne temaplanen samlet i én strategi:

1. Asker kommune skal i samarbeid med næringen jobbe for økt etterspørsel og teknologiutvikling innen utslippsfrie løsninger i bygg- og anleggsvirksomhet.
2. Asker kommune skal, i samarbeid med næringslivet, jobbe for at nye bygg skal bli nullutslippsbygg, gjennom å redusere utslippene fra materialer, energi, byggavfall og anleggsfase.
3. Asker kommune skal, gjennom økt fokus på energirehabilitering, økt kompetanse på energioppfølging, og nær- nullenergistandard i nybygg, redusere energibruk i egne bygg og være en pådriver for reduksjon av energibruk i private bygg.
4. Asker kommune skal velge materialer med lave klimagassutslipp i sine bygg.
5. Asker kommune skal rehabilitere framfor å bygge nytt der det er hensiktsmessig, og nye bygg og anlegg skal designes for lang levetid og ombruk.
6. Asker kommune skal arbeide for lavere klimafotavtrykk fra anleggsprosjekter gjennom økt gjenbruk, massebalanse og bærekraftig materialbruk.

Beskrivelsen av strategiene finnes i temaplan handling mot klimaendringene under innsatsområdet Framtidsrettede bygg og anlegg.

Asker kommune skal ha riktig og fremtidsrettet teknologi ved nybygg, renovering og rehabilitering

Fokuset på smarte bygg er økende, med mange nye aktører i bransjen, og en hurtig utvikling. Bruk av teknologi er ingen målsetting i seg selv, det er kun et virkemiddel. Bevisst og målrettet bruk av teknologi skal gi økt brukeropplevelse og produktivitet, lavere miljøbelastning, reduserte driftskostnader og økt tilpasningsdyktighet til fremtidige behov. For å oppnå dette er det behov for å definere hva som menes med et smart formålsbygg, og spesifisere effekter og verdier sett ifra perspektivet til byggets brukere, driftere, eier og samfunnet for øvrig. Ved å benytte tilgjengelig metodikk som Smart by Powerhouse el.l. kan man vurdere ønsket ambisjonsnivå (1-5) opp mot sentrale tematikker i smarte formålsbygg, og under disse definere et sett med funksjonskrav. /8/ Hvert funksjonskrav øker i kompleksitet ettersom en beveger seg oppover i ambisjonsnivåene. Det vil være naturlig å ha forskjellig ambisjonsnivå på bygg med forskjellig tilstandsgrad, funksjonalitet og tilpasningsdyktighet. Ambisjonsnivået og funksjonskravene må avstemmes med etablerte teknologiske løsninger og systemer i eksisterende bygg.

Grad av teknologi må sees opp mot kost/nytte-effekten løsningen vil gi. Det er ikke bare investeringskostnaden som skal vurderes, men også drift- og vedlikeholdskostnadene i et levetidsperspektiv. Enklere løsninger bør også vurderes, hvor for eksempel naturlig og/eller halvnaturlig ventilasjon kan gi godt inneklima og lave kostnader hvis det er prosjektert riktig, og bygningskroppen er tilpasset. Omfanget av teknologiske løsninger bør også vurderes mot mulige helsemessige påvirkninger.

6.4 Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning

Verdibevarende vedlikehold kan defineres som planlagt vedlikehold som utføres for å hindre forfall, som følge av bruk og normal slitasje. Byggene oppgraderes kontinuerlig til dagens standard, slik at byggets standard øker over tid i takt med utviklingen og kravene vi som samfunn stiller til nye bygg. Asker kommune har en god, samlet vektet teknisk tilstandsgrad på 1,09, mye grunnet at halvparten av bygningsmassen er bygget etter år 2000. Selv om bygningsporteføljen samlet sett har en god tilstandsgrad, er det samtidig et stort oppgraderingsbehov i deler av bygningsmassen, og i utearealene.

Bygninger og tilhørende uteområder må driftes og vedlikeholdes godt, dersom de ikke skal forfalle og bli ubrukelige tidligere enn nødvendig. Følgeskader fører til at vedlikeholdsetterslepet blir betydelig høyere enn summen av «sparte» vedlikeholdsmidler.

For å kunne rette ressurser mot de riktige tiltakene er det behov for god kjennskap til bygningsmassens tilstand og et klart ambisjonsnivå for hvilken tilstand bygningsmassen bør ha, slik at langsiktige vedlikeholdsplaner kan møte dette. Videre er det behov for et godt system for prioritering av ulike typer tiltak.

Kommunens ambisjoner om økt grad av sambruk og meråpne bygg, vil utfordre driftsøkonomien, og her vil teknologi være et viktig hjelpemiddel for å holde merkostnadene nede.

6.4.1 Strategier

Strategiene under viser hvilke prioriteringer og veivalg kommunen vil satse på for innsatsområde 4 – Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning. Målet er at strategiene skal bidra til ressurseffektiv bevaring av kommunens bygg med tilhørende uteområder.

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

- Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene
- Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet
- Asker kommune skal involvere frivilligheten til vedlikehold og utvikling gjennom samarbeid
- Asker kommune skal ha hensiktsmessige digitale verktøy for effektiv eiendomsdrift og forvaltning

Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene

For å drive tilstandsbasert verdibevarende vedlikehold skal kommunen ha oppdatert oversikt over bygningsmassens tekniske tilstand, både for å vite hvor stor innsats som skal legges inn for å opprettholde porteføljens tilstand, og som underlag for å prioritere tiltak på bygg opp mot hverandre. Tilstandsregistreringer skal oppdateres etter gjennomførte vedlikeholdstiltak.

Kommunens eiendomsforvaltning skal utøve et helhetlig og langsiktig ansvar for bygg og eiendommer. Langsiktighet er viktig sett hen til bygningenes levetid som strekker seg over flere tiår. Kostnadene til FDVU (Forvaltning, Drift, Vedlikehold og Utvikling) skal optimaliseres i et livsløpsperspektiv, slik at målene nås med lavest mulige kostnader. Dette innebærer effektiv drift og forvaltning, godt renhold samt lavt energiforbruk. Ved å bruke en differensiert kontoplan kan man holde styr på de forskjellige kostnadene, og samtidig gi forvalterrollen et godt grunnlag for sammenligning.

Eiendomsvirksomheten skal utarbeide en vedlikeholdsstrategi som er målbar, dvs. at det skal være mulig å dokumentere at byggets tilstandsgrad heves/forbedres som følge av utført vedlikehold. Det skal gjennom generelle akseptkriterier, defineres et akseptnivå for hele eiendomsporteføljen. Med akseptnivå menes hvilken nedre tilstand vi aksepterer at byggene har.

Det skal utarbeides langsiktige vedlikeholds- og utviklingsplaner på bygg nivå. Hvert enkelt bygg får avdekket sine vedlikeholdsbehov og det utarbeides tiltaksplaner over prioriterte tiltak de kommende årene. Dette skal gjøres i form av en femårig vedlikeholdsplan som rulleres årlig.

Det standardiserte fagsystem for FDVU benyttes som eiendomsregister og til planlegging av vedlikeholdstiltak, hvor alle vedlikeholdstiltak legges inn med tilstandsgrad (TG) og konsekvensgrad (KG) samt konsekvenskategori (iht. NS 3424). /9/

Eiendomsvirksomheten skal gjøre seg godt kjent med gjennomførte egnethetsvurderinger og benytte dette når det oppstår nye behov for arealer hos virksomhetene. Utvikling og oppgradering av eiendomsmassen, samt prioriteringer av vedlikeholdstiltak må derfor sees i sammenheng med hva som vil være best for bruken av bygningene, ikke bare hva som er best for bygningen isolert sett ut fra tilstands- og konsekvensgrad.

Inndelingen av bygningsmassen i kategoriene A-, B- og C-bygg, skal brukes for å sikre at vedlikeholdsmidlene disponeres optimalt sett ut fra egnethet og tilstand. A-bygg er bygg man skal beholde over tid og utføre verdibevarende vedlikehold. B-bygg er bygg med gode muligheter for å gjøre omfattende ombyggings- eller rehabiliteringstiltak på. C-bygg er bygg som skal vurderes nøye for fremtidig bruk. Vedlikeholds- og utskiftingstiltak vurderes da opp mot bygningskategori og hvor lang tid det er frem til planlagte tiltak skal utføres. Organisasjonens funksjonelle behov og framtidsutsikter må da ivaretas. I tillegg er det behov for å se på forholdet mellom eide og leide arealer og utarbeide prinsipper innenfor ulike bygningskategorier.

Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet

Kommunen har forvaltningsansvar for rundt 1 420 000 m^2 uteareal knyttet til kommunale bygg. Uteområdene tilknyttet kommunale bygg har et betydelig oppgraderingsbehov.

Det skal utarbeides oversikt over tilstanden på alle uteområdene. Dette skal systematiseres i et hensiktsmessig system/verktøy for å kunne prioritere ulike tiltak.

Det skal settes et differensiert ambisjonsnivå på uteområder knyttet til ulike typer bygg. Et slikt arbeid vil synliggjøre kostnad for å drifte og vedlikeholde ulike typer uteområder. Miljøvennlige uteområder er ofte dyrere å vedlikeholde og dette må tas hensyn til i nye prosjekter.

Ulike typer uteområder skal driftes med ulik intensitet basert på ambisjonsnivået som er satt for området. Områder som brukes ofte og av ulike brukergrupper, for eksempel av personer med nedsatt funksjonsevne, skal driftes og vedlikeholdes mer intensivt enn uteområder som ikke er i aktiv buk.

Det skal utarbeides langsiktige vedlikeholdsplaner for uteområdene.

Asker kommune skal involvere frivilligheten til vedlikehold og utvikling gjennom samarbeid

I F-sak 224/22 Vedlikehold av kommunale uteområder ble det vedtatt følgende i punkt 2: «Tiltak knyttet til vedlikehold av kommunale uteområder følges opp videre gjennom temaplan eiendom, og skal omfatte innovasjon, universell utforming, frivillighet og samarbeid».

Uteområdene til kommunale bygg har liten grad av samarbeid med frivilligheten og innbyggere. Det er noe dugnadsvirksomhet på skoler og barnehager og i få tilfeller på bo- og omsorgssentre. Dette arbeidet må utvikles i årene som kommer.

Eiendomsvirksomheten har i noen grad samarbeid med innbyggere, lag og foreninger om at de kan utføre vedlikehold på kommunal eiendom mot at kommunen sørger for innsatsmidler. Dette krever imidlertid oppfølging fra forvalter slik at arbeidet utføres forskriftsmessig. Det skal utarbeides egne retningslinjer eller prinsipper for dette.

Asker kommune skal ha hensiktsmessige digitale verktøy for effektiv eiendomsdrift og forvaltning

Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) er sentrale aktiviteter i god eiendomsforvaltning. For å lykkes med profesjonalisert forvaltning, drift og vedlikehold av eiendom i dag, spiller FDVU-systemet en stadig større rolle, og det er viktig at eiendomsvirksomheten anskaffer et hensiktsmessig og fremtidsrettet digitalt FDVU-system når eksisterende system fases ut av leverandør.

En kritisk suksessfaktor for god implementering og daglig bruk av systemet er brukervennlighet, og dette bør derfor vektlegges i særlig grad. Videre skal brukerne av byggene kunne melde inn feil og behov gjennom FDVU-systemets meldingsportal, på en enkel og intuitiv måte. Det skal etableres rutiner for kontinuerlig ajourhold av bygningsdataene i FDVU-systemet, slik at man fanger opp endringer i porteføljen som systemet skal dokumentere og understøtte.

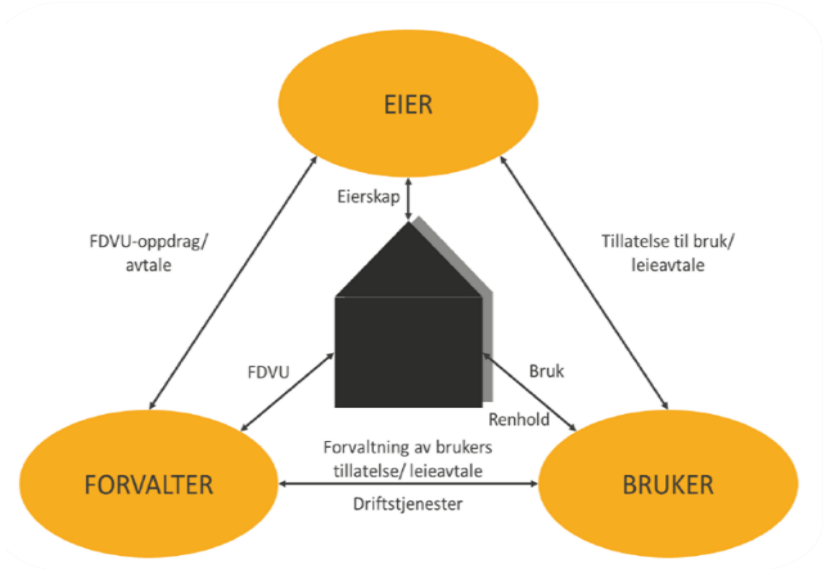
Eiendomsvirksomhetens fremtidige behov for digitale løsninger på både kort og lang sikt, skal kartlegges. Digitale løsninger og verktøy skal utvikles slik at de kan samhandle med andre løsninger i kommunen. Løsninger skal utformes for å kunne skaleres ved endringer i bruk. Endringer kan være knyttet til antall brukere, volum, responstider eller bruksmønstre.

Det skal etableres et enhetlig system for driftskontroll og -styring. Gjennom dette kan driftspersonellet redusere arbeidsinnsatsen per bygg/anlegg og få raskt oversikt over hele bygget/anlegget. Eiendomsvirksomheten skal ha god oversikt over det samlede energiforbruket i kommunens bygg. Energiforbruket skal regelmessig rapporteres og evalueres, slik at kommunen øker bevisstheten om eget forbruk og finner potensialer for energieffektivisering.

Per i dag har Asker kommune digital adgangskontroll på mange kommunale bygg. Det overordnede formålet med et adgangssystem er å skape trygge miljøer for de som oppholder seg i bygget, samtidig som man tilrettelegger for merbruk av kommunale bygg. Det sikrer god kontroll over hvor mange som befinner seg innenfor bygningen, at uønskede ikke kommer seg inn, at det ikke utføres brudd på sikkerheten og gir god kontroll dersom det skulle oppstå brann. Asker kommune vil i tiden fremover utvikle digital adgangskontroll på sine bygg.

6.5 Profesjonell eiendomsvirksomhet

NOU 2004:22 peker på at det må foreligge et rasjonelt system for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen. Rollene i kommunal eiendomsforvaltning er i henhold til NOUen definert i figuren under.

Figur 15 Rollene i kommunal eiendomsforvaltning, iht NOU2004:22

For Asker kommune er programområde eiendom definert med følgende roller:

Eier (Kommunestyret – delegert til Kommunedirektør og direktør for Samfunnstjenester, videredelegert til virksomhetsledere for Eiendom, Renhold, Miljø og samferdsel, Prosjekt og utvikling) - Eierrollen ivaretar eiendomsretten og de strategiske funksjonene som knytter seg til eierskapet av bygningene. Eierrollen innebærer beslutninger om kjøp, nybygg, utvikling av eksisterende bygg og salg av eiendom. I tillegg skal eierrollen legge rammene for forvalterrollen.

Forvalter - Forvalterrollen innebærer primært å ha ansvaret for løpende drift og vedlikehold av alle bygg med uteområder, boliger og eiendommer. I tillegg skal forvalter sørge for ivaretakelse av administrasjon, drift, vedlikehold og utvikling av bygningsmassen, herunder planlegging, budsjettering og gjennomføring.

Bruker - Brukerrollen ivaretas av den virksomheten som bruker lokalene. I tillegg innebærer brukerrollen å definere behov for lokaler og tjenester, samt ivareta de oppgavene som er avtalt med forvalter.

En profesjonell eiendomsvirksomhet drives med tydelig rollefordeling på strategisk, taktisk og operativt nivå. De senere årene har Asker økt vesentlig i ansatte og innbyggertall, og Asker er nå en langstrakt kommune med svært varierende grad av både bebyggelse og plassering av bygg. Det er derfor behov for å vurdere organisering, ansvar, samhandlingsarenaer og -verktøy, riktig kompetanse til å håndtere et bredt spekter av teknologiske løsninger, og mer helhetlig ressursstyring.

6.5.1 Strategier

Strategiene under viser hvilke prioriteringer og veivalg kommunen vil satse på for innsatsområde 5 – Profesjonell eiendomsvirksomhet. Innsatsområdet peker ut fire strategier som skal bidra til at kommunen når ambisjonen om en eiendomsutvikling og eiendomsforvaltning som er framoverlent, langsiktig og med gjennomføringskraft.

Det er definert følgende strategier for innsatsområdet:

- Asker kommune skal samhandle aktivt på tvers av organisasjonen og med eksterne
- Asker kommune skal ha riktig fagkompetanse, kapasitet og fleksibilitet i eiendomsvirksomheten.
- Asker kommune skal aktivt benytte nøkkeltall i eiendomsvirksomheten
- Asker kommune skal sikre god forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for kommunens bygg med uteområder

Asker kommune skal samhandle aktivt på tvers av organisasjonen og med eksterne

Det er nødvendig å tilrettelegge enda mer for samhandling på tvers av tjenesteområder og mellom avdelinger og virksomheter. Hvert tjenesteområde besitter innsikt om egen drift som er verdifull "input" når det gjøres eiendomsfaglige vurderinger. Deling av informasjon kan bidra til økt forståelse, som igjen kan resultere i bedre løsninger. Det er hensiktsmessig å etablere rutiner for samhandling på tvers av tjenesteområde. Dette kan gjøres i form av digitale plattformer, dialogmøter, koordineringsmøter og styringsgruppemøter.

Med en økt forståelse for tjenesteområdene og brukerbehov kan det lettere legges til rette for en høyere grad av sambruk og meråpne bygg. Mange kommunale bygninger er kun i bruk deler av døgnet og det er generelt et stort potensial for at forskjellige brukergrupper benytter samme arealer, men til ulike tider. Da er dialog, samhandling og et tydelig grensesnitt i forhold til ansvar og forpliktelser særdeles viktig.

Innenfor forvaltning, drift og vedlikehold er dialogmøter med brukere, koordineringsmøter og styringsgruppemøter for pågående investeringsprosjekter eksempler på viktige samhandlingsarenaer.

Eiendomsvirksomheten skal bidra med kunnskap og skal kunne utfordre kommunale virksomheter når det gjelder bruk av arealer og behovet for nybygg/ombygging. Det skal vurderes om behov kan dekkes uten arealer (for eksempel ved tjenestedesign), deretter om behov kan dekkes ved å benytte eksisterende areal (sambruk, flerbruk, bytte av arealer, ombygging), før eventuell nyanskaffelse av arealer (leie, kjøp, utvikling). Dette innebærer at tjenestene som eier behovene må være involvert i de aller tidligste stadiene av et potensielt byggeprosjekt. Det samme gjelder de som har drifts- og forvaltningsansvar. Definering av prosessflyt og roller og ansvar vil bidra til at mulighetene for samhandling enkelt kan finnes og visualiseres. Det må etableres fora på tvers av tjenesteområder, for løpende samhandling rundt behovsavklaring og tjenesteutvikling.

Asker kommune skal ha riktig fagkompetanse, kapasitet og fleksibilitet i eiendomsvirksomheten.

Asker kommune har utarbeidet en egen Temaplan for arbeidsgiverpolitikk, som utgjør kommunens overordnede mål og strategier for å fremme organisasjonskultur, resultat og omdømme gjennom å etablere felles arbeidsgiverpolitiske mål og felles retning.

Eiendomsvirksomheten skal organiseres, styres og ledes, slik at eiendomsporteføljen legger til rette for og støtter opp om forsvarlig og god tjenesteproduksjon. Det søkes stor grad av robusthet og fleksibilitet i oppgavefordelingen.

Bygg blir stadig mer teknisk avanserte. Det er nødvendig at kommunen innehar kompetanse for å kunne forvalte og drifte bygg og uteområder på en forsvarlig og verdibevarende måte. Drift, forvaltning og utvikling må tilfredsstille dagens krav og framtidige behov i et brukerperspektiv og i henhold til tekniske og miljømessige krav. I tillegg skal bygg av historisk eller annen kulturell verdi ivaretas. Med en så stor og variert eiendomsmasse kreves fagkunnskap på mange områder for å bevare og utvikle dens verdi. Eiendomsvirksomheten skal ha en langsiktig kompetanseplan som sikrer fremtidige behov.

Som en stor arbeidsgiver vil det også være en målsetning for eiendomsvirksomheten å samarbeide med relevante fagområder på videregående trinn, samt relevante retninger innen høyskole/universitetssektoren.

Asker kommune skal aktivt benytte nøkkeltall i eiendomsvirksomheten

Nøkkeltall er en viktig styringsparameter som viser om kommunen går i ønsket retning, samt at kommunen kan sammenligne seg med andre kommuner. Nøkkeltall kan hentes fra flere ulike kilder, og det er viktig at nøkkeltall kan hentes automatisk, alternativt manuelt, med lite bruk av ressurser. Ressursene brukt til å innhente måledata må stå i forhold til den nytteverdien et nøkkeltall har. Det må også være mulig å påvirke nøkkeltallet gjennom forbedringstiltak.

Gjennom bruk av KOSTRA-tall og samarbeid i nettverk som ASSS[7] og NKF[8] sammenligner Asker kommune seg med andre tilsvarende kommuner. Det må i tiden fremover vurderes hvilke nøkkeltall som kan være viktige styringsparametere for eiendomsvirksomheten, og det bør etableres nøkkeltall etter SMART-prinsippet[9] på strategisk, taktisk og operativt nivå. Nøkkeltallene bør kunne brukes til å vurdere arealeffektivitet, ved planlegging og utvikling av nye eiendommer, samt ved renovering, rehabilitering og ordinær drift/vedlikehold.

Asker kommune skal sikre god forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for kommunens bygg med uteområder

I 2050 vil 80 prosent av de bygningene vi har rundt oss i dag fortsatt være der, og de representerer store verdier. Eiendomsvirksomheten i Asker kommune gjennomførte i 2022 en stor overordnet bygningsteknisk kartlegging av kommunens eksisterende bygningsmasse og uteområder knyttet til bygg. Det vil være behov for å oppdatere kartleggingen av teknisk tilstand på byggene med uteområder minimum hvert fjerde år.

Dagens handlingsregel for verdibevarende vedlikehold gjelder kun for formålsbygg. Denne handlingsregelen må evalueres og det må sees på om det skal være en handlingsregel for resterende bygningskategorier.

[7] Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner. Samarbeid mellom Norges 12 største kommuner.
[8] Norsk Kommunalteknisk Forening
[9] SMART-prinsippet: Nøkkeltall som er Spesifikke, Målbare, Attraktive, Realistiske og Tidsbestemte

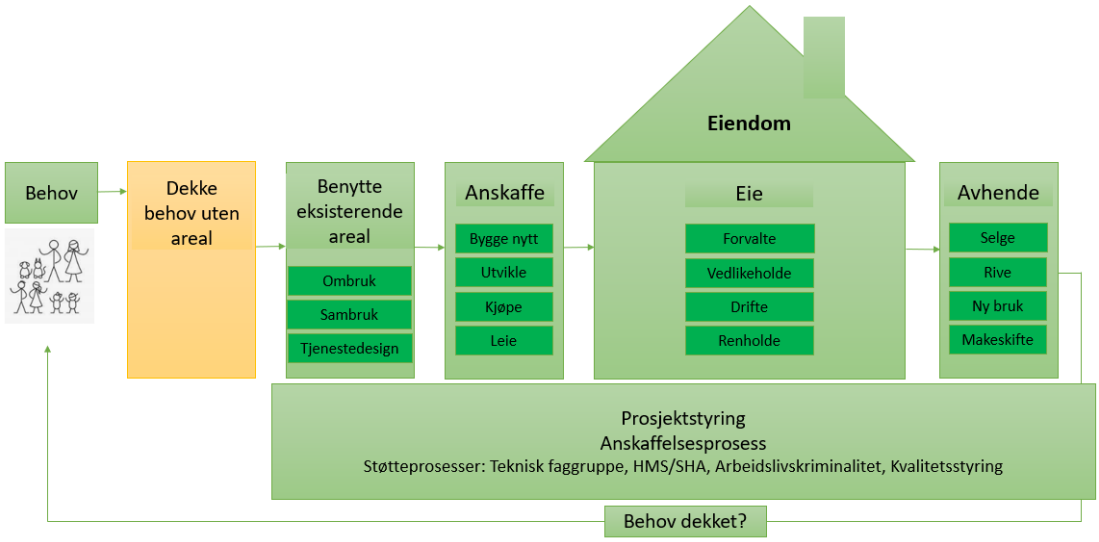
7 Evaluering og rapportering

Systematisk evaluering og resultatoppfølging er en viktig del av styringsprosessene i Asker kommune, og skal sikre at vi beveger oss i retning av de målene vi har satt oss. Nøkkeltall, forskning, eksterne analyser, aktivitets- og planoppfølging og øvrig statistikk er sentrale kilder til kunnskap om hvorvidt temaplanen bidrar til å nå kommunens mål. I arbeidet med å vurdere graden av måloppnåelse bør det legges vekt på en helhetlig analyse av flere ulike kunnskapskilder. En samlet vurdering av status og måloppnåelse vil i årene fremover bli gitt i forbindelse med årsrapporten.

8 Virkninger av planen

Avsnittene under gir en kort beskrivelse av virkningene av planen knyttet opp mot de tre bærekraftsdimensjonene økonomiske, miljømessige og sosiale forhold.

Innenfor eiendomsforvaltning kan bærekraft defineres som det å gi brukerne gode og effektive bygninger, med minst mulig belastning på økonomi og miljø.

Figur 16 Hovedprosessene i eiendommers livssyklus

Når et behov er avdekket, må det planlegges hvordan det kan løses på en optimal måte. Det første man må ta stilling til er om behovet kan dekkes uten å benytte areal, dvs. kan man løse behovet ved å tilpasse tjenester i hjemmet eller andre steder, eller om behovet kan dekkes ved å bruke kommunens eksisterende areal. Temaplanen har et sterkt fokus på å unngå økning i arealbruk, og redusere behovet for nytt areal, ettersom dette er en stor driver bak klimagassutslipp. Hvis nytt areal allikevel må anskaffes, så har planen fokus på at rehabilitering og utvikling av eksisterende bygg er førstevalget. Ombygging, påbygging eller nybygging skal skje med minimale utslipp, ved hjelp av både bærekraftig bygg- og anleggsvirksomhet, bruk av bærekraftige materialer og energisystemer, og effektiv arealutnyttelse.

Når bygget er i bruk, må det driftes, forvaltes og vedlikeholdes for å tilfredsstille tjenestens behov og ivareta eiendommens verdi. Planen understøtter bærekraftig drift, som omfatter effektiv energiutnyttelse og bærekraftig og sirkulær materialbruk. Planen inneholder også strategier som vil gi et faglig godt vedlikehold, tilpasningsdyktige bygninger og effektiv arealutnyttelse, og dette er et vesentlig bidrag til et bærekraftig samfunn ved at det forlenger levetiden for bygningene og reduserer behovet for bygningsarealer. Samtidig eier kommunen

en stor bygningsportefølje og det er nødvendig med jevnlige vurderinger av om bygg skal beholdes og videreutvikles, eller avhendes. Areal er en stor kostnadsdriver, og ved å hele tiden søke arealeffektivitiet, kan økonomiske midler frigjøres til å finansiere vedlikehold eller nødvendige tilpasninger.

Planen har fokus på tjenestene/brukerne og deres behov, slik at lokalene understøtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag. Det er derfor viktig med strategisk planlegging som hensyntar kommunens nåværende og langsiktige behov. Strategiene vil bidra til en bygningsmasse med uteområder som gir verdi både for brukere og felleskapet.

Asker kommune besitter store eiendomsverdier, og innsatsområdene og strategiene understøtter ivaretagelse av bygningsverdiene og en verdiskapende eiendomsutvikling. Planen vil på kortere sikt medføre behov for økte driftsmidler, mens det på litt lengre sikt vil gi økonomiske gevinster. Eksempler på dette er behov for hensiktsmessige digitale verktøy for effektiv eiendomsdrift og forvaltning, som vil medføre en initiell kostnad, men som vil ha en kort tilbakebetalingstid, og samtidig bidra sterkt til bærekraftig eiendomsforvaltning.

Aktiv samhandling på tvers av organisasjonen, og med eksterne er en viktig strategi for å oppnå planens mål knyttet til både økonomiske, sosiale forhold og bærekraft. Planen understøtter riktig fagkompetanse, kapasitet og fleksibilitet i eiendomsvirksomheten, og bruk av nøkkeltall innen alle deler av temaplanens virksomhetsområde vil bidra til mer effektiv ressursutnyttelse. Til slutt legger planens innsatsområder og strategier til rette for at det etableres nøkkeltall for riktig økonomisk ressursbruk innen forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens bygg og uteområder. Bygninger og tilhørende uteområder må vedlikeholdes for å unngå forfall og bli ubrukelige tidligere enn nødvendig. Ved utilstrekkelig vedlikeholdsnivå vil følgeskader føre til at vedlikeholdsetterslepet blir betydelig høyere enn summen av «sparte» vedlikeholdsmidler.

9 Vedlegg

9.1 Kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlag er vedlegg til temaplanen og finnes på Asker kommunes nettsider, under Temaplaner/Temaplan eiendom – Rom for livet 2024-2036.

9.2 Definisjoner

Arealeffektivisering: Tiltak som fører til bedre utnyttelse av eksisterende arealer og dermed lavere arealforbruk pr. bruker. For eksempel sambruk av arealer for flere virksomheter.

Arealeffektivitet: Nøkkeltall som angir utnyttingsgraden av arealer.

Arealforvaltning: Begrep som omfatter oversikt over samtlige tilgjengelige arealer (størrelse og kvalitet), bruken av arealene og eventuelle retningslinjer for disponeringen.

Bærekraftig: Et begrep som brukes for å karakterisere økonomiske, sosiale, institusjonelle og miljømessige sider ved menneskelige samfunn. Begrepet stammer fra Brundtlandrapporten i 1987, der bærekraftig utvikling defineres som utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov.

Direkte klimagassutslipp: Utslipp som skjer innenfor kommunegrensen.

Drift (D): omfatter oppgaver og rutiner som er nødvendig for at bygge skal fungere som planlagt, både funksjonelt, teknisk og økonomisk. Dette kan være generell drift og ettersyn av bygningsdeler, ansvar for serviceavtaler som renhold, avfallshåndtering, vakthold og sikring.

Eiendomsforvaltning: Se eiendomsvirksomhet.

Eiendomsportefølje: Bebygde og ubebygde eiendommer

Eiendomsvirksomhet: Eiendomsvirksomheten omfatter i prinsippet alle faser i livssyklusen. Eiendomsvirksomheten omfatter flere virksomheter i kommunen (Eiendom, Miljø og samferdsel, Prosjekt og utvikling, Renhold og praktisk bistand).

Energieffektivisering: Tiltak som reduserer energibruken, uavhengig av energibærer. Eksempler er etablering av energioppfølgings- eller ledelsessystem, installasjon av varmepumper, oppgradering av ventilasjonssystemer, utskiftning og styring av belysning og tiltak i bygningskroppen som etterisolering i tak og vegger og skifte av vindu.

Energioppfølgingssystem: System for systematisk og periodevis kontroll av energitilgang og energibruk og sammenligning med parametre som påvirker energibruken, som inne- og utetemperaturen, lys og luftkvalitet.

Energioppgradering: Begrepet omfatter konkrete oppgraderingstiltak som har som formål å bedre bygningens energiytelse.

Energirehabilitering: Se rehabilitere og renovere. Temaplan handling mot klimaendringene har brukt begrepet energirehabilitering i en av sine strategier der de mener energioppgradering.

Fornybare energikilder: Dette er energikilder som aldri tømmes. De har sin opprinnelse i naturens eget kretsløp og vil derfor med balanserte uttak i menneskets tidsperspektiv, kontinuerlig fornyes og kan dermed anses som uuttømmelige.

FNs bærekraftsmål: Verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Forvalting (F): omfatter ledelse, planlegging, organisering og styring av arbeidsoppgaver innen blant annet leietakeradministrasjon, forsikringsavtaler, økonomisk forvaltning, lover og forskrifter, arealdisponering og HMS.

Fossilfri og utslippsfri bygg- og anleggsplass: En fossilfri byggeplass innebærer bruk av energikilder som ikke gir utslipp av CO2-ekvivalenter. En utslippsfri byggeplass innebærer bruk av energikilder som ikke fører til utslipp av CO2e eller NOx. Inkluderer transport av masser og personer, drift av anleggsmaskiner, oppvarming og uttørking av bygg, produksjon, rivning og avfallshåndtering på en anleggs- og byggeplass. Det benyttes fossilfritt eller utslippsfritt drivstoff (se egne definisjoner).

Funksjonalitet/funksjonell egnethet: Bygningens egenskaper i forhold til kjernevirksomhetens behov og for dens innretning i forhold til en hensiktsmessig teknisk drift. Dvs. i hvilken grad virksomheten kan nå sine mål og levere sine tjenester i de eksisterende lokalene, med tilstrekkelig kvalitet og på en ressurseffektiv måte, samt med tilfredsstillende forhold for de som oppholder seg i lokalene.

Handlingsregel verdibevarende vedlikehold: Handlingsregel for verdibevarende vedlikehold for eide formålsbygg ble vedtatt i kommunestyret 15.06.21, sak 35/21. Eide formålsbygg utgjør 70 % av Asker kommunes eide bygningsmasse.

Indirekte klimagassutslipp: Utslipp som skjer utenfor kommunens grenser som følge av kommunens, næringslivets eller innbyggernes kjøp av varer og tjenester (herunder reiser med fly mm). Disse utslippene kan skje i nabokommunen, i en annen del av landet eller i et annet land.

Klimagassutslipp: Utslipp til luft av gasser som påvirker atmosfærens evne til å holde på varmen (drivhuseffekten) og dermed klodens klima.

KOSTRA: Nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

Nullutslippsbygg: Det finnes ingen nasjonal standard for nullutslippsbygg. Et nullutslippsbygg skal «betale tilbake» klimagassutslippene fra byggeprosessen gjennom å produsere energi, f.eks. ved hjelp av solceller. For at regnskapet skal gå i balanse, må bygget levere mer energi i løpet av et år enn det bruker. På den måten balanseres utslippene over byggets levetid.

Nær-nullenergibygg: Energibehov skal være så lavt som det er teknisk overkommelig og fornuftig. Dette skal oppfylles med en kombinasjon av den best oppnåelige energiytelsen, og den best tilgjengelige teknologien innen fornybar energi.

Oppgradering: I den grad det ved rehabilitering av en bygning også gjennomføres eksplisitte tiltak for å forbedre bygningen, uten at det er snakk om en full renovering (eller hovedombygging), synes begrepet oppgradering å være mest dekkende. Oppgraderingen kan berøre alle bygningens komponenter og funksjoner, ikke nødvendigvis bare de energirelaterte.

Rehabilitere: Utbedring hvor det tas sikte på å istandsette til opprinnelig standard. Med "opprinnelig standard" menes at bygningen repareres med tanke på å yte en bygningsmessig funksjon tilsvarende den bygningen hadde som ny. Her kan det imidlertid brukes andre og mer moderne komponenter og materialer som har en annen ytelse enn de originale, og slik sett bidra til en viss endring/bedring i energiytelse eller andre kvaliteter ved bygget. Ved rehabilitering utføres det imidlertid ikke vesentlige tiltak med eksplisitt formål å bedre energiytelse eller andre kvaliteter ved bygningen. Rehabilitering knyttes til tiltak på bygningskroppen (primært klimaskallet). En rehabilitering kan også inkludere tiltak på varmesystem, ventilasjon og andre tekniske installasjoner. Begrepet rehabilitering brukes ikke på tiltak knyttet til tekniske anlegg uten at det også gjennomføres tiltak på bygningskroppen.

Renovere: Omfattende byggetiltak slik at hele byggverket i det vesentlige blir fornyet. Synonymt med begrepet hovedombygging. Enova-rapporten «Rehabilitering og energioppgradering av boliger» fra 2015 beskriver begreper og peker på at renovering ofte forveksles med rehabilitering, men at det ikke er korrekt. Rehabilitering gir som resultat en reparert eksisterende bygning, mens renovering gir en ny bygning, med utgangspunkt i en eksisterende.

Sirkulær økonomi: Sirkulær økonomi er en økonomi som bidrar til at ressurser forblir i økonomien lengst mulig, også etter at et produkt ikke lenger brukes til sitt opprinnelige formål. Dette til forskjell fra en mer lineær «bruk og kast-økonomi» som forutsetter at ressurser er ubegrensede og lett håndterbare som avfall.

Sosial og teknisk infrastruktur: Infrastruktur er en fellesbetegnelse på faste anlegg og systemer som er nødvendige for at en virksomhet eller et samfunn skal fungere. Sosial infrastruktur omfatter blant annet skoler, barnehager og sykehjem. Teknisk infrastruktur omfatter blant annet veg, vann og avløp, kraftforsyning og telekommunikasjon.

Teknisk oppgraderingsbehov: Kostnadsestimat på hvor mye som skal til for å heve bygningsmassen og uteområdene til god/tilfredsstillende tilstand.

Teknisk tilstand: Uttrykk for i hvilken tilstand et objekt/bygningskomponent befinner seg, gradert etter en fastlagt skala. Et system for tilstandsgradering fra TG 0 (ingen symptomer) til TG 3 (kraftige symptomer) er gitt i NS 3424 Tilstandsanalyse for byggverk.

Tilpasningsdyktighet: Bygningens egenskaper til å bygges om, benyttes til ulike funksjoner og til å kunne bygges på eller til.

Tjenestedesign: Tjenestedesign legger vekt på å forstå menneskers faktiske behov, og bruker dette som utgangspunkt for å skape helt nye tjenester og forbedre eksisterende tjenester.

Toveis elbillading: innebærer å trekke strøm fra kraftnettet for å lade batteriet i elbilen, samt å trekke energi fra elbilbatteriet for å levere det til andre forbrukere ved behov. Med toveis lading, kan en elbil bidra til å drifte et hus, levere strøm tilbake på kraftnettet, til et annet kjøretøy eller spesifiserte forbrukere.

Vedlikehold (V): er arbeidet som er nødvendig for å opprettholde kvaliteten på en bygning og de tekniske installasjonene på et fastsatt nivå. Skal også sikre at bygningen som helhet fungerer etter hensikten innenfor gitt brukstid. Det er vanlig å skille mellom løpende og planlagt vedlikehold.

- Løpende vedlikehold – tiltak for å rette på tilfeldige skader eller mangler.
- Planlagt vedlikehold – forebyggende og som må utføres for å hindre forfall som følge av jevn og normal slitasje. Dette kan planlegges ut fra planlagte intervaller eller basert på kartlagt tilstand.

Verdibevarende vedlikehold: Med verdibevarende vedlikehold menes at byggene kontinuerlig oppgraderes til dagens standard, altså at byggets standard øker over tid i takt med utviklingen og kravene vi som samfunn stiller til nye bygg.

Universell utforming: Universell utforming betyr at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk, skal utformes på en slik måte at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

Utvikling (U): omfatter oppgaver som må utføres for å oppgradere og tilpasse en bygning til nye krav fra eier, bruker eller myndighet. Dette gir utvikling og opprettholdelse av byggets verdi i takt med endrede behov og gir et alternativ til rivning og nybygging. Oppussing vil i henhold til dette defineres som vedlikehold eller utvikling avhengig av intensjonene.

9.3 Kilder og referanser

/1/ Statistisk sentralbyrå. (2021). *Avfallsregnskapet*. Hentet fra: https://www.ssb.no/natur-og-miljo/avfall/statistikk/avfallsregnskapet

/2/ Lovdata. (2021). *Lov om klimamål (klimaloven)*. Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-60

/3/ Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. (2015). *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus 2015-2030*. Hentet fra viken.no: https://viken.no/_f/p1/ib1949fd3-e553-4dd7-9505-4a2519ba6d00/regional-plan-for-areal-og-transport-i-oslo-og-akershus.pdf

Buskerud fylkeskommune. (2018). *Regional plan for areal og transport for Buskerud 2018-2035*. Hentet fra viken.no: https://viken.no/_f/p1/id1a510f6-f18f-47d2-935a-06e7a7c4da40/regional-plan-for-areal-og-transport-i-buskerud-2018-2035.pdf https://viken.no/_f/p1/id1a510f6-f18f-47d2-935a-06e7a7c4da40/regional-plan-for-areal-og-transport-i-buskerud-2018-2035.pdf

/4/ LCC-forum. (2022). *LCC – hva hvorfor og hvordan*. Hentet fra LCCforum.no: https://lccforum.no/hva-er-lcc

/5/ Statens forvaltningstjeneste. (2004). *NOU2004:22 Velholdte bygninger gir mer til alle*. Hentet fra Regjeringen.no: https://www.regjeringen.no/contentassets/41c7554ef22740b1bfcf582e4d4ae772/no/pdfs/nou200420040022000dddpdfs.pdf

/6/ Kartleggingsrapporter fra Multiconsult. (2022).

- multiMap-kartlegging av bygningsmassen, 15.09.2022
- Park multiMap kartlegging – Kartlegging av kommunens grøntområder, 17.10.2022
- Tilstandskartlegging av boliger ved hjelp av multiMap, 21.12.2022

/7/ SINTEF. (2022). *Verden på vei mot 2,5 grader – det gjør ett grep i byggenæringen stadig viktigere*. Hentet fra sintef.no: https://www.sintef.no/siste-nytt/2022/verden-pa-vei-mot-25-grader-det-gjor-ett-grep-i-byggenaringen-stadig-viktigere/

/8/ Smart by Powerhouse. (2019). *Veileder for ressurseffektive og funksjonelle næringsbygg.* Hentet fra powerhouse.no: https://www.powerhouse.no/smart-by-powerhouse/

/9/ Standard Norge. (2012). *NS 3424 Tilstandsanalyse av byggverk*.

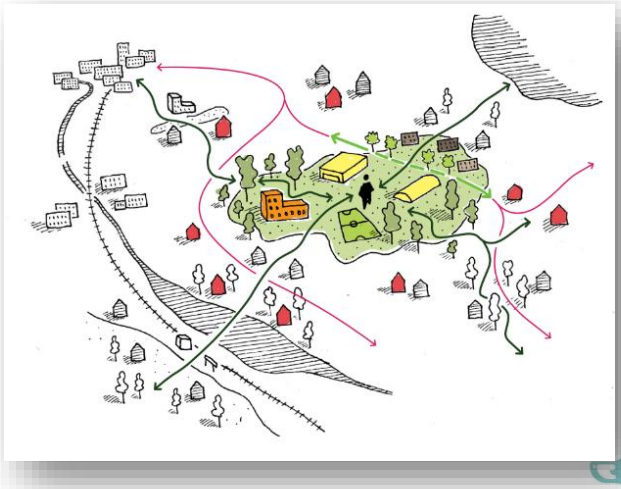
Asker kommune

Kunnskapsgrunnlag for Temaplan Eiendom

Rom for livet

Dato: 01.12.2022

Innhold

1 Innledning 4
2 Omfang og avgrensing 5
2.1 Oversiktskart 8
3 Organisering og medvirkning 13
4 Lover og forskrifter 14
5 Trender, utviklingstrekk og føringer 15
5.1 Trender og utviklingstrekk 15
5.2 Føringer 16
5.2.1 FN's bærekraftsmål 16
5.2.2 Strategi for stedsutvikling 17
5.2.3 Klimagassutslipp fra materialer, energi, byggeavfall og anleggsfase 20
5.2.4 Sambruk og meråpne bygg 21
6 Dagens status 22
6.1 Forvaltning, drift og vedlikehold 22
6.1.1 Forvaltning 23
6.1.2 Drift 24
6.1.3 Vedlikehold 24
6.2 Eiendomsbesittelse 29
6.2.1 Ulike roller og interesser i kommunal eiendom 29
6.2.2 Strategisk eiendomsutvikling av kommunens eiendomsressurs 30
6.2.3 Strategisk porteføljeforvaltning av kommunens eiendomsressurs 33
6.2.4 Eiendomsutvikling og arealplanlegging 33
6.2.5 Strategisk kjøp 33
6.2.6 Strategisk salg/salgskrav 34
6.2.7 Forvaltning av eierskapet 34
6.3 Fra tidligfase til prosjekt 35
6.3.1 Life Cycle Cost (LCC) og Life Cycle Analysis (LCA) 36
6.3.2 Enhetlig standard 37
6.4 Nøkkeltall 38
7 Utfordringsbildet 41
7.1 Eierstyring 41
7.1.1 Eiendomsforvaltning av bygg 41
7.1.2 Handlingsregelen 42
7.1.3 Kapasitet og kompetanse 43

7.2 Eiendom som strategisk innsatsfaktor 44
7.2.1 Ulike roller og interesser i kommunal eiendom 44
7.2.2 Strategisk utviklingsplaner 44
7.2.3 Strategisk eiendomsutvikling av kommunens eiendomsressurs 45
7.2.4 Strategisk porteføljeforvaltning av kommunens eiendomsressurs 45
7.2.5 Eiendomsutvikling og arealplanlegging 46
7.2.6 Strategisk kjøp 47
7.2.7 Strategisk salg/salgskrav 47
7.3 Fra tidligfase til prosjekt 47
7.3.1 Life Cycle Cost (LCC) og Life Cycle Analysis (LCA) 47
7.3.2 Enhetlig standard 48
7.4 Verdibevarende vedlikehold 49
7.5 Arealutnyttelse 52
7.6 Samhandling 53
7.7 Digitale verktøy 53
7.8 Nøkkeltall 55
8 Administrasjonens foreløpige forslag til innsatsområder 57

1 Innledning

Som grunnlag for Temaplan Eiendom er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som beskriver utfordringsbildet framover. Utfordringsbildet defineres ut fra en beskrivelse av dagens status og framtidige utviklingstrekk. Dette vil gi grunnlag for beslutning av innsatsområder og strategier i temaplanen.

En temaplan er en strategisk plan som omhandler et spesifikt tema eller fagområde. Alle temaplaner har et 12-årsperspektiv med rullering hvert 4. år.
Temaplan Eiendom er forankret i vedtatt planstrategi for Asker kommune 2020-2024 og kommuneplanens definerte 8 satsingsområder:

- Samarbeid for å nå målene
- Bærekraftige byer og samfunn
- Handling mot klimaendringene
- God helse
- God utdanning
- Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling
- Økonomi
- Medarbeidere

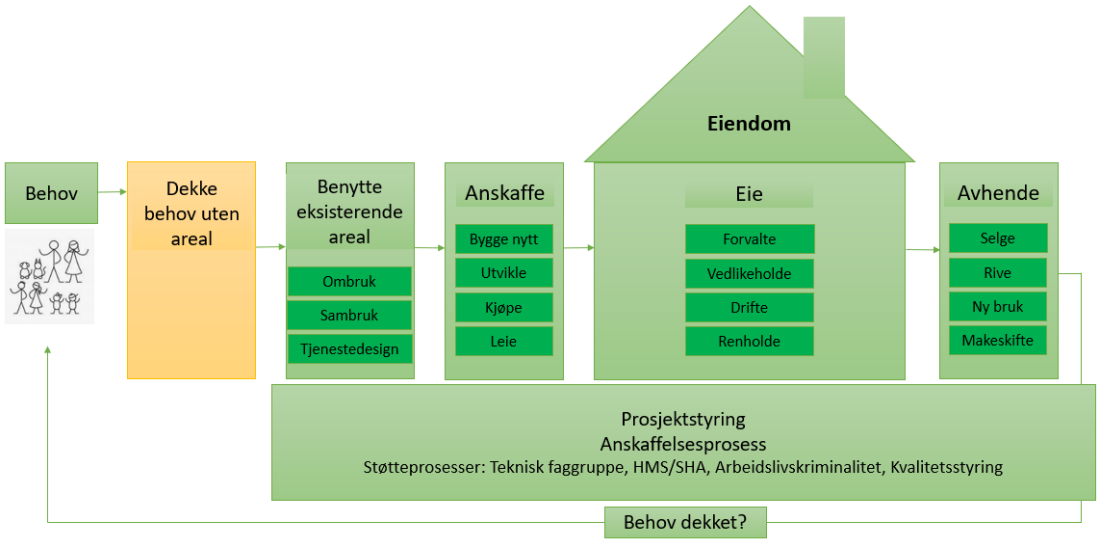
Eiendomsvirksomheten er et strategisk virkemiddel for at kommunen kan levere gode, hensiktsmessige og kostnadseffektive tjenester. I dette ligger:

- Bærekraftige arealer som understøtter tjenestene og tjenesteutvikling
- Verdibevarende vedlikehold og verdiutvikling
- Bidra til steds- og samfunnsutvikling

Formålet med temaplan Eiendom er å beskrive hvordan Asker kommune kan tilrettelegge for en helhetlig og framtidsrettet eiendomsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere og ansatte.

2 Omfang og avgrensing

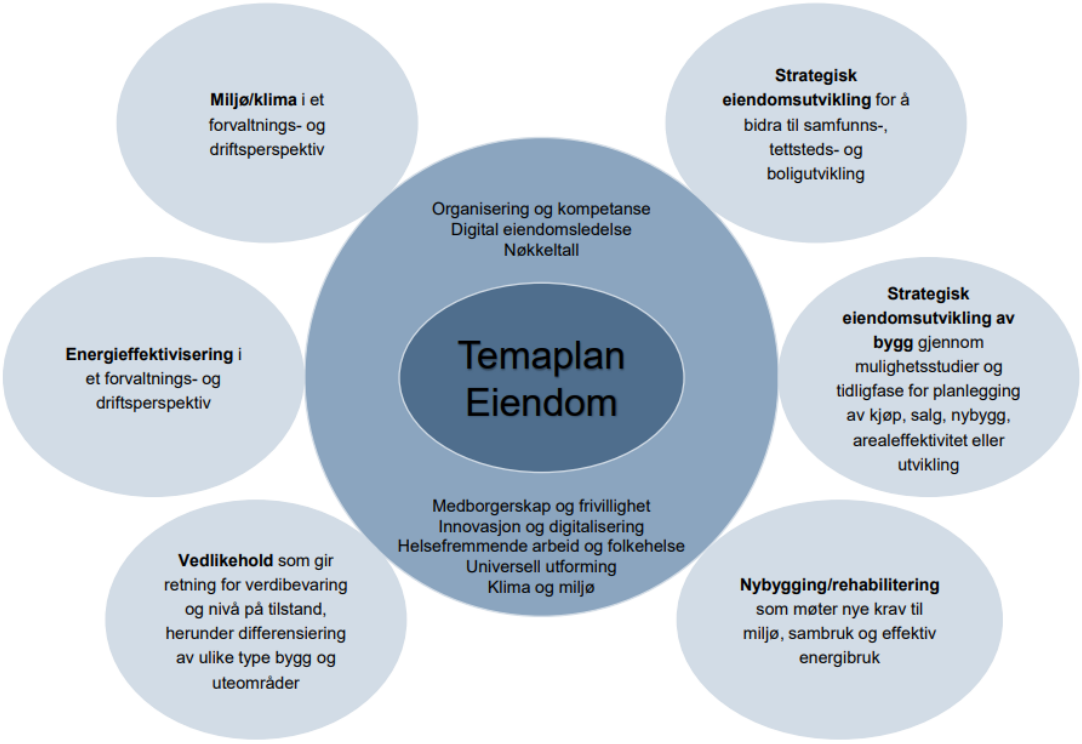
Eiendom er et virkemiddel for å ivareta kommunens interesser og gjennomføre kommunale planer. Eiendomsvirksomheten omfatter alle faser i eiendommers livssyklus. Figuren under illustrerer hovedprosessene.

Figur 1 Hovedprosessene i eiendommers livssyklus

Når et behov er avdekket, må det planlegges hvordan det kan løses på en optimal måte. Det første man må ta stilling til er om behovet kan dekkes uten å benytte areal, dvs. kan man løse behovet ved å tilpasse tjenester i hjemmet, eller om behovet kan dekkes ved å bruke kommunens eksisterende areal. Hvis dette ikke er mulig, må egnede arealer anskaffes, enten ved kjøp, leie, nybygg eller utvikling av eksisterende bygg. Når bygget er i bruk, må det driftes og vedlikeholdes for å tilfredsstille tjenestens behov og ivareta eiendommens verdi. Kommunen eier en stor bygningsportefølje og det er nødvendig med konkrete vurderinger av om et bygg skal satses på eller avhendes. Det er derfor viktig med strategisk planlegging som hensyntar kommunens nåværende og langsiktige behov.

Framover må vi regne med mer ambisiøse mål og strengere krav til mer bærekraftige løsninger for redusert energiforbruk og klimagassutslipp. Dette må oppnås gjennom en bærekraftig oppgradering av eksisterende bygg, gjennom nybygg og ved bedre og mer effektiv arealbruk. Med dette bakteppet ble temaer og problemstillinger til temaplan Eiendom utarbeidet.

Figur 2 Temaer/problemstillinger som ble presentert for utvalg for samfunnstjenester 20.01.2022

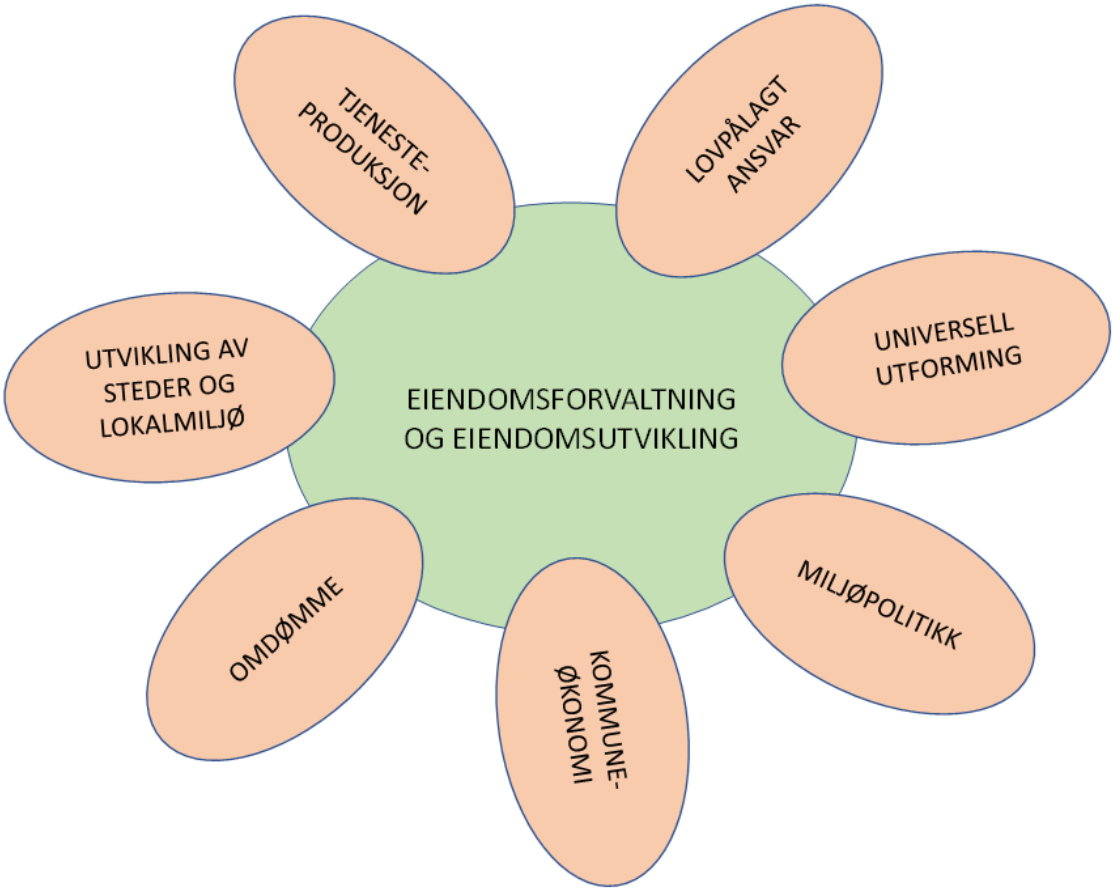
Ut fra vedtatt mandat og den presentasjon som ble gitt til utvalg for samfunnstjenester i januar 2022 er temaene som ble vedtatt inndelt i følgende utredningspunkter:

- Strategisk eiendomsutvikling for å bidra til samfunns-, tettsteds-, og boligutvikling, inkl. strategiske eiendomskjøp og -salg
- Strategisk eiendomsutvikling av bygg gjennom mulighetsstudier og tidligfase for planlegging av kjøp, salg, nybygg, arealeffektivitet og utvikling
- Vedlikehold som gir retning for verdibevaring og nivå på tilstand, herunder differensiering av ulike type bygg
- Vedlikehold som gir retning for verdibevaring og nivå på tilstand, herunder differensiering av ulike type uteområder
- Energieffektivisering i et forvaltings- og driftsperspektiv

Inndelingen har vært hensiktsmessig ut fra dagens organisering. Miljø og klima er et gjennomgående tema i alle utredningspunktene og derfor ikke trukket ut i et eget kunnskapsgrunnlag. Det er laget et kunnskapsgrunnlag for hvert utredningspunkt som ligger til grunn for det som er trukket ut i dette dokumentet. Her omtales de viktigste temaene og helheten.

Innovasjon i forhold til nye boformer har også vært et område som ble vurdert som et utredningspunkt, men det er avklart at dette dekkes i sin helhet i temaplan Boligpolitikk. Temaplan Eiendom avgrenses i forhold til føringer gitt i kommuneplanens samfunns- og arealdel.

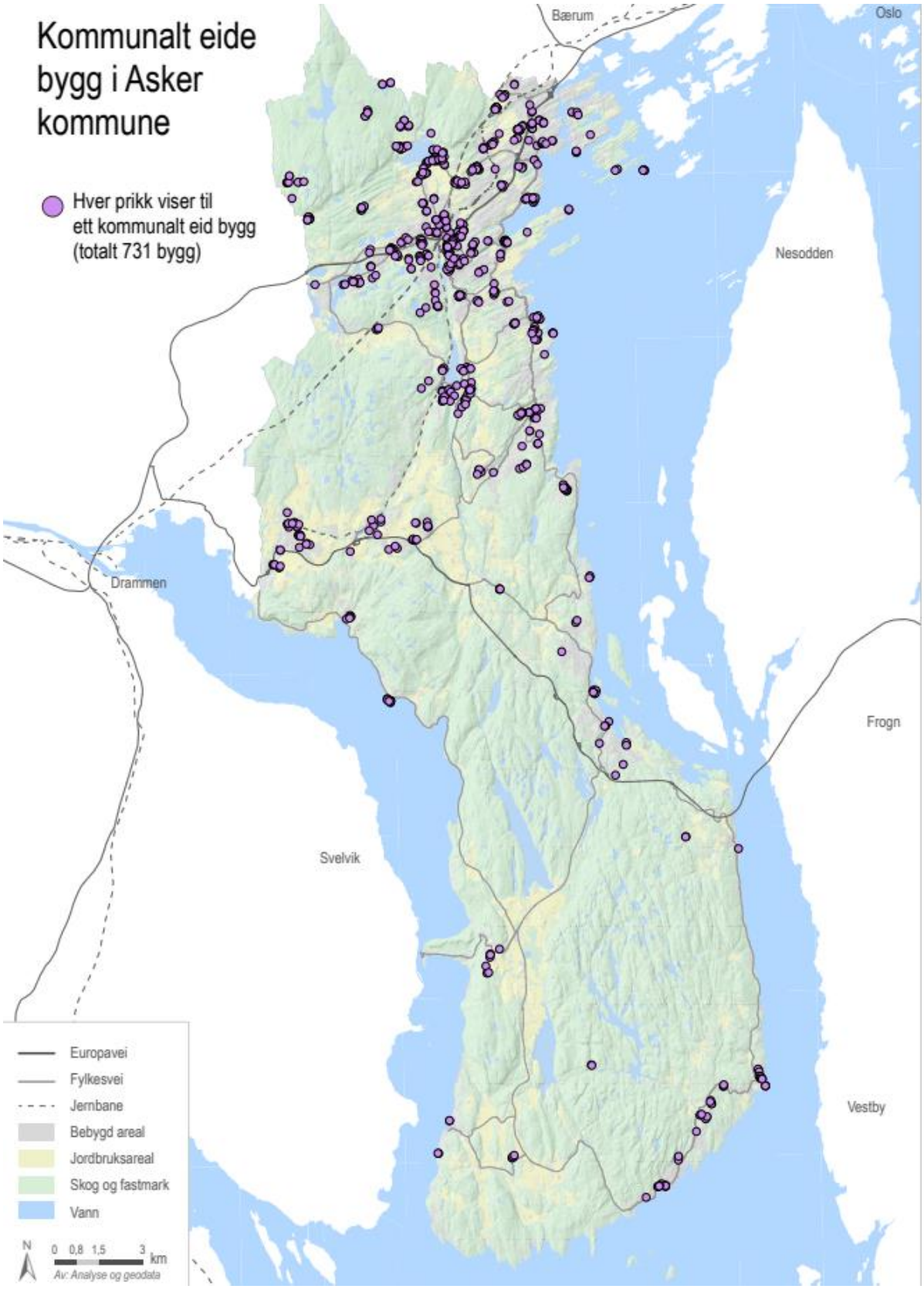
Figuren under illustrerer eiendomsforvaltningens rammer og viser at kommunens eiendommer har stor betydning i mange sammenhenger.

Figur 3 Politiske interesser som påvirkes av eiendomsforvaltningen (God kommunal eiendomsforvaltning – fordypning for folkevalgte, Horjen, 2011)

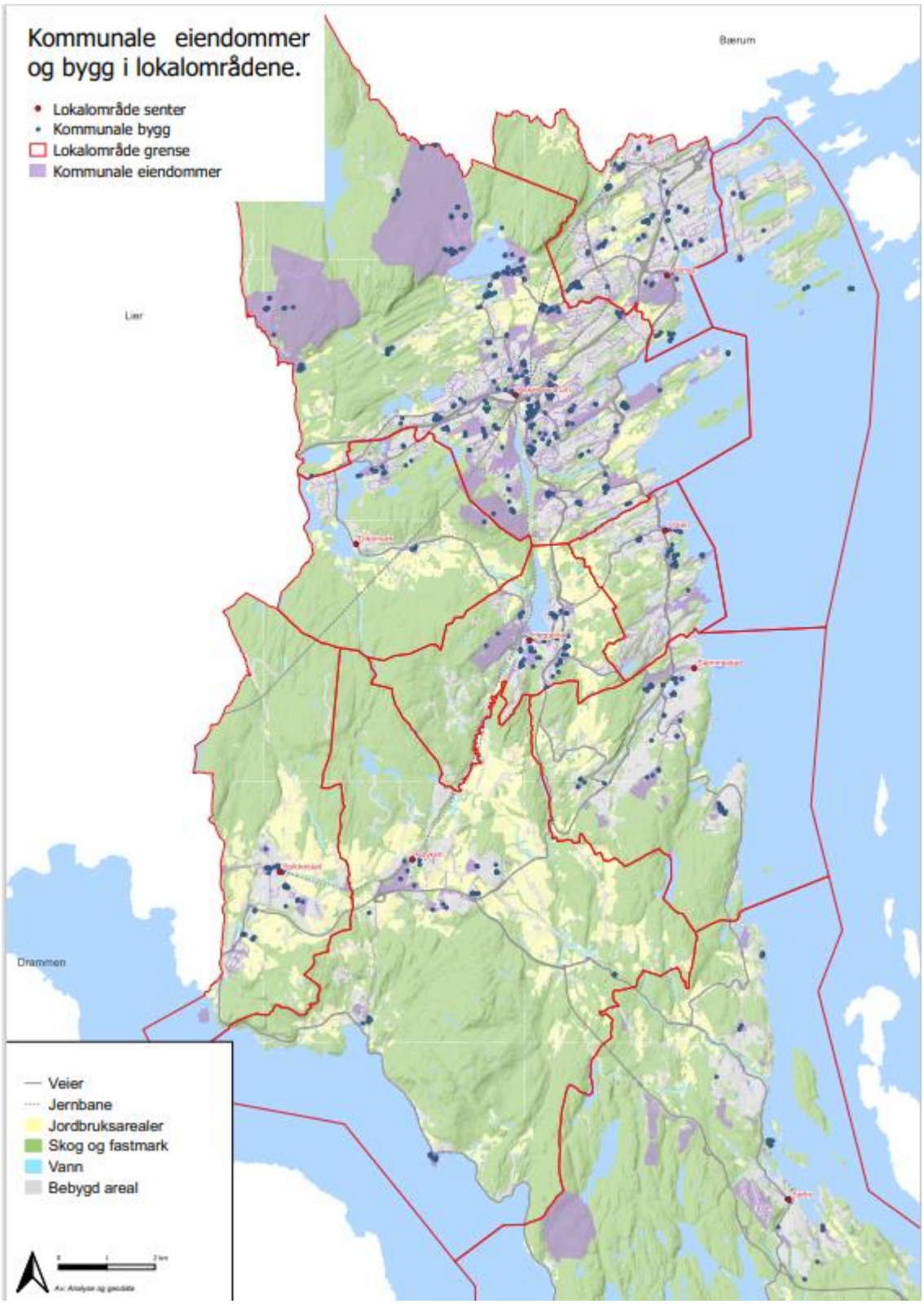
2.1 Oversiktskart

Kart under viser kommunalt eide bygg, 731 bygg totalt.

Figur 4 Oversikt over kommunalt eide bygg i Asker kommune

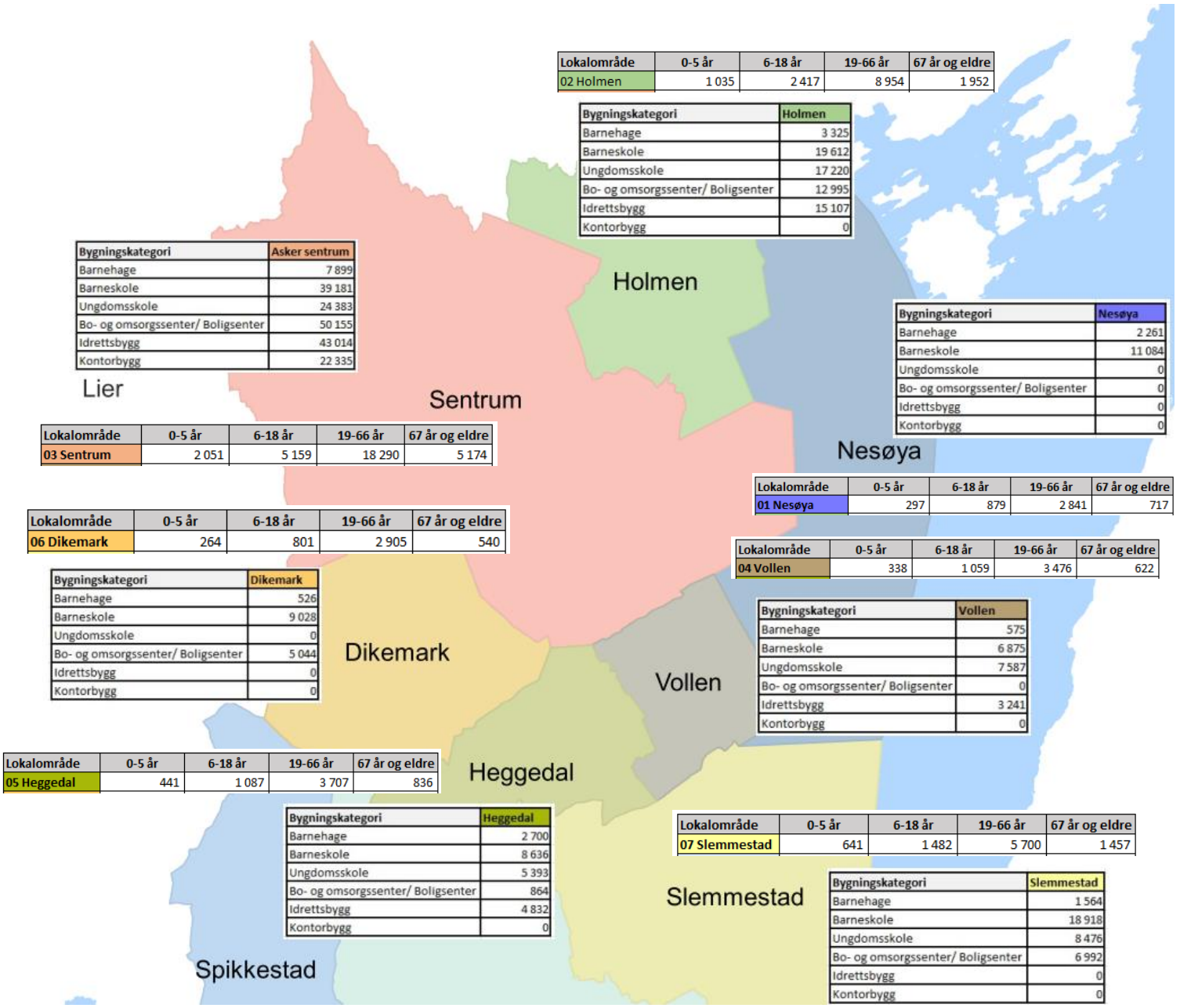
I kartene under vises kommunens eiendommer og bygg. I dette ligger også kommunens heleide aksjeselskap med flere stiftelser. Lokalområder og lokalsenter definert i kommuneplanens samfunnsdel er markert.

Figur 5 Oversikt over kommunale eiendommer og bygg i Asker kommune

Kartene nedenfor gir en oversikt over inndeling av Asker kommune i 11 lokalområder. For hvert lokalområde vises areal for hver av de seks største bygningskategoriene og befolkningsdata fordelt på fire grupper.

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
02 Holmen	1 035	2 417	8 954	1 952

Bygningskategori	Holmen
Barnehage	3 325
Barneskole	19 612
Ungdomsskole	17 220
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	12 995
Idrettsbygg	15 107
Kontorbygg	0

Bygningskategori	Asker sentrum
Barnehage	7 899
Barneskole	39 181
Ungdomsskole	24 383
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	50 155
Idrettsbygg	43 014
Kontorbygg	22 335

Bygningskategori	Nesøya
Barnehage	2 261
Barneskole	11 084
Ungdomsskole	0
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	0
Idrettsbygg	0
Kontorbygg	0

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
03 Sentrum	2 051	5 159	18 290	5 174

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
01 Nesøya	297	879	2 841	717

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
06 Dikemark	264	801	2 905	540

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
04 Vollen	338	1 059	3 476	622

Bygningskategori	Dikemark
Barnehage	526
Barneskole	9 028
Ungdomsskole	0
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	5 044
Idrettsbygg	0
Kontorbygg	0

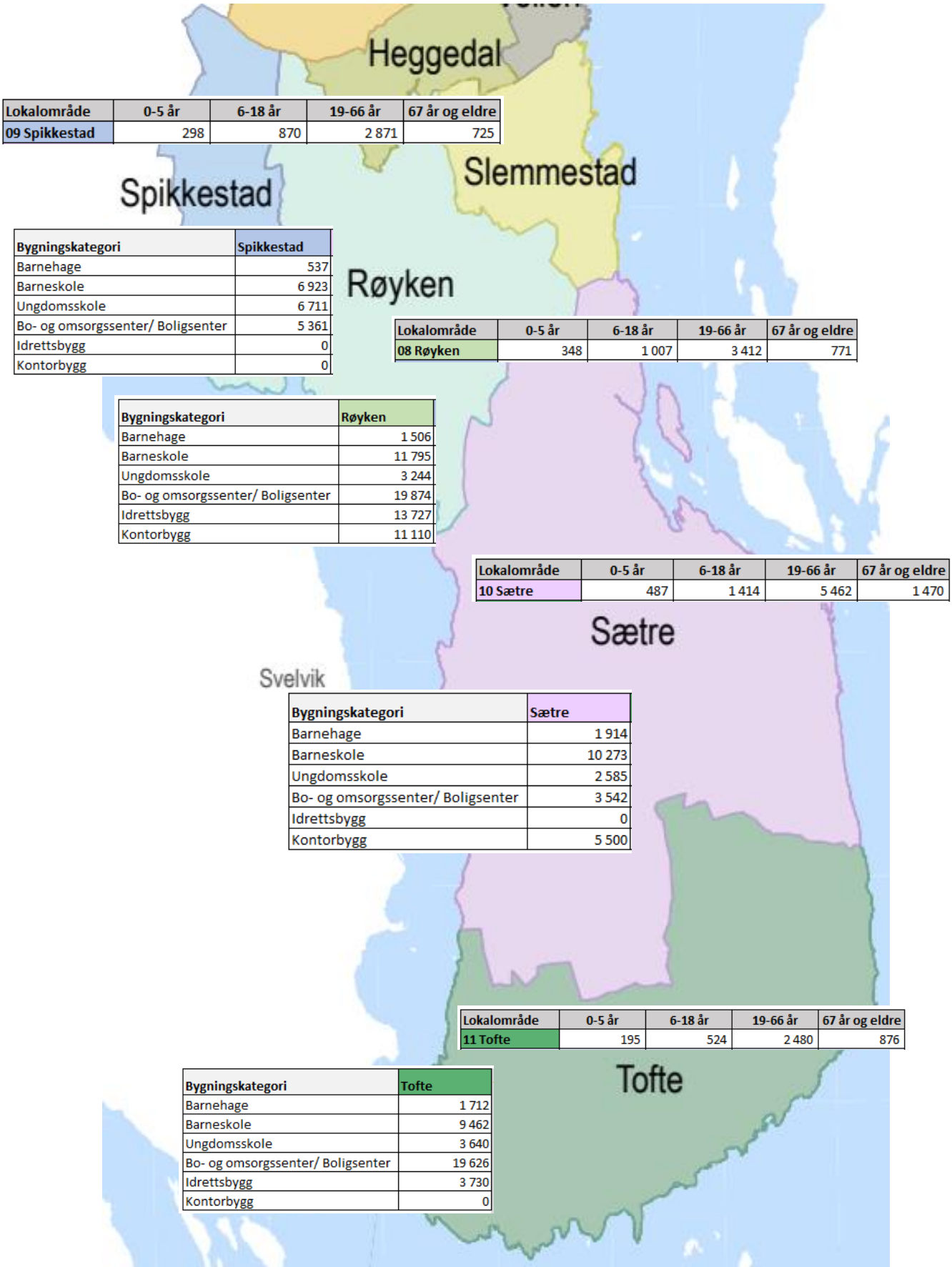
Bygningskategori	Vollen
Barnehage	575
Barneskole	6 875
Ungdomsskole	7 587
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	0
Idrettsbygg	3 241
Kontorbygg	0

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
05 Heggedal	441	1 087	3 707	836

Bygningskategori	Heggedal
Barnehage	2 700
Barneskole	8 636
Ungdomsskole	5 393
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	864
Idrettsbygg	4 832
Kontorbygg	0

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
07 Slemmestad	641	1 482	5 700	1 457

Bygningskategori	Slemmestad
Barnehage	1 564
Barneskole	18 918
Ungdomsskole	8 476
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	6 992
Idrettsbygg	0
Kontorbygg	0

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
09 Spikkestad	298	870	2 871	725

Bygningskategori	Spikkestad
Barnehage	537
Barneskole	6 923
Ungdomsskole	6 711
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	5 361
Idrettsbygg	0
Kontorbygg	0

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
08 Røyken	348	1 007	3 412	771

Bygningskategori	Røyken
Barnehage	1 506
Barneskole	11 795
Ungdomsskole	3 244
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	19 874
Idrettsbygg	13 727
Kontorbygg	11 110

Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
10 Sætre	487	1 414	5 462	1 470

Bygningskategori	Sætre
Barnehage	1 914
Barneskole	10 273
Ungdomsskole	2 585
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	3 542
Idrettsbygg	0
Kontorbygg	5 500

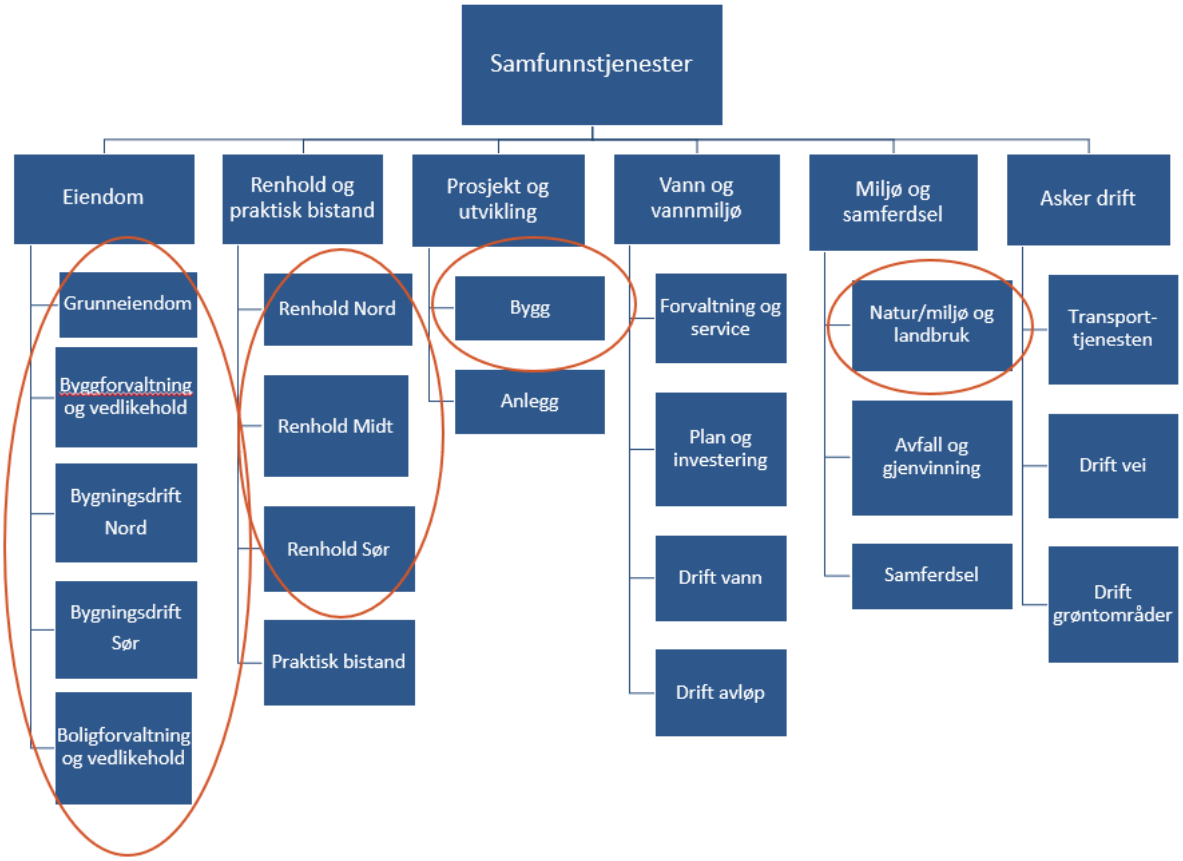
Lokalområde	0-5 år	6-18 år	19-66 år	67 år og eldre
11 Tofte	195	524	2 480	876

Bygningskategori	Tofte
Barnehage	1 712
Barneskole	9 462
Ungdomsskole	3 640
Bo- og omsorgssenter/ Boligsenter	19 626
Idrettsbygg	3 730
Kontorbygg	0

Figur 6 Oversikt over areal for de seks største bygningskategoriene og befolkningsdata fordelt på fire grupper per lokalområde i Asker kommune

3 Organisering og medvirkning

Organisasjonskartet vist under markerer med rød ring de avdelingene som helt eller delvis omfattes av kunnskapsgrunnlagene. Det er ansatte herfra som har medvirket i utarbeidelsen.

Figur 7 Oversikt over virksomheter og avdelinger i Samfunnstjenester i Asker kommune, herunder markert de som inngår i temaplan Eiendom

Det ble tidlig opprettet en arbeidsgruppe med representanter fra Eiendom, Prosjekt og utvikling (PRU) og Miljø og samferdsel (MOS). Det er disse som har vært ansvarlige for de ulike utredningspunktene.

Styringsgruppen består av direktør for Samfunnstjenester, direktør for Samfunnsutvikling, rådgiver Strategi og utredning knyttet til Samfunnstjenester, virksomhetslederne fra hhv Eiendom og PRU og avdelingsleder for hhv Byggforvaltning og vedlikehold i Eiendom og Bygg i PRU.

Temaplan Eiendom vil ha grensesnitt og må ta hensyn til føringer fra flere temaplaner, både vedtatte og de som er under utarbeidelse i Asker kommune.

For å sikre en bred forankring ved utarbeidelse av kunnskapsgrunnlaget er det gjennomført medvirkningsprosesser med representanter for de tverrgående temaene og aktuelle andre temaplaner (vedtatte og planlagte). Videre har vi hatt medvirkning fra Samfunnsplanlegging under tjenesteområdet Samfunnsutvikling.

I videre arbeid med utarbeidelse av innsatsområder og strategier som skal presenteres i temaplanen, vil Utvalg for samfunnstjenester bli forelagt kunnskapsgrunnlaget. Det vil bli avholdt en workshop der målet er å forankre innsatsområdene.

Andre aktuelle råd og utvalg vil bli forelagt utkast til temaplan for informasjon, innspill og forankring.

4 Lover og forskrifter

Det er flere lover og forskrifter en eiendomsvirksomhet må forholde seg til. I tillegg til allmenne krav for bransjen omfattes kommunal virksomhet også av særskilte krav til blant annet offentlighet, offentlige anskaffelser, finansiering og kommunal regnskapsføring, herunder lovene om merverdiavgift og kompensasjon av merverdiavgift. Det påligger enhver ansatt å holde seg oppdatert og tilpasse seg endringer i regelverket. De mest sentrale lover og forskrifter for kommunal eiendomsforvaltning er:

• Lov om offentlige anskaffelser • Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv (Arbeidsmiljøloven) • Forskrift om utforming og innretning av arbeidsplasser og arbeidslokaler (Arbeidsplassforskriften) • Lov om brann og eksplosjonsvern • Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) • Lov om husleieavtaler (Husleieloven) • Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) • Byggeteknisk forskrift (TEK 17) • Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser- (Byggherreforskriften) • Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr • Lov om tilsyn av elektriske anlegg og elektrisk utstyr	• Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) med tilhørende forskrift • Lov om vern mot forurensinger og om avfall (forurensingsloven) • Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) • Kommuneloven • Lov om kulturminner (kulturminneloven) • Likestillings- og diskrimineringsloven (krav til universell utforming i bygg) • Norske Standarder for eiendomsforvaltning (NS) • Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) • Statsstøtteregelverket - EØS

5 Trender, utviklingstrekk og føringer

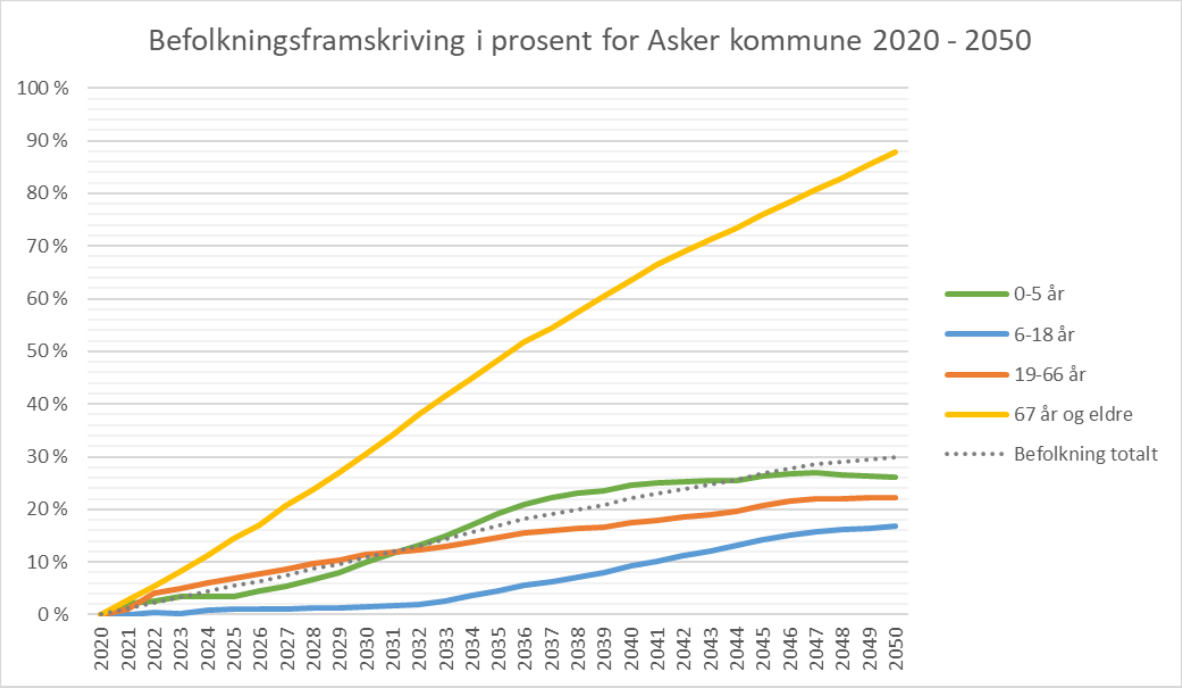
5.1 Trender og utviklingstrekk

De ulike utredningspunktene beskriver trender som har særlig innvirkning for deres område. Her beskrives kort overordnede trender og utviklingstrekk som påvirker temaplan Eiendom:

- Sentralisering (prioriterte vekstområder påvirker bosettingsmønstre og kommunens tjenester)
- Lavere befolkningsvekst (fødselstall går ned, arbeidsinnvandring avtar)
- Befolkningssammensetning endres - større andel eldre (påvirker boligmarkedet)
- Klimaendringer (ekstremvær, flom og tørke)
- Redusere forbruk
- Teknologi i rask endring
- Strammere økonomi

I de nasjonale befolkningsframskrivingene for 2022 er det beskrevet en lavere befolkningsvekst kombinert med en sterkere aldring for befolkningen. Befolkningsveksten er hovedsakelig drevet av positiv nettoinnvandring. Resultatene fra SSBs befolkningsframskriving 2022 for kommunene viser at veksten vil komme i sentrale strøk, mens det blir en sterk aldring i distriktene. Mange unge voksne flytter til sentrale strøk. Kommuneframskrivingenes hovedalternativ viser at befolkningen i Norge vokser med 11 prosent fram til 2050, men denne veksten er ikke jevnt fordelt utover landet.

Det er for Asker kommune laget to alternativer for befolkningsframskrivinger fram til 2050. Den ene skisserer veksten gitt at kommuneplanens arealdel for boligbyggeprogram realiseres. Den anslår en høy boligproduksjon, men pga. usikkerhet framover (renter, strømpriser etc), er det laget en framskriving hvor 80 % av arealdelens boligbyggeprogram realiseres. Med dette alternativet har vi en boligproduksjon som ligner mer på den vi har hatt de siste årene og det er dette alternativet som vises i figuren under.

Figur 8 Befolkningsframskriving i prosent for Asker kommune 2020 - 2050

I Asker kommune vil befolkningsveksten totalt øke med ca. 30 % fra 2020 – 2050. Aldergruppen 67 år og eldre anslås å øke med i underkant av 90 % i samme periode.

Den globale oppvarmingen har alvorlige og irreversible konsekvenser både for naturen, mennesker og samfunn over hele verden. Både for mennesker og miljø forventes store forandringer fremover. Det er forventet betydelig høyere globale gjennomsnittstemperaturer som vil få konsekvenser blant annet i form av havnivåstigning, endring av klimasoner, endringer av nedbørsmønstre, sterkere eller hyppigere ekstremvær som for eksempel flom, stormer og tørke. Dette gir utfordringer som usikkerhet for matforsyning, tilgang til vann, tap av levebrød og skader på infrastruktur.

Byggenæringen hevder at 80 % av bygningsmassen vi har i Norge i dag, vil vi også ha i 2050. Bygg- og anleggsbransjen står for om lag 40 % av avfallsproduksjonen i Norge. Vedlikehold og ombruk av bygninger i stedet for å rive og bygge nytt, betyr reduserte avfallsmengder og som regel også redusert energibruk og ytre forurensning. Det er viktig å forvalte bygg og anlegg ut fra en samlet livsløpsbetraktning omkring miljø- og ressursmessige konsekvenser av ombruk fremfor å bygge nytt.

Kommunens og samfunnets utfordringer med knapphet på ressurser og samfunnets økende forventninger til åpenhet og innovative løsninger gjør at digitalisering settes høyt på dagsorden. Den teknologiske utviklingen går fort og mulighetene for effektivisering og utvidet bruk er stor. Å satse på digitale verktøy er nødvendig for utviklingen og en best mulig ressursbruk. Samtidig må en være bevisst faren for å miste kontrollen og bli avhengig av eksterne leverandører.

Med dagens bakteppe med krigen i Ukraina og fortsatt virkninger etter koronapandemien tegnes det et usikkert bilde av verdensøkonomien. Dette skaper selvfølgelig også uforutsigbarhet for Asker kommune. Med en endring av alderssammensetningen i kommunen framover krever det økt behov for tjenester. Økte priser og lavere skatteinngang vil svekke økonomien. Med bakgrunn i foreslått statsbudsjett for 2023 er kommunedirektøren i Asker kommune nå i ferd med å utarbeide forslag til tiltak for omstilling og effektivisering. Det økonomiske bilde vil svinge over tid, men vil alltid være førende for hvordan kommunens tjenester skal prioriteres.

5.2 Føringer

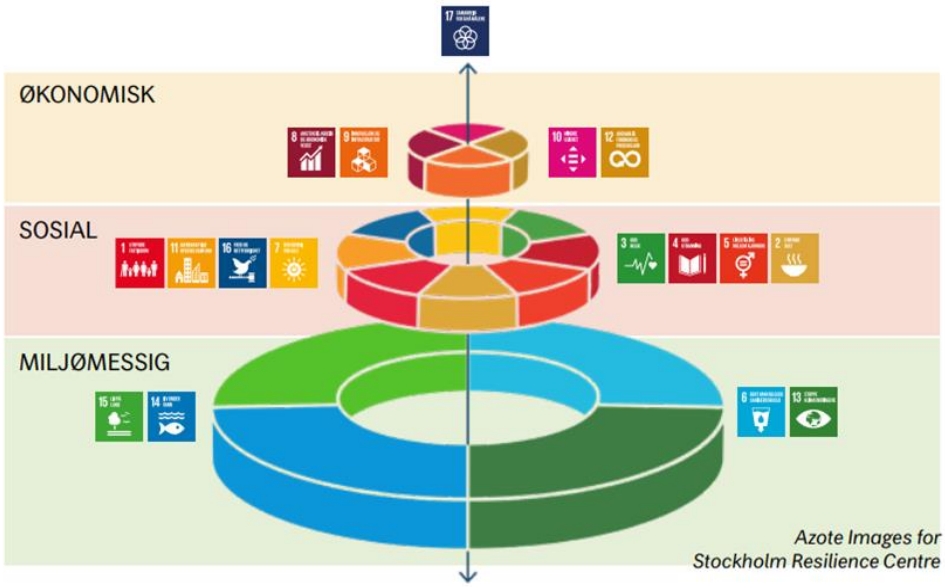
Her beskrives kort overordnede føringer som påvirker temaplan Eiendom.

5.2.1 FN‘s bærekraftsmål

Nasjonale forventinger er implementert i Asker kommune gjennom å basere kommuneplanen på FNs bærekraftsmål. Bærekraftsmålene består av 17 hovedmål, og gjennom politiske prosesser har Asker valgt å løfte fram seks prioriterte mål for videreutviklingen av Askersamfunnet, se figur under. (Kommuneplan samfunnsdel, 2020-2032).

Kommuneplanen er det overordnede og langsiktige styringsdokumentet for Asker kommune, og angår alle som bor og jobber i kommunen. Kommuneplanen er delt i en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen viser hvordan vi skal utvikle tjenestene, legge til rette for samfunnsutvikling og løse oppgavene. Planen tar stilling til langsiktige utfordringer, fastsetter mål og strategier for kommunen, og er grunnlag for sektorenes planer og virksomhet. (Kommuneplan samfunnsdel, 2020-2032).

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge for fremtidige generasjoners behov. Kommuneplanens samfunnsdel er basert på FNs bærekraftsmål og de tre dimensjoner i bærekraftig utvikling; økonomisk, sosial og miljømessig. Samspillet mellom disse dimensjonene er avgjørende for om hvorvidt utviklingen kan anses som bærekraftig.

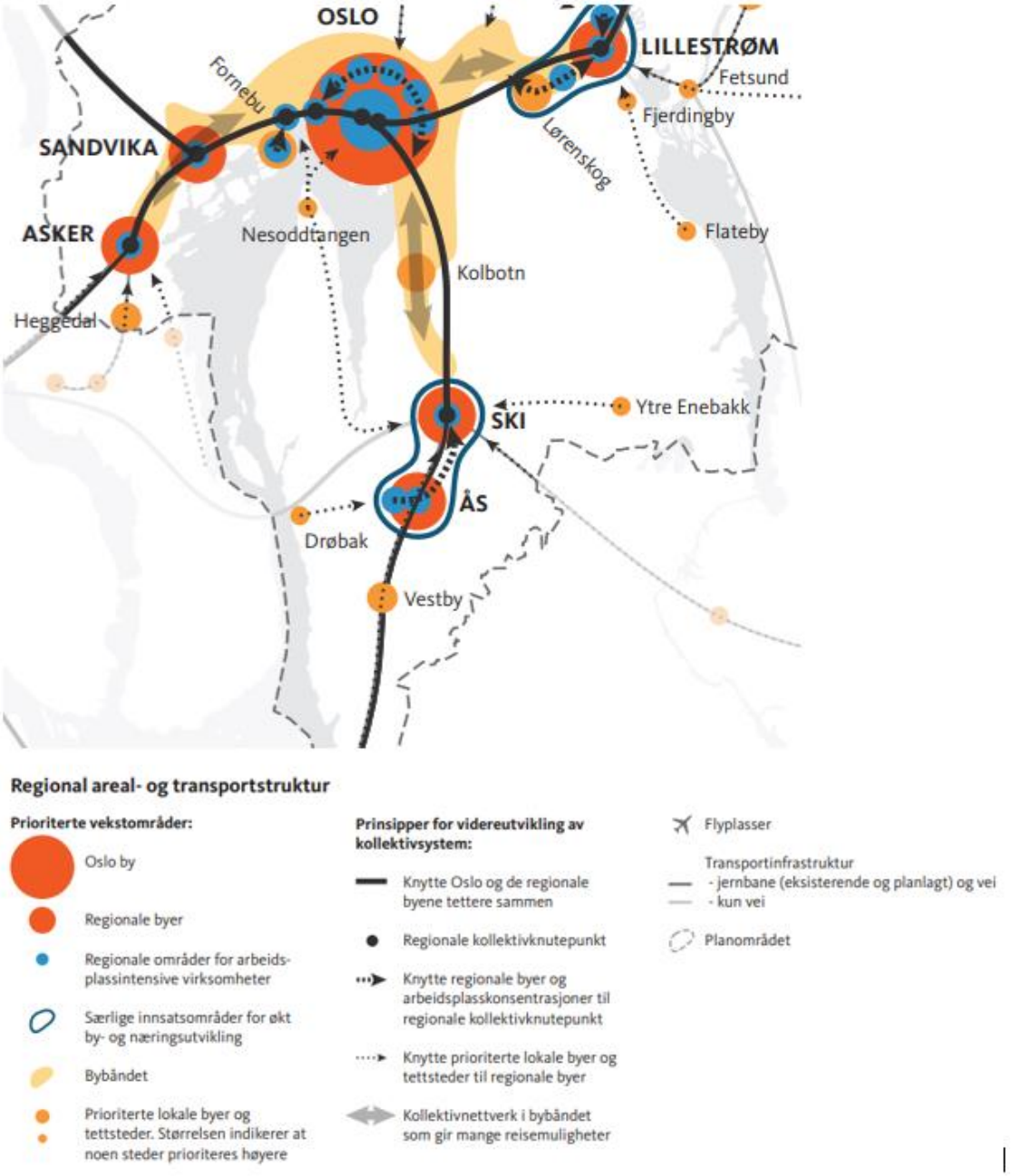

Figur 9 FN´s bærekraftsmål og Asker kommunes utvalgte bærekraftsmål

Seks bærekraftsmål er valgt ut som mest vesentlige for Asker, og disse danner utgangspunkt for satsingsområdene i kommuneplanen.

5.2.2 Strategi for stedsutvikling

De regionale planene for areal og transport i Oslo og Akershus utgjør en felles plattform for fylket når det gjelder å samordne løsninger knyttet til regionen med tanke på å møte utfordringer knyttet til klima, befolkningsvekst og arealbruk i fylket. Det vektlegges en sterkere konsentrasjon av bolig og arbeidsplasser til noen prioriterte vekstområder og en tilsvarende klar begrensning på spredt vekst utenfor disse områdene. Prioriterte vekstområder er Oslo by, de regionale byene i Akershus, bybåndet som strekker seg fra Oslo by til Asker, Ski og Lillestrøm/Kjeller, og prioriterte lokale byer og tettsteder i Akershus.

Figur 10 Regional areal- og transportstruktur, Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus 2015-2030

I kommuneplanens samfunnsdel deles tettstedene i tre nivåer; kommunesenter, lokalsenter og nærsenter. Det fremkommer videre at:

«Videre vekst skal primært legges i gangavstand til tettstedene. Dette for å redusere behovet for bilkjøring, og for å styrke det enkelte tettsted som servicesenter, helsefremmende møteplass og handelssted».

Figur 11 Senterstruktur og prioriterte vekstområder iht. kommuneplanens samfunnsdel, 2020-2032

Kommunens største tettsted og knutepunkt er Asker sentrum som også er definert som kommunesenter i Asker kommunes senterstruktur. Prioriterte vekstområder vises i gult i kartet over.

Stedsutvikling i handlingsdelen i kommuneplanens samfunnsdel bygger på nasjonale og regionale føringer:

- Utviklingen av Asker skal baseres på prinsippene for samordnet areal- og transportplanlegging, med vekt på en knutepunktutvikling rundt eksisterende kollektive transporttilbud. I den nordre del av kommunen gjelder prinsippet om nullvekst i personbiltrafikken. I den sørlige del av kommunen er kollektivtilbudet ikke

tilstrekkelig utbygd til å innføre et slikt prinsipp om nullvekst.

- Utviklingen av Asker skal baseres på senterstrukturen vist i kartet over.
- Utviklingen av Asker skal sikre et bredt bolig- og arbeidsplasstilbud, basert på kommunens behov og fortrinn.
- Utviklingen av Asker skal tilpasses kommunens kapasitet på teknisk og sosial infrastruktur, med et særlig fokus på skolekapasitet, vann og avløp, og transportkapasitet.
- Utviklingen av Asker skal sikre kommunens grønne profil og historiske forankring, gjennom ivaretakelse av landskap, naturkvaliteter, sjø og vassdrag, landbruks-, villa- og tettstedslandskap og kulturmiljøer.
- Utviklingen av Asker skal skje med minst mulig risiko for uforutsette hendelser og fare.

Kommuneplanens arealdel fastsetter hvordan arealene i kommunen skal brukes og er under utarbeidelse. Inntil den er vedtatt gjelder arealdelen for tidligere Asker, Røyken og Hurum. Samfunnsdelen ble vedtatt 2020 og gjelder til 2032.

5.2.3 Klimagassutslipp fra materialer, energi, byggeavfall og anleggsfase

Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til at den globale oppvarmingen holdes nede. Det er lovfestet (klimaloven) at landet skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Gjennom å ha fokus på FNs bærekraftsmål nr. 13 – Stoppe klimaendringene, har Asker kommune i kommuneplanens knyttet seg til følgende hovedmål og delmål:

- Askersamfunnet handler umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.
    - Askersamfunnet motvirker, reduserer og tilpasser seg konsekvensene av klimaendringer.
    - Askersamfunnet er i front for lavutslippssamfunnet i tråd med internasjonale og nasjonale klimaforpliktelser og regionale ambisjoner.

Klimafotavtrykket må reduseres både gjennom direkte utslipp (direkte utslipp er de som fysisk finner sted innenfor et geografisk område) og indirekte utslipp (indirekte utslipp omfatter utslipp forbundet med varer og tjenester som importeres til det geografiske området).
Temaplan Handling mot klimaendringene gir viktige føringer for hvordan målene kan nås. Sak Teknisk utredning – erfaringer med ulike krav til miljø og klima i formålsbygg (F-sak 0216/21) peker også på at de erfaringene kommunen har opparbeidet seg med ulike krav til klima og miljø i formålsbygg skal legges til grunn ved kost/nyttevurdering ved alle investeringstiltak og oppdatering av enhetlig standard.

Nybygg
Kommunale nybygg skal strekke seg mot å være nullutslippsbygg innen 2030. For å få det til må vi bygge med klimavennlige materialer, lave avfallsmengder og byggene må være energieffektive og produsere lokal fornybar energi.
For å realisere nullutslippsbygg må klimaambisjonene fastsettes så tidlig som mulig i nye byggeprosjekter og innarbeides i rammer og budsjetter. Oppfølging og rapportering av

klimagassutslipp, energibruk, avfallsmengder og byggeplassdrift må gjøres på lik linje med oppfølging av kostnader i prosjektene.

Redusere energiforbruk
NVE har en forventning om at energibruken i Norge kommer til å øke fremover. Statnett har beregnet at elektrisitetsbehovet i Norge vil øke. Effektiv bruk av energi vil bidra til at tilgjengelige ressurser utnyttes på best mulig måte slik at energibehovet ikke blir så stort. Energieffektivisering av bygg kan frigjøre energi og gi bedre kapasitet i strømnettet som kan nyttiggjøres i andre sektorer med høyere utslipp. Slik kan klimagassutslipp reduseres i andre sektorer og politiske mål om elektrifisering lettere oppnås. I tillegg kan energieffektivisering av bygg begrense behovet for utbygging av ny fornybar kraftproduksjon og inngrep i uberørt natur.

Temaplan Handling mot klimaendringene har følgende strategi for å redusere energibruk:

> «Asker kommune skal, gjennom økt fokus på energirehabilitering, økt kompetanse på energioppfølging, og nær-nullenergistandard i nybygg, redusere energibruk i egne bygg og være en pådriver for reduksjon av energibruk i private bygg»

Rehabilitere fremfor å bygge nytt - Effektiv arealutnyttelse
Temaplan Handling mot klimaendringer sier:

> «Selv om klimafotavtrykket blir lavere ved bruk av klimavennlig materialer er de mest klimavennlige kvadratmeterne de som ikke bygges. For å nå klimamålene må det derfor rives mindre og bygges mindre nytt, og rehabilitering bør vurderes som mulig løsning i prosjektene. Det er viktig å ta vare på og utvikle eksisterende bygg og infrastruktur. Disse må fremover behandles som materialbanker, som forvaltes og vedlikeholdes godt, slik at materialene får lang levetid og utvinning av nye materialer begrenses. Ved nybygging blir sirkulære prinsipper viktige. Disse innebærer at konstruksjoner kan demonteres og materialer kan brukes om igjen ved byggets eller anleggets endte levetid. Økt grad av sambruk mellom ulike grupper i formålsbyggene kan også redusere det totale behovet for ny bygningsmasse i kommunen og bidra til å redusere klimagassutslippene.»

5.2.4 Sambruk og meråpne bygg

Temaplan medborgerskap 2021-2033 har vedtatt et innsatsområde for utvikling av møteplasser i nærmiljøet. Det beskrives et utfordringsbilde med ensomhet blant både ungdom og eldre og savn av egnede møteplasser. Dagens møteplasser er ikke skreddersydd for de ulike alders- og interessegruppene. Store avstander sør i Asker i kombinasjon med et begrenset kollektivtilbud gir utfordringer. Det pekes også på at Askers befolkning kjører for mye bil, noe som fører til kø, støy og støvforurensing. Ut fra dette bakteppe beskrives dynamiske arenaer. Her kommer aktørene sammen, løser oppgaver, engasjerer seg i lokalsamfunnet, gir og mottar tjenester, utvikler prosjekter, er sosiale, eller gjør ting på egenhånd i et åpnet fellesskap. En dynamisk arena krever samarbeid og engasjement fra kommunen, innbyggere, lag og foreninger og næringslivet. Kommunens rolle er blant annet å tilrettelegge med lokaler. Temaplan medborgerskap har vedtatt følgende strategi som også får konsekvens for Eiendom:

> «Åpne opp flere lokaler og lage enkelt tilgjengelige fysiske og digitale møteplasser for ulike interesse- og aldersgrupper. Vi skal også skape rom for læring og innovasjoner, og legge til rette for økt deltakelse og mestring.»

6 Dagens status

Med bakgrunn i de underliggende utredningspunktene presenteres her en sammenfattet oppsummering av dagens status sortert på hovedaktiviteter.

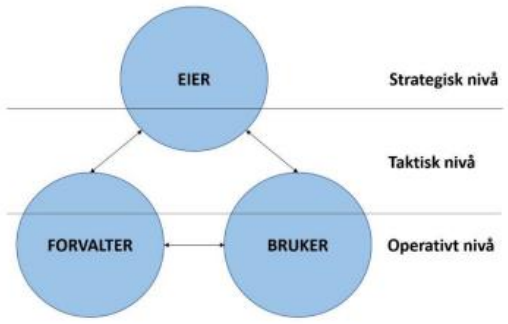
6.1 Forvaltning, drift og vedlikehold

I NOU2004:22 «Velholdte bygninger gir mer til alle» er det listet opp ti kriterier for god kommunal eiendomsforvaltning. Flere av kriteriene blir omtalt og diskutert i dette dokumentet.

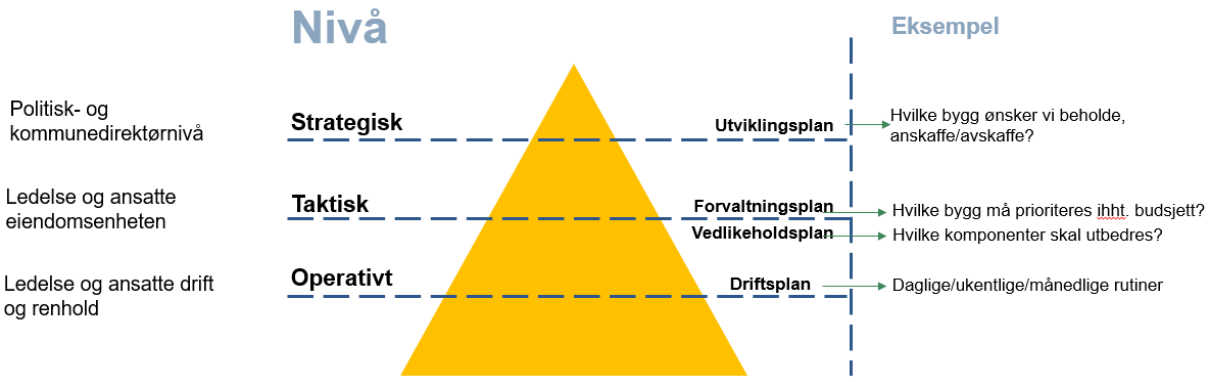
Kriterier for god eiendomsforvaltning:

1. Det foreligger overordnede politisk bestemte mål for eiendomsforvaltningen
2. Det foreligger et rasjonelt system for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen
3. Generelle delkriterier:
   - 3.1. Tilfredsstille prioriterte brukerbehov
   - 3.2. Effektiv arealutnyttelse
   - 3.3. Godt, verdibevarende vedlikehold
   - 3.4. Kostnadseffektiv eiendomsforvaltning
   - 3.5. Målrettet utvikling av eiendommens kvaliteter
   - 3.6. Hensiktsmessig organisering av eiendomsforvaltningen
   - 3.7. Riktige økonomiske rammebetingelser tilpasset eiendomsforvaltningens langsiktige karakter
4. Lovpålagte krav overfor eier og bruker blir ivaretatt

Iht. NOU2004:22 sorteres eiendomsforvaltningens funksjoner i et overordnet strategisk nivå, et administrativt eller taktisk nivå og et praktisk operativt nivå. Denne inndelingen er hensiktsmessig for å avklare rollene som eier, forvalter og bruker.

Figur 12 Roller og nivåer i eiendomsforvaltningen (NOU2004:22)

Figur 13 Tre nivåer for organisering av eiendomsforvaltningen (modell fra Multiconsult)

Det øverste strategiske nivået består av eierskap og eiendomsutvikling. På dette nivået ligger porteføljestyring og her tas de strategiske valgene for organisasjonen. Det taktiske nivået håndterer styring og kontroll og består av eiendomsforvaltere. Her ligger arbeid som arealutnyttelse, benchmarking mot andre og planarbeider (forvaltnings- og vedlikeholdsplan). På det operative nivået settes planene ut i produksjon.

6.1.1 Forvaltning

En forvalter har ansvar for planlegging og gjennomføring av vedlikehold og mindre utviklingstiltak. Forvaltningsoppgaver består også av tilstandskartlegging, oppfølging av rammeavtaler, følge opp forsikring, gårdsregnskap, inngåelse av serviceavtaler og adgangskontroller mm. Forvalterne følger opp budsjetter og sørger for rapportering av status både administrativt og i politiske saker. Per i dag (2022) forvalter Eiendom en bygningsmasse på i overkant av 700.000 m^2, herunder i underkant av 50.000 m^2 innleide arealer. Porteføljen er i hovedsak delt inn ut fra geografisk inndeling, dog er det noen forvaltere som har et større innslag av portefølje ut fra type bygg. Asker kommune leier inn arealer for ca. kr 100 mill i året og leier ut for ca. kr 80 mill i året.

Eiendom har ansvaret for å framskaffe nødvendige lokaler til de ulike tjenesteområdene.

Kommunen disponerer over 1300 boliger. Av dette er ca 108 innleid, i hovedsak fra Røyken boligstiftelse og Thongård AS. Høsten 2022 er det ca 40 boliger som har stått tomme i lengre perioder. Årlig leieinntekt for utleide boliger utgjør ca. kr 120 mill i året.

Kommunen har forvaltningsansvar for rundt 1.420.000 m^2 uteareal knyttet til kommunale bygg. Forvalterrollen for uteområdene er i stor grad lik som for byggene med unntak av for eksempel gårdsregnskap, adgangskontroller, serviceavtaler og forsikring. I 2020 med sammenslåing til en stor kommune ble forvaltningsansvaret for uteområdene overført fra virksomhet Eiendom til virksomhet Miljø og Samferdsel. I Miljø og Samferdsel er det et bredt fagmiljø som forvalter alle kommunale uteområder fra veiareal til skogsdrift.

Universell utforming skal være førende for å kunne skape et samfunn der alle kan delta. For eksisterende bygg følger det regelverket som var gjeldende da bygget ble oppført. Ved større søknadspliktige tiltak utløses som regel kravene gitt i dagens byggstandard. Det er dog mulighet for å søke dispensasjon. Ca halvparten av bygningsmassen i Asker kommune er bygget etter år 2000 og har vært underlagt de siste års krav. Tilgjengelighet er dermed stort sett godt ivaretatt i disse byggene.

Årlig blir det bevilget kr 2 millioner øremerket til investeringer knyttet til universell utforming av bygg. Eiendom utfører også tiltak som ikke klassifiseres som investering og derigjennom dekkes av årlig bevilgning i driftsregnskapet. Eiendom har gjennom årene tilrettelagt når det har oppstått et behov.

For uteområdene til byggene er det ingen øremerkede midler til utbedring eller tilrettelegging av universell utforming. Det utføres kun utbedringer ved innmeldt og oppstått behov.

6.1.2 Drift

Driftsavdelingene i Eiendom har ansvar for daglig tilsyn med byggene og gjennomføring av internkontroll. Hver byggdrifter har ansvar for mellom 17.000 og 20.000 m2. Drift utfører også bestillinger og oppfølgning av mindre reparasjoner. Bygg blir stadig utstyrt med flere integrerte og mer avanserte tekniske anlegg. Dette krever økt kompetanse av byggdrifterne som også skal betjene disse i tillegg til tradisjonell bygningsdrift.

Før kommunesammenslåing har de tre tidligere kommunene jobbet aktivt med energieffektivisering av kommunale bygg. Felles for de tre kommunene har vært å redusere kjøpt energibruk. Virksomhet Eiendom har styrket kompetansen innen energi og viderefører det planmessige energiarbeidet. Det skal iverksettes kartlegging av kommunens bygningsmasse for å avdekke lønnsomme energi- og miljøtiltak for å redusere energibruk- og kostnader. Ut fra allerede kjente behov er det iverksatt gjennomføring av enkelte energibesparende tiltak. Det er også kartlagt oppvarmingsløsninger på 225 av de viktigste formålsbyggene. Denne viser at 60 prosent har panelovner som primærvarmekilde mens resterende 40 prosent har vannbåren oppvarming. Per i dag har seks av de nyere byggene solcelleanlegg.

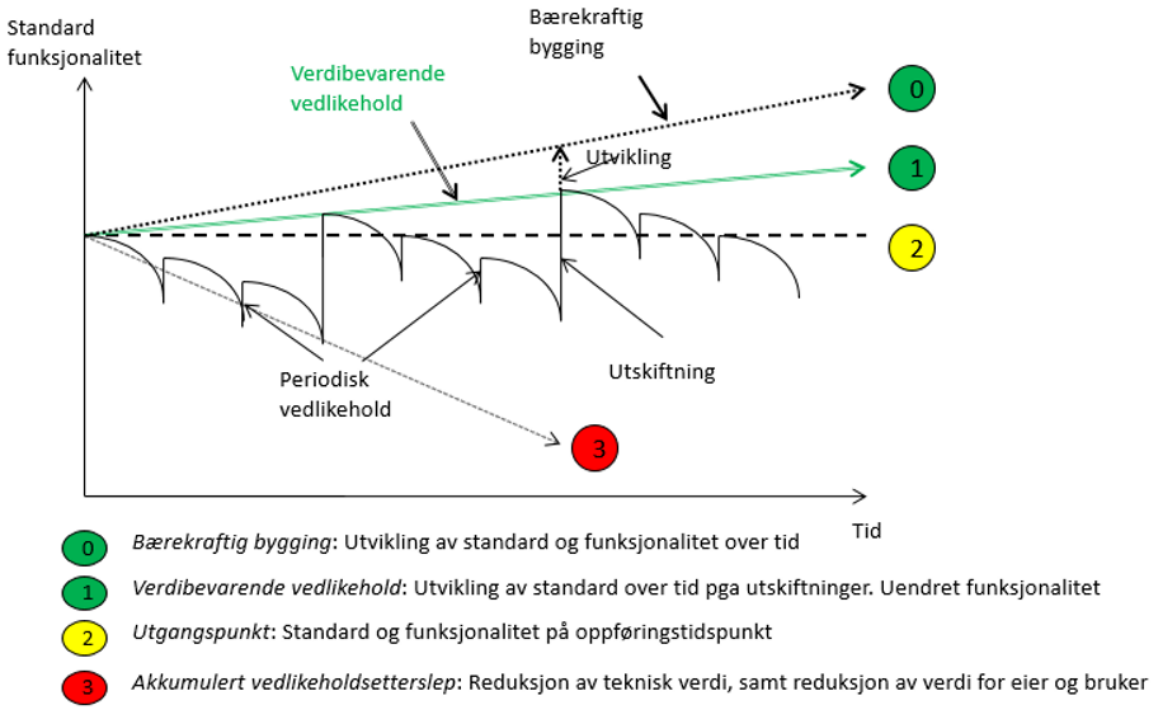
Eiendom anskaffet i 2. kvartal 2021 et energioppfølgingssystem fra en ekstern aktør for å samle alle bygg i et felles system. Det gjenstår et større arbeid for å kunne oppnå energiriktig drift av alle kommunens anlegg.

Renhold utføres i egen regi og ved innkjøp fra private renholdsvirksomheter fordelt ca 50% på hver. Renholdsleveransen består av regelmessig renhold i eksisterende lokaler og utføres etter NS Insta 800 som er en internordisk standard som beskriver ønskelig kvalitet rett etter renhold. Nye behov må meldes inn i forkant av nybygg eller innleie av lokaler.

6.1.3 Vedlikehold

Med verdibevarende vedlikehold mener vi at byggene kontinuerlig oppgraderes til dagens standard, altså at byggets standard øker over tid i takt med utviklingen og kravene vi som samfunn stiller til nye bygg.

I figuren under er ulike vedlikeholdsstrategier skissert fra nivå 0 til 3. En grønn strategi på nivå 1 vil være verdibevarende vedlikehold. En gul strategi vil ivareta kravene til bygget slik de var da det ble bygget, mens en rød strategi vil forkorte levetiden på bygget og gi et akkumulert vedlikeholdsetterslep.

Figur 14 Verdibevarende vedlikehold – prinsippskisse (kilde: S.Bjørberg, Multiconsult)

Handlingsregel for verdibevarende vedlikehold

Fra HP 2022-2025 ble det innført en ny handlingsregel for verdibevarende vedlikehold budsjettert til 127 kroner per m2 i 2022 og økende til 137 kroner per m2 i 2025. Dette gjelder kun utvalgte formålsbygg iht KOSTRA som utgjør i underkant av 70 % av eid bygningsmasse.

Ved overtakelse av nybygg overføres nytt budsjett til Eiendom beregnet ut fra 1 % av investeringskostnaden. Ved store rehabiliteringsprosjekter overføres 0,5 %. Dette skal dekke FDV[1] med unntak av kostnader til energi og kommunale avgifter. Sistnevnte kostnadsbehov må søkes om separat. Deler av tildelt FDV-budsjett blir øremerket vedlikehold for de utvalgte formålsbyggene. For bygg kommunen overtar eller kjøper, er det egen budsjettprosess for midler til FDV.

Det foreligger ingen handlingsregel for verdibevarende vedlikehold som gjelder for hele bygningsporteføljen til Asker kommune.

Kartlegging av tilstand, oppgraderingsbehov og levedyktighet

For å drive verdibevarende vedlikehold er det nødvendig å ha en oppdatert oversikt over bygningsmassens tekniske tilstand, både for å vite hvor stor innsats som skal legges inn for å heve porteføljens tilstand og som underlag for å prioritere tiltak på bygg opp mot hverandre.

Per i dag bruker Eiendom FDVU[2]-systemet LYDIA, for planlegging av vedlikeholdstiltak. Alle vedlikeholdstiltak legges inn med tilstandsgrad (TG), konsekvensgrad (KG) og konsekvenskategori iht. NS 3424 «Tilstandsanalyse av byggverk». Tiltak prioriteres ut fra en samlet vurdering av TG, KG og konsekvenskategori (sikkerhet, helse/miljø, økonomi

[1] Forvaltning, Drift, Vedlikehold
[2] Utvikling

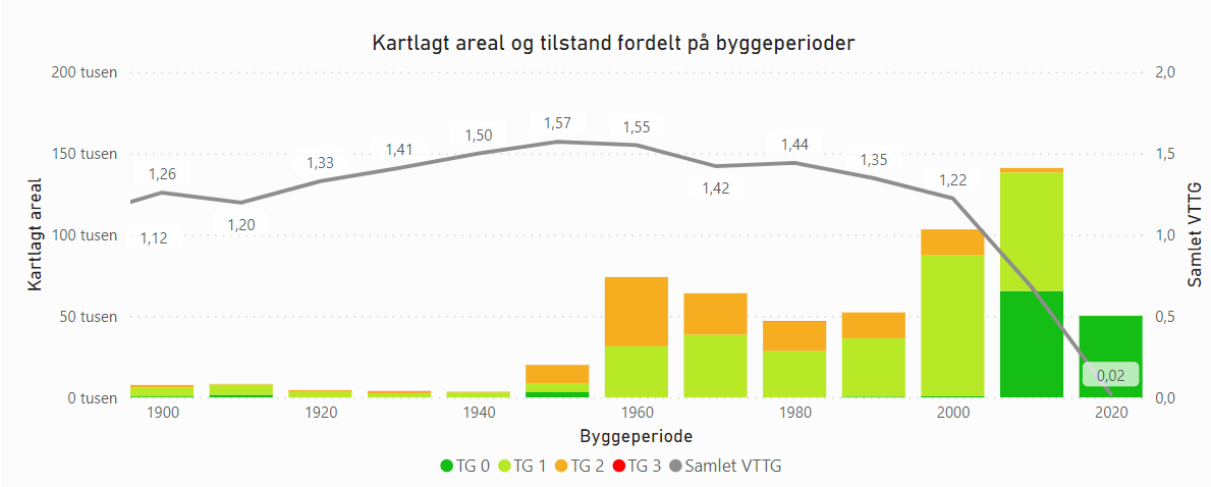
eller estetikk). I vedlikeholdsbudsjettet hvert år tas det også høyde for at ikke-planlagte behov vil oppstå. Asker kommune har per i dag ikke et tilsvarende FDV-system for uteområdene. Kommunen har et verktøy for å behandle behov fra innbyggere og brukere og et annet som viser kart hvor ulike driftsoppgaver er vist (f.eks. gressarealer, trær og lekeapparater).

Ved hjelp av verktøyet multiMap, utviklet av Multiconsult, er det våren og sommeren 2022 gjennomført en overordnet bygningsteknisk kartlegging av kommunens eksisterende bygningsmasse og uteområder knyttet til bygg. Teknisk tilstand er kartlagt for alle eide bygg med unntak av mindre garasjer, boder og uthus, totalt 367 bygg, ca. 594.000 m2 fordelt på 199 lokasjoner. Bygg vi eier, men som vi ikke har forvalteransvar for (eks. Asker museum) er ikke kartlagt. For kommunale boliger pågår kartlegging med samme verktøy høsten 2022.

På bakgrunn av den tekniske tilstandskartleggingen er det estimert et teknisk oppgraderingsbehov. I tillegg er det kartlagt tilpasningsdyktighet og funksjonell egnethet, som sammen sier noe om hvor levedyktig et bygg er.

Teknisk tilstand

Asker kommune har en god samlet vektet teknisk tilstandsgrad på 1,09. Mye av grunnen til denne tilstanden er at halvparten av bygningsmassen er bygget etter år 2000.

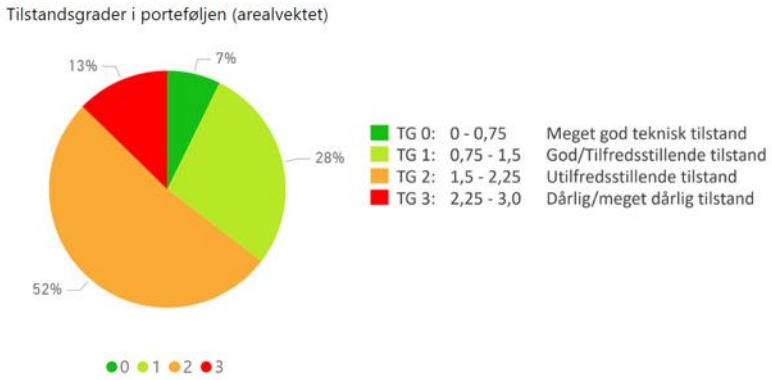

Figur 15 Vektet tilstand for bygningsmassen, fordelt på areal og byggeperiode

For bygg oppført etter 1950, ser man at jo eldre bygningsmassen er, jo større andel av arealet har en vektet tilstandsgrad dårligere enn 1,5 (TG 2).

Det er viktig å påpeke at selv om bygningsporteføljen samlet sett har en god tilstandsgrad er det samtidig et stort oppgraderingsbehov. 23 % av bygningsmassen har utilfredsstillende/dårlig tilstandsgrad. Dette tilsvarer 92 av de 367 kartlagte byggene. Av de seks bygningskategoriene som presenteres mer detaljert i kunnskapsgrunnlag for «*Vedlikehold som gir retning for verdibevaring og nivå på tilstand, herunder differensiering av ulike type bygg*», er det kontorbygningene som har dårligst gjennomsnittlig teknisk tilstand.

Resultatet av den kartlagte tilstanden for uteområdene viser at den gjennomsnittlige tilstanden er 1,6. Hele 65 % av eiendommene kategoriseres med utilfredsstillende/dårlig tilstand. Kartleggingen er utført med utgangspunkt i alle kategorier bygg hvor det utføres kommunalt vedlikehold av uteområdene.

Figur 16 Andel areal per tilstandsgrad (avrundet) for uteområdene

Oppgraderingsbehov

Kostnadsestimatet for teknisk oppgradering gir et bilde for hvor mye som skal til for å heve bygningsmassen og uteområdene opp til et akseptabelt nivå som her er definert som tilstandsgrad 1 (TG 1). Oppgraderingsbehovet beregnes på bakgrunn av komponenter med kartlagt TG 3 og TG 2. Det estimerte oppgraderingsbehovet fra kartleggingen dekker ikke funksjonelle tilpasninger (ombygging) eller arealøkende tiltak (nybygg/tilbygg). Ved utbedring må det tekniske oppgraderingsbehovet sees i sammenheng med det normale/planlagte vedlikeholdet i samme periode. For byggene er det estimert et totalt oppgraderingsbehov på kr 2,2 milliarder de neste ti årene og for uteområdene er oppgraderingsbehovet på kr 0,5 milliarder de neste ti årene.

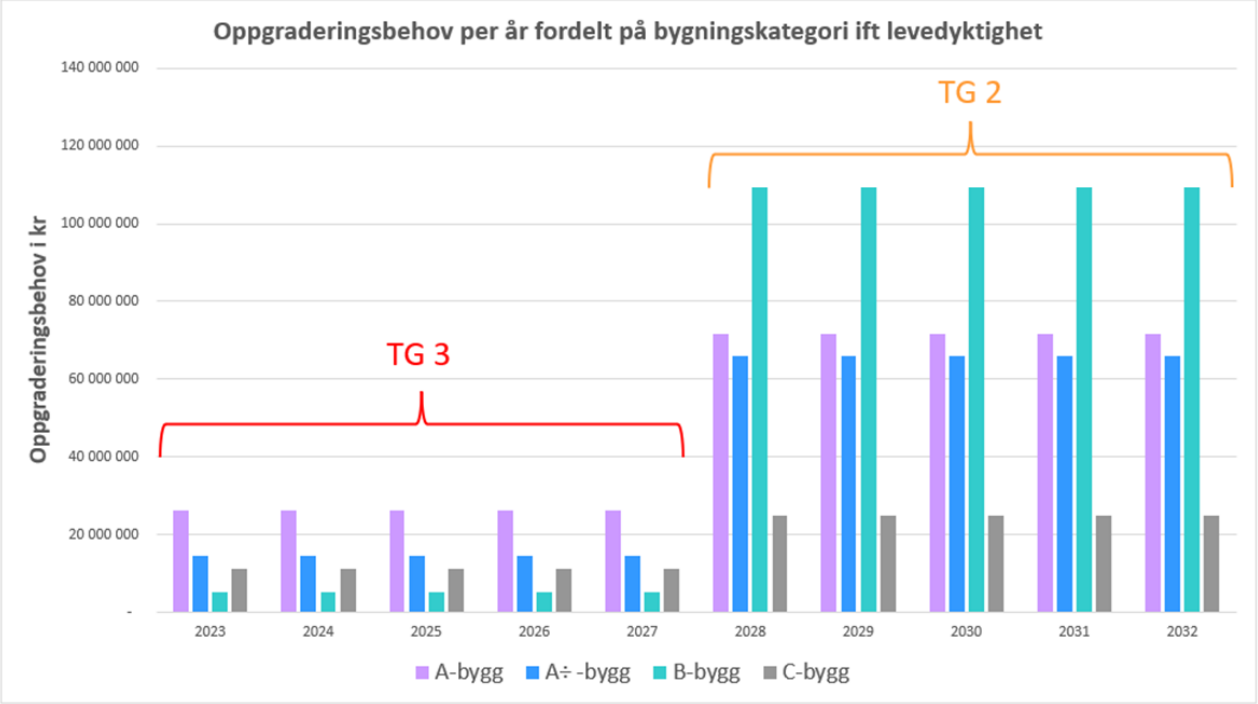
Det er nødvendig å se nærmere på og dele opp det totale oppgraderingsbehovet for bygg som kommer frem i rapporten fra Multiconsult. Ved å hensynta planlagte større investeringer i den kommende 10-års perioden, er det totale oppgraderingsbehovet for bygg på kr 2,1 milliarder. Koordineringspottmidler vil være med å redusere oppgraderingsbehovet.

Av de 367 byggene som er kartlagt med teknisk tilstand, er 207 bygg (73 % av arealet) kartlagt med funksjonell egnethet og tilpasningsdyktighet, som til sammen viser byggets levedyktighet, se klassifisering i figur 18. Bygg som ikke er kartlagt med levedyktighet er blant annet mindre bygg som enebolig og tomannsbolig, samt idrettsbygg, kulturhus, låver og verkstedbygg. Det er mulig å differensiere oppgraderingsbehovet i de fire kategoriene, A, A÷, B og C-bygg. Ved å hensynta planlagte større investeringer i den kommende 10-års perioden, fordeler oppgraderingsbehovet seg som følger, totalt og per år for de to periodene 0-5 år og 6-10 år:

Klassifisering levedyktighet	Bruttoareal [m2]	Oppgraderings-behov 0-5 år [kr]	Oppgraderings-behov 6-10 år [kr]	Oppgraderings-behov per år fra 2022-2027 [kr/år]	Oppgraderings-behov per år fra 2028-2032 [kr/år]
A-bygg	211 100	131 500 000	357 600 000	26 300 000	71 500 000
A÷-bygg	77 700	72 000 000	329 400 000	14 400 000	65 900 000
B-bygg	100 800	26 400 000	547 600 000	5 300 000	109 500 000
C-bygg	45 100	55 800 000	123 800 000	11 200 000	24 800 000
Totalsum	**434 600**	**285 800 000**	**1 358 300 000**	**57 200 000**	**271 700 000**

Figur 17 Estimert oppgraderingsbehov per byggklassifisering ut fra levedyktighet

Figuren på neste side gir en grafisk fremstilling av oversikten over.

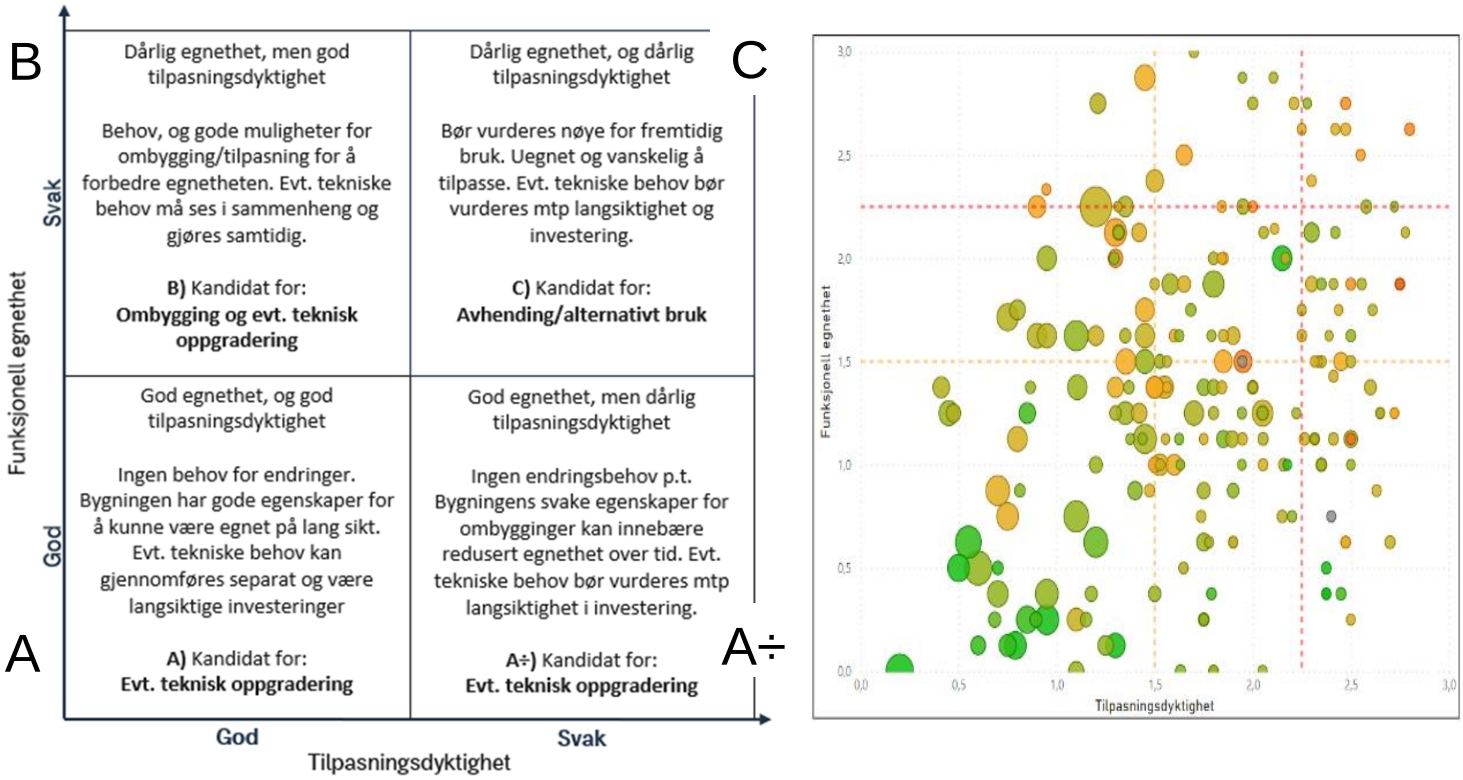
Figur 18 Oppgraderingsbehov per år fordelt på bygningskategori ift levedyktighet

Det er nødvendig å merke seg at den store bygningsmassen som er bygget de siste 10-15 årene ennå ikke gjør seg gjeldende med store oppgraderingsbehov i dagens estimat. Om 10-15 år kan det forventes at store utskiftninger kommer samtidig.

Levedyktighet

Bygningsmassen er et virkemiddel for at organisasjonen skal kunne nå sine mål. Ved å se på funksjonell egnethet og tilpasningsdyktighet i sammenheng får man et underlag for å bedømme byggenes langsiktige levedyktighet. Med funksjonell egnethet menes i hvilken grad ønskede tjenester som helse, skole, administrasjon, kultur osv., kan leveres i de eksisterende lokaler med tilstrekkelig kvalitet og på en ressurseffektiv måte, og med tilfredsstillende forhold for de som oppholder seg i lokalene. I forbindelse med strategiske prioriteringer og utarbeidelse av langsiktige utviklingsplaner for bygningsmassen, er det viktig å ta hensyn til i hvilken grad de eksisterende bygningene har egenskaper som bidrar til eller begrenser mulighetene for funksjonelle tilpasninger. Med bygningsmessig tilpasningsdyktighet menes de muligheter bygningen har til å endre planløsning (fleksibilitet), endre bruk til annen funksjon (generalitet) eller mulighet for utvidelse (elastisitet).

Resultater fra kartlegging av levedyktighet er nyttige i tidligfaser og mulighetsstudier og i arbeidet med strategiske utviklingsplaner. Resultatene kan være grunnlag for kategorisering av bygg i forhold til hvilke tiltak som skal prioriteres. Multiconsult deler levedyktighetsfiguren inn i fire deler i forhold til hvor levedyktige de er. De klassifiserer byggene i A-, B- og C-bygg. Det er mest nyttig å se resultatene på byggnivå.

Figur 19 Levedyktighet sett i sammenheng av funksjonell egnethet og tilpasningsdyktighet. Kilde: Multiconsult Resultat for Asker kommunes kartlagte bygg til høyre.

Se kunnskapsgrunnlagene for «*Vedlikehold som gir retning for verdibevaring og nivå på tilstand, herunder differensiering av ulike type bygg og uteområder*», for flere grafer, tabeller og mer detaljert informasjon.

6.2 Eiendomsbesittelse

6.2.1 Ulike roller og interesser i kommunal eiendom

Asker kommune har eier- og forvaltningsansvar for en sammensatt portefølje av både bebygde og ubebygde eiendommer. Eierskapet skal ivareta ulike behov og verdier som varierer mellom de forskjellige tjenesteområdene. Her kan eksempelvis nevnes følgende roller:

- Asker kommune i eierrollen som herunder forvalter eierskap, strategisk eiendomsutvikling og fast eiendoms rettsforhold (forvalter av eierskapet til fast eiendom – avdeling for grunneiendom).
- Asker kommune i byggherrerollen (prosjektutvikling og prosjektgjennomføring – PRU).
- Asker kommune i forvalterrollen (drift og vedlikehold - Eiendom).
- Asker kommune som eier og forvalter (leiekontrakter næring - avdeling for grunneiendom).
- Asker kommune som forhandler (ivareta eierskap i utbyggingsavtaler, strategisk kjøp og salg – avdeling for grunneiendom).

De kommunale eiendommene skal tilfredsstille ulike former for interesser på tvers av tjenesteområdene, nyttes som et politisk virkemiddel for å oppnå overordnede mål og

strategier og samtidig være en eiendomsressurs når det kommer til strategisk eiendomsutvikling og strategiske kjøp og -salg.

6.2.2 Strategisk eiendomsutvikling av kommunens eiendomsressurs

Strategisk eiendomsutvikling er et begrep som favner bredt og omfatter flere ansvarsområder i kommunen. Først og fremst innebærer det å foreta gode og fremsynte beslutninger til det beste for kommunens tjenestetilbud og samfunnet som helhet.

Utvikling av kommunens eiendommer for å dekke ulike tjenestebehov går som hovedregel foran kommersiell utvikling. Før det foretas kommersiell utvikling er man derfor avhengig av å gjøre interne utredninger for å avklare om hvorvidt alternativ bruk av eiendommen kan være aktuelt. Dette gjøres i dag ved å sende eiendommen ut på høring til aktuelle virksomheter som kan ha interesse av den.

Overordnede rammer for eiendomsutvikling

Asker kommune er hjemmelshaver til ca. 23920 daa., hvorav ca., 400 daa. er mulige utviklingspotensiale. Store deler av kommunens bebygde og ubebygde arealer er avsatt til å ivareta ulike samfunnsfunksjoner. Her kan eksempelvis nevnes kjøreveg (ca. 1225 daa.), offentlig friområder/LNF, offentlig tjenesteyting etc. De mest aktuelle utviklingseiendommene er eiendommer som er avsatt til nærings- og/eller boligformål i gjeldende reguleringsplan eller i kommuneplanens arealdel.

Sak om salg av kommunale eiendommer ble vedtatt av kommunestyret 13.10.2020 sak 2/20. I sakens vedlegg nr. 3 er det listet opp kommunale eiendommer som er avsatt til bolig i kommuneplan og/eller reguleringsplan som kan utvikles med tanke på å fremskaffe salgsobjekter på kort og lang sikt.

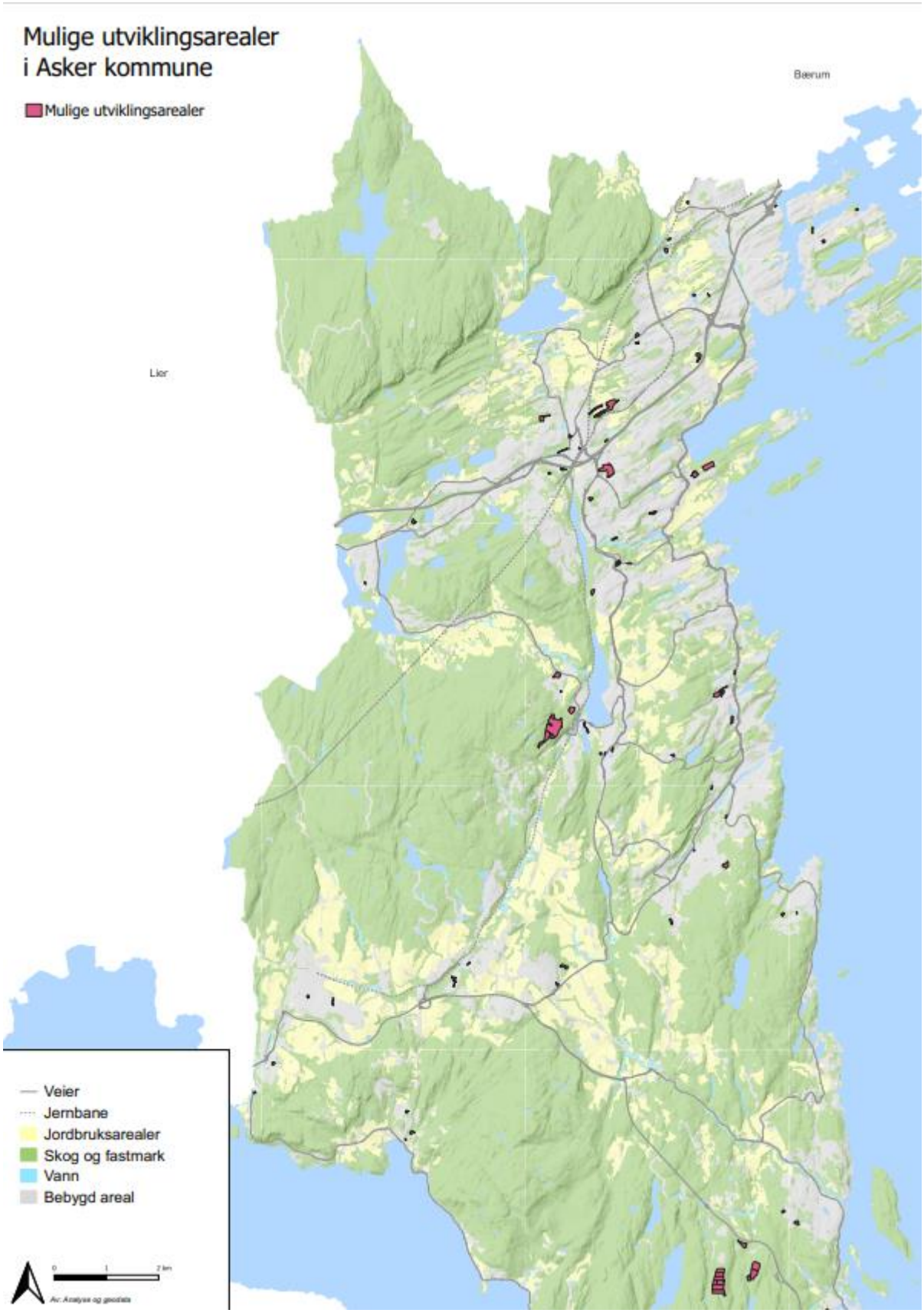
Asker kommune selger ikke prosjekterte bolig- og næringsbygg, og inngår heller ikke samarbeidsprosjekter med andre eiendomsaktører. Dette ansvaret er tillagt Askerhalvøya Eiendom AS.

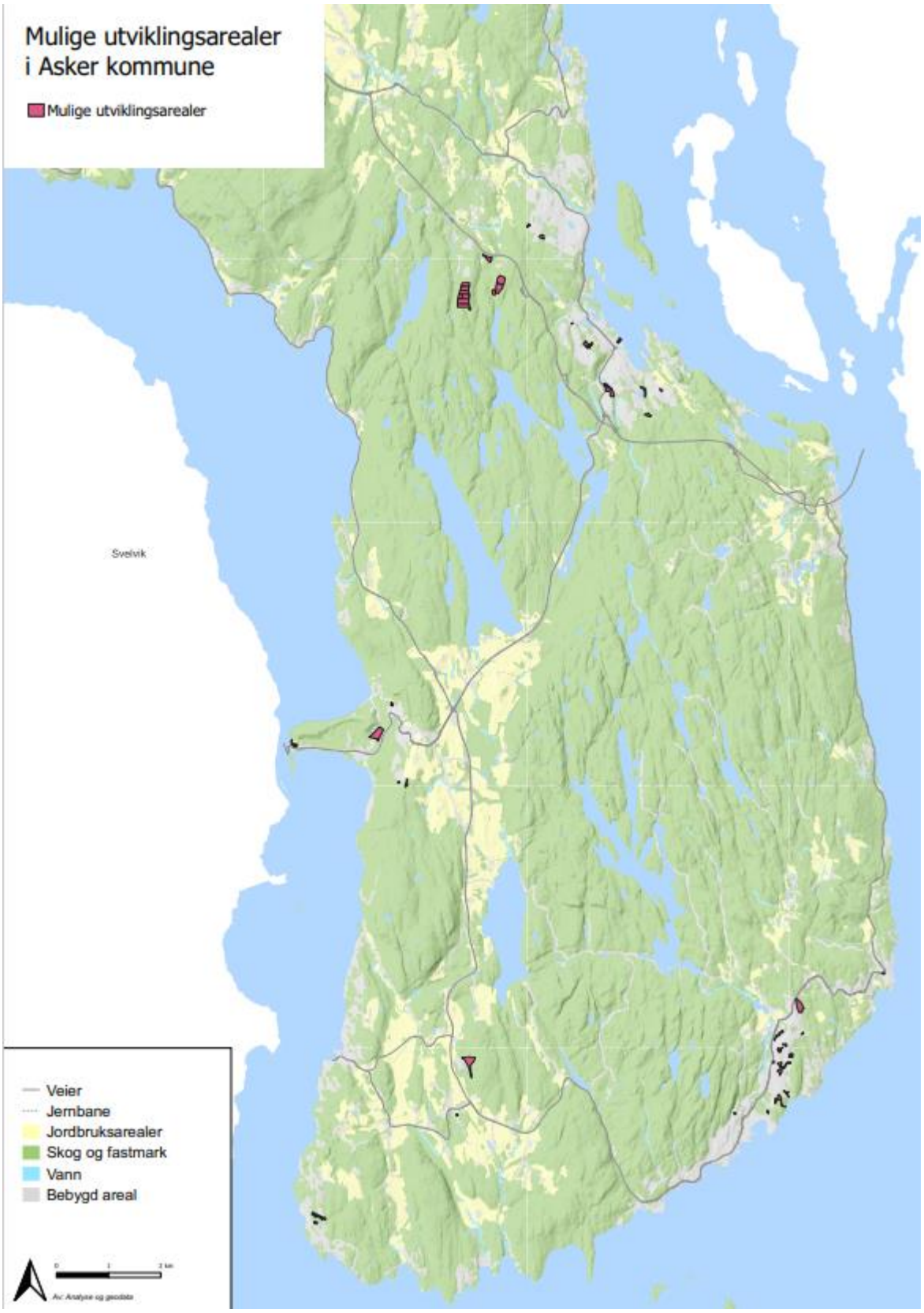
Asker kommune som en privatrettslig part skal delta i utformingen av reguleringsplaner tilpasset kommunale behov og forestå regulering av boligområder som kan utgjøre fremtidige salgsobjekter for å frigjøre kapital som kan dekke fremtidige investeringsbehov.

For at en eiendom skal kunne bli bebygget, må den ligge innenfor et areal som viser en slik avsetning til fremtidig bebyggelse. Rammer for størrelse, antall enheter og utforming av byggeområdet mfl. betingelser er å finne i kommuneplan, reguleringsplan og andre aktuelle planer (rikspolitiske retningslinjer, kommunedelplan, detaljregulering og områderegulering).

Eiendomsstruktur

Viser til kart over kommunale eiendommer i kapittel 2.1. Kommunens eiendomsmasse består av en mengde grunneiendommer i ulik størrelse, fra mindre boligtomter til større utviklingseiendommer. Tomtestrukturen er varierende og de forskjellige eiendommene er av ulik kvalitet og kompleksitet i forhold til topografiske forhold, tilgang på teknisk infrastrukturutforming og evt. begrensende privatrettslige forhold. I kartene nedenfor vises mulige utviklingsarealer, markert rødt. I dette ligger også kommunens heleide aksjeselskap med flere stiftelser.

Mulige utviklingsarealer
i Asker kommune
Mulige utviklingsarealer
Bærum
Lier
Veier
Jernbane
Jordbruksarealer
Skog og fastmark
Vann
Bebygd areal

Figur 20 Mulige utviklingsarealer kommunal grunn i Asker kommune

6.2.3 Strategisk porteføljeforvaltning av kommunens eiendomsressurs

Kommunens eiendomsportefølje er i all hovedsak en bruks- og ikke en investeringsportefølje. Dette innebærer at kommunens eiendomsressurser i et investeringsperspektiv først og fremst er nyttige når de er med på å legge grunnlaget for kommunens tjenesteproduksjon. Eiendommer som det ikke er aktuelt for kommunen å nyttiggjøre seg av til egen bruk blir i dag lagt ut for salg. Gjennom salg av egne eiendommer benytter kommunen seg ved anledninger av klausulerte salgsavtaler for å legge føringer for den fremtidige arealbruken. Dette blir i all hovedsak benyttet ved utbygging av større områder og varierer fra eiendom til eiendom. Typiske hensyn er ofte miljøambisjoner, boligpolitiske forhold og fremskaffelse av kommunale boliger.

6.2.4 Eiendomsutvikling og arealplanlegging

Kommunen som en privatrettslig eiendomsaktør står fritt til å foreta strategisk utvikling av egne eiendommer, herunder strategiske kjøp og salg enten alene eller ved å inngå samarbeid med andre utviklere av fast eiendom. Kommunen har også som en privatrettslig eiendomsaktør mulighet til å styre utviklingen av egne grunneiendommer gjennom klausulerte salgsavtaler.

Dette gjør at kommunen som privatrettslig grunneier kan gå lengre i å styre utviklingen av disse eiendommene enn det kommunens som planmyndighet har anledning til å pålegge private utviklere gjennom plan- og bygningslovens bestemmelser eller som privatrettslig part i forhandlinger om utbyggingsavtaler.

I SINTEF Byggforsk-rapporten «Strategisk porteføljeforvaltning av kommunal eiendom, (2008)» står det følgende:

> *«Kommuner innehar en nøkkelrolle når det gjelder å tilrettelegge for fornyelse og utvikling av områder, dette være enten de ligger i kommunalt eller privat eierskap. Det kan eksempelvis omfatte fornyelse av eksisterende bolig- og forretningsområder, utvikling av tidligere havneområder, fraflyttete industriområder etc. Kommunen kan legge til rette for nærings- og kulturutvikling gjennom strategisk utvikling av offentlige tilbud og plassering av offentlige bygninger, og gjennom samarbeid med private selskaper og lokale organisasjoner.*
>
> *Mange kommuner arbeider aktivt for å bevare og ta i bruk vernede bygninger som er i kommunens eie. Slike bygninger kan ha en viktig rolle i områdeutvikling og kan leies ut til privat virksomhet dersom ikke kommunen selv er aktuell som bruker. Mange kommuner har formulert miljømål, har en "grønn" politikk eller lignende. Dette angår i høy grad kommunal eiendomsutvikling og forvaltning både når det gjelder ren byggeprosess, miljøriktig materialbruk, gjenbruk av materialer, lavenergiløsninger, miljøriktig forvaltning osv.»*

Gjennom å benytte egne eiendommer som et verktøy for å oppnå en ønsket og bærekraftig stedsutvikling har dermed Asker kommune som grunneier en viktig nøkkelrolle i forhold til å bidra til en ønsket utvikling av Asker kommune.

6.2.5 Strategisk kjøp

Asker kommune som en privatrettslig eiendomsaktør gjennomfører en rekke eiendomskjøp i egenregi basert på kommunalt behov. I tillegg utføres det flere eiendomskjøp basert på interne forespørsler. Dette kan dreie seg om erverv av offentlig regulerte friområder, vegareal og andre allmennyttige formål.

6.2.6 Strategisk salg/salgskrav

Gjennom handlingsprogrammet er det vedtatt et årlig salgskrav på 40 MNOK pr. år. For å imøtekomme salgskravet ble det lagt frem politisk sak om salg av kommunale eiendommer. Aktuelle salgsobjekter fulgte saken i vedlegg 1, 2 og 3. Hvorav eiendommene i vedlegg 1 omfattet ferdig regulerte boligtomter, vedlegg 2 omfattet regulerte boligtomter som måtte fradeles og vedlegg 3 omfattet eiendommer som var avsatt til boligformål i kommuneplanen for utvikling på kort og lang sikt.

Kommunestyret behandlet salg av kommunale eiendommer i møte den 13.10.2020, sak 28/20 med følgende vedtak:

1. Eiendommer i vedlegg 1 og 2 legges ut for salg i markedet.
2. Rapport på salg av eiendommene med salgsverdi og forslag til disponering av verdiene, legges frem for formannskapet.
3. Eiendommer listet i vedlegg 3 videreutvikles for å kunne vurderes for fremtidig salg i perioden 2020-2024, samt i et lengre perspektiv.

Eiendommene som lot seg selge i vedlegg 1 er solgt og flere objekter i vedlegg 2 er solgt eller er i prosess med å selges. I tillegg er det flere eiendommer som må gjennomgå fradelingsprosesser forut for salg. Når det gjelder eiendommer i vedlegg 3 er det her noen få pågående salg, men i hovedsak er flere salg herfra lagt på vent i påvente av ny kommuneplan som er antatt vedtatt høsten 2023.

Asker kommune har som hovedregel at det ikke selges eiendommer eller del av eiendommer som er avsatt til friområde/grønnstruktur i gjeldende arealplaner. Det er viktig at slike arealer ikke blir privatisert, men beholdes for å ivareta allmennhetens interesser til lek, rekreasjon, og lys og luft i eksisterende boligområder.

Kommunen som privatrettslig grunneier står fritt til å gjennomføre salg av eiendom på lik linje med andre private eiendomsbesittere. EØS avtalen legger derimot føringer for salg av offentlig eiendom. I henhold til EFTA overvåkingsorgan (ESA) sine retningslinjer skal salg av offentlig eiendom enten skje etter bruk av åpen budrunde etter tilstrekkelig kunngjøring, eller etter en uavhengig vurdering av markedsverdien. Salg av kommunens eiendommer skal skje til markedspris, etter kommunens egne salgsprosedyrer og i tråd med ESA's retningslinjer. I hovedsak skal salg av kommunens eiendommer skje i det åpne marked etter tilstrekkelig annonsering.

Kommunens salgsprosedyre åpner for at direkte salg kan skje. Dette er særlig aktuelt ved salg av næringsfestetomt/innløsning av næringsfestekontrakt. Det er tomtens potensial i henhold til nye planer (områdeplan/reguleringsplan) som skal legges til grunn for beregning av tomteverdi. Det skal innhentes takst fra en kvalifisert, uavhengig ekspert. Kommunen står fritt til å avstå fra et salg dersom anbefalt prisnivå ikke kan oppnås. En eventuell avtale om salg av kommunal eiendom forutsetter godkjennelse av Formannskapet (over 20 MNOK).

6.2.7 Forvaltning av eierskapet

Asker kommune ivaretar sine grunneierinteresser som en privatrettslig eiendomsbesitter. Dette innebærer en praktisk utøvelse av eierskapet, og en utøvende eierrolle i forbindelse med forvaltningen av den. Eierinteresser skal samtidig sikre allmenne interesser på vegne av innbyggerne og felleskapet.

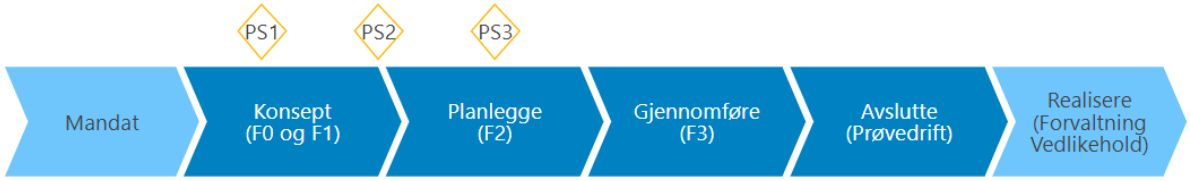
Videre innebærer dette å bli involvert i pågående planprosesser og byggesaker som ved å motta planinitiativ og oppmålingsforretninger/nabovarsler for uttalelse. I tillegg arbeidsoppgaver som arbeid med tinglysningsoppgaver (hjemmelsdokumenter, rettigheter og forpliktelser mfl..) jordskiftesaker, grunnrettsavtaler, behandling av nabotvister. Rydde opp i uklare eierforhold og usikre grenser.

Eierskapet innebærer et bindeledd mellom øvrig forvaltning i kommunen.

6.3 Fra tidligfase til prosjekt

Det er etablert gode prosesser for investeringsprosjekt for bygg i kvalitetssystemet i Simpli som omfatter hvordan vi gjennomfører mulighetsstudier.

Et investeringsprosjekt følger denne prosessen.

Konseptfasen består av:

- Behovsavklaring eller konseptvalg (denne del-prosessen er under utvikling)
- Innspill til Handlingsprogrammet
- Mulighetsstudie
- Programfase

Det er definert 3 tidspunkt der prosjektet skal presenteres for politisk beslutning:

- PS1: Innspill til Handlingsprogram skal presenteres som en politisk sak før investeringsprosjektet legges inn i handlingsprogrammet (HP).
- PS2: Resultater fra mulighetsstudiet og programfasen skal presenteres politisk nivå for beslutning om prosjektet skal gjennomføres.
- PS3: Dersom antatt entreprisekost (inkl. mva) overstiger 20 millioner NOK skal det som hovedregel fremmes sak for politisk behandling.

Rapport fra forvaltningsrevisjonen av investeringsprosjekt fra 2022 konkluderte med at:

> *«Forvaltningsrevisjonen viser at Asker kommune gjennom sitt kvalitetssystem Simpli har utarbeidet en helhetlig modell for gjennomføring av investeringsprosjekter, som i stor grad er i samsvar med anerkjente prinsipper for prosjektstyring og god praksis for internkontroll, og som etter revisjonens vurdering legger til rette for en effektiv og kvalitetsmessig god styring av de prosjekter som gjennomføres.*
>
> *Kvalitetssystemet omfatter skriftlige prosessbeskrivelser, rutiner og maler for sentrale aktiviteter og oppgaver i ulike faser av investeringsprosjektene (initiering, planlegging og gjennomføring), herunder for rolle- og ansvarsdeling, utarbeidelse og kvalitetssikring av beslutningsgrunnlag for valg av prosjekt, estimering og styring av kostnader og fremdrift, definering av mål, gjennomføring av risikovurderinger, sikring av bruker- og politikermedvirkning, kontrahering og kontraktsoppfølging, oppfølging og håndtering av endringsmeldinger.»*

Erfaringer og tilbakemeldinger fra denne og andre revisjoner har vist at for å sikre god gjennomføring av investeringsprosjekt i henhold til Asker kommunes prosesser, er det viktig å opprettholde et sterkt miljø for prosjektledelse i kommunen. Strategien bør fortsatt være å basere seg på egne ansatte prosjektledere i størst mulig grad. Bruken av innleide prosjektledere bør begrenses til å ta topper.

6.3.1 Life Cycle Cost (LCC) og Life Cycle Analysis (LCA)

Hva er LCC

LCC (fra Anskaffelser.no[3]) kommer av engelsk Life Cycle Cost, på norsk livssykluskostnad. LCC-beregninger av et bygg- eller anleggsprosjekt, ser på kostnader for oppføring, såkalte investerings- eller kapitalkostnader, og årlige kostnader i driftsperioden inkludert vedlikehold, også kalt FDVU-kostnader. Summen av kapital- og FDVU-kostnader per år, gir årskostnaden for bygget eller anlegget. Det er laget en standard for å beregne livssykluskostnader: NS 3454 Livssykluskostnader for bygninger.

Se kunnskapsgrunnlaget for «*Strategisk eiendomsutvikling av bygg gjennom mulighetsstudier og tidligfase for planlegging av kjøp, salg, nybygg, arealeffektivitet og utvikling*» for en nærmere beskrivelse av hva livssykluskostnader består av.

Hva er LCA

LCA (fra Anskaffelser.no), en forkortelse av Life Cycle Analysis, er en strukturert vitenskapelig metode for å beregne miljøbelastningen av produkter og tjenester. Metoden er internasjonalt standardisert i ISO 14040 og ISO 14044.

LCA kan vise hvilke miljøpåvirkninger som er størst, hva som er kilden til disse, og hvilken levetidsfase som er viktigst i forhold til ulike miljøbelastninger. Resultatene av LCA-analysen kan gi informasjon om hva som er relevante miljøbelastninger å stille krav til i en anskaffelse. LCA innebærer ingen kostnadsberegninger.

LCC- og LCA-analyser i de ulike fasene av et byggeprosjekt

Det er i tidligfase man har størst påvirkning på livssykluskostnader og LCC- eller LCA-analyser har størst verdi når de brukes som beslutningsgrunnlag. Det er også i tidligfase LCC- og LCA-analyser er enklest å gjennomføre, og nytteverdien er ofte stor sett i lys av ressursinnsatsen.

LCC-beregninger gjort på et ferdig bygget bygg gir også godt beslutningsgrunnlag for å beregne behov for avsetninger til forvaltning, drift og vedlikehold av bygget i løpet av dets levetid.

I investeringsprosjekt i Asker kommune gjøres det elementer av livsløpsvurderinger, men det er ikke noen veldefinert prosess for bruk av LCC- og LCA-analyser i de forskjellige fasene. Elementer av LCA-beregninger gjøres i investeringsprosjektene. LCA brukes ofte i vurdering av energiløsninger, men også til å vurdere valg av materialer eller løsninger.

[3] Anskaffelse.no er DFØ (Direktoratet for forvaltning og økonomistyring) sine fagsider om offentlige anskaffelser

PRU og Eiendom har nå startet et arbeid med å definere prosesser for bruk av LCC og LCA innenfor 2 hovedområder:

1. LCC og LCA som grunnlag for valg av alternativer / løsninger:

    - Første overordnede vurderinger skal gjøres i Konseptfasen
        - Brukes som grunnlag for «samfunnsøkonomisk analyse».
        - Benytter overordnede parametere knyttet til areal og tomtevalg.
        - Vurderingene skal brukes som input til politisk sak nr 2 (etter programfasen).

    - Nye LCC- og LCA-beregning i forprosjekt-fasen
        - Skal brukes til å vurdere ulike løsninger opp mot hverandre alternative energiforsyningsløsninger, materialvalg mm.
        - Beregningene brukes som input til politisk sak nr 3 (etter forprosjekt og før kontrahering av entreprenør).

2. LCC beregninger som input til avsetninger til drift og vedlikehold:

    - LCC-tall beregnes for ferdig bygg (som bygget).
    - Brukes som grunnlag for å tildele driftsmidler.

6.3.2 Enhetlig standard

For å sikre en nøktern, men god nok standard for kommunens formålsbygg, vedtok formannskapet i gamle Asker den 30. august 2016 at det skal utvikles enhetlige standarder for kommunens formålsbygg (skoler, barnehager, sykehjem, omsorgsboliger og boliger). Dette gjelder både bygningsmessig kvalitet, arealeffektivitet og rom- og funksjonsprogram. Dette er viktig for å sikre at innbyggerne tilbys lik kvalitet, og ikke minst at planleggings- og gjennomføringsfasen effektiviseres. Arbeidet med disse standardene var på det tidspunktet et nybrottsarbeid som bl.a. NKF (Norsk Kommunalteknisk Forening) har latt seg inspirere av.

I Grunnlagsdokumentet som ble utarbeidet før kommunesammenslåingen i 2020 ble det i punkt 8.4.3 Enhetlige standarder for den kommunale eiendomsmassen, verifisert at dette arbeidet skulle videreføres i ny kommune. Det står videre at vi skal bygge alle fremtidige bygg med utgangspunkt i enhetlig standard.

Følgende dokumenter er utviklet og i bruk:

- Standard Rom- og funksjonsprogram for skoleanlegg - Ungdomsskole
  Utviklet og politisk vedtatt i 2017
  (gjelder 6 parallell ungdomsskole)
- Standard rom- og funksjonsprogram for barnehager
  Utviklet og politisk vedtatt i 2020
- Standard tekniske og FDV-begrunnede krav
  Utviklet i 2017 og revidert i 2019

Det ligger som føring at standarddokumentene ved behov skal bli oppdatert for å ivareta lovendringer, endringer i kommunens premisser (temaplaner, strategier, politiske saker etc.) samt utvikling i eiendomsbransjen.

Enhetlig standard er kravdokument til prosjektering og eventuelle avvik fra Rom- og funksjonsprogram behandles politisk. (I politisk sak 2 skal resultater fra mulighetsstudiet og programfasen presenteres for beslutning om prosjektet skal gjennomføres.)

Videreutvikling og vedlikehold av enhetlig standard
Standard rom- og funksjonsprogram for barneskoler ble presentert som sak i for oppvekstutvalget i juni 2020 (saksnr 20/03503-1). Saken ble vedtatt utsatt og deretter trukket fra sakskartet til de øvrige utvalgene. Arbeidet med Standard rom- og funksjonsprogram for barneskoleanlegg er lagt på is inntil videre.

I henhold til Handlingsprogrammet for 2022-2025 skal en enhetlig standard for omsorgsboliger ferdigstilles i 2022. Arbeidet er ikke prioritert og er ikke igangsatt.

En arbeidsgruppe jobber nå med å oppdatere standarden for Tekniske og FDV-begrunnede krav. I dette dokumentet jobbes det også med å sette føringer/standarder for uteområdene til byggene.

6.4 Nøkkeltall

Ved eierstyring, rehabilitering eller utvikling av nye bygg er det primært fire nøkkeltall som er mest relevante når en skal sammenligne kostnader:

- Areal per elev/bruker
- Investeringskostnader per kvadratmeter
- Investeringskostnader per bruker
- FDVU kostnader for sammenlignbare bygg

Totalt areal og kostnader per kvadratmeter søkes å holdes så lavt som mulig. Det er stor bevissthet om at både når det gjelder kostnader og påvirkning på miljø og klima er antall byggede kvadratmeter helt utslagsgivende.

Prognosesenteret, et frittstående markedsanalyseforetak, samler inn nøkkeltall for bygg til oppvekstsektoren fra ni kommuner/fylkeskommuner. Det legges inn data på kostnader og areal for ulike byggtyper som f.eks. barneskoler og barnehager. Tallene indeksreguleres slik at det er mulig å sammenligne kostnader for eldre og nyere bygg.

For investeringsprosjekt brukes primært data fra Prognosesenteret for kommunens egne bygg som erfaringsgrunnlag ved budsjettering av nye bygg. Det er mulig å ta ut statistikk på gjennomsnittlig byggekostnader per kvadratmeter for f.eks. alle barneskolene som medlemmene har lagt inn. Se Kunnskapsgrunnlaget for *«Strategisk eiendomsutvikling av bygg gjennom mulighetsstudier og tidligfase for planlegging av kjøp, salg, nybygg, arealeffektivitet og utvikling»* for mer om disse erfaringstallene.

Innenfor forvaltning, drift og vedlikehold er det mange nøkkeltall som kan framskaffes via SSB[4]/KOSTRA[5] eller via ulike nettverk. Fra høsten 2022 er Asker kommune innlemmet i ASSS[6]-nettverket, noe som vil gi innspill til relevante sammenliknbare styringsdata.

[4] Statistisk sentralbyrå
[5] KOmmune-STat-RApportering
[6] Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner

SSB presenterer følgende nøkkeltall under eiendomsforvaltning for 2021:

Nøkkeltall	Enhet	Asker	Lillestrøm	Bærum	Kostragruppe 12	Landet uten Oslo
		2021 +	2021 +	2021 +	2021 +	2021 +
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter (prosent)	prosent	10,2	11,5	10,9	9,8	9,5
Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbygger (kr)	kr	630	334	513	407	357
Areal på formålsbygg per innbygger (m2)	m2	4,59	4,77	4,76	4,62	5,19
Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)	kr	99	173	168	136	109
Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter (kr)	kr	715	649	710	658	636
Herav utgifter til renhold (kr)	kr	166	182	164	158	172
Herav energikostnader per kvadratameter (kr) [1]	kr	146	154	162	134	143

[1] Før 2017 har dette tallet blitt beregnet ut i fra samlet areal av de utvalgte (fylkes)kommunale formålsbyggene kommunen eier og leier. Her ser vi kun utgiftene opp mot arealet kommunen eier.

Figur 21 Utvalg av KOSTRA nøkkeltall for eiendomsforvaltning i 2021, presentert av SSB

HP 2022 – 2025 satte søkelys på tre av nøkkeltallene vist over:

- Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger
- Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter eide formålsbygg
- Energibruk per kvadratmeter eide formålsbygg

Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger ligger for Asker høyere enn sammenlignbare kommuner. En kontroll mot Bærum kommune viser at Asker har rapportert for mange stillinger innenfor forvaltning. Dette blir korrigert fra og med 2023. En annen årsak til høye forvaltningskostnader i 2021 kan være at Asker kommune benyttet en del konsulenter bl.a for kartlegging av vedlikeholdsbehov.

Tabellen under viser antall kvadratmeter fordelt på de aktuelle brukerne[7] av de ulike utvalgte formålsbyggene for 2021.

KOSTRA-funksjon Utvalgte formålsbygg	**Areal [m2] per bruker i 2021**			
	Asker	**Lillestrøm**	**Bærum**	**KOSTRA-gruppe 12**
130 Administrasjonslokaler	0,29	0,41	0,29	0,39
221 Barnehagelokaler og skyss	14,29	15,36	16,20	15,18
222 Skolelokaler	19,80	18,54	18,80	19,29
261 Institusjonslokaler	110,73	163,35	130,12	125,28
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	0,63	0,41	0,62	0,55
386 Kommunale kulturbygg	0,27	0,45	0,19	0,31
Totalt utvalgte formålsbygg	**4,59**	**4,77**	**4,76**	**4,62**

Figur 22 Areal utvalgte eide formålsbygg per innbygger for 2021, presentert av SSB

[7] Administrasjonslokaler - innbyggere i alt, Førskole - barn i kommunale barnhager, Grunnskole - elever i kommunal grunnskole, Institusjonslokaler - beboere i institusjon, Kommunale kulturbygg - innbyggere i alt, Kommunale idrettsbygg - innbyggere i alt.

Innrapporterte tall avhenger av eierform og driftsform og må derfor forklares før sammenligning. For eksempel vil det for utleide arealer til privat barnehage, ikke inngå antall brukere i disse. For institusjon vil innleide arealer ikke medregnes, så totalt areal per bruker vil bli lavere.

Tabellen under viser energiforbruk per kvadratmeter for 2021.

KOSTRA-funksjon Utvalgte formålsbygg	Energiforbruk per kvadratmeter i 2021, [kWh/m2]			
	Asker	Lillestrøm	Bærum	KOSTRA-gruppe 12
130 Administrasjonslokaler	170	118	264	150
221 Barnehagelokaler og skyss	134	161	133	-
222 Skolelokaler	106	145	131	112
261 Institusjonslokaler	205	182	220	176
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	196	109	164	162
386 Kommunale kulturbygg	157	44	185	103
Totalt utvalgte formålsbygg	**139**	**138**	**162**	**134**

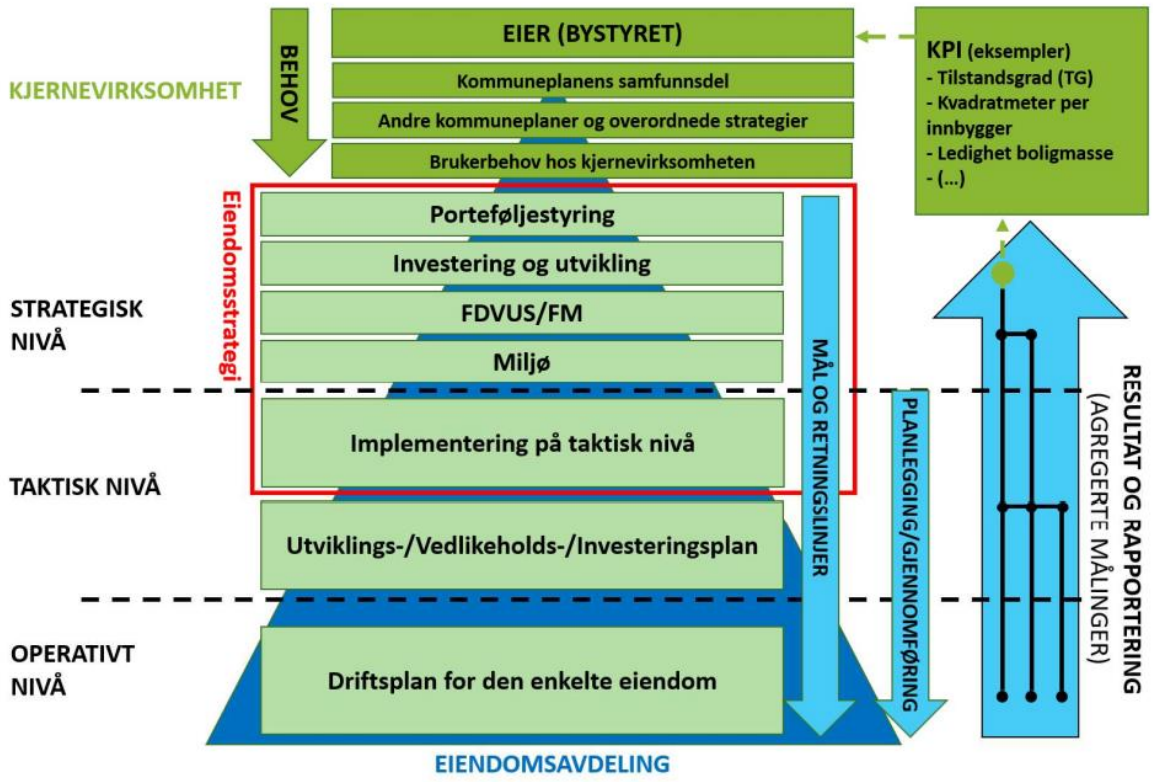
Figur 23 Forbrukstall (kjøpt energi per kvadratmeter bruttoareal) for utvalgte eide formålsbygg i 2021, presentert av SSB

Barnehagelokaler har likt forbruksnivå som Bærum kommune. Skolelokaler ligger vesentlig under da flere av skolebyggene er installert med væske-vann varmepumper som bidrar til redusert energiforbruk. Administrasjonslokaler har høyere energiforbruk da flere er av eldre dato, dekker elbillading og varmes opp med panelovner. Kulturbygg har lange driftstider, mens institusjonslokaler har døgndrift som bidrar til økt energibruk. På idrettsbygg omfattes energibruken drift av energikrevende anlegg som går til kjøling av isflater og oppvarming av kunstgressbaner samt at driftstidene er lange.

7 Utfordringsbildet

I dette kapittelet trekker vi fram et samlet utfordringsbilde som bygger på de underliggende utredningspunktene. Utfordringene oppstår ved å se på gapet mellom trender, føringer og ønsket retning opp mot hva som er dagens status.

Modellen nedenfor viser aktiviteter for kommunal eiendomsforvaltning fordelt på strategisk, taktisk og operativt nivå. Den illustrerer at eiendomsstrategi er plassert på det strategiske nivået og at den bør inneholde porteføljestyring som igjen gir rammer for investerings- og utviklingsstrategien som igjen gir føringer for FDVU-strategien. Miljø og bærekraft er også en viktig del av strategien og handler om redusert ressursforbruk i både driftsfase og ved oppføring av nye bygg. Strategien vil sette rammer for eiendomsforvaltningen som utarbeider utviklings-, investerings- og vedlikeholdsplaner. En eiendomsstrategi må være målbar slik at det er mulig å drive forbedringsarbeid som kan synliggjøre resultater og status. Aggregerte målinger kan gi resultater i nøkkeltall/KPI'er som gir verdifull informasjon om status og utvikling i forhold til ulike prioriterte områder.

Figur 24 Aktiviteter for kommunal eiendomsforvaltning fordelt på strategisk, taktisk og operativt nivå (Lien og Erichsen, masteroppgave juni 2021 Eiendomsstrategi i norske kommuner)

7.1 Eierstyring

I NOU2004:22 ble det pekt på flere kriterier for god eiendomsforvaltning. Det som særlig peker mot eierstyring, er at det bør foreligge overordnede politisk bestemte mål og et rasjonelt system for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen samt at organiseringen av eiendomsforvaltningen er hensiktsmessig.

7.1.1 Eiendomsforvaltning av bygg

NOU2004:22 peker på at et av kriteriene for god kommunal eiendomsforvaltning er å ha en hensiktsmessig organisering av eiendomsforvaltningen.

I en rolle er det viktig å tydelig skille mellom ansvaret for strategiske, taktiske og operative oppgaver. Per i dag er ikke virksomhet Eiendom organisert iht den inndelingen over. Det betyr at flere ansatte har oppgaver som spenner over flere av nivåene. Ut fra denne organiseringen fører det lett til at utarbeidelse av planer for tiltak og iverksetting av disse blir skadelidende til fordel for løpende drift.

Det er påstartet et arbeid i Asker kommune med å evaluere organiseringen.

7.1.2 Handlingsregelen

Finansiering av FDVU for investeringsprosjekter

NOU2004:22 peker på viktigheten av riktige økonomiske rammebetingelser tilpasset eiendomsforvaltningens langsiktige karakter.

Byggebransjen peker på at investeringen ved nybygg er om lag 2/3 av de totale kostnadene for at et bygg skal ha en levetid på 60 år. Den resterende 1/3 trengs til FDVU. Teoretiske beregninger anslår at for hver ny kvadratmeter må det årlig bevilges mellom 1.000-1.400 kroner, avhengig av bygningstype, til FDVU fordelt på poster i kontoplan NS 3454 Livssykluskostnader for byggverk.

1	2	3	4	5	6
Anskaffelses- og restkostnader	**Forvaltnings-kostnader**	**Drifts- og vedlikeholds-kostnader**	**Utskiftings- og utviklings-kostnader**	**Forsynings-kostnader**	**Renholds-kostnader**
11 Tomt	21 Skatter og avgifter	31 Drift	41 Utskifting	51 Energi	61 Regelmessig renhold
12 Nybygg	22 Forsikringer	32 Vedlikehold	42 Utvikling	52 Vann og avløp	62 Periodisk renhold
13 Hovedombygging	23 Eiendoms-ledelse og administrasjon	33 Reparasjon av skader	43	53 Renovasjon	63 Ekstra-ordinært renhold
14 Restkostnad	24	34	44	54	64 Rengjørings-relaterte oppgaver
15	25	35	45	55	65
16	26	36	46	56	66
17	27	37	47	57	67
18	28	38	48	58	68
19	29	39	49	59	69

Figur 25 Kontoplan iht NS 3454 Livssykluskostnader for byggverk

Kostnader til FDVU fordeles omtrent slik:

Hovedposter iht NS 3454	Estimert fordeling per post
2 Forvaltningskostnader	5 %
3 Drift- og vedlikeholdskostnader	20 %
4 Utskiftings- og utviklingskostnader	30 %
5 Forsyningskostnader	20 %
6 Renholdskostnader	25 %

Figur 26 Fordeling FDVU-kostnader per post iht NS 3454

Ca. 20 % er beregnet til å dekke forsyningskostnader (energi og kommunale avgifter, dvs. at det for nybygg trengs ca. 800-1.200 kr/m2/år til postene 2, 3, 4 og 6 i figuren over. Beregninger for nybygg i Asker kommune i 2021 og 2022 viser at det ble bevilget gjennomsnittlig 500 kr/m2/år. Dette er for lavt for å ta vare på bygg og uteområder i et langsiktig perspektiv. Det er behov for å evaluere nivået og prinsippet for tildelte FDVU-midler på nye investeringsprosjekter.

Finansiering av vedlikehold for eksisterende bygg
I henhold til føringer fra K-sak 035/21, skal handlingsregel for verdibevarende vedlikehold evalueres. Nåværende handlingsregel gjelder kun for utvalgte formålsbygg, som utgjør i underkant av 70 % av eid bygningsmasse, og det er kun vedlikeholdskostnader ført i driftsregnskapet som danner grunnlag for nøkkeltallet. Tiltak som gjelder utskifting etter endt levetid, oppgradering eller utvikling som blir ført i investering blir ikke synliggjort i nåværende nøkkeltall for vedlikehold.

Det er ikke nok å ha en handlingsregel for kun utvalgte formålsbygg. Asker kommunes bygningsmasse må sees på som en portefølje for å sikre helhet, utvikling og optimalisering. Kommunen eier en stor bygningsportefølje med et bredt spekter av bygningstyper.

Det er behov for en vurdering av nivået på finansieringen av postene 2-6 iht. kontoplanen i NS 3454 for eksisterende bygg, ref. nøkkeltall for investeringer som ligger på 1.000-1.400 kr/m2/år.

For å se om kommunens bygningsmasse opprettholder ønsket ambisjonsnivå for tilstand, kan dette følges opp gjennom jevnlige overordnede tilstandsvurderinger med multiMap. Se kapittel 7.4 Verdibevarende vedlikehold, for mer informasjon.

7.1.3 Kapasitet og kompetanse

Asker kommune opererer i et stramt arbeidsmarked og det er identifisert som en risiko at vi kan miste gode ansatte og ha problemer med å ansette nye fordi kommunen ikke kan tilby konkurransedyktige vilkår (lønn og goder).

Det forventes at økte oppgaver/arbeidsmengde ikke nødvendigvis blir kompensert med økte ressurser. Eiendom skal forvalte, drifte, vedlikeholde og utvikle en eiendomsmasse som tilfredsstiller dagens og framtidige behov både for brukerne og i hht tekniske og miljømessige krav. I tillegg skal Eiendom ivareta bygg av historisk eller annen kulturell verdi. Med en så stor og variert eiendomsmasse kreves fagkunnskap på mange områder for å bevare og utvikle dens verdi.

Gjennomsnittsalderen i virksomheten Eiendom er i 2022 52 år, hvor 24 % er over 60 år. Av totalt 100 personer er det 38 som fyller 62 år eller mer de neste 5 årene. Av disse er det 13 som fyller 67 år. Dette viser at det bør legges en langsiktig plan for rekruttering og samtidig en hensiktsmessig organisering. Planen må inneholde behov for riktig kompetanse. Fordeling mellom avdelinger vises i tabellen under.

Avdeling	62 - 66 år ila. 2027	67 år eller mer ila. 2027	Totalt ansatte høst 2022
Boligforvaltning og vedlikehold	8	4	15
Byggforvaltning og vedlikehold	8	3	25
Drift	20	6	49
Grunneiendom	-	-	5
Annet	2	-	5
Totalt	**38**	**13**	**99**

Figur 27 Oversikt over antall ansatte i Eiendom som fyller 62 år og 67 år i løpet 2027

Bygg blir stadig mer teknisk avanserte. Det er nødvendig at kommunen innehar spesialisert kompetanse for å kunne forvalte og drifte bygg og uteområder på en forsvarlig og verdibevarende måte. Eksempler kan være å kunne styre SD-anleggene og forstå hvordan grønne/blå tak, som reduserer flomproblematikk, skal vedlikeholdes.
Ved rekruttering av renholdere ønskes primært fagarbeidere. Kommunen har utdannet en del fagarbeidere de siste årene internt og ser at det letter arbeidet til avdelingslederne mht. opplæring. Utdanning og rekrutering av fagarbeidere bør opprettholdes.

Utfordringer i forhold til kapasitet og kompetanse håndteres av virksomhetene.

7.2 Eiendom som strategisk innsatsfaktor

NOU2004:22 peker på viktigheten av å drive målrettet utvikling av eiendommens kvaliteter.

7.2.1 Ulike roller og interesser i kommunal eiendom

Som en større eiendomsbesitter skal Asker kommune ivareta tre forhold:

1. Kommunal eiendom brukes for å nå kommunens økonomiske målsettinger.
2. Kommunal eiendom brukes til å sikre arealer til ulike offentlige tjenesteformål.
3. Kommunal eiendom brukes som virkemiddel for å nå politiske målsettinger.

I tillegg forutsetter bruken av den kommunale eiendomsmassen på tvers av de forskjellige tjenesteområdene et betydelig samspill, både når det gjelder nåværende og fremtidige behov. Asker kommune er avhengig av å ha et bevisst forhold til bruk av eiendom sett opp mot kommunens mange roller, her med tanke på å være en profesjonell aktør både innenfor egen organisasjon, men også eksternt.

Utfordring er å ivareta de tre forholdene som tas opp ovenfor. Samtidig innfrielse av disse forholdene utgjør en betydelig utfordring da de kan oppleves som motstridende.

7.2.2 Strategisk utviklingsplaner

Strategisk utviklingsplan skal danne basis for at fremtidig utvikling av et område, bygg, eiendom og infrastruktur kan legge til rette for virksomhetens tjenester og strategiske mål. Planen fastsetter mål og viser et bredt sett med mulige tiltak og grep som virksomheten kan bruke for å prioritere, konkretisere og planlegge videre hvilke tiltak som skal iverksettes, når det skal skje og på hvilken måte.

Det er utarbeidet flere mulighetsstudier som inkluderer varierende grad av strategiske utviklingsplaner. Det er behov for å avklare i hvilke tilfeller kommunen skal utarbeide strategiske eiendomsplaner for områder eller bygg.

Fravær av strategiske utviklingsplaner kan føre til at kommunen ikke får optimal utnyttelse av arealer og går glipp av synergier i driften av ulike tjenesteområder eller virksomheter.

Det er behov for å utvikle prosesser for å se brukerens totale arealbehov i et fremtidsperspektiv.

Funksjonell egnethet ble kartlagt samtidig med kartleggingen av tilstand våren 2022. De økonomiske konsekvensene av ikke-funksjonelle lokaler kan bli betydelige ved redusert produksjon, lav bygningsmessig levetid eller hyppige inngripende ombygginger. For bygg som innehar fysiske egenskaper som tilsier god tilpasningsdyktighet, ligger forholdene til rette for å utbedre (evt. bygge om) lokalene slik at disse blir funksjonelle. En slik ombygging bør ses i sammenheng med øvrig teknisk oppgraderingsbehov/vedlikehold og langsiktig arealbehov for funksjoner som skal benytte arealet. Et areal kan være dårlig funksjonelt egnet for en aktivitet, men med enkle midler være svært godt egnet for annen aktivitet.

Per i dag gjøres det ikke systematiske gjennomganger av hvorvidt eksisterende bygg og uteområder har god funksjonell standard i henhold til brukernes fremtidige behov og utvikling og om arealene bidrar til at tjenesteområdene når sine mål og strategier. En slik gjennomgang vil kunne bidra til bedre tilpassede bygg og uteområder og bedre utnyttelse av arealer.

7.2.3 Strategisk eiendomsutvikling av kommunens eiendomsressurs

Eiendomsutvikling er et av de viktigste strategiske virkemidlene for verdiskapning i kommunen. For at kommunen skal kunne ha et helhetlig syn med på foredling av sine eiendomsverdier må eierskapet være profesjonelt, der kommunen utgjør en sentral part i eiendoms- og stedsutviklingen. Når det kommer til utviklingen av kommunens eiendommer og Askersamfunnet generelt, er utbyggingstakten er i høy grad styrt av kapasitet på sosial infrastruktur (skoler, barnehager og sykehjem) og teknisk infrastruktur (veg, vann og avløp, kraftforsyning og telekommunikasjon).

Utfordringer kan eksempelvis være:

1. Skole- og barnehagekapasitet (rekkefølgekrav). I et område hvor det ikke foreligger tilstrekkelig skole- og barnehagekapasitet, lar ikke en utbygging seg gjennomføre.
2. Gang og sykkelveier (rekkefølgekrav). Statusen på gang- og sykkelveier i et område kan kostnadsmessig bli så høye at en utbygging ikke lar seg gjennomføre i praksis.
3. Vann og avløp (rekkefølgekrav). Status kan få betydning for utbyggingstakten hvis situasjonen i et område ikke er tilstrekkelig sikret.
4. Andre aktuelle forhold slik som rødlistede arter, kultur og andre.

Asker kommune er en betydelig eiendomsbesitter og spiller gjennom dette en viktig rolle i å tilrettelegge for en hensiktsmessig og god stedsutvikling. For at Asker kommune skal være en profesjonell eiendomsutvikler, må kommunen inneha en eiendomsmasse av slik kvalitet at den faktisk kan utvikles på en effektiv og hensiktsmessig måte. Her med tanke på å innfri ovennevnte punkter. I tillegg må eiendomsmassen befinne seg innenfor kommunens prioriterte vekstområder jf. figur 11 i kapittel 5.2.2 eller at det foreligger nødvendig sosial- og teknisk infrastruktur som muliggjør utvikling.

7.2.4 Strategisk porteføljeforvaltning av kommunens eiendomsressurs

Som en strategisk eiendomsutvikler må Asker kommune aktivt arbeide med foredling og optimalisering av eiendomsporteføljen. Hensikten med dette er å sikre en til enhver tid anvendelig tomtereserve med høy kvalitet.

For at Asker kommune skal kunne betegne seg som en strategisk eiendomsutvikler forutsetter dette at det foreligger en tydelig oversikt over hvilke eiendommer kommunen til enhver tid besitter og hvilke behov disse skal dekke. Formålet med eierskapet til den enkelte eiendom må være tydelig definert, herunder hva som kan selges og eventuelt utvikles/transformeres.

En helhetlig strategisk porteføljestyring må til for å kunne ta i bruk virkemiddelet kommunen besitter i form av egne eiendomsressurser. Ved å ta en aktiv rolle i strategisk kjøp og salg av eiendom og føre en aktiv og profesjonell porteføljestyring kan kommunen gjennom bruk av egne eiendomsressurser oppnå mål og strategier på tvers av de forskjellige tjenesteområdene.

Asker kommune må ha tilstrekkelig innsikt i fremtidige arealbehov og at det på denne bakgrunn legges til rette for gjennomføring av strategiske oppkjøp av nødvendige grunneiendommer. Kommunen som grunneier må avklare de interne behovene hos kommunens virksomheter, slik at kommunen kan være i forkant med å skaffe til veie nødvendige arealer før behovet er akutt.

Utfordringer i dag:
- Ingen digitale plattformer/løsninger som gjør tomteporteføljen levende og tilgjengelig på tvers i kommuneorganisasjonen. Slike løsninger vil profesjonalisere kommunen porteføljeforvaltning.
- Begrensede midler for å gjennomføre nødvendige mulighetsstudier for å vise potensialet til enkelte større eiendommer.
- Ingen nøkkeltall jf. kommunens porteføljeforvaltning.

7.2.5 Eiendomsutvikling og arealplanlegging

En klar utfordring ved å ta i bruk kommunens eiendommer som et politisk virkemiddel er å skille de ulike rollene fra hverandre. Asker kommune som offentlig planmyndighet skal fatte vedtak uavhengig av hvem som har hjemmel til eiendommen. Når det legges planmessige føringer for utviklingen i Asker kommune må kommunens eiendommer behandles på lik linje med andre eiendommer som er i privat eierskap. Dette innebærer på den ene siden at kommunens eiendommer gjennom tettstedsplaner kan inntas i kommuneplanens arealdel som prioriterte utviklingsområder. På den andre siden kan kommunen også risikere at større ubebygde utviklingsområder tas ut av planen. Følgelig må Asker kommune på lik linje med andre privatrettslige utviklere forholde seg til avsetninger i gjeldene kommuneplan og vedtatte juridisk bindende reguleringsplaner.

Utfordringer i dag:
- Inneha tomteportefølje i områder som er avsatt til utbygging i kommuneplanens arealdel.
- Kommunens eiendomsmasse nyttes som virkemiddel for å innfri boligpolitiske strategier, noe som kan ha en verdiforringende effekt. Dette kan komme til uttrykk ved at ønsket miljø- og boligpolitikk inntas som kontraktsbestemmelser ved salg av eiendom i henhold til privatrettslige prinsipper.

Viser til tilsvarende utfordring under punkt om strategisk eiendomsutvikling av kommunens eiendomsressurs.

7.2.6 Strategisk kjøp

Større utbygginger i pressområder krever utvidelse av arealer til sosial infrastruktur som blant annet skoler, barnehager og helse- og omsorgsbygg. Dette forutsetter at kommunen innehar en tilstrekkelig tomtereserve til å imøtekomme egne fremtidige arealbehov. Som følger av dette er det av avgjørende viktighet at det tidlig tas stilling til strategiske eiendomserverv i aktuelle pressområder, samt i områder der fremtidig fortetting planlegges, uavhengig av om arealbehov er avklart. Dette kan blant annet være erverv av eiendommer som ligger i direkte tilknytning til eiendommer som allerede er i kommunalt eierskap, som f.eks. eiendom som grenser til skole og barnehager. I denne sammenheng må det tilrettelegges for god kommunikasjon med planmyndigheten, slik at kommunen som grunneier kan være i forkant med tanke på regulering av kommunens egne eiendommer og nye evt. nye eiendomsområder.

Det er en utfordringer i dag at kjøp av eiendom skjer ofte ad hoc, det er ikke avsatt midler til kjøp av eiendom pr. i dag, noe som gjør det vanskelig å agere raskt i en markedssituasjon.

7.2.7 Strategisk salg/salgskrav

Gjennom handlingsprogrammet er det vedtatt et salgskrav på 40 MNOK pr. år i fireårsperioden.

Utfordringer i dag:

- Mangler salgsobjekter med tilstrekkelig kvalitet til å innfri fastsatt salgskrav med unntak av noen få større eiendommer.
- Høyt salgskrav medfører at kommunens salgbare eiendomsreserve reduseres uten at det tilføres særlig nye objekter, noe som på sikt vil gjøre det vanskeligere å innfri fremtidige salgskrav.

7.3 Fra tidligfase til prosjekt

Det jobbes kontinuerlig med å forbedre og gjennomføre gode og systematiske prosesser for behovsavklaring/konseptvalg tidlig i investeringsprosjekt.

I konseptfasen skal behov og mulighetsrommet utforskes og utfordres før endelig beslutning om konsept vedtas. Dette vil kunne utvikle mer kostnadseffektive og arealoptimaliserte løsninger. Med konsept menes hvilken løsning man velger for å løse et problem eller dekke et samfunnsbehov, inklusive om behov kan dekkes ved ombygging av eksisterende bygg. I arbeidet med konseptvalg skal det gjøres en alternativanalyse som redegjør for et ønsket alternativ vs et null-alternativ og (minst) et nedskalert alternativ. Omfanget på en behovsavklaring eller konseptvalg avhenger av antatt investeringskostnad for prosjektet. For de største prosjektene bør det vurderes om det skal gjøres en samfunnsøkonomisk analyse som en del av alternativanalysen.

7.3.1 Life Cycle Cost (LCC) og Life Cycle Analysis (LCA)

Asker kommune må ha et bevisst forhold til hva vi ønsker å oppnå og hvilke forutsetninger som skal legges til grunn når vi ber om LCC- elle LCA- beregninger. Det er et behov for å definere hensikten med beregningene og hvordan disse skal brukes i de ulike fasene av et investeringsprosjekt.

Dersom kommunen skal få noen gevinst av å gjøre LCC- eller LCA-beregninger i de forskjellige fasene må PRU og Eiendom også ha ressurser med kompetanse på LCC/LCA. Dette er et teknisk komplisert fagområde som krever et kompetanseløft i form av økt

bestiller- og brukerkompetanse. Uten egen kompetanse risikerer kommunen i beste fall å betale for å få beregninger vi ikke greier å nyttiggjøre oss, og i verste fall å få data som brukes feil og dermed beslutninger på feil grunnlag.

Program for beregning av LCC eller LCA benytter erfaringstall for å kalkulere kostnader fordelt på poster beskrevet i Norsk Standard NS 3454:2013: Standard for livssykluskostnader for byggverk. Asker kommune konterer i dag ikke sine kostnader i henhold til denne kontoplanen. Bedre kunnskap om reelle kostnader i henhold til kontoplan vil kunne være nyttig input til kontinuerlig forbedring av beregningsmodellene ved å tilpasse disse til kostnadsnivået i Asker kommune. Det er imidlertid ikke klart om det gir tilstrekkelig kost-nytte verdi å kontere kostnader for drift, vedlikehold og utvikling i henhold til denne kontoplanen framfor å benytte seg av allmenne erfaringstall. Dette bør vurderes.

7.3.2 Enhetlig standard

Med raske teknologiske endringer og utvikling i det politiske synet på arealutnyttelse er det utfordrende og ressurskrevende å holde Enhetlig standard oppdatert. Dagens standarder er basert på eksisterende teknologi, og er til dels et hinder for å ta i bruk ny teknologi og ta del i den teknologiske utviklingen. For eksempel er det en rivende utvikling innen ventilasjon og automasjon. Ved oppdatering av standarden må det også tas hensyn til i hvilken grad organisasjonen har kompetanse til og er i stand til å nyttiggjøre seg investeringer i ny teknologi.

Tilsvarende er det utvikling i f.eks. synet på god pedagogikk, utnyttelse, sambruk og flerbruk av arealer. Det er i dag mer fokus på sambruk og at arealene skal få økt bruksfrekvens. En standard med definerte rom og arealstørrelser vil kunne hindre at det iverksettes gode prosesser for arealoptimalisering. Med gode prosesser forstår vi bl.a. aktiv brukermedvirkning som ender opp i at brukerne opplever at bygg og uteområder gir mer nytte, samtidig som kommunen sparer areal og kostnader.

Standarder kan virke hemmende på utviklingen av nye tanker og løsninger. Enhetlig standard favoriserer til en viss grad gårsdagens byggetekniske og funksjonelle løsninger. Behovet for standardiserte løsninger bør balanseres mot åpenhet for nye ideer og løsninger.

Det er et stort behov for å oppdatere flere av standardene som utgjør «Enhetlig standard». Arbeidet med å holde standardene oppdaterte og relevante er meget ressurskrevende, og det mangler både ressurser og definerte prosesser for å forvalte og vedlikeholde standardene.

Det bør vurderes om standardene skal være mer overordnet og heller gi mer føringer enn konkrete løsninger innenfor et definert handlingsrom.

I gamle Asker ble det også utviklet en Standard for felles funksjonskrav for formålsbygg, som ble revidert i 2019. Denne standarden bør revideres sammen med de andre standardene. Alle standarddokumentene bør sees mer i sammenheng slik at ikke samme kravområder beskrives flere steder og kommer i strid med hverandre. Denne standarden bør rendyrkes til å omhandle generelle krav som ikke har med selve bygget å gjøre, som f.eks. krav til uteområder og utsmykning. Standarden bør vedtas administrativt.

Ny Standard for Rom- og funksjonsprogram for barneskoler bør ferdigstilles og fremmes for utvalgene for politisk vedtak.

Enhetlig standard for omsorgsboliger bør prioriteres ned da de tekniske kravene er dekket av Standard for felles funksjonskrav for formålsbygg og Standard tekniske og FDV-begrunnede krav. En egen standard for rom- og funksjonsprogram er først og fremst nyttig for den type bygg man bygger relativt mange og like av. Store omsorgsboliger (sykehjem) bygges relativt sjeldent i Asker kommune. Det er store endringer knyttet til behovsvurderinger for omsorgsboliger, med fokus på innsatstrapp og fleksibilitet i bygningsmasse for fremtidig utvikling. Det vurderes derfor som lite hensiktsmessig å utarbeide egen standard på dette nå.

Enhetlig standard gjenspeiler ikke ambisjonene i Temaplan for klima og miljø. I henhold til Enhetlig standard skal miljø- eller energikrav utover teknisk forskrift behandles som tilvalg, mens temaplanen har høyere ambisjoner for framtidsrettede bygg og anlegg.

7.4 Verdibevarende vedlikehold

NOU2004:22 peker på viktigheten av å drive godt, verdibevarende vedlikehold.

Bygninger og tilhørende uteområder må vedlikeholdes hvis de ikke skal forfalle og bli ubrukelige tidligere enn nødvendig. Følgeskader fører til at vedlikeholdsetterslepet blir betydelig høyere enn summen av «sparte» vedlikeholdsmidler.

Universell utforming av bygg og uteområder handler om mer enn å innfri minimumskrav i tekniske forskrifter. Det handler om å gi flere mennesker mulighet for opplevelser i hverdagen, deltakelse i samfunnet, om folkehelse og om sosial bærekraft. Konkrete behov som oppstår blir ivaretatt.

Sunne og tilrettelagte bygg, både for brukere og ansatte, er viktig i et helsefremmende perspektiv. I dette ligger alt fra å benytte helsefremmende materialer i bygget til å følge opp problemer med blant annet ventilasjon, radon og asbest. I tillegg til byggeteknisk kompetanse er samhandlingen med tjenesteområdene viktig for best mulig løsninger.

Selv om samlet vektet teknisk tilstandsgrad for den kartlagte bygningsmassen i Asker kommune fremstår som god, er det viktig å understreke at dette har med at det er bygget mye nytt de siste 20 årene. Det påpekes at det fortsatt er flere bygg med dårlig tilstand i porteføljen med store behov for vedlikehold og annen oppgradering. Dersom bygningene ikke er gjenstand for tilstrekkelig vedlikehold i årene som kommer, vil det gi et større oppgraderingsbehov enn det som er estimert i rapporten «multiMap-kartlegging av bygningsmassen» fra Multiconsult. Vedlikeholdsetterslep vokser eksponentielt og mindre feil kan føre til hurtigere forringelse av andre bygningskomponenter. For bygg som er 25-30 år gamle må man regne med store kostnader knyttet til utskiftninger ettersom flere av de tekniske anleggene når sin levetid.

Etter å ha kartlagt alle uteområdene knyttet til de kommunale byggene er det avdekket et markant oppgraderingsbehov. Behovet for oppgraderinger er betydelig og vidstrakt utover hele kommunen. Etterslepet har oppstått på grunn av manglende vedlikehold. Kartleggingsverktøyet multiMap vil være et godt redskap for å se utviklingen i årene fremover.

Det er behov for å jobbe videre med en mer detaljert oversikt over tilstanden på alle uteområdene. Dette må systematiseres i et hensiktsmessig system/verktøy for å kunne prioritere ulike tiltak. Det er behov for å sette et ambisjonsnivå differensiert på uteområder knyttet til ulike typer bygg. Et slikt arbeid vil synliggjøre kostnad for å drifte og vedlikeholde

ulike typer uteområder. Miljøvennlige uteområder er ofte dyrere å vedlikeholde og dette må tas hensyn til i nye prosjekter.

Rehabilitering og ombruk vil føre til at vedlikeholds- og utviklingskostnadene for et bygg vil øke ettersom gjenbrukte bygningsdeler vil ha kortere levetid enn nye. Til en viss grad flytter man kostnader fra investeringsbudsjett til vedlikeholdsbudsjett, og dette er det viktig å synliggjøre når man vurderer alternative løsninger og budsjetterer for vedlikehold. Dette må hensyntas når det tildeles FDVU-kostnader.

Resultater fra kartlegging av byggenes tekniske tilstand, tilpasningsdyktighet og funksjonell egnethet er et godt underlag for videre arbeid med porteføljen både for strategiske, taktiske og operative oppgaver. Det er nødvendig å systematisere funnene fra A, B og C-kategoriseringen av bygg med tilhørende drifts- og vedlikeholdsstrategier ut fra en helhetlig porteføljestyring og byggets planer for investering og utvikling der organisasjonens funksjonelle behov og framtidsutsikter er ivaretatt.

I kapittel 7.1.2 Handlingsregelen pekes det på parametere som skal være styrende for verdibevaring av kommunens eksisterende bygningsmasse.

Rapporten fra Multiconsult anbefaler at det defineres et ambisjonsnivå for samlet vektet teknisk tilstandsgrad for hele porteføljen, samt spesialisert for ulike bygningskategorier, for å definere et grunnlag for prioritering av vedlikehold og utskiftningsmidler.

Kommunen har i dag ingen vedtatt vedlikeholdsstrategi for hele bygningsporteføljen. En vedlikeholdsstrategi må være målbar. Multiconsult definerer følgende begreper innen vedlikeholdsstrategi:

- **Akseptnivå** – forhåndsdefinert krav til tilstand før vedlikeholds- og/eller utskiftingstiltak må gjennomføres for å unngå at bygningens/ bygningsdelers/ objekters verdi forringes betydelig.
- **Ambisjonsnivå** – den tilstanden man har mål om å opprettholde for bygningsmassen over tid. Normalt er ambisjonsnivået høyere enn akseptnivået.
- **Verdibevarende vedlikehold** – bidrar til utvikling over tid på grunn av utskifting, men funksjonaliteten er uendret.

Til sammenligning har Fredrikstad i sin «Strategi for verdibevarende eiendomsforvaltning 2020-2023» følgende aksept- og ambisjonsnivå:

- På bygningsdelsnivå skal det ikke forekomme TG 3 (alvorlig svikt).
- På bygningsdelsnivå skal kombinasjonen TG 2 og KG 3 (etterslep med konsekvenser og følgeskader) ikke forekomme.
- På bygningsnivå skal det ikke forekomme bygg dårligere enn vektet TG 1,5.
- På porteføljenivå skal samlet TG ikke være dårligere enn TG 1,2 som anses å være akseptabelt i en samlet portefølje.

I tillegg kan ambisjonsnivået differensieres mellom bygningskategoriene og/eller klassifisering i A-, B- og C-bygg. En kategorisering i A-, B- og C-bygg vil gi et transparent og rasjonelt grunnlag for prioritering av vedlikehold og investeringsmidler. Se figuren under.

Strategiske kategorier for tiltak	Satsingsprosjekter Verdibevarende vedlikehold Periodisk vedlikehold Lovpålagte tiltak				
	HMS	**Drift**	**Vedlikehold**	**Utskifting**	**Utvikling**
Bygningskategori A	X	X	X	X	
Bygningskategori B	X	X	X	(X)	X
Bygningskategori C	X	X	(X)		
Vernede bygninger	X	X	X	(XX)	
Leide bygg	X	X	X		
(X) - tiltaket vurderes før det iverksettes (kost/nytte)					
(XX) - tiltaket utføres i tett dialog med myndigheter for antikvariske bygninger					

Figur 28 Kategorisering av bygg ift investeringer. Kilde: Multiconsult

Ifølge Multiconsult er vanlig ambisjonsnivå for større eiendomsbesittere en vektet teknisk tilstandsgrad på 1,2-1,3. Selv om Asker kommunes bygningsmasse i dag har en vektet teknisk tilstandsgrad på 1,09, må det forventes at selv med verdibevarende vedlikehold, vil den vektede tilstandsgraden nærme seg 1,2 når den nye bygningsmassen blir over 5 år.

Det anbefales at det gjennomføres tilstandskartlegging i multiMap hvert 3.-4. år. På den måten vil man kunne følge med på den tekniske tilstanden over tid og jobbe systematisk for å tilbakestille og forebygge vedlikeholdsetterslep.

Kommunen eier en stor bygningsportefølje med et bredt spekter av bygningstyper. Det er viktig at Asker kommunes bygningsmasse sees på som en portefølje for å sikre helhet, utvikling og optimalisering.

Meråpne bygg gir økte drifts- og vedlikeholdskostnader som følge av økt energiforbruk og større slitasje. Ut fra et klima- og kostnadsperspektiv er dette å foretrekke fremfor at kommunen skal ha økte arealer.
Asker kommune har behov for langsiktig plan for energibesparende tiltak/prosjekter for å redusere kommunens driftskostnader og miljøfotavtrykk i eksisterende bygg. Som grunnlag for en slik plan er det behov for energikartlegging av bygg og tilstandskartlegging av varmeanlegg, ventilasjon, varmepumper etc. for å identifisere bygg med størst potensiale for ytterligere energireduksjon.

Et dilemma er at elbilladere for kommunens tjenestebiler henter strøm fra bygget. Dette øker byggets strømforbruk og det vanskeliggjør identifisering av energibesparende tiltak. Elbilstrategien må si noe om løsninger for å skille dette og hvor det skal kostnadsføres. Det samme gjelder kunstgressbaner da disse får varme fra tekniske anlegg i bygg.

7.5 Arealutnyttelse

I NOU2004:22 trekkes effektiv arealutnyttelse fram som et viktig kriterium for god eiendomsforvaltning og som bør gjenspeiles som en dedikert oppgave i en eiendomsvirksomhet.

Ved nybygging er det god anledning til å planlegge for en god arealutnyttelse både med hensyn på areal per bruker og legge til rette for sambruk.

Ved å analysere arealbruk i kommunen kan man oppnå bedre arealeffektivitet og dermed bidra til mer klimavennlige løsninger. Arbeidsgruppen for arealeffektivitet i NKF Osloregionnettverket, har laget rapporten «Arealeffektivitet i kommunene» som ser på økonomiske og miljømessige gevinster ved å være arealeffektive. Det blir anbefalt i rapporten at arealeffektivitet må bli et prioritert satsningsområde, som skal se på og vurdere om nye behov i kommunen kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse. Areal er den største miljø- og kostnadsdriveren innen eiendomsforvaltning. Dersom kommunen kan dekke behovet for areal innen eksisterende areal i stedet for å bygge nytt, vil det frigjøre betydelige summer som kan brukes til å oppgradere og vedlikeholde eksisterende bygningsmasse samtidig som CO2-utslippet reduseres.

I tillegg ser man nytte av å koordinere behov med brukerne av bygget for å kunne kartlegge om endringer i bygget kan gjøre bruken av arealet mer effektivt. Behov og måter man jobber på endrer seg over tid, og det er viktig å tilpasse byggene slik at bruken er mer hensiktsmessig. Å drive virksomhet i uhensiktsmessige lokaler kan hemme effektiviteten, og i kombinasjon med manglende vedlikehold og forfall har det ført til at mange kommuner har valgt å rive og bygge nytt. Det er økende bevissthet blant politisk og administrativ ledelse i kommunene om at vi må ta vare på og bruke eksisterende arealer fremfor å bygge nytt. Stram kommuneøkonomi tvinger frem at kommunene må tenke nytt og bli mer bevisst på effektiv utnyttelse av eksisterende areal. Kommunene trenger kompetanse for å kartlegge og analysere arealbruken og ikke minst lede gode prosesser mellom de som har arealbehov.

Rapporten fra NKF Osloregionnettverk har følgende forslag til løsninger og videre arbeid:

- Samordning av arealbehovet på tvers av sektorer
- Kartlegge faktisk arealbruk 24/7 av aktuelle bygninger
- Innføre bookingsystem for arealer
- Sammenligne CO2utslipp ved nybygg mot vedlikehold/rehabilitering/ombygging av eksisterende bygg
- Styrke kompetanse i arealkartlegging, analyse og prosess
- Vedlikehold og tilpasse eksisterende bygg til nye behov
- Erfaringsutveksling med andre kommuner om metoder og resultater

Det er startet opp et arbeid med en mulighetsstudie for kontorarbeidsplasser for 1000 kommunalt ansatte i Asker sentrum generelt og på Trekanten spesielt. Mulighetsstudien vil utrede mulighetsrommet for samarbeid, sambruk, arealeffektivitet og nye måter å jobbe på. Det vil utarbeides en helhetlig plan for lokalisering av kommunalt ansatte i Asker sentrum generelt og på Trekanten spesielt.

Et planmessig arbeid med å utnytte eksisterende arealer må settes i system. Det er behov for å synliggjøre kostnader ved arealbruk, hvordan dette påvirker eier, bruker og forvalter og se på insentiver og virkemidler for effektiv arealutnyttelse.

7.6 Samhandling

For å levere gode og effektive tjenester til brukere og innbyggere er god samhandling på tvers av tjenesteområder og mellom avdelinger og virksomheter i Samfunnstjenester helt nødvendig.

Innenfor forvaltning, drift og vedlikehold er dialogmøter med brukere, koordineringspottmøter og styringsgruppemøter for pågående investeringsprosjekter eksempler på viktige samhandlingsarenaer. Det er behov for å videreutvikle informasjonskanaler der nødvendig informasjon tilfaller riktige personer/instanser.

Kommunens fokus på sambruk og meråpne bygg er positivt. Tjenesteområde Medborgerskap, som har ansvar for utlån av arealer, må samhandle med virksomhet Eiendom om hvilke arealer som er egnet for utlån. Det bør også evalueres rutiner for oppdekking av kostnader knyttet til bruk.

Sambruk og meråpne bygg fører til økt brukstid av de tekniske anleggene som igjen vil medføre økt energibruk. Det er viktig at varme, ventilasjon og belysning kun brukes ved behov. Bevegelsesstyring av varme, ventilasjon, og belysning er lite utbredt i eksisterende bygningsmasse og vil kunne være viktig for å oppnå behovsstyrt drift. For å kunne lykkes med gode løsninger for sambruk av bygg er det behov for økt samhandling og koordinering på tvers av tjenesteområder. Det er helt nødvendig at eiendomsvirksomheten er informert for å kunne styre byggene på en kostnadseffektiv måte.

Uteområdene til kommunale bygg har liten grad av samarbeid med frivilligheten og innbyggere. Det er noe dugnadsvirksomhet på skoler og barnehager og i få tilfeller på bo- og omsorgssentre. Det er ikke utarbeidet rutiner eller retningslinjer rundt frivillighet per i dag. Utfordringen er den samme som for byggene, det krever mye oppfølging fra forvalter for at det skal utføres forskriftsmessig. I F-sak 224/22 Vedlikehold av kommunale uteområder ble det vedtatt følgende i punkt 2 «Tiltak knyttet til vedlikehold av kommunale uteområder følges opp videre gjennom temaplan eiendom, og skal omfatte innovasjon, universell utforming, frivillighet og samarbeid».

Eiendom har i noen grad samarbeid med innbyggere, lag og foreninger om at de kan utføre vedlikehold på kommunal eiendom mot at kommunen sørger for innsatsmidler. Dog krever dette oppfølging fra forvalter slik at arbeidet utføres forskriftsmessig. Det er ikke nedfelt egne retningslinjer eller prinsipper for dette.

Videreutvikling av bedre samhandling håndteres av virksomhetene.

7.7 Digitale verktøy

For å møte morgendagens behov samt krav til effektivisering er det viktig å kartlegge behov og lage en god plan for utvikling og implementering av digitale systemer.

I dag er store deler av oversikten over kommunens grunneiendommer lagt i «ikke-levende» dokumenter som ikke er tilgjengelig for øvrige deler av kommuneorganisasjonen. Dette vanskeliggjør nødvendig innsikt og medvirkning fra virksomheter som kan ha interesse av disse eiendommene. Det er behov for verktøy for utveksling av informasjon, data og nøkkeltall på tvers av tjenesteområdene. Et samhandlingsverktøy som kan nyttes på tvers av tjenesteområdene når det gjelder kommunens eiendommer, og ulike planer som kommer/er igangsatt/ for fremtiden. Det er også behov for samhandlingsverktøy som

viser hva vi jobber med av prosjekter, og hvilke eiendommer vi eksempelvis har for salg (egen web side) eksternt, rettet mot innbyggere og næringsliv.

Forvaltningssystemet for bygg (LYDIA) som benyttes i dag har begrensninger og blir heller ikke videreutviklet fra leverandør. Det er behov for et forvaltningssystem som i større grad er knyttet til andre systemer og ytterligere kan automatisere oppgaver.

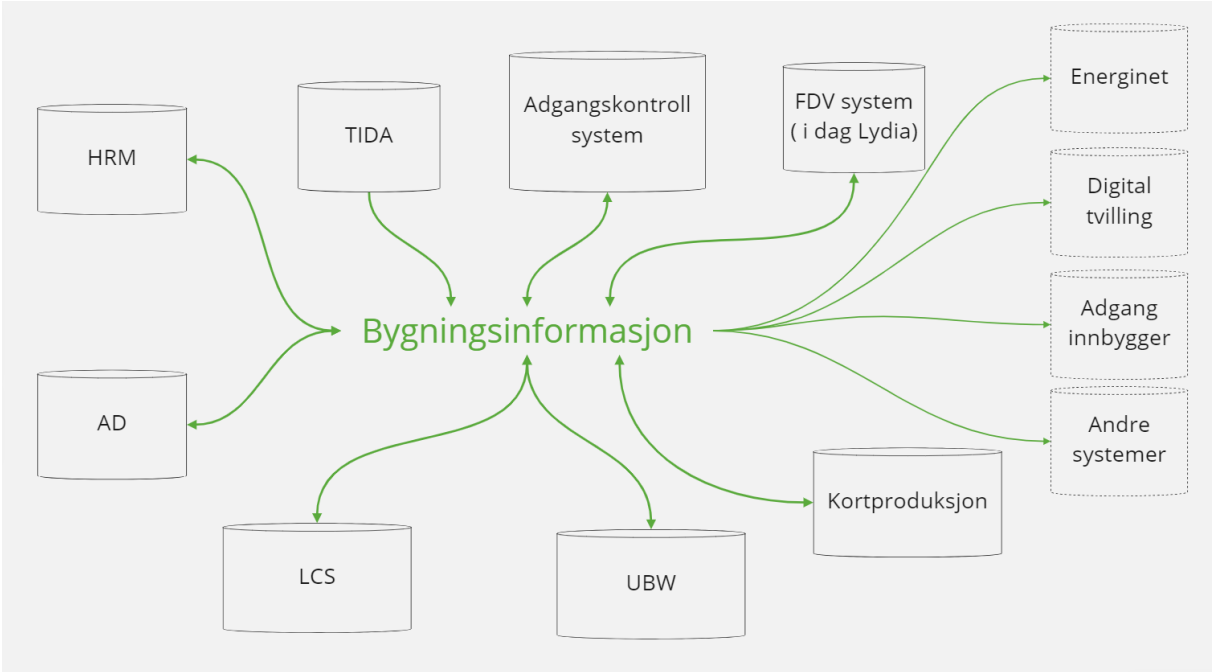
I konseptnotat og prosjektforslag «Adgangskontroll og ID-kort på kommunale bygg», utarbeidet høsten 2022, er det pekt på utfordringer knyttet til dagens prosesser, roller og system for adgangskontroll. Dette gjelder for ansattes adgang til bygg i kommunen. Valg av konsept vil påvirke Eiendom.

Det jobbes med å installere målere for å kunne ta ut energiforbruk på andre energivarer (fjernvarme, bioolje, gass, pellets) enn strøm. I tillegg er det behov for å implementere flere nye basisfunksjoner i energioppfølgingssystemet for å kunne oppnå enklere oppfølging av drift og energibruk.

Anlegg for sentral driftskontroll (SD-anlegg) er viktig for å kunne overvåke og styre tekniske anlegg i bygg på en miljø- og kostnadseffektiv måte. For å lage en hensiktsmessig plan for bruk og utvikling er det behov for tilstandskartlegging av SD-anlegg. Det er behov for å utforme SD-strategi for hensiktsmessig videreutvikling.

Det jobbes med å digitalisere kart over driftsoppgavene på uteområdene og kommunikasjon mellom forvalter og drift samt ut mot bruker.

Ved innføring av nye digitale verktøy er det viktig å sikre en god implementering av disse, inklusive god planlegging og opplæring.

Figur 29 Effektiv informasjonsflyt på tvers av systemer som inneholder bygningsinformasjon, fra konseptnotat og prosjektforslag for digitalisering

7.8 Nøkkeltall

NOU2004:22 peker på at det må foreligge et rasjonelt system for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen.

Nøkkeltall er en viktig styringsparameter som viser om kommunen går i ønsket retning, samt at kommunen kan sammenligne seg med andre kommuner. Som beskrevet under dagens status har det innenfor forvaltning, drift og vedlikehold av bygg, ikke vært jobbet mye med nøkkeltall i et styringsperspektiv. Dette med unntak av tre nøkkeltall som rapporteres i handlingsprogrammet.

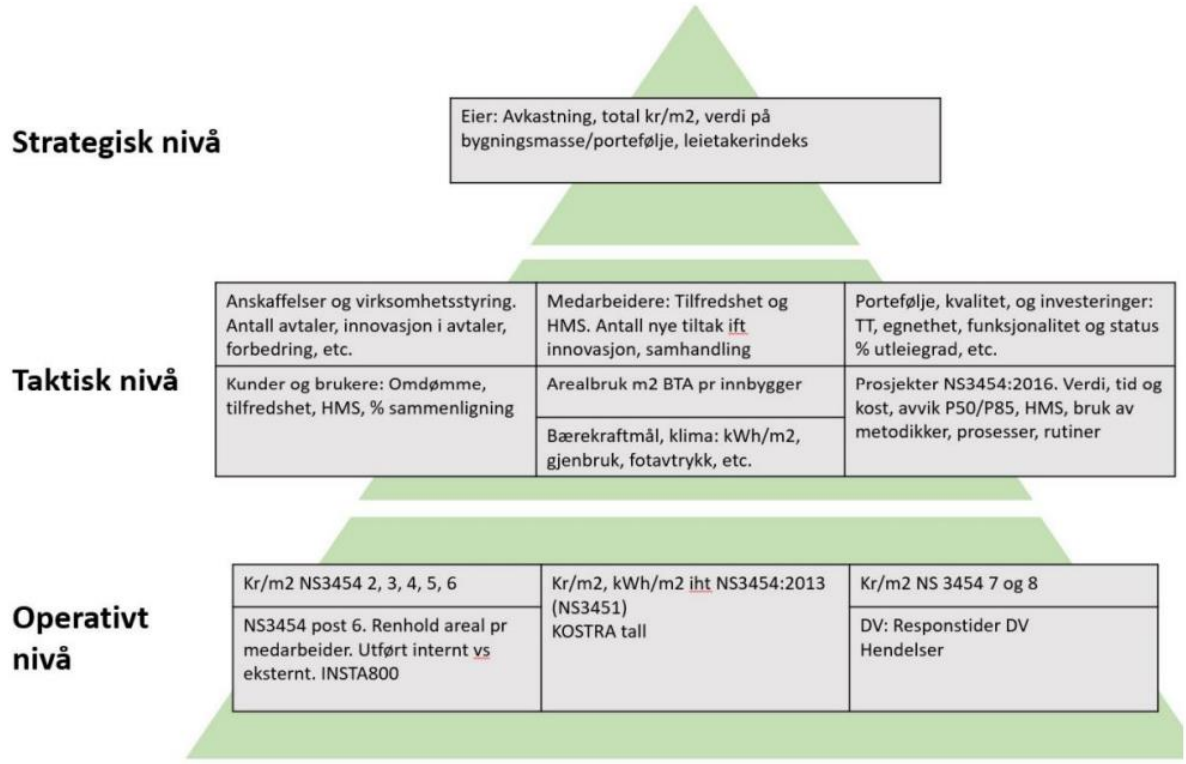
Nøkkeltall kan hentes fra flere ulike kilder. Det er viktig at nøkkeltall kan hentes automatisk og ikke er manuelle som vil være tidkrevende. Ressursene ved måling må stå i forhold til den nytteverdien et nøkkeltall har. Det må også være mulig å kunne påvirke nøkkeltallet gjennom forbedringstiltak.

Det må i tiden fremover vurderes hvilke nøkkeltall som kan være viktige styringsparametere for eiendomsvirksomheten.

I tillegg til de som følges i handlingsprogrammet eller brukes ved rehabilitering/utvikling kan dette for eksempel være:

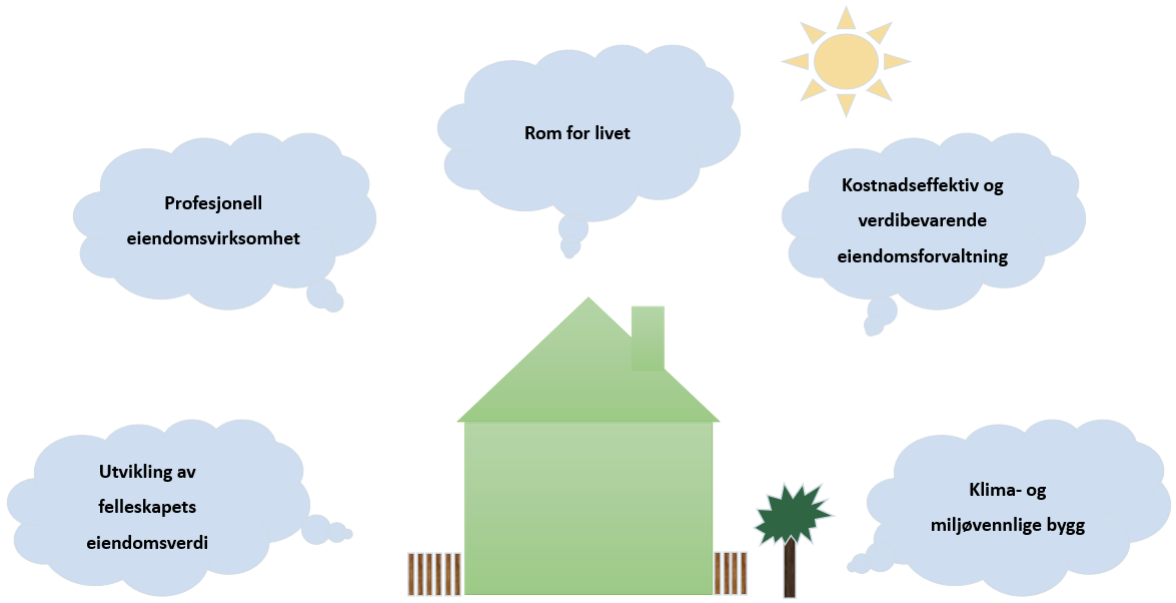
- Tilstandsgrad
- Internkontrollavvik
- Ledighet kommunale boliger – hvor lenge står de tomme / oppussingstid
- Renhold – Areal per time
- Kvadratmeter per elev/bruker
- Kvadratmeter per innbygger
- Kostnad per bruker ved investeringsprosjekter
- Energibruk per kvadratmeter areal korrigert for temperatur og sted og i forhold til driftstid
- Energibruk per bruker
- Brukertilfredshet

Figuren under viser flere mulige indikatorer for de ulike nivåene i en eiendomsvirksomhet.

Figur 30 Indikatorer for ulike strategiske nivå (Foss, 2021 og hovedoppgave NTNU 2021: Eiendomsstrategi i norske kommuner, v/Lien og Bratland)

8 Administrasjonens foreløpige forslag til innsatsområder

1. Liste over samtlige høringsuttalelser

	Type virksomhet	Saksnr.	Dato
	Kommunale råd og utvalg		
1.	Ungdomsrådet	22/00227 - 8	20.04.2023
2.	Råd for personer med funksjonsnedsettelse	22/00227 - 9	20.04.2023
3.	Eldrerådet	22/00227 -10	20.04.2023
4.	Utvalg for oppvekst	22/00227 -11	25.04.2023
5.	Utvalg for velferd	22/00227 -12	25.04.2023
6.	Utvalg for medborgerskap	22/00227 -13	27.04.2023
	Lag og foreninger		
7.	Asker idrettsråd	22/00227 -14	22.05.2023
8.	Asker kulturråd	22/00227 -15	22.05.2023

2. Høringsuttalelser

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
	Ungdomsrådet	
1	Asker kommune skal bruke arealressursene i kommunen strategisk for å minimere utslipp for reiser til brukere av bygget.	Dette er ivaretatt i kommuneplanens arealdel/samfunnsdel. Det omtales i innsatsområde 2 - Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer (kap. 6.2.1).
2	Dele på bygningsmassen - og at bygg kan brukes større deler av døgnet til andre formål.	Ivaretatt i innsatsområde 1 – Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne, strategi: • Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag (kap. 6.1.1).
3	Bare det å etablere enger og slåttemark i stedet for gressplener vil hjelpe det biologiske mangfoldet.	Vi tar med oss innspillet i arbeidet med konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.
4	Det er bra at vedlikehold er i fokus - og slik må det være både for å forlenge levetid til eksisterende bygg, av hensyn til klimaet og av hensyn til kommunes økonomi.	Ivaretatt i temaplanen.

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
5	Asker kommune bør vurdere å etablere kontorfellesskap for kommunalt ansatte og andre i de ni nærsentrene i kommunen. Slik kan en redusere pendling og spare plass.	Tas til orientering. Det jobbes med en strategi for kommunale kontorarbeidsplasser i Asker sentrum der målsettingen er forbedret tjenestetilbud til innbyggerne og attraktive arbeidsplasser for de ansatte. Dette gjøres ved å samlokalisere virksomheter/avdelinger som samarbeider på tvers, færre lokasjoner/større miljøer, samt at aktivitetsbasert arbeidsplasskonsept legges til grunn ved utforming av lokalene. Dette vil på sikt også kunne være aktuelt utenfor Asker sentrum. Fleksible kontorarbeidsplasser er etablert i enkelte innbyggertorg som f.eks. i Heggedal.
	Råd for personer med funksjonsnedsettelse	
6	Asker kommune har som mål at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Da er det viktig at det bygges nok boliger med livsløpsstandard til å dekke behovet i fremtiden.	Temaplan for bærekraftig boligutvikling er under utarbeidelse. Et viktig tema i planen er aldersvennlige boliger, og å møte boligbehovene nå og i fremtiden på en god måte, så eldre kan bli boende hjemme lenger og leve selvstendige og gode liv. Asker kommune jobber også aktivt med aldersvennlige boliger i portefølje for aldersvennlig og inkluderende steds- og boligutvikling.
7	Det er viktig at det settes av nok midler til å oppgradere eldre formålsbygg, slik at de tilfredsstiller gjeldende krav til universell utforming.	Universell utforming er ivaretatt i innsatsområde 1 - Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne, strategi: • Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag (kap. 6.1.1).

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
	Eldrerådet	
8	Parkeringsnormen ved offentlige bygg må være realistisk mht behov for å benytte bil når disse byggene besøkes og/eller brukes	Temaet er ikke omhandlet i planen. Parkeringsnormer reguleres gjennom føringer i kommuneplanen og vedtak i den enkelte reguleringsplan.
9	Gode utearealer er meget viktig også for eldreinstitusjoner og boliger for seniorer	Ivaretatt i innsatsområde 4 - Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning, strategiene: • Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet • Asker kommune skal involvere frivilligheten til vedlikehold og utvikling gjennom samarbeid (kap. 6.4.1)
10	Eldrerådet stiller seg bak strategien om at bygg bør ha flere bruksområder også i nært samspill med frivilligheten.	Ivaretatt i temaplanen.
	Utvalg for oppvekst	
11	I byggeprosjekter bør også kostnadene være med som en strategi, da vi må sikre at vi bygger kostnadseffektivt. Byggekostnadene bør for eksempel jevnlig sammenlignes med andre offentlige/private aktører som har samme type bygg.	Ivaretatt i innsatsområde 2 - Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer, strategi: • Asker kommune skal sørge for verdiskapende eiendomsutvikling (kap. 6.2.1) I dette ligger en videreutvikling av prosess knyttet til analyse av livsløpskostnader og miljøkonsekvenser. Dette vil gi gode grunnlag for vurdering av alternativer.

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
12	Enhetlige standarder for kommunale bygg bør ha rom for nye ideer og løsninger som kan gi både bedre løsninger og/eller lavere kostnader med samme funksjon.	Ivaretatt i innsatsområde 2 - Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer, strategi: • Asker kommune skal sørge for verdiskapende eiendomsutvikling (kap 6.2.1).
13	Planen bør fremheve behov for gode prosesser med aktiv og tidlig brukermedvirkning, slik at vi sikrer at vi bygger med den kvalitet og det omfanget som brukere har behov for.	Tatt til følge. Ny setning legges inn i innsatsområde 1 - Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne, strategi: • Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert (kap. 6.1.1) «Det skal videreutvikles gode prosesser med aktiv og tidlig brukermedvirkning både når det gjelder nybygg og eksisterende bygningsmasse med uteområder.»
14	Nye skoler og barnehager bør ha tilgang på naturområder, helst i form av skogområder. Der dette ikke er mulig bør det etableres naturlignende arealer med gress og beplantning.	Ivaretatt i innsatsområde 2 - Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer, strategi: • Asker kommune skal sikre bærekraftig og helthetlig samfunnsutvikling gjennom kommunens eiendommer (kap 6.2.1).
15	Nye barnehager og skoler bør planlegges med tilgang til kjøkkenhage/skolehage på egen tomt eller i nærmiljøet.	Ivaretatt i innsatsområde 1 - Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne, strategi: • Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert (kap. 6.1.1) Viser til endret tekst i punkt 13 over.

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
	Utvalg for velferd	
16	Godt over 90% av den kommunale eiendomsmassen eies av Asker kommune. Økt leie av lokaler bør vurderes, gitt et velfungerende, likvid eiendomsmarked i det aktuelle området.	Tatt til følge. Ny setning legges inn i innsatsområde 4 – Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning, strategi: • Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene (kap. 6.4.1) «I tillegg er det behov for å se på forholdet mellom eide og leide arealer og utarbeide prinsipper innenfor ulike bygningskategorier.»
17	Virksomhetsområde Miljø og Samferdsel har ansvaret for 1,4 mill. kvm. uteareal i tilknytning til kommunale bygg. Det bør vurderes å styrke dette arbeidet, eksempelvis i tilknytning til kommunale omsorgsbygg, herunder sansehagene til våre bo- og omsorgssentre.	Ivaretatt i innsatsområde 4 - Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning, strategi: • Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet (kap. 6.4.1)
18	Asker kommune har som mål at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Da er det viktig at det bygges nok boliger med livsløpsstandard til å dekke behovet i fremtiden.	Temaplan for bærekraftig boligutvikling er under utarbeidelse. Et viktig tema i planen er aldersvennlige boliger, og å møte boligbehovene nå og i fremtiden på en god måte, så eldre kan bli boende hjemme lenger og leve selvstendige og gode liv. Asker kommune jobber også aktivt med aldersvennlige boliger i portefølje for aldersvennlig og inkluderende steds- og boligutvikling.

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
19	Det er viktig å oppgradere eldre formålsbygg, slik at de tilfredsstiller gjeldende krav til universell utforming.	Universell utforming er ivaretatt i innsatsområde 1 - Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne, strategi: • Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag (kap. 6.1.1).
	Utvalg for medborgerskap	
20	Hovedutvalg for medborgerskap understreker viktigheten av å utvikle eiendom og bygningsmasse over hele kommunen som bidrar til levende, innbydende møteplasser i et tettsteds, destinasjonsutviklings- og medvirkningsperspektiv.	Dette er ivaretatt i kommuneplanens arealdel/samfunnsdel. Det omtales i innsatsområde 2 - Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer (kap. 6.2.1).
	Asker idrettsråd	
	Asker idrettsråd har gitt sine høringsinnspill i brevs form. Dette ligger i vedlegg 4. I denne tabellen kommenteres Asker idrettsråd sine hovedpunkter.	Innspillene er nyttige og tas med i det videre arbeid med å utarbeide konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.
21	Overordnet perspektiv for planen må knyttes sterkere opp mot #17 Samarbeid for å nå målene og spesielt samarbeid med frivilligheten og næringslivet.	Ivaretatt i innsatsområde 5 – Profesjonell eiendomsvirksomhet, strategi: • Asker kommune skal samhandle aktivt på tvers av organisasjonen og med eksterne (kap. 6.5.1).
22	Vi repeterer vår anbefaling fra innspill til kommuneplanens arealdel om å bygge mindre, dele mer og gjøre lokale tilpasninger (sambruk, felles visjoner, smart arealutnyttelse, transformasjon og tettstedsutvikling). Dette krever at organisasjonen rigges for å tenke sammen med sivilsamfunnet og på tvers av sektorer. Vi vet at idrettslagene er fremoverlente, innovative og delingsinteresserte på dette feltet.	Ivaretatt i temaplanen. Temaplan eiendom knytter seg også til strategier i Temaplan medborgerskap 2021-2033 vedr sambruk og Temaplan handling mot klimaendringene vedr å rehabilitere fremfor å bygge nytt.

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
23	Vi anbefaler kommunen om å prioritere utvikling og ivaretagelse av eksisterende eiendomsmasse som fremmer punktene over.	Ivaretatt i innsatsområde 2 – Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer, strategi: • Asker kommune skal sikre bærekraftig og helthetlig samfunnsutvikling gjennom kommunens eiendommer (kap. 6.2.1). Ivaretatt i innsatsområde 4 – Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning, strategiene: • Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene • Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet (kap. 6.4.1)
24	I lys av kulepunkt 1 og 2 anbefaler vi kommunen om å gå i dialog med parter som ønsker å være med å bygge og drifte bygg og anlegg med flere funksjoner enn kommunens eget behov. Vi ser at idrettslag som bygger/drifter gir synergieffekter og samfunnsøkonomisk gode løsninger.	Tas til orientering.
25	Vi anbefaler tverrsektoriell utvikling, sambruk og samdrift mellom kommunal og frivillig sektor med mål om bærekraftig utvikling. Tidlig involvering og behovskartlegging på tvers av sektorer (kommune, næringsliv og frivillighet) bør være utgangspunkt i ethvert byggeprosjekt. Sektorovergripende budsjettering er en av mange faktorer å gripe fatt i så henseende.	Tas til orientering.
	Asker kulturråd	
	Asker kulturråd har gitt sine høringsinnspill i brevs form. Dette ligger i vedlegg 4. I denne tabellen kommenteres Asker kulturråd sine hovedpunkter.	Innspillene er nyttige og tas med i det videre arbeid med å utarbeide konkrete tiltak i virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.
26		

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
	Skoleanlegg Skoleanleggene er svært viktig for kulturfrivilligheten. Det er i skoleanleggene en stor del av kulturfrivilligheten bor og øver. De enkelte organisasjonene har ikke mulighet til å leie/eie egne lokaler. Derfor er sambruk i kommunens lokaler helt vesentlig. Skoleanleggene vil bety mer og mer for god nærmiljøutvikling i fremtiden. Skoler som gode arenaer for kulturens mangfoldige aktiviteter bidrar til å løse samfunnsfloker som utenforskap og ensomhet. Kommunens virksomhet for Prosjekt og Utvikling utarbeider nå Standard rom- og funksjonsprogram for skoleanlegg. Det er viktig at temaplan for eiendom omtaler standarden, den vil bli et premiss for utviklingen av fremtidige skoleanlegg. Skoleanleggene er kanskje de viktigste byggene som virker mest inn på innbyggernes liv.	Ivaretatt i kap. 4.6.1 Gode beslutningsunderlag gir bedre løsninger og innsatsområde 2 - Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer, strategi: • Asker kommune skal sørge for verdiskapende eiendomsutvikling (kap 6.2.1).
27	**Andre formålsbygg, kirker og utendørsarenaer** Asker kommune har mange ulike formålsbygg, kirker og utendørsarenaer. Det er viktig at disse tas vare på og får det vedlikehold og oppgradering de fortjener og trenger. Budsjetter for dette må være på riktig nivå.	Ivaretatt i innsatsområde 4 – Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning, strategiene: • Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene • Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet (kap. 6.4.1) Ivaretatt i innsatsområde 5 – Profesjonell eiendomsvirksomhet, strategi: • Asker kommune skal sikre god forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for kommunens bygg med uteområder (kap. 6.5.1).
28	**Egnede lokaler er et premiss for at lokalene blir utnyttet godt og ofte** Det er et ønske fra kommunen om at formålsbyggene skal kunne brukes så ofte som mulig. Det betinger at byggene er tilrettelagt og utstyrt slik at det faktisk kan skje. Egnethet kan måles i antall og størrelse på rom og lokaler, teknisk utstyr og akustikk, og tilgjengelighet og praktisk tilrettelegging. Summen av dette er lik gode brukeropplevelser og høyere kvalitet på aktivitetene. Et mantra for frivilligheten er at «det skal være lett å være frivillig». Gode, egnede lokaler er et premiss for dette.	Ivaretatt i innsatsområde 1 - Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne, strategier: • Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag. • Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert (kap. 6.1.1).

Nr.	Innspill	Kommunedirektørens kommentar
29	**Ventilasjon, lys og annen teknisk infrastruktur** Dette er helt vesentlig for at lokalene skal bli brukt etter intensjon og formål. Den senere tids tema om strømsparing har tydelig vist at ventilasjon er noe som må sees ekstra nøye på under planlegging av byggene. God ventilasjon og godt lys er viktig og nødvendig for brukere etter skoletid. Det må det tas hensyn til. Det er viktig at tekniske anlegg kan seksjoneres slik at nødvendige funksjoner er tilgjengelige for leie/låntagere uavhengig av hva som skjer i resten av bygget.	Tas til orientering.
30	**Universell utforming må være en grunntanke og ikke en ettertanke** Dette må gjelde uansett, det må tas hensyn til personer med funksjonsnedsettelser. Uten universell utforming i lokaler for kulturutøvelse utestenges automatisk mange mennesker fra deltagelse og opplevelser. Dette gjelder ikke bare kjente problemstillinger for syns- og bevegelseshemmede. Akustikk er for eksempel spesielt viktig for hørselshemmede og for personer med auditive utfordringer.	Tas til orientering. Universell utforming er ivaretatt i innsatsområde 1 - Rom for livet – gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne, strategi: • Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag (kap. 6.1.1).
31	**Kulturminner og utsmykning av bygg** Kulturminner finnes i mange former, også bygninger. Uavhengig hvor ansvaret for vedlikehold av disse plasseres, minner vi om viktigheten av å ta godt vare på vår felles kulturarv. Utsmykning likeså, det er viktig at kommunen går foran med gode eksempler på utsmykning av sine formålsbygg.	Tas til orientering. I investeringsprosjekter avsettes det en andel av investeringssummen til utsmykning.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	20.04.2023	8/23
2 Ungdomsrådet	20.04.2023	13/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	20.04.2023	11/23
4 Utvalg for oppvekst	25.04.2023	14/23
5 Utvalg for velferd	25.04.2023	15/23
6 Utvalg for medborgerskap	27.04.2023	16/23

Høring av Temaplan eiendom - Rom for livet 2023-2035

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 20.04.2023 sak 13/23

Behandling

Rådgiver Anette Kampesæter Førland presenterte og svarte på spørsmål. Virksomhetsleder Lene Thusing Pedersen var også til stede.

Maia Hollender fremmet følgende innspill i 5 punkter:

- *Asker kommune skal bruke arealressursene i kommunen strategisk for å minimere utslipp for reiser til brukere av bygget*
- *Dele på bygningsmassen - og at bygg kan brukes større deler av døgnet til andre formål*
- *Bare det å etablere enger og slåttemark i stedet for gressplener vil hjelpe det biologiske mangfoldet*
- *Det er bra at vedlikehold er i fokus - og slik må det være både for å forlenge levetid til eksisterende bygg, av hensyn til klimaet og av hensyn til kommunens økonomi*

- *Asker kommune bør vurdere å etablere kontorfellesskap for kommunalt ansatte og andre i de ni nærsentrene i kommunen. Slik kan en redusere pendling og spare plass.*

Hollenders innspill i 5 punkter ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035 tas til orientering.

2. Rådet/utvalget gir følgende innspill til temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035

- Asker kommune skal bruke arealressursene i kommunen strategisk for å minimere utslipp for reiser til brukere av bygget
- Dele på bygningsmassen - og at bygg kan brukes større deler av døgnet til andre formål
- Bare det å etablere enger og slåttemark i stedet for gressplener vil hjelpe det biologiske mangfoldet
- Det er bra at vedlikehold er i fokus - og slik må det være både for å forlenge levetid til eksisterende bygg, av hensyn til klimaet og av hensyn til kommunes økonomi.
- Asker kommune bør vurdere å etablere kontorfellesskap for kommunalt ansatte og andre i de ni nærsentrene i kommunen. Slik kan en redusere pendling og spare plass.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	20.04.2023	8/23
2 Ungdomsrådet	20.04.2023	13/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	20.04.2023	11/23
4 Utvalg for oppvekst	25.04.2023	14/23
5 Utvalg for velferd	25.04.2023	15/23
6 Utvalg for medborgerskap	27.04.2023	16/23

Høring av Temaplan eiendom - Rom for livet 2023-2035

Råd for personer med funksjonsnedsettelse har behandlet saken i møte 20.04.2023 sak 11/23

Behandling

Saksbehandler Anette Kampesæter Førland og virksomhetsleder Lene Thusing Pedersen innledet til saken og besvarte spørsmål.

Forslag fremmet av May B. Myklebust på vegne av rådet til innspill til planen:

Universell utforming:

- Asker kommune har som mål at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Da er det viktig at det bygges nok boliger med livsløpsstandard til å dekke behovet i fremtiden.
- Det er viktig at det settes av nok midler til å oppgradere eldre formålsbygg, slik at de tilfredsstiller gjeldende krav til universell utforming.

Forslag fremmet av May B. Myklebust på vegne av rådet til innspill ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt

Innstilling/Vedtak

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035 tas til orientering.

2. Råde gir følgende innspill til temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035

    - Asker kommune har som mål at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Da er det viktig at det bygges nok boliger med livsløpsstandard til å dekke behovet i fremtiden.
    - Det er viktig at det settes av nok midler til å oppgradere eldre formålsbygg, slik at de tilfredsstiller gjeldende krav til universell utforming.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	20.04.2023	8/23
2 Ungdomsrådet	20.04.2023	13/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	20.04.2023	11/23
4 Utvalg for oppvekst	25.04.2023	14/23
5 Utvalg for velferd	25.04.2023	15/23
6 Utvalg for medborgerskap	27.04.2023	16/23

Høring av Temaplan eiendom - Rom for livet 2023-2035

Eldrerådet har behandlet saken i møte 20.04.2023 sak 8/23

Behandling

Ingeniør ved byggforvaltning og vedlikehold Anette Kampsæter Førland innledet til saken (presentasjon). Førland og seksjonsleder eiendom Lene Thusing Pedersen svarte på spørsmål.

Karl Bønnhoff fremmet følgende forslag til innspill til punkt 2:

- *Parkeringsnormen ved offentlige bygg må være realistisk mht behov for å benytte bil når disse byggene besøkes og/eller brukes*
- *Gode utearealer er meget viktig også for eldreinstitusjoner og boliger for seniorer.*

Leder Kirsten Koht fremmet følgende forslag til innspill til punkt 2:

- *Eldrerådet stiller seg bak strategien om at bygg bør ha flere bruksområder også i nært samspill med frivilligheten.*

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 2, herunder forslag til innspill fremmet av Bønnhoff, kulepunkt 1, ble enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av Bønnhoff, kulepunktpunkt 2, ble enstemmig vedtatt som innspill under innstillingens punkt 2.

Forslag fremmet av Koht, ble enstemmig vedtatt som innspill under innstillingens punkt 2.

Innstilling/Vedtak

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035 tas til orientering.

2. Rådet/utvalget gir følgende innspill til temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035

    - Parkeringsnormen ved offentlige bygg må være realistisk mht behov for å benytte bil når disse byggene besøkes og/eller brukes
    - Gode utearealer er meget viktig også for eldreinstitusjoner og boliger for seniorer
    - Eldrerådet stiller seg bak strategien om at bygg bør ha flere bruksområder også i nært samspill med frivilligheten.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	20.04.2023	8/23
2 Ungdomsrådet	20.04.2023	13/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	20.04.2023	11/23
4 Utvalg for oppvekst	25.04.2023	14/23
5 Utvalg for velferd	25.04.2023	15/23
6 Utvalg for medborgerskap	27.04.2023	16/23

Høring av Temaplan eiendom - Rom for livet 2023-2035

Utvalg for oppvekst har behandlet saken i møte 25.04.2023 sak 14/23

Behandling

Rådgiver Anette Kampesæter Førland presenterte saken. Virksomhetsleder Lene Thusing Pedersen orienterte og svarte på spørsmål.

Håvard Espelin (H) fremmet på vegne av H, Sp og V følgende forslag til innspill under punkt 2:

- *I byggeprosjekter bør også kostnadene være med som en strategi, da vi må sikre at vi bygger kostnadseffektivt. Bygge kostnadene bør for eksempel jevnlig sammenlignes med andre offentlige/private aktører som har samme type bygg.*
- *Enhetlige standarder for kommunale bygg bør ha rom for nye ideer og løsninger som kan gi både bedre løsninger og/eller lavere kostnader med samme funksjon.*
- *Planen bør fremheve behov for gode prosesser med aktiv og tidlig brukermedvirkning, slik at vi sikrer at vi bygger med den kvalitet og det omfanget som brukere har behov for.*

Paal Steine (MGD) fremmet følgende forslag til innspill under punkt 2:

- *Nye skoler og barnehager bør ha tilgang på naturområder, helst i form av skogområder. Der dette ikke er mulig bør det etableres naturlignende arealer med gress og beplantning.*
- *Nye barnehager og skoler bør planlegges med tilgang til kjøkkenhage/skolehage på egen tomt eller i nærmiljøet.*

Innstillingen punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Håvard Espelins (H) kulepunkt 1 ble vedtatt mot en stemme (Dahl, R)

Espelins (H) kulepunkt 2 og 3 ble enstemmig vedtatt.

Paal Steines (MDG) 2 kulepunkter ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035 tas til orientering.

2. Rådet gir følgende innspill til temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035

- I byggeprosjekter bør også kostnadene være med som en strategi, da vi må sikre at vi bygger kostnadseffektivt. Bygge kostnadene bør for eksempel jevnlig sammenlignes med andre offentlige/private aktører som har samme type bygg.
- Enhetlige standarder for kommunale bygg bør ha rom for nye ideer og løsninger som kan gi både bedre løsninger og/eller lavere kostnader med samme funksjon.
- Planen bør fremheve behov for gode prosesser med aktiv og tidlig brukermedvirkning, slik at vi sikrer at vi bygger med den kvalitet og det omfanget som brukere har behov for.
- Nye skoler og barnehager bør ha tilgang på naturområder, helst i form av skogområder. Der dette ikke er mulig bør det etableres naturlignende arealer med gress og beplantning.
- Nye barnehager og skoler bør planlegges med tilgang til kjøkkenhage/skolehage på egen tomt eller i nærmiljøet.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	20.04.2023	8/23
2 Ungdomsrådet	20.04.2023	13/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	20.04.2023	11/23
4 Utvalg for oppvekst	25.04.2023	14/23
5 Utvalg for velferd	25.04.2023	15/23
6 Utvalg for medborgerskap	27.04.2023	16/23

Høring av Temaplan eiendom - Rom for livet 2023-2035

Utvalg for velferd har behandlet saken i møte 25.04.2023 sak 15/23

Behandling

Cecilie Lindgren, H innledet til saken. Anette K. Førland presenterte saken og besvarte spm.

Forslag fremmet av Hans A. Hveem, H, på vegne av H, KrF, PP og V til innspill i punkt 2:

- Godt over 90% av den kommunale eiendomsmassen eies av Asker kommune. Økt leie av lokaler bør vurderes, gitt et velfungerende, likvid eiendomsmarked i det aktuelle området.
- Virksomhetsområde Miljø og Samferdsel har ansvaret for 1,4 mill. kvm. uteareal i tilknytning til kommunale bygg. Det bør vurderes å styrke dette arbeidet, eksempelvis i tilknytning til kommunale omsorgsbygg, herunder sansehagene til våre bo- og omsorgssentre.

Forslag fremmet av Solav Abbas, A, til innspill i punkt 2:

- Asker kommune har som mål at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Da er det viktig at det bygges nok boliger med livsløpsstandard til å dekke behovet i fremtiden.

- Det er viktig å oppgradere eldre formålsbygg, slik at de tilfredsstiller gjeldende krav til universell utforming.

Forslaget fremmet av Hans A. Hveem, H på vegne av H, KrF, PP og V til innspill til punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av Solav Abbas, A til innspill til punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035 tas til orientering.

2. Utvalget gir følgende innspill til temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035

    - Godt over 90% av den kommunale eiendomsmassen eies av Asker kommune. Økt leie av lokaler bør vurderes, gitt et velfungerende, likvid eiendomsmarked i det aktuelle området.
    - Virksomhetsområde Miljø og Samferdsel har ansvaret for 1,4 mill. kvm. uteareal i tilknytning til kommunale bygg. Det bør vurderes å styrke dette arbeidet, eksempelvis i tilknytning til kommunale omsorgsbygg, herunder sansehagene til våre bo- og omsorgssentre.
    - Asker kommune har som mål at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Da er det viktig at det bygges nok boliger med livsløpsstandard til å dekke behovet i fremtiden
    - Det er viktig å oppgradere eldre formålsbygg, slik at de tilfredsstiller gjeldende krav til universell utforming.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
22/00227

Saksbehandler
Anette Kampesæter Førland

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Eldrerådet	20.04.2023	8/23
2 Ungdomsrådet	20.04.2023	13/23
3 Råd for personer med funksjonsnedsettelse	20.04.2023	11/23
4 Utvalg for oppvekst	25.04.2023	14/23
5 Utvalg for velferd	25.04.2023	15/23
6 Utvalg for medborgerskap	27.04.2023	16/23

Høring av Temaplan eiendom - Rom for livet 2023-2035

Utvalg for medborgerskap har behandlet saken i møte 27.04.2023 sak 16/23

Behandling

Rådgiver Anette Kampesæter Førland presenterte saken med virksomhetsleder Lene Thysing Pedersen til stede.

Thormod Rønning Kvam (H) fremmet på vegne av H, V og Sp følgende forslag til innspill:

- *Hovedutvalg for medborgerskap understreker viktigheten av å utvikle eiendom og bygningsmasse over hele kommunen som bidrar til levende, innbydende møteplasser i et tettsteds, destinasjonsutviklings- og medvirkningsperspektiv.*

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt

Rønning Kvams (H) forslag til innspill til punkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035 tas til orientering.

2. Rådet gir følgende innspill til temaplan eiendom – Rom for livet 2023-2035

- Hovedutvalg for medborgerskap understreker viktigheten av å utvikle eiendom og bygningsmasse over hele kommunen som bidrar til levende, innbydende møteplasser i et tettsteds, destinasjonsutviklings- og medvirkningsperspektiv.

Asker idrettsråd
Organisasjonsledd i
NORGES
IDRETTSFORBUND

Til Asker kommune

Kopi: Direktør Samfunnstjenester, Ragnar Sand Fuglum
Direktør Medborgerskap, Christer Best Gulbrandsen
Direktør Oppvekst, Kai Erik Lund

Leder utvalg for medborgerskap, Kari Sofie Bjørnsen
Leder utvalg for samfunnstjenester, Elisabeth Holter-Schøyen
Leder utvalg oppvekst, Oddvar Igland

Asker, 22. mai 2023,

22/00227 TEMAPLAN EIENDOM - ROM FOR LIVET

Asker idrettsråd takker for mulighet til å gi innspill til en temaplan som berører viktige momenter for aktiviteten i mange av våre idrettslag.

Vi støtter temaplanens overordnede strategier og innretninger. Kommunens beskrivelse av innledende faser av hovedprosessene i eiendommers livssyklus stemmer godt overens med idrettsrådets innspill til kommuneplanens arealdel med budskapet **"bygg mindre, del mer og gjør lokale tilpasninger"**. I dette høringsinnspillet håper vi å bidra til at planen kan gjøres enda mer gjeldene og aktuell for flere før planen skal til endelig behandling. Asker idrettsråd bidrar gjerne nærmere i prosessen frem mot ny politisk behandling.

Innledningsvis oppsummerer vi våre viktigste momenter. Dernest tillater vi oss å gi vår generelle betrakting rundt temaplanen før vi utdyper momenter av størst betydning for skjæringspunktene mellom temaplan eiendom og idrettslagenes aktivitet - knyttet til temaplanens innsatsområder og strategier og med utgangspunkt i vårt viktigste innspill om at temaplanen i større grad må involvere også aktører utover kommunens egne sektorer.

HOVEDPUNKTER

- Overordnet perspektiv for planen må knyttes sterkere opp mot #17 Samarbeid for å nå målene og spesielt samarbeid med frivilligheten og næringslivet.

- **Vi repeterer vår anbefaling fra innspill til kommuneplanens arealdel om å bygge mindre, dele mer og gjøre lokale tilpasninger (sambruk, felles visjoner, smart arealutnyttelse, transformasjon og tettstedsutvikling).** Dette krever at organisasjonen rigges for å tenke sammen med sivilsamfunnet og på tvers av sektorer. Vi vet at idrettslagene er fremoverlente, innovative og delingsinteresserte på dette feltet.

Postadresse
Postboks 166, 1372 Asker

Besøksadresse:
Lensmannslia 4

post@askeridrettsrad.no
www.askeridrettsrad.no

- Vi anbefaler kommunen om å prioritere utvikling og ivaretagelse av eksisterende eiendomsmasse som fremmer punktene over.

- I lys av kulepunkt 1 og 2 anbefaler vi kommunen om å gå i dialog med parter som ønsker å være med å bygge og drifte bygg og anlegg med flere funksjoner enn kommunens eget behov. Vi ser at idrettslag som bygger/drifter gir synergieffekter og samfunnsøkonomisk gode løsninger.

- *Vi anbefaler tverrsektoriell utvikling, sambruk og samdrift mellom kommunal og frivillig sektor med mål om bærekraftig utvikling.* Tidlig involvering og behovskartlegging på tvers av sektorer (kommune, næringsliv og frivillighet) bør være utgangspunkt i ethvert byggeprosjekt. Sektorovergripende budsjettering er en av mange faktorer å gripe fatt i i så henseende.

GENERELLE BETRAKTNINGER KNYTTET TIL TEMAPLANENS INNSATSOMRÅDER OG STRATEGIER

Asker idrettsråd støtter formålet med planen hvor «kommunen skal bidra til steds- og samfunnsutvikling ved å være en strategisk aktør i utviklingen av Asker-samfunnet, gjennom aktiv forvaltning og nyskapende utvikling av fellesskapets eiendom». Det påpekes at Asker kommune og Asker-samfunnet må arbeide sammen på tvers av sektorer for å oppnå ønsket utvikling. **Vi ser at denne viktige strategiske temaplanen med fordel i større grad kan vektlegge behovet for bredere samarbeid.**

I tillegg til søkelyset på kommunens tjenester må også frivilligheten, næringsliv og innbyggere vektlegges. Vi savner denne dimensjonen i temaplanen, og **anbefaler at samarbeid med bl.a. sivilsamfunnet i større grad løftes gjennomgående i planens innsatsområder med tilhørende strategier.**

Vi har til eksempel bemerket oss at frivillighet kun er nevnt i strategi *Asker kommune skal involvere frivilligheten til vedlikehold og utvikling gjennom samarbeid*, og da knyttet til vedlikehold (dugnad) av kommunens uteområder. Alle Askers 94 idrettslag er viktige bidragsytere langt utover dette, og bidrar til bærekraftsmålene "Bærekraftige byer og samfunn», «god helse», og «samarbeid for å nå målene», og har stor betydning for god steds- og samfunnsutvikling.

Vi tillater oss i denne sammenheng å gjenta momenter fra Asker idrettsråds innspill til offentlig høring av kommuneplanens arealdel:

> **Ad B) Bygg mindre, del mer og gjør lokale tilpasninger** (sambruk, felles visjoner, smart arealutnyttelse, transformasjon og tettstedsutvikling). Idrettslagene er fremoverlente, innovative og delingsinteresserte.

- *De mest bærekraftige anleggene er de som ikke bygges!*

Asker idrettsråd anbefaler at kommunen tar en gjennomgang av eksisterende bygningsmasse med tanke på hvordan optimalisere bruk på tvers av bruksområder. For at slike prosesser skal bli gode kreves det dyktige prosessledelse for å forene og kompromisse på en måte som gjør at brukerne blir fornøyd med resultatet.

- *Sambruk – bedre utnyttelse av arealene og nye effektive måter å bygge på*

Areal er den sterkeste kostnadsdriveren i investering, drift og utvikling av formålsbygg til idrett, aktivitet og kultur. Ved å tvinge ulike deler av kommunen, frivilligheten, næringslivet og andre aktører inn i felles tankesmie om samlokalisering bør det være mulig å oppnå smart arealutnyttelse samtidig som aktørene får gode (nok) løsninger.

- *Tverrsektoriell sambruk og samdrift mellom kommunal og frivillig sektor.*

Kommunen og frivilligheten har stort potensiale i å ha tettere dialog om mest mulig effektiv bruk og drift av bygg og annet areal. Fra idrettens ståsted inviterer vi kommunen til dialog om hvor vi kan finne det beste skjæringspunktet slik at flest mulig interesser ivaretas.

KONKRETE INNSPILL TIL INNSATSOMRÅDER OG STRATEGIER

1. ROM FOR LIVET – GODE OG HENSIKTSMESSIGE AREALER FOR TJENESTENE/BRUKERNE:

- *Asker kommune skal ha bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag.*
- *Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert.*

Asker idrettsråd støtter målsetningen med strategiene, og vil påpeke at disse også er av stor betydning for idrettslagene. For å sikre måloppnåelse med bærekraftige arealer og kunnskapsbasert, service- og brukerorientert eiendomsvirksomhet anbefaler vi at dialog med frivilligheten gjennom lag og foreninger eksplisitt løftes inn i temaplanen. Dette vil også være av betydning for å understøtte kommunens fokus på sambruk og meråpne bygg.

Vi anbefaler tverrsektoriell utvikling, sambruk og samdrift mellom kommunal og frivillig sektor for å nå mål om bærekraftige arealer. Tidlig involvering og behovskartlegging på tvers av sektorer (kommune, næringsliv og frivillighet) bør være utgangspunkt i ethvert byggeprosjekt.
Kommunen og frivilligheten har stort potensiale i å ha tettere dialog om mest mulig effektiv bruk og drift av bygg og uteområder. Fra idrettens ståsted inviterer vi kommunen til dialog om hvor vi kan finne det beste skjæringspunktet slik at så mage interesser som mulig ivaretas.

Ved egnethetsvurderinger anbefaler vi at kommunen (der dette er mulig) også ser utover seg selv og innhenter behov og ønsker fra frivilligheten og næringslivet. Dette for å understøtte målet om bærekraftige arealer.

Vi er glade for å lese at temaplanen vektlegger brukersiden og tillater oss å anbefale større bruk av digitale hjelpemidler med mål om å styrke brukeropplevelsen, optimalisere bruken av arealer og ikke minst styrke driften av tjenestene. Vi anbefaler også å ta i bruk jevnlige brukerundersøkelser for areal som benyttes av lag og foreninger.

Areal er den sterkeste kostnadsdriveren i investering, drift og utvikling av kommunale formålsbygg/bygg til idrett, aktivitet og kultur. Ved å samle ulike deler av kommunen, frivilligheten, næringslivet og andre aktører inn i felles tankesmie om samlokalisering bør det være mulig å oppnå smart arealutnyttelse samtidig som aktørene får gode (nok) løsninger. Ved å bruke mulighetsrommet kan sambruk gi bedre utnyttelse og nye og uventede måter å bygge på.

2. BÆREKRAFTIG OG HELHETLIG UTVIKLING AV KOMMUNALE EIENDOMMER:

- *Asker kommune skal sikre bærekraftig og helhetlig samfunnsutvikling gjennom kommunens eiendommer.*
- *Asker kommune skal sørge for verdiskapende eiendomsutvikling.*

Asker idrettsråd vil til dette innsatsområdet understreke viktigheten av kommunens rolle i å tilrettelegge for en hensiktsmessig, helsefremmende og god stedsutvikling. For å oppnå målet om *«attraktiv område- og tettstedsutvikling ved hjelp av kommunens bygg, og at kommunen ivaretar en aktiv og tydelig rolle som eiendomsaktør og profesjonell samarbeidspartner i samfunnsutviklingen»* mener vi det er behov for også å nevne viktigheten av idrettsflater. Å sikre god tilrettelegging for aktivitetsformål er avgjørende for «å sikre helsefremmende og god stedsutvikling».

Asker idrettsråd ønsker å være part – tidligst mulig - i kommunens arbeid med mulighetsstudier der kommunale bygg skal etableres og fylles med aktivitet. Dette for å bidra til å sikre et helhetlig perspektiv for byggene - gjennom hele døgnet. Vi inviterer til videreutvikling av det tette samarbeidet mellom kommunen, idrettsrådet og idrettslagene i utvikling av kommunens eiendommer med ovenstående som formål.

For en mer helhetlig tilnærming til bærekraftig arealbruk og sett i lys av at temaplanen har et 12 års perspektiv gjentar vi vårt innspill til kommuneplanens arealdel av juni 2022: Vi anbefaler at kommunen legger føringer for utbyggere som sikrer areal i tettstedsutvikling som gir mulighet for og lyst til et aktivt liv, selv om dette ikke er lovpålagt. Med «samarbeid for å nå målene» og med en helhetlig tilnærming til eksisterende og nye bygg vil dette gi merverdi til Askersamfunnet.

Eksempel: Det eksisterende samarbeidet mellom skoler og idrettslag om aktive og trygge barn i lokalmiljøet (Aktive Lokalsamfunn) understøtter fellesfunksjoner byggene kan legge til rette for. Merbruk og meråpent på skolebygg og idrettsanlegg kommer alle generasjoner til gode.

Eksempel: Kan den fremtidige utbyggingen av kommunale tjenester og infrastruktur på Høn/Landås sees på i tett samspill mellom aktører fra flere sektorer. Med flere «briller på» kan det være fare for å få store sprik ift budsjett og rammer, men med stram styring, vilje til bred involvering og evne til å tenke nytt vil man kunne oppnå fleksibilitet og samfunnsøkonomisk gevinst - og kanskje et resultat man ikke i utgangspunktet har sett for seg uten å forringe opprinnelig behov både for kommunale tjenester eller idrettens behov.

Asker idrettsråd er (enten selv eller gjennom ressurser i idrettslagene) i kontakt med ulike deler av kommunen i ulike anliggender. Vi har en fornemmelse (uten å kjenne godt nok til et helhetsbilde) av at eksisterende kommunal portefølje av bygningsmasse med fordel kan gjennomgås med tanke på å optimalisere bruk på tvers av sektorene (lovpålagte tjenester, andre tjenester, idrett- og kulturformål, næring mm).

3. KLIMA OG MILJØVENNLIGE BYGG:

- *Asker kommune skal energi- og klima optimalisere bygningsmassen.*
- *Asker kommune skal ha riktig og fremtidsrettet teknologi ved nybygg, renovering og rehabilitering.*

Temaplanen viser til omfattende arbeid for å sikre energi- og klimaoptimalisering av egen bygningsmasse. Her har kommuneadministrasjonen mye kompetanse for å etablere gode tiltak under strategiene, som idrettsrådet støtter.

Vi ser at Oslo kommune har utarbeidet rapport med tanke på planlegging og rehabilitering av over 30 idrettsbygg i Oslo[1]. Her er gode beskrivelser av potensiale for utslippskutt, kraftig redusert energiforbruk og hevet kunnskapsnivå i en del av den kommunale bygningsmassen som idretten er særlig opptatt av.

4. KOSTNADSEFFEKTIV OG VERDIBEVARENDE EIENDOMSFORVALTNING

- *Asker kommune skal ivareta bygningsverdiene.*
- *Asker kommune skal ha inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet.*
- *Asker kommune skal involvere frivilligheten til vedlikehold og utvikling gjennom samarbeid.*
- *Asker kommune skal ha hensiktsmessige digitale verktøy for effektiv eiendomsdrift og forvaltning.*

Asker idrettsråd støtter dette som et innsatsområde, og har i høringsinnspill til kommuneplanenes arealdel påpekt at *De mest bærekraftige anleggene er de som ikke bygges.* Vi anbefaler at kommunen gjør en gjennomgang av eksisterende bygningsmasse også med tanke på hvordan optimalisere bruk på tvers av bruksområder. Dette kan også dreie seg om kommunale bygg, som med fordel kan brukes som anlegg for mindre arealkrevende idretter, egenorganisert aktivitet, kulturformformål eller andre bruksområder for frivilligheten.

Vi mener for øvrig at det er for lite ressurser satt av til drift og vedlikehold av eksisterende bygg og eiendommer i Asker, og at måltallet i strategien burde være høyere. Det er bærekraftig og mer miljøvennlig å ta vare på det vi har.

Vi savner også konkrete mål på flerbruk av kommunale bygg. Det er eksempelvis store areal på skolene som kunne gjøres tilgjengelig for frivilligheten utenom skoletid med elektroniske adgangsstyring og

[1] https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/kutte-utslipp-av-klimagasser/klimasats/2020/klimavennlig-rehabilitering-av-idrettsbygg/

opplæring av ansvarlig i frivilligheten i brannsikkerhet og rømning og dermed redusere behovet for tilsynsvakter.

Sambruk og driftsmodeller for verdibevarende eiendomsforvaltning: Asker idrettsråd savner mer rom for driftsmodeller hvor idretten drifter haller og anlegg. Det er mange penger å spare på at brukerne av haller og anlegg også drifter disse. Når brukeren drifter tror vi også at standard på områdene vil gå opp, på bakgrunn av eierskapet frivilligheten føler for «sine» bygg og tilliggende uteområder.

Eksempel: Vi har gode eksempel på at idrettsklubber kan bygge og drive formålsbygg. Ros Arena er kanskje det beste eksempelet i Asker? IL Ros har bygget og utviklet hall og klasserom og kommunen er samarbeidspartner i form av leie og tilskudd til drift. Vår erfaring er at flere klubber har kapasitet og evne til å bygge rimeligere enn det offentlige, og driften blir effektiv fordi klubben utnytter arealene flere timer av døgnet. Dugnad og nærhet med lokalt eierskap gjør at slike samarbeid gir samfunnet og idretten mye tilbake. Ser vi ut over kommunegrensen er det mange kommuner som aktivt bruker slike samarbeidsmodeller som vi kan hente eksempel og erfaring fra.

5. PROFESJONELL EIENDOMSVIRKSOMHET:

- *Asker kommune skal samhandle aktivt på tvers av organisasjonen og med eksterne.*
- *Asker kommune skal ha riktig fagkompetanse, kapasitet og fleksibilitet i eiendomsvirksomheten.*
- *Asker kommune skal aktivt benytte nøkkeltall i eiendomsvirksomheten.*
- *Asker kommune skal sikre god forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for*

Vi mener også at kombinasjon av delt ansvar for enkelte deler av porteføljen (ref. avsnitt 4), fleksibilitet i utforming, tettere samhandling mellom ulike sektorer, digitale hjelpemidler og ikke minst tillit til brukere vil skape store synergier.

Asker idrettsråd ser frem til temaplanens endelige versjon og til enda større samhandling med kommunen med mål om optimal utnyttelse av eksisterende bygningsvolum, areal tilgjengelig og fremtidige prosjekter.

For styret i Asker idrettsråd,

Gorm Haugen	Gry E. Garlie
Styreleder (sign.)	Daglig leder (sign.)

Asker, 22. mai 2023

Til: Asker kommune
Kopi: Kultursjef Jan Erik Lindøe
Direktør for medborgerskap Christer Best Gulbrandsen
Direktør for samfunnstjenester Ragnar Sand Fuglum
Utvalg for samfunnstjenester

Temaplan eiendom – Rom for livet

- **Høringsuttalelse fra Asker kulturråd (AKR).**

Innledning

Asker Kulturråd setter pris på at kommunen lager en egen plan med dette temaet. Å ha et sted å være, er det viktigste for kulturlivet. Det frivillige så vel som det profesjonelle. For kulturfrivilligheten er kommunen den største og viktigste husverten. Et godt samarbeid med kommunen om å utvikle og bygge lokaler for kulturvirksomhet er helt sentralt for kulturrådet. Over tid har dette samarbeidet blitt utviklet på en god måte. Gjennom tidlig medvirkning og gode prosesser har vi kommet langt i å finpusse hvordan vi sammen jobber frem gode, egnede lokaler.

Kommentarer til planen

Overordnet kan kulturens kommentarer oppsummeres i følgende punkter:

- Skoleanlegg.

Skoleanleggene er svært viktig for kulturfrivilligheten. Det er i skoleanleggene en stor del av kulturfrivilligheten bor og øver. De enkelte organisasjonene har ikke mulighet til å leie/eie egne lokaler. Derfor er sambruk i kommunens lokaler helt vesentlig. Skoleanleggene vil bety mer og mer for god nærmiljøutvikling i fremtiden. Skoler som gode arenaer for kulturens mangfoldige aktiviteter bidrar til å løse samfunnsfloker som utenforskap og ensomhet.

Kommunens virksomhet for Prosjekt og Utvikling utarbeider nå Standard rom- og funksjonsprogram for skoleanlegg. Det er viktig at temaplan for eiendom omtaler standarden, den vil bli et premiss for utviklingen av fremtidige skoleanlegg. Skoleanleggene er kanskje de viktigste byggene som virker mest inn på innbyggernes liv.

- Andre formålsbygg, kirker og utendørsarenaer

Asker kommune har mange ulike formålsbygg, kirker og utendørsarenaer. Det er viktig at disse tas vare på og får det vedlikehold og oppgradering de fortjener og trenger. Budsjetter for dette må være på riktig nivå.

- Egnede lokaler er et premiss for at lokalene blir utnyttet godt og ofte

Det er et ønske fra kommunen om at formålsbyggene skal kunne brukes så ofte som mulig. Det betinger at byggene er tilrettelagt og utstyrt slik at det faktisk kan skje. Egnethet kan måles i antall og størrelse på rom og lokaler, teknisk utstyr og akustikk, og tilgjengelighet og praktisk tilrettelegging. Summen av dette er lik gode brukeropplevelser og høyere kvalitet på aktivitetene. Et mantra for frivilligheten er at «det skal være lett å være frivillig». Gode, egnede lokaler er et premiss for dette.

- Ventilasjon, lys og annen teknisk infrastruktur

Dette er helt vesentlig for at lokalene skal bli brukt etter intensjon og formål. Den senere tids tema om strømsparing har tydelig vist at ventilasjon er noe som må sees ekstra nøye på under planlegging av byggene. God ventilasjon og godt lys er viktig og nødvendig for brukere etter skoletid. Det må det tas hensyn til. Det er viktig at tekniske anlegg kan seksjoneres slik at nødvendige funksjoner er tilgjengelige for leie/låntagere uavhengig av hva som skjer i resten av bygget.

- Universell utforming må være en grunntanke og ikke en ettertanke.

Dette må gjelde uansett, det må tas hensyn til personer med funksjonsnedsettelser. Uten universell utforming i lokaler for kulturutøvelse utestenges automatisk mange mennesker fra deltagelse og opplevelser. Dette gjelder ikke bare kjente problemstillinger for syns- og bevegelseshemmede. Akustikk er for eksempel spesielt viktig for hørselshemmede og for personer med auditive utfordringer.

- Kulturminner og utsmykning av bygg

Kulturminner finnes i mange former, også bygninger. Uavhengig hvor ansvaret for vedlikehold av disse plasseres, minner vi om viktigheten av å ta godt vare på vår felles kulturarv. Utsmykning likeså, det er viktig at kommunen går foran med gode eksempler på utsmykning av sine formålsbygg.

Ellers viser vi til temaplan kultur hvor egnede lokaler for kulturlivet er en sentral del og et vesentlig premiss for utviklingen av kulturlivet i Asker.

Temaplanene for medborgerskap, kultur, oppvekst har innsatsområder og strategier som har betydning for måloppnåelsen i denne planen.

Temaplan for eiendom er viktig fordi kommunens formålsbygg er en del av kulturfrivillighetens evne og mulighet for å bidra til det gode samfunnet

Asker Kulturråd støtter innsatsområdene i planforslaget og ser frem til å samarbeide om tiltakene.

For Asker kulturråd,

Kristin Engebretsen (sign)
styreleder

Ole Martin Helgesen (sign)
nestleder

Erik de Mora (sign)
daglig leder

Ronnie MAG Larsen (sign)
styremedlem

Børge Tronrud (sign)
styremedlem

Morten Gjelten (sign)
styremedlem

Marie Østensen (sign)
styremedlem

Anne-Berit Sørlie (sign)
styremedlem

Per Olav Berg (sign)
styremedlem

Ole Andre Eriksen (sign)
varamedlem

Marit Hasvang (sign)
varamedlem

Asker kommune

Saksframlegg

Arkivsak
23/18718-1

Saksbehandler
Elizabeth Lie/Hanne Evju

Behandles av	Møtedato
Ungdomsrådet	23.11.2023
Utvalg for oppvekst	28.11.2023
Utvalg for plan og byggesak	29.11.2023
Kommunestyret	12.12.2023

Barn og unges talsperson i plan- og byggesaker - etablering av ordning i Asker kommune

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommune oppretter en ordning med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker
2. Tjenesteområde Oppvekst setter av del av en stillingsressurs til å starte opp arbeidet tidlig i 2024
3. Ordningen med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker vil evalueres etter fire år

1. Sammendrag og konklusjon

Denne saken foreslår å opprette en ordning som vil sikre bedre synlighet og beskyttelse av barn og unges interesser inn i all planlegging etter plan- og bygningsloven i Asker kommune. Dette kan for eksempel dreie seg om byggesaker eller tettstedsutvikling. Å ivareta barn og unges interesser er viktig for å utvikle så gode lokalsamfunn som mulig for fremtiden.

Medborgerskap og involvering er viktige satsingsområder for kommunen og denne ordningen understøtter dette. Tjenesteområde Oppvekst vil stille en ressurs til rådighet for ordningen, og arbeidet starter opp tidlig i 2024. Talspersonen vil bli involvert i tidligfase i plansaker og inngå i et bredt tverrfaglig

samarbeid for å belyse viktige aspekter for barn og unge inn i planarbeidet. Aktuelle temaer kan være trygg skolevei, lekemuligheter, støy, tilgjengelighet til marka og andre rekreasjonsområder samt forebygging av utenforskap.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

I samsvar med plan- og bygningslovens § 3-3 tredje ledd må kommunestyret opprette en særskilt ordning med en dedikert talsperson for å ta vare på barn og unges interesser under planleggingen. Dette er en ordning mange norske kommuner har. Målet med denne ordningen er å sikre bedre synlighet og beskyttelse av barn og unges interesser i alle aspekter av planlegging og byggesaksbehandling i samsvar med loven. En slik talsperson, skal få tidlig innsikt og mulighet til å uttale seg i de delene av saksbehandlingen og planleggingen som berører barn og ungdom.[1]

2.1. Barn og unge har en lovfestet rett til medvirkning

I Norge er barn og unges rett til medvirkning forankret i flere internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning, som inkluderer både FNs barnekonvensjon (CRC)[2] og FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)[3]. Det samme er tilfelle i mange nasjonale lover og retningslinjer, som for eksempel: barneloven, opplæringsloven og barnehageloven og kommuneloven. I plan- og bygningsloven er barn og unges rett til medvirkning spesielt trukket frem. Den understreker viktigheten av å involvere berørte parter i planlegging og beslutningsprosesser knyttet til arealbruk og utvikling, og fremhever barn og unge som en spesielt viktig gruppe.[4]

Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging skal styrke barns og unges behov og interesser i samfunnsplanlegging. De tar sikte på å fremme barns deltakelse i planleggingsprosesser, skape trygge og tilgjengelige omgivelser, tilrettelegge bolig- og skoleområder for barn, bevare naturområder viktige for barn, og øke kompetansen blant planleggere og beslutningstakere. Målet er å sikre at barn vokser opp i trygge og stimulerende miljøer.[5]

Samlet sett gir disse lovene og retningslinjene barn og unge i Norge en lovfestet rett til å bli hørt og delta i saker som angår dem, både i skolen, i familien og i samfunnet generelt. Dette understreker betydningen av å inkludere deres perspektiver og behov i ulike beslutningsprosesser.

2.2. Barn og unges medvirkning - et viktig element i samfunnsutviklingen

---

[1] Veileder om barn og unge i plan og byggesak - regjeringen.no
[2] Barnekonvensjonen (fn.no)
[3] FN-konvensjon om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne – Store norske leksikon (snl.no)
[4] Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) - Kapittel 5. Medvirkning i planleggingen - Lovdata
[5] Innbyggernes medvirkning i planprosesser - regjeringen.no

Barn og unges medvirkning i arealplanlegging er avgjørende for en inkluderende og bærekraftig samfunnsutvikling. Dette er viktig av flere grunner:

- **Fremtidens brukere**: Barn og unge er fremtidens brukere av dagens planlagte områder, og deres behov må tas i betraktning for å skape funksjonelle miljøer.
- **Demokrati og medvirkning**: Barns deltakelse styrker samfunnets demokratiske legitimitet og gir dem innflytelse over saker som påvirker dem.
- **Læring og kompetanseutvikling**: Medvirkning gir barn og unge muligheten til å lære om samfunnsprosesser, bærekraft og komplekse spørsmål.
- **Relevant planlegging**: Barn og unge har innsikt i egne behov, noe som kan forbedre tilpasningen av arealplanene.
- **Inkludering og likestilling**: Medvirkning fremmer likestilling og motvirker diskriminering.
- **Økt trivsel og livskvalitet**: Involverte barn og unge kan bidra til tryggere, mer trivelige omgivelser som fremmer god helse og samvær.
- **Ansvar for fellesskapet**: Medvirkning gir barn og unge eierskap og ansvar for samfunnsutviklingen.

Samlet sett er barns og unges medvirkning essensiell for å skape en inkluderende, bærekraftig og effektiv samfunnsutvikling som tar hensyn til alle kommunens innbyggere

2.3. Hvordan sikre barn og unges medvirkning i plansaker?
Barn og unges medvirkning kan sikres på minst to forskjellige måter. Gjennom medvirkningsaktiviteter sammen med målgruppen sikrer vi at barn og unge får påvirke og delta direkte i prosesser som berører og angår dem. Når kommunen skal medvirke med barn og unge bør det benyttes egne metoder og prosesser. Dette kan for eksempel være barnetråkk, samtaleintervjuer eller befaringer for barn i deres nærområde.

Asker kommune jobber med å utvikle en egen metode for hvordan vi kan innhente lokalkunnskap fra barn og unge om stedene der de bor på en systematisk måte i samarbeid med skolene. Piloten har blitt testet på Sætre barne- og ungdomsskole i forbindelse med planlegging av ny skole.

Den andre måten å innhente medvirkning fra barn og unge er å sikre at barneperspektivet blir ivaretatt. Da medvirker ikke barn og unge direkte, men med talspersoner eller representanter som har spesiell kunnskap eller innsikt om barn og unges behov og ønsker. En talsperson for barn og unge i plansaker vil bli en viktig ressurs i denne type medvirkning og innsiktsarbeid.

2.4. Hvordan arbeider barn og unges talsperson?
Barn og unges talsperson i plansaker er en rolle som snakker for barn og unge når det gjelder planlegging og utvikling av steder og prosjekter. Denne rollen jobber for å ivareta barn og unges interesser og synspunkter når det tas avgjørelser som påvirker dem, som for eksempel planlegging av skoler, lekeplasser og boligområder.

Talspersonen kan være en person eller en del av en gruppe som representerer barn og unge. Talspersonens oppgave er å snakke for barn og unge, hente inn meningene deres, og gi råd til de som tar beslutninger. Den sørger for at barn og unge blir hørt og at det tas hensyn til det de mener er viktig.

Mandatet til barn og unges talsperson i Asker kommune foreslås å være å bidra til å styrke og synliggjøre barn og unges interesser i planleggingen og at hensynet til barn og unge ivaretas gjennom planbestemmelser. Aktuelle temaer som talspersonen kan ha innspill til kan være barns lekemuligheter, utforming av fellesarealer, trygg skolevei, utforming av kommunens formålsbygg, eksempelvis skolebygg og tilgjengelighet for alle til utfartsområder og liknende. Ungdomsrådet har tidligere vært engasjert i ungdoms behov for et velfungerende kollektivsystem i kommunen, og dette vil være et typisk tema talspersonen kan bringe inn. Talspersonen vil også ha dialog med Ungdomsrådet i aktuelle saker.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Denne saken er relevant for alle de tre bærekraftsdimensjonene; økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft. Bærekraftig samfunnsutvikling med gode, inkluderende og aldersvennlige tettsteder er viktig for å sikre boligvekst og lokale arbeidsplasser, noe som er avgjørende for å sikre kommunens inntekter. For å skape bærekraftige lokalsamfunn må alle gode krefter delta og ha eierskap til samfunnsutviklingen.

Det er ikke unaturlig at viktige arealplaner skaper diskusjon i lokalmiljøet og alle innspill fra ulike deler av befolkningen er verdifulle for kommunen inn i planarbeidet. Det er særlig viktig å engasjere bredt, ha åpne og tilgjengelige prosesser og benytte ny teknologi slik at flest mulig kan bidra med sine kommentarer og innspill. Barn og unge ligger ofte foran i den teknologiske utviklingen så kommunen søker å ta i bruk digitale plattformer som er kjent for denne målgruppen. Lokalt eierskap og muligheten for å påvirke egne omgivelser kan styrke tilhørighet og sosial bærekraft i kommunen. For å sikre forankring hos barn og unge skal Asker kommune ha et sterkt søkelys på dette og jobbe videre med å utvikle nye metoder for involvering av barn og unge. En egen talsperson representerer en styrking av dette arbeidet.

Alle planer som utarbeides i Asker kommune skal ta hensyn til natur og miljø samt bidra til handling mot klimaendringene. For å sikre dette viktige perspektivet, er innspill og tilbakemeldinger fra overordnete myndigheter, frivillige lag og organisasjoner, næringsliv så vel som innbyggere viktige inn i ulike deler av planprosessen. Det er særlig viktig å høre barn og unges synspunkter, da de er fremtidens askerbøringer og skal leve med de valgene i samfunnsutviklingen som gjøres nå.

4. Tidligere behandling

Sak 0151/23 Engasjement, medvirkning og gode høringsprosesser - svar på verbalvedtak, beskriver og drøfter ulike nivåer og metoder for medvirkning i arealplanprosesser.[6] Saken ble behandlet i Formannskapet 19.09.23.

5. Kommunedirektørens vurdering

Etter § 3-3 tredje ledd i plan- og bygningsloven skal kommunestyret sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen. I denne saken foreslår kommunedirektøren hvordan Asker kommune skal arbeide gjennom å etablere en slik ordning.

De tre tidligere kommunene løste denne ordningen på forskjellige måter, blant annet gjennom en liknende talspersonordning. Etter første kommunestyreperiode for nye Asker kommune ser kommunedirektøren behov for at en slik særskilt ordning legges til barn og unges talsperson. En talsperson for barn og unge vil representere deres interesser og perspektiver i planleggingsprosesser, og sikre at deres behov blir tatt hensyn til. Ved at en ressurs har denne spesielle rollen sikrer kommunen at barn og unges rettigheter alltid blir belyst og systematisk ivaretatt i et fagområde som arealplanlegging, der mange forskjellige hensyn skal vektes mot hverandre. Kommunedirektøren ser frem til mange kreative og gode innspill gjennom denne ordningen.

Kommunedirektøren peker på at Asker kommune, i likhet med resten av Norge, står overfor tre alvorlige samfunnsfloker. En av disse er den alvorlige situasjonen som oppstår når barn og unge faller utenfor skole, arbeidsliv og fritidsaktiviteter. Det blir viktig å sikre barn og unges stemme i arbeidet med denne og de andre de store samfunnsflokene kommunen står ovenfor. Asker kommune har også vedtatt en temaplan for medborgerskap som utdyper viktigheten av innbyggerinvolvering fra ulike aldersgrupper og mennesker i forskjellige livssituasjoner i utviklingen av lokalsamfunnet vårt.

Talspersonen legges til tjenesteområde Oppvekst. Tjenesteområde Samfunnsutvikling har ansvar for å dele kunnskap, involvere og legge til rette for at barn og unges talsperson kan bidra og utføre sin rolle som et viktig bindeledd mellom barn og unge og stedsutviklingen.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

---

[6] Politiske møter og dokumenter | Asker kommune

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/18718

Saksbehandler
Elizabeth Lie

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	28/23
2 Utvalg for oppvekst	28.11.2023	29/23
3 Utvalg for plan og byggesak	29.11.2023	109/23
4 Kommunestyret	12.12.2023	

Barnas representant i plansaker - etablering av ordning i Asker kommune

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 28/23

Behandling

Rådgivere Elizabeth Lie og Hanne Evju presenterte saken og svarte på spørsmål.

Ungdomsrådet diskuterte i grupper og kom med felles forslag til rådgiverene.

Eira Erlandsen-Sele fremmet følgende forslag til nytt punkt 4:

4. *Ungdomsrådet anbefaler barnas representant å bruke De Unges Kommunestyre (DUK) som en arena for å få barn og unges perspektiv på relevante saker.*

Anton Toft Dahl og Isak Gregers Eriksen fremmet felles forslag til nyttpunkt 5:

5. *Ungdomsrådet ønsker at rådet har en til to representanter som deltar, med tale og forslagsrett på møter i plan og bygningsutvalget.*

Innstilling

1. Asker kommune oppretter en ordning med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker.

2. Tjenesteområde Oppvekst setter av del av en stillingsressurs til å starte opp arbeidet tidlig i 2024.

3. Ordningen med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker vil evalueres etter fire år.

4. Ungdomsrådet anbefaler barnas representant å bruke De Unges Kommunestyre (DUK) som en arena for å få barn og unges perspektiv på relevante saker.

5. Ungdomsrådet ønsker at rådet har en til to representanter som deltar, med tale og forslagsrett på møter i plan og bygningsutvalget.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/18718

Saksbehandler
Elizabeth Lie

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	28/23
2 Utvalg for oppvekst	28.11.2023	29/23
3 Utvalg for plan og byggesak	29.11.2023	109/23
4 Kommunestyret	12.12.2023	

Barnas representant i plansaker - etablering av ordning i Asker kommune

Utvalg for oppvekst har behandlet saken i møte 28.11.2023 sak 29/23

Behandling

Rådgiver Elizabeth Lie presenterte saken og svarte på spørsmål.

Innstillingen i 3 punkter ble enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Asker kommune oppretter en ordning med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker.
2. Tjenesteområde Oppvekst setter av del av en stillingsressurs til å starte opp arbeidet tidlig i 2024.
3. Ordningen med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker vil evalueres etter fire år.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/18718

Saksbehandler
Elizabeth Lie

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	28/23
2 Utvalg for oppvekst	28.11.2023	29/23
3 Utvalg for plan og byggesak	29.11.2023	109/23
4 Kommunestyret	12.12.2023	80/23

Barnas representant i plansaker - etablering av ordning i Asker kommune

Utvalg for plan og byggesak har behandlet saken i møte 29.11.2023 sak 109/23

Behandling

Virksomhetsleder Ingvild Skaset innledet saken og svarte på oppklarende spørsmål.

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Innstilling/Vedtak

1. Asker kommune oppretter en ordning med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker.
2. Tjenesteområde Oppvekst setter av del av en stillingsressurs til å starte opp arbeidet tidlig i 2024.
3. Ordningen med barn og unges talsperson i plan- og byggesaker vil evalueres etter fire år.

Asker kommune

Saksframlegg

Arkivsak
23/20398-2

Saksbehandler
Janita Oline Flem

Behandles av	**Møtedato**
Ungdomsrådet	23.11.2023
Utvalg for oppvekst	28.11.2023
Formannskapet	05.12.2023

Høring - forslag til endring i privatskoleloven

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunedirektørens forslag til høringssvar oversendes til Kunnskapsdepartementet.

1. Sammendrag og konklusjon

Kunnskapsdepartementet sendte 13.10.2023 forslag til endringer i privatskoleloven ut på høring.

Departementet foreslår blant annet å fastsette et krav om at private grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn (kombinerte skoler) skal være organisert i samme rettssubjekt, og å presisere i loven at slike skoler skal bli kompensert for smådriftsulemper bare en gang.

Forslagene henger sammen med innføringen av ny tilskuddsmodell for private grunnskoler.

De økonomiske konsekvensene av ny tilskuddsmodell innebærer en innsparing på 515 millioner kroner når endringene er fullt innfaset i 2028.

Høringsfristen er 15.januar 2024.

Kommunedirektøren støtter ikke departementets forslag. Kommunedirektøren mener at de private skolene er et godt supplement til den offentlige grunnskolen, og at det er viktig med forutsigbarhet og stabile rammevilkår som sikrer god drift for de private skolene.

Den foreslåtte modellen, med kutt i rammen på 515 millioner kroner, sikrer ikke en likeverdig finansiering mellom offentlige og private/ideelle skoler.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

I høringsnotatet som Kunnskapsdepartementet sendte ut 13.10.2023, foreslår departementet flere endringer i lovteksten til privatskoleloven, i forskrift til privatskoleloven og i økonomiforskrift til privatskoleloven. I denne saken tar vi for oss foreslåtte endringer i privatskoleloven som har å gjøre med økonomisk tilskudd fra staten til de private skolene. Det gjelder følgende to lovendringer:

Det foreslås å endre tredje ledd i privatskoleloven § 6-1: *For grunnskolar skal det takast omsyn til skilnaden i utgifter mellom små og store skolar ved at det gis ei høgare tilskotssats for elevar opp til eit fastsatt elevtall (knekkpunktet). Grunnskolar som har både barne- og ungdomstrinn, får berre høgare tilskotssats for dei første elevane opp til knekkpunktet ved skolen samla sett.*

Det foreslås også et nytt tredje ledd i privatskoleloven § 2-2: *Grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn skal vere organisert i samme rettssubjekt.*

Tilskuddssats til skolene

En gjennomgang som departementet har gjort, viser at private skoler med både barnetrinn og ungdomstrinn over tid har fått mer tilskudd enn det som var ment i tildelingsmodellen.

Private skoler får statstilskudd tilsvarende 85 prosent av gjennomsnittskostnadene per elev i den offentlige skolen. I tillegg kan private skoler ta inntil 15 prosent av tilskuddsgrunnlaget i skolepenger.

Det koster mer per elev å drive en liten skole enn en stor skole. Det skyldes at det er en del faste utgifter alle skoler har, uavhengig av antall elever på skolen. Dette kalles gjerne smådriftsulemper. For at det skal være mulig å drive privatskoler også der det er et lite elevgrunnlag, blir private grunnskoler kompensert for smådriftsulempene. Det skjer ved at skolene får en høyere sats for de første elevene frem til et såkalt knekkpunkt. Knekkpunktet i dagens tilskuddsmodell er 42 elever.

Kombinerte barne- og ungdomsskoler har frem til nå fått høy sats for de første elevene både på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Det vil si at de potensielt har fått

den høyeste satsen for 84 elever i stedet for 42 elever, slik rene barne- og ungdomsskoler får.

Departementet mener at denne praksisen ikke er i tråd med intensjonen bak tilskuddsmodellen, og foreslår derfor å presisere i loven at kombinerte skoler bare blir kompensert for smådriftsulemper én gang.

For at skolene skal kunne tilpasse seg et endret tilskuddsnivå, vil ordningen innføres gradvis fra høsten 2024 til høsten 2028. Forslag til hvordan overgangsordningen skal utformes og hvordan ny tilskuddsordning skal være, blir sendt på høring våren 2024.

Ett rettssubjekt for hver skole

Etter privatskoleloven må skolene organiseres som et selvstendig rettssubjekt og være registrert i Enhetsregisteret eller annet tilsvarende register.

Høsten 2023 er det godkjent 183 kombinerte barne- og ungdomsskoler etter privatskoleloven. En slik skole oppfattes som en skole som tilbyr opplæring fra 1.-10. trinn, har en daglig leder og har et skoleanlegg som ligger samlet.

Departementet mener det bør lovfestes at slike skoler er organisert i samme rettssubjekt. Dette for å unngå en potensiell situasjon hvor eksisterende kombinerte skoler fisjonerer til to rettssubjekter - ett for barnetrinnet og ett for ungdomstrinnet. Det skal heller ikke være mulig å omgå reguleringen for eksempel ved at en initiativtaker søker om å etablere en barneskole og en ungdomsskole på samme sted, men med ulike navn.

Private skoler i Asker og Bærum

I Asker og Bærum er det mange private skoler med til sammen omtrent 2000 elever, noe som tilsvarer 6,7 prosent av den totale elevmassen i de to kommunene. Det er Steinerskoler, Montessoriskoler, NTG-u, Norges Realfagsungdomsskole og de internasjonale skolene på Bekkestua og i Asker sentrum. Flere av disse er kombinerte barne- og ungdomsskoler som vil få kutt i tildelingen dersom de foreslåtte endringene blir vedtatt.

Økonomiske konsekvenser

Det er beregnet at de foreslåtte endringene vil gi en innsparing for staten på 51,5 millioner kroner for 2024. Når endringene er ferdig innfaset etter fem år, vil utgiftene over statsbudsjettet være redusert med 515 millioner kroner.

Private kombinerte skoler som ligger mer enn 10 kilometer unna nærmeste offentlige skole kan søke om et driftstilskudd. Dette vil ikke gjelde for noen av de private skolene i Asker og Bærum.

Reaksjoner på de foreslåtte endringene

De foreslåtte endringene fra departementet har ført til stort engasjement og debatt, både lokalt og nasjonalt. En underskriftskampanje om at den nye tilskuddsmodellen er urimelig, resulterte i over 32 000 underskrifter som ble overlevert kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun 25.10.2023.

Skoleledere fra de private skolene i Asker og Bærum har i møter og i lokalpressen uttrykt stor bekymring for hvilke konsekvenser regjeringens forslag til endringer i tilskuddsordningen vil få for dem. De frykter at dagens tilbud ikke kan opprettholdes, men må endres vesentlig. Det kan bety færre lærere, dårligere utstyr og generelt et dårligere tilbud til dem som har valgt en godkjent friskole.

I en rapport fra Agenda Kaupang datert 23.10.2023 som Kristne friskolenes forening har fått utarbeidet, kommer det frem at det er flere forhold som ikke er godt nok belyst til å være et korrekt grunnlag for beregning av ny tilskuddsmodell.

Det var forberedt en nasjonal demonstrasjon mot de foreslåtte endringene 8.november 2023 i Oslo, Bergen, Stavanger og flere andre byer. Det var svært mange mennesker som møtte opp til dette - både ansatte i skolene, foreldre og elever.

Samme dag meldte regjeringen at det skal settes ned en arbeidsgruppe med representanter fra organisasjonene til de private skolene. Regjeringen vil fortsatt gjennomføre omlegging til ny tilskuddsmodell, men vil vurdere andre endringer i revidert statsbudsjett våren 2024. Kunnskapsministeren sier det er riktig å endre ordningen slik at kombinerte skoler ikke får dobbelt smådriftstilskudd, men at det kan være andre deler av tilskuddet til skolene som er for lavt. Arbeidsgruppen skal vurdere hvordan utgifter til skolebygg håndteres i tilskuddsmodellen, og kartlegge om det er spesielle forhold ved ulike typer private grunnskoler som påvirker kostnadene på en annen måte enn offentlig skole, som for eksempel klassestørrelser eller kompetansekrav.

Den pågående høringen av lovendringene går som planlagt, og regjeringen tar sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget våren 2024 med iverksetting høsten 2024. Det vil også bli fastsatt forskrifter for ordningen med virkning fra høsten 2024.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Forslag til endring i privatskoleloven har betydning for FNs bærekraftsdimensjon om sosiale forhold og bærekraftsmål 4: God utdanning.

De private skolene er et godt supplement til den offentlige skolen og bidrar til å sikre en utdanning av høy kvalitet over hele landet. Med det tilbudet som de private skolene gir, økes mangfoldet i skoletilbudet slik at flere elever kan finne seg til rette og oppleve å høre til i skolehverdagen.

4. Tidligere behandling

Saken er ikke tidligere behandlet

5. Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren mener det på et generelt grunnlag er viktig å opprettholde god kvalitet i den offentlige fellesskolen som en arena hvor elever med ulik sosial bakgrunn og kultur møtes, lærer og forstår hverandre.

Likevel ser kommunedirektøren at de private og ideelle skolene gir en større variasjon i skoletilbudet, og at dette kan bidra til at flere elever får økt motivasjon og et mer spisset tilbud.

De private og ideelle skolene har vært en del av skoletilbudet i Asker i lang tid, og oppleves som en integrert del av skoletilbudet. Samarbeidet mellom de private skolene og Asker kommune er godt.

Den foreslåtte modellen, med kutt i rammen på 515 millioner kroner, sikrer ikke en likeverdig finansiering mellom offentlige og private/ideelle skoler.

For flere av de private skolene vil nedgangen i driftsbudsjettet være på omtrent 25 prosent, noe som vil føre til vesentlige konsekvenser for opprettholdelse av driften. Det er flere forhold som ikke er innarbeidet i den statlige finansieringsmodellen.

Kommunedirektøren mener det er viktig at alle skoler har likeverdige økonomiske forutsetninger som gjør det mulig å opprettholde god drift og utvikling, Kommunedirektøren oppfordrer regjeringen til å vurdere de foreslåtte endringene på nytt og komme frem til andre løsninger for ny tilskuddsmodell for de private skolene slik at de kan opprettholde sin virksomhet med god kvalitet og kontinuitet.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Høringsuttalelse - forslag til endring i privatskoleloven

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/20398

Saksbehandler
Janita Oline Flem

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	29/23
2 Utvalg for oppvekst	28.11.2023	31/23
3 Formannskapet	05.12.2023	192/23

Høring - forslag til endring i privatskoleloven

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 23.11.2023 sak 29/23

Behandling

Enstemmig vedtatt.

Innstilling

1. Kommunedirektørens forslag til høringssvar oversendes til Kunnskapsdepartementet.

Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/20398

Saksbehandler
Janita Oline Flem

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	23.11.2023	29/23
2 Utvalg for oppvekst	28.11.2023	31/23
3 Formannskapet	05.12.2023	192/23

Høring - forslag til endring i privatskoleloven

Utvalg for oppvekst har behandlet saken i møte 28.11.2023 sak 31/23

Behandling

Direktør Kai Erik Lund innledet til saken og svarte på spørsmål.

Innstillingen ble vedtatt mot en stemme (Østensen, A).

Innstilling

1. Kommunedirektørens forslag til høringssvar oversendes til Kunnskapsdepartementet.

Asker kommune

Notat

Vår referanse	Vår saksbehandler	Dato
23/20398-3	Janita Oline Flem	13.11.2023

Høringsuttalelse - forslag til endring i privatskoleloven

Asker kommune viser til Kunnskapsdepartementets høring om forslag til endring i privatskoleloven, forskrift til privatskoleloven og økonomiforskrift til privatskoleloven med høringsfrist 15.1.2024. Høringsuttalelsen er gitt av utvalg for Oppvekst 28.11.2023 på vegne av Asker kommune.

Asker kommune mener at friskoler og private skoler er et godt og viktig supplement til de offentlige grunnskolene. Når det er et mangfold i det pedagogiske tilbudet og større valgfrihet for elevene, vil det bidra til at flere elever kan finne seg til rette og oppleve å høre til i skolehverdagen. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle avgjørelser som involverer barn, men vi kan ikke se at dette perspektivet er ivaretatt i det forslaget som foreligger fra regjeringen.

For å kunne drive god skole og ha god kvalitet i undervisningen til elevene, er det viktig med forutsigbare og stabile rammevilkår. Med de endringene som regjeringen foreslår, vil det bli betydelig mer krevende å opprettholde dette. Konsekvensen kan bli færre lærere, dårligere utstyr og et generelt dårligere tilbud til dem som har valgt en godkjent friskole.

Den foreslåtte modellen, med kutt i rammen på 515 millioner kroner, sikrer ikke en likeverdig finansiering mellom offentlige og private/ideelle skoler.

For flere av de private skolene vil nedgangen i driftsbudsjettet være på omtrent 25 prosent, noe som vil føre til vesentlige konsekvenser for opprettholdelse av driften. Det er flere forhold som ikke er innarbeidet i den statlige finansieringsmodellen.

Kommunen mener det er viktig at alle skoler har likeverdige økonomiske forutsetninger som gjør det mulig å opprettholde god drift og utvikling.

Kommunen oppfordrer derfor regjeringen til å vurdere de foreslåtte endringene på nytt og komme frem til andre løsninger for ny tilskuddsmodell for de private skolene slik at de kan opprettholde sin virksomhet med god kvalitet og kontinuitet.

Asker kommune støtter ikke de foreslåtte nedskjæringene i tildelingen til de private skolene, og håper regjeringen vil komme frem til løsninger som gjør det mulig for de private og ideelle skolene å opprettholde sin virksomhet med god kvalitet og kontinuitet.

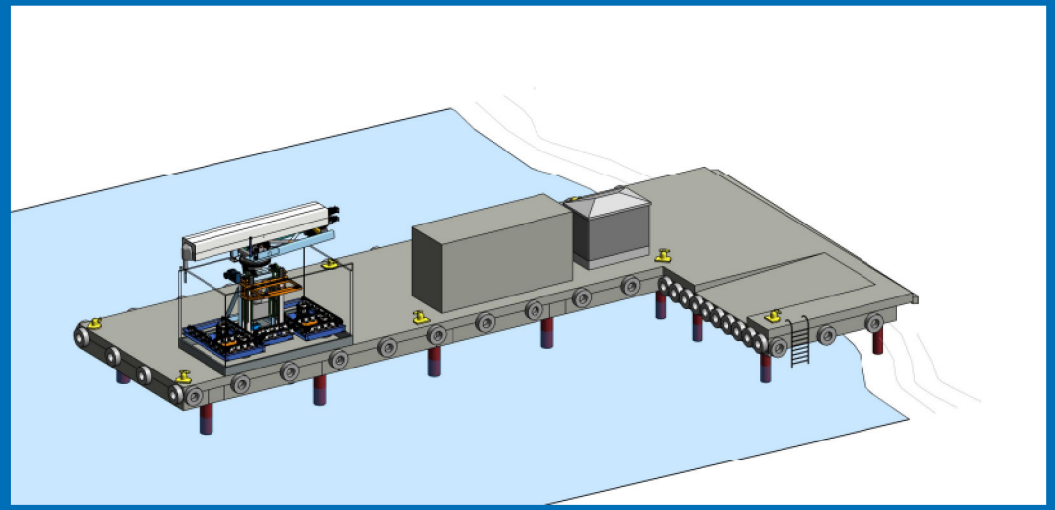
Pir- hurtigbåtkai Slemmestad

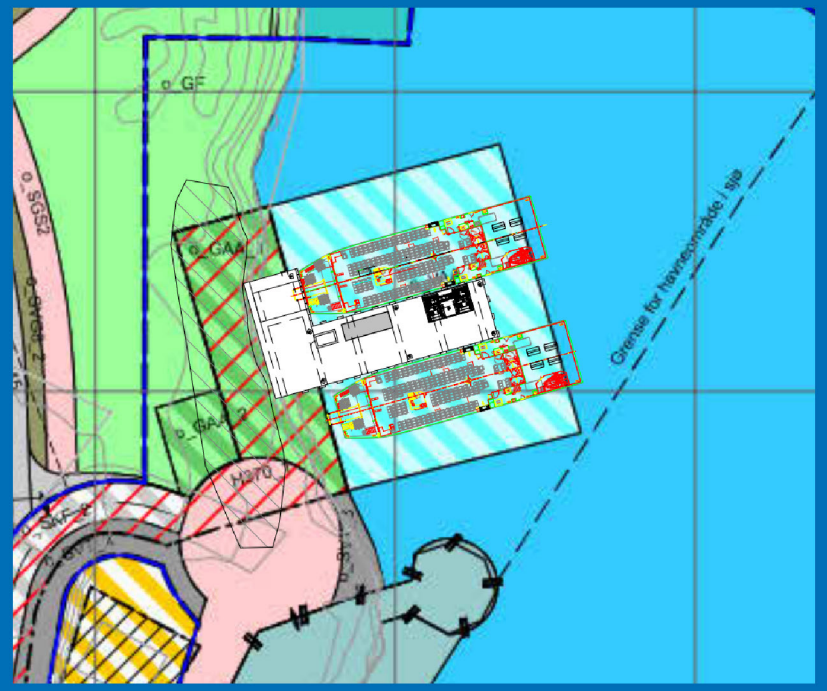
Asker kommune

Felles presentasjon

Råd for personer med funksjonsnedsettelser
Ungdomsrådet

Asker rådhus - 23.11.2023

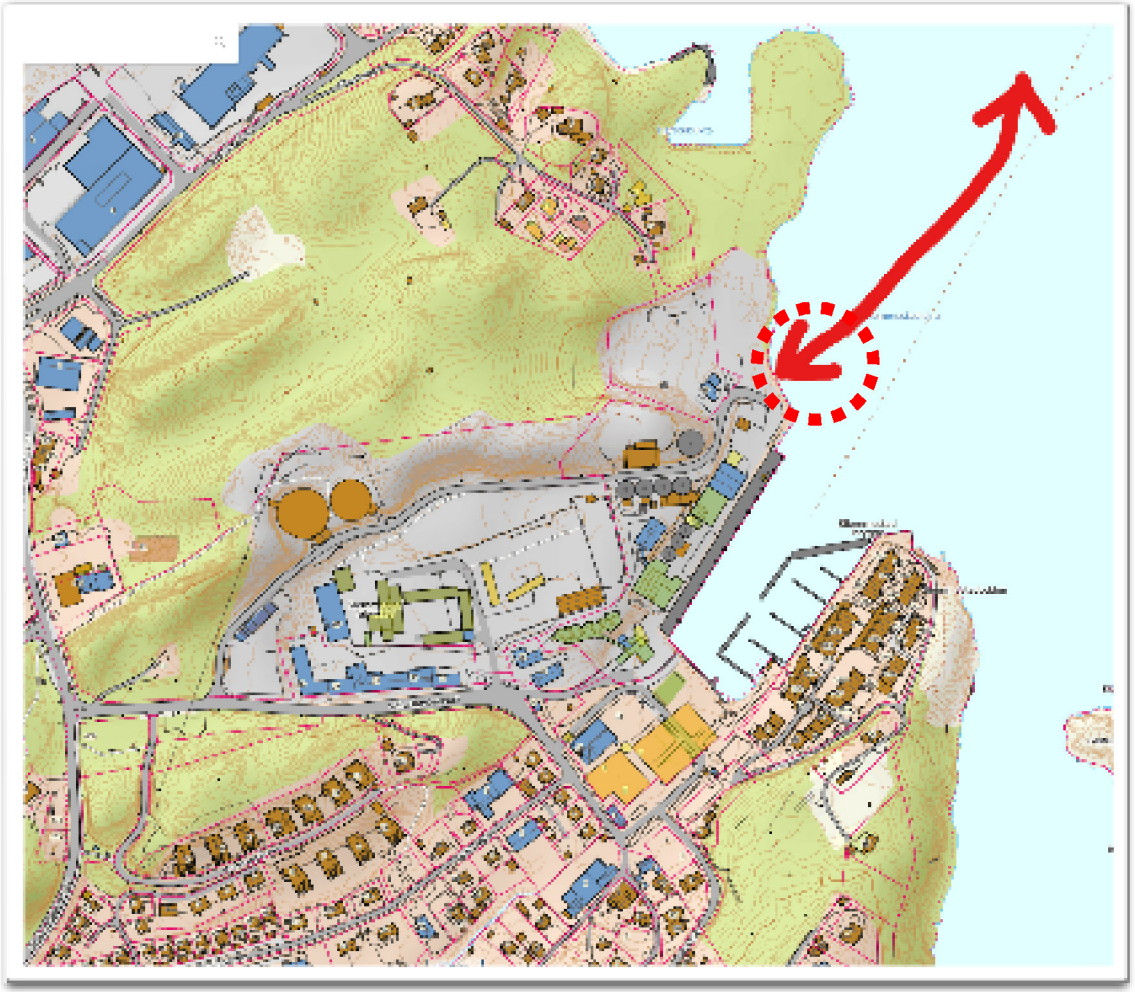

Henrik Stemsrud – Prosjekt og utvikling

Asker kommune

Hvor er vi?

Asker kommune

Om prosjektet

- Vedtatt «utslippsfri» kollektivtransport på fjorden innen 2024
- I praksis betyr det elektrifisering av eksisterende el-ferger via et batteriskifte system kalt «Shiftr»
- Norled/Ruter har ansvar for fartøy og ladeteknisk infrastruktur
- Asker kommune har tatt på seg ansvaret for å bygge en Pir- hurtigbåtkai

Totalentreprisekontrakt er inngått med entreprenør på bygging av pir. Detaljprosjektering påbegynnes nå. Kontrakten omfatter kun selve piren. Per i dag noe uklart hva som skjer på landsiden av piren. Herunder hva som skjer på landsiden av piren i en mellomfase på 2-3 år.

Veier, adkomster og infrastruktur på landsiden jobbes det internt og eksternt med å avklare, men alle svarene er ikke på plass pt. Piren er en av mange brikker i den store områdeplanen for hele Slemmestad området.

«Norled, Aarbakke og Seam er i gang med å produsere en batteribytterobot for hurtigbåter. Roboten og teknologien vil gjøre det mulig å elektrifisere hurtigbåter samtidig som dagens rutetabell og fart opprettholdes. Første robot settes i operasjon i Oslofjorden i 2024»

(Kilde: Hils på SHIFTR – vår autonome batteribytterobot på ONS – Norled)

Asker kommune

Pir- hurtigbåtkai – Universell utforming

- Piren skal bygges i hht. ordinære norske byggeregler, dvs. SAK 10 og Tek-17
- Det er gjennom disse krav til at totalentreprenør skal prosjektere og levere et produkt i hht. krav om universell utforming
- Fallforhold, kanter, synlighet/taktil merking, sikring mot fall i sjø, is/glatt, er eksempler på problemstillinger vi har et særskilt fokus på
- Ruter og Norled ivaretar universell utforming inne på båten og for det utstyret som følger båten
- Må på plass provisoriske løsninger i en mellomfase på 2-3 år på landsiden
- Prov løsninger er ofte problematiske ift. universell utforming, må ivaretas
- UU/tilgjengelighet for både Pir og landsiden i ferdig tilstand er viktig.
- Sluttproduktet skal brukes av mange ulike personer, i mange år fremover

Asker kommune

Pir- hurtigbåtkai
Illustrasjoner og tegninger

Kompleks	Bygg	Etasje	Fag	System	Type	Løpenummer	Fase	Revisjon	Status
						B-20-20-001			

SITUASJONER:

Bruks-situasjoner:
Pos. 1 = MW +/- 0,00
Pos. 2 = HAT (Øvre) + 0,32
Pos. 3 = LAT (Nedre) - 0,45

Ekstrem-situasjoner:
Pos. 4 = Høyste obs. = +1,95
Pos. 5 = Laveste obs. = -1,13

ANMERKNINGER:

Kotereferanser NN 2000, Referansenivå : MW år 2000

Revisjon	Revisjonstekst	Dato	Tegnet	Kontrollert

Prosjektfase

TILBUDSTEGNING

RAMBØLL

RAMBØLL NORGE AS - FREDRIKSTAD
Gamle Beddingvei 28, N-1671 Kråkerøy - Postboks 383, N-1601
Fredrikstad. +47 69 95 45 00

Asker kommune, Slemmestad
Hurtigbåtkai

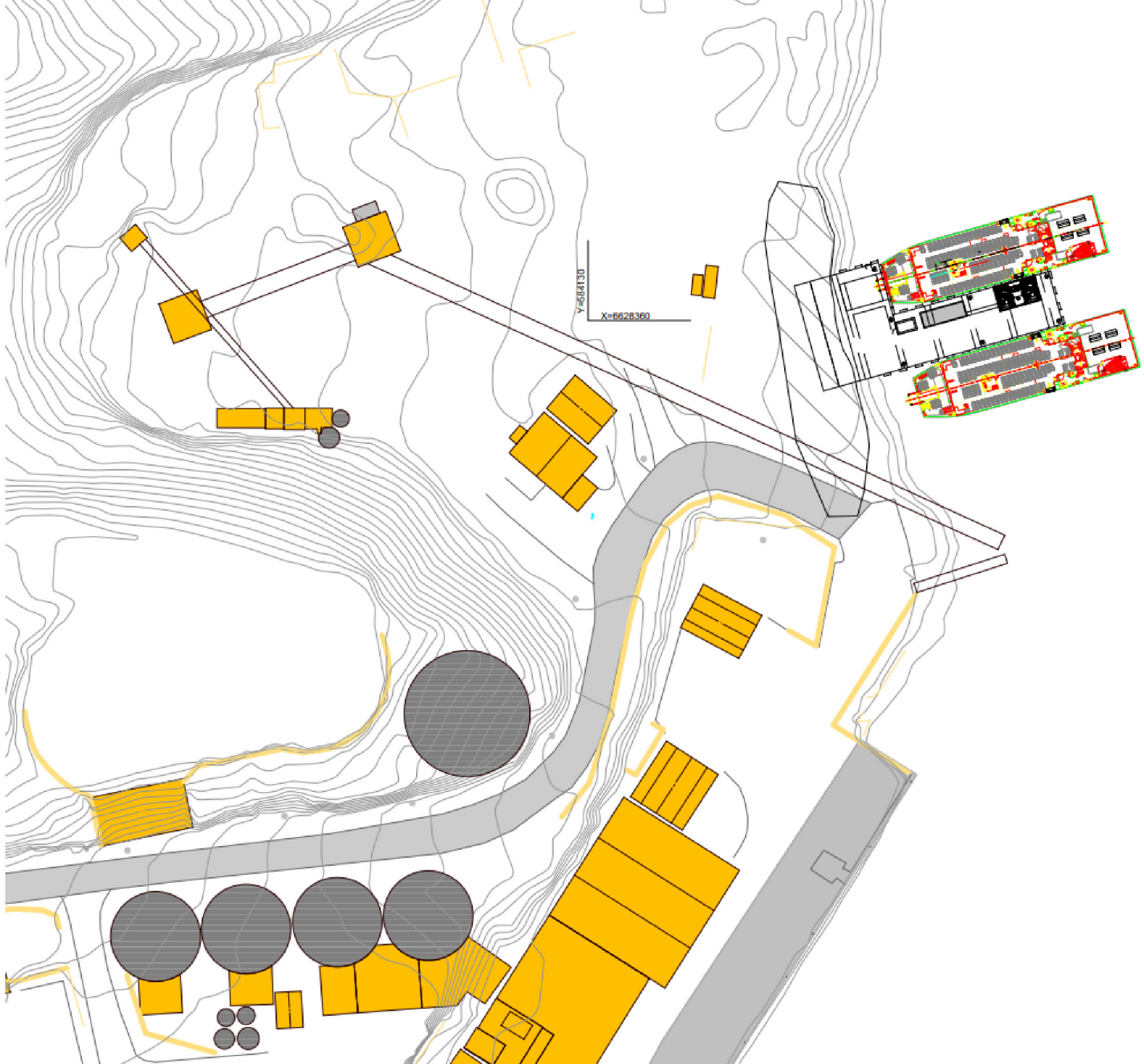
Oppdragsnummer: 1350049476-018
Tegnet av: KHHA — Dato: 19.04.23
Kontrollert: GTT — Dato: 19.04.23
Godkjent: - — Dato:
Utsendt dato: 10.05.23
Målestokk: 1 : 2000

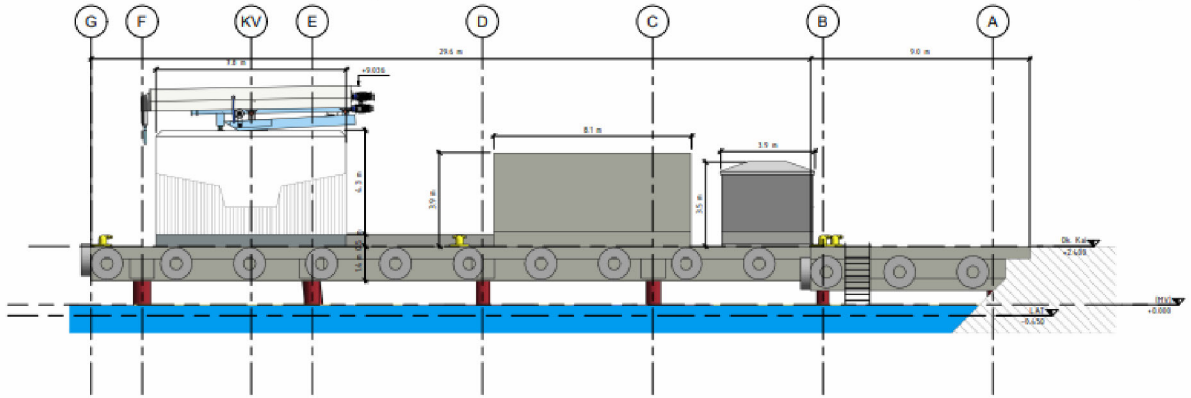
Oversiktsplan

Kompleks	Bygg	Etasje	Fag	System	Type	Løpenummer	Fase	Revisjon	Status
						B-20-20-001			

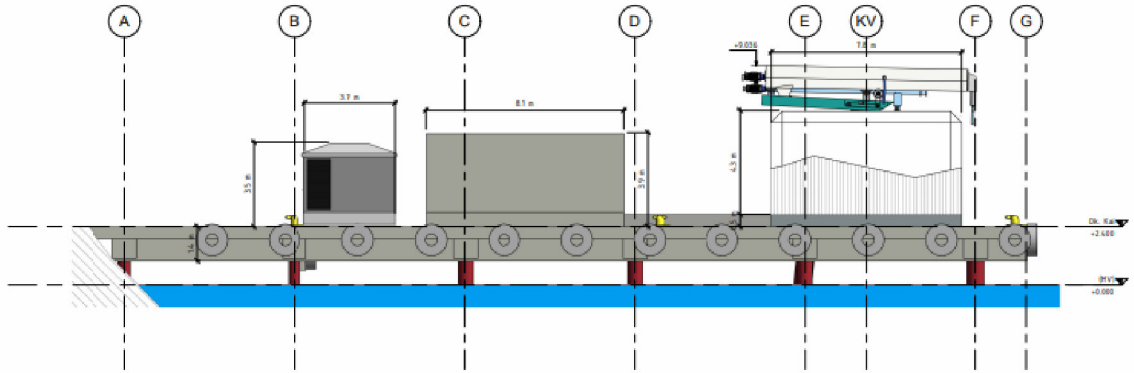
\\files\Projects\RNO2023N000XX\RNO2023N00009\02 Fag\RIB\cad\Gjeldende 1350049467-018_Hurtigbåtkai_Slemmestad_ver A1.rvt A2

Forstørret utsnitt av tegning
B-20-20-001

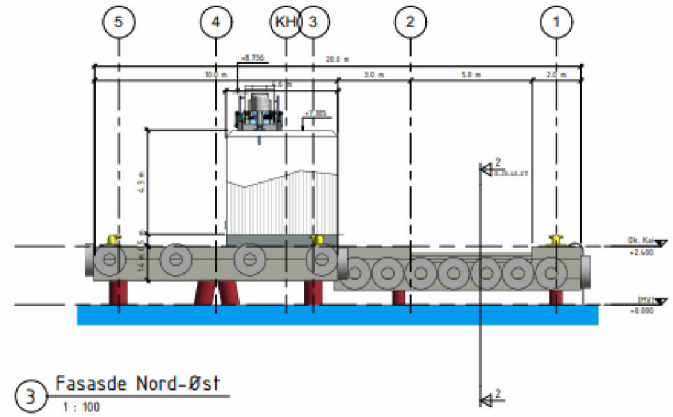

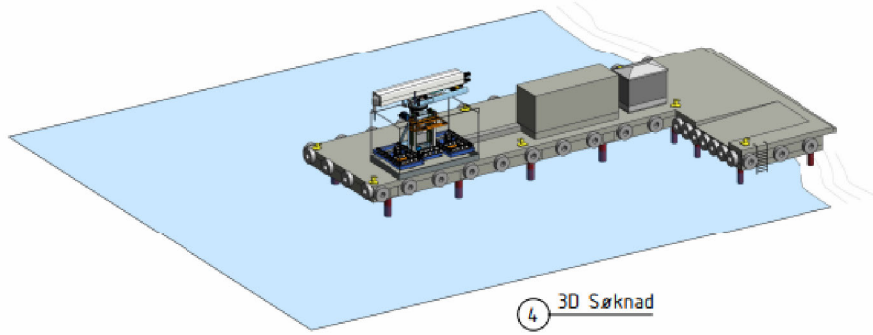
1 Fasade Nord-Vest
1 : 100

2 Fasade Sør-Øst
1 : 100

3 Fasasde Nord-Øst
1 : 100

4 3D Søknad

B-20-20-007

TILBUDSTEGNING

RAMBØLL

RAMBØLL NORGE AS - FREDRIKSTAD
Gamle Beddingvei 28, N-1671 Kråkerøy - Postboks 383, N-1601
Fredrikstad +47 69 35 65 00

Asker kommune, Slemmestad
Hurtigbåtkai

Fasader og 3D-utsnitt

1350049476-018
RMHA 10.05.23
GIT 10.05.23
Approver
10.05.23
1 : 100

B-20-20-007

\\files\Projects\RNG2023N000XX\RNG2023N00009\02 Fag\RIB\cad\Gjeldende 1350049467-018_Hurtigbåtkai_Slemmestad_ver A1.rvt A1

B-20-20-004

SITUASJONER:

Bruks-situasjoner:
Pos. 1 = MW +/- 0,00
Pos. 2 = HAT (Øvre) + 0,32
Pos. 3 = LAT (Nedre) - 0,45

Ekstrem-situasjoner:
Pos. 4 = Høyste obs. = +1,95
Pos. 5 = Laveste obs. = -1,13

ANMERKNINGER:

Kotereferanser NN 2000, Referansenivå : MW år 2000

TILBUDSTEGNING

RAMBØLL

RAMBØLL NORGE AS - FREDRIKSTAD
Gamle Beddingvei 28, N-1671 Kråkerøy - Postboks 383, N-1601
Fredrikstad +47 69 95 45 00

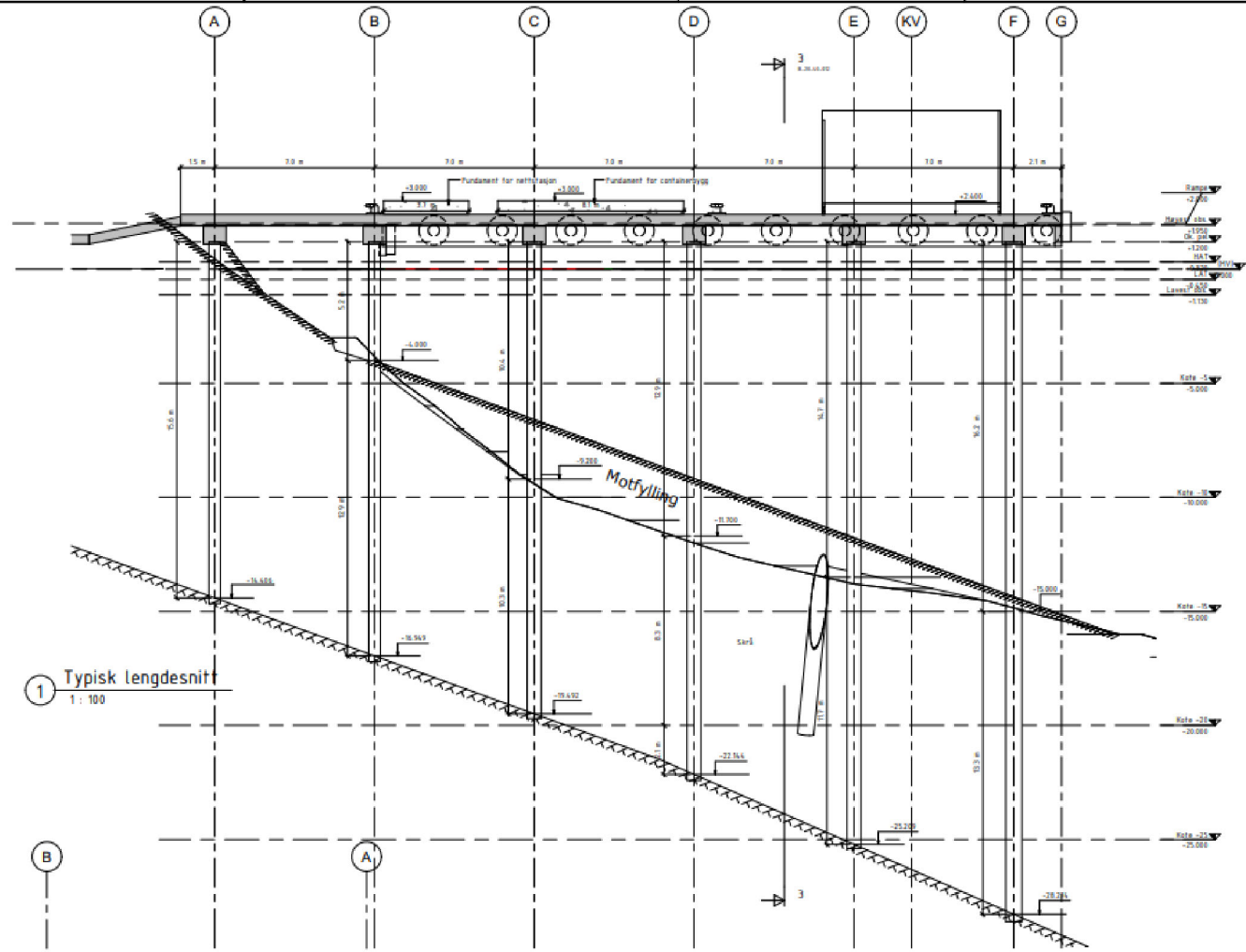
Asker kommune, Slemmestad
Hurtigbåtkai

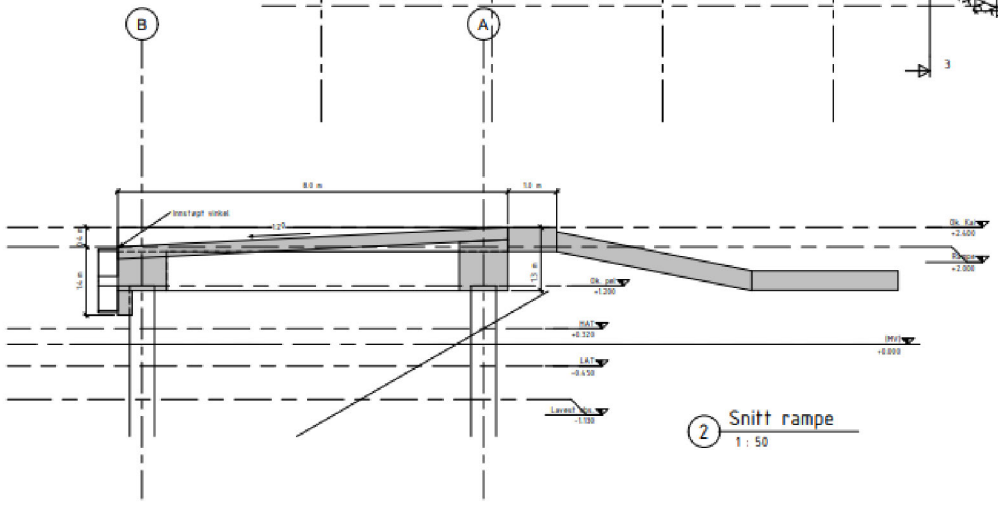
Plan kai

1350049476-018
KHHA 10.05.23
GTT 10.05.23
10.05.23
1 : 100

B-20-20-004

\\files\Projects\RNO\2023\N000XX\RNO2023N00009\02 Fag\RIB\cad\Gjeldende 1350049467-018_Hurtigbåtkai_Slemmestad_ver A1.rvt A1

B-20-40-011

SITUASJONER:

Bruks-situasjoner:
Pos. 1 = MW +/- 0,00
Pos. 2 = HAT (Øvre) + 0,32
Pos. 3 = LAT (Nedre) - 0,45

Ekstrem-situasjoner:
Pos. 4 = Høyste obs. = +1,95
Pos. 5 = Laveste obs. = -1,13

ANMERKNINGER:

Kotereferanser NN 2000, Referansenivå : MW år 2000

TILBUDSTEGNING

RAMBØLL

RAMBØLL NORGE AS - FREDRIKSTAD
Gamle Beddingvei 28, N-1671 Kråkerøy - Postboks 283, N-1601
Fredrikstad, +47 69 95 45 00

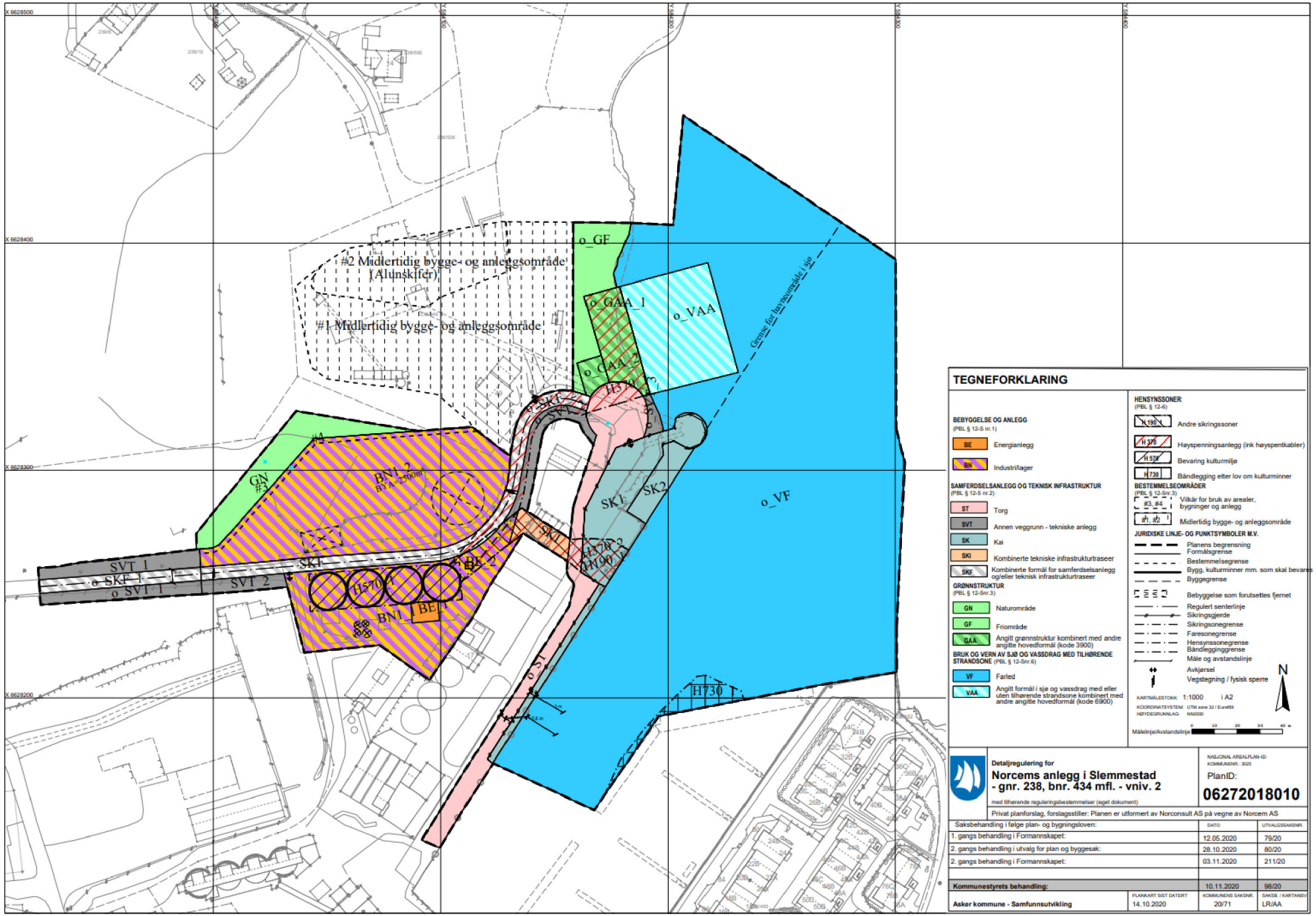
Asker kommune, Slemmestad
Hurtigbåtkai

Typisk lengdesnitt og snitt rampe

1350049476-018
KPSA 10.05.23
GITT 10.05.23
10.05.23
As indicated

B-20-40-011

\\files\Projects\RNO\2023\N000XX\RNO2023N00009\02 Fag\RIB\cad\Gjeldende 1350049467-018_Hurtigbåtkai_Slemmestad_ver A1.rvt A1

TEGNEFORKLARING

BEBYGGELSE OG ANLEGG (PBL § 12-5 nr.1)
- BE — Energianlegg
- BN — Industri/lager

SAMFERDSELSANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR (PBL § 12-5 nr.2)
- ST — Torg
- SVT — Annen veggrunn - tekniske anlegg
- SK — Kai
- SKI — Kombinerte tekniske infrastrukturtraseer
- SKF — Kombinerte formål for samferdselsanlegg og/eller teknisk infrastrukturtraseer

GRØNNSTRUKTUR (PBL § 12-5nr.3)
- GN — Naturområde
- GF — Friområde
- GAA — Angitt grønnstruktur kombinert med andre angitte hovedformål (kode 3900)

BRUK OG VERN AV SJØ OG VASSDRAG MED TILHØRENDE STRANDSONE (PBL § 12-5nr.6)
- VF — Farled
- VAA — Angitt formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone kombinert med andre angitte hovedformål (kode 6900)

HENSYNSSONER (PBL § 12-6)
- H 190 — Andre sikringssoner
- H 370 — Høyspenningsanlegg (ink høyspentkabler)
- H 570 — Bevaring kulturmiljø
- H 730 — Båndlegging etter lov om kulturminner

BESTEMMELSEOMRÅDER (PBL § 12-5nr.3)
- #3, #4 — Vilkår for bruk av arealer, bygninger og anlegg
- #1, #2 — Midlertidig bygge- og anleggsområde

JURIDISKE LINJE- OG PUNKTSYMBOLER M.V.
- Planens begrensning
- Formålsgrense
- Bestemmelsegrense
- Bygg, kulturminner mm. som skal bevares
- Byggegrense
- Bebyggelse som forutsettes fjernet
- Regulert senterlinje
- Sikringsgjerde
- Sikringsonegrense
- Faresonegrense
- Hensynssonegrense
- Båndleggingsgrense
- Måle og avstandslinje
- Avkjørsel
- Vegstegning / fysisk sperre

KARTMÅLESTOKK: 1:1000 i A2
KOORDINATSYSTEM: UTM sone 32 / Euref89
HØYDEGRUNNLAG: NN2000
Målelinje/Avstandslinje: 0 10 20 30 40 m

N

Detaljregulering for
Norcems anlegg i Slemmestad - gnr. 238, bnr. 434 mfl. - vniv. 2
med tilhørende reguleringsbestemmelser (eget dokument)

NASJONAL AREALPLAN-ID: KOMMUNENR.: 3025
PlanID: **06272018010**

Privat planforslag, forslagsstiller: Planen er utformert av Norconsult AS på vegne av Norcem AS

Saksbehandling i følge plan- og bygningsloven:	DATO	UTVALGSSAKSNR.
1. gangs behandling i Formannskapet:	12.05.2020	79/20
2. gangs behandling i utvalg for plan og byggesak:	28.10.2020	80/20
2. gangs behandling i Formannskapet:	03.11.2020	211/20
Kommunestyrets behandling:	10.11.2020	98/20

Asker kommune - Samfunnsutvikling	PLANKART SIST DATERT	KOMMUNENS SAKSNR.	SAKSB. / KARTANSV.
	14.10.2020	20/71	LR/AA

Asker kommune

Reguleringsplan

- Plankart: GISLINE (windows.net) (som vist på forrige side)
- Reg bestemmelser: 06272018010_Bestemmelser.pdf (windows.net)

Asker kommune

Siste side

Spørsmål?

Felles presentasjon
Råd for personer med funksjonsnedsettelse
Ungdomsrådet

Asker Rådhus 23.11.2023

Asker kommune

Temaplan for bærekraftig boligutvikling

Kunnskapsgrunnlag

Asker rådhus / 21.11.2023

Bakgrunn og forankring

- Temaplanen er forankret i vedtatt planstrategi for Asker kommune 2020 – 2024
- Strategisk plan
- 12-års perspektiv med rullering hvert 4. år
- Av kommunens 8 satsningsområder er disse de mest relevante for planen:
  - Bærekraftige byer og samfunn
  - Samarbeid for å nå målene
  - God helse
  - Handling mot klimaendringene

Jeg skal snakke om

formålet med temaplanen

overordnede føringer

utfordringsbildet

status og trender

andre temaer i kunnskapsgrunnlaget

medvirkning

fremdriftsplanen

Formålet med planen

Lage en helhetlig og aktiv boligpolitikk som imøtekommer de utfordringene vi står overfor og som venter oss i fremtiden.

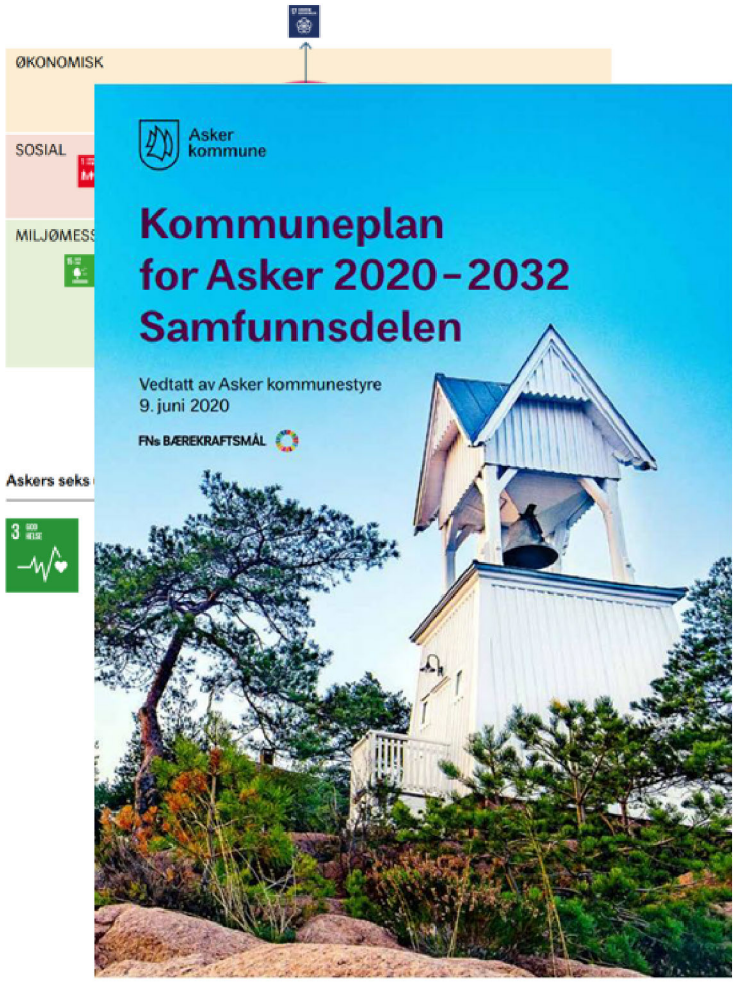
Asker skal være for alle, og et godt sted å vokse opp, leve og bli gammel.

Asker kommune

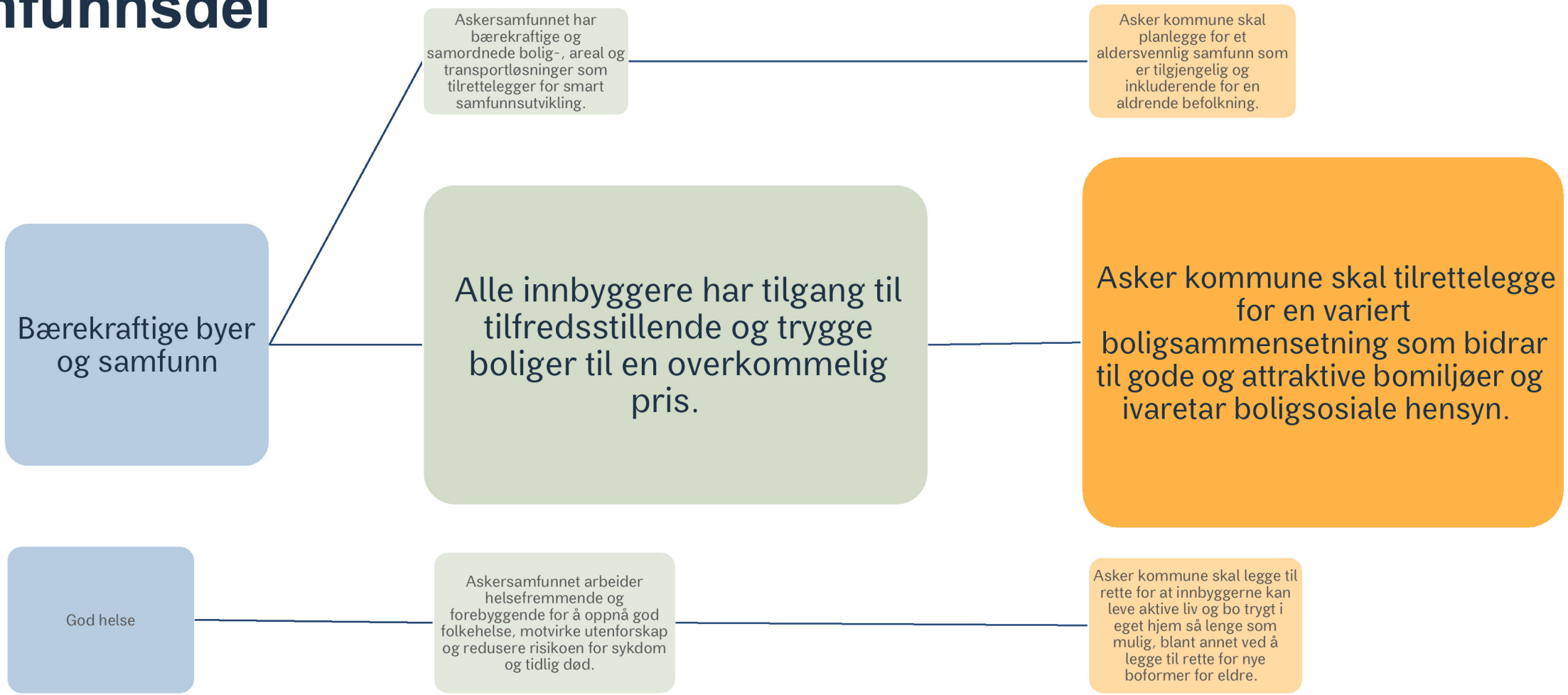
Overordnede føringer

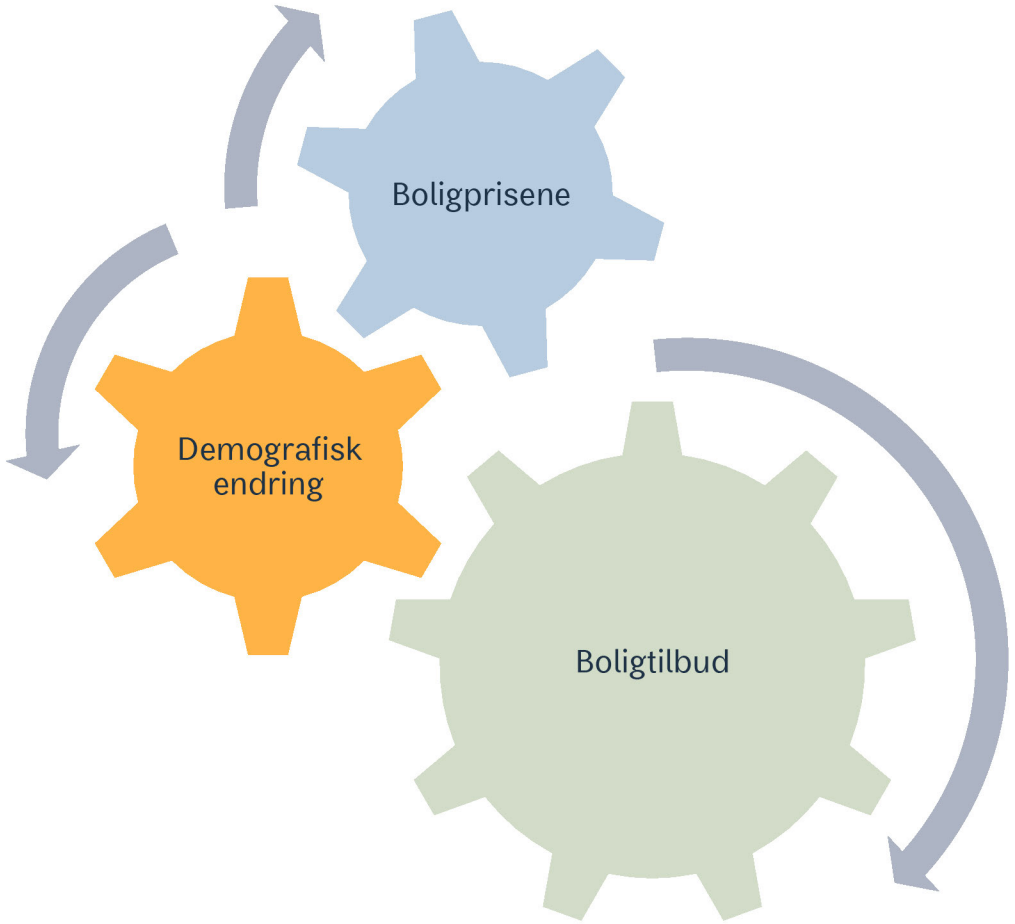

Kommuneplanens samfunnsdel

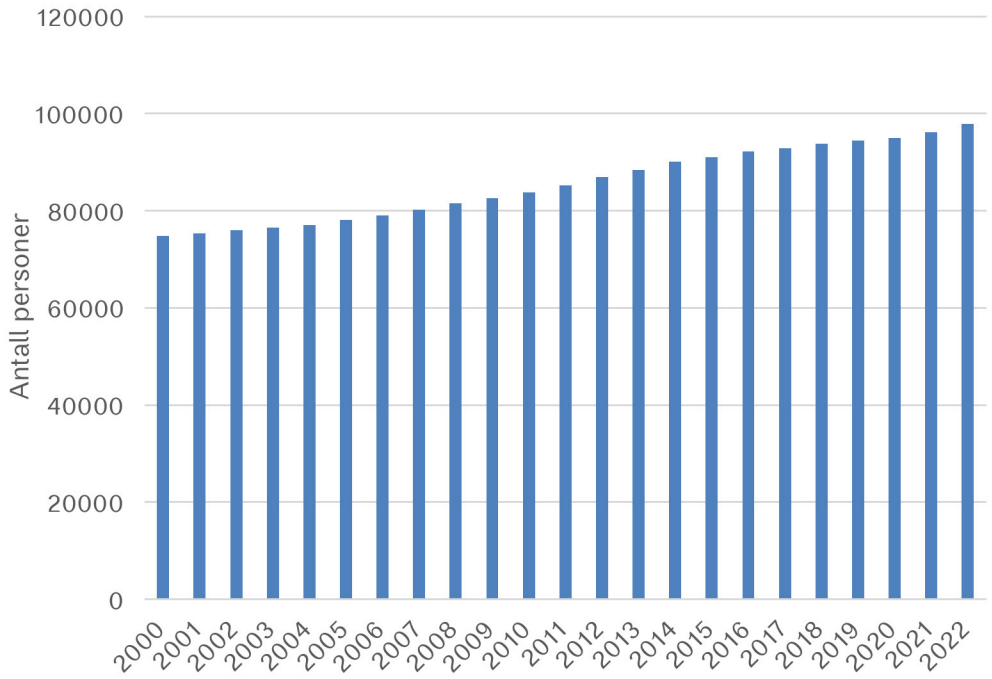

Status og trender

Hvem er vi?

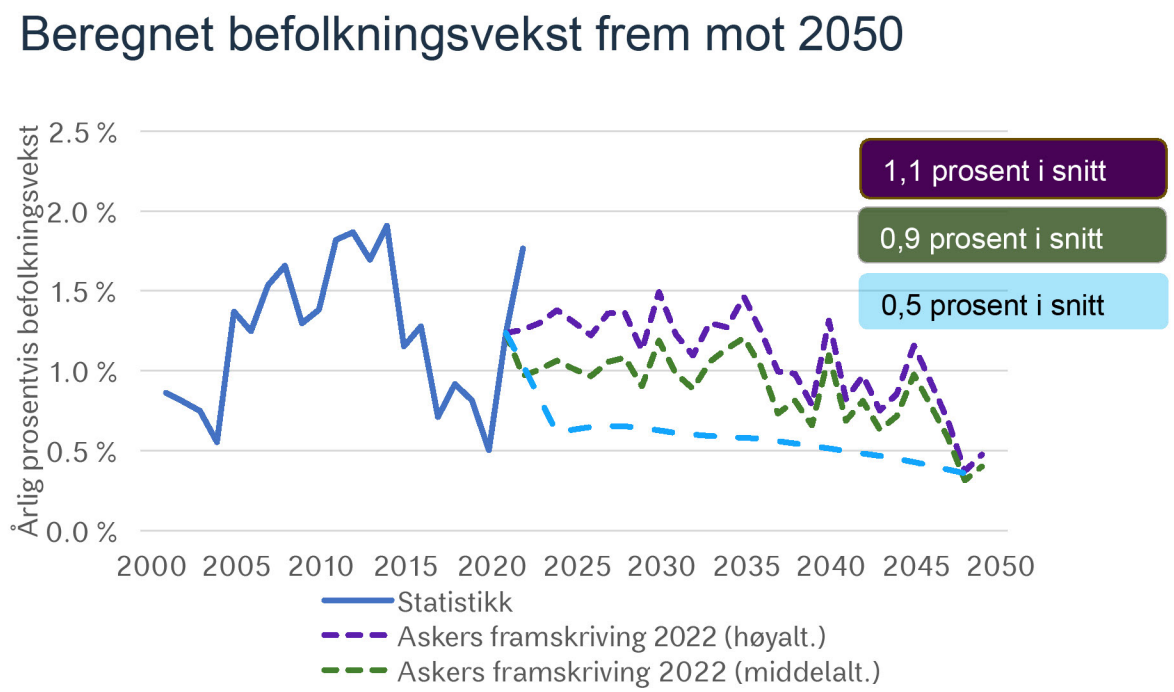
Befolkningsvekst antall personer, 2000-2022

Askers befolkning nærmer seg 100.000

Steget med nesten 25.000 på 23 år

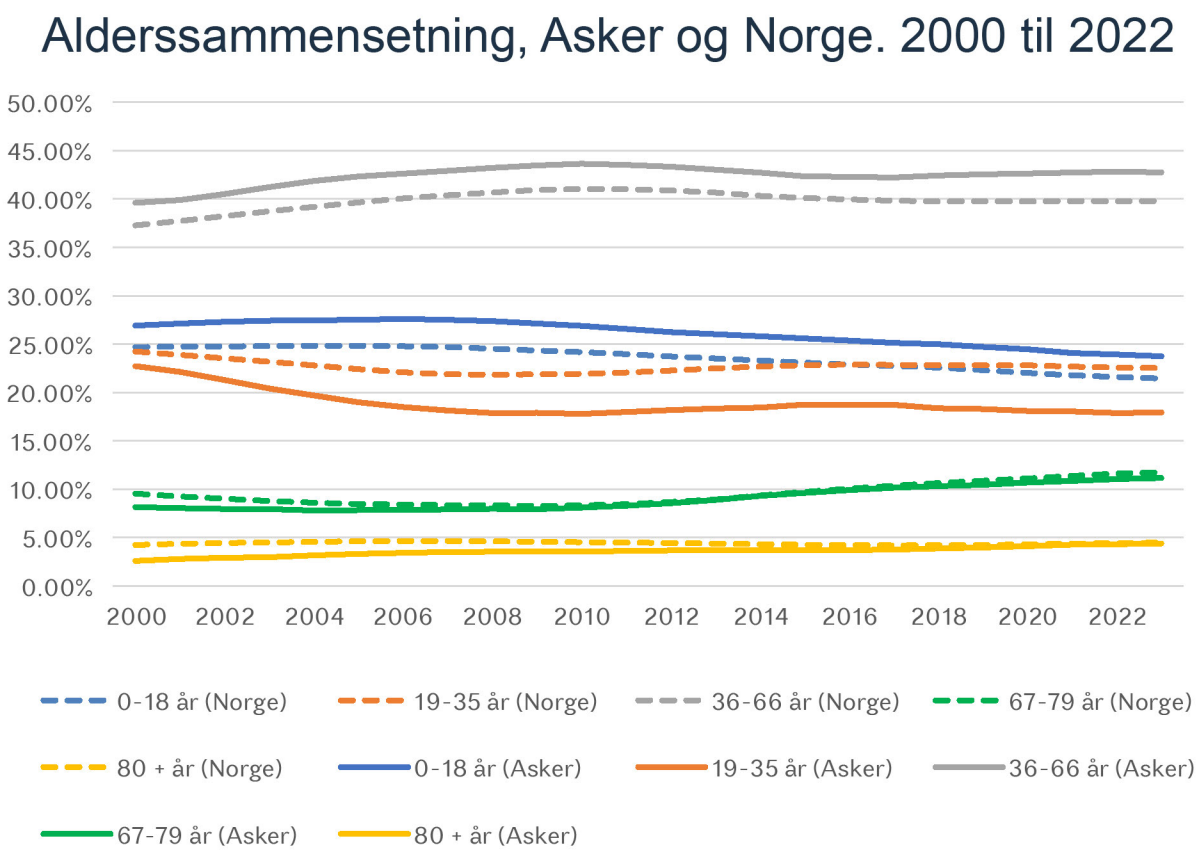
Hvem er vi?

Vanskelig å estimere

Prognosene varierer mellom 0,5 % til 1,1 % årlig vekst frem mot 2050

Hvem er vi?

Grafen viser utvikling i alderssammensetningen.

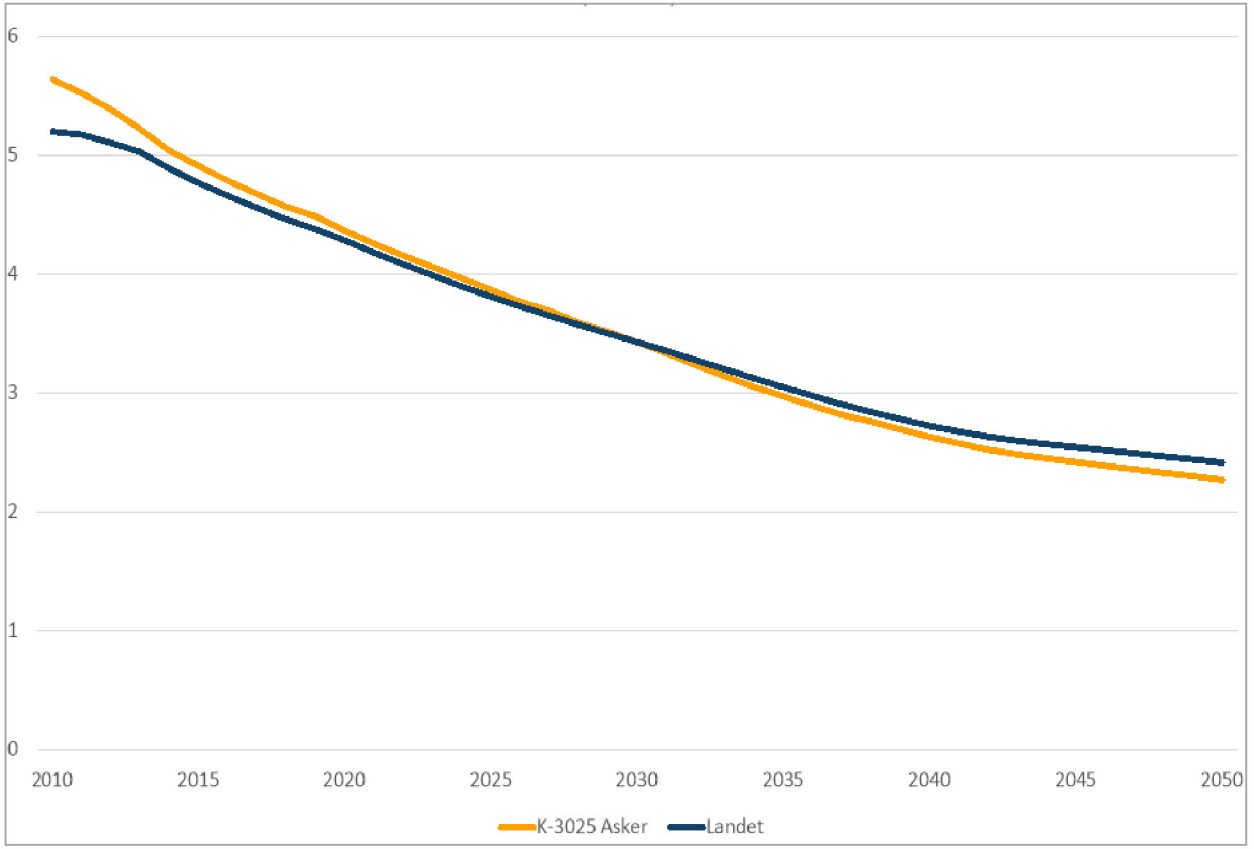
Nedgang i aldersgruppen 19-35 år

Økning i de eldre aldersgruppene.

Asker kommune

Hvem er vi?

Aldersbæreevne

Vi blir mange flere eldre

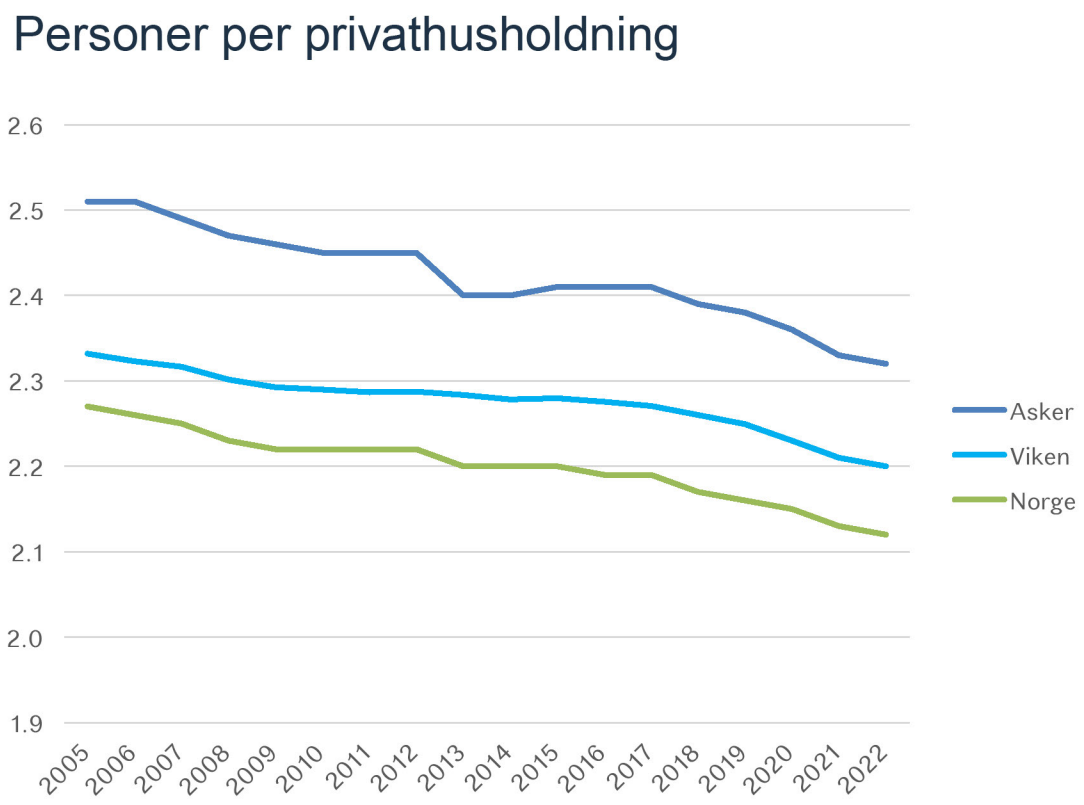
Yngre eldre og de eldste eldre er gruppene som øker mest i prosent.

Redusert aldersbæreevne

Færre yngre til å ta vare på de eldre.

Asker kommune

Hvem er vi?

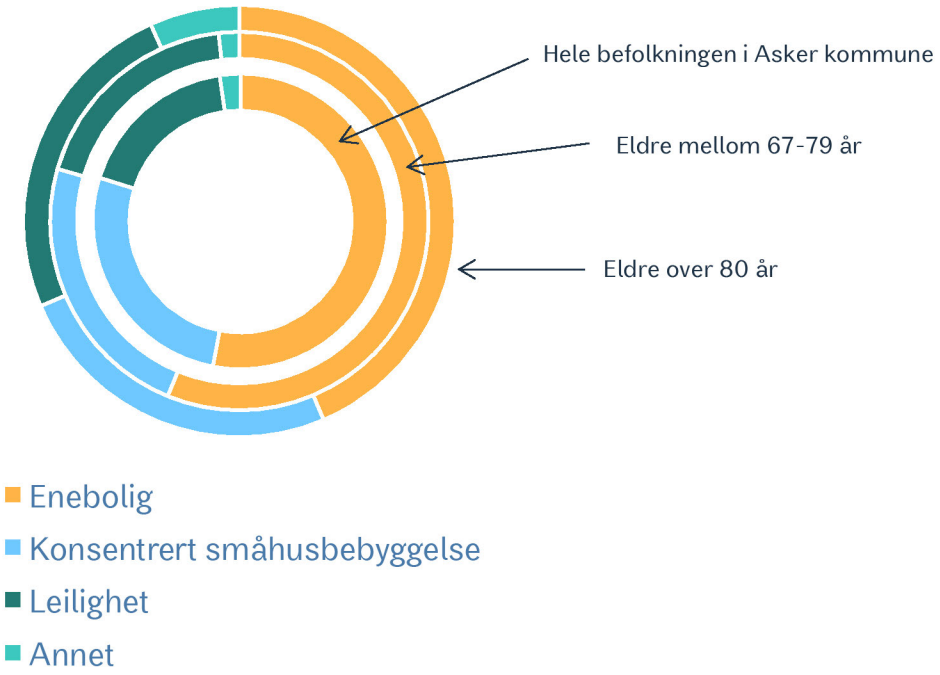
Vi bor færre sammen, og flere bor alene

Omtrent 2,3 personer per privathusholdning

Likevel flere per husholdning enn i Viken og Norge som helhet.

Hvordan bor vi?

Fordeling av husholdningene etter boligtype 2022

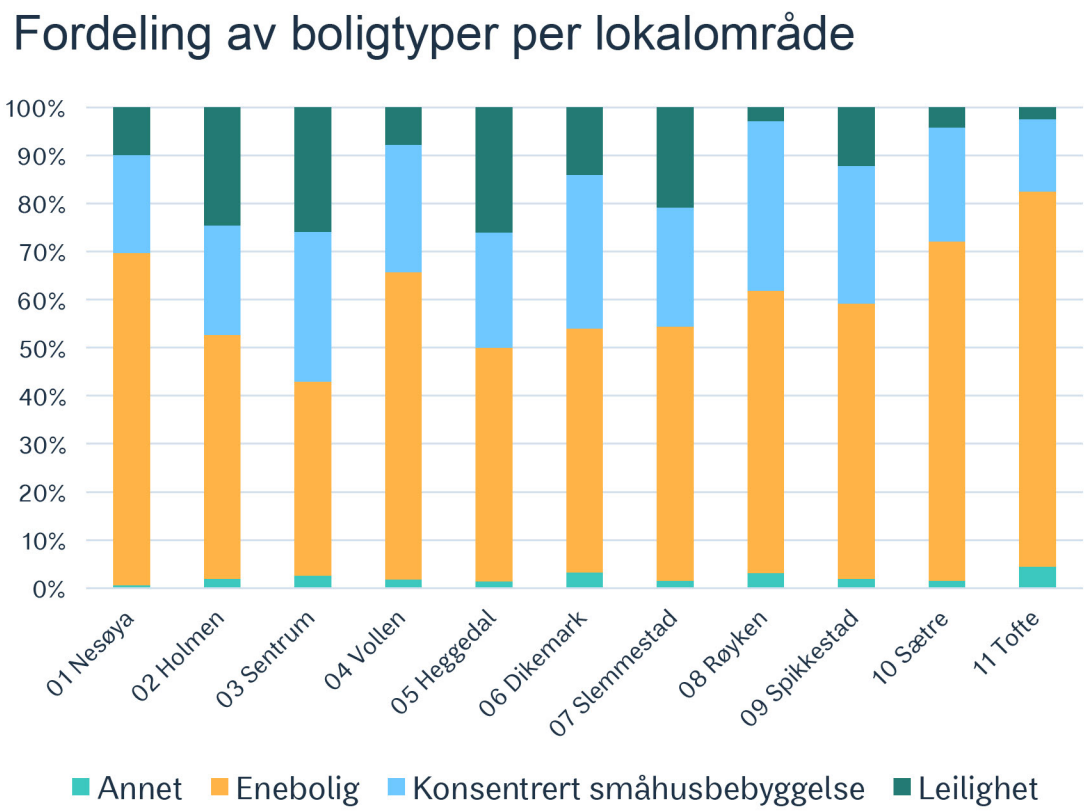
De fleste bor i enebolig

Hele befolkningen i Asker kommune:	
Enebolig	53 prosent
Konsentrert småhusbebyggelse	27 prosent
Leilighet	18 prosent

Flere eldre over 80 år bor i leilighet.

Liten utvikling.

Hvordan bor vi?

De fleste bor i enebolig

Store forskjeller mellom lokalområdene.

	Enebolig	Leilighet
Asker sentrum	40 %	26 %
Tofte	78 %	2,5 %

Asker kommune

Husene passer ikke til folkene

- Over 80 % familieboliger, men bare omtrent 40 % av husholdningene er barnefamilier
- For få aldersvennlige boliger
- For få boliger tilpasset nedsatt funksjonsevne

= legger press på kommuneøkonomien

Asker kommune

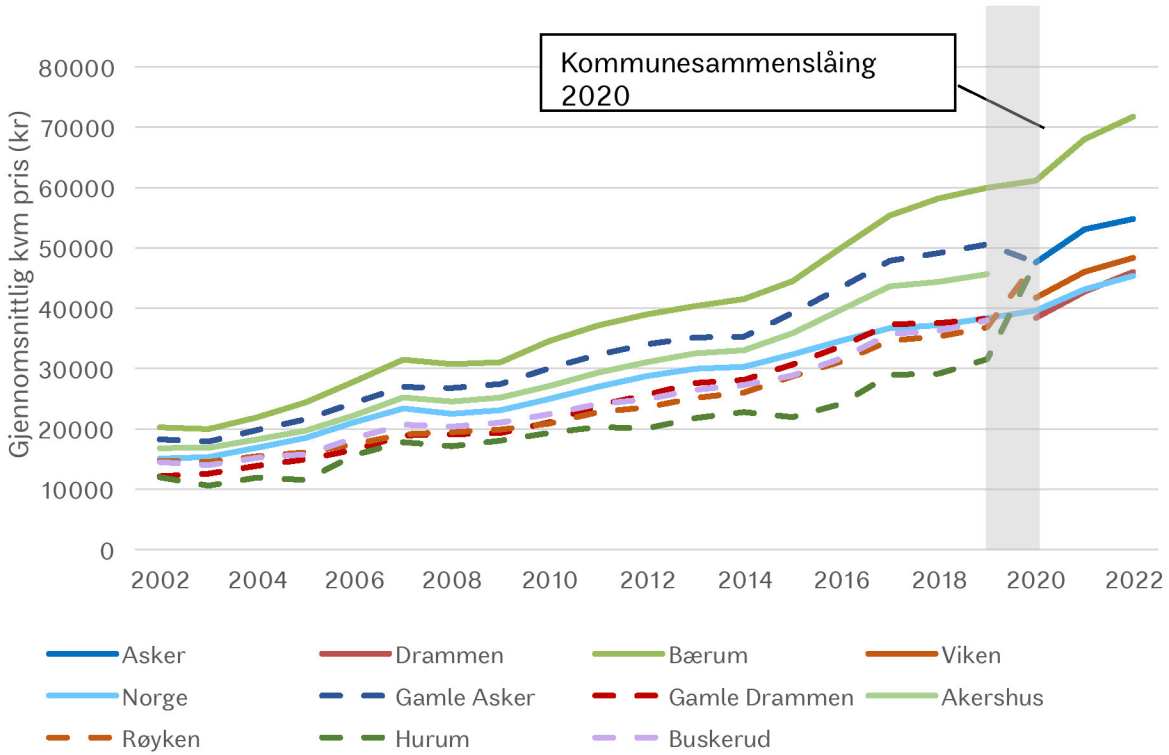
Vi har veldig høye boligpriser

- Vanskelig å komme inn på boligmarkedet
- Vanskelig å tilpasse sin boligsituasjon fra enebolig til sentral leilighet
- Rekruttering
  - Middel- og lavtlønnede yrker
  - Næringslivet generelt

Hva koster boligene?

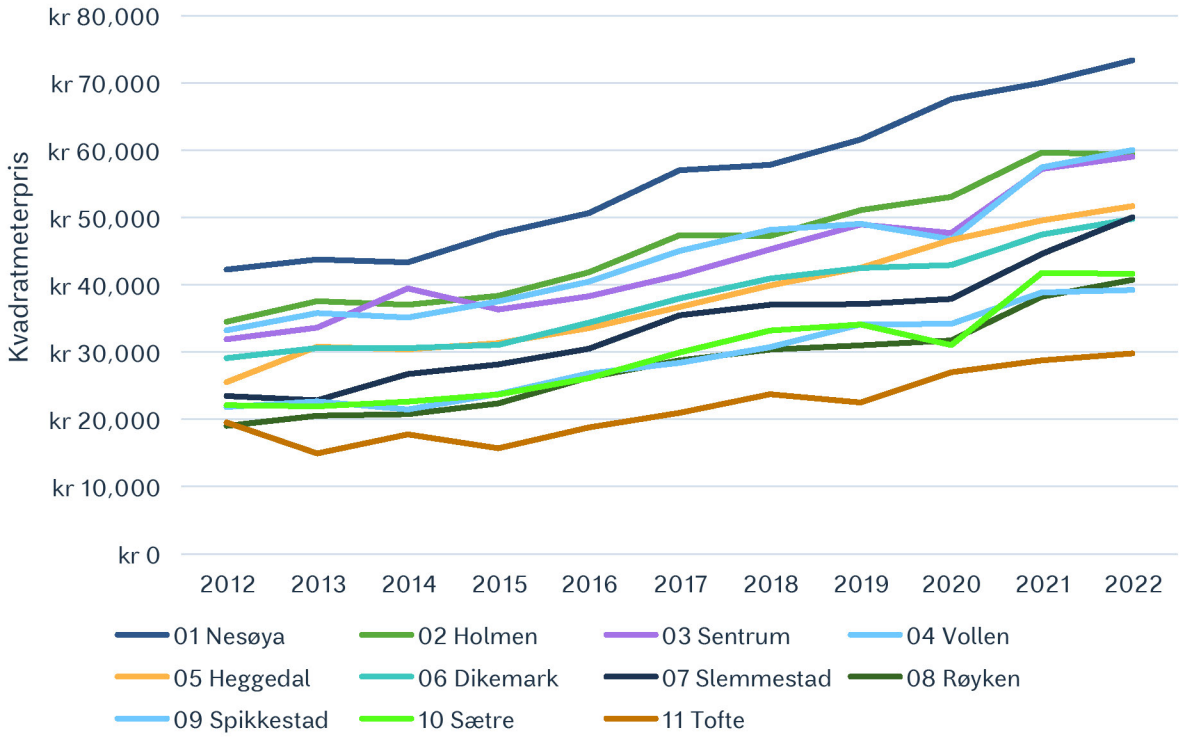

Boligprisene har økt betydelig

Forskjellene har blitt større.

Hva koster boligene?

Boligpriser, lokalområdene

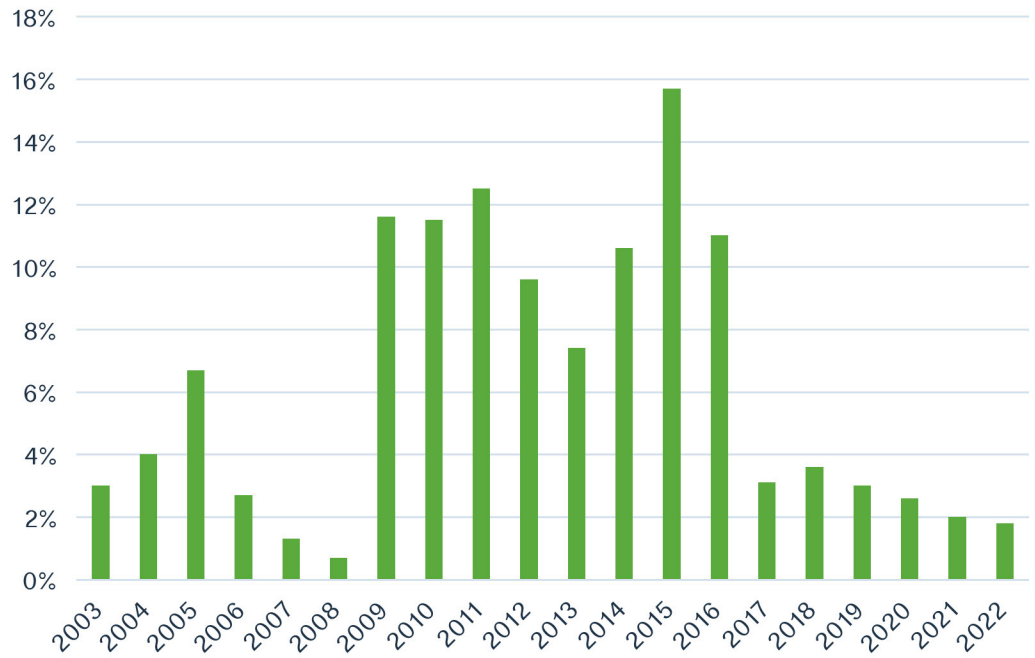
Boligprisene har økt i alle lokalområdene

Økende forskjeller mellom lokalområdene

Tofte	Kr. 29.800/kvm
Nesøya	Kr. 73.000/kvm

Hva koster boligene?

Sykepleierindeks for Asker og Bærum i 2003 - 2022

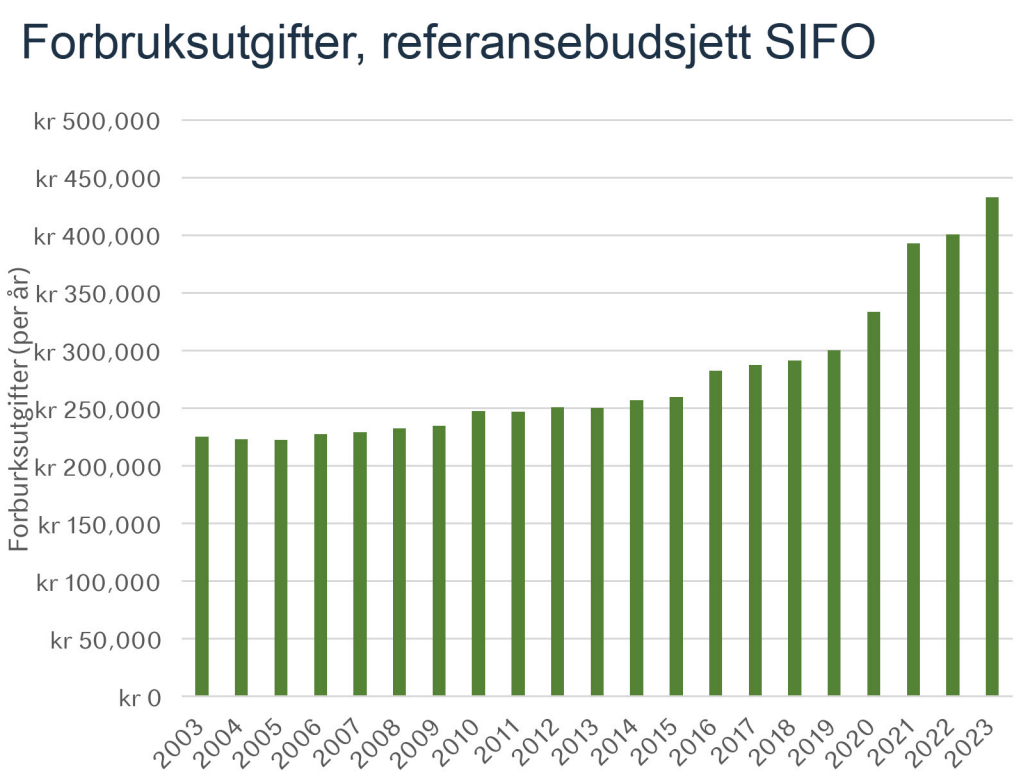

Sykepleierindeksen

Det har blitt vanskeligere å finne en bolig innenfor budsjett.

En sykepleier kan i H1 2023 kjøpe:	
Asker	3 prosent
Bærum	1 prosent
Ås	12 prosent
Drammen	18 prosent

Økte kostnader for husholdningene

Kostnadene har økt kraftig

Eksempelfamilie med 2 voksne og to barn under 12 år.

Påvirker husholdningenes kjøpekraft på boligmarkedet.

Asker kommune

Et privat leiemarked – på godt og vondt

- Mange enheter i privat eie
  - ↗ Gir fleksibilitet, men…
- ↘ Manglende tilbud for eldre, personer med nedsatt funksjonsevne, og store familier
- ↘ Trangboddhet, bokvalitet, dårligere levekår
- ↘ Korte leiekontrakter

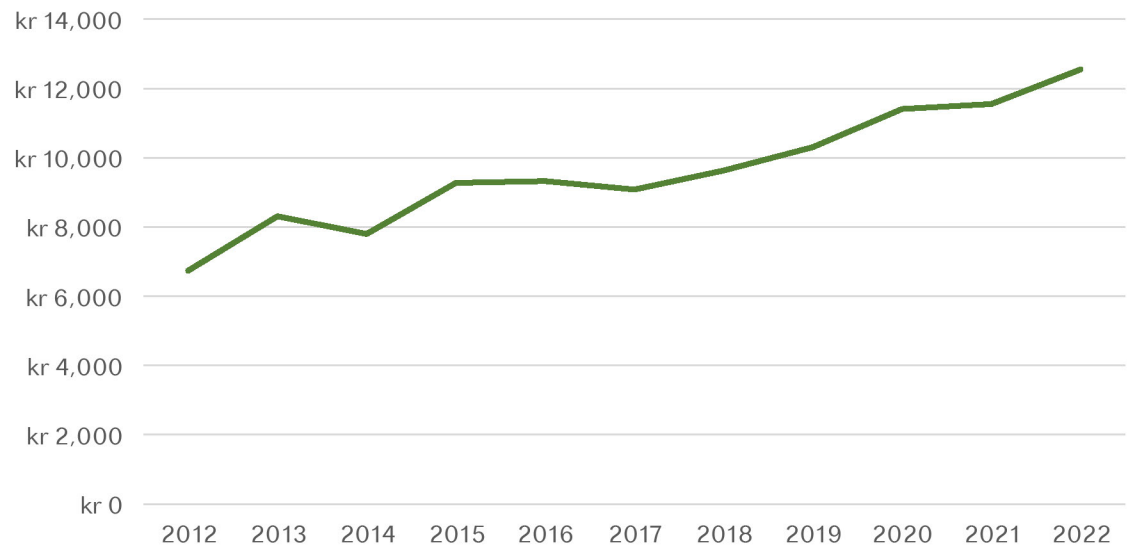

Leiemarkedet

Gjennomsnittlige leiepriser

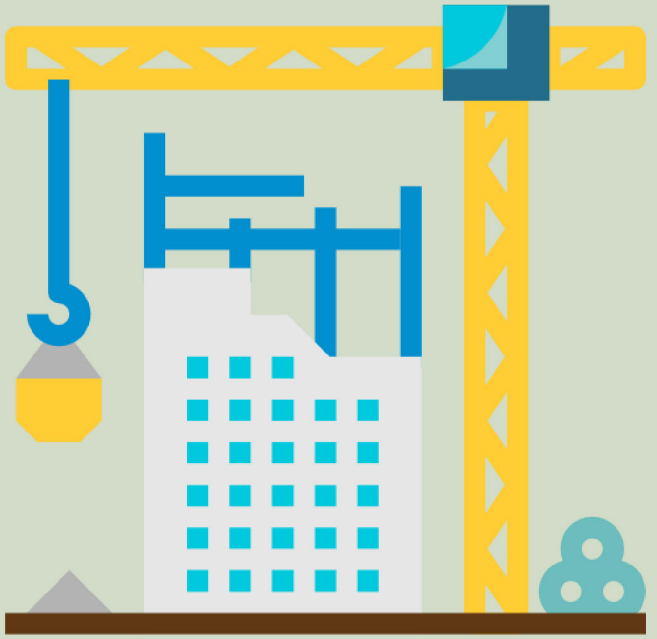
Leieprisene går opp

13,7 % leier boligen sin

liten utvikling i andel siste årene

Asker kommune

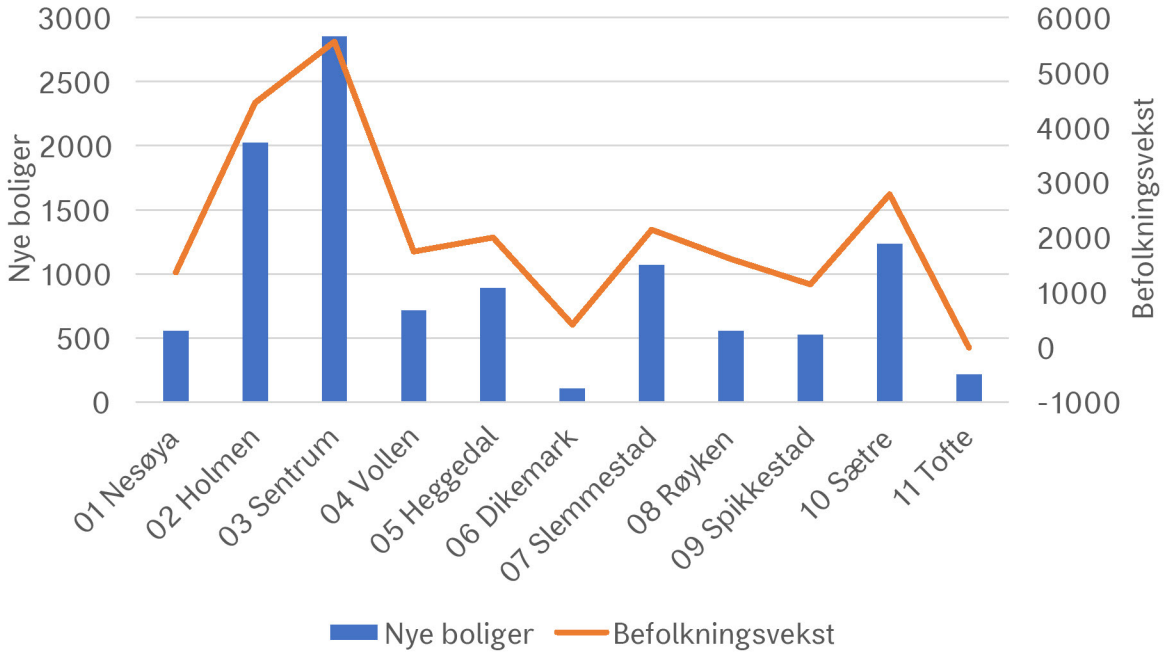
Boligbygging

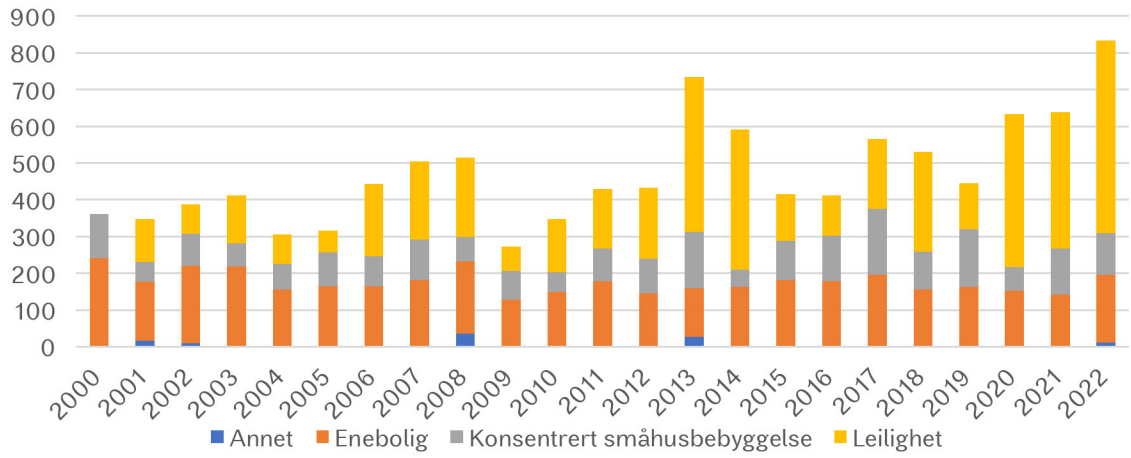
Asker kommune

Boligbygging

Akkumulert boligbygging og befolkningsvekst i lokalområdene siden 2010

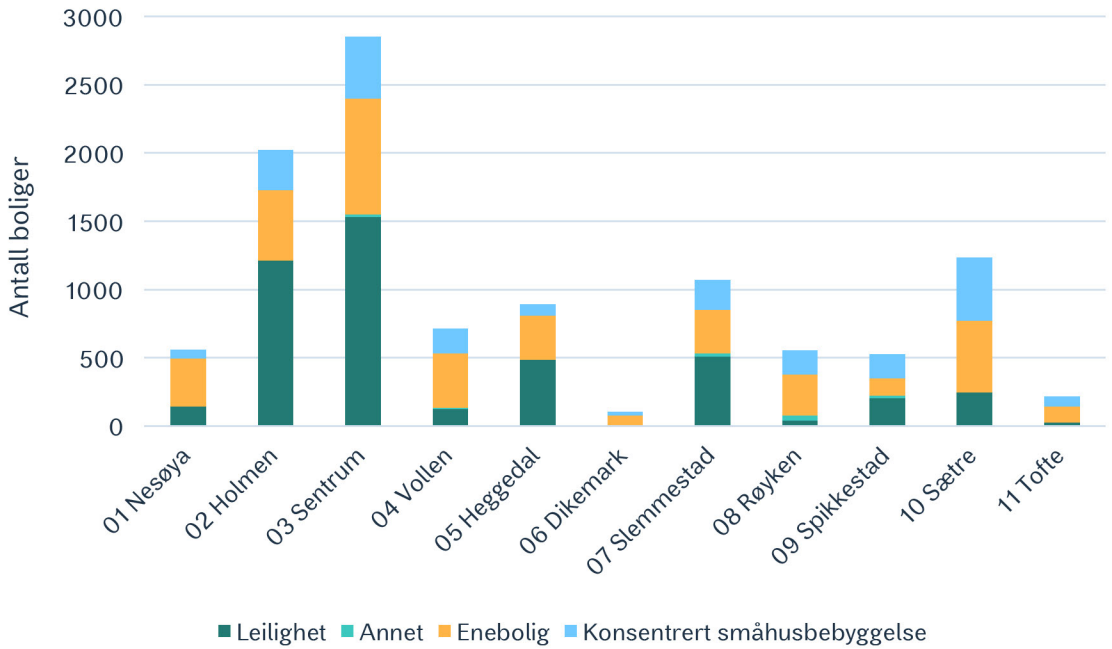
Boligbygging i Asker 2000-2022, etter boligtype

Asker kommune

Hvor har vi bygget

Boligbygging i lokalområdene mellom 2000 og 2022

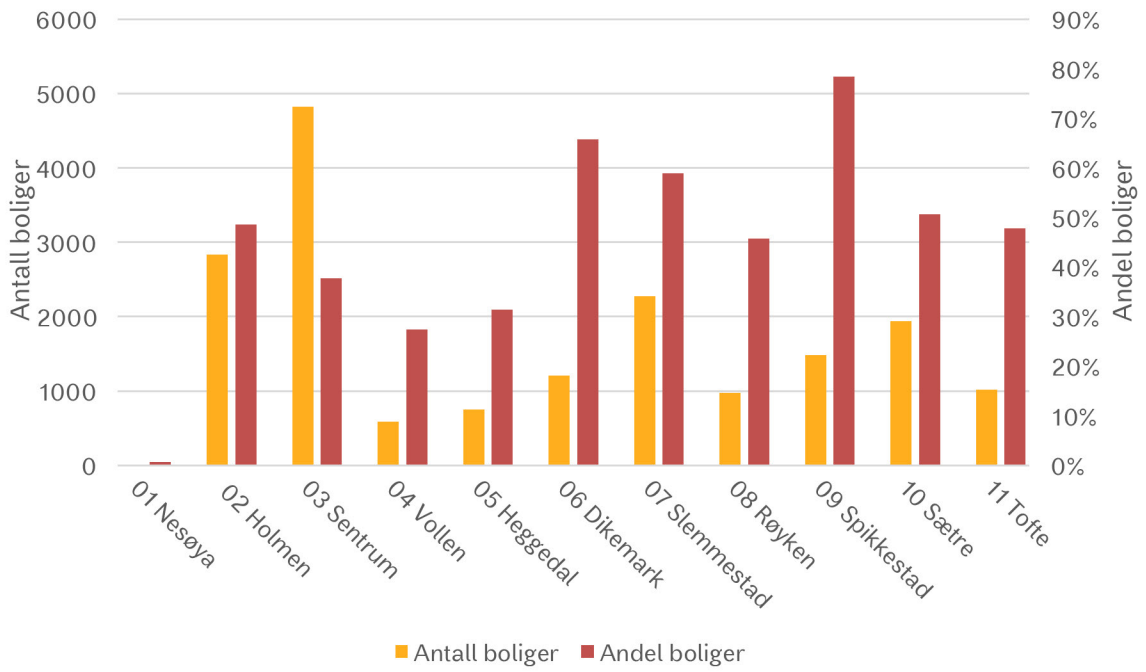

Vi bygger flest leiligheter

Vi har bygget mange leiligheter i sentrale områder.

Hvor skal vi bygge

Boligbygging i lokalområdene, boligbyggeprogrammet

Vi skal bygge boliger i alle lokalområder

Vi skal bygge flest boliger i Asker sentrum og Holmen.

Boligveksten er prosentmessig størst i Spikkestad, Dikemark og Slemmestad.

Ingen store prosjekter på Nesøya, kun eplehagefortetting.

Asker kommune

Andre temaer som behandles i kunnskapsgrunnlaget

- Innvandring og integrering
- Grupper kommunen må ta ekstra hensyn til
- Stedsutvikling og gode møteplasser
- Alternative boformer
- Klima og miljø
- Folkehelse og sosial bærekraft

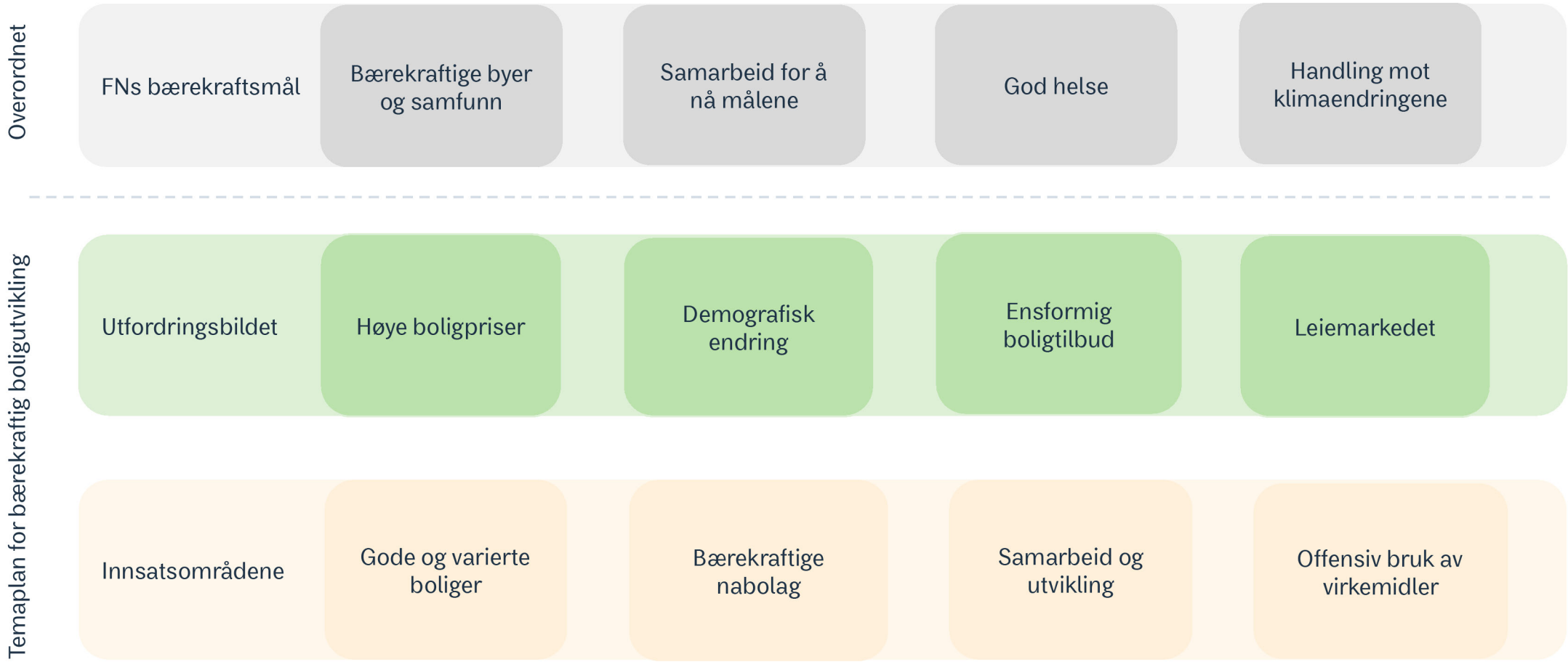
Asker kommune

Virkemidler i boligpolitikken

- Husbankens virkemidler
- Plan- og bygningsloven
- Kjøp og salg av kommunens eiendom
- Kommunale boliger og bolighjelpen
- Boligkjøpsmodeller

Asker kommune

Utfordringer og innsatsområder

Asker kommune

Innsatsområder

Gode og varierte boliger

Bærekraftige nabolag

Offensiv bruk av virkemidlene

Samarbeid for å nå målene

Medvirkning

Q1-2 2023:

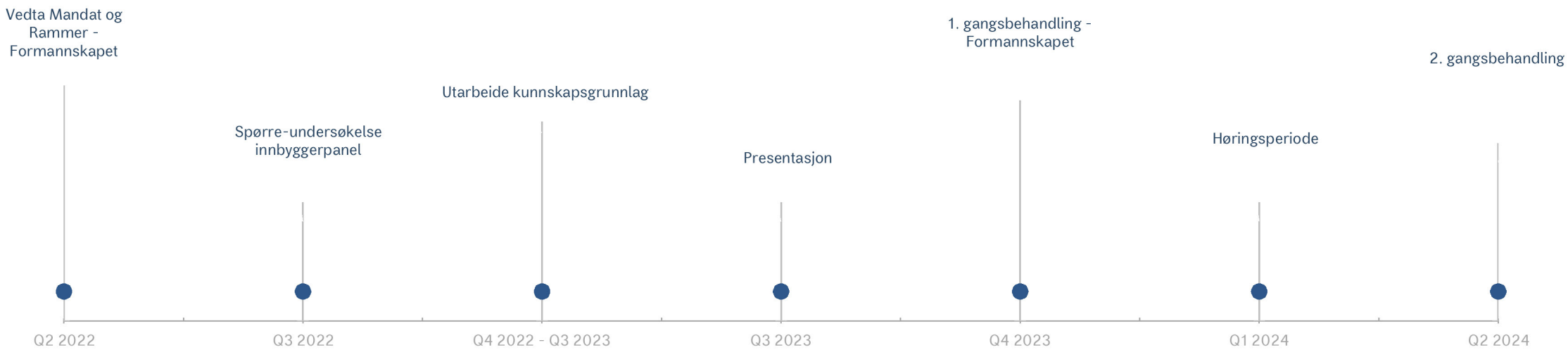
- Prosjekt med barn og unge i regi av SEIL
- Spørreundersøkelse innbyggerpanel

Q3-4 2023 – Q1-2 2024:

- Frokostmøte for private aktører på boligmarkedet
- Jobber med medvirkning for ulike grupper under høringsperioden
- Utvalg og råd

Fremdriftsplan

Asker kommune

Asker kommune

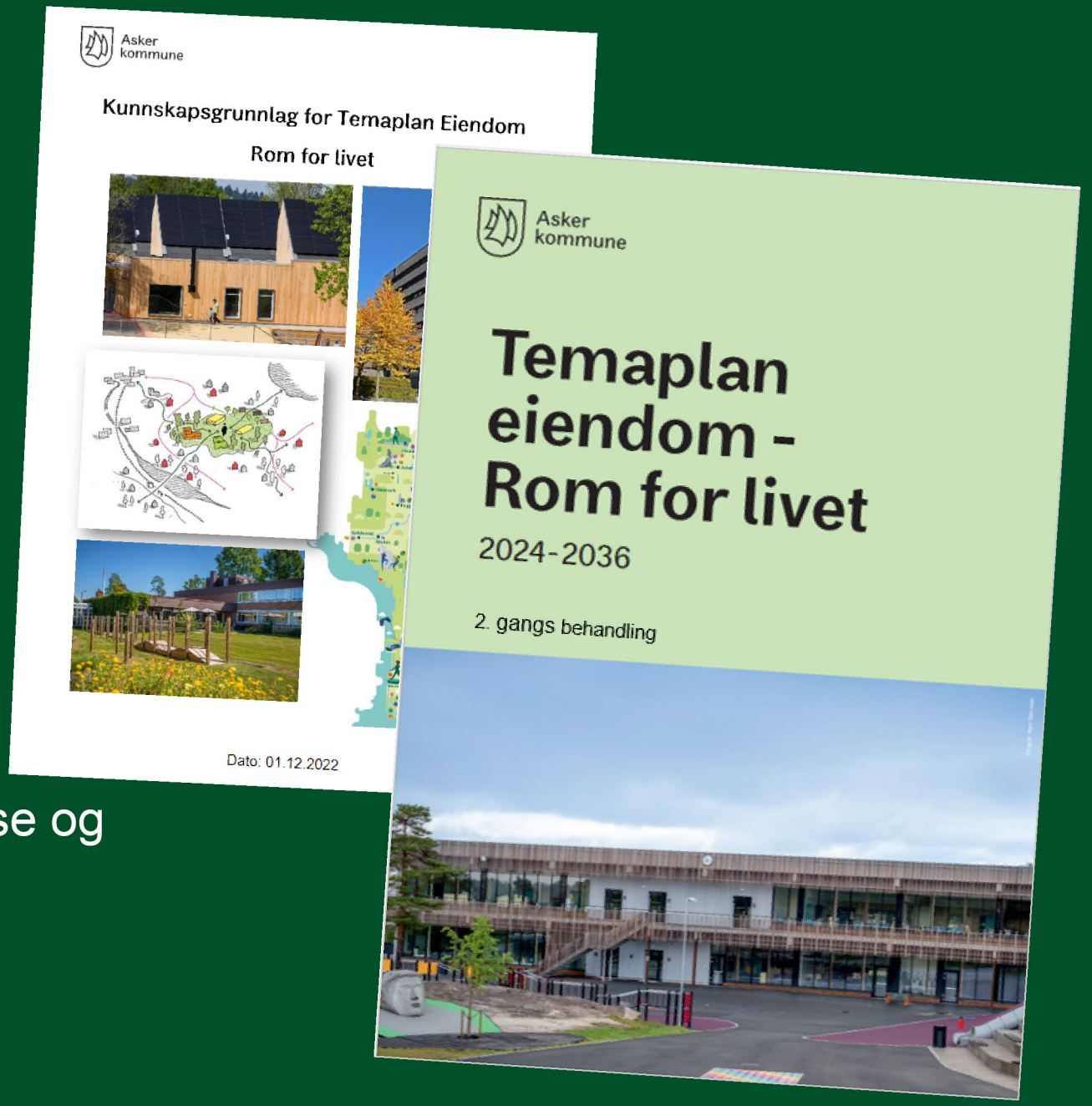
Temaplan eiendom – Rom for livet

2024 - 2036

2. gangs behandling

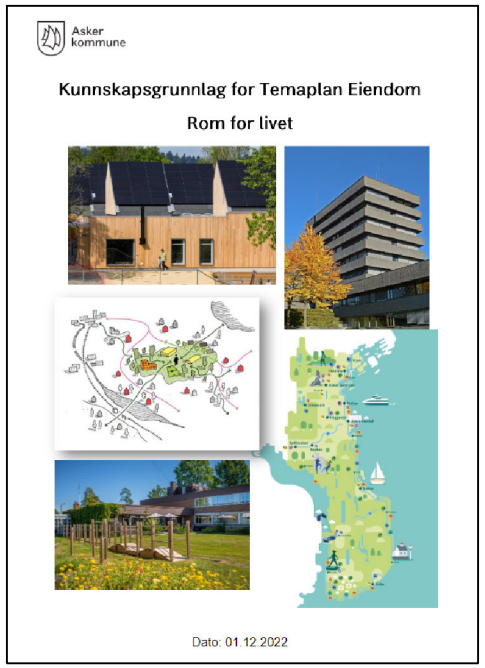
Presentasjon i
Råd for personer med funksjonsnedsettelse og
Ungdomsrådet

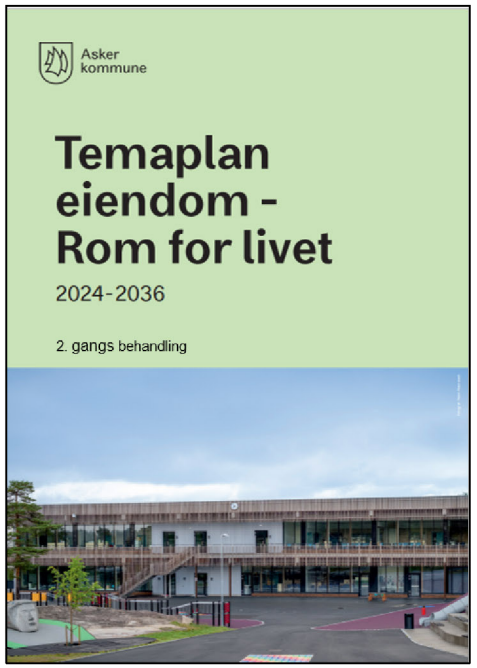
Asker / 23.11.2023

Tidslinje

Mandatsak 20.01.22 → Kunnskaps-grunnlaget 01.12.22 → 1. gangs behandling 23.03.23 → Høringsperiode 31.03 - 22.05.23 → 2. gangs behandling 4. kv 2023/ 1. kv 2024

Formålet med eiendom i Asker kommune

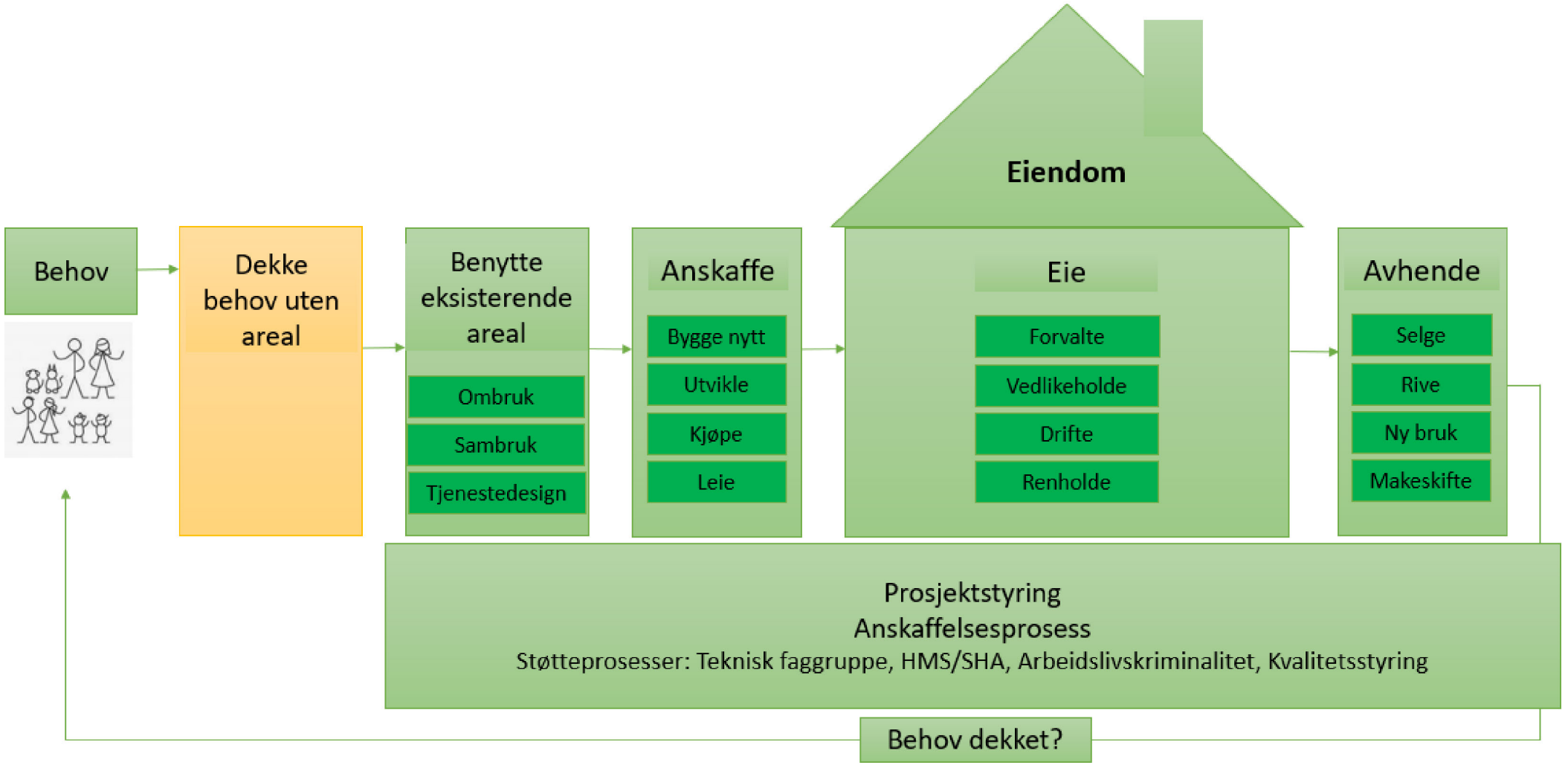
«Eiendomsvirksomheten er et strategisk virkemiddel for at kommunen kan levere gode, hensiktsmessige og kostnadseffektive tjenester.»

I dette ligger:

- Bærekraftige arealer som understøtter tjenestene og tjenesteutvikling
- Verdibevarende vedlikehold og verdiutvikling
- Bidra til steds- og samfunnsutvikling

Eiendomsvirksomheten

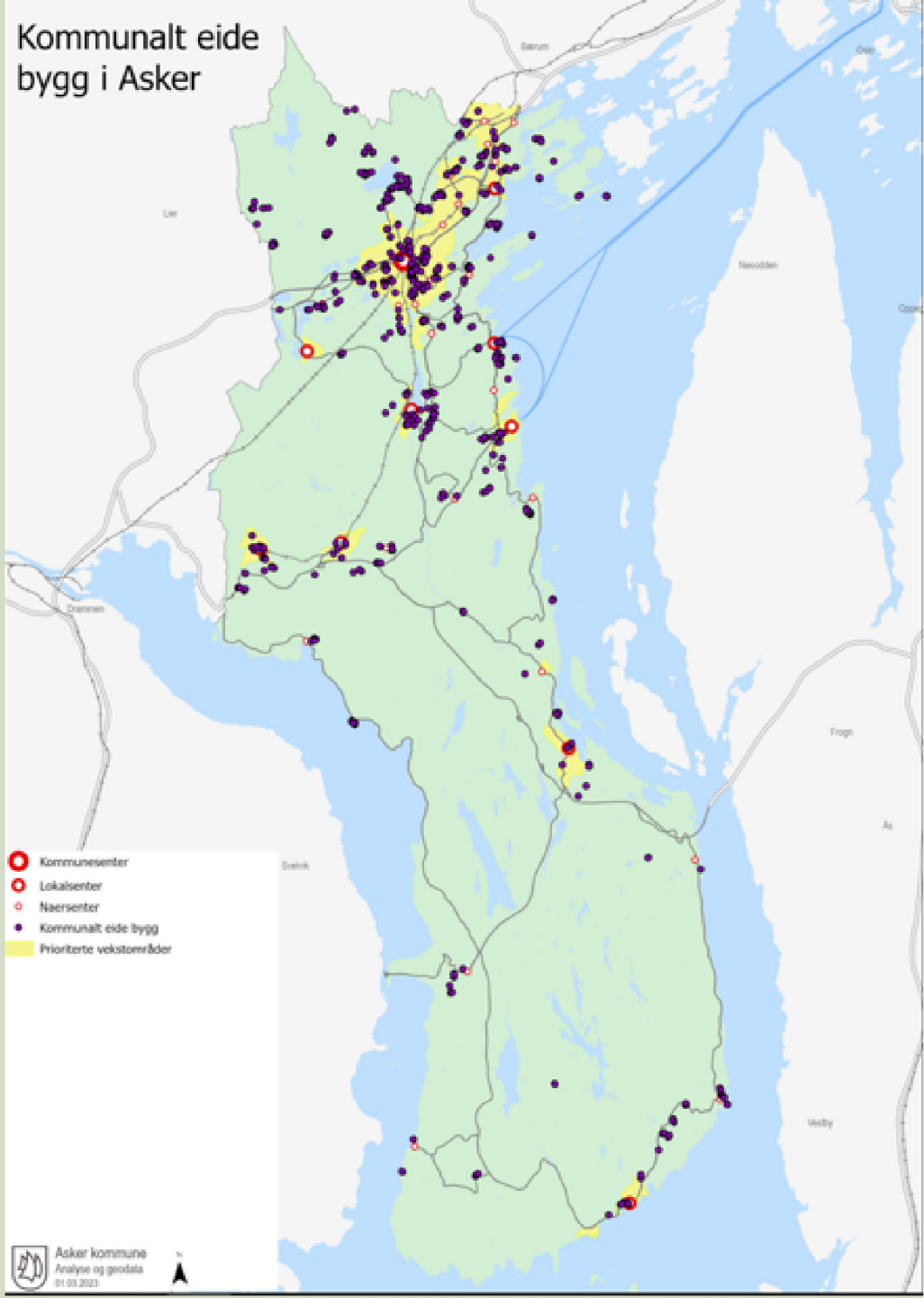

Asker kommune

Dagens status

- **700.000** m^2 bygningsmasse
  - Hvorav **50.000** m^2 innleid areal
- **1300** boliger
  - Hvorav **108** innleide
- **1.420.000** m^2 uteareal v/bygg

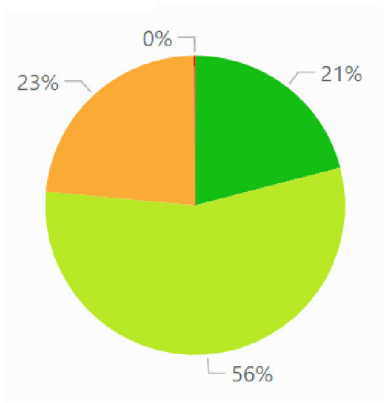
Hjemmelshaver til 24.000 dekar,
hvorav ca. 400 har utviklingspotensial

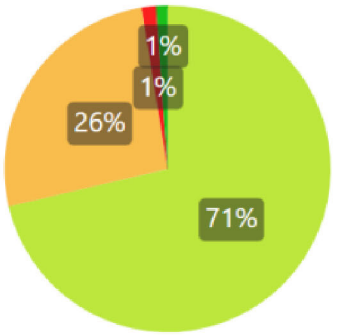
Kartlegging av tilstand for bygg med uteområder

TG 0:	0 – 0,74	Ingen avvik. Meget god tilstand, ingen behov for utbedring – tilsvarende nybygg
TG 1:	0,75 – 1,49	Mindre avvik. God tilstand, kun mindre slitasje og elde, ingen behov for utbedring.
TG 2:	1,5 – 2,24	Vesentlige avvik. Utilfredsstillende tilstand, behov for vedlikehold, mindre utskiftinger
TG 3:	2,25 – 3,0	Stort eller alvorlig avvik. Dårlig tilstand, behov for omfattende utbedringer, utskiftinger

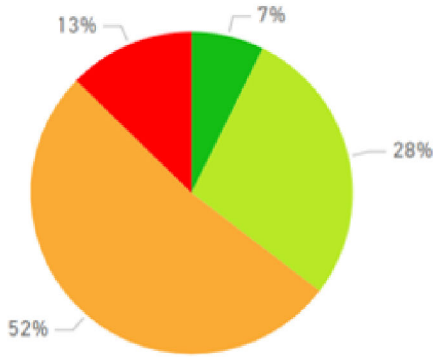
Fordeling av areal avrundet av TG

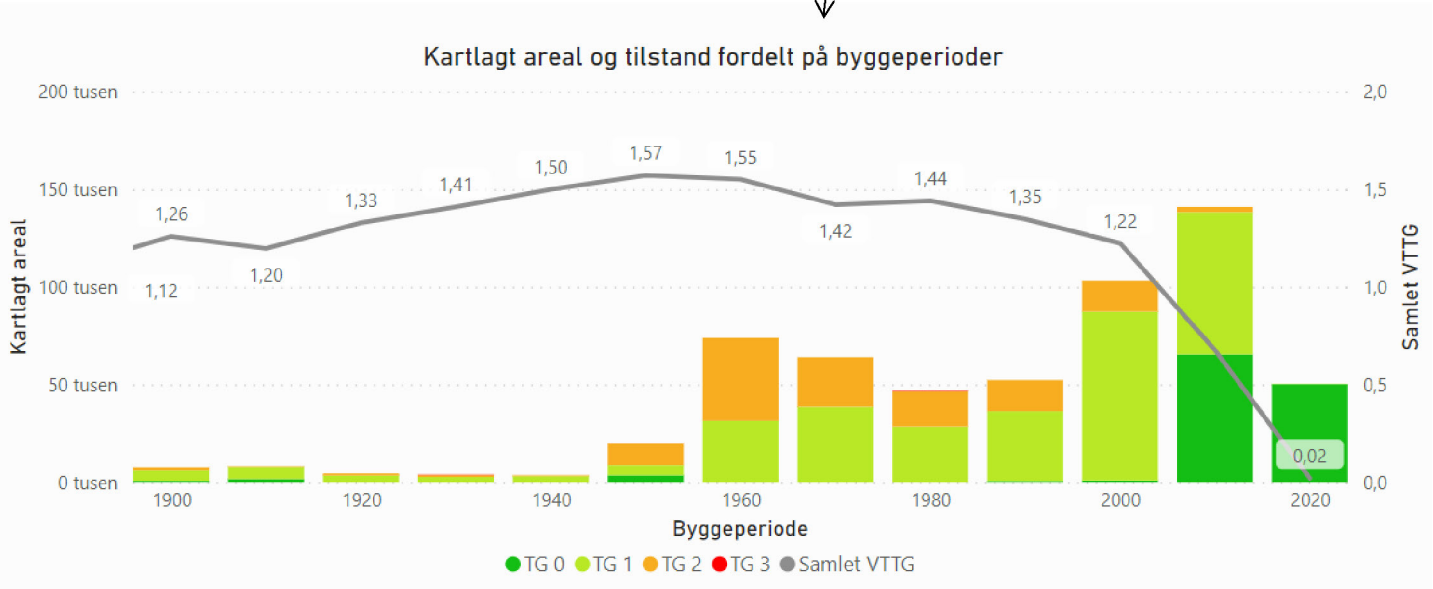
367 bygg
594.000 m2
Tilstand 1,09

724 boliger/leil
50.000 m2
Tilstand 1,38

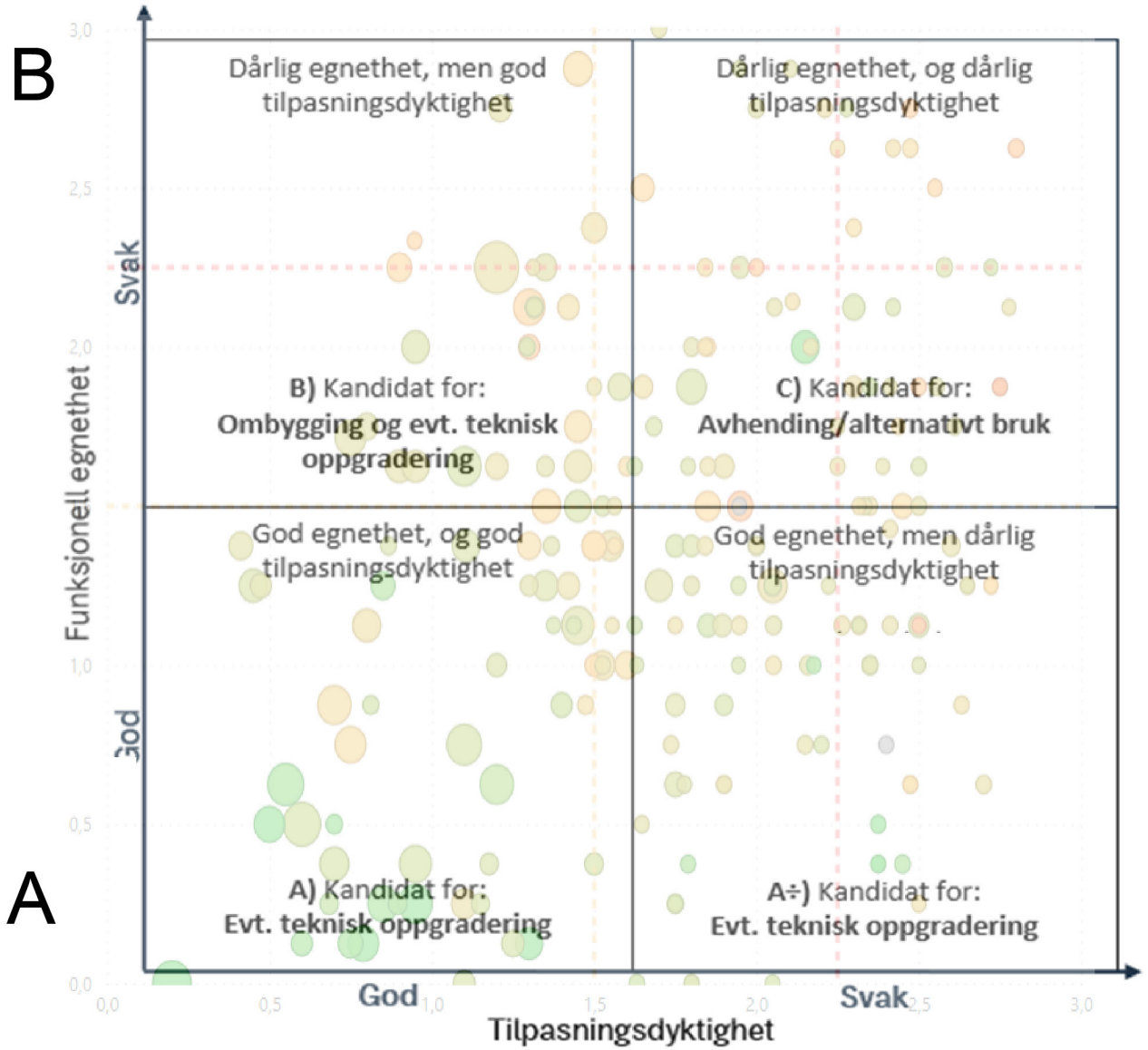

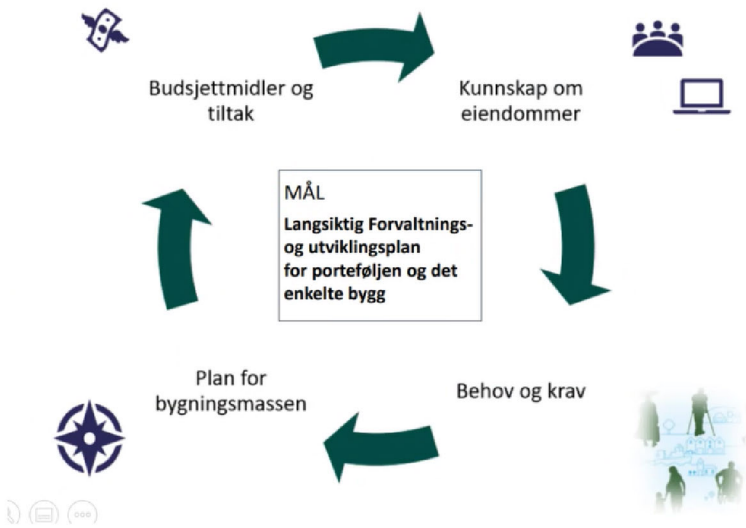
Uteområder knyttet til bygg
1.420.000 m2
Tilstand 1,60

Ambisjonsnivå for større eiendomsbesittere er ofte 1,2–1,3.

Kartlegging av bygningsmassens egnethet og tilpasningsdyktighet (levedyktighet)

Temaplan eiendom - Innsatsområder

Rom for livet
gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne

Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer

Klima- og miljøvennlige bygg

Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning

Profesjonell eiendomsvirksomhet

Innsatsområde 1

Rom for livet
gode og hensiktsmessige arealer for tjenestene/brukerne

Bærekraftige arealer som støtter kommunens tjenester og samfunnsoppdrag

- Bygg skal fungere til mer enn ett formål – arealoptimalisering
- De mest bærekraftige arealene er de arealene som brukes mest
- Nybygg som møter framtidens behov
- Universell utforming er fortsatt prioritert

Eiendomsvirksomheten skal være kunnskapsbasert, service- og brukerorientert

- Videreutvikle gode prosesser med aktiv og tidlig brukermedvirkning ved nybygg og eksisterende bygg med uteområder

Innsatsområde 2

Bærekraftig og helhetlig utvikling av kommunale eiendommer

Sørge for verdiskapende eiendomsutvikling

- Sikre eiendommer for framtidig behov
- Planer for hva som kan utvikles og selges
- Prissatte og ikke-prissatte effekter i beslutningsgrunnlag for investeringsprosjekter belyses i større grad

Bærekraftig og helhetlig samfunnsutvikling gjennom kommunens eiendommer

- Tilrettelegge for god stedsutvikling
- Utvikle bygg og områder for å oppnå tilhørighet, trivsel, rekreasjon
- Ivareta natur-, miljø- og klima ved lokalisering av bygg og anlegg

Innsatsområde 3

Energi- og klimaoptimalisere bygningsmassen

- Energiledelse
- Langsiktig plan for energibesparende tiltak
- Energikartlegging av bygg
- Tilstandskartlegging av tekniske anlegg

Riktig og fremtidsrettet teknologi ved nybygg, renovering og rehabilitering

- Smart formålsbygg
- Grad av teknologi skal vurderes

Innsatsområde 4

Eiendomsforvaltning som ivaretar bygningsverdiene

- Målbar vedlikeholdsstrategi
- Langsiktige vedlikeholds- og utviklingsplaner på byggnivå på bakgrunn av brukernes framtidige behov

Involvering av frivilligheten til vedlikehold og utvikling gjennom samarbeid

Kostnadseffektiv og verdibevarende eiendomsforvaltning

Bygningsmasse med inkluderende og trygge uteområder som gir verdi både for brukere og fellesskapet

- Videreutvikle metode for prioritering av vedlikeholdstiltak for uteområdene
- Differensiere ambisjonsnivå på ulike typer uteområder

Hensiktsmessige digitale verktøy for effektiv eiendomsdrift og forvaltning

- Ny FDVU-løsning (Forvaltning, drift, vedlikehold, utvikling for bygg og eiendommer)

Innsatsområde 5

Sikre god forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for kommunens bygg med uteområder

- Handlingsregel verdibevarende vedlikehold for formålsbygg og resterende bygningskategorier

Riktig fagkompetanse, kapasitet og fleksibilitet i eiendomsvirksomheten

- Langsiktig kompetanseplan som sikrer fremtidige behov
- Hensiktsmessig organisering

Aktivt benytte nøkkeltall i eiendomsvirksomheten

- Viktig for benchmarking og forbedringsarbeid

Samhandle aktivt på tvers av organisasjonen og med eksterne

- Samhandlingsarenaer videreutvikles

Asker kommune

Oversikt over samtlige høringsuttalelser

	Type virksomhet	Saksnr.	Dato
	Kommunale råd og utvalg		
1.	Ungdomsrådet	22/00227 - 8	20.04.2023
2.	Råd for personer med funksjonsnedsettelse	22/00227 - 9	20.04.2023
3.	Eldrerådet	22/00227 -10	20.04.2023
4.	Utvalg for oppvekst	22/00227 -11	25.04.2023
5.	Utvalg for velferd	22/00227 -12	25.04.2023
6.	Utvalg for medborgerskap	22/00227 -13	27.04.2023
	Lag og foreninger		
7.	Asker idrettsråd	22/00227 -14	22.05.2023
8.	Asker kulturråd	22/00227 -15	22.05.2023

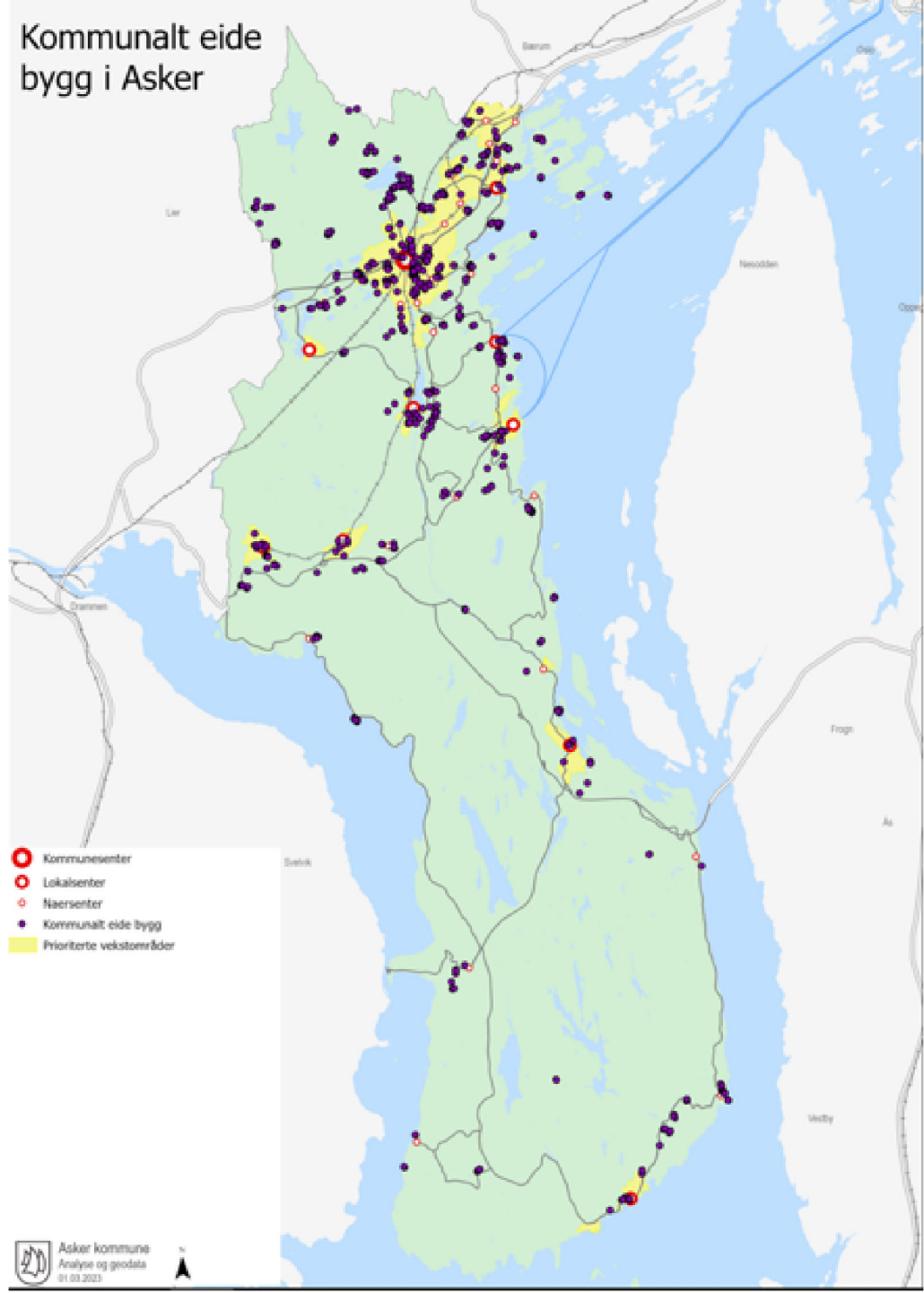
Høringsinnspill

Høringsperiode fra 31.03. – 22.05.2023

- Høringsinnspillene er gjennomgått og vurdert opp mot innhold i temaplanen.
- Mange gode innspill til planen.
- Flere av disse anses som ivaretatt i planen.
- Gjort noen suppleringer som har styrket planen.
- Ingen av innspillene foreslo endringer i innsatsområder eller strategier.
- Noen av innspillene faller inn under kommuneplanens samfunnsdel/arealdel og andre temaplaner.
- Foreslåtte konkrete tiltak i høringen vil vurderes når tiltak skal innarbeides i kommunens virksomhetsplaner og det årlige handlingsprogrammet.
- Innspillene var gjennomgående positive til planen.

Oppsummering av høringsinnspillene

- Verdibevarende vedlikehold
- Hensiktsmessige og egnede arealer for brukerne av bygg og uteområder
- Arealoptimalisering: sambruk og meråpne bygg
- Universell utforming
- Enhetlig standarder
- Alternativsvurderinger i investeringsprosjekter
- Eide / leide arealer
- Samarbeid med frivilligheten

Asker kommune